"Az iskola nem olyan ugyan, mint a levegő vagy a víz, mégis valami olyasféle."

(Karácsony Sándor: A magyar észjárás)

FÖLDESI KARÁCSONY SÁNDOR ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA

FÖLDES

2018.október 26.

Földesi Karácsony Sándor
Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola

Tartalom

I/ NEVELÉSI PROGRAM 5
Bevezetés 5
Az iskola küldetésnyilatkozata 6
Az iskola jövőképe 6
I/1. PEDAGÓGIAI ALAPELVEINK 7
1.1 Az iskolában folyó nevelő–oktató munka értékei, céljai 9
1.2. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai feladatai 10
1.3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 11
1.4. A teljeskörű egészségfejlesztéssel össszefüggő feladatok - Iskolai egészségfejlesztési program 16
1.4.1. A teljes körű egészségfejlesztés célja, ... 16
1.4.2. Egészséggfejlesztési alapfeladatok: 17
1.4.3. Egészségnevelési elvek 18
1.4.4. Az egészségvédelem tartalma: 19
1.4.5. A vonatozó ágazati jogszabályok alapján az alábbiak szerint foglalhatjuk össze az iskolai egészségvédelem főbb feladatait: 20
1.4.6. Az iskolai teljes körű egészségfejlesztés színterei: 21
1.4.7. Az egészségnevelés megvalósításában résztvevők: 23
1.4.8. A teljes körű egészségfejlesztés megvalósulása: 28
1.5.Környezeti nevelési program 31
1.5.1. A környezeti nevelés módszerei: 40
1.6. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok 40
1.6.1. A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink: 41
1.6.2. A közösségfejlesztés színterei: 42
1.7. A pedagógusok helyi intézményi feladatai 48
1.8. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnökök feladatai 55
1.9. Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek 63
1.9.1. Sajátos nevelési igényű tanulók 63
1.9.2. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók 64
1.9.3. Kiemelten tehetséges gyermek 66
Az iskola pedagógiai programja lehetőséget nyújt a különböző képességű gyermekek önmagukhoz mért folyamatos fejlesztésére. Az iskolakészültség megállapítása azért fontos feladatunk, hogy tanulóink nagyobb tanulási kudarc nélkül, az osztályismétlések elkerülésével végezhessék el az iskolát. Az iskolakészültnek minősített tanulóval szemben kötelességünk, hogy megtaláljuk a számára kedvező tanulási motiváció lehetőségeit, elősegítsük az évfolyamokon való folytonos haladást, képességeinek, készségeinek fejlődését. 66
1.9. 4. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek 68
1.9.5. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok: 70
1.10. Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok 71
1. Az iskola közösségeinek együttműködése 72
1.11. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai 77
1.12. Iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai 80
1.13. Az iskolai felvétel rendje 80
II. 82
A Földesi Karácsony Sándor Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola 82
HELYI TANTERVE 82
2.1 A választott kerettanterv, az iskolában tanított kötelező és nem kötelező (választható) tantárgyak és óraszámaik (óraterv) 83
2.2 A választott kerettantervben szereplő tananyagok évfolyamonkénti bontása, illetve az egyes témákhoz tartozó órakeretek meghatározása 91
A fejlesztés elvárt eredményei az 1. évfolyam végén 113
1. évfolyam: A továbbhaladás feltételei 122
2. évfolyam: A továbbhaladás feltételei 123

3. évfolyam: A továbbhaladás feltételei 137
4. évfolyam: A továbbhaladás feltételei 138
2.3. FELSŐ TAGOZAT 170
Olvasott szöveg értése 192
5. évfolyam: A továbbhaladás feltételei 198
Összefüggések, függvények, sorozatok 198
Összefüggések, függvények, sorozatok 201
5. évfolyam: A továbbhaladás feltételei 217
6. évfolyam: A továbbhaladás feltételei 218
7. évfolyam: A továbbhaladás feltételei 219
8. évfolyam: A továbbhaladás feltételei 220
5. évfolyam: A továbbhaladás feltételei 223
6. évfolyam: A továbbhaladás feltételei 225
8. évfolyam: A továbbhaladás feltételei 230
7. évfolyam: A továbbhaladás feltételei 233
8. évfolyam: A továbbhaladás feltételei 234
7. évfolyam: A továbbhaladás feltételei 240
8. évfolyam: A továbbhaladás feltételei 242
5. évfolyam: A továbbhaladás feltételei 267
6. évfolyam: A továbbhaladás feltételei 268
7. évfolyam: A továbbhaladás feltételei 270
8. évfolyam: A továbbhaladás feltételei 271
Ismeretek/fejlesztési követelmények 311
Ismeretek/fejlesztési követelmények 312
Ismeretek/fejlesztési követelmények 313
Ismeretek/fejlesztési követelmények 314
Ismeretek/fejlesztési követelmények 315
Ismeretek/fejlesztési követelmények 316
Ismeretek/fejlesztési követelmények 317
Ismeretek/fejlesztési követelmények 319
Ismeretek/fejlesztési követelmények 320
Ismeretek/fejlesztési követelmények 321
Ismeretek/fejlesztési követelmények 322
Ismeretek/fejlesztési követelmények 323
Ismeretek/fejlesztési követelmények 324
Ismeretek/fejlesztési követelmények 325
Ismeretek/fejlesztési követelmények 327
Ismeretek/fejlesztési követelmények 328
Ismeretek/fejlesztési követelmények 329
Ismeretek/fejlesztési követelmények 330
Ismeretek/fejlesztési követelmények 331
Ismeretek/fejlesztési követelmények 333
Ismeretek/fejlesztési követelmények 334
Ismeretek/fejlesztési követelmények 335
Ismeretek/fejlesztési követelmények 336
Ismeretek/fejlesztési követelmények 337
2.4 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és más taneszközök kiválasztása, a tankönyvellátás rendje . 339
2.5. Választható tantárgyak, foglalkozások 341
2.6. Csoportbontások szervezése 341
2.7. A tanulók tanulmányi munkájának, Magatartásának és szorgalmának értékelése 342
Az írásbeli beszámoltatás formái 343
Oktatási eredményvizsgálatok 344
2.8. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása 351

2.9. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja ... 352
2.10. A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSE ... 353
A tanulók továbbhaladása ... 364
A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei ... 364
A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések ... 365
ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA ... 367
1. NEVELÉSI PROGRAM ... 367
a művészeti nevelés cél- és feladatrendszere ... 369
A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok ... 372
A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke ... 373
Az egyes művészeti ágak eszköz és felszerelés jegyzékét a helyi tanterv tartalmazza. ... 375
A szülő, a tanuló, a pedagógus együttműködésének formái és továbbfejlesztésének lehetőségei ... 375
2. HELYI TANTERV ... 376
A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI ... 380
SZOLFÉZS ... 407
Hegedű tanszak ... 559
A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen ... 560
Fordítson figyelmet ... 560
Követelmények: ... 560
Legyen képes ... 561
Továbbképző „B" tagozat végén /az „A" tagozat követelményein felül/ ... 567
Rendelkezzék ... 567
Évfolyamok ... 573
Alapfokú évfolyamok ... 627
Alapfokú évfolyamok ... 655
Alapfokú évfolyamok ... 656
MŰVÉSZETTÖRTÉNET (3-10.OSZT) ... 662
2.11 Legitimációs záradék ... 733
A pedagógiai program hatályba lépése, felülvizsgálata ... 733
Az intézményben működő egyeztető fórumok nyilatkozatai ... 734
A pedagógiai program elfogadásáról és jóváhagyásáról szóló záradék ... 735
Fenntartói és működtetői jóváhagyó nyilatkozat ... 736

I/ NEVELÉSI PROGRAM

A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről rendelkezései Nemzeti alaptanterv bevezetéséről szóló rendelet , valamint a 2012-ben megjelent NAT alapján intézményünkben 2013. szeptember 1-én került bevezetésre Pedagógiai Programunk és a Helyi tanterv felmenő rendszerben. A 2016-2017-es tanévben megtörtént a Helyi tanterv teljeskörű bevezetése minden évfolyamon. A változó jogszabályi környezet azonban indokolja, hogy az intézmény Pedagógiai Programja és Helyi tanterve módosításra kerüljön.

Bevezetés

A Földesi Karácsony Sándor Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programja az iskolában dolgozó felnőtteknek és diákoknak, az iskola közvetlen környezetében élő családoknak, szervezeteknek, közösségeknek, az iskola fenntartását biztosító állami szervezetnek szól.

Földes település egyetlen általános iskolájában a község közigazgatási területéről érkező tanköteles korú gyermekei folytathatják alapfokú tanulmányaikat. A felvehető gyermeklétszámot figyelembe véve, a szülői döntések alapján a környező településekről érkező tanulók is igénybe vehetik az itt folyó oktatást.

A nyolc évfolyamos általános iskolai egységben évfolyamonként két párhuzamos osztályban folyik a nevelő-oktató munka. Az alsó tagozat egész napos iskolai rendszer szerint biztosítja a tanulók ellátását. A felső tagozat szaktantermi rendszerben, tantárgyi csoportbontásokkal segíti a középiskolai tanulmányokra történő eredményes felkészülést. Tanulóink második évfolyamtól tanulják az idegen nyelvet, választásuk alapján német, vagy angol Az alapfokú művészetoktatási egységben hangszeres zene, színjáték, grafika és festészet, valamint tánc tagozatok biztosítják tanulóik számára a sokoldalú tehetséggondozást.

Az iskola kiemelt figyelmet fordit a különleges bánásmódot igénylő tanulók ellátására, lehetőségei szerint biztosítja a tanulók integrált ellátását.

A nevelő-oktató munkát két iskolai alapítvány támogatja. A Földes Községért és Tanulóifjúságáért Alapítvány az általános iskolai oktatás tárgyi feltételeinek biztosítását, kiemelten az idegen nyelv és az informatikai ismeretek elsajátítását, valamint az általános, középfokú és felsőfokú tanulmányokat folytató tehetséges földesi diákokat támogatja.

A Földes Község Művészeti Oktatásáért Alapítvány az Alapfokú Művészeti Iskola tagozatainak szakmai programját, nyári táborainak megvalósulát segíti.

Az iskola gazdag hagyományokra épülő együttműködést valósít meg a Községi Óvodával, a Karácsony Sándor Közösségi Házzal, a településen működő intézményekkel, környezetében működő civil szervezetekkel, a kistérség, és a megye számos általános és középéiskolájával.

Az iskola küldetésnyilatkozata

Működésünk legfontosabb feladata, hogy tanulóifjúságunk számára a továbbtanuláshoz szükséges megfelelő, sokoldalú ismereteket közvetítsünk. Munkánkat a személyiség sokoldalú kompetenciaalapú fejlesztésére való törekvés határozza meg.
Községünkből és a környező településekről érkező tanköteles diákoknak korszerű tudást nyújtó sokoldalú nevelést biztosítunk, hogy életkori sajátosságaiknak, lehetőségeiknek megfelelően megszerezzék azokat az ismereteket, kulcskompetenciákat, melyet további életükben, saját sorsuk alakításában sikeresen hasznosítani tudnak.
A személyiség fejlesztést iskolánk a család, diákönkormányzat és az osztályközösségek szoros együttműködésével kívánja megvalósítani.

Az iskola jövőképe

A felnövekvő nemzedékért érzett felelősség vállalása körültekintő döntéshozatalt kíván az oktatásban résztvevők mindegyikétől: a fenntartótól, a szakma képviselőitől és a szülőktől. A jelenlegi gazdasági helyzet egy gyorsan alkalmazkodó hozzállást feltételez a társadalom valamennyi szegmensétől. A gyermek iskoláztatása egyre jobban létkérdés minden szülő számára, hiszen erőteljes igényeket meghatározó munkaerőpiacon kell megtalálniuk létfenntartásuk és önmegvalósításuk lehetőségeit és módját. Az értékváltás, a tudás leértékelődése társadalmi tünet, nehéz feladatok elé állítja az oktatás folyamatában résztvevőket. Mindezen nehézségek ellenére munkánk legfőbb célkitűzése a gondjainkra bízott gyerekek lehető legjobb, legeredményesebb nevelése, oktatása, melynek során az örök emberi értékekre: a humanizmusra, az emberszeretetre, a gyermekszeretetre építünk.

A következő években egy a környezetében, módszertanában megújuló nevelő-oktató intézményben olyan feltételeket kívánunk teremteni, melyek biztosítják a helyi és a környező településről ideérkező tanulók egészséges, harmonikus, testi-lelki - szellemi fejlődését, a helyes magatartási szokások és pozitív jellemvonások kialakítását.

Célunk, hogy az intézményből művelt, az elsajátítandó képességek és készségek szempontjából alapvető fontosságú ismeretekkel bíró fiatalok kerüljenek ki, akik nyitottak az emberi értékek megbecsülésére, akik elsajátították az emberi, társadalmi együttéléshez nélkülözhetetlen szokásokat, magatartásformákat. Az iskolarendszer fejlesztésére vonatkozó stratégiai elképzeléseinket a Köznevelési törvény, a Nemzeti Alaptanterv alapján, a tantestület , a Berettyóújfalui Tankerületi Központ és a helyi önkormányzat egyetértésével kívánjuk megvalósítani.

A gyermekek iránt érzett felelősség, a tudást közvetítő pedagógusokba vetett hit, és a szülők támogató segítsége biztosítja a pedagógiailag jól átgondolt, a közösség által igényelt program megvalósítását.

I/1. PEDAGÓGIAI ALAPELVEINK

A Földesi Karácsony Sándor Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolában tanító pedagógusok mindennapi nevelő- és oktatómunkánkban az alább felsorolt pedagógiai alapelveket szeretnénk érvényre juttatni.

Pedagógiai alapelvünk, hogy:

- iskolánk nevelő – oktató munkájában a demokratizmus, a humanizmus, az egyén tisztelete, a lelkiismereti szabadság, a személyiség fejlődése, az alapvető közösségek (család, nemzet, az európai nemzetek közössége, az emberiség) együttműködésének kibontakoztatása, a népek, nemzetek, nemzetiségi, etnikai csoportok és a nemek egyenlősége, a szolidaritás és a tolerancia értékei hatják át a tanítási-tanulási folyamatokat;
- fontos számunkra, hogy az élet közeli tanulási környezet kialakításával, a játékosság gazdag eszköztárának biztosításával az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges motívumok és tanulási képességek tanulóinkban kialakuljanak,
- kiemelt figyelmet fordítunk az emberiség előtt álló globális problémákra és a különböző kultúrák iránti nyitottságra;
- pedagógiánk elfogadott alapelve: a komplexitás elve, azaz annak állandó figyelembevétele, hogy a nevelés során biológiai, fiziológiai, pszichológiai és társadalmi törvényszerűségek hatásával kell számolnunk;

- a nevelés két alapvető tényezője: a pedagógus és a növendék egyenrangú félként vesz részt a folyamatban, közöttük aktív kölcsönhatás van;
- a nevelő vezető, irányító, kezdeményező szerepe érvényesül a pedagógiai légkör kialakításában, a tanulók aktivitásának kibontakoztatásában, tevékenységük megszervezésében, személyiségük fejlesztésében;
- a közösségek biztosítanak terepet a növendékek önállóságának, öntevékenységének, önkormányzó képességének kibontakoztatásához;
- az iskola valamennyi dolgozója és tanulója, valamennyi iskolahasználó kölcsönösen tiszteletben tartja egymás emberi méltóságát;
- minden iskolai tevékenységünket – a nevelés és oktatás valamennyi színterén egyaránt - a gyermekek szeretete hatja át;
- iskolánk a fiatalokat felkészíti az önálló ismeretszerzésre és önművelésre, ennek feltétele a tanulási képességek és szilárd alapkészségek kialakítása;
- alkotó pedagógiai klímát teremtünk az eredményes munka érdekében;
- minden tanulónak biztosítjuk az egyéni adottságai, képessége és tehetsége szerint az önmegvalósítás lehetőségét;
- az egyéni szükségletek szerint megfelelő feltételeket nyújtunk gyermekeinknek a tanulási esélyegyenlőség megteremtéséhez;
- minden támogatást megadunk ahhoz, hogy tanítványaink elsajátítsák az élethosszig tartó tanulás alapjait, valamint a folyamatot megkönnyítő képességeket, készségeket és kompetenciákat: a szövegértési – szövegalkotási, matematikai – logikai, szociális, életviteli és környezeti, az életpálya-építési, idegen nyelvi, valamint az infokommunikációs technológiákat;
- a kompetencia alapú oktatás során az ismereteket – készségeket és attitűdöket kölcsönhatásban fejlesztjük;
- hatékony felzárkóztató munkával támogatást adunk a szociokulturális hátrányok leküzdéséhez;
- iskolánk segíti a világban való eligazodást a programban felkínált idegen nyelvek második évfolyamtól kezdődő oktatásával;
- az általános társadalmi modernizációt követve lépést tartunk az informatikai fejlődéssel;
- a nevelési - oktatási folyamatokban következetes „emberléptékű” követelményeket támasztunk – melyet a helyi tanterv minimum és optimum szintjének meghatározásával is érvényesíteni kívánunk;
- reális önismeret és életszemlélet kialakításával segítjük a megfelelő továbbtanulási irány illetve pálya kiválasztását;
- a kommunikációs - és viselkedéskultúra elsajátíttatásával kialakítjuk a tárgyi és személyes világukban való eligazodás képességét;

- alapvető értéknek tekintjük a szűkebb és tágabb hazához való kötődést, környezetünk megismerésének és megóvásának igényét;
- a képesség-kibontakoztató felkészítés a személyiségfejlesztés, a közösségfejlesztés segítségével járul hozzá a tanulási kudarcból, a szociális hátrányból eredő lemaradás csökkentéséhez, a tanuló egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatásához, tanulási. továbbtanulási esélyének növeléséhez.

1.1 Az iskolában folyó nevelő–oktató munka értékei, céljai

Alapvető célunk az elfogadott emberi és nemzeti értékek megismertetése, átadása, elfogadtatása.

Célok az alapfokú nevelés-oktatás alsó tagozat szakaszára (1-4. évfolyam)

Az iskolába lépő kisgyermekben óvja és fejlessze a megismerés, a megértés és a tanulás iránti érdeklődést és nyitottságot,
-vezesse át a gyermeket a játékközpontú tevékenységeiből az iskolai tanulás tevékenységeibe,
- tegye fogékonnyá a tanulót saját környezete, a természet, a társas kapcsolatok, majd a társadalom értékei iránt,
- az iskola adjon teret a gyermek játék, és mozgás iránti vágyának,
- a tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában elemi ismereteket közvetítsen, alapvető képességeket fejlesszen,
- az iskolai társas kapcsolatokat az egymás iránti tisztelet jellemezze, fogadják el a szabályokat és megállapodásokat, alkalmazzák a kultúrált együttélés normáit, tudjanak együttműködni másokkal,
- célunk az az olvasás iránti kedv felkeltése, fenntartása,
- az alapkészségek elsajátítása mélyrehatóan megalapozott legyen.

Célok a nevelés-oktatás felső tagozat szakaszára (5.-8. évfolyam)

- folytassa a korábbi szakasz nevelési munkáját, a készségek, képességek fejlesztését,
- a tanulási tartalmak feldolgozásának folyamatában figyelembe kell venni, hogy ez a szakasz két pedagógiailag elkülönített periódusra tagolódik,

- a nevelőmunka során alapozni kell arra, hogy a 10-12 éves tanulók gondolkodása az érzékelés útján szerzett tapasztalatokhoz kötődik, a 12-14 éves korban előtérbe kerül az elvont fogalmi és az elemző gondolkodás,
- a kötelező iskolázás szakaszai közül az iskolánk feladata, hogy az alapfokú nevelés alsó és a felső tagozat szakaszaiban a lehető legjobban történjen az alapkészségek kimunkálása és differenciált fejlesztése, és a különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi testi fejlettségű, képességű és differenciáltan szocializált gyerekeket felkészítse az eredményes továbbtanulásra,
- a tanítási-tanulási folyamat strukturált tudást közvetítsen.

A pedagógiai alapelvek érvényre juttatását, az értékek közvetítését, céljaink elérését, feladataink megvalósítását szolgálják iskolánk pedagógusai által alkalmazott eljárások, módszerek.

1.2. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai feladatai

A sikeres munkaerő-piaci alkalmazkodáshoz szükséges, az egész életen át tartó tanulás megalapozását szolgáló képességek fejlesztése.

- A kompetencia alapú oktatás módszertanának és eszközeinek széleskörű alkalmazása.
- A pedagógusok módszertani kultúrájának további, folyamatos korszerűsítése.
- A tanulók képességeinek és kulcskompetenciáinak egyénre szabott fejlesztése és megerősítése lehetőség szerinti évfolyamonkénti csoportbontás alkalmazásával,
- A rendszerben meglévő szelektív hatások mérséklése, az egyenlő hozzáférés és esélyegyenlőség biztosítása.
- Szegregációmentes, együttnevelési környezet kialakítása.
- Célunk, hogy olyan konstruktív pedagógián alapuló tanítás-tanulási módok, módszerek épüljenek be , amelyek lehetővé teszik, hogy az info-kommunikációs technológia, mint eszköz és taneszköz kerüljön alkalmazásra a tanítás-tanulás folyamatában, mindennapivá váljon az oktatási gyakorlatunkban.
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek, tanulók integrált nevelése, a testi- lelki egészség biztosítása.
- A környezeti nevelés szerepének növelése.
- Az intézmények és csoportok kapcsolatainak gazdagítása és az együttműködések ösztönzése.

- Földes Nagyközség hagyományainak megismerése és megismertetése, a hagyományok ápolása.
- A település közösségi értékeinek közvetítése.
- A szabadidő kulturális célú eltöltéséhez feltételrendszer biztosítása.

A nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai, tevékenységek

- A Nemzeti alaptanterv (a 110/2012. VI.4. Kormányrendelet) szabályozásának megfelelően a kulcskompetenciák fejlesztése.
- Megfigyelési, mérési tapasztalatokból (DIFER mérés) kiindulva a különbözőségek korai felismerésével, a szervezeti keret biztosította lehetőségek függvényében, egyéni haladási ütem biztosítása.
- Tanórákon differenciált tevékenységi formák szervezése, a rendelkezésre álló éves órakeret racionális felhasználásával csoportbontásos oktatás, korszerű taneszközök, hatékony, változatos tanítási módszerek alkalmazása, a tanulás tanítása, sikeres új pedagógiai eljárások, módszerek kipróbálása, „honosítása", a tanulói tevékenykedtetés előtérbe helyezése.

1.3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Iskolánk nevelő és oktató munkájának alapvető feladata, hogy a tanulók személyiségét a különféle iskolai tevékenységek megszervezésével széleskörűen fejlessze.
A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok részét képezi a toleranciára való nevelés, a sajátos élethelyzet elfogadása, segítés mások gondjainak megoldásában, a konfliktusok agresszió mentes kezelése.

A személyiség és közösségfejlesztő munkájában együttműködünk a szülőkkel, a szülők közösségeivel, *a Roma Kisebbségi Önkormányzattal, a Napköziotthonos Óvodával, a Családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal a település egészségügyi intézményeivel és civil szervezetekkel.*

Célkitűzéseink alapján az alábbi konkrét pedagógiai feladatok köré csoportosítjuk a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos teendőinket. Az értelmi nevelés területén nagy hangsúlyt fektetünk a kulcskompetenciák fejlesztésére.

Kulcskompetenciák fejlesztése

<u>Anyanyelvi kommunikáció</u>

Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a gondolatok, érzések és érzelmek kifejezését és értelmezését szóban és írásban egyaránt, valamint a helyes és kreatív nyelvhasználatot az élet minden területén: családon belül, iskolában, társadalmi érintkezések, szabadidős tevékenységek stb. során.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció az anyanyelvi kommunikáció elemeivel jellemezhető: fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), a társadalmi és kulturális tevékenységek megfelelő keretein belül - oktatás és képzés, munka, családi élet és szabadidős tevékenységek -, az egyén szükségleteinek megfelelően.

Matematikai kompetencia

A matematikai kompetencia a matematikai gondolkodás fejlesztésének és alkalmazásának képessége, felkészítve ezzel az egyént a mindennapok problémáinak megoldására is. E kompetenciában és annak alakulásában a folyamatok és a tevékenységek éppúgy fontosak, mint az ismeretek. A matematikai kompetencia felöleli a matematikai gondolkodásmódhoz kapcsolódó képességek alakulását, használatát, a matematikai modellek alkalmazását (képletek, modellek, grafikonok/táblázatok), valamint a törekvést az alkalmazásra.

Természettudományos és technikai kompetencia

A természettudományos kompetencia készséget és képességet jelent arra, hogy ismeretek és módszerek sokaságának felhasználásával magyarázatokat és előrejelzéseket tegyünk a természetben, valamint az ember és a rajta kívüli természeti világ közt lezajló kölcsönhatásban lejátszódó folyamatokkal kapcsolatban magyarázatokat adjunk, s irányítsuk cselekvéseinket. Ennek a tudásnak az emberi vágyak és szükségletek kielégítése érdekében való alkalmazását tekintjük műszaki kompetenciának. E kompetencia magában foglalja az emberi tevékenység okozta változások megértését és az ezzel kapcsolatos, a fenntartható fejlődés formálásáért viselt egyéni és közösségi felelősséget.

Digitális kompetencia

Ez a kulcskompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak magabiztos és kritikus használatát, az információ megkeresését, összegyűjtését és feldolgozását, a valós és a virtuális kapcsolatok megkülönböztetését.

Hatékony, önálló tanulás

Minden műveltségi területen az önálló, hatékony tanulás azt jelenti, hogy az egyén képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást. Ez egyrészt új ismeretek megszerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. A hatékony és önálló tanulás arra készteti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását és képességeit helyzetek sokaságában használja, otthon, a munkában, a tanulási és képzési folyamataiban egyaránt.

Szociális és állampolgári kompetencia

A személyes, értékorientációs, szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltételei, a közjó iránti elkötelezettség és tevékenység felöleli a magatartás minden olyan formáját, amely révén az egyén hatékony és építő módon vehet részt a társadalmi és szakmai életben, az egyre sokszínűbb társadalomban, továbbá ha szükséges, konfliktusokat is meg tud oldani. Az állampolgári kompetencia képessé teszi az egyént arra, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudását felhasználva aktívan vegyen részt a közügyekben.

Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia

A kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia segíti az egyént a mindennapi életben – így a munkahelyén is – abban, hogy megismerje tágabb környezetét, és képes legyen a kínálkozó lehetőségek megragadására. A tudást, a kreativitást, az újításra való beállítódást és a kockázatvállalást jelenti, valamint azt, hogy célkitűzései érdekében az egyén terveket készít és hajt végre. Alapját képezi azoknak a speciális ismereteknek és képességeknek, amelyekre a gazdasági tevékenységek során van szükség.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség magában foglalja az esztétikai megismerés, illetve elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése fontosságának elismerését, amely minden műveltségterületen jelentkezik. Olyan képességek tartoznak ide, mint művészi önkifejezés, műalkotások és előadások elemzése, saját nézőpont összevetése mások véleményével, a kulturális tevékenységben rejlő gazdasági lehetőségek felismerése és kiaknázása.

A fent felsorolt kulcskompetenciákon felül a következő nevelési területek fejlesztése áll pedagógiai munkánk középpontjában:

1. **A tanulók erkölcsi nevelése**

Feladat: Az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása.
Az emberi együttélés szabályainak megismertetése.

2. **A tanulók értelmi nevelése**
Feladat: A tanulók értelmi képességeinek, illetve az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése. A világ megismerésére való törekvés igényének kialakítása.

3. **A tanulók nemzeti öntudatának fejlesztése, hazafias nevelése.**
Feladat: A tanulók ismerjék a lakóhely és környékének népi hagyományait, vegyenek részt aktívan iskolai közösségükben a nemzeti hagyományok ápolásában, a „Határtalanul" program megvalósításában. Legyenek nyitottak más népek kultúrája iránt.

4. **A tanulók állampolgárságra, demokráciára nevelése**

Feladat: A tanulók megismerkednek a közösségi élet sajátosságaiból adódó korlátokkal, az őt megillető jogok érvényesítési lehetőségeivel, az alapvető emberi szabadság- és állampolgári jogokkal, kötelezettségekkel. Bakapcsolódnak a közösségi tevékenységekrbe, az éves munkatervben meghatározott emléknapok, ünnepek méltó megünneplésébe, aktívan résztvesznek az iskolai és a helyi közéletben.

5. **A tanulók önismeretének és a társas kapcsolati kultúrájának fejlesztése**
Feladat: A tanulók cselekedeteik, reakcióik, viselkedésük alapján képesek véleményt mondani önmagukról, ismerik a stresszkezelés lényegét. Képesek bekapcsolódni az iskolai közössségekbe, a diákönkormányzat munkájába. A kitartás, a szorgalom, a tanulók saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó igény életkoruknak megfelelően fejlődik.

6. **A családi életre nevelés**
Feladat: A tanulók képesek felismerni és megfogalmazni a családban betöltött szerepeket, feladatokat. Családban megtatálják és elvégzik a rá háruló feladatokat. Értéknek tekintik a gondosan kiválasztott mély társas kapcsolatokat, tisztában van a nemi szerepek biológiai funkcióival, az azzal járó emberi felelősséggel.

7. **A tanulók testi és lelki egészségre nevelése**
Feladat: A tanulók értsék meg a saját egészségvédelmüknek jelentőségét és rendelkezzenek azokkal a szükséges ismeretekkel, jártasságokkal, amelyekkel környezetüket, egészségi feltételeiknek javítását, az egyes emberek, valamint a közösség

egészségének a védelmét cselekvően megteremtik. Ismerjék az egészséges táplálkozás, a személyes higiéné, a rendszeres testmozgás jelentőségét. Ismerje az egészségromboló anyagok (alkohol, dohányzás, drog) egészségromboló hatásait.

Sikerkritériumok:

Nevelési céljaink megvalósulását illetően akkor tekintjük nevelő- és oktatómunkánkat sikeresnek, ha iskolánk végzős diákjainak legalább 85–90%–a a nyolcadik évfolyam végén:

- minden tárgyból megfelel az alapfokú nevelés–oktatás kerettanterveiben meghatározott továbbhaladás feltételeinek. (Természetesen elsődleges célunk az, hogy tanulóink többsége – vagyis több mint ötven százaléka – a minimális követelmények teljesítésén túl az egyéni képességei alapján elvárható legjobb szinten feleljen meg az iskolánk helyi tantervében megfogalmazott követelményeknek.)
- rendelkezik olyan bővíthető biztos ismeretekkel, készségekkel, képességekkel és jártasságokkal, amelyek képessé teszik őt arra, hogy a középiskolás követelményeknek a későbbiekben megfeleljen.
- ismeri és alkalmazza a kulturált viselkedéshez, az emberek közötti kapcsolatokhoz, valamint a közösségben éléshez szükséges viselkedés– és magatartásformákat.
- határozott elképzeléssel bír saját közelebbi és távolabbi jövőjét és sorsát illetően.
- a környezetkímélő magatartás, egészségük állapota életvitelüket meghatározó erkölcsi alapelv lesz**.**

Nevelési céljaink megvalósítása érdekében a pedagógusok helyi intézményi feladatai

- Minden tanár legyen tudatában annak, hogy elsősorban saját élete példájával nevel.
- Az iskolai élet egészére figyelve segítse a közösség tagjainak emberi kibontakozását.
- Személyi ügyekben a szeretetről és diszkrécióról se feledkezzen meg.
- Rendszeres önképzéssel és továbbképzéseken való részvétellel fejlessze szakmai és pedagógiai műveltségét.
- Tartson rendszeres kapcsolatot diákjai osztályfőnökével, nevelőtanáraival, szüleivel, többi tanárával.
- Tantárgyanként, osztályonként, illetve csoportonként megtervezi egész tanévi munkáját, a megvalósulás dokumentálását, a reflexiók beépítését a munkája minőségének emelése és mind tudatosabbá tétele érdekében időben elvégzi.
- Szakmailag és módszertanilag alaposan felkészül. Munkáját pontosság jellemzi.

- Szakmai munkaközösségével egyetértésben megszervezi a tehetséggondozás és felzárkóztatás teendőit.
- Ismeri és alkalmazza az iskola nevelési dokumentumaiban megfogalmazott elveket az ellenőrzés-értékelés feladataiban. Ezek szerint cselekszik.
- Részt vesz a nevelőtestület munkájában, értekezleteken, megbeszéléseken. Az intézmény működési rendjében felmerülő elfoglaltságokba folyamatosan bekapcsolódik.
- A munkatervben előirt tanulmányi kirándulásokon, iskolai rendezvényeken részt vesz.
- A tantermekben, szertárban, tornateremben rendet biztosít, a leltározásban aktívan közreműködik.

Az egységes iskolai követelményrendszert minden pedagógus köteles betartani.

A szaktanárok minden tanév első tantárgyi óráján ismertetik a tanulókkal (és az első szülői értekezleten, illetve a fogadóórákon a szülőkkel) a tantárgy követelmény- és értékelési rendszerét, a pótlási és javítási lehetőségeket.
A pedagógus a tanuló értékeléséről az elektronikus naplón, illetve a tájékoztató füzeten keresztül rendszeresen értesíti a szülőket. Az elektronikus napló, tájékoztató füzet bejegyzéseit az osztályfőnök havonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt bejegyzések beírását pótolja, pótoltatja.

1.4. A teljeskörű egészségfejlesztéssel össszefüggő feladatok - Iskolai egészségfejlesztési program

Az iskola egészségfejlesztési stratégiájának kimunkálása hosszú távú előrejelzés lehet a tanulók életminőségében, a romló tendenciák megfékezésében, a javulás feltételeinek megteremtésében. Célunk az, hogy megtanítsuk gyermekeinket arra, hogy törődjenek magukkal, fejlesszék magukban a teljes ember igényét. Ápolják érzelmeiket, ne váljon örömnélküli kötelességgé mindennapi munkájuk. Tudjanak örülni egymásnak, családjuknak, barátaiknak. Több megértéssel és elfogadással éljenek együtt másokkal, így biztosan egészségesebb életet élhetnek.

1.4.1. A teljes körű egészségfejlesztés célja,

hogy az iskolánkban eltöltött időben minden gyermek, szakalkalmazott részesüljön a teljes testi-lelki jóllét, egészségét, egészségügyi állapotát hatékonyan fejlesztő, rendszerszerű iskolai tevékenységekben.

Iskolánk tevékenységével a tanulók és az itt dolgozó munkatársak egészséges testi, lelki és szociális fejlődését törekszik szolgálni.
Tanulóinkat a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartásra neveljük.
Célunk, hogy tanulóink ismerjék meg a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola, a közlekedés, veszélyes anyagok – leggyakoribb, egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőit. Készüljenek fel a vészhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére.
Feladatunk, hogy felkészítsük tanulóinkat az önálló gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszközök használatára, a veszélyes anyagok, illetve készítmények helyes kezelésére, használatának legfontosabb szabályaira.
Támogatást nyújtunk diákjainknak, különösen a serdülőknek, a függőségekhez vezető szokások (dohányzás, alkohol – és drogfogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának megelőzésében. A krízishelyzetbe jutottakat segítenünk kell.
Megkerülhetetlen feladatunk, hogy foglalkozzunk a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, és figyelmet fordítsunk a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésére.
Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokásokat a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével kívánjuk kialakítani.

1.4.2. Egészséggfejlesztési alapfeladatok:

A teljes körű iskolai egészségfejlesztés az alábbi egészségfejlesztési alapfeladatok rendszeres végzését jelenti a nevelési-oktatási intézmény partneri kapcsolati hálójában szereplők ésszerű bevonásával:

1. Egészséges táplálkozás megvalósítása (az intézmény területén működő meleg főzőkonyha, az élelmezésvezető, a büfét üzemeltető vállalkozó bevonásával.
2. Mindennapi testnevelés/testedzés biztosítása minden tanulónak (TEIS programok megvalóítása szabadidőben, az óraközi szünetekben, néptánc oktatás a mindennapi testnevelés keretein belül, az egész napos oktatás egyéb foglalkozásain).
3. A tanulók érett személyiséggé válásának elősegítése személyközpontú pedagógiai módszerekkel és a művészetek személyiségfejlesztő hatékonyságú alkalmazásával (ének, tánc, rajz, mesemondás, népi játékok és népi rítusjátékok, művészeti tevékenységek az egész napos oktatásban, az AMI tagozatainak működésével stb.).
4. Számos egyéb téma között környezeti, médiatudatossági, fogyasztóvédelmi, balesetvédelmi, személyi higiéné terülteit és családi életre nevelést is magában foglaló egészségfejlesztési tematika oktatása.

5. Az iskola közösségében fontos a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése, a folyamatos konfliktuskezelés, mely folyamatokban a tanulók, pedagógusok mellett támaszkodunk a szülőkkel történő együttműködésre.
6. Fontos az iskolai baleset-megelőzés, a veszélyforrások rendszeres ismertetése, a Házirendben foglaltak alapján. Az elsősegélynyújtás alapismereteit törekszünk életkornak megfelelően beépíteni a tantárgyakba.

Az egészségfejlesztési ismeretek témakörei az iskolában:

Az egészség fogalma

A környezet egészsége

Az egészséget befolyásoló tényezők

A jó egészségi állapot megőrzése

A betegség fogalma

A táplálkozás és az egészség, betegség kapcsolata

A testmozgás és az egészség, betegség kapcsolata

Balesetek, baleset-megelőzés

A lelki egészség

A társadalom élete, a társadalmi együttélés normái: illem és etika, erkölcs

A szenvedélybetegségek és megelőzésük (dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, játékszenvedély, internet- és tv-függés)

A média egészséget meghatározó szerepe

Fogyasztóvédelem

Iskola-egészségügy igénybevétele

1.4.3. Egészségnevelési elvek

Kiemelt felelősséggel tartozik az iskola, mint olyan intézmény, amely a tanulók ismereteinek, képességeinek és viselkedéseinek fejlesztésére hivatott. Az egészséges életmódra nevelést már kisgyermekkorban el kell kezdeni és az életfordulókon - serdülőkor - fokozottabban megerősíteni. A nevelési folyamatban nélkülözhetetlen - az alapvető értékek mellett – a testi-lelki-szociális egészség közvetítése, az élet egészségvédelme.

Jelentős szerepet kap benne a szülő, a család, az ifjúságvédő, a civil közösségek, sport- és egyéb egyesületek, média stb.

Az egészségkulturáltság maga az életmód. Az egészségvédelem szoros kapcsolatban áll az erkölcsi értékekkel, magatartással.

Már korai gyermekkortól kezdve számos befolyás éri a gyermeknek az egészségről alkotott fogalmát, de számos hatás éri viselkedésüket, magatartásukat is. Sokszor nincsenek tisztában a befolyásokkal, amelyek érik őket. Ezért fontos része az egészségnevelési programnak az is, hogy segítsen a tanulókban kialakítani olyan készségeket, amelyek lehetővé teszik saját magatartásuk kedvező irányú befolyásolását.

Az egészségfejlesztési program hozzásegíti a tanulókat:

- az egészséges életvitel kialakításához,
- a helyes értékrend felépítéséhez,
- az egészségvédelem kérdéseinek megismeréséhez,
- az életmóddal kapcsolatos - biológiai-pszichés - tennivalók elsajátításához,
- a képességek erősítéséhez, fejlesztéséhez,
- az egészségre káros szokások megismeréséhez, kiküszöböléséhez.

1.4.4. Az egészségvédelem tartalma:

a) az egészségfejlesztéssel összefüggő célok, feladatok,a feladatok végrehajtását szolgáló program,

b) az iskola-egészségügyi szolgálat munkája.

c) módszertani szakanyag a tanulók fizikai állapotának méréséhez és minősítéséhez, (Netfit mérések, az iskola által kidolgozott tavaszi – őszi átlétikai mérések)

d) helyi tanterv a mindennapos testneveléshez, (néptánc oktatás)

e) az egész napos iskola programja,(művészeti tevékenységek, egészségfejlesztés)

Az egészségnevelés fő területei:

1. Az egészség megtartása, fokozása,
2. Az egészség visszaszerzésére irányuló és aszemélyiség formálását elősegítő tevékenység.

Területei:

- Egészségmegőrzés, a helyes életmód kialakítása,
- Mozgás, rendszeres testedzés, játéklehetőség,
- Táplálkozási szokások kialakítása egészségünk érdekében,
- Öltözködés,
- Higiénia, tisztálkodás,

- Egészségkárosító szenvedélyek (drog, alkohol, cigaretta, egyéb szenvedélybetegségek és függőségek) megelőzése,
- Ésszerű napirend kialakítása.
- Szűrővizsgálatok

Iskolánk minden tanulóját a védőnő és a gyermekorvos, egy általuk elkészített, az iskola vezetőségével egyeztetett terv szerint szűr a következő területeken:

Hallás

Látás

Gerinctartás

Lúdtalp,

testsúly, magasságmérés,

Fogászat

Ennek eredményeképpen a tanulók időben szakorvosi ellátáshoz jutnak.

1.4.5. A vonatozó ágazati jogszabályok alapján az alábbiak szerint foglalhatjuk össze az iskolai egészségvédelem főbb feladatait:

- Ismertesse meg az emberi szervezet működésének és a természeti, társadalmi, pszichés környezet kölcsönhatásának törvényeit.
- Fejtse ki az egészséges táplálkozásra, életmódra, valamint az egészséges környezet megteremtésére vonatkozó tudnivalókat, buzdítson azok megtartására.
- Valósítsa meg a személyes testi és lelki higiénia követelményeit.
- Szorgalmazza a testmozgás, aktív életmód, a sportolás rendszeressé tételét.
- Szolgáltasson módszereket (döntési helyzetmegoldásokat) a stresszhelyzetek megelőzésére és feloldására, a konfliktusok kezelésére.
- Ismertesse a szexuális kultúrával és a családtervezéssel, a nemi úton terjedő betegségek megelőzésével kapcsolatos tudnivalókat.
- Tudatosítsa a szenvedélybetegségek káros hatásait és a rászokás elkerülésének módját.
- Ismertesse meg a tanulókkal az egészségügyi szolgáltatások igénybevételének feltételeit és lehetőségeit.
- Adjon gyakorlati tanácsot, az egészséget és a testi épséget veszélyeztető tényezők, balesetveszélyek elkerülésének módjára, a lehetőségekhez mérten tanítsa meg az elsősegélynyújtás elemi tennivalóit.

- Fejlessze ki a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást.

1.4.6. Az iskolai teljes körű egészségfejlesztés színterei:

1.Életviteli feladatok,

2.Tanórai feladatok,

3.Tanórán kívüli feladatok

1. Életviteli feladatok

Az iskolai élet a nevelés-oktatás színtere. A nevelés dimenziói közt az egyik, meghatározó tényező az egészség iránti igényre nevelés.

f) Az általános iskoláskorú gyermek és kamasz iskolában eltöltött idejét számtalan tevékenysége közt jellemezhetjük az egészsége megóvása érdekében végzett tevékenységekkel is. A napi rutinban a tanító/tanár folyamatosan neveli, megszólítja a gyermeket az elvárt higiéniai szokások betartására, az életviteli szokások kialakítására, azoknak mögöttes tartalmára.

Az egész napos iskola keretében számtalan lehetőség és szükség mutatkozik az egészségnevelésre. Az életkori sajátosságok figyelembevételével ezeknek a szokásoknak, elvárásoknak a beépítése a gyermek személyiségébe elsődleges feladatunk.

2. Tanórai feladatok

Az egészséges életmódra nevelés tananyagának tervezésénél megfogalmazott célok és feladatok:

g) járuljon hozzá a tanulók képességeinek sokoldalú fejlesztéséhez,

h) életmódjuk, szokásaik értékekkel történő kialakításához,

i) eddze akaratukat mentálisan, fizikálisan, szociálisan,

j) bővítse ismereteiket.

Kötelező tanórai keretben végzett egészségnevelés:

Tantárgyakba beépített egészségnevelés: osztályfőnöki óra, testnevelés óra, biológiaóra, természetismeret, környezetismeret, etika, irodalom, technika .

„Egészségóra” a felső tagozaton osztályfőnöki órák keretében az iskolaorvos, a védőnő vagy meghívott előadók foglalkoztató előadása)

3. Tanórán kívüli feladatok:

k) Szakkörök pl. egészséges táplálkozás témakörben: Főzőcske, de okosan! szakkör

l) Egészségnevelési akciók (előadás, témanap, témahét, projekt, egészségnap szervezése az éves munkaterv alapján)

m) Nyári táborok: Erzsébet-tábor, művészeti táborok szervezése az iskolai alapítvány támogatásával,

n) Előadások, csoportfoglalkozások, kiállítások

Rendszeres, egészséges környezetben (pl. hegyekben) végzett túrák, kirándulások szervezése.

Mindennapi testedzés megvalósítása:

o) Testnevelés és néptánc órákon, ötödik évfolyamon az úszásoktatás keretében,

p) Egész napos iskolai foglalkozásokba beillesztve- egészségfejlesztés foglalkozások keretében,

q) Szabadidőben önkéntes tanulók által kezdeményezett sporttevékenységek keretében, (TEIS, tanulószobai szabadidő, óraközi szünetek)

r) Egy-egy sportágnak az iskolában helyet adva, biztosítva a tanulók szervezett sportolási részvételét a Községi Sportegyesület szakosztályain belül,

s) Sport napok, sporttáborok szervezése,

t) Helyi sportversenyek lebonyolítása- Karácsony Sándor kupa őszi, téli, tavaszi fordulói labdarúgás és kézilabda sportágakban,

u) A diáksport révén diákjaink bekapcsolódnak a különféle kistérségi, megyei versenyekbe. A Magyar Diáksprot Szövetség által meghirdetett diákolimpiai versenysorozatba.

Egészségfejlesztést segítő hasznos módszerek:

Játékok, - tanórai, tantárgyakhoz kapcsolódó játékok, szabadban, szabadidőben megvalósítható társas- táblás, képességfejlesztő játékok,

Foglalkoztató előadások, - kézműves tevékenységek,

Közösségépítés – osztályközösségek, az iskola közösségének mozgási programjai (Pl.Mocorgó)

Művészetek - egész napos iskola – művészeti tevékenységek, az AMI tagozatai, zenés, kulturális előadások,

Programok (Diáksport napja, DÖK által szervezett programok, Egészségnap,)

Projektek (pályázatokhoz kapcsolódó osztály, évfolyam, intézményszintű rendezvénysorozatok, Földes témahét – Falumérföld futás, …)

1.4.7. Az egészségnevelés megvalósításában résztvevők:

Belső (iskolai) résztvevők: diákok, pedagógusok, osztályfőnökök, szaktanárok, iskolapszichológus, gyermek-és ifjúságvédelmi felelős, szakalkalmazottak,

Külső partnerek: a szülők, (a család) az iskolaorvos, fogorvos, a védőnők, családsegítő , gyermekjóléti szolgálat, a Püspökladányi Rendőrkapitányság munkatársai, az intézménnyel kapcsolatban álló szakszolgálati intézmények, szakértői bizottságok, (logopédus, gyógytornász,..), egészségügyi szolgáltatók (munkaegészségügyi ellátás,) sport egyesület, helyi Szabadidőközpont vezetője, Bihari-sík Tájvédelmi Körzet munkatársai, helyi civil szervezetek.

Iskolapszichológus

Iskolapszichológus alkalmazásának célja,az iskolánkba járó tanulók személyiségfejlesztése, lelki egészségvédelme, a nevelő-oktató munka hatékonyságának segítése, az iskola kunfliktusok megfelelő kezelése, csökkentése.

Az iskolapszichológus feladatai:
A tanulókkal közvetlenül egyéni vagy csoportos foglalkozások keretében közreműködik a gyerekek beilleszkedését, társas kapcsolatait javító és iskolai teljesítményét növelő intézkedésekben.

Kezeli a tanulóknak a nevelési-oktatási intézménnyel összefóüggő személyközi kapcsolati kommunikációs, teljesítményszorongásos tüneteit.
Megszervezi a pszichológiai jellegű szűrővizsgálatokat (szociometriai, képességvizsgálatok, tanulási szokások, tanulási motivációs vizsgálatok).

Megszervezi a mentálhigiéniés és preventív feladatokat.
Segítséget nyújt a személyközi konfliktusok és erőszakjelenségek megoldásában.
Szükség esetén krízistanácsadást szervez (kudarcélmény haláleset, családi krízishelyzetek),

Együttműködik a kiemelten tehetséges gyermekek fejlesztésében.

Segíti a továbbtanulás előtt álló tanulók pályaválasztási és pályaorientációs tanácsadásokat.

Kapcsolatot tart az iskola környezetébenműködő óvodával, egészségügyi intézmjényekkel, gyermekjóléti szolgálattal, pedagógiai szakszolgálatokkal.

Egészségnevelés az iskolánkban:

Fontos szabály:

1. a tájékozottság,
2. a tanulók életkori jellemzői, adottságainak pontos ismerete,
3. az ismeretek az évfolyamonkénti egymásra épülése.

A témák részletezése:

1.Az egészség, mint érték

Az egészség fogalma, egészségkultúra kialakítása, fejlesztése,

Testkultúra, testápolás, testünk felépítése, serdülőkori változások ismerete,

Lelki egészségvédelem,

Az egészséges fiatal életmódja az iskolában, a családban,

Az egészséget veszélyeztető tényezők: helytelen életmód, kockázatos viselkedés, veszélyes környezet

Egészségellenőrző vizsgálatok (testsúlyellenőrzés, vérnyomás-ellenőrzés, edzettségi önvizsgálat, mell önvizsgálata stb.)

A betegségek megelőzései

Orvoshoz fordulás

Megelőzés

2. Táplálkozás – mozgás

Étkezési kultúra – ízlés, szokások, rendszeresség

Az étrend szerepe az egészséges táplálkozásban

Az élelmiszerek összetevői: szénhidrátok, zsírok, fehérjék, vitaminok, ásványi anyagok

A napi táplálkozás aránya

Teljesítmény és táplálkozás

Testsúlyellenőrzés

Az energiaigény (pihenés, tanulás, olvasás, mozgás)

Az egészséges táplálkozás kritériumai: mértékletesség, kiegyensúlyozottság, változatosság

3. Aktív és passzív pihenés

A fittség paraméterei: egészséges táplálkozás, optimális testsúly, a szervezet napi edzése

Testedzés – eredmény: légzésjavulás, erő- és állóképesség-növelés, személyiségfejlesztés.Szabadidő helyes felhasználása – a helyes napirend

Az alvás, étkezés, tanulás, testedzés, szabadidő egységes összehangolása, rendszere

Rendszeresség

A tanulás egészségtana (időbeosztás, hely, testtartás stb.)

Kifáradás, jelzőrendszer

A pihenés szerepe – aktív-passzív

Vakáció, szabadidő hasznos eltöltése

4. Testápolás – öltözködés – személyi higiéné

Testünk felépítése és védelme

Változások a serdülőkorban

A külső megjelenés: ápoltság, tisztaság, esztétikum

Testünk tisztántartása: testrészek higiéniája, fehérnemű szerepe, testápolószerek, napozás és veszélyei

Öltözködés, divat, egészség

5. Társkapcsolatok

A serdülés hatása a személyiségre,

Érzelmi problémák: jó-rossz, öröm-káröröm, gonosz, harag, rémület, félelem, szeretet-szerelem, bátorság,

Értékrend: önértékelés fejlődése, nagy igazságérzet,

Fiúk, lányok barátsága,

Kirívó magatartás, utánzás,

Nemi érés tudatosulása,

6. Káros szenvedélyek – helyes döntések

Élvezeti szerek hatásai

Alapjelentések tudatosítása: szenvedély, szorongás, mérték, mértékletesség, hozzászokás, hiánytünetek, függőség

Dohányzás: hatóanyag, aktív, passzív, hatása, megelőzés,

Alkohol: az ivás kultúrája, szokások, hatása a szervezetre, megelőzés,

Kábító hatású szerek: legális és illegális, a függőség fajai, következményei,

Drogfogyasztó magatartás kialakulása, hatása,

Egyéb függőségfajták: élvezeti szerek (kávé, csokoládé), szerencsejátékok, gyógyszerfogyasztás, PC, TV, videó rabsága

7. Szexuális kultúra

Érzelmek, barátság, változások kora

Személyiségfejlődés,

Érettség,

Kapcsolati kultúra,

Felelősség, erkölcs,

Fogamzásgátlás, abortusz veszélyei,

Nemi egészség, harmónia,

Nemi betegségek: szifilisz, AIDS,…

8. Egészséges környezet védelme

Környezetünk tisztasága: iskola, otthon, utca, természet

Víz, levegő, talaj, növény- és állatvilág védelme,

Környezetvédelmi előírások: környezetkímélő, energiatakarékos,

Új technológiák káros következményei,

Hulladék csoportosítása,

Hulladék gyűjtése: fedett, szelektív, fertőzésveszély,

Egyéni felelősség a természeti környezetünk iránt.

9. Balesetvédelem – elsősegélynyújtás

Az emberi test felépítése,

Az elsősegélynyújtás fogalma, célja, feladatai,

Tennivalók vészhelyzetben: balesetek, tűzesetek, sebellátás,

Mindennapos betegségek előfordulása: otthon, szabadidőben, iskolában, utazás közben,

Korunk veszélyforrásai: AIDS, alkoholizmus, kábítószer,

Elsősegélykészlet

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók:

- ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát;
- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat.
- ismerjék fel a vészhelyzeteket;
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;
-sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;
- ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével;

- sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:

A tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;
A tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük elsősegély-nyújtás alapismereteit;
A tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében:
Az iskola kapcsolatot épít ki az Országos Mentőszolgálat területi szervezeteivel, Magyar Ifjúsági Vöröskereszttel, tanulóink lehetőség szerint bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe;
Támogatjuk a pedagógusok részvételét 30 órás, elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésen.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:
a helyi tantervben szereplő alábbi tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek:

Tantárgy	Elsősegély-nyújtási alapismeretek
biológia	- rovarcsípések - légúti akadály - artériás és ütőeres vérzés - komplex újraélesztés
kémia	- mérgezések - vegyszer okozta sérülések - savmarás - égési sérülések - forrázás - szénmonoxid mérgezés
fizika	- égési sérülések - forrázás, áramütés
testnevelés	- magasból esés - vizi balesetek ellátása
Környezetismeret- természetismeret	- egészséges táplálkozás- romlandó ételek, -ételek helyes tárolása, - lázcsillapítás módjai,

	- gyógyszerek tárolása, alkalmazása,
Technika, életvitel, gyakorlat	- eszközök balesetmentes használata, - elektromos eszközök használata

Az ötödik-nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott elsősegély-nyújtási ismeretek:

- teendők közlekedési baleset esetén, segítségnyújtás baleseteknél;
- a mentőszolgálat felépítése és működése; a mentők hívásának helyes módja;
- valamint az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vétele félévente egy alkalommal az ötödik-nyolcadik évfolyamon egy-egy osztályfőnöki óra megtartásában az elsősegély-nyújtási alapismeretekkel kapcsolatosan.

1.4.8. A teljes körű egészségfejlesztés megvalósulása:

A program megvalósulása a tanévek során, az iskola munkatervében megtervezetten történik. Az osztálytanítók, szaktanárok és osztályfőnökök, , a diákönkormányzat és más alkalmanként felálló munkacsoportok a napi munka tervezésekor figyelemmel kísérik a program megvalósulását.

A Pedagógiai –testnevelés és sport munkaközösség koordinálásával a megvalósítás során a folyamatokat tervezzük, nyomon követjük, ellenőrizzük és értékeljük a megfogalmazott módszerek, értékek mentén.

A teljes körű egészségfejlesztési program megvalósításáért az iskola minden pedagógusa, dolgozója felelős.

A program megvalósulásának ellenőrzése-értékelése

1.Életvitelszerűen megvalósuló tevékenységek:

A napi iskolai élet során folyamatosan végzett és irányított tevékenységekkel szemben az elvárás az, hogy beépüljenek a tanuló magatartásformái sorába, és spontán végzett cselekedetekké váljanak. A tanítók, később a tanárok a tanulók közt élve „érzékelik” a folyamat fejlődését, érését, és szükség szerint korrigálják azt.

2.Tanórai keretben megvalósuló fejlesztés:

A tananyaghoz kapcsolódóan elsajátítandó ismeretek ellenőrizhetők, mérhetők. Részei a tanulási folyamatnak. A tananyag számonkérésének folyamatában ellenőrizhető, hogy az életvitelszerűen rögzítendő elemek valóban beépültek-e a tanuló viselkedési kultúrájába.

3. Tanórán kívüli tevékenységek (egyéb foglalkozások) során megvalósuló fejlesztés:

A munkaterv szerint megszervezett témanapok, témahetek, projektek egyrészt a fejlesztési folyamat előre tervezett elemei, másrészt a hiányosságok észlelését követő korrekciók. Az átadott ismeretek, a megtapasztalt egészségnevelési elemek a programok során be kell épüljenek a tanuló és adott esetben a családja napi életviteli kultúrájába, annak szerves részévé kell váljanak. Ezek a programok igen gyakran versenyeztetéssel együtt valósulnak meg, így az eredmények követhetőek.

Visszacsatolás:

Az adott események, a tanév értékelése során elért eredmények reális feltérképezése adja a következő tervezési időszak szakmai alapját. Az elsajátítandó ismereteknek spirálisan fejlődniük kell, el kell, hogy mélyüljenek. Ezt az iskola és a tanárok az éves munkatervben, a program- és a foglalkozási tervekben tervezik meg.

Az általános fizikai teherbíró képesség mérése során feltérképezhetők az egyes képességek területén mutatkozó hiányosságok. E hiányosságok feltárása, a tanulók életmódjának ismerete kiindulási alapul szolgál mind az egyéni, mind a közösségi fejlesztő, felzárkóztató programok elkészítésében, lehetőséget biztosítva az egészségileg hátrányos helyzet megszüntetésére, az általános fizikai teherbíró képesség fokozatos fejlesztésére, a szükséges szint elérésére, megtartására.

A jogszabály által megszabott kötelezettség végrehajtására a tanulók fizikai képességének mérésére egyszerű, kevés szerigényű és bárhol végrehajtható Netfit teszteket használunk, amelyek mutatják a tanulók fizikai felkészültségének mértékét.

El kell érni, hogy az általános fizikai teherbíró képesség fejlődésének folyamatos nyomon követése, motivációs tényezőként hasson a tanulókra, és az iskolából kikerülve életvitelükben helyet kapjon a rendszeres fizikai aktivitás is.

Komplex intézményi mozgásprogram

1. Egészséges életmód tréningek épüljenek be a kötelező iskolai programokba (sport- és egészségnap, részvétel a különféle helyi szervezésű fittségi és más sportprogramokon).

2. A mozgásos tevékenységek a tantárgyi jellegnek és az életkori sajátosságoknak megfelelően épüljenek be az óratervi órákba.

3. Az egész napos iskolai (szabadidős), tanulószobai foglalkozásokon a foglalkozási programban (tervben) foglaltak szerint, míg a különféle szabadidős tevékenységekben azok időkeretének minimum 40%-ában a testmozgás különféle formái domináljanak a tematikai-tárgyi jelleghez igazodóan.

4. Az egyéb foglalkozásokon – a tantárgyfelosztás keretei között – változatos programok keretében képviseltessék magukat a sportfoglalkozások (tömegsport, labdarúgás, kézilabda, atlétikai, grundbirkózás….).

5. Az éves munkatervben a szorgalmi időszak minden hónapjához – az évszak sajátosságainak megfelelően (pl. tél – korcsolyázás, szánkózás,) – legyen egy-egy kiemelt mozgásos tevékenység rendelve, amely az iskolai szabadidős és egésznapos időkeretben szervezett tevékenységek kiemelt iránya legyen.

6. Az intézmény horizontális kapcsolatrendszerének keretében az iskolai sportkörrel, illetve a településen működő más sporttevékenységgel foglalkozó társadalmi szervezetekkel, továbbá az iskolai működést támogatni hivatott alapítvánnyal alakuljon ki stratégiai együttműködés az iskola tanulóinak mozgáskultúráját fejleszteni hivatott programok támogatása céljából.

7. A tanulmányi kirándulások, táborok és az erdei iskolai programok (intézményi zöld napok), diákönkormányzati napok, Madarak és fák napja, egyik központi eleme legyen a mozgás és az egészségtudatos életmódra nevelés.

8. Az uniós és a központi költségvetési források , pályázati lehetőségek kihasználásával törekszik , az iskola legkülönfélébb sportprogramok megszervezésre.

9. A tanulók fizikai állapotának méréséből fakadó tapasztalatok értékelése alapján a szabadidős és sporttevékenységek terén a mozgásprogramok tartalmára készüljön minden tanévben javaslat.

A komplex intézményi mozgásprogram adott tanéve aktualizált feladatterve az éves munkatervben kerül kidolgozásra.

A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek:

A vonatkozó jogszabályok a tanulók fizikai állapotának mérését beemelték az országos mérések sorába. Intézményünk a „tanév rendjében" és Helyi tantervben meghatározottak alapján jár el.

A megfelelő szintű fizikai erőnlét, edzettség elérése, majd megtartása nemcsak a sport, hanem az egészség, az általános jólét szempontjából is igen fontos tényező.

A fizikai aktivitás jellemzője az

az egészséges testsúly,

az állóképesség és az izomerő.

E képességek szintjének emelését az oktatásnak kell megoldania a megújított iskolai testneveléssel és sporttal. A jövőben az alapoknál – a 6-14 éveseknél – kell kezdeni.

A fizikai képességek folyamatos, fokozatos teljesítésére nagyobb gondot kell fordítani. Tudatosítani kell a tanulókban a mozgásos tevékenységek, a testnevelés és a sport preventív értékeit.

El kell érni, még a kevésbé jó biológiai és testi adottságokat öröklő tanuló esetében is, hogy a sportolás iránti igényük, szeretetük olyan erős és szilárd legyen, hogy tanulmányaik befejezése után is a rendszeres sportolás állandó életmódelemük legyen.

1.5.Környezeti nevelési program

1. Az iskola környezeti nevelési szemlélete

Napjainkban a világ figyelme a fenntartható fejlődés megteremtése felé irányul. Ez az élet minden színterén tapasztalható: szociális, gazdasági, ökológiai, politikai területeken is. A fenntarthatóság ideológiai és tartalmi kialakítását az oktatásban is hangsúlyozni kell.
A diákok számára olyan oktatást szeretnénk az iskolánkban biztosítani, amelyben a szakmai képzésen kívül hangsúlyt kapnak az erkölcsi kérdések és a környezettudatos életmód. Interaktív módszerek segítségével kreatív, együttműködésre alkalmas, felelős magatartást kialakító, döntéshozatalra, konfliktus-kezelésre és megoldásra képes készségeket kell kialakítanunk. Mindezek megkívánják az új értékek elfogadtatását, kialakítását, megszilárdítását és azok hagyománnyá válását. A fenti célok csak úgy valósíthatók meg, ha hatékony tanulási, tanítási stratégiákat tudunk kialakítani.

Fontos feladatunknak tartjuk, hogy a alakítsunk a diákok szemléletén, környezet- és természetszeretetüket formáljuk, megszilárdítsuk.
Szemléletet csak úgy lehet formálni, ha minden tantárgyban és minden iskolán kívüli programon törekszünk arra, hogy diákjaink ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egységes egészként lássák a természetet, s benne az embert. Érthető tehát, hogy a természettudományos tantárgyak összhangjának megteremtése kiemelt feladatunk volt és maradt.
A környzetismeret, a kémia, a biológia, a természetismeret, a földrajz és a fizika tantárgyak között már megvalósult az együttműködés. Sok kezdeményezés alakult ki a humán területeken is. Tanórán, szabadidős programokon, táborokban megismertetjük gyerekeinkkel a természetet, gyakoroltatjuk az egyszerű, komplex természetvizsgálatokat. Megtanítjuk őket arra, hogy a

természetben tapasztalt jelenségek okait keressék, kutassák a köztük rejlő összefüggéseket. Így válhatnak a gyerekek majd tudatoskörnyezetvédővé, a természetet féltő, óvó felnőttekké.

Alapelvek, jövőkép, célok

A környezeti nevelés alapelvei közül az alábbiakat kiemelten kell kezelnünk. Ezek fogalmát, tartalmát, megnyilvánulási módjait körül kell járnunk, megismertetnünk tanulóinkkal:
□□a fenntartható fejlődés;
□□a kölcsönös függőség, ok-okozati összefüggések;
□□a helyi és globális szintek kapcsolatai, összefüggései;
□□alapvető emberi szükségletek;
□□emberi jogok;
□□demokrácia;
□□elővigyázatosság;
□□biológiai és társadalmi sokféleség;
□□ökológiai egyensúly;

Fontos feladatunk, hogy a tantárgyak közötti kapcsolódási pontok kihasználásával egységes ismeretekhez juttassuk tanulóinkat, hogy a diákok fejében az alapelvekről egységes rendszer alakuljon ki.

Hosszú távú céljaink:

Hosszú távú célunk, jövőképünk, hogy az iskolai rendszerből kilépve környezettudatos állampolgárrá váljanak tanítványaink.

Ennek érdekében diákjainkban ki kell alakítani:
□□ a környezettudatos magatartást és életvitelt;
□□ a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartást és életvitelt;
□□ a környezet (természetes és mesterséges) értékei iránti felelős magatartást, annak megőrzésének igényét és akaratát;
□□ a természeti és épített környezet szeretetét és védelmét, a sokféleség őrzését;
□ □a rendszerszemléletet;
□□ tudományosan megalapozni a globális összefüggések megértését;
□□ az egészséges életmód igényét és elsajátíttatni az ehhez vezető technikákat, módszereket.

A célok eléréséhez szükséges készségek kialakítása, fejlesztése
□□ alternatív, problémamegoldó gondolkodás;

- ökológiai szemlélet, gondolkodásmód;
- szintetizálás és analizálás;
- problémaérzékenység, integrált megközelítés;
- kreativitás;
- együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia és segítő életmód;
- vitakészség, kritikus véleményalkotás;
- kommunikáció, média használat;
- konfliktuskezelés és megoldás;
- állampolgári részvétel és cselekvés;
- értékelés és mérlegelés készsége.

Szeretnénk, ha iskolánk olyan intézménnyé válna, ahol a szülők és a gyerekek által közösen kialakított körülmények között zajlik az iskolai közösségi élet .
A belsőterek hangulatosabbak lesznek, több növény lesz a benti terekben, az iskolai udvarok biztosítják az egészséges aktív pihenés, kikapcsolódás lehetőségét.
Diákjaink és dolgozóink figyelnek az intézmény energia és vízfelhasználására, csökken a keletkezett hulladék mennyisége, melynek java részét szelektíven gyűjtjük.
Diákjaink aktív kezdeményező szerepet játszanak az iskolában kialakult környezettudatos szemlélet elterjesztésében a településen. A szülők azért választják intézményünket, mert a diákok harmonikusabb stresszmentesebb körülmények között tanulnak.

A környezeti nevelés színterei iskolánkban

1. Tanórán

A tanórákon hozzárendeljük az adott témákhoz a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Az óra jellege határozza meg, hogy melyik problémát hogyan dolgozzuk fel. Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások, amelyekhez a diákoknak is köze van. Különböző interaktív módszereket használva adjuk át az ismereteket, de jelentős szerepet kap az önálló ismeretszerzés is. A szemléltetés hagyományos, audiovizuális és informatikai lehetőségeit is felhasználjuk, alkalmazzuk. Így az élményszerű tanításra lehetőség nyílik. Fontosnak tartjuk, hogy a diákjaink komoly elméleti alapokat szerezzenek, mert véleményünk szerint így lehet csak okosan, átgondoltan harcolni a környezet megóvásáért.

2. Nem hagyományos tanórai keretben

A tanév során az elméleti anyag gyakorlatban történő alkalmazását az iskolakertben, témanapok keretében, tanulmányi kirándulások, erdei táborok alkalmával tanulják meg a diákok.

Ezeken az alkalmakon, foglalkozásokon a munka meghatározott, speciális órarend szerint, főként terepgyakorlatok formájában folyik, ahol minden tanuló életkori sajátosságának megfelelő gyakorlati feladatokat végez. Így diákjaink megismerik a település és környékének természeti, kulturális értékeiket, a természet- és környezetvédelmi problémákat és megoldásokat.

3. Tanórán kívüli programok

- Diákjaink olyan versenyeken indulnak, ahol a környezet- és természetvédelem fontos téma, így elmélyíthetik elméleti tudásukat. (pl. Herman Ottó természettudományos verseny; alsó és felső tagozatosok komplex tanulmányi versenyei, különböző levelezős versenyek, Kaán Károly, Curie környezetvédelmi, kémiai versenyek). Tantárgyi szakkörök szervezésével lehetőséget biztosítunk a személyre szabott tehetséggondozásra, az egyéni ütemben történő mélyebb ismeretátadásra.

A környezeti nevelési munkánk céljainak eléréséhez elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezetekkel jó munkakapcsolatot, együttműködést alakítsanak ki. A résztvevők és a közöttük kialakuló együttműködés egyben környezeti nevelési munkánk erőforrása is.

Iskolán belüli együttműködés

Tanárok

Az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára. Ahhoz, hogy az iskolai környezeti nevelés, ill. oktatás közös szemléletben és célokkal valósuljon meg, tovább kell fejlesztenünk munkaközösségek együttműködését. A közös munka áttekintése, koordinálása igazgatóhelyettesi feladat.

Diákok

Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kulturált magatartásra. Kiemelkedő feladata van az iskolai diákönkormányzatnak, az osztályközösségeknek.

Tanárok és diákok

A diákok a környezeti témákkal kapcsolatos ismereteiket a tanáraikkal való közös munka során tanórai és tanórán kívüli programok keretében sajátítják el. Iskolánkban nagy szerepe van a környezettudatos szemlélet kialakításában a tanulmányi sétáknak, tanulmányi kirándulásoknak, az intézményi zöld napoknak, (témanapoknak) valamint a nyári kirándulásoknak, táboroknak.
A diákok és tanárok együttműködése nélkülözhetetlen a környezetbarát iskolai környezet létrehozásában és megőrzésében is.
A tanórák környezeti tartalmát a munkaközösségek határozzák meg, a tanórán kívüli környezeti nevelési tevékenységek áttekintése, összehangolása az iskolavezetés feladata.
A szelektív hulladékgyűjtés (szárazelemgyűjtés) iskolai kordinátora az iskola alsós tanítója, aki szervezeti és irányítja a gyűjtést, szállítást, regisztrálja tanulóinkat az aktuális akciókban.

Tanárok és szülők

Az iskolai környezeti nevelés területén is nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmoniku együttműködése. Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit intézményünk is közvetíteni kíván.
Iskolánkban ez egyrészt azon keresztül valósul meg, hogy az elsajátított viselkedési formákat, ismereteket otthon is alkalmazzák a tanulók, másrészt az egyes környezeti nevelési programjain anyagi fedezetét – lehetőségeiket figyelembe véve – a családok maguk is biztosítják. A környezeti neveléshez kapcsolódó iskolai programokba rendszeresen számíthat unk a támogatói szülői együttműködésre, segítségre.

Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak
Az iskolai adminisztrációterületén fontos feladatunk, hogy csökkentsük a felesleges papírfelhasználást, folyamatosan gyűjtsük a hulladékpapírt és a kifogyott nyomtatópatront. Példamutató, ha a tanulók látják, hogy az iskola épületének takarítása során környezetkímélő, az egészségre nem ártalmas tisztítószereket használunk.
A szelektív hulladékgyűjtésben az intézmény minden dolgozója aktívan részt vesz. A műanyag poharak gyűjtésével a Községi Önkormányzat kertészeti programját segítjük.

Iskolán kívüli együttműködés

Fenntartó
A fenntartóval való kölcsönös együttműködés – az iskola egész életén belül – a környezeti nevelési programunk megvalósítása szempontjából is fontos. Az iskola igazgatójának feladata, hogy a fenntartóval való egyeztetés során a lehető legoptimálisabb helyzet megteremtését elérje.

Környezeti neveléssel is foglalkozó intézmények
A tanórai és tanórán kívüli környezeti programot színesebbé és tartalmasabbá tudjuk tenni a kistérségben, megyénkben található, környezet és természtvédelemmel foglalkozó szervezetekkel történő együttműködés. Iskolánk számára ilyen szempontból kiemelkedően fontosak a múzeumok, állatkertek, nemzeti parkok, Földes határában lévő tanösvény.
Ezeket a látogatásokat a tanórákon készítjük elő. Iskolai tanulmányai során minden tanulónak legalább egy környezeti témájú intézménylátogatáson részt vesz.

Civil szervezetek
A civil szervezetek szakmai ismereteikkel és programjaikkal segítik környezeti nevelési munkánkat elsősorban a Bihar Természet- és Környezetvédelmi Egyesület.
Tantestületünk több tagja rendszeresen részt vesz előadásaikon, illetve mi is tartunk előadásokat a civil szervezetek által szervezett programokon.
Szükséges, hogy több, az egész tantestületet érintő környezeti témájú előadás és foglalkozás legyen a jövőben.
A civil szervezetekkel való iskolai szintű kapcsolattartás igazgatóhelyettesi feladat. A szaktanárok egyénileg alakítanak ki kapcsolatot az egyes civil szervezetekkel.

Hivatalos szervek
A hivatalos szervek egyik feladata annak ellenőrzése, hogy környezetvédelmi és egészségügyi szempontból megfelelően működik-e az iskola. Javaslataikra, véleményükre építeni kívánunk az iskolai környezet kialakításában.

Környezeti hagyományok ápolása
- környezetvédelmi témanapok megszervezése az egész iskolai közösség számára;
- a község nevezetességeinek feltérképezése, megismerése;
- névadónk és a községünk hírességeinek élete, munkássága – kutatás;
- Madarak-fák napja
- Osztályfőnöki órák környezetvédelmi témában

Szaktárgyi célok
1. a szakórákon minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre (pl. ember és környezete, kapcsolatok, természetismeret),
2. a hétköznapi környezeti problémák megjelenítése a szakórákon (a környezetszennyezés hatása a természeti-, és az épített környezetre, az emberre);
3. interaktív módszerek kipróbálása, alkalmazása (csoportmunka, problémamegoldó gondolkodást fejlesztő feladatok);
4. tanórán kívüli foglalkozások szervezése
5. természetvédelmi versenyekre felkészítés;
6. multimédiás módszerek alkalmazása szakórákon;
7. a számítógép felhasználása a tanórákon.

Tanulásszervezési és tartalmi keretek környezeti nevelési lehetőségei

□□*Testnevelés*
- A tanulók fedezzék fel, értsék meg, hogy a környezeti hatások jelentős mértékben befolyásolják az egészséges testi fejlődésüket:
- Legyenek tisztában azzal, hogy a testnevelés és a sport nélkülözhetetlen az éleményszerű tapasztalatszerzésben, az emberi kapcsolatokban, az együttműködés és a tolerancia fejlesztésében:
- Értsék és tapasztálják meg a szabadtéri foglalkozásokon kersztül, hogy a környezet szennyezés az egészségre veszélyes:
- Igényeljek, hogy a sportoláshoz lehetőség szerint természetes anyagokból készüljeneke az eszközök, és a tornaszerek:
- Sajátítsák el a régi magyar mozgást igénylő népi játékokat,
- Tudatosítsák általa az egészség és a környezet komplexitását.

□□*Magyar nyelv é s irodalom*

Általános iskola –alsó tagozat (6 -10 év)

- A tanulók ismerjék meg közvetlen természetes és mesterséges ember alkotta környezetük értékeit bemutató irodalmi alkotásokat (meséket, mondákat, népdalokat és verseket:
- Egy táj megismerésekor legyenek képesek kifejezni érzelmeiket, alkalmazva az anyanyelv gazdságát, szépségét, szóbeli és írásbeli kommunikáció során.

Általános iskola – felső tagozat (10-14 év)

- A tanulók ismerjék az anyanyelv ga zadagságát, a tájnyelv és köznyelv és az irodalmi nyelv egymásra hatását és mindezt tudják alkalmazni a természeti és ember alkotta környezettel való kapcsolatteremtésben. Törekedjenek az anyanyelv védelmére.
- Sajátítsák el a média elemzésének technikáit, tudjanak disputát folytatni.
- A tanulókban alakuljon igénnyé a hatékony kommunikációra való törekvés.
- Növeljük a környezethez való pozitív érzelmi és intellektuális közeledést a környezet- és természetvédelmi témájú könyvek feldolgozásával.
- Fejlesszük az egyéni és a közösségi kompetenciákat a drámajátékok segítségével.

□□Történelem – Hon- és népismeret

- A tanuló értsék és tudják, hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet.
- Tudják értelmezni, hogyan hatottak a környezeti változások a gazdálkodásra, az életmódra, a közösségi normák alakulására.
- Ismerjék meg a helyi történelmi értékeket, alakuljon ki bennük a hagyományok tisztelete.
- Értsék meg az egész világot érintő globális problémákat és érezzék hangsúlyozottan az egyén az állam és a társadalom felelősségét és feladatait a problémák elhárításában, csökkentésében.

□□*Idegen nyelv*

- A tanulók váljanak érzékennyé a természet szeretetére a jól megválasztott szövegek feldolgozásának segítségével.
- Legyenek érzékenyek a hazai környezeti problémákra és ismerjék meg a nyelv segítségével a más országok hasonló problémáit.
- Ismerjék meg más népek ilyen irányú tevékenységeit, valamint az idegen országok környezetvédelemmel foglalkozó szervezeteit.
- Legyenek képesek a környezetvédelmi problémákra önállóan, csoport munkában, projekt munkában választ keresni.
- Fejlődjön az idegen nyelvi kommunikáció képessége, fedezzék fel ennek lehetőségeit a környezeti nevelés terén is.

Matematika

- A tanulók váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket matematikai módszerekkel demonstrálják.
- Legyenek képesek a környezeti mérések eredményeit értelmezni, elemezni a statisztikai módszerek alkalmazásával.
- Tudjanak táblázatokat, grafikonokat készíteni, elemezni.
- Tudják megfigyelni az őket körülvevő környezet mennnyiségi és térbeli viszonyait,
- fejlődjön a tanulók logikus gondolkodása, ismerjék a valós életből vett példákat, legyenek képesek reális becslésekre.

Fizika

- a tanulók váljanak képessé a környezeti változások magyarázatára.
- Ismerjék az élő szervezetre káros fizikai hatások (sugárzás, zaj, rezgés) egészségkárosító hatásait, tudják ezek kibocsátásának csökkentési lehetőségeit.
- Ismerjék fel a fizikai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közötti analógiákat, valamint az élő és élettelen közötti kölcsönhatásokat.
- Mérjék fel annak fontosságát, hogy a környezeti erőforrásokat felelősséggel szabad csak felhasználni.

Földrajz – természetismeret

- A tanulók szerezzenek tapasztalatot, gyűjtsenek élményeket a közvetlen élő és élettelen környezetükről.
- Ismerjék meg a környezetben lezajló változásokat, ismerjék a világ globális környezeti problémáit.
- Törekedjenek a természeti és az ember alkotta táj szépségeinek, értékeinek megőrzésére, védelmére.

Biológia

- a tanulók ismérjék az élőlények alapvető szervezeti működési jellemzőit, fedezzék fel a környezet és az élőlények egymásra hatásainak eredményeit.
- Ismerjék meg a környezet egészségügyi problémáit, legyenek képesek a felismert problémák megelőzésére, és mérséklésére.
- Sajátítsák el a testi-lelki egészséget megőrző életviteli technikákat.
- Alakuljon ki az ökológiai szemléletmódjuk.

Kémia

- A tanulók rendelkezzenek a környezeti biztonsághoz szükséges ismeretekkel.
- Törekedjenek a környezettudatos magatartás kialakítására.
- Legyenek képesek a környezeti elemek egyszerű vizsgálatára, az eredmények értelmezésére.
- Értsék meg a különböző technológiák hatását a természeti és épített környezetre, valamint becsüljék meg ezek gazdasági hatásait.

Ének-zene

- A tanulók fedezzék fel a természet zenei ábrázolásának szépségét.
- Vegyék észre a zene közösségerősítő, közösséget teremtő szerepét.
- Tudják, hogy az élő illetve az élettelen természet hangjai a zenében és a hétköznapokban egyaránt akusztikus élményt jelentenek.

Etika
- A tanulók legyenek képesek a már kialkított környezeti értékek között úgy élni, hogy a lehető legkevesebb károsodást okozzák.
- Ismerjék fel annak fontosságát, hogy az udódaiknak is megfelelő életteret kell hagyniuk.
- Alakuljon ki olyan szemlélet, hogy a természet elemei az emberi hasznosságuk fokától függetlenül is értékeket képviselnek.

Technika—életvitel-gyakorlat

A tanulók
- ismerjék meg az emberi alkotások ban megtestesülő használati, esztétikai, formai és etikai értékeket;
- ismerjék meg a technika okozta környezeti károsodásokat és azok megőrzésének módjait.
- Ismerjék meg a környezetbarát technikákat és technológiákat.
- Sajátítsák el a kertészkedést, az alapvető kertészeti munkákat, a biokertészi ismereteket.
- Ismerjék a komposztálást folyamatát, és hasznát.
- Ismerjék meg a felhasznált természetes anyagok és az épített környezet jellemzőit, a hagyományos kézműves technikákat.
- Ismerjék a kerékpáros közlekedés szabályait, gyakorolják azokat környezetükben balesetmentesen.

Rajz és vizuális kultúra
- A tanulók legyenek képesek a műalkotásokat a környezeti nevelési szempontok alapján elemezni.
- Ismerjék a természet képzőművészeti ábrázolásának lehetőségeit.
- Ismerjék a természetes alapanyagok alkalmazási lehetőségeit.
- Legyenek képesek alkotásokat létrehozni a környezeti témaköröknek megfelelően.
- Kutassanak fel, ismerjenek meg helyi népi építészeti alkotásokat.

Tánc és dráma
- a tanulók legyenek képesek mozdulatsorok segítségével természeti jelenségeket improvizálni. (erdőtűz, árvíz)
- legyenek képesek adott környezeti szituációk megfogalmazására mozgással, csoportosan, a dráma eszközeivel

Osztályfőnöki órák lehetőségei

Az osztályfőnöki órák lehetőséget biztosítanak a különböző tantárgyak keretében elsajátított környezeti nevelési ismeretek összezésére. A közösség tanórán kívüli tevékenységei teret biztosítanak a tevékeny, alkotó környezet megismerésére, védelmére, a tapasztalati úton történő ismeret elsajátításra.

A tanulmányi kirándulások, vetélkedők, fásítások, múzeumlátogatások, a DÖK napok rendezvényei mellett a világnapok alkalmai is jó lehetőséget biztosítanak a környezeti nevelés komplex megvalósítására.

1.5.1. A környezeti nevelés módszerei:

A megvalósítás során élünk a minél szélesebb körű módszerek alkalmazásával:
- kooperatív technikák,
- játékok,
- modellezés,
- terepgyakorlat,
- riportmódszer,
- művészi kifejezés eszközei,
- projektmódszer,
- kielőadások,
- mérések, kísérletek,

Kommunikáció

A környezeti nevelés hatékonnyá tételéhez élünk az iskolán belüli és az iskolán kívüli kommunikációs eszközök felhasználásával egyaránt.
- Mák szemek – iskolaújság, térségi lapok, megyei lapokban beszámoló
- Suli-rádió adásai
- Kiállítások,
- Iskolagyűlések,
- Előadások, fórumok szülők, szervezetek bevonásával,
- Értekezletek,
- Iskolánk képviselete tantárgyi versenyeken, kistérségi, megyei, országos szinten.

1.6. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül.
A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

1.6.1. A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink:

1. **A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása.**
   Feladat: Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése. A közösségek felkészítése a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésére.
2. **A tanulók életkori fejlettségének figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében**.
   Feladat: A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a kisgyermek heteronóm – a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró – személyiségének lassú átalakulásától az autonóm – önmagát értékelni és irányítani képes – személyiséggé válásig.

3. **Az önkormányzás képességének kialakítása**.
   Feladat: A tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.
4. **A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése**.
   Feladat: A tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek. A közösségi alkalmakon fejlődik a tanulói az empátia, az egymásra figyelés a tolerancia, és az alkalmazkodó készség.
5. **A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása**.
   Feladat: A tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

A közösségfejlesztés folyamatában fontos feladatunk az egyén és a társadalom közötti kapcsolat kialakítása, megteremtése.

Ennek érdekében:

- Ismertessük meg a tanulóinkkal nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit!

- Olyan egyéni és közösségi tevékenységek gyakoroltatása, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei, a közvetlen környezetükben élő kisebbség, nemzetiség megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek.
- A hon– és népismeret segítse elő a harmonikus kapcsolat kialakítását a természeti és társadalmi környezettel! Ösztönözzön a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására! Késztessen az ezekért végzett közösségi tevékenységre!
- Tanulóink legyenek nyitottak, megértőek a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások; a másság iránt, becsüljék meg ezeket.
- Törekednünk kell arra, hogy közvetlenül is részt vegyünk a nemzetközi kapcsolatok ápolásában. (Lehetőség szerint minden esetben élni kell a „Határtalanul" pályázat adta lehetőségekkel, megismertetni tanulóinkkal az elcsatolt magyar lakta kulhoni területeket : Erdély, Felvidék, Kárpátalja, Délvidék, …)
- Tanulóink kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába!
- A kommunikációs kultúra középpontjában az önálló ismeretszerzés, véleményformálás és kifejezés; a vélemények, érvek kifejtésének, értelmezésének, megvédésének a képességei álljanak!
- Iskolánk minden tevékenységével szolgálja a felnövekvő nemzedék egészséges életmódra nevelését! Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki. Az iskolai környezet, mint élettér is biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést! Ebben a pedagógusok életvitelének is jelentős szerepe van.

1.6.2. A közösségfejlesztés színterei:

- a család
- gyermekközösségek
- osztályközösségek
- iskolai közösség
- közművelődési színterek
- művészeti foglalkozások

Ezek hatása összeadódik és hozzájárul:
- a tanuló közösségi magatartásának kialakításához,
- vélemény alkotó, véleménynyilvánító képességének fejlődéséhez,

- a közösségi szokások, normák elfogadásához (etikai értékrend),
- az együtt érző magatartás kialakulásához,
- a harmonikus embertársi kapcsolatok fejlesztéséhez

A) A tanulói személyiség fejlesztésének legfontosabb színtere a hosszabb tanítási-tanulási folyamatba illeszkedő tanítási óra.

Az iskola nevelői a tanítási-tanulási folyamat megszervezése során kiemelten fontosnak tartják a tanulók motiválását, a tanulói aktivitás biztosítását és a differenciálást.

- A szociális kompetenciák (nyitottság, empátia, társas érzékenység, felelősségérzet, segítőkészség, odafigyelés, stb.), kiemelt fejlesztésével a tanulók társas kapcsolatainak pozitív befolyásolása, tudatos irányítása.
- A tanórai foglalkozásokon, az iskolaotthonos és a délutáni ellátásban egyenlő esélyt biztosítunk minden tanulónknak, különösen a sajátos- vagy a hátrányos helyzetére való tekintettel.
- A motiválás célja, hogy tanulóinkban felébresszük azokat az indítékokat, amelyek a gyermekeket tanulásra ösztönzik, és ezt a tanulási kedvet a tanulás végéig fenn is tartsuk.

- A tanítási órák tervezésénél és szervezésénél minden esetben előtérbe helyezzük azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyek a tanulók tevékenykedtetését, vagyis állandó aktivitását biztosítják. A tanítás-tanulás folyamatában alkotó jellegű feladatok meghatározásával segítjük az ismeretszerzést, képességfejlesztést.

- Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos feladat a differenciálás, vagyis az, hogy a pedagógusok nevelő-oktató munkája a lehetőségekhez mérten a legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményéhez. E feladat megoldását a tanítási órákon az alábbi tanítási módszerek és szervezeti formák segítik:

    - Az első évfolyamon a szociálisan hátrányos helyzetű, beilleszkedési, magatartási, tanulmányi problémákkal küzdő tanulók részére kis létszámú első osztályt szervez az iskola.
    - A nevelők az egyes szaktárgyak tanítási óráin előnyben részesítik az egyéni képességekhez igazodó munkaformákat, az új tanulásszervezési eljárásokat, így – elsősorban a gyakorlásnál, ismétlésnél – a tanulók önálló és csoportos munkájára

támaszkodnak. A tanulói képességeket figyelembe véve évfolyam szinten képességszerinti bontásban is lehetőség van a tanórák szervezésésre.

- A különleges bánásmódot igénylő: sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő integráltan oktatott tanulók esetében segítjük a sérülés specifikus fejlesztésüket. Egyéni tanulási útvonalak kialakításával segítjük haladásukat. A tantárgyak közti merev határrendszer csökkentésével segítjük tanulóink komplex személyiségfejlesztését.
- Az 5-8. évfolyamon – amennyiben ezt a tanulók létszáma lehetővé teszi – a magyar nyelv és irodalom, az idegen nyelv, illetve a matematika tanítása képesség szerinti csoportban folyhat. A haladó csoportokba a tanulók az egyes szaktárgyakból elért teljesítményük és választásuk alapján kerülnek beosztásra. Szükség esetén az egyes évfolyamokra járó tanulók a magyar nyelv és irodalom, valamint a matematika tantárgyakat differenciált csoportokban is tanulhatják.

B) Az iskolában a nevelési és oktatási célok megvalósítását az alábbi tanítási órán kívüli tevékenységek segítik:

a.)Hagyományőrző tevékenységek

Fontos feladat az iskola névadójának, Karácsony Sándor emlékének ápolása. Ezt szolgálja az évenkénti megemlékezés január 10-én, a névadó születésnapjáról, a különféle intézményi szintű Karácsony Sándorhoz kapcsolódó rendezvények megszervezése, valamint az intézmény részvétele a Karácsony Sándor Művelődési Társaság munkájában. Intézményünkben hagyomány már, hogy együttműködünk az ország különböző pontjain működő Karácsony Sándor nevét viselő közösségekkel. A péceli Csökmei Körrel, a debreceni Karácsony Sándor Pedagógiai Egyesülettel, a helyi Népfőiskolai Egyesülettel. Szeptemberben megszervezzük a Karácsony Sándor pedagógiai munkásságához kapcsolódó konferenciánkat, a tanév folyamán tanulóink számára Karácsony Sándor kupa - fordulóin kézilabda és labdarúgó tornát rendezünk.

b.)Minden tanév folyamán iskolai ünnepséget, megemlékezést tartunk a következő alkalmakkor: Évnyitó, évzáró, április 14. Földes napja, 1956. október 23-a, 1848. március 15-e évfordulóján, karácsonykor, iskolánk névadójának születésnapján, illetve a 8. osztályosok ballagásakor.

Az iskolai tanévünk helyi rendjében határozzuk meg nemzetünk szabadságtörekvéseit tükröző, nemzeti múltunk mártírjainak emléket állító : így az aradi vértanuúk – október 6., a kommunista és egyéb diktatúrák áldozatainak – február 25., a holokauszt áldozatainak – április

16. és a Nemzeti Összetartozás Napja – június 4.- emléknapjait, - a megemlékezések rendjét és formáját.

c.)Az intézményben, a Községi Könyvtárban helyben fellelhető helytörténeti és néprajzi emlékeket őrző gyűjtemény található. A gyűjtemény minden érdeklődő számára nyitott, előzetes megbeszélés alapján látogatható.

d. ***)Diákönkormányzat.*** A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviseletére, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában diákönkormányzat működik. Az iskolai diákönkormányzat munkáját az 5-8. osztályokban megválasztott küldöttekből álló diák önkormányzati vezetőség irányítja. A diákönkormányzat tevékenységét a DÖK javaslata alapján az iskola igazgatója által megbízott nevelő segíti. A diákönkormányzat vezetősége havi rendszerességgel tartja üléseit. Munkáját éves munkaterv alapján végzi.
A diákok számára szervezett foglalkozásokat, szabadidős tevékenységeket, a DÖK nap programját a tanulók érdeklődésének megfelelően szervezik.
Rendszeres segítői az iskolai projektek megvalósításának.

Egész napos iskola

*1. **Az egész napos iskola***

Az egész napos iskolai ellátást a nemzeti köznevelésről szóló törvény alapján az alsó tagozaton iskolaotthonos formában, a kötelező tanórai és egyéb foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen szétosztva, egymást váltva, a tanulók arányos terhelését figyelembe véve szervezzük meg a kötelező tanórai foglalkozások és a napközis foglalkozások időkeretében.

Az egész napos iskolai nevelés-oktatás keretében biztosítjuk:

- segítségnyújtást az önálló feladatok elkészítéséhez,
- a tananyag megértéséhez és elsajátításához kapcsolódó többlet pedagógiai támogatást azon tanulók részére, akik egyéni tanulási nehézséggel, a tananyag értelmezési problémával küzdenek,
- a felzárkóztatással és a tehetséggondozással kapcsolatos feladatok ellátását.

Az egész napos osztályokban a nevelők tantárgycsoportos oktatást végeznek, a matematika, a magyar nyelv és irodalom tantárgyakhoz kapcsolódóan. A tanítási órákat megosztva délelőtt és délután tartják. Az osztályfőnöki teendőket megbízás alapján látják el.

A nevelők a tanítási órák vezetése mellett gondoskodnak a szabadidő tartalmas eltöltéséről,(művészeti tevékenység, egészségfejlesztés, játékos informatika) valamint a tanulók másnapi felkészüléséről is. A másnapi felkészülés az önálló tanulás keretében történik. Ezt többnyire az a pedagógus vezeti, aki az adott tantárgyat tanítja. A pedagógus segít a különböző tanulási technikák (időbeosztás, feladatok sorrendje, szóbeli tanulás módszere) elsajátítását. Hétközben a tankönyvek, iskolai felszerelések jó része az iskolában marad.

2. ***A tanulószoba***

A felső tagozatos tanulóink számára a másnapra történő felkészülést 5-8. évfolyamon tanulószoba szervezésével támogatjuk. A tanuló szoba feladata: a tanulás tanítása, egyéni és kiscsoportos korrepetálás, felkészülés a következő nap tanóráira.

A tanuló szobai foglalkozásokra a jelentkezés írásban - szülői nyilatkozattal -, az érintett évfolyamokban a megelőző tanév áprilisában , illetve a megkezdett tanév első hetében történik.

A foglalkozások órarendtől függően 14-16-ig tartanak.

Elegendő jelentkező esetén évfolyamos bontással az életkori sajátosságok figyelembe vételével is szervezhető a rendelkezésre álló időkeretben.

3. ***Diákétkeztetés***. Az egész napos iskolába, a tanulószobára felvett tanulók napi háromszori étkezésben (tízórai, ebéd, uzsonna) részesülnek. Az iskola tanulói számára - szülői kérésre- a tanulói kedvezmények figyelembe vételével – ebédet (menzát) biztosít az épületben működő meleg főzőkonyha. tanítási napokon.

4. ***Tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások***. Az egyéni képességek minél jobb kibontakoztatását, a tehetséges tanulók gondozását, valamint a gyengék felzárkóztatását az egyes szaktárgyakhoz kapcsolódó tanórán kívüli tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások segítik.
   a. Az 1-4. évfolyamon magyar nyelv és irodalom, matematika tantárgyakból tanulók képességeinek fejlesztésére heti 1 felzárkóztató, a tehetséges tanulók számára heti fél óra differenciált képességfejlesztés (tehetséggondozást) szervezünk.
   b. Az 5.-8 évfolyamon a magyar és matematika tantárgyakhoz kapcsolódóan lehetőség szerint felzárkóztató foglalkozásokat szervezünk heti 0,5 órában.
   c. A 8. évfolyamon az első félévben, a hetedik évfolyamonh a második félévben a továbbtanulás, a középiskolai felvétel elősegítésére magyar nyelv és irodalomból, matematikából felvételi előkészítő foglalkozásokat szervezünk.

5. Iskolai sportkör. Az iskolai sportkör tagja az iskola minden tanulója. Az iskolai sportkör a tanórai testnevelési órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban az iskolai és iskolán kívüli sportversenyekre.

6. Szakkörök. A különféle szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök jellegüket tekintve lehetnek művésziek, technikaiak, szaktárgyiak, de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör, hobbi alapján is. A szakkörök indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembevételével figyelembe vételével - megfelelő számú jelentkező esetén a nevelőtestület dönt.Szakkör vezetését olyan felnőtt is elláthatja, aki nem az iskola dolgozója.

7. Versenyek, vetélkedő, bemutatók. A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a különféle (szaktárgyi, sport, művészeti stb.) versenyek, vetélkedők, melyeket az iskolában évente rendszeresen szervezünk. A legtehetségesebb tanulókat az iskolán kívüli versenyeken való részvételre is felkészítjük. A versenyek, vetélkedők megszervezését, illetve a tanulók felkészítését a különféle versenyekre a nevelők szakmai munkaközösségei vagy a szaktanárok végzik.

8. Tanulmányi kirándulások. Az iskola nevelői a tantervi követelmények teljesülése, a nevelő munka elősegítése céljából az osztályok számára évente egy alkalommal a szorgalmi időben a tantárgyi tananyaghoz kapcsolódó tanulmányi kirándulást szervezhetnek. A tanulmányi kiránduláson való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

- Pedagógiai Programunkban megfogalmazott nevelési céljaink megvalósítása érdekében az iskolai költségvetés terhére támogatjuk negyedik évfolyamos tanulóink ismerkedését Hajdú-Bihar megyével a Hortobágy és Debrecen útvonalon, és nyolcadik évfolyamos tanulóink kirándulását Budapestre, a főváros nevezetességeinek megismerésére.

- A tanulmányi kirándulások anyagi fedezetének biztosításához törekszünk a pályázati lehetőségek kihasznnálására. Rendszeres pályázatfigyeléssel és pályázatírással segítjük (Határtalanul, Erzsébet táborok,..) a programok megvalósulását.

9. ***Erdei iskola***. A nevelési és a tantervi követelmények teljesítését segítik a táborszerű módon, az iskola falain kívül szervezett, több napon keresztül tartó erdei iskolai foglalkozások, melyeken főleg egy-egy tantárgyi téma feldolgozása történik. Az erdei iskolai foglalkozásokat elegendő jelentkező esetén évfolyami szinten szervezünk. Az erdei iskolában való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

10. Intézményi témanapok (Zöld Napok) A nevelési és a tantervi követelmények teljesítését nagyban segítik az iskola falain kívül, a község határában, 2-3 napig tartó rendhagyó iskolai foglalkozások. Megfelelő időjárási körülmények esetén az intézményi munkatervben szereplő Intézményi Zöld Napokon való részvétel minden tanulónak kötelező.

11. Múzeumi, kiállítási, könyvtári és művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozás. Egy-egy tantárgy néhány témájának feldolgozását, a követelmények teljesítését szolgálják a különféle közművelődési intézményekben, illetve művészeti előadásokon tett csoportos látogatások. Az e foglalkozásokon való részvétel – ha az költségekkel is jár – önkéntes. A felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

- A Berettyóújfalui Tankerületi Központ által biztosított Műzeumpedagógiai foglalkozások térítésmentesek.

12. Szabadidős foglalkozások. A szabadidő hasznos és kultúrált eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva különféle szabadidős programokat szervez (pl. túrák, kirándulások, táborok, színház- és múzeumlátogatások, klubdélutánok, tánciskola, korcsolyázás, kerékpártúra stb.).
A szabadidős rendezvényeken való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

Iskolai könyvtár. A tanulók egyéni tanulását, önképzését a tanítási napokon látogatható iskolai könyvtár segíti.

Az intézmény létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata.
A tanulók igényei alapján előzetes megbeszélés után lehetőség van arra, hogy az iskola létesítményeit, illetve eszközeit (pl. sportlétesítmények, számítógép stb.) a tanulók – tanári felügyelet mellett – egyénileg vagy csoportosan használják.

1.7. A pedagógusok helyi intézményi feladatai

A nevelőtestület az intézmény nevelési-oktatási kérdésekben legfontosabb tanácskozó és határozathozó szerve.
A nevelőtestület tagja intézményünk valamennyi pedagógus munkakört betöltő alkalmazottja.
A nevelőtestület összehangolt pedagógiai munkával valósítja meg az intézmény pedagógiai programjának céljait és feladatait: az intézményre bízott gyermekek magas színvonalú nevelését és oktatását.

Nevelőtestületi feladatok

A nevelőtestület jogköre és feladatai összhangban vannak, a közösség gyakorolja a jogokat, és tagjai hajtják végre a testületi feladatokat, melyek a következők:

- a pedagógiai program feladatainak minőségi megvalósítása,
- a gyermek és tanulók egységes szellemű nevelése és oktatása,
- a tanulók személyiségének, képességeinek fejlesztése, munkájuk értékelése és minősítése,
- a szülők, az alkalmazottak, a tanulók, emberi méltóságának tiszteletben tartása és jogaik érvényre juttatása,
- a közösségi élet szervezése és a hagyományőrzés ellátása,
- a környezeti és egészségnevelési feladatok megvalósítása,
- a szervezett intézményi minőségfejlesztési program végrehajtása,
- az intézmény éves munkatervének elkészítése,
- átfogó értékelések és beszámolók készítése,
- a törvények, a rendeletek, a belső szabályzatok és a munkafegyelem előírásainak betartása,
- a létesítmények és környezet rendben tartása, védelme,

A nevelőtestületi jogkör

A nevelőtestület véleményező és javaslattevő jogkörrel rendelkezik minden intézményt érintő ügyben. Egyetértési joga szükséges a diákönkormányzat működési rendjéhez.

A nevelőtestület döntési jogköre

- a pedagógiai program elfogadása és módosítása,
- az SZMSZ és a házirend elfogadása és módosítása,
- az intézmény összehangolt és egybeszerkesztett iskola munkatervének elfogadása,
- átfogó értékelések és beszámolók elfogadása,
- az iskolai továbbkézési program elfogadása,
- a nevelőtestület képviseletében eljáró padagógus kiválasztásáról,
- intézményvezetői, intézményegység-vezetői pályázathoz készített vezetési programmal összefüggő szakmai vélemény tartalmáról,
- jogszabályban meghatározott más ügyekben

A nevelőtestület döntési jogköre kiterjed

- a tanulók magasabb évfolyamba lépésének és osztályozó vizsgára bocsátásának megállapítása,
- a tanulók fegyelmi ügyeiben való eljárás,
- a diákönkormányzat működésének jóváhagyása,
- saját feladatainak és jogainak részleges átruházása,

A nevelőtestület döntési jogkörébe tartozó ügyeiben (eltekintve a tanulók magasabb évfolyamba lépését és fegyelmi ügyeit) az óraadó tanárok nem rendelkeznek szavazati joggal.

Nevelőtestületi értekezletek, határozatok

A nevelőtestület feladatainak ellátására a tanév során számos értekezletet tart. Az értekezletek egy részét az éves munkaterv rögzíti. Az értekezletek vonatkozó napirendi pontjához az egyetértési jogot gyakorlók (iskolaszék, szülői szervezet, diákönkormányzat, stb.) képviselőjét meg kell hívni.

A tanév rendes értekezletei az alábbiak:

- alakuló értekezlet
- tanévet nyitó és záró,
- félévet értékelő értekezlet,
- őszi és tavaszi pedagógiai nap

A nevelő testület értekezletei a fentieken túl:

- félévi osztályozó értekezlet
- év végi osztályozó értekezlet
- havonta intézményi munkát értékelő megbeszélés
- Szükség esetén évfolyamonkénti esetmegbeszélés az évfolyamon tanító, a Gyermekvédelmi felelős, a Gyermekjóléti szolgálat munkatársa, és a kisebbségi önkormányzat vezetője részvételével. (indokolt esetben a gyermekorvos, a védőnő és az érintett szülők részvételével.

Rendkívüli értekezlet hívható össze, ha a nevelőtestület tagjainak egyharmada, (33 %), valamint a közalkalmazotti tanács és az intézmény igazgatója vagy vezetősége szükségesnek látja. Rendkívüli nevelői értekezlet összehívásáról minden esetben tájékoztatni kell az intézmény igazgatóját.
A nevelőtestület döntéseit és határozatait általában – a jogszabályokban meghatározottak kivételével – nyílt szavazással és egyszerű szótöbbséggel hozza.

A nevelésti értekezleten az óraadók tanácskozási joggal vesznek részt.
Titkos szavazás esetén a nevelőtestület szavazatszámláló bizottságot jelöl ki a tagjai közül. A szavazatok egyenlősége esetén az intézményvezető szavazata dönt.
A nevelőtestületi értekezlet lényegkiemelő, emlékeztető jegyzőkönyvét kijelölt személy vezeti, melyet tisztázás után az intézményvezető, a jegyzőkönyvvezető és a 2 hitelesítő ír alá. A döntéseket, határozatokat az értekezleti jegyzőkönyvtől elkülönítve is ki kell gyűjteni.

1. A pedagógusok alapvető feladatai

- A magasabb jogszabályokban, a pedagógiai programban, a szervezeti és működési szabályzatban, valamint az intézmény más belső szabályzatában és vezetői utasításában előírt pedagógiai és adminisztratív feladatok ellátása.
- Heti teljes munkaidejének nyolcvan százalékát (kötött munkaidejét) az intézményvezető által meghatározott feladatok ellátásával töltse.
- Heti teljes munkaidejének ötvenöt–hatvanöt százalékában (neveléssel-oktatással lekötött munkaidejében) tanórai és tanórán kívüli (egyéb) foglalkozásokat tartson.
- Kötött munkaidejének neveléssel-oktatással lekötött munkaidején felöli részében a nevelést-oktatást előkészítő, a neveléssel-oktatással összefüggő egyéb feladatokat, tanulói felügyeletet, továbbá eseti helyettesítést lásson el.
- A tanítási órák és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások pontos és eredményes megtartása.
- Aktív részvétel a nevelőtestület értekezletein, valamint a szakmai munkaközösségek munkájában.
- Aktív részvétel az éves munkaterv szerinti rendezvényeken.
- A tudomására jutott hivatali titkot megőrizze.
- A jogszabályokban meghatározott határidőkre megszerezze az előírt minősítéseket.
- Az iskola céljainak képviselete a tanulók és a szülők előtt.
- A pedagógusra bízott osztályterem, szaktanterem gondozottságának és pedagógiai szakszerűségének figyelemmel kísérése.

2. A tanórai és a tanórán kívüli oktató-nevelő munka, tanulásirányítás

- Tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások megtartása.
- A tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások éves tervének elkészítése (tanmenetek, éves programok).
- Előzetes felkészülés a tanítási órákra és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozásokra.

- A motiválás, a differenciálás, a tanulói aktivitás változatos formáinak alkalmazása a tanítási órákon.
- Változatos szervezeti formák alkalmazása a tanítási órákon
- A tanulók életkorához és a didaktikai feladatokhoz megfelelően illeszkedő módszerek, szemléltetés, ellenőrzés és értékelés alkalmazása a tanítási órákon.
- A tanulók aktív munkájának és megfelelő magatartásának biztosítása a tanítási órákon és a különféle iskolai foglalkozásokon.
- Az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatása, gyakoroltatása a tanítási órákon.
- A helyi tanterv követelményeinek elsajátítása a nevelő által tanított tanulók körében.

3. Kiemelt figyelmet igénylő gyermek gondozása

a) A tehetséges tanulók gondozása

- Egyéb (tanórán kívüli) fejlesztő foglalkozások szervezése a tehetséges tanulók részére.
- Iskolai tanulmányi, sport és kulturális versenyek, vetélkedők, bemutatók, pályázatok önálló szervezése, segítség a szervezésben.
- Részvétel az iskolai tanulmányi, sport és kulturális versenyeken, vetélkedőkön, bemutatókon.
- A tehetséges tanulók részvételének biztosítása és felkészítése a különféle iskolán belüli versenyekre, vetélkedőkre stb.
- A tehetséges tanulók részvételének biztosítása és felkészítése a különféle iskolán kívüli versenyekre, vetélkedőkre stb.

b) A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók gondozása, eredményes fejlesztése

- Egyéb (tanórán kívüli) fejlesztő foglalkozások szervezése a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók részére.
- A gyermekvédelmi feladatok ellátása a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók körében.

- A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók korrepetálása, segítése, mentorálása.
- A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók felkészítése javító vagy osztályozó vizsgára.
- Az eredményes középiskolai felvétel elősegítése a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók körében.

4. **A tanulók tanórán kívüli foglalkoztatása**
   - Szabadidős programok szervezése iskolán kívül (pl. színház-, múzeumlátogatás, kirándulás).
   - Szabadidős programok szervezése iskolán belül (pl. klubdélután, karácsonyi ünnepség).
   - Iskolai rendezvények, ünnepélyek, évfordulók megrendezése.
   - A nevelők, gyerekek és szülők együttműködését, kapcsolatát erősítő (közös) programok.

5. **Az iskolai diákönkormányzat működtetésében való aktív részvétel**
   - Az iskolai diák-önkormányzati munka egy-egy részterületének irányítása, segítése.
   - Az iskolai diákönkormányzat programjainak önálló szervezése, segítség a programok szervezésében, részvétel a programokon.
   - Iskolai szintű kirándulások, táborok önálló szervezése, segítség a szervezésben, részvétel a kirándulásokon, táborokon.
6. **Munkafegyelem, a munkához való viszony**
   - A munkaköri kötelességek teljesítése.
   - Az ügyeleti munka pontos, felelősségteljes ellátása az óraközi szünetekben.
   - Pontos adminisztrációs munka, KRÉTA e napló folymatos vezetése. A formai követelmények, a határidők betartása.
   - Az egyes tanév közben adódó feladatok pontos, határidőre történő megoldása.

7. **Folyamatos, aktív részvétel a nevelőtestület és a szakmai munkaközösség tevékenységében**

- Feladatvállalás a munkaközösség, a nevelőtestület aktuális feladataiban.
- Részvétel a különféle feladatok megoldására alakult nevelői munkacsoportokban.
- Oktatási segédanyagok, szemléltető és mérőeszközök kidolgozása, közreadása.
- Belső továbbképzések, előadások, bemutató órák szervezése, megtartása.

8. Továbbtanulásban, továbbképzésekben való részvétel, önképzés

- Másoddiploma megszerzésére irányuló továbbtanulásban való részvétel.
- Továbbképzéseken való részvétel.
- A továbbképzéseken tanultak átadása a nevelőtestület tagjainak.
- Publikációk szakmai (pedagógiai, szaktárgyi) témákról folyóiratokban, kiadványokban.

9. Az iskolai munka feltételeinek javítása

- Pályázatok összeállítása, pályázatokon való részvétel.
- Bekapcsolódás az eredményes pályázatok megvalósításába.
- Az iskolai alapítvány működésének segítése.
- Az iskolai munka javítása új ötletekkel, az ötletek kivitelezése megvalósítása (innováció).
- Az oktatáshoz kapcsolódó szemléltető eszközök tervezése, kivitelezése.
- Az iskola épületének, helyiségeinek dekorálása.

10. Részvétel a nevelőtestület szakmai életében, a döntések előkészítésében és végrehajtásában

- Részvétel az adott tanév munkatervében meghatározott feladatok ellátásában.
- Részvétel a nevelőtestület szakmai (pedagógiai) döntéseinek előkészítésében.
- Önkéntes feladatok vállalása a nevelőtestületi feladatok megoldásában.

11. Aktív részvétel a tantestület életében

- A pályakezdő (gyakornok) vagy az iskolába újonnan került nevelők munkájának, beilleszkedésének segítése.
- Önkéntes feladatvállalások a nevelőtestület közösségi életének; rendezvényeinek szervezésében, a szervezés segítése.
- Részvétel a nevelőtestület közösségi életében, rendezvényeken.

12. Az iskola képviselete

- A szülői szervezet által szervezett rendezvények segítése.
- Részvétel a szülői szervezet által szervezett rendezvényeken.
- Tudósítások közreadása a helyi társadalom számára az iskola életéről, eredményeiről a helyi médiában.
- Bekapcsolódás az iskolán kívüli szakmai-pedagógiai szervezetek tevékenységébe.
- Bekapcsolódás az iskolán kívüli érdekképviseleti szervezetek tevékenységébe.
- A település rendezvényein, eseményein való részvétel.
- Aktív részvétel, tisztségek vállalása a település társadalmi, kulturális, sport, stb. életében, civil szervezeteiben.

13. A vezetői feladatok ellátása

- Vezetői feladatok vállalása a nevelőtestület szervezeti életében.
- Az egyes vezetői feladatok (tervezés, szervezés, a végrehajtás irányítása, ellenőrzés, értékelés) lelkiismeretes ellátása.
- A vezetőre bízott közösség formálása, az emberi kapcsolatok javítása.

14. Megfelelő kapcsolat kialakítása a tanulókkal, a szülőkkel és a pedagógus kollégákkal

- A tanulók, a szülők és a pedagógus kollégák személyiségének tiszteletben tartása.
- Elfogadást, figyelmet, megértést, jóindulatot sugárzó stílus, hangnem és viselkedés a tanulók, a szülők és a pedagógus kollégák felé.
- Pedagógiai tanácsadás a tanulóknak és a szülőknek.
- Kellő figyelem érdeklődés, megbecsülés és jóindulat a nevelőtársak felé (a pedagógus kollégák segítése, a tapasztalatok átadása, észrevételek, bírálatok elfogadása).

1.8. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnökök feladatai

1. Az osztályfőnök feladatai

- Megfelelő magaviseletű; az iskolai diák-önkormányzati munkában és az iskolai rendezvényeken aktív osztályközösséget alakít ki az osztályközösség megfelelő irányításával.

- Fejleszti a tanulók személyiségét, elősegíti egészséges lelki és testi fejlődésüket.
- Elősegíti a társadalmi normákhoz és az iskolai elvárásokhoz igazodó értékrend kialakítást és elfogadását.
- Tanórákon kívüli – szükség esetén – iskolán kívüli közösségfejlesztő, szabadidős programokat (pl. osztálykirándulás, túra, színház-, múzeumlátogatás) szervez.
- Az osztályszintű és az iskolai rendezvényeken kíséri osztályát, felügyel a tanulókra.
- Megismeri a tanulók családi és szociális körülményeit.
- Rendszeres kapcsolatot tart és együttműködik a tanulók szüleivel.
- Rendszeres kapcsolatot tart együttműködik az osztályban tanító nevelőkkel.
- Tájékoztatja a tanulókat és a szülőket az őket érintő kérdésekről.(Szóban, és írásban az elektronikus naplón keresztül) Érdemi választ ad a szülők és tanulók iskolai élettel kapcsolatos kérdéseire.
- Figyelemmel kíséri a diákok tanulmányi előmenetelét, és erről rendszeresen – legalább havonta – tájékoztatja a szülőket.
- A bukásra álló tanulók szüleit a félév vége és az év vége előtt legalább egy hónappal írásban értesíti.
- Ha a tanuló az év végén tanulmányi kötelezettségeinek nem tesz eleget, a szülőket tájékoztatja a tanuló továbbhaladásának feltételeiről.
- Figyelmezteti a szülőket, ha a gyermekük jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedést tart szükségesnek.
- A szülők figyelmét felhívja a szociális és egyéb juttatásokra.
- Támogatja és segíti az osztályban működő szülői szervezet munkáját.
- A szülők tájékoztatására szülői értekezleteket és fogadó órákat szervez.
- Fokozott törődéssel foglalkozik az osztályába járó kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal.
- Az osztály tanulóinál ellátja a gyermekvédelmi feladatokat, együttműködik a gyermekvédelmi felelőssel, szükség esetén a gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal.
- Segíti a tanulási, beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő tanulók iskolai munkáját.
- Támogatja a tehetséges tanulók fejlődését.
- Tájékozódik a tanulók iskolán kívüli tevékenységeiről.
- Az iskolaorvosi szolgálat bevonásával figyelemmel kíséri a tanulók egészségi állapotát, és erről szükség esetén tájékoztatja az osztályban tanító nevelőket.(pl. tartós betegségek, fogyatékosságok, gyógyszerérzékenység).
- Minden hó végén érdemjeggyel értékeli a tanulók magatartását és szorgalmát.

- A félévkor és a tanév végén javaslatot tesz a nevelőtestületnek a tanulók magatartás és szorgalom osztályzatára.
- Az első félév végén és a tanév végén javaslatot tesz a nevelőtestületnek a tanulók egész tanévi munkájának dicsérettel történő elismerésére.
- A házirendet megsértő vagy feladatait elmulasztó tanulót először szóbeli figyelmeztetésben, majd írásbeli figyelmeztetésben, rovóban részesíti. Súlyosabb esetben javaslatot tesz a tanuló elleni fegyelmi eljárás lefolytatására.
- Figyelemmel kíséri a tanulók hiányzásait, vezeti az elektronikus naplót, havonként összesíti. Igazolatlan mulasztás esetén a jogszabályokban előírt rendelkezések alapján jár el.
- A tanév elején elkészített osztályfőnöki tanmenet szerint vezeti az osztályfőnöki órákat, azokra előre felkészül.
- Segíti és ösztönzi a tanulók középiskolai továbbtanulását, megismerteti őket a pályaválasztási és továbbtanulási lehetőségekkel.
- A nyolcadik évfolyamban a szülők döntése alapján ellátja a tanulók középiskolai jelentkezésével kapcsolatos feladatokat, elkészíti az ehhez szükséges dokumentumokat.
- Elkészíti az osztályfőnöki munka éves tervezetét (osztályfőnöki munkaterv, osztályfőnöki tanmenet).
- Elkészíti az osztálystatisztikákat és ezekhez kapcsolódó elemzéseket.
- Elkészíti a félévi és tanév végi értékeléseket az osztályközösség fejlődéséről.
- Betartja az alapvető erkölcsi normákat a tanulókkal, a szülőkkel és a nevelőtársakkal szemben.
- Kitölti és vezeti az elektronikus naplót, hetente ellenőrzi a szükséges beírásokat, és szükség esetén gondoskodik azok pótlásáról.
- Megnyitja és vezeti a tanulói törzslapokat és bizonyítványokat.
- Tanév elején kiosztja az elektronikus napló és ellenőrző használatához kapcsolódó hozzáférési lehetőségeket,tanév közben havonta ellenőrzi az elektronikus napló vezetését (érdemjegyek, egyéb beírások,). Szükség esetén az osztályközösséggel megállapodott módon írásban is folyamatos tájékoztatást ad a tanulók iskolai eredményeiről, munkájával kapcsolatos információkról.(Pl Okos füzet)
- Figyelemmel kíséri az osztály tantermének gondozottságát és pedagógiai szakszerűségét.

2. Az osztályfőnöki munka tervezése

Az osztályfőnök osztályfőnöki nevelő munkáját az iskola helyi tanterve alapján minden tanév elején összeállított osztályfőnöki munkaterv alapján végzi.

Az osztályfőnöki munkaterv felépítése

a) A tanév elején összeállított munkaterv
   - Az előző tanév végi értékelés az osztályközösség fejlődéséről.
   - Tanév eleji statisztikai adatok az osztályról.
   - Osztályfőnöki tanmenet (az osztályfőnöki órák éves terve).
   - Tervezett tanórán kívüli programok az adott tanévre havi bontásban.
   - Az osztály diákközösségének vezetői.
   - Az osztályban működő szülői szervezet vezetői.

b) Az osztályfőnöki munkatervhez csatolt dokumentumok a tanév folyamán
   - Első félévi és tanév végi osztálystatisztika.
   - Első félévi és tanév végi értékelés az osztályközösség fejlődéséről.
   - Jelenléti ívek és feljegyzések a szülői értekezletekről.

3. Az osztályfőnök által készített statisztikák, jelentések az osztályról

Tanév eleji statisztikai adatok az osztályról

- Tanulók száma, ebből leány
- Állami nevelt (gondozott)
- Hátrányos helyzetű, ebből halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett tanuló
- Tanulási, magatartási, beilleszkedési zavarral küzdő tanuló
- Sajátos nevelési igényű tanuló
- Egésznapos iskolában, napköziben, tanuló szobán tanulók létszáma
- Az iskolában étkező, ebből normatív támogatásban részesülő tanuló
- Az étkezőkből csak ebédelő, illetve háromszor étkező tanul
- Az iskolába járás alól felmentett tanuló (magántanuló)
- az értékelés alól felmentett tanulók
- Más településről bejáró tanuló
- Nem magyar állampolgár
- Évfolyamismétlő

Statisztikai adatok az első félév és a tanév végén az osztályról

- Tanulók száma,
- Osztályozott tanulók száma és aránya,
- Osztályozatlan tanulók száma és aránya,
- Az egyes tantárgyakban elért osztályzatok száma és a tantárgyak osztályátlaga,

- Igazol, igazolatlan hiányzások összesítése,
- Az osztály tanulmányi átlaga, a tanulók tanulmányi átlaga,
- Kitűnő tanulók száma és aránya
- Dicséretek, büntetések száma,
- Egy –két tantárgyból bukott tanulók száma és aránya, tantárgyai,
- Három vagy több tantárgyból évfolyamismétlésre bukott tanulók száma és aránya,
- Iskolai lemorzsolódással kapcsolatos adatok (229/2012. (VIII. 28. kormányrendelet alapján)
- A tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyek eredményei,
- Iskolán belüli versenyek eredményei (iskolai versenyeken részt vett tanulók száma és az elért helyezések)
- Iskolán kívüli versenyek eredményei (iskolán kívüli versenyeken részt vett tanulók száma és az elért helyezések)
- Nyolcadik évfolyamon a középiskolai továbbtanulás jellemzői:
  - Középiskolai felvétel a tanulók választása alapján
  - Gimnáziumba felvett tanulók száma és aránya
  - Szakközépiskolába felvett tanulók száma és aránya
  - Szakiskolába (szakmunkásképzőbe) felvett tanulók száma és aránya
  - Egyik középiskolába sem felvett tanulók száma és aránya

A tanulói közösségek (osztályközösségek) tevékenységének, fejlődésének értékelési szempontjai az első félév és a tanév végén:

- Az osztályközösség életét jellemző legfontosabb adatok (létszám, fiúk-lányok aránya, új tanulók, távozók).
- Az osztály szociális összetétele (a családok szociális helyzete, a családok kulturális elvárásai, hátrányos és halmozottan hátrányos tanulók, gyermek- és ifjúságvédelmi munka).
- A tanulási teljesítmény (tanulmányi átlageredmények, tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, a bukások, a tehetséges tanulók eredményei).
- Az osztályközösség társas szerkezete, a közösség rétegződése, struktúrája.
- Neveltségi szint (magatartás, társas viselkedés, beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdő tanulók).
- A közösségi tevékenység (önkormányzás szintje, közös programok és rendezvények felsorolása, egyéb (tanórán kívüli) foglalkozásokon való részvétel).
- A szülői házzal való kapcsolat (a családlátogatások és a szülői értekezletek tapasztalatai, a szülők nevelési elvei, a szülők kapcsolata az iskolával).
- Minden felsorolt területen belül meg kell határozni az alapvető pedagógiai feladatokat:

- Milyen változások történtek az előző értékelés óta eltelt időszakban?
- Milyen új problémák jelentkeztek az előző értékelés óta eltelt időszakban?
- A problémák megoldásának érdekében milyen beavatkozás látszik célszerűnek?

4. Az osztályfőnöki órák témái

a) Kötelezően minden osztályban feldolgozásra kerülő témák a tanév legelső osztályfőnöki óráin

- A házirend szabályainak megbeszélése.
- Az osztályközösség belső szabályainak megbeszélése, rögzítése.
- Balesetvédelmi, tűzvédelmi szabályok ismertetése, visszakérdezése.
- Az osztályközösség gyermekvezetőinek megválasztása.
- Az iskolai munkatervből az osztályt érintő feladatok ismertetése.
- Az iskola környékére vonatkozó közlekedési ismeretek és veszélyhelyzetek megbeszélése.
- A kerékpáros közlekedés szabályai.

b) Kötelezően minden osztályban feldolgozásra kerülő témák

- Félévente egy alkalommal egészségvédelmi téma (helyes táplálkozás; az alkohol- és kábítószer fogyasztás, a dohányzás káros hatásai a szervezetre; a személyes higiénia; a szexuális fejlődés) az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vételével.
- Elsősegély-nyújtási alapismeretek: teendők közlekedési baleset esetén, segítségnyújtás baleseteknél; a mentőszolgálat felépítése és működése; a mentők hívásának helyes módja.
- Félévente egy alkalommal az elsősegély-nyújtás alapismereteinek gyakorlati elsajátítása céljából az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vétele.
- Az osztály félévi munkájának és magatartásának értékelése az első és a második félév végén.
- Megemlékezés nemzeti ünnepeinkről október 23-án és március 15-én.
- Megemlékezés a magyar kultúra napjáról, a kommunista és egyéb diktatúrák áldozatainak emléknapjáról, a költészet napjáról, a holokauszt áldozatainak emléknapjáról, a Föld napjáról és a Nemzeti Összetartozás Napjáról.
- Megemlékezés az iskola névadójáról.
- Osztálykirándulás előkészítése.

c) Az osztályfőnöki órák tananyagáta, tematikáját, évfolyamonként az iskola helyi tanterve tartalmazza.

d) Választható témák az osztály összetételétől, neveltségi szintjétől függően

- A tanulást is tanulni kell
- Tanulást segítő tevékenységek
- Egészséges életrend
- A helyes napirend kialakítása
- A család: a nagyszülők, a szülők és a gyerekek közössége
- Ünnep a családban
- Az ünnepek szerepe az emberek életében
- Ismerem-e önmagam?
- A megismerés forrásai
- Baráti kapcsolatok
- Részvétel a házi munkában
- A nyári szünidő tervezése
- A tanulási szokások, a gazdaságos tanulás
- Fiúk és lányok barátsága
- A helyes viselkedés, a helyes beszéd, az udvariasság
- Igazmondás, hazugság
- A serdülők biológiai és higiéniai problémái
- Fejlesztő játékok tanulása
- Tudni illik, hogy mi illik
- Illemtan a gyakorlatban
- Lakásunk kultúrája
- Pályaválasztásra készülünk
- Önállóság a tanulásban
- Konfliktusok az osztályban
- Igaz barátok az osztályban
- A kulturált magatartás szabályai
- Viselkedés ünnepi alkalmakkor
- Bírálat, önbírálat
- A család funkciói
- Konfliktus a családban
- Fizikai és szellemi munka
- A pénz szerepe életünkben
- Ápolt, divatos megjelenés
- Hogyan rendezném be otthonomat?
- A vendéglátás illemtana
- A határainkon túl élő magyarság

- Testápolás, szépségápolás a serdülőkorban
- Az étkezési kultúra
- Az iskolaválasztás gondja
- A család pályaválasztási elképzelései
- Diákönkormányzat az osztályban és az iskolában
- Törekvés a harmonikus életre
- Jövőnkre készülünk
- Harcban önmagunkkal
- Bizonytalankodók az iskola- és a pályaválasztásban
- Ügyintézés a mindennapokban
- Barátság, szerelem, szexualitás
- Házasság és család, a felbomló család
- Hétköznapok és ünnepek a családban
- Korunk jellemző betegségei
- A fiatalkori bűnözés
- A hivatalos helyen való viselkedés illemtana
- Különféle tanulási módszerek
- A jó időbeosztás, a helyes napirend
- Közösségfejlesztő játékok
- A kulturált viselkedés alapjai, illem
- Ismerős, haver, barát
- Kapcsolatok a másik nemmel, a nemi érés tudatosítása
- Árulkodás, becsület, "betyárbecsület"
- Hazugság, elhallgatás, igazmondás, becsületesség
- Közlekedési szabályok, utazási illemtan
- Színházlátogatás: viselkedés az előadáson, az élmények megbeszélése
- Megjelenés, öltözködés
- A sport szerepe az egészséges fejlődésben
- Helyem a családban, szüleink tisztelete
- Egészséges életmód rend, tisztaság, higiénia, korszerű táplálkozás
- Veszélyes anyagok (alkohol, dohányzás stb. egészségkárosító hatása)
- Az olvasás szerepe, fontossága, az olvasás élménye
- A televízió műsorok, a videó-filmek helyes megválasztása
- Ünnepek, az ünnepnapok szükségessége
- Iskolai hagyományok megismerés
- Fiú-lány kapcsolat, barátság, szerelem, a férfi, és a női szerepek.
- Szerelem és házasság
- Generációk együttélése, szüleink, nagyszüleink.

- Az idős emberek tisztelete, segítése, a kötelességtudat fejlesztése
- Családi hagyományok, ünnepek
- A vallások szerepe életünkben, sokfélék vagyunk, tolerancia
- Viselkedés iskolában a tanórán, iskolai rendezvényeken, utcán, közlekedési eszközökön, színházban, étteremben, szórakozóhelyen
- A munka az ember alapvető létformája, a munka értelme, megbecsülése
- Megélhetés, gazdálkodás, jólét
- Vitakultúra fejlesztése, a véleményalkotás szabadsága
- Nemzeti azonosságtudat, nemzeti hagyományaink, történelmünk, jelképeink
- Helyünk Európában
- Miért tanulunk? Pályaválasztás, szakmák, foglalkozások, hivatások
- Az információszerzés lehetőségei
- Családi munkamegosztás, segítés otthon
- A családi költségvetés ismerete, az előrelátó pénzgazdálkodás
- Szabadidő értelmes, hasznos eltöltése (olvasás, rendszeres sportolás, zenetanulás, tánc, képzőművészet stb.)
- Környezetünk kulturáltsága, növények, állatok gondozása
- Egészség, betegség. Egészségünk iránti felelősség kialakítása

1.9. Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek

Kiemelt figyelmet igénylő tanulók:

a) különleges bánásmódot igénylő tanuló:
   - sajátos nevelési igényű gyermek,
   - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek,
   - kiemelten tehetséges gyermek

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmazottan hátrányos helyzetű gyermek

1.9.1. Sajátos nevelési igényű tanulók

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelése-oktatása az iskola osztályaiban intergráltan történik. Alapító okiratunk szerint: **alapfeladatként ellátandó alaptevékenység.**

- Intézményünkben a sajátos nevelési igényű tanulóink normál osztályban integráltan tanulnak, figyelembe véve az emberi erőforrások miniszterének 32/2012. (X.8.) EMMI rendelete a Sajátos nevelési igényű gyermekek iskolai oktatásnak irányelveiben meghatározottakat.
- Az osztályfőnökök, illetve a szaktanárok szoros kapcsolatot tartanak a fejlesztőpedagógussal, a gyógypedagógussal, aki tájékoztatja őket a csökkentett követelményrendszerről, az egyéni fejlesztés területeiről. Segíti a szaktanárt, tanítót a felmérő feladatok nehézségi szintjének összeállításában. A fejlesztőpedagógus, a gyógypedagógus, a szaktanár és az osztályfőnök az SNI-s tanulók osztályzatának kialakításáról továbbhaladás feltételeiről negyedévente egyeztetnek.

- Csak olyan mértékben valósítjuk meg az integrációt, amilyen mértékben rendelkezünk személyi és tárgyi feltételekkel.

Sajátos nevelési igényű tanulóink ellátása

- A tanulók habilitációs foglalkozásait **az Éltes Mátyás Általános Iskola és Kollégium Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény** gyógypedagógusa vezeti
- Ellátásuk a Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény által a Nemzeti köznevelési törvény 6. mellékletében meghatározott habilitációs időkeret figyelembevételével és meghatározása alapján történik.
- Nevelésükhöz-oktatásukhoz a speciális tantervek, tankönyvek és egyéb segédletek mellett az iskola fejlesztő termében a gyógypedagógus rendelkezésre bocsátja a különféle fejlesztő eszközeit.

A gyógypedagógus a tanulók fejlesztéséhez egyéni fejlesztési tervet készít, figyelembe véve a szakértői véleményben foglalt fejlesztési területeket.
A fejlesztési terveket gyógypedagógus a tanév soron folyamatosan egyezteti az osztályban tanító pedagógusokkal, szaktanárokkal.
A tanulók értékelésében a gyógypedagógus mellett az osztályban tanító szakos kollégák is részt vesznek.
A tanuló egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációját központilag kiadott egyéni fejlődési lapon a gyógypedagógus dokumentálja.

1.9.2. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók

Abban a kérdésben, hogy a gyermeknek szüksége van e ilyen irányú megsegítésre, a szakértői és rehabilitációs bizottság dönt. A vizsgálat mindig a szülő egyetértésével indul, a gyermeket

tanító pedagógus kezdeményezésével.

A tanuló érdekében a kormányhivatal kötelezheti a szülőt a vizsgálaton való megjelenésre. A vizsgálatot végző, a szakértői véleményt adó intézmény meghatározza, hogy a gyermek milyen módon kapcsolódhat be az oktatásba. Ha a gyermekről kiderül, hogy tanulási zavarban szenved, a bizottság a következő javaslatokat teheti az intézményünkben járó gyermekre vonatkozóan:

- Fejlesztőpedagógiai megsegítés (meghatározva a heti óraszámot)
- Ekkor a gyermek külön foglalkozáson vesz részt a fejlesztőpedagógus irányításával egyénileg, vagy kiscsoportban. Ennek ideje lehet a délelőtti tanórák ideje alatt, de történhet délután is.

A foglalkozások külön teremben zajlanak. Itt a terápia minden gyermekre külön személyre szabottan történik a rendelkezésre álló fejlesztő eszközök felhasználásával.

- Bizonyos tantárgyakra vonatkozóan értékelés alóli felmentést javasol, melyről a szülői kérés alapján az iskola igazgatója dönt. A gyermek részt vesz a tanórákon, de a félévi és év végi bizonyítványába az adott tantárgy mellé a „felmentve” szó szerepel osztályzat helyett.

A fejlesztőpedagógus feladatai:

HBM Pedagógiai Szakszolgálat Területi Szakértői Bizottsága által kiadott szakvélemény alapján helyben kerülnek ellátásra a tanulási nehézségekkel küzdő tanulóink heti rendszerességgel. A foglalkozásokat éves ütemterv alapján az iskola alkalmazásában álló fejlesztőpedagógus vezeti. A tanulókról készített részletes fejlesztési terv határozza meg a szakmai munkát. A fejlesztéshez egy eszközökkel jól felszerelt fejlesztő tanterem áll rendelkezésre.

- A fejlesztés heti óraszámát a szakértői javaslat alapján az ellátandó tanulók köre, és a fenntartó által biztosított időkeret adja.

- Csak olyan feladatot vállal és lát el, melynek szakszerű ellátására megfelelő képzettséggel rendelkezik.
- Kapcsolatot tart fenn a gyermekkel, és annak szülőjével.

- Rendszeresen konzultál a gyermeket tanító pedagógusokkal, kapcsolatot tart az osztályfőnökökkel.

- Munkáját a munkaköri leírás alapján végzi.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók felzárkóztatása

Az érintett tanulók felzárkóztatásának segítése a következő tevékenységek során történik:

- Lehetőség szerint figyelembe véve a köznevelési törvény előírásait kis létszámú első osztály indítása,
- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése, kooperatív tanulásszervezés, differenciált rétegmunka alkalmazása,
- egész napos iskolai ellátás, ; és a tanuló szobai felvétel biztosítása,
- az egyéni foglalkozások a nevelési tanácsadó által megjelölt időkeretben (délután – fejlesztő teremben, fejlesztő pedagógus irányításával)
- a felzárkóztató foglalkozások, osztályfőnökök, szaktanárok vezetésével,
- a délutáni szabadidős tevékenységek, és a művészeti iskola tagozatainak munkájában részvétel
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- a továbbtanulás irányítása, segítése,
- szoros kapcsolat kialaítása az érintett családokkal, a Gyermekjóléti Szolgálattal, egészségügyi szervezetekkel.

1.9.3. Kiemelten tehetséges gyermek

A tehetség, képesség kibontakoztatás segítése:

Az iskola pedagógiai programja lehetőséget nyújt a különböző képességű gyermekek önmagukhoz mért folyamatos fejlesztésére. Az iskolakészültség megállapítása azért fontos feladatunk, hogy tanulóink nagyobb tanulási kudarc nélkül, az osztályismétlések elkerülésével végezhessék el az iskolát. Az iskolakészültnek minősített tanulóval szemben kötelességünk, hogy megtaláljuk a számára kedvező tanulási motiváció lehetőségeit, elősegítsük az évfolyamokon való folytonos haladást, képességeinek, készségeinek fejlődését.
Az oktatási folyamatba épített tantárgyi mérések lehetővé teszik az egyénenkénti korrekciót.

A tehetséggondozás céljai intézményünkben:

- Diákjaink tehetségének felismerése és felkarolása,

- tehetségfejlesztés, eredményes verseny-előkészítés,
- az egyéni személyiségfejlesztés biztosítása.

A tehetséggondozás és felzárkóztatás módszereiben megújuló tanulásszervezési eljárások alkalmazásával tesszük hatékonyabbá a fejlesztő munkát pl.:

- differenciált tanulásszervezés
- kooperatív technikák
- projektmódszer
- tevékenységközpontú pedagógiák

Sikeresen alkalmazhatók a differenciált tanulásszervezésnek az alábbi formái:

- **individuális tanulás:**

Valamennyi gyerek számára biztosítja az egyéni haladást, figyelembe véve a tanuló sajátosságait. Egyénre szabott elsajátítási, készség – és képességfejlesztési utakat biztosít, az ennek megfelelő eszközrendszerrel.

- **kooperatív tanulás:**

A tanulási tartalom elsajátítása, és a készség – és képességfejlesztés csoportos formában történik. A tanulók aktívan együttműködnek a siker érdekében. A tanulási képességek, és a szociális készségek a kooperatív tanulási módszerrel egyszerre fejleszthetők. (Leghatékonyabb más tanulásszervezési módokkal vegyesen alkalmazva). Nő az önirányítás szerepe.

- **projekt módszer:**

Ez az a módszer, amely összefogja mindazt a sok-sok módszert és eszközt, amelyek külön-külön is nagyon sokat segítenek a gyerekek sikeres tanulásában. A projekt a gyerekek érdeklődésére épít, ami kizárja, hogy csak a tankönyvet tanítsuk, lapozzuk és évekig központi vagy irányító tanmenet alapján dolgozzuk fel. A projekt komplex fejlesztési lehetőség, amely tartalmazza az önálló tanulást, a kutatást az önálló ismeretszerzést és a nagyfokú integrációt.

Az egyéni kompetenciafejlesztés keretében az iskola törekszik

- Olyan légkör biztosítására, amely ösztönzi a problémamegoldást, a kreativitás fejlődését.
- Segíti a könyvtárhasználat, az információszerzés képességének elsajátíttatását. (projektfeladatok, gyűjtőmunkák, kutatások, tanulói előadások előkészítése, Internet stb.).

- Különösen fontos a szociokulturális hátránnyal rendelkező, tehetséges tanulók fokozott egyéni megsegítése, az eredményesség méltó elismerése, jutalmazása. Mindezek érdekében felhasználjuk a kompetencia alapú oktatás támogató környezetét, és eszközrendszerét (differenciált fejlesztés különböző módjait).
- Törekszünk az iskolaotthonos, a napközi otthon, valamint a tehetséggondozásra biztosított órák hatékonyabb felhasználása.
- Biztosítjuk a tömegsport foglalkozások, a mindennapi sportolás feltételrendszerét, a testkultúra fejlesztéséhez szükséges tevékenységek szervezését.
- Versenyeztetési, szerepeltetési, pályáztatási lehetőségek kihasználásával törekszünk a tehetséges tanulók menedzselésére.

Tevékenységformák:

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- a nem kötelező (választható) tanórán és tanórán kívül tanulható tantárgyak tanulása;
- a tehetséggondozó foglalkozások szervezése, a természettudományos tantárgyak erősítése:
- valamely területen tehetséges sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése pl. mozgás, tánc, kézügyesség területén, bevonásuk a művészeti iskola tagozataira,
- az iskolai sportkör működtetése,
- a tanulók érdeklődésének megfelelő szakkörök szervezése,
- versenyek, vetélkedők, bemutatók (szaktárgyi, sport, kulturális stb.) szervezése,
- változatos szabadidős foglalkozások (pl. színház- és múzeumlátogatások) szervezése,
- Pályázati lehetőségek felhasználása,
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;

1.9. 4. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Iskolánkban évről-évre nő a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeinknek köre. Iskolánkban kiemelt figyelmet fordítunk az iskolai és az iskolán kívüli hátrányaik enyhítésére.

A tanulási-tanítási folyamat során az alábbi lehetőségeket mozgósítjuk a fejlesztés érdekében:

- több lehetőséget biztosítunk a személyes kapcsolatok alakulására, különös tekintettel a pedagógus-diák és a pedagógus-szülő viszonyra;

- lehetőséget biztosítunk a diákoknak az idejük szabadabb beosztására, a feladatok közötti személyre szabott választásra;
- az önértékelés, valamint az osztályozás mellett a árnyalt értékelést is alkalmazunk;
- csökkentjük a tanulás verseny jellegét, erősítjük az együttműködést;
- a frontális tanulásszervezést kiegészítjük kooperatív és más tanulásszervezési eljárásokkal, módszerekkel;
- a tananyag problémaközpontú megfogalmazásával és feldolgozásával érdekessé tesszük a gyerekek számára a tanulást, lehetőséget adunk kreativitásuk fejlesztésére.

Az alkalmazott tevékenységformák:

- Szoros kapcsolat a helyi óvodai intézménnyel, nevelési tanácsadóval, és gyermekjóléti szolgálattal;
- a kis létszámú első osztály indítása,
- az egyéni képességekhez igazodó differenciált tanulás szervezése;
- kooperatív technikák alkalmazása:
- Projekt-módszer alkalmazása,
- a felzárkóztató órák szervezése,
- fejlesztő értékelés alkalmazása:
- az ismeretszerzés lehetőségeinek segítése az IKT eszközök alkalmazásával,
- a napközi otthon, tanuló szobai foglalkozások biztosítása, a tanulás tanítása, segítése.
- pályaorientációs foglalkozások, alkalmak szervezése, a továbbtanulás segítése.
- a nevelők és a tanulók személyes kapcsolatainak erősítése:
- a családlátogatások;
- a szülők és a családok nevelési gondjainak segítése.
- Részvétel a Pályázati lehetőségek kihasználása: pl. Útravaló, Arany János Tehetséggondozó, és felzárkóztató programokon.

Integrációs felkészítés

Az Integrációs Pedagógiai Program működtetése segíti a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségének biztosítását, illetve megvalósulását.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának hatékony segítése és a hátrányos helyzetű tanulók eredményes fejlesztése érdekében már 2003 óta kiépítettük és 2014-ig működtettük a hátrányos helyzetű tanulók integrációs és képesség- kibontakoztató

felkészítésének pedagógiai rendszerét. Jelenleg a program megvalósítása szünetel. A program részeként a legeredményesebb tanulási módszerre - két tanítós modell – nincsenek meg a tanulási időkeretek és az anyagi források.

1.9.5. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok:

Iskolánkban évről-évre nő a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulóink száma. A jogszabályi rendelkezések értelmében az iskola jogosult lenne fő állású gyermek- és ifjúságvédelmi munkatárs, és pszichológus foglalkoztatására.
Az iskolában a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok segítésére iskolánk megbízott pedagógusa irányítja, koordinálja a gyermek- és ifjúságvédelmi munkát, heti két órában.

. Minden pedagógus közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

A nevelők és a tanulók személyes kapcsolatainak és a családlátogatásoknak egyik fő célja a gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő problémák feltárása, megelőzése.

Az ifjúságvédelmi felelős iskolai szintű feladatai:

- a tanulók és a szülők tájékoztatása azokról a lehetőségekről, személyekről, intézményekről, amelyekhez problémáik megoldása érdekében fordulhatnak,
- családlátogatásokon vesz részt a veszélyeztető okok feltárása érdekében,
- a veszélyeztető okok megléte esetén értesíti a gyermekjóléti szolgálatot,
- segíti a gyermekjóléti szolgálat tevékenységét,
- a tanulók anyagi veszélyeztetettsége esetén gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezi,
- tájékoztatást nyújt a tanulók részére szervezett szabadidős programokról.

a) Az iskola gyermekvédelmi tevékenysége három területre terjed ki:
A gyermek fejlődését veszélyeztető okok megelőzésére, feltárására, megszüntetésére. A gyermekvédelmi problémák feltárásának az a célja, hogy a gyermekek problémáit az iskola a gyermekjóléti szolgálat segítségével minél hatékonyabban tudja kezelni, megelőzve ezzel súlyosabbá válásukat. Iskolánk alapvető feladatai a gyermek- és ifjúságvédelem területén.
- fel kell ismerni, és fel kell tárni a tanulók problémáit,
- meg kell keresni a problémák okait,
- segítséget kell nyújtani a problémák megoldásához,

- jelezni kell a felmerült problémát a gyermekjóléti szolgálat szakembereinek.

b) A tanulók fejlődését veszélyeztető okok megszűntetésének érdekében iskolánk együttműködik a területileg illetékes:
   - nevelési tanácsadóval,
   - gyermekjóléti szolgálattal,
   - családsegítő szolgálattal,
   - polgármesteri hivatallal,
   - gyermekorvossal,
   - továbbá a gyermekvédelemben résztvevő társadalmi szervezetekkel, egyházakkal, alapítványokkal.

c) Iskolánk pedagógiai munkáján belül elsősorban az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekvédelem céljainak megvalósítását:
   - a HH, HHH, SNI-s integráció segítése, a közösség általi elfogadása, együttműködés kialakítása,
   - a felzárkóztató foglalkozások,
   - a tehetséggondozó foglalkozások, az indulási hátrányok csökkentése,
   - a motiválást segítő differenciált oktatás és képességfejlesztés,
   - a pályaválasztás segítése,
   - a személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek),
   - egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése,
   - a családi életre történő nevelés,
   - az egész napos, és a tanulószobai foglalkozások,
   - az iskolai étkezési lehetőségek,
   - az egészségügyi szűrővizsgálatok
   - a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok),
   - a tanulók szociális helyzetének javítása (segély, természetbeni támogatás),
   - a szülőkkel való együttműködés,
   - tájékoztatás a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról.

1.10. Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

1. Az iskola közösségeinek együttműködése

Az igazgatóság és a nevelőtestület együttműködése

1. A nevelőtestület különböző közösségeinek együttműködése az igazgató segítségével a megbízott pedagógus vezetők, illetve a választott képviselők útján valósul meg.
2. Az együttműködés fórumai:
   - az igazgatóság ülései,
   - az iskolavezetőség és iskola szervezeteinek (Iskolaszék, Szülői Tanács, DÖK) ülései,
   - a különböző értekezletek,
   - megbeszélések,
3. Ezen fórumok időpontját az iskola éves munkaterve határozza meg.
4. Az igazgatóság az aktuális feladatokról a nevelői szobákban elhelyezett hirdetőtáblán, valamint írásbeli tájékoztatókon keresztül értesíti a nevelőket.
5. Az iskolavezetőség tagjai kötelesek:
   - az iskolavezetőség ülései után tájékoztatni az irányításuk alá tartozó pedagógusokat, technikai alkalmazottakat az ülés döntéseiről, határozatairól,
   - az irányításuk alá tartozó pedagógusok, dolgozók kérdéseit, véleményét, javaslatait közvetíteni az iskolavezetőség felé.
6. A nevelők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg vagy munkaköri vezetőjük, illetve választott képviselőik útján közölhetik az igazgatósággal, az iskola vezetőségével (az igazgatói tanáccsal), az intézményi tanáccsal, illetve az iskolaszékkel.

A szakmai munkaközösségek együttműködése

1. Az iskolában tevékenykedő szakmai munkaközösségek folyamatos együttműködéséért és kapcsolattartásáért a szakmai munkaközösségek vezetői felelősek.
2. A szakmai munkaközösségek vezetői a munkaközösség éves munkatervének összeállítása előtt közös megbeszélésen egyeztetik az adott tanévre tervezett feladataikat különös tekintettel a szakmai munka alábbi területeire:
   - a munkaközösségen belül tervezett ellenőrzések és értékelések,
   - iskolán belül szervezett bemutató órák, továbbképzések,
   - iskolán kívüli továbbképzések,
   - a tanulók számára szervezett pályázatok tanulmányi, kulturális és sportversenyek.
3. A szakmai munkaközösségek vezetői az iskolavezetőség ülésein rendszeresen tájékoztatják egymást a munkaközösségek tevékenységéről, aktuális feladatairól, a munkaközösségeken belüli ellenőrzések, értékelések eredményeiről.

Az intézményi tanács és az iskola közösségeinek együttműködése

1. Az intézményi tanács az iskola közösségeivel az intézményi tanács elnöke, a teljes jogú tagjain és a meghívottakon keresztül tartja egymással a kapcsolatot.

2. Az intézményi tanács szükség szerint, de minden tanulmányi félévben legalább egy alkalommal ülésezik. Az intézményi tanács működését az elnök irányítja, az Oktatási Hivatal által jóváhagyott ügyrend alapján.

A nevelők és a tanulók kapcsolattartása és együttműködése

1. A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkatervről, illetve az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják:
   - az iskola igazgatója legalább évente egyszer a diákközgyűlésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén,
   - a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén és a diákönkormányzat faliújságján keresztül,
   - az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon.
2. A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban, illetve a tájékoztató füzeten keresztül írásban) tájékoztatják.
3. A tanulók a jogszabályokban, valamint az iskola belső szabályzataiban biztosított jogaiknak az érvényesítése érdekében – szóban vagy írásban, közvetlenül vagy választott képviselőik, tisztségviselők útján – az iskola igazgatóságához, az osztályfőnökükhöz, az iskola nevelőihez, a diákönkormányzathoz illetve az iskolaszékhez fordulhatnak.
4. A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel illetve az iskolaszékkel.

A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

1. A tanulók érdekeinek képviseletére az iskolában diákönkormányzat működik.
2. A diákönkormányzat feladata, hogy tagjainak érdekeit képviselje, az érintett tanulók érdekében eljárjon.
3. A diákönkormányzat tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed.
4. A diákönkormányzat a tanulói érdekképviseleten túl részt vesz az iskolai élet – tanórán kívüli – alábbi területeinek tervezésében, szervezésében és lebonyolításában:
   - a tanulmányi munka (versenyek, vetélkedők, pályázatok stb.);
   - tanulói ügyelet, iskolai felelősi rendszer;
   - sportélet;
   - túrák, kirándulások szervezése;
   - kulturális, szabadidős programok szervezése;
   - a tanulók tájékoztatása (iskolaújság, iskolarádió, iskolai honlap).

5. Ezekben a kérdésekben
   - az osztályközösség véleményét az osztály éves munkatervének összeállítása előtt az osztályfőnököknek ki kell kérniük;
   - a diákönkormányzat iskolai vezetőségének véleményét az iskola éves munkatervének összeállítása előtt az igazgatónak ki kell kérnie.
6. Ezekben a kérdésekben a tanév folyamán az osztályközösségek, illetve a diákönkormányzat iskolai vezetősége javaslatokkal élhet az osztályfőnökök, a nevelőtestület és az igazgató felé.
7. A magasabb jogszabályok alapján a diákönkormányzat véleményét ki kell kérni:
   - az iskola szervezeti és működési szabályzatának jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
   - a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
   - az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
   - a házirend elfogadása előtt.
8. A diákönkormányzatot az iskola igazgatóságával, a nevelőtestülettel, illetve más külső szervezetekkel való kapcsolattartásban (a tanulók véleményének továbbításában) a diákönkormányzat iskolai vezetőségének diákvezetője (elnöke) *vagy* a diákönkormányzatot segítő nagykorú személy képviseli.
9. Az iskolában iskolai vezetőség (igazgatói tanács) működik, mely az iskolai élet egészére kiterjedő döntés előkészítő, véleményező és javaslattevő jogkörrel rendelkezik. Az iskola vezetőségének (az igazgatói tanácsnak) teljes jogú tagja az iskolai diákönkormányzat képviselője.

A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái

A nevelők és a szülők kapcsolattartása és együttműködése

1. A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról az iskola igazgatója és az osztályfőnökök tájékoztatják:
   - az iskola igazgatója legalább félévente egyszer a Szülői Tanács iskolai ülésén vagy az iskolai szintű szülői értekezleten,
   - az osztályfőnökök folyamatosan az osztályok éves rendes és rendkívüli szülői értekezletein.
2. A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:

   a) *Egyéni megbeszélések*
   Feladata a szülők tájékoztatása gyermekük iskolai életéről, magaviseletéről, tanulmányi eredményeiről; segítségnyújtás a szülőknek a gyermek neveléséhez; valamint az együttes, összehangolt pedagógiai tevékenység kialakítása a szülő és a pedagógus között.

   b) *Családlátogatás*
   Feladata, a gyermekek családi hátterének, körülményeinek megismerése, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlesztésének érdekében.

b) Szülői értekezlet.

Feladata:

- a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása,
- a szülők tájékoztatása
  - az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről,
  - az országos és a helyi közoktatás-politika alakulásáról, változásairól,
  - a helyi tanterv követelményeiről,
  - az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról,
  - saját gyermekének tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról,
  - a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről,
  - az iskolai és az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról,
  - a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola igazgatósága felé.

c) Fogadó óra.

Feladata a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal. (Otthoni tanulás, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, továbbtanulás stb.)

d) Nyílt tanítási nap.

Feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről.

e) Írásbeli tájékoztató.

Feladata a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai vagy osztály szintű programokról.

3. A szülői értekezletek, a fogadó órák és a nyílt tanítási napok időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg.
4. A szülők a tanulók és a saját – a jogszabályokban, valamint az iskola belső szabályzataiban biztosított – jogaiknak az érvényesítése érdekében szóban vagy írásban, közvetlenül vagy választott képviselőik, tisztségviselők útján az iskola igazgatóságához, az adott ügyben érintett gyermek osztályfőnökéhez, az iskola nevelőihez, a diákönkormányzathoz vagy az intézményi tanácshoz, illetve az iskolaszékhez fordulhatnak.

5. A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, nevelőtestületével vagy az iskolaszékkel.
6. A szülők és más érdeklődők az iskola pedagógiai programjáról, szervezeti és működési szabályzatáról, illetve házirendjéről az iskola igazgatójától, valamint nevelőitől az iskolai munkatervben évenként meghatározott igazgatói, igazgatóhelyettesi fogadóórákon kérhetnek tájékoztatást.
7. Az iskola pedagógiai programjának, szervezeti és működési szabályzatának és házirendjének előírásai nyilvánosak, azt minden érintettnek (tanulónak, szülőnek, valamint az iskola alkalmazottainak) joga van megismernie.
8. A pedagógiai program, a szervezeti és működési szabályzat, illetve a házirend egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:
   - az iskola honlapján;
   - az iskola fenntartójánál;
   - az iskola irattárában;
   - az iskola könyvtárában;
   - az iskola nevelői szobájában;
   - az iskola igazgatójánál;
   - az iskola igazgatóhelyetteseinél;

Az iskola vezetésének és közösségeinek külső kapcsolatai, együttműködése iskolán kívüli intézményekkel

1. Az iskolai munka megfelelő szintű irányításának érdekében az iskola igazgatóságának állandó munkakapcsolatban kell állnia a következő intézményekkel:
   - Az intézmény fenntartójával: Berettyóújfalui Tankerületi Központ - Berettyóújfalu, Dózsa György út 17-19.
   - A Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Oktatási Központ Debrecen, Monti ezredes u. 9.
   - : Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottság 4029 Debrecen, Monti ezredes u. 9.,
   - HBMPedagógiai Szakszolgálati Püspökladányi Tagintézmény, Püspökladány, Petőfi u. 9.
   - A helyi oktatási intézmények vezetőivel és tantestületeivel: Községi Óvoda 4177 Földes, Rákóczi u. 11.
2. Az eredményes oktató- és nevelőmunka érdekében az iskola rendszeres munkakapcsolatot tart fenn az alábbi intézményekkel, szervezetekkel, gazdálkodókkal:
   - Az iskolát támogató Földes Községért és Tanulóifjúságáért Alapítvány, valamint a Földes Község Művészeti Oktatásáért Alapítvány kuratóriumával,
   - Az alábbi közművelődési intézményekkel: Karácsony Sándor Közösségi Ház 4177 Földes, karácsony S. tér 6.
   - Az társadalmi egyesületekkel: Karácsony Sándor Művelődési Társaság Földes, RKÖ Földes,
   - Karácsony Sándor Pedagógiai Egyesület Debrecen, Csökmei Kör Pécel,
   - Az alábbi termelő, gazdálkodó szervezetekkel, vállalkozásokkal: Rákóczi Mezőgazdasági Kft, Term-Co Rt, Földesi Vegyesipari Kft,

- Az alábbi egyházak helyi gyülekezeteivel: Földesi Református Egyházközség, Názáreti Gyülekezet.

A munkakapcsolat megszervezéséért, felügyeletéért az igazgató és az igazgatóhelyettes a felelős. Az egyes intézményekkel, szervezetekkel kapcsolatot tartó nevelőket az iskola éves munkaterve rögzíti.

3. A tanulók egészségi állapotának megóvásáért az iskola igazgatósága rendszeres kapcsolatot tart fenn Dr. Baracsi Mária gyermekorvossal 4177 Földes, Deák F. u. 13., és segítségével megszervezi a tanulók rendszeres egészségügyi vizsgálatát.
4. A tanulók veszélyeztetettségének megelőzése, valamint a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok eredményesebb ellátása érdekében az iskola gyermek- és ifjúságvédelmi felelőse rendszeres kapcsolatot tart fenn a Segítő Kezek Szociális szolgáltató és Gyermekjóléti Szolgálattal 4177 Földes, Karácsony S. tér 1. A munkakapcsolat felügyeletéért az igazgató és az igazgatóhelyettes a felelős.

5. Az iskola helyiségeit, épületét az igazgatóság döntése alapján térítésmentesen használhatják az alábbi törvényesen bejegyzett szervezetek:
   Földes Községért és Tanulóifjúságáért Alapítvány, Földes Község Művészeti Oktatásáért Alapítvány
6. A nevelők szakmai, pedagógiai munkájának segítésének, fejlesztésének céljából az iskolában működő szakmai munkaközösségek bekapcsolódnak a területi szakmai munkaközösségek munkájába.

1.11. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai

Tanulmányok alatti vizsgák

Tanulmányok alatti vizsgákat a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet által előírt esetekben szervez az iskola (magántanulók, tantestületi döntés alapján kötelezettek esetében).

A vizsgák időpontjáról – a javítóvizsga kivételével – a vizsgára történő jelentkezéskor írásban kell tájékoztatni a tanulót és a szülőt, legalább 10 nappal a vizsga kezdő időpontja előtt. Tanulmányok alatti vizsgát – az e rendeletben meghatározottak szerint – független vizsgabizottság előtt, vagy abban a nevelési-oktatási intézményben lehet tenni, amellyel a tanuló jogviszonyban áll. A tanulmányok alatti vizsgán vizsgabizottság ellenőrzi és értékeli a vizsgakötelezettséggel érintett időszakra vonatkozó követelmények elsajátítását. A bizottság az összesített részeredmények és a kérdező tanár véleményezése alapján dönt a minősítésről.

Gyakorlati vizsgát kell tenni, szóbeli vizsgával együtt a készségtárgyakból: ének-zene, vizuális kultúra, testnevelés és sport, informatika.

Ha a tanuló a tanulmányok alatti vizsga letételére a nevelőtestülettől halasztást kap, a halasztott időpontig úgy folytathatja tanulmányait, mintha sikeres vizsgát tett volna.

A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.

A tanulmányok alatti vizsgák (osztályozó vizsga, különbözeti vizsga, pótló- és javítóvizsga) követelményeit, részeit, az értékelés szabályait a szakmai munkaközösségek határozzák meg. A vizsga tantárgyi/évfolyamonkénti követelményei megegyeznek a kerettantervek alapján készült, a Pedagógiai Program részét képező helyi tanterv adott tantárgyra és évfolyamra vonatkozó követelményeivel. Az intézmény *három időszakot biztosít a tanulmányok alatti vizsgák lebonyolítására: augusztus, január és júniu*sfolyamán . A vizsgaidőszakok pontos időpontja a tanév helyi rendjében meghatározott – közzétételre kerül az intézmény honlapján.

1. Osztályozó vizsga

Osztályozó vizsgát kell tenni a tanulónak a félévi és év végi osztályzatok megállapításához, ha:

felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,

engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,

tanulmányait magántanulóként végzi,

hiányzása a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 51. § (7) bekezdésében előírt mértéket meghaladja, és ezért nem osztályozható, amennyiben a tantestület engedélyezi, hogy osztályozó vizsgát tegyen.

Ha a tanuló hiányzása adott félévben meghaladja adott tantárgyból a 30%-ot, köteles a tantárgyból osztályozó vizsgát tenni; ha a két félévben összesen lépi át a 30%-ot, a nevelőtestület dönthet az osztályozó vizsgáról, vagy a jegyek alapján történő értékelésről, ha az elégséges számú. Ha a hiányzás mértéke a tanévben meghaladja a 250 órát, a tanév végén nem osztályozható, magasabb osztályba való lépése csak sikeres osztályozó vizsga tétele mellett lehetséges. A vizsgára a tanulót a szülő írásban jelentkezteti és felkészíti.

Egy osztályozó egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik. A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszerezni.

2. Különbözeti vizsga

A tanulót jogszabály értelmében megilleti az a jog, hogy a választható tantárgyak esetében a május 20-i határnappal, a következő tanévre más választható tantárgyat válasszon. Ennek feltétele a sikeres különbözeti vizsga. A különbözeti vizsga a tantárgyi követelmények optimumát kéri számon. A vizsgára a szülő jelentkezteti és készíti fel a tanulót.

Különbözeti vizsgát tehet a tanuló, ha:

- írásbeli határozat alapján engedélyezték,
- tanulmányait a … évfolyamon valamely tantárgyból emelt szinten kívánja folytatni, és megelőzően csak középszinten tanulta,
- átvétellel tanulói jogviszonyt kíván létesíteni és az előző iskolájából eltérő tanterv szerinti tanulmányokat folytatott.

Különbözeti vizsgát a tanév során folyamatosan lehet szervezni.

3. Javítóvizsga

Ha a tanuló tanév végén bármely tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott, a nevelőtestület határozata alapján javítóvizsgát tehet, kivéve, ha háromnál több tantárgyból van elégtelen osztályzata. Amennyiben a javítóvizsgán nem teljesíti a meghatározott követelményeket, vagy nem jelenik meg, köteles évet ismételni. A javító vizsga időpontját a szorgalmi időszak lezárásakor az iskola honlapján közzé kell tenni. A tanulót a vizsgára a szülő készíti fel, az iskola a nyár folyamán két ízben konzultációs lehetőséget biztosíthat (június-augusztus).

A javítóvizsgán elégséges osztályzatot kapott tanuló magasabb évfolyamba léphet.

4. Pótló vizsga

Amennyiben a tanuló neki fel nem róható okból nem jelent meg a vizsgán, vagy a vizsga letétele előtt távozott, a vizsgát megismételheti.

Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha:

- neki fel nem róható okokból elkésik, távol marad,
- megkezdett vizsgáról engedéllyel távozik.

Pótló vizsgát – az igazgató döntése alapján – az adott vizsganapon vagy az iskola által megszervezhető legközelebbi vizsganapon kell megtartani.

1. A tanulmányok alatti vizsgákon az alábbi tantárgyakból kell írásbeli, szóbeli vagy gyakorlati vizsgarészeket tenniük a tanulóknak:

TANTÁRGY	ÍRÁSBELI	SZÓBELI
	VIZSGA	
ALSÓ TAGOZAT		
Magyar nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI
Magyar irodalom	ÍRÁSBELI	SZÓBELI
Idegen nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI
Matematika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI
Erkölcstan		SZÓBELI
Környezetismeret	ÍRÁSBELI	SZÓBELI
FELSŐ TAGOZAT		
Magyar nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI
Magyar irodalom	ÍRÁSBELI	SZÓBELI
Idegen nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI
Matematika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI
Erkölcstan		SZÓBELI
Történelem		SZÓBELI
Természetismeret	ÍRÁSBELI	SZÓBELI
Fizika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI
Kémia	ÍRÁSBELI	SZÓBELI
Biológia	ÍRÁSBELI	SZÓBELI

Földrajz	ÍRÁSBELI	SZÓBELI

1.12. Iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

Iskolánkba az év bármely szakában jelentkező tanuló felvételt nyerhet, az alapító okiratban meghatározott létszám kereten belül.

- A második – nyolcadik évfolyamba történő felvételnél be kell mutatni:
  - a tanuló anyakönyvi kivonatát
  - a szülő személyi igazolványát
  - az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt
  - az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot

- A második–nyolcadik évfolyamba jelentkező tanulóknak – az iskola helyi tantervében meghatározott követelmények alapján összeállított – szintfelmérő vizsgát kell tennie idegen nyelvből és azokból a tantárgyakból, amelyeket előző iskolájában – a bizonyítvány bejegyzése alapján – nem tanult. Amennyiben a tanuló valamely tantárgyból a szintfelmérő vizsgán az előírt követelményeknek nem felel meg, a vizsgát az adott tárgyból két hónapon belül megismételheti. Ha az ismételt vizsgán teljesítménye újból nem megfelelő, az évfolyamot köteles megismételni, illetve tanév közben az előző évfolyamra beiratkozni.

- Az iskola beiratkozási körzetén kívül lakó tanulók felvételéről a szülő kérésének, a tanuló előző tanulmányi eredményének, illetve magatartás és szorgalom érdemjegyeinek, valamint az adott évfolyamra járó tanulók létszámának figyelembe vételével az iskola igazgatója dönt.
- Ha a körzeten kívüli tanuló az első-negyedik évfolyamra jelentkezik, vagy ha az ötödik-nyolcadik évfolyamon tanév végi osztályzatának átlaga 3,5 alatt van, illetve magatartása vagy szorgalma rossz, hanyag, változó minősítésű, az igazgató a tanuló felvételéről szóló döntése előtt kikéri az igazgatóhelyettes és az érintett évfolyam osztályfőnökeinek véleményét. (Ugyancsak ezt kell tenni akkor, ha a tanulmányi eredménye, magatartása, szorgalma a fentebb leírtak szerint alakul. Ilyen esetben az iskola igazgatója az igazgatóhelyettes és az osztályfőnökök véleményének figyelembe vételével dönt arról, hogy az érintett tanuló folytathatja-e tanulmányait az iskolában, vagy jelentkeznie kell a lakóhelye szerint illetékes iskolában. A döntésről a szülőt írásban értesíteni kell.)

1.13. Az iskolai felvétel rendje

- Az általános iskolai beiratkozás idejét, a beiskoléázási körzeteket tanévenként a kormányhivatal határozza meg. Az iskola a beiskolázási körzetéből minden jelentkező tanköteles korú tanulót felvesz.
- Az első osztályba történő beiratkozás feltétele, hogy a gyermek az adott naptári évben a hatodik életévét augusztus 31. napjáig betöltse, vagy ha ezt csak december 31. napjáig tölti be, a szülő kérje gyermeke felvételét az iskolába.

- <u>Az első évfolyamba történő beiratkozáskor be kell mutatni:</u>
- A szülő személyi igazolványát, a gyermek lakcím kártyáját,
- A gyermek felvételét javasoló óvodai szakvéleményt (ha a gyermek óvodás volt)
- A nevelési tanácsadó felvételt javasoló szakvéleményét (ha a gyermek nem volt óvodás, vagy ha az óvoda a nevelési tanácsadó vizsgálatát javasolta)
- A gyermek egészségügyi könyvét a gyermekorvos felvételi javaslatával
- Szükség esetén a szakértői bizottság véleményét

A beiskolázáshoz kapcsolódó feladatokat intézményünk a mindenkori hatályos jogszabályok alapján végzi.

II.

A Földesi Karácsony Sándor Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola

HELYI TANTERVE

2.1 A választott kerettanterv, az iskolában tanított kötelező és nem kötelező (választható) tantárgyak és óraszámaik (óraterv)

Iskolánk helyi tantervének jogszabályi alapjai:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. Törvény
- A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- A kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII.21.) számú EMMI rendelet mellékletei
- A Kormány 110/2012. (VI.4.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
- A Kormány 7/2014. (I.17.) rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormány rendelet módosításáról
- Az iskola 2010-ben módosított Pedagógiai Programjának helyi tanterve

1. Nyolc évfolyamos általános iskolánkban a nevelés-oktatás egészét egységes pedagógiai folyamatnak tekintjük. Pedagógiai munkánk tartalmát a Nemzeti alaptanterv műveltségi területei határozzák meg. Az alsó tagozat első két évfolyamán különösen figyelemmel kísérjük a jelentős egyéni fejlődésbeli különbségeket, harmadik és negyedik évfolyamon már erőteljesebbé válnak az iskolai elvárások. A felső tagozaton a sikeres tanuláshoz szükséges képességfejlesztés, hetedik-nyolcadik évfolyamon a pályaválasztás, a pályaorientáció segítése a kiemelt feladatunk.

2. Iskolánk helyi tanterve az emberi erőforrások minisztere által kiadott kerettantervek közül az alábbi kerettantervekre épül:

A kerettantervek kiadásáról és jóváhagyásáról szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 1. sz. mellékletében szereplő „Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára”,
valamint
2. sz. mellékletében szereplő „Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára”.

3. Iskolánk helyi tantervében a kötelező tanítási órák keretében tanított tantárgyak tananyagai és követelményei teljes egészében megegyeznek az oktatási miniszter által kiadott kerettantervekben meghatározott tananyaggal és követelményekkel. Mivel a kerettantervek által előírt tananyagok a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeretnek csak a kilencven százalékát fedik le, a fennmaradó tíz százalékot tantárgyanként eltérő mértékben a iskolánk pedagógusai a kerettantervben szereplő tananyag, követelmények elmélyítésére, gyakorlásra, a tanulói képességek, a tantervben meghatározott kompetenciák fejlesztésére használják fel.
   A kötelező tantárgyak és a minimális óraszámok mellé a szabadon tervezhető órakeret terhére minden évfolyamon meghatároztuk a tantárgyi tartalmakat, az ismeretek, a fejlesztési követelmények és a kapcsolódási pontok változatlan megtartása mellett a helyi sajátosságokat is beépítettük.

4. A miniszter által kiadott kerettantervben meghatározott szabadon tervezhető órák számával az évfolyamokon az alábbi tantárgyakat építettük be, illetve az alábbi tantárgyak óraszámát növeltük meg azzal a céllal, hogy e tárgyból a készségfejlesztésre, az ismeretek gyakorlására több idő jusson:

5.

ÉVFOLYAM	Tantárgyak óraszámának növelése a szabadon tervezhető órák óraszámából	Óra szám növekedés szabadon tervezhető órák óraszámából
1.évfolyam (2óra)	Magyar nyelv és irodalom Matematika	1 óra 1 óra
2. évfolyam (2 óra)	Magyar nyelv és irodalom Matematika Idegen nyelv	0,5 óra 0,5 óra 1 óra
3. évfolyam (3óra)	Magyar nyelv és irodalom Matematika Idegen nyelv	1,5 óra 0,5 óra 1 óra
4. évfolyam (3 óra)	Magyar nyelv és irodalom Környezetismeret Idegen nyelv	1 óra 1 óra 1 óra
5. évfolyam (2 óra)	Magyar nyelv és irodalom Informatika Vizuális kultúra	0,5 óra 1 óra 0,5 óra

6. évfolyam (3 óra)	Magyar nyelv és irodalom Matematika Vizuális kultúra Hon- és népismeret	0,5 óra 1 óra 0,5 óra 1 óra
7. évfolyam (3 óra)	Magyar nyelv és irodalom Matematika Kémia Földrajz	1 óra 1 óra 0,5 óra 0,5 óra
8. évfolyam (3 óra)	Matematika Biológia-egészségtan Fizika Technika, életvitel és gyakorlat	1 óra 0,5 óra 0,5 óra 1 óra

Alsó tagozat- Kötelező tantárgyak óraszámai:

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	6
idegen nyelv	0	0	0	2
Matematika	4	4	4	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport (Tánc és mozgás heti 1 óra)	4 1	4 1	4 1	4 1
Összes heti óra	**23**	**23**	**22**	**24**

Alsó tagozat - Kötelezően választandó tantárgyak óraszámai:

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	1	0,5	1,5	1
Angol nyelv	0	1	1	1
Matematika	1	0,5	0,5	0
Környezetismeret				1
Összes heti óra	**2**	**2**	**3**	**3**

Kötelező és választandó tantárgyi órák, egyéb foglalkozások az alsó tagozaton egész napos oktatási formában:

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	8	7,5	7,5	7
Matematika	5	4,5	4,5	4
Idegen nyelv	-	1	1	3
etika/hit-és erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1	2
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport (Tánc és mozgás heti 1 óra)	4 1	4 1	4 1	4 1
Összes heti óra	**25**	**25**	**25**	**27**
önálló tanulás	7	7	7	6
művészeti tevékenység	3	3	3	2
egészségfejlesztés	3	3	3	3
játékos informatika	2	2	2	2
heti összes foglalkozás	**15**	**15**	**15**	**13**
heti összes egész napos f.	**40**	**40**	**40**	**40**

Felső tagozat: Kötelező tantárgyak óraszámai:

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	4
Idegen nyelvek	3	3	3	3
Matematika	4	3	3	3
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Természetismeret	2	2	-	-
Fizika	-	-	2	1
Kémia	-	-	1	2
Biológia-egészségtan	-	-	2	1
Földrajz	-	-	1	2
Ének-zene	1	1	1	1

Vizuális kultúra	1	1	1	1
Informatika	0	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	0
Testnevelés és sport (Tánc és mozgás heti 1 óra)	4 1	4 1	4 1	4 1
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Összes heti óra	**24**	**24**	**27**	**27**

Felső tagozat:
Kötelezően választandó tantárgyak óraszámai :

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	0,5	0,5	1	-
Matematika	-	1	1	1
Etika/ Hit-és erkölcstan	1	1	1	1
Fizika	-	-	-	0,5
Kémia	-	-	0,5	-
Biológia-egészségtan	-	-	-	0,5
Földrajz	-	-	0,5	-
Dráma és tánc 5. évf. / Hon- és népismeret 6. évf.	1	1	-	-
Vizuális kultúra	0,5	0,5	-	-
Informatika	1	-	-	-
Technika, életvitel és gyakorlat	-	-	-	1
Összes heti óra	**4**	**4**	**4**	**4**

Felső tagozat- Kötelező és kötelezően választandó tantárgyak összóraszámai az 5–8. évfolyamon :

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	4,5	4,5	4	4
Idegen nyelvek	3	3	3	3
Matematika	4	4	4	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Természetismeret	2	2	-	-
Fizika	-	-	2	1,5
Kémia	-	-	1,5	2
Biológia-egészségtan	-	-	2	1,5
Földrajz	-	-	1,5	2
Ének-zene	1	1	1	1
Dráma és tánc 5. évf. / Hon- és népismeret 6. évf.	1	1	-	-
Vizuális kultúra	1,5	1,5	1	1
Informatika	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport (Tánc és mozgás heti 1 óra)	4 1	4 1	4 1	4 1
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Összes heti óra	**28**	**28**	**31**	**31**

6. Iskolánk felső tagozatán, az ötödik évfolyamon kötelezően választandó a ***Dráma és tánc*** tantárgy illetve a hatodik évfolyamon a ***Hon- és népismeret*** tantárgy heti egy órában.

7. Iskolánkban a tanulók az idegen nyelvi órákon választás szerint az angol és a német nyelvet tanulják. A nyelv választás első évfolyam második félévében történik.
   A szabadon tervezhető órakeret felhasználásával az idegen nyelv tanulása a második évfolyamtól kezdődik. Második évfolyamon játékos, kezdőszakaszként heti egy órában a nyelvvel történő ismerkedés folyik csoportbontás nélkül. Harmadik évfolyamon szintén heti egy tanórában már az idegen nyelv írás-olvasás alapozása folyik, előkészítve a negyedik évfolyamtól kezdődő, heti három órában csoportbontásban történő nyelvoktatást. A felső tagozaton hetedik évfolyamtól szakkör formájában lehetőséget biztosítunk az idegen nyelvi tehetséggondozásra délutáni szabadidőben heti egy- két órában az intézményi időkeret függvényében.

8. A mindennapos testnevelés bevezetésére a 2012/2013-as tanévben került sor az első és az ötödik évfolyamon. A helyi adottságokat (tornaterem befogadóképessége) figyelembe véve az öt testnevelés órából egyet tánc és mozgás (néptánc) oktatására fordítunk, melyet felmenő rendszerben továbbfolytatunk a szaktanár foglalkoztatását figyelembe véve. A heti 1 óra néptánc oktatásához a kerettantervek közül a Tánc és mozgás kerettanterv alapján határoztuk meg és egészítettük ki a tananyag tartalmakat és a fejlesztési követelményeket.

9. A testnevelés és sport kerettantervben szereplő úszás oktatása az ötödik évfolyam bevonásával történik. Az úszásoktatást a településen működő strandfürdőben valósítjuk meg, május második felében, a délutáni időkeretben.

10. Iskolánk miniszter által kiadott kerettantervben szereplő választható („***A változat"*** illetve „***B változat"***) kerettantervek közül az alábbi tantervek alapján tanít:

11.

ÉVFOLYAM	VÁLASZTOTT KERETTANTERV
1.-4. évfolyam	Ének-zene: ***A változat***
5.-8. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom: ***A változat***
5.-8. évfolyam	Matematika: ***A változat***
5-8. évfolyam	Biológia-egészségtan: ***A változat***
5.-8. évfolyam	Fizika: A változat
5.-8. évfolyam	Kémia: A változat
5.-8. évfolyam	Ének-zene: A változat
5.-8. évfolyam	Technika, életvitel és gyakorlat ***B változat***

A jelenlegi központi kerettanterv változatok két évfolyamra határozzák meg a tananyagot és a követelményeket.
A választott kerettantervben szereplő tananyagok, témakörök és órakeretek évfolyamonként a munkaközösségek, illetve szaktanárok javaslatai alapján lebontásra kerültek. Az évfolyamonkénti bontásnál az egyes tantárgyak tanításához alkalmazott tankönyvek tankönyvkiadói által összeállított helyi tantervi ajánlásokat is figyelembe vették. A szabadon felhasználható időkeret témái tantárgyanként, évfolyamonként külön meghatározásra kerültek.

A választott kerettantervben meghatározott fejlesztési követelmények a tantárgy tanításához használt tankönyvek kiadói által elkészített javaslatok figyelembe vételével kerültek évfolyamonként bontásra. Az integráltan oktatott sajátos nevelési igényű, illetve a beilleszkedési, tanulási, és magatartási nehézséggel küzdő tanulóink számára minden évfolyamon biztosítjuk az egyéni ütemben történő továbbhaladást, az ismeretek elsajátításához szükséges hosszabb időkeretet.

2.2 A választott kerettantervben szereplő tananyagok évfolyamonkénti bontása, illetve az egyes témákhoz tartozó órakeretek meghatározása

Az alsó tagozat

Az alapfokú nevelés-oktatás első szakasza az alsó tagozat átvezeti a gyermeket az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az iskolai tanulás tevékenységeibe.

Iskolánk beiskolázási körzete Földes község közigazgatási területe, de a szabad iskolaválasztás jogával élve a környékbeli településekről is érkeznek hozzánk diákok.

A helyi tanterv elkészítésekor figyelembe vettük a hozzánk érkező tanulók képességeit, a fejlesztés lehetséges irányait, a település szocio-kulturális helyzetét, az alapfokú iskola befejezését követő továbbtanulási igényeket. Iskolánkban kiemelt fontosságú az óvoda-iskola átmenet minél gyermek közelibb megkönnyítése, ennek érdekében szoros munkakapcsolatot alakítottunk ki a helyi Községi Óvoda pedagógusaival.

A nevelés-oktatás folyamatában az egyéni sajátosságokra épülő differenciált tanulásszervezéssel, bánásmóddal fejlesztjük tanulóink felelősségtudatát, kitartását, önállóságát, reális önértékelését. Támogatjuk az egyéni képességek kibontakozását, segítünk tanítványainknak azoknak a hátrányoknak a csökkentésében, melyek a szociális-kulturális környezetükből hoznak magukkal, illetve eltérő ütemű fejlesztési szükségleteikből erednek.

A kerettantervben megfogalmazott tananyag tartalmakat évfolyamokra bontottuk minden tantárgy esetében.

Magyar nyelv- és irodalom

A kisiskolások az iskolai tanulmányaik megkezdésekor különféle szinten birtokolják és használják anyanyelvüket. Az első iskolai években tanítóink feladata a változatos és egyre magasabb szinten történő gyakoroltatás különféle kommunikációs helyzetekben, illetve a motivált nyelvi fejlődési környezet megteremtése. Az irodalmi nevelés során a játékos, önkifejező gyakorlatok alkalmazásával az aktív párbeszéd képességének fejlesztése mellett az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése a cél. Az első évfolyam legfontosabb feladata az olvasás és az írás megtanítása, az igényes beszéd fejlesztése. A második évfolyamon már az értő olvasás fejlődésében fontos szerepe van a szöveggel való foglalkozásnak, a tanuló a néma olvasás útján megértse tankönyvei szövegének, a feladatok utasításainak lényegét.
Az írás eszközzé fejlesztése a kézírás megtanításával kezdődik a betűformák és betűkapcsolások elsajátításán keresztül az írás automatizálásáig tart. Az alsó tagozat éveiben olyan írástempóra kell szert tenniük a tanulóknak, amely megfelel a tanulási igényüknek, életkoruknak.

Az alsó tagozaton a magyar nyelv rendszerére vonatkozó elemi ismereteket szereznek a tanulók, a nyelvtani ismerethez kapcsolódik a helyesírási szabályismeret és a helyesírási készség elemi szintjének kialakítása.
A harmadik évfolyamon a kultúrált nyelvi magatartás megalapozása folyik, a szókincs gyarapítása, a szövegalkotó feladatokkal az önálló gondolatok mások számára is érthető megfogalmazása. A különböző témájú, műfajú szövegek feldolgozása fejleszti a tanulók kritikai értékét, empátiáját.
Az írásbeli szövegalkotás szabályainak megtanítását segítik a különböző témájú és szövegtípusú olvasmányok feldolgozása. Fontos az írástechnika differenciált kialakítása, az olvashatóság, a rendezettség és a helyesség igényével.

Az alsó tagozatos irodalmi és anyanyelvi ismeretek megalapozását segítik a tehetséggondozó szakkörök szervezése, levelezős, megyei és országos versenyeken való részvétel is.
Az olvasóvá nevelést jól szolgálják a könyvtári foglalkozások, szoros együttműködés a Községi Könyvtárral, a mesemondó, versmondó versenyek rendezése, helyi szépolvasó, szépíró és helyesíró versenyeink, melyet a Költészet Napja, illetve a Magyar Kultúra Napja alkalmából szervezünk.
Diszlexiás, diszgráfiás tanulóink fejlesztése érdekében szorosan együttműködünk a kistérségi pedagógiai szakszolgálatokkal. Fejlesztőpedagógus segítségével, különböző fejlesztőeszközök felhasználásával történik a fejlesztésük. Beszédhibás tanulóink számára biztosítjuk a logopédiai ellátást.
Településünkön a roma kisebbség irodalmi kultúrájával, a mesék, mondák világával ismerkednek tanulóink az alsó tagozat magyar nyelv és irodalom óráin. Tanulóink rendszeres résztvevői a kistérségi roma mesemondó versenynek.
A magyar nyelv és irodalom órákat minden évfolyamon megemeltük a szabadon választható időkeret terhére.

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
1.	8	288	227	61
2.	7,5	270	227	43
3.	7,5	270	195	75
4.	7	252	194	58

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezés és alkotása	17	6	23
Olvasás, az írott szöveg megértése 1. - az olvasástanulás előkészítése	25	8	33
Olvasás, az írott szöveg megértése 2. az olvasás jel-rendszerének elsajátítása, dekódolási képesség kialakítása	70	15	85
Olvasás, az írott szöveg megértése 3. a szövegértő olvasás előkészítése	22	4	26
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	7	3	10
Az írástanítás előkészítése az írás megtanulásának technikai alapozása	20	0	20
Az írott betűalakok tanítása írástechnikát fejlesztő gyakorlatok	50	16	66
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	5	3	8
A tanulási képesség fejlesztése	9	0	9
Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	2	0	2
Összefoglalások, mérések	0	6	6
Évfolyam összesen	**227**	**61**	**288**

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	61

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezés és alkotása	Mesék dramatizálása	6
Olvasás az írott szöveg megértése, 1. az olvasás tanulás előkészítése	Hallás utáni szövegértés	8

Olvasás, az írott szöveg megértése 2. az olvasás jel-rendszerének elsajátítása, dekódolási képesség kialakítása	Család, a természet körforgásának megértése Gyakorlás	15
Olvasás, az írott szöveg megértése 3. szövegértő olvasás előkészítése	Ünnepek, ünnepélyek	4
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése , roma mesék	Témahetek, rendhagyó magyar órák	3
Az írott betűalakok tanítása írástechnikát fejlesztő gyakorlatok	gyakorlás	16
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	gyakorlás	3
Összefoglalások, mérések		6
	Összesen:	61

1. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- Megérti az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszol;
- Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének illendő nyelvi formáit;
- Bekapcsolódik a közös tevékenységekbe. Alkalmazkodik azok szabályaihoz.
- Nyitott, motivált, érdeklődő az olvasás tanulásában;
- Rendelkezik a megfelelő ismeretekkel és szókinccsel az olvasást, írásbeliséget illetően;
- Részképességei elérték a szükséges szintet.
- Ismeri a magyar ábécé nyomtatott kis és nagybetűit.
- Biztos betű felismerési, összevonási képességgel rendelkezik.
- Biztonsággal, pontosan olvas szavakat, szószerkezeteket, mondatokat életkori sajátosságának megfelelő egyszerű, rövid szövegeket.
- A szöveg megértésének bizonyítása az életkornak és képességeknek megfelelő szinten
- Ismeri és használja a magyar ábécé betűinek írott alakjait;
- Írása rendezett, a betűket olvashatóan alakítja és kapcsolja egymáshoz.
- Másoláskor nem vét írástechnikai hibát;
- A gyakorolt szókészlet körében alkalmazza a szókezdő nagybetűt;
- Ismeri az időtartam és a *j* hang kétféle jelölési módját;
- Szövegminta alapján felismeri és kijavítja hibáit.
- Követhetően számoljon be élményeiről, olvasmányai tartalmáról.
- Szöveghűen mondja el a memoritereket.
- Ismerje az írott és nyomtatott betűket, rendelkezzen megfelelő szókinccsel.
- Ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvasson fel.
- Tanítója segítségével emelje ki az olvasottak lényegét.
- Írása legyen rendezett, pontos.

2. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	16	8	24
Olvasás, az írott szöveg megértése 3. a szövegértő olvasás előkészítése	83	5	88
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	8	8	16
Az írástechnika fejlesztése- az eszközszintű írás előkészítése	52	0	52
Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondat, szó, hang, betű; szótagolás; szótő és toldalék; mondatfajták	20	10	30
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	37	6	43
A tanulási képesség fejlesztése	8	0	8
Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	3	0	3
Összefoglalások, mérések	0	6	6
Évfolyam összesen	**227**	**43**	**270**

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	43

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezés és alkotása	Mesék dramatizálása Az aktív szókincs bővítése	6
Olvasás, az írott szöveg megértése 3.- a szövegértő olvasás előkészítése	Ünnepek, ünnepélyek Mesék, narratív történetek értő hallgatása, felidézése. (pl. történetek a családi élet eseményeiről; nemzeti ünnepeinkről, jelképeinkről). Szövegértés	7
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Kötelező olvasmány, könyvtári órák Magyar nép- és műköltészeti alkotások megismertetése, a népköltészetben megtestesülő értékek, hagyományok közvetítése.	8

Az írástechnika fejlesztése - az eszközszintű írás előkészítése	Az íráshasználat normáinak megtartása. Elvárható tempójú írás.	2
Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása	Rendhagyó magyar órák Interaktív oktató programok használata	8
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	Gyakorlás	6
Összefoglalások, mérések		6
	Összesen:	43

2. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- Megérti az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszol;
- Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének illendő nyelvi formáit;
- Bekapcsolódik a közös tevékenységekbe. Alkalmazkodik azok szabályaihoz;
- Eligazodik szűkebb környezete társas kapcsolatrendszerében.
- Felismeri, szükség esetén modellkövetéssel javítja olvasási hibáit,
- Használja az előzetes áttekintés, egyszerű összefoglalás, az érzékszervi képek alkotásának stratégiáit a megértés érdekében
- A szöveg megértését bizonyítja a következő tevékenységekkel: következtetés, lényegkiemelés, tartalommondás, események összefoglalása, egyszerű értékelése az életkornak megfelelő szinten.
- Képes egyszerű irodalmi szövegek felismerésére műfaji jellemzőinek alapján (pl. mese, költemény, mondóka, találós kérdés)
- Másoláskor nem vét írástechnikai hibát;
- Jelöli a mondatkezdést és a mondatzárást;
- A gyakorolt szókészlet körében alkalmazza a szókezdő nagybetűt;
- Ismeri az időtartam és a *j* hang kétféle jelölési módját;
- Szövegminta alapján felismeri és kijavítja hibáit.
- Felismeri és megnevezi a tanult nyelvtani fogalmakat, és a különféle feladatmegoldásban használja a szabályokat.
- Szükség szerint felidézi és alkalmazza a helyesírási szabályokat a begyakorolt szókészlet körében;
- 30–40 begyakorolt szó esetében helyesen jelöli a *j* hangot;
- Az egyszerű szavakat helyesen választja el
- Szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi műveket, illetve azok részleteit: József Attila: *Altató*; Petőfi Sándor: *Anyám tyúkja*, Tamkó Sirató Károly egy verse, Weöres Sándor két költeménye; kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás.

- Ismeri, megérti rövid, egy szálon futó művek segítségével a történeteket bemutató művek szerveződését, felépítését, az összefüggések logikáját, az ok-okozati viszonyt;
- Képes állást foglalni, érvelni alapvető erkölcsi kérdésekben;
- Meggyőződéssel képviseli a legalapvetőbb emberi értékeket;
- Meghallgatja mások érvelését is;
- Képes beleélésre, azonosulásra az életkori sajátosságainak megfelelő művek befogadása során;
- Dramatikus és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat, azokat életkori szintjén kezelni.

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédkészség, szóbeli szövegalkotás és a megértés fejlesztése	15	5	20
Olvasás, az írott szöveg megértése	56	12	68
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése, roma mesék feldolgozása	18	8	26
Az íráshasználat fejlesztése	8	8	16
Fogalmazási alapismeretek	11	8	19
Szövegalkotási gyakorlatok	21	8	29
Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok	18	10	28
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	28	5	33
A tanulási képesség fejlesztése	14	3	17
Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	6	5	11
Mérések	0	3	3
Évfolyam összesen	**195**	**75**	**270**

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	75

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Beszédkészség szóbeli szövegalkotás és megértés fejlesztése	Gyakorlás, összefoglalás	5

	A helyes beszédlégzés, a helyes kiejtés, a mondatfonetikai eszközök alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben.	
Olvasás az írott szöveg megértése	Olvasás technika fejlesztése, szövegtípusok megismerése Magyar irodalmi interaktív oktatóprogramok használata	12
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Magyar és világirodalmi, népköltészeti, műköltészeti alkotások megismerése	8
Íráshasználat fejlesztés, az írás eszközszintre emelésének segítése	Írástempó fokozása Az írástechnika fejlesztése, helyes írásszokások megszilárdítása. Az írás lendületének és tempójának fokozása.	8
Fogalmazási alapismeretek	A szöveg és a mondat jellemzőinek azonosítása	8
Szövegalkotási gyakorlatok	Az írásbeli szövegalkotó készség fejlesztése	8
Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása	A nyelvi tapasztalatok körének bővítése Magyar anyanyelvi interaktív oktató programok használata	10
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	Helyesírási készség fejlesztése	5
Tanulási képesség fejlesztése	Az önálló, hatékony tanulási képességének fejlesztése	3
Az ítélő képesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	Az olvasott irodalmi művekben a szereplők döntési helyzeteinek felidézése, személyes tetszésítéletek	5
Mérések		3
	Összesen:	75

3. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- Értelmesen és érthetően fejezi ki gondolatait;
- Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat;
- Beszédstílusát beszélgető partneréhez igazítja;
- Bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe;
- A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segíti.
- Ismert tartalmú szöveget folyamatosan, kifejezően olvas fel felkészülés után;
- Felolvasása értelmező, az írásjelek szerint tagolt;
- Hanglejtése és tempója beszédéhez közelítő;
- Felismeri és javítja a hibáit;
- Az életkorának megfelelő témájú és szövegnehézségű olvasmányt néma olvasás útján megért;
- Értelmezi az életkori szintjének megfelelő szöveg információit és gondolatait;
- Megfelelő nyelvi tudatossággal rendelkezik;
- Ismeri, és tanítói segítséggel használja a tanult olvasási stratégiákat.
- Megnevezi olvasmányai szerzőjét, szereplőit és azok tulajdonságait, magyarázza cselekedeteiket;
- Azonosítja a történet idejét és helyszínét; a cselekmény kezdő- és végpontját, a cselekményelemek sorrendjét;
- Konkrét esetekben felismeri a mesére jellemző fordulatokat, szókapcsolatokat, mesejellemzőket;
- Az egyszerű szerkezetű mesék, elbeszélések tartalmát időrendben, több összefüggő mondattal mondja el.
- Írása jól olvasható, írástempója lendületes, füzetvezetése rendezett.
- A tanult fogalmazási ismereteket felhasználja az elbeszélő fogalmazások készítéskor.
- A tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával kb. egy oldal terjedelmű elbeszélő fogalmazást készít;
- A fogalmazás témájának megfelelő szavakat és kifejezéseket használ;
- A tartalmi egységek kezdetét bekezdéssel jelzi;
- A tanító útmutatásai alapján kijavítja fogalmazási és helyesírási hibáit.
- Felismeri és megnevezi a tanult nyelvtani fogalmakat, használja a szabályokat;
- Felismeri, megnevezi és megfelelően jelöli a mondatfajtákat;
- Toldalékos formájukban, szövegben is felismeri és megnevezi a tanult szófajokat;
- A szövegkörnyezetnek megfelelően használja az igeidőket és az igekötőket.
- A mondatot nagybetűvel kezdi és írásjellel zárja;
- A begyakorolt szókészlet körében biztonsággal alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat;
- Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak;
- Helyesírását önellenőrzéssel felülvizsgálja, szükség esetén javítja.
- Ismeri, megérti a történeteket bemutató művek szerveződését, felépítését, az összefüggések logikáját, az ok-okozati viszonyt;
- Képes állást foglalni alapvető erkölcsi, esztétikai kérdésekben;

- Meggyőződéssel képviseli a legalapvetőbb emberi értékeket, megérti mások érvelését, elfogadja az övétől eltérő véleményeket;
- Képes beleélésre, azonosulásra az életkori sajátosságainak megfelelő történetek, művek befogadása során;
- Dramatikus és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat saját és más álláspontból is, azokat életkori szintjén kezelni.
- Történetek olvasásakor, megbeszélésekor képes elkülöníteni a múltbeli és jelenbeli élethelyzeteket, történéseket.
- Képes beleélésre, azonosulásra, érzelmeinek kifejezésére az életkori sajátosságainak megfelelő történetek, művek befogadása során;
- Dramatikus és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat saját és más álláspontból is, azokat életkori szintjén kezelni.
- Történetek olvasásakor, megbeszélésekor képes elkülöníteni a múltbeli és jelenbeli élethelyzeteket, történéseket.
- Képes felidézni történelmünk és kultúránk néhány kiemelkedő alakját, hozzájuk tud rendelni néhány fontos jellemzőt.

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédkészség, szóbeli szövegalkotás és a megértés fejlesztése	15	5	20
Olvasás, az írott szöveg megértése , roma mondavilág megismerése	55	12	67
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	19	10	29
Az íráshasználat fejlesztése	7	5	12
Fogalmazási alapismeretek	12	5	17
Szövegalkotási gyakorlatok	21	3	24
Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok	17	10	27
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	28	0	28
A tanulási képesség fejlesztése	14	0	14
Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	6	0	6
Összefoglalások, mérések	0	8	8
Évfolyam összesen	**194**	**58**	**252**

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	58

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Beszédkészség szóbeli szövegalkotás és megértés fejlesztése	A szóbeli szövegalkotási készség fejlesztése A helyes beszédlégzés, a helyes kiejtés, a mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben (pl. párbeszéd, felolvasás, kiscsoportos beszélgetés, vita, beszámoló).	5
Olvasás az írott szöveg megértése	Különböző szövegtípusok megismerése, biztos olvasási készség, az értő olvasás fejlesztése Magyar irodalmi interaktív oktatóprogramok használata	12
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	Az irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátítása	10
Íráshasználat fejlesztése	Az írástempó fokozása mellett a helyesség, az íráskép rendezettségének, esztétikumának értékként való elfogadása	5
Fogalmazási alapismeretek	A tanult fogalmazási ismeretek alkalmazása	5
Szövegalkotási gyakorlatok	Az írásbeli szövegalkotó készség fejlesztése	3
Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása	A nyelvi tudatosság fokozása Magyar anyanyelvi interaktív oktató programok használata	10
Összefoglalás, mérések		8
	Összesen:	58

4. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- Értelmesen és érthetően fejezi ki gondolatait;
- Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat;
- Beszédstílusát beszélgető partneréhez igazítja;
- Bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe;
- A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segíti.

- Folyékony, automatizált olvasástechnikával rendelkezik a hangos és a néma olvasás területén is;
- Felismeri és javítja a hibáit;
- Felismeri és megérti azokat a különböző típusú, műfajú szövegeket, amelyekről tanult;
- Szintetizálja, értelmezi és értékeli az életkori szintjének megfelelő szöveg információit és gondolatait;
- Megfelelő nyelvi tudatossággal rendelkezik;
- Ismeri, és tanítói segítséggel használja a tanult olvasási stratégiákat.
- Megnevezi olvasmányai szerzőjét, szereplőit és azok tulajdonságait, magyarázza cselekedeteiket;
- Azonosítja a történet idejét és helyszínét; a cselekmény kezdő- és végpontját, a cselekményelemek sorrendjét;
- Konkrét esetekben felismeri a mesére jellemző fordulatokat, szókapcsolatokat, mesejellemzőket;
- Az egyszerű szerkezetű mesék, elbeszélések tartalmát időrendben, több összefüggő mondattal mondja el.
- Ismeri a különböző szövegformák tartalmi és formai jellemzőit;
- A tanult fogalmazási ismereteket felhasználja leíró fogalmazások, tájékoztató szövegek, illetve rövid szöveges üzenetek készítéskor.
- Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos leírást, jellemzést készít a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával;
- Figyel a bemutatás sorrendjére és a nyelvi eszközök használatára;
- A fogalmazás témájának megfelelő szavakat és kifejezéseket használ;
- A tartalmi egységek kezdetét bekezdéssel jelzi;
- A tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával tájékoztató szövegeket, rövid szöveges üzeneteket készít;
- A tanító útmutatásai alapján kijavítja fogalmazási és helyesírási hibáit.
- Felismeri és megnevezi a tanult nyelvtani fogalmakat, használja a szabályokat;
- Toldalékos formájukban, szövegben is felismeri és megnevezi a tanult szófajokat;
- A szövegkörnyezetnek megfelelően használja az igemódokat;
- Alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek.
- A begyakorolt szókészlet körében biztonsággal alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat;
- Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak;
- Helyesírását önellenőrzéssel felülvizsgálja, szükség esetén javítja.
- Ismeri a tanulási folyamat alapvető jellemzőit;
- Azonosítja az információ forrásait, ismeri azok kezelését;
- Képes önálló tanulásra;
- Ismeri a saját tanulási folyamatának, képességének jellemzőit;
- Ismer és alkalmaz néhány tanulási módot, stratégiát a különböző tanulási feladatok teljesítése érdekben;
- A szövegből történő tanulás során olvasási stratégiákat használ;
- Információt keres, kezel önállóan néhány forrásból;

- Szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi műveket, illetve azok részleteit: népdalszövegek, József Attila: *Mama*; illetve kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás; részletek Petőfi Sándor: Nemzeti dal; illetve szépprózai művekből
- Ismeri, megérti a történeteket bemutató művek szerveződését, felépítését, az összefüggések logikáját, az ok-okozati viszonyt;
- Képes állást foglalni, érvelni, meggyőzni másokat alapvető erkölcsi, esztétikai kérdésekben;
- Meggyőződéssel képviseli a legalapvetőbb emberi értékeket, megérti mások érvelését, elfogadja az övétől eltérő véleményeket, képes ezekkel is azonosulni;

Megjegyzés: Az alsó tagozatos tanulóinkkal az alábbi irodalmi műveket szeretnénk feldolgozni.

Évfolyam	*Kötelező olvasmányok*
1.	Kormos István: Vackor
2.	Illyés Gyula 5 meséje (Beck Andrea Titoktündér)
3.	Tatai Sándor: Kinizsi
4.	Pál utcai fiúk

IDEGEN NYELV

Az idegen nyelv oktatását a kerettanterv a negyedik évfolyamon a kötelező tantárgyak keretében tartalmazza. Iskolánkban az idegen nyelv oktatását az előző pedagógiai program gyakorlatának megfelelően a második évfolyamtól indítjuk, a szabadon tervezhető órakeret terhére. A második és a harmadik évfolyamon heti egy tanórában, a negyedik évfolyamban pedig heti két óra helyett három órában. Tanulóink választása szerint az angol és a német nyelvet tanulhatják iskolánkban.

Helyi tanterv – Idegen nyelv /Az alsó tagozatos idegen nyelvi kerettanterv figyelembe vételével/

Tantárgyi célok és feladatok:

- Az idegen nyelv tanulásának megszerettetése, a nyelvtudás nem luxus, hanem a kapcsolatteremtés eszköze.
- Az idegen nyelven való kommunikációs képességek fejlesztése.
- A gyakorlati nyelvi készségek elsajátítása, alkalmazása.
- A rendelkezésre álló kommunikációs eszközök által közvetített információk megértése és felhasználása.
- Az idegen nyelven való önkifejezés képességének kialakítása.
- A tanulók önmegvalósítását szolgáló tevékenységi formák kiválasztása és felhasználása.
- Hatékony nyelvtanulási módszerek kialakítása.
- Az idegen nyelven beszélő népek kultúrájának megismerése és megértése.

- Tantárgyi integráció erősítése, különösen a magyar nyelv, a környezetismeret az ének és a rajz tantárgyakkal.
- A mindennapi beszédhelyzetek megoldása a nyelvi ismeretek alkalmazásával.

Célok es feladatok az 2 – 3. évfolyamon:

• Az idegen nyelv tanulásának megszerettetése játékos megközelítéssel.
• A nyelv hangzásvilágának, zenéjének megismerése.
• Az idegen nyelven való önkifejezes megismerése.
• Bepillantás más népek életébe, kultúrájába, szokásaiba.
• A főbb nyelvtani alapegységek tanulásának alapozása, illetve megkezdése.
• A továbbiakban erre koncentrikusan bővülve épülhet a tananyag.
• Dalok, versek megismerése, melyek tematikusan segítik a beszélt nyelv és nyelvtan elsajátítását.
• Aktív és passzív szókincs bővítése a dalokon, a játékokon keresztül is.
• Az utasítások megértése és végrehajtása.

Fejlesztési követelmények:
• Ismerjék a tanulók a megadott szavakat és alapmondatokat.
• Magyarul is nevezzék meg ezek jelentését.
• A tanult kérdéseket és válaszokat párbeszédes játékban használják.
• A megtanult mintamondatokban helyesen mondják a szavakat és nyelvtani elemeket.
• Ezek segítségével, szócserével önálló mondatokat is képesek legyenek alkotni.
• Értsék meg és hajtsák végre a tanult utasításokat.
• Az írás és olvasás még nem követelmény, de a szóképek és mondatképek legyenek ismerősek.
• A tanult verseket, dalokat egyedül is mondják, énekeljék.

Témakörök	**Kapcsolódási pontok**
Család Én és a családom Családtagok bemutatása	Környezetismeret: Család és lakóhely
Otthon Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak, kedvenc játékaim	Környezetismeret: Lakóhely
Étkezés Kedvenc ételeim, italaim	Környezetismeret: Egészséges táplálkozás
Öltözködés Kedvenc ruháim	Matematika: Halmazok Rajz Technika: Öltöztető baba
Sport Testrészek, sportok	Környezetismeret: Testrészek Testnevelés
Iskola, barátok Osztálytermünk	Erkölcstan: Barátság, szeretet

Taneszközök Osztálytársaim, barátaim	
Természet, állatok Kisállatok Kedvenc állataim Állatok a ház körül	Környezetismeret: Élőlények a ház körül
Ünnepek Karácsony Húsvét	Környezetismeret: Ünnepi szokások Ének: Dalok Magyar irodalom: Szövegértés

A tanulók értékelése:

A 2-3. évfolyam tanulói számára az értékelés tartalma és módja meghatározó jelentőségű, és alapjaiban különbözik a későbbi évfolyamok értékelésétől. Az egyes tevékenységek után a tanár szóban és nem verbális eszközökkel is értékel, buzdít, dicsér. Kerüljük a negatív visszajelzést, inkább ösztönözzük és motiváljuk a gyerekeket.
A tanári kézikönyvek tartalmi és módszertani segítséget nyújtanak az értékeléshez. A tanítási folyamat különböző szakaszaihoz ellenőrző feladatokat javasolnak. Fontos, hogy a tanulói teljesítmény mérése ne csupán feladatlapon történjen, hiszen a négy alapkészség mindegyikében mérni kell a fejlődést.

Kiválasztott tankönyvek
Angol:SMART Junior sorozat (1-2)
Német:Deutsch Für Dich sorozat (1-2)

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
1.	-	-	-	0
2.	1	36	0	36
3.	1	36	0	36
4.	2+1	108	65	43

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család	-	6	**6**
Otthon	-	4	**4**
Étkezés	-	4	**4**
Öltözködés	-	4	**4**
Sport	-	4	**4**
Iskola, barátok	-	4	**4**
Természet, állatok	-	5	**5**
Ünnepek	-	5	**5**

Évfolyam összesen	-	36	**36**
2. évfolyam:		Szabad órakeret:	4

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Családtagok bemutatása, bemutatkozás	2
Ünnepek	Karácsonyi képeslap készítése	1
Természet, állatok	Állatok a ház körül	1
	Összesen:	4

2. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése:
A tanuló ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid kérdést , utasítást megért, arra cselekvéssel válaszol.
Egyszerű hallás utáni (magnós) szövegértési feladatot megold.
Beszédkészség:
A tanuló egyszerű mondatban válaszol az ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésre, szavakat és egyszerű szerkezetű rövid szövegeket (versek, dalok, mondókák) reprodukál.

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család	-	6	6
Otthon	-	4	4
Étkezés	-	4	4
Öltözködés	-	4	4
Sport	-	4	4
Iskola, barátok	-	4	4
Természet, állatok	-	5	5
Ünnepek	-	5	5
Évfolyam összesen	-	36	36

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	4

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Családtagok bemutatása fotók alapján	1
Természet, állatok	Kedvenc állataim	1
Étkezés	Kedvenc ételeim	1
Ünnepek	Karácsony	1
	Összesen:	4

3. osztály :A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, rövid kérést, utasítást megért, arra cselekvéssel válaszol;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott egymondatos kérdést vagy állítást pontosan megért.

Beszédkészség

A tanuló

- hiányos vagy egyszerű mondatban válaszol az ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésre, szavakat és egyszerűbb szerkezetű, rövid szövegeket (mondókát, verset, dalt) tanult minta alapján reprodukál.

Olvasott szöveg értése

A tanuló

- észreveszi a magyarul illetve idegen nyelven történő olvasás közötti különbségeket.
- felismeri ismert szavak írott alakját, ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatot elolvas;

Íráskészség

A tanuló

- észreveszi a magyarul illetve idegen nyelven történő írás közötti különbségeket.
- felismeri ismert szavak írott alakját, leír ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat.

4. évfolyam

Célok és feladatok

A gyermekkori idegennyelv-oktatás alapvető célja lélektani és nyelvi: egyrészt kedvet ébreszteni a nyelvek tanulása iránt, sikerélményhez juttatni a diákokat, másrészt megalapozni a későbbi nyelvtanulást, főként a receptív készségek fejlesztésével. Ezekhez járul még a nyelvtanulási stratégiák kialakításának megalapozása.
Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A gyerekek számukra érdekes, értelmes, önmagukban motiváló és kognitív szintjüknek megfelelő kihívást jelentő tevékenységekben vesznek részt. Ezek során a célnyelvet hallva, a szituációt, kontextust értve haladnak előre a nyelv elsajátításában. Ez a folyamat lassú, az idősebb korosztályra jellemző látványos nyelvi eredményt nem várhatunk. Egyik tipikus jellemzője a csendes szakasz, melynek során egyes diákok akár hónapokig nemigen szólalnak meg, de a játékos tevékenységekbe szívesen bekapcsolódnak.
Az idegennyelvi órákon a gyerekek az ismeretlen nyelven hallottakat a világról kialakult ismereteik alapján értelmezik, ezért elengedhetetlen, hogy a tananyag általuk ismert tartalmakra épüljön. Ez egyrészt a konkrét helyzet kihasználásával, szemléltetéssel, másrészt már ismert tantárgyak anyagának integrálásával érhető el. Így válik az ismeretlen célnyelvi tanári beszéd érthetővé a diákok számára.
A kerettanterv az 1–4. évfolyamok anyanyelven megismert témaköreire, beszédszándékaira, fogalomköreire és tevékenységeire épül. A készségek közül a hallott szöveg értésének fejlesztése a legfontosabb, melynek fejlődését az órai utasítások és a cselekvésre épülő játékos feladatok teljesítéséből követhetjük nyomon. A beszéd az egyszavas válaszoktól (igen, nem, név, szín, szám stb.), a memorizált, elemezetlen nagyobb egységek használatáig terjed (köszönés, mondóka, körjáték, dal). A gyerekek órai beszédének természetes része a magyar nyelvű kérdés és válasz, melyet visszajelzésként, megerősítésként használnak a tanár célnyelvhasználatával párhuzamosan.
A követelmények a természetes nyelvelsajátítás folyamatát tükrözve a szó és az egyszerű mondat szintjén mozognak.

Fejlesztési követelmények

A fejlesztés során a tanulóban tudatosulnia kell, hogy anyanyelvén kívül idegen nyelven is kifejezheti magát. Nagyon fontos kialakítani a tanulóban a nyelvtanulás iránti pozitív hozzáállást és fejleszteni az együttműködési készségét, hogy pár- és csoportmunkában hatékonyan tudjon részt venni. Lényeges, hogy a tanuló megismerkedjen néhány alapvető nyelvtanulási stratégiával.
A nyelvtanulás hosszú távú eredményessége szempontjából törekszünk a nyelvvel való játékos és örömteli foglalkozás biztosítására. A kezdeti sikerek és a motiváló tanári visszajelzés segítenek a tanulóknak abban, hogy ösztönös tudásvágy és tanulási kedv megmaradjon és erősödjön, bátran használják a rendelkezésére álló nyelvi eszközöket, növekedjen önbizalmuk, fejlődjön önismeretük és önértékelésük.
A fejlesztés várható eredménye a 4. évfolyam végén KER szintben még nem adható meg.

Értékelés

A nyelvoktatás kezdetén nagyon lényeges szempont, hogy a gyermek kedvét és lelkesedését ne törje le szigorú, csak a tökéletességet elfogadó értékelés. Ugyanakkor reális képet kell kapnunk arról, hogy tanulóink milyen fejlettségi fokot értek el a négy alapkészség területén, milyen mértékig sajátították el a tanított anyagot, és, hogy mennyire tudják teljesíteni a tantervben megfogalmazott követelményeket. A reális alapokra épülő értékelés a tanulót további munkára ösztönzi, és erősíti a motivációját.

A tananyagokhoz készített tanári kézikönyvek tartalmi és módszertani segítséget nyújtanak az értékeléshez. A tanítási folyamat különböző szakaszaihoz ellenőrző feladatokat, előre elkészített felmérőket javasolnak: vagy a kézikönyv függelékeként, vagy különálló, ingyenes füzetben. Ezek mindegyike korlátlan számban fénymásolható. Fontos, azonban, hogy a tanulói teljesítmény ellenőrzése ne csupán feladatlapon történjen, hiszen a négy alapkészség mindegyikében mérni kell a fejlődést. A tankönyv, a munkafüzet és a hanganyag mindegyik fejezetben többféle lehetőséget nyújt a tanulói teljesítmény értékelésére.

Az alkalmazott tankönyv kiválasztásának elvi szempontjai

- A kerettanterv alapvető célkitűzéseinek 100%-ban feleljen meg: motiválja a tanulót a nyelvtanulásra, fejlessze mindazokat a készségeket, amelyek a nyelvtudáshoz szükségesek, használjon olyan munkáltató és gyakorlati feladattípusokat, amelyek megkönnyítik a nyelv elsajátítását.
- A tankönyv az alsótagozatos angol nyelvi tanterv követelményeit legalább 90%-ban fedje.
- A tananyag illeszthető legyen a tantervben megadott éves óraszámokhoz.

A kiválasztott tankönyvek:

Angol:SMART Junior A
Német:Das Neue Deutschmobil 1

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család	7	5	12
Otthon	7	5	12
Étkezés	6	4	10
Idő, időjárás	6	4	10
Öltözködés	6	3	9
Sport	6	4	10

Iskola, barátok	6	4	10
Szabadidő	7	5	12
Természet, állatok	7	5	12
Ünnepek, hagyományok	3	3	6
Fantázia és valóság	4	1	5
Évfolyam összesen	65	43	108

4.évfolyam:	Szabad órakeret:	43
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Én és a családom, családtagok bemutatása	5
Otthon	Otthonom, szűkebb környezetem, lakóhelyem	5
Étkezés	Kedvenc ételeim, italaim	4
Idő, időjárás	Az idő kifejezése, az időjárás	4
Öltözködés	Kedvenc ruháim,ruhadarabok	3
Iskola, barátok	Iskolám, osztálytermünk, barátaim	4
Szabadidő	Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem, kreatív alkotások	5
Természet, állatok	Kedvenc állataim, állatok a ház körül, vadon élő állatok	5
Ünnepek, hagyományok	Az én ünnepeim	3
Fantázia és valóság	Dramatikus játékok	1
Sport	Mozgásos játékok	4
	Összesen:	43

4. évfolyam : A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, rövid kérést, utasítást megért, arra cselekvéssel válaszol;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott egymondatos kérdést vagy állítást pontosan megért.

Beszédkészség

A tanuló

- hiányos vagy egyszerű mondatban válaszol az ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésre, szavakat és egyszerűbb szerkezetű, rövid szövegeket (mondókát, verset, dalt) tanult minta alapján reprodukál.
- ismert témákról, tanult tárgyakról, élőlényekről képes rövid mondatokkal, nonverbális elemekkel támogatva beszélni.

Olvasott szöveg értése

A tanuló

- észreveszi a magyarul illetve idegen nyelven történő olvasás közötti különbségeket.
- felismeri ismert szavak írott alakját, ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatot elolvas;
- ismert nyelvi elemekből álló egymondatos szövegben fontos információt megtalál.

Íráskészség

A tanuló

- észreveszi a magyarul illetve idegen nyelven történő írás közötti különbségeket.
- felismeri ismert szavak írott alakját, leír ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat.

Matematika

Az alsó tagozatos matematika tanítás célja, hogy formálódjon és gazdagodjon a gyermekek személyisége és gondolkodása, játékos tevékenységek között fejlődjön a tanulók modellalkotó tevékenysége. A tanulási folyamat során a reproduktív, a problémamegoldó, valamint az alkotó gondolkodásmód megismerése és elsajátítása mellett fontos a manuális és tárgyi tevékenységek, a mérés, az algebrai műveletek automatizált végzése is. Az alsó tagozatban megismertetjük a matematika belső struktúrájának alapjait. A megismert fogalmak, azonosságok lényegét feladtok megoldásával, közös megbeszéléssel segítjük. Az egyéni fejlődési és érdeklődési sajátosságoknak megfelelően differenciált tanulásszervezéssel segítjük a lassabban haladókat, és a tehetség kibontakoztatását egyaránt. A tanulóktól megkívánjuk a szaknyelv életkornak megfelelő, pontos használatát, a jelölésrendszer helyes alkalmazását írásban és szóban. Az első évfolyamtól törekszünk arra, hogy a tanulók rendszeresen oldjanak meg önállóan feladatokat.

Az olvasástanulás előre haladtával kiemelt figyelemmel kísérjük és segítjük a matematikai szövegértés fejlesztését, a helyes jegyzeteléshez szoktatást.

Változatos példákkal foglalkozunk egyszerű gazdasági és pénzügyi fogalmakkal, hétköznapi élethelyzetekkel . A matematikából hasznos ismeretek alkalmazása a mindennapi életünk szerves része. Alsó tagozatban nagyon fontos a pozitív hozzáállás, melyet matematika tartalmú játékokkal, érdekes problémákkal és feladványokkal igyekszünk kialakítani, és fenntartani.

Az alsó tagozat a tanítás-tanulás folyamatában az érdeklődésre, a tanulói kíváncsiságra épít, törekszünk a helyes tanulási szokások kialakítására, az önellenőrzés képességének fejlesztésére, a biztos szám- és műveletfogalom megalapozására mind a négy évfolyamon.

A matematika iránt érdeklődő tanulóink számára tantárgyi szakköröket szervezünk (Sakk – táblás logikai játékok). Segítjük tanulóink levelezős versenyeken való részvételét. Lehetőség szerint bekapcsolódunk megyei szintű matematikai versenyekbe. (Töprengő, Zrinyi Ilona matematika verseny, alapműveleti verseny) Az Alsós munkaközösség évente házi matematikai versenyt rendez.
A matematika tanítás során tárgyi lehetőségeink függvényében alkalmazzuk az interaktív tananyagok gyakorlási lehetőségeit, fejlesztő játékainkat: LÜK, sakk, malom, Logico, …)

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
1.	5	180	118	62
2.	4,5	162	117	45
3.	4,5	162	118	44
4.	4	144	117	27

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	órakeret folyamatos	8	8
2. Számelmélet, algebra	74	14	88
3. Függvények, az analízis elemei	16	10	26
4. Geometria	23	10	33
5. Statisztika, valószínűség	5	8	13
Összefoglalás, mérések, hiányosságok pótlása	0	12	12
Évfolyam összesen	**118**	**62**	**180**

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	62

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1.Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Irányok, összehasonlítás, halmazelmélet	8
2.Számelmélet, algebra	műveleti fogalom, analógiás gondolkodás	14
3.Függvények, az analízis elemei	Sorozatok, szabályjátékok	10
4.Geometria	Térszemlélet kialakításának alapozása	10
5.Statisztika, valószínűség	adatgyűjtés, környezettudatos gondolkodás	8
Összefoglalás, mérések, hiányosságok pótlása		12
	Összesen:	62

A fejlesztés elvárt eredményei az 1. évfolyam végén

Gondolkodási és megismerési módszerek
- Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint.
- Állítások igazságtartalmának eldöntése.
- Állítások megfogalmazása.
- Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés.
- Közös tulajdonság felismerése, megnevezése.
- Több, kevesebb, ugyannyi fogalmának helyes használata.
- Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.
- Számtan, algebra
- Számok írása, olvasása (20-as számkör).
- Római számok írása, olvasása 20-as számkörben (I, V, X).
- Számok helye a számegyenesen.
- Számszomszédok értése.
- Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása (20-as számkör).
- Matematikai jelek: +, –, =, <, > ismerete, használata.
- Összeadás, kivonás szóban és írásban (20-as számkör).
- Egyszerű szöveges feladat (nem önálló olvasás alapján) értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal.
- Páros és páratlan számok megkülönböztetése (20-as számkör).
- Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.

Összefüggések, függvények, sorozatok
- Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása.

- Számpárok közötti kapcsolatok felismerése.
- A változások és ismétlődések észrevételének, szóbeli kifejezésének képessége

Geometria

- Vonalak (egyenes, görbe) ismerete.
- A test és a síkidom megkülönböztetése.
- Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint.
- Tájékozódási képesség, irányok ismerete.
- A hosszúság, az űrtartalom és az idő mérése.
- A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, perc, óra, nap, hét, hónap, év.
- Mérőeszközök használata.

Valószínűség, statisztika

- Kísérletek követése, közös munka végzése
- Adatokról megállapítások megfogalmazása.

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	órakeret folyamatos	4	4
2. Számelmélet, algebra	73	15	88
3. Függvények, az analízis elemei	16	5	21
4. Geometria	23	5	28
5. Statisztika, valószínűség	5	4	9
Összefoglalás, mérések, hiányosságok pótlása	0	12	12
Évfolyam összesen	**117**	**45**	**162**

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	45

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Matematikai szakkifejezések, gondolkodás	4
2. Számelmélet, algebra	Műveletek fogalma, analógiás gondolkodás	15
3. Függvények, az analízis elemei	Sorozatok, szabályjáték	5
4. Geometria informatika	Számítógép kezelése segítséggel	5

	Képszerkesztés, képnézegető programok használata	
5. Statisztika, valószínűség	valószínűségi játékok	4
Összefoglalások, mérések, hiányosságok pótlása		12
	Összesen:	45

2. évfolyam : A továbbhaladás feltételei

Gondolkodási és megismerési módszerek
- Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint.
- Halmazalkotás.
- Állítások igazságtartalmának eldöntése.
- Állítások megfogalmazása.
- Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés.
- Közös tulajdonság felismerése, megnevezése.
- Több, kevesebb, ugyannyi fogalmának helyes használata.
- Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.

Számtan, algebra
- Számok írása, olvasása (100-as számkör).
- Helyi érték fogalma.
- Római számok írása, olvasása (I, V, X).
- Számok helye a számegyenesen.
- Számszomszédok értése.
- Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása.
- Számok képzése, bontása helyi érték szerint.
- Matematikai jelek: +, –, •, :, =, <, >, ( ) ismerete, használata.
- Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban és írásban.
- Szorzótábla ismerete a százas számkörben.
- A műveletek közötti kapcsolatok ismerete.
- A műveletek sorrendjének ismerete.
- Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal.
- Páros és páratlan számok megkülönböztetése.
- Egyjegyű és kétjegyű számok megkülönböztetése.
- Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása.
- Számpárok közötti kapcsolatok felismerése.
- A változások és ismétlődések észrevételének, szóbeli kifejezésének képessége

Geometria

- Vonalak (egyenes, görbe) ismerete.
- A test és a síkidom megkülönböztetése.
- Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint.
- Tájékozódási képesség, irányok ismerete.
- A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése.
- A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év.
- Átváltások szomszédos mértékegységek között.
- Mennyiségek közötti összefüggések felismerése.
- Mérőeszközök használata.

Valószínűség, statisztika

- Adatokról megállapítások megfogalmazása.

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	2+ folyamatos	3	5
2. Számelmélet, algebra	71	9 7	87
3. Függvények, az analízis elemei	16	5	21
4. Geometria	24	5	29
5. Statisztika, valószínűség	5	3	8
Összefoglalás, mérések, hiányosságok pótlása	0	12	12
Évfolyam összesen	**118**	**44**	**162**

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	44
Tematikai egység	Téma	Óraszám

1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Halmazelmélet, összehasonlítás, megkülönböztetés	3
2. Számelmélet, algebra	Számelmélet fejlesztése a racionális számok körében	9
	Matematikai interaktív oktató programok használata	7
3. Függvények, az analízis elemei	Szabálykeresés	5
4. Geometria	Képszerkesztő programok használata	5
5. Statisztika, valószínűség	valószínűségi játékok	3
Összefoglalás, mérések, hiányosságok pótlása		12
	Összesen:	44

3. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

Gondolkodási és megismerési módszerek

- Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése.
- Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.
- Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.
- A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben.
- Az összes eset megtalálása (próbálgatással).

Számtan, algebra

- Számok írása, olvasása (2000-es számkör).
- Helyiérték, alaki érték, valódi érték fogalma 2000-es számkörben.
- Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).
- Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel, előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása a 2000-es számkörben.
- Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben.
- A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása.
- Fejben számolás százas számkörben.
- A szorzótábla biztos ismerete 100-as számkörben.
- A műveletek közötti kapcsolatok ismerete.
- Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete.
- Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása.
- Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása.
- Háromjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás, osztás egyjegyű számmal írásban.
- Műveletek ellenőrzése.

- Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata.
- Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- Szabályfelismerés, szabálykövetés.
- Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése.
- Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között.
- A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása.

Geometria

- Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek.
- A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, hl, g, t, másodperc.
- Átváltások szomszédos mértékegységek között.
- Hosszúság, távolság és idő mérése (egyszerű gyakorlati példák).
- Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik.

A test és a síkidom közötti különbség megértése.

- Kocka, téglatest, felismerése, létrehozása, jellemzői.
- Tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Négyzet, téglalap kerülete.
- Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel.

Valószínűség, statisztika

- Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.
- Táblázat adatainak értelmezése.
- Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása.
- Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése.
- Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete.

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	3+ folyamatos	2	5
2. Számelmélet, algebra	70	6 7	83
3. Függvények, az analízis elemei	16	3	19
4. Geometria	23	7	30
5. Statisztika, valószínűség	5	2	7

Évfolyam összesen	**117**	**27**	**144**

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	27

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Tantárgyi fejlesztő programok a halmazba s.	2
2. Számelmélet, algebra	Számelmélet fejlesztése számítógépes oktatóprogramok használata	6
	Szöveges feladatok többféle megoldási módszerrel	7
3. Függvények, az analízis elemei	Grafikonok, matematikai összefüggések	3
4. Geometria	Kerület, terület számítások, mérések	7
5. Statisztika, valószínűség	számtani közép, átlag	2
	Összesen:	27

4. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

Gondolkodási és megismerési módszerek

- Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése.
- Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.
- Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.
- A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben.
- Az összes eset megtalálása (próbálgatással).

Számtan, algebra

- Számok írása, olvasása 10 000-es [20000-es] számkörben.
- Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 10 000-es [20000-es] számkörben.
- Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).
- Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel, előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása 10 000-es [20000-es] számkörben.
- Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben.
- A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása.
- Fejben számolás százas számkörben.
- A szorzótábla biztos ismerete a 100-as számkörben.
- Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete.
- A műveletek közötti kapcsolatok ismerete.

- Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása.
- Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása.
- Négyjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás és osztás egy- és kétjegyű számmal írásban.
- Műveletek ellenőrzése.
- Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata.
- Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- Szabályfelismerés, szabálykövetés.
- Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése.
- Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között.
- A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása.

Geometria

- Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek.
- A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, cl, hl, g, t, másodperc.
- Átváltások szomszédos mértékegységek között.
- [Átváltások nem csak szomszédos mértékegységek között, mérőszám és mértékegység viszonya.]
- Hosszúság, távolság és idő mérése (egyszerű gyakorlati példák).
- Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik.
- Kör fogalmának tapasztalati ismerete.
- A test és a síkidom közötti különbség megértése.
- Kocka, téglatest, felismerése, létrehozása, jellemzői.
- Gömb felismerése.
- Tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Négyzet, téglalap kerülete.
- Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel.

Valószínűség, statisztika

- Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.
- Táblázat adatainak értelmezése.
- Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása.
- Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése.
- Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete.

Informatikai ismeretek

- Tanári segítséggel az életkorának megfelelő oktatási célú programok használata.
- Egy rajzoló program ismerete; egyszerű ábrák elkészítése, színezése.

- Együttműködés interaktív tábla használatánál.

Etika

Az erkölcsi nevelés fő célja, a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, középpontban a formálódó gyermeki személyiség áll testi, szellemi és lelki értelemben.
Az erkölcsi nevelés már kisgyermekkorban a családban elkezdődik, majd az óvodában folytatódik, ezért a gyerekek az iskolába lépéskor számos magatartást meghatározó normákkal rendelkeznek. A kisgyermek azonosul a szeretett személyekkel. Fontos, hogy a pedagógus ismerje meg azt a családi kultúrát, ahonnan a gyermekek érkeznek. A tanulók az iskolába kerülve egyre több időt töltenek a kortársaikkal, ezért az alsó tagozat feladata, hogy a tanulók magukkal hozott erkölcsi rendjét összhangba hozza szűkebb iskolai közösség normáival, az egyre táguló környezeti hatásokkal, értékrenddel. A tantárgy felépítése érték- és fejlesztésközpontú, amely elsősorban az életkornak megfelelő szinten való tapasztalatok szerzésére és tudatosításra törekszik. A tanulók megismerési folyamatai – az észlelés, a figyelem, az emlékezet, a képzelet és a gondolkodás – jelentős változáson mennek keresztül ebben az életszakaszban. Az anyanyelvi szóbeli kommunikáció fejlesztése, az önkifejezés területei a mesélés, az élményeken alapuló rajzolás, festés, mintázás és mozgás kell, hogy legyenek.
A visszatérő nagy résztémák a hétköznapi életből merített példákon keresztül az életkornak megfelelő erkölcsi kérdéseket felvető történetek, mesék, mondák, filmek, vagy digitális formában elérhető egyéb tartalmak felhasználásával segítenek a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában.
A pedagógus feladata, hogy ráirányítsa a gyermekek figyelmét a különböző élethelyzetek morális vonatkozásaira, a kérdezés, a gondolkodás, a szabad beszélgetések, a szerepjátékok alkalmazásával. Az első és második évfolyamon biztosítani kell a gyermekeknek megfelelő állandóságot és biztonságot, a harmadik és negyedik évfolyamon segíteni kell a társas helyzeteken belüli nézőpontváltást, előkészítve az empátia és az érvelő vita képességének későbbi kialakulását.
A harmadik és negyedik évfolyamban megerősödik a gyerekek realitásérzéke, nő a kortárs csoportok befolyása, ezért előtérbe kell helyezni azokat hétköznapi, irodalmi vagy filmbeli témákat, amelyek a tanulók reálisabb világához kapcsolódnak. Törekedni kell a valós és fiktív döntési helyzetek megteremtésére, a különböző viselkedéséi formák és hatásaik közötti kapcsolatok felfedezésére, amelyekben már a lelkiismeretük szavára kell hallgatniuk.
Az iskolánkban törekszünk a magas arányban jelenlévő hátrányos helyzetű tanulóinknak, hogy fokozatosan be tudjanak illeszkedni az iskolai közösség érték- és normavilágába.

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
1.	1	36	32	4
2.	1	36	33	3
3.	1	36	32	4

4.	1	36	33	3

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Az én világom	5	0	5
Társaim – Ők és én	6	0	6
Közvetlen közösségeim – A család és a gyerekek	9	0	9
Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség	6	0	6
A környező világ	6	4	10
Évfolyam összesen	**32**	**4**	**36**

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	4

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A környező világ	A lakóhelyem élővilága, természetvédelem	4
	Összesen:	4

1. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- A tanuló életkorának megfelelő reális képpel rendelkezik saját külső tulajdonságairól, tisztában van legfontosabb személyi adataival.
- Átlátja társas viszonyainak alapvető szerkezetét.
- Képes érzelmi töltéssel viszonyulni környezetéhez és a körülötte élő emberekhez.
- Képes kapcsolatba lépni és a partner személyét figyelembe véve kommunikálni környezete tagjaival, különféle beszédmódokat tud alkalmazni.
- A beszélgetés során betartja az udvarias társalgás elemi szabályait.
- Érzi a szeretetkapcsolatok fontosságát.
- Érti a hagyományok közösségmegtartó erejét.

- Törekszik rá, hogy érzelmeit a közösség számára elfogadható formában nyilvánítsa ki.
- Képes átélni a természet szépségét, és érti, hogy felelősek vagyunk a körülöttünk lévő élővilágért.
- Képes rá, hogy érzéseit, gondolatait és fantáziaképeit vizuális, mozgásos vagy szóbeli eszközökkel kifejezze.
- Tisztában van vele és érzelmileg is képes felfogni azt a tényt, hogy más gyerekek sokszor egészen más körülmények között élnek, mint ő.
- Meg tudja különböztetni egymástól a valóságos és a virtuális világot. Ismeretei vannak a világnézet, világkép alapvető összefüggéseiről.

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Az én világom	6	0	6
Társaim – Ők és én	6	0	6
Közvetlen közösségeim – A család és a gyerekek	9	0	9
Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség	6	3	9
A környező világ	6	0	6
Évfolyam összesen	**33**	**3**	**36**

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	3

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Tágabb közösségeim- a lakóhelyi közösség	A lakóhelyi közösséghez fűződő kapcsolatok és értékek tudatosítása	3
	Összesen:	3

2. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- A tanuló életkorának megfelelő reális képpel rendelkezik saját külső tulajdonságairól, tisztában van legfontosabb személyi adataival.
- Átlátja társas viszonyainak alapvető szerkezetét.

- Képes érzelmi töltéssel viszonyulni környezetéhez és a körülötte élő emberekhez.
- Képes kapcsolatba lépni és a partner személyét figyelembe véve kommunikálni környezete tagjaival, különféle beszédmódokat tud alkalmazni.
- A beszélgetés során betartja az udvarias társalgás elemi szabályait.
- Érzi a szeretetkapcsolatok fontosságát.
- Érti a hagyományok közösségmegtartó erejét.
- Törekszik rá, hogy érzelmeit a közösség számára elfogadható formában nyilvánítsa ki.
- Képes átélni a természet szépségét, és érti, hogy felelősek vagyunk a körülöttünk lévő élővilágért.
- Képes rá, hogy érzéseit, gondolatait és fantáziaképeit vizuális, mozgásos vagy szóbeli eszközökkel kifejezze.
- Tisztában van vele és érzelmileg is képes felfogni azt a tényt, hogy más gyerekek sokszor egészen más körülmények között élnek, mint ő.
- Meg tudja különböztetni egymástól a valóságos és a virtuális világot. Ismeretei vannak a világnézet, világkép alapvető összefüggéseiről.

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Milyen vagyok, és milyennek látnak mások?	5	0	5
Közösségben és egyedül – a társaim és én	6	0	6
Az osztály és az iskola	5	0	5
Kulturális-nemzeti közösség	9	2	11
Környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ	3	2	5
A mindenség és én – Születés és elmúlás	4	0	4
Évfolyam összesen	**32**	**4**	**36**

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	4

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kulturális- nemzeti közösség	Szokások és jelképek, ünnepek	2
A környezetem és én- Az épített és tárgyi világ	Lakóhelyi épített örökségünk	2
	Összesen:	4

3. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- A tanulónak életkorának megfelelő szinten reális képe van saját külső és belső tulajdonságairól, és késztetést érez arra, hogy fejlessze önmagát.
- Oda tud figyelni másokra, szavakkal is ki tudja fejezni érzéseit és gondolatait, be tud kapcsolódni csoportos beszélgetésbe.
- Képes másokkal tartós kapcsolatot kialakítani, törekszik e kapcsolatok ápolására, és ismer olyan eljárásokat, amelyek segítségével a kapcsolati konfliktusok konstruktív módon feloldhatók.
- Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához.
- Érti és elfogadja, hogy az emberek sokfélék és sokfélék a szokásaik, a hagyományaik is; kész arra, hogy ezt a tényt tiszteletben tartsa, és kíváncsi a sajátjától eltérő kulturális jelenségekre.
- Érti, hogy mi a jelentősége a szabályoknak a közösségek életében, kész a megértett szabályok betartására, részt tud venni szabályok kialakításában.
- Érti, hogy a Föld mindannyiunk közös otthona, és közös kincsünk számos olyan érték, amit elődeink hoztak létre.
- Képes a körülötte zajló eseményekre és a különféle helyzetekre a sajátjától eltérő nézőpontból is rátekinteni.
- Képes jelenségeket, eseményeket és helyzeteket erkölcsi nézőpontból értékelni.

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Milyen vagyok, és milyennek látnak mások?	5	0	5
Közösségben és egyedül – a társaim és én	6	1	7
Az osztály és az iskola	6	0	6
Kulturális-nemzeti közösség	9	2	11
Környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ	3		3
A mindenség és én – Születés és elmúlás	4	0	4
Évfolyam összesen	**33**	**3**	**36**

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	3

Tematikai egység	Téma	Óraszám

Közösségben és egyedül- a társaim és én	Békében és haragban Elfogadva és elutasítva	1
Kulturális- nemzeti közösség	Szokások és jelképek, ünnepek	2
	Összesen:	3

4. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A tanulónak életkorának megfelelő szinten reális képe van saját külső és belső tulajdonságairól, és késztetést érez arra, hogy fejlessze önmagát.

Oda tud figyelni másokra, szavakkal is ki tudja fejezni érzéseit és gondolatait, be tud kapcsolódni csoportos beszélgetésbe.

Képes másokkal tartós kapcsolatot kialakítani, törekszik e kapcsolatok ápolására, és ismer olyan eljárásokat, amelyek segítségével a kapcsolati konfliktusok konstruktív módon feloldhatók.

Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához.

Érti és elfogadja, hogy az emberek sokfélék és sokfélék a szokásaik, a hagyományaik is; kész arra, hogy ezt a tényt tiszteletben tartsa, és kíváncsi a sajátjától eltérő kulturális jelenségekre.

Érti, hogy mi a jelentősége a szabályoknak a közösségek életében, kész a megértett szabályok betartására, részt tud venni szabályok kialakításában.

Érti, hogy a Föld mindannyiunk közös otthona, és közös kincsünk számos olyan érték, amit elődeink hoztak létre.

Képes a körülötte zajló eseményekre és a különféle helyzetekre a sajátjától eltérő nézőpontból is rátekinteni.

Képes jelenségeket, eseményeket és helyzeteket erkölcsi nézőpontból értékelni.

KÖRNYEZETISMERET

Az alsó tagozatban a környezetismeret sikeres tanulása nemcsak a természettudományos tárgyak szeretetét alapozhatja meg. A környezetét tudatosan figyelő, az életet tisztelő, a saját szervezetére figyelő, egészségét óvó és a tudományos-technikai újdonságokra fogékony kritikus felnőtt magatartása is formálódik ebben az életszakaszban.

Az iskolába kerülő kisgyermekek környezetével, a természettel kapcsolatos saját élményei, megfigyelései nagyon sokfélék.

A természeti jelenségek, az élőlények a technikai és épített környezet jellemzőinek elsajátítása a rendszeres megfigyelés, a beszélgetés, a vizsgálat alkalmazása nélkül az alsó tagozatban elképzelhetetlenek. A közös munka, a saját tapasztalatokra épülő ismeretszerzés erősíti a gyermekek bizalmának erősödését, a környezet iránti pozitív attitűd kialakulását, megtartását.

Az első, második évfolyamban főleg az iskola világával, a gyermekeket körülvevő szűkebb környezet jellemzőivel ismerkednek, míg harmadik és negyedik évfolyamon kitekintést

nyernek a tanulók a felnőttek világába. Ebben a szakaszban már a módszeresebb megfigyelések, az információkeresések, az önállóbb munkavégzések a jellemzőek. A munka értékének megbecsülése, a segítő magatartás fejlesztése a kiemelt feladat. A negyedik évfolyamban a felső tagozatos természettudományos tantárgyak alapozása hangsúlyosabb, heti 2 tanórában biztosítjuk, hogy alaposabb ismeretekhez jussanak tanulóink.
A közvetlen lakóhely, településünk nevezetességeinek megismerése az első évfolyamtól egyre bővülő formában történik. Az írott források mellett a különböző kommunikációs források adta lehetőségek is felhasználásra kerülnek. A Földes témahét keretein belül évfolyamonként külön feladatok megvalósításával ismerkednek tanulóink a helyi sajátosságainkkal, hagyományainkkal. A természet iránt érdeklődő gyerekek számára „Kisfürkész" szakkört szervezünk.
A település határában található Bihari-Sík tájvédelmi körzet megismerése segíti a lakóhelyhez kötődés erősödését. Az ország nevezetességeinek megismerése az alsó tagozatban Hajdú-Bihar megyére koncentrálódik. A Hortobágyi Nemzeti Park, illetve a megyeszékhely Debrecen megismerését, a negyedik évfolyamban biztosítjuk tanulóink számára egy napos kirándulás formájában.

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
1.	1	36	32	4
2.	1	36	32	4
3.	1	36	32	4
4.	2	72	33	39

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Az iskola	4	0	4
Az iskolás gyerek	4	0	4
Tájékozódás az iskolában és környékén	4	1	5
Mi van a teremben?	4	0	4
Anyagok körülöttünk	4	0	4
Hóban, szélben, napsütésben	4	0	4
Mi kerül az asztalra?	4	1	5
Élőlények közösségei	4	2	6
Évfolyam összesen	**32**	**4**	**36**

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	4

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Tájékozódás az iskolában és környékén	Az iskola elhelyezése a településen belül és annak térképén	1
Mi kerül az asztalra?	Az étkezéssel kapcsolatos szokások gyűjtése, elemzése	1
Élőlények közösségei	Mesterséges és természetes életközösség összehasonlítása	2
	Összesen:	4

1. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- Alapvető tájékozódás az iskolában és környékén.
- Az évszakos és napszakos változások felismerése és kapcsolása az életmódbeli szokásokhoz.
- Az emberi test nemre és korra jellemző arányainak leírása, a fő testrészek megnevezése.
- Az egészséges életmód alapvető elemeinek ismerete és alkalmazása, helyes és helytelen étrend, egészséges ételek és italok, az ideális testsúly.
- Mesterséges és természetes életközösség összehasonlítása.
- Az élővilág sokféleségének tisztelete, a természetvédelem fontosságának felismerése, a házban és a házkörül élő állatok megnevezése, egyszerű növényápolási munkák végzése (ültetés, öntözés, talajlazítás)
- Az időjárás elemeinek ismerete, az ezzel kapcsolatos piktogramok értelmezése; az időjárásnak megfelelő öltözködés.
- Használati tárgyak és a közvetlen környezetben gyakran előforduló anyagok felismerése, megnevezése, csoportosítása, és felhasználásuk lehetséges módjai. Összefüggések felismerése a az anyagok tulajdonsága és felhasználhatóságuk között. Mesterséges és természetes anyagok megkülönböztetése. A halmazállapotok felismerése.
- Egyszerű megfigyelések végzése a természetben, egyszerű vizsgálatok (testméretek mérése) és kísérletek kivitelezése. Az eredmények megfogalmazása, ábrázolása. Ok-okozati összefüggések keresésének igénye a tapasztalatok magyarázatára. Életjelenségek, életfeltételek.
- Az életkornak és ismereteknek megfelelő környezettudatos magatartás tanúsítása a mindennapi életvitel során.

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete

Az iskola	4	0	4
Az iskolás gyerek	4	0	4
Tájékozódás az iskolában és környékén	4	1	5
Mi van a teremben?	4	0	4
Anyagok körülöttünk	4	0	4
Hóban, szélben, napsütésben	4	0	4
Mi kerül az asztalra?	4	1	5
Élőlények közösségei	4	2	6
Évfolyam összesen	**32**	**4**	**36**

2. évfolyam:	**Szabad órakeret:**	**4**

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Tájékozódás az iskolában és környékén	Az iskola elhelyezése a településen belül és annak térképén	1
Mi kerül az asztalra?	Az étkezéssel kapcsolatos szokások gyűjtése, elemzése	1
Élőlények közösségei	Mesterséges és természetes életközösség összehasonlítása	2
Tájékozódás az iskolában és környékén	Az iskola elhelyezése a településen belül és annak térképén	1
	Összesen:	4

2. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- Alapvető tájékozódás az iskolában és környékén. Alaprajz készítése az osztályteremről, vázlat az iskoláról.
- Az évszakos és napszakos változások felismerése és kapcsolása az életmódbeli szokásokhoz.
- Az emberi test nemre és korra jellemző arányainak leírása, a fő testrészek megnevezése.
- Az egészséges életmód alapvető elemeinek ismerete és alkalmazása, ételek csoportosítása, romlandó, kevésbé romlandó, gyorsétkezés előnyei, hátrányai, ételek tárolásának szabályai, ételmérgezések tünetei.
- A park növényei, az erdő szintjei, élőlényeinek ismerete.
- Az élővilág sokféleségének tisztelete, a természetvédelem fontosságának felismerése.
- Az időjárás elemeinek ismerete, az ezzel kapcsolatos piktogramok értelmezése; az időjárásnak megfelelő öltözködés.
- Használati tárgyak és a közvetlen környezetben gyakran előforduló anyagok felismerése, megnevezése, csoportosítása, és felhasználásuk lehetséges módjai. Összefüggések felismerése a az anyagok tulajdonsága és felhasználhatóságuk között. Mesterséges és természetes anyagok megkülönböztetése. A halmazállapotok felismerése.

- Egyszerű megfigyelések végzése a természetben, egyszerű vizsgálatok (hőmérséklet-mérések) és kísérletek kivitelezése. Az eredmények megfogalmazása, ábrázolása. Ok-okozati összefüggések keresésének igénye a tapasztalatok magyarázatára. Életjelenségek, életfeltételek.
- Az életkornak és ismereteknek megfelelő környezettudatos magatartás tanúsítása a mindennapi életvitel során.

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Mennyi időnk van?	3	0	3
Tájékozódás a tágabb a térben	3	0	3
Megtart, ha megtartod	4	0	4
Miért érdemes takarékoskodni?	3	0	3
Az a szép, akinek a szeme kék?	2	0	2
Merre megy a hajó?	3	0	3
Egészség és betegség	4	0	4
Önismeret és viselkedés	4	0	4
Vágtat, mint a paripa	3	0	3
Kertben, mezőn	3	0	3
Összefoglalások, mérések	0	4	4
Évfolyam összesen	**32**	**4**	**36**

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	4

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Összefoglalások, mérések		4
	Összesen:	4

3. évfolyam: A továbbhaladás feltételei:

- Az egészséges életmód alapvető elemeinek alkalmazása az egészségmegőrzés és az egészséges fejlődés érdekében, a betegségek elkerülésére.

- Az életkornak megfelelően a helyzethez illő felelős viselkedés segítségnyújtást igénylő helyzetekben.
- Képesség adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben, természeti jelenségek egyszerű kísérleti tanulmányozására.
- A fenntartható életmód jelentőségének magyarázata konkrét példákkal. A hagyományok szerepének értelmezése a természeti környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában, illetve felépítésében.
- Az élőlények szerveződési szintjeinek és az életközösségek kapcsolatainak bemutatása. Az élőlények csoportosítása tetszőleges és adott szempontsor szerint.
- Egy természetes életközösség bemutatása.
- Egy konkrét gyártási folyamat kapcsán a technológiai folyamat értelmezése, az ezzel kapcsolatos felelős fogyasztói magatartás ismerete.
- A lakóhely elhelyezkedése Magyarország térképén, néhány jelentős kulturális és természeti értékének és hagyományának ismerete.
- Informatikai és kommunikációs eszközök irányított használata az információkeresésben, és a problémák megoldásában.

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Mennyi időnk van?	4	4	8
Tájékozódás a tágabb a térben	4	4	8
Megtart, ha megtartod	3	3	6
Miért érdemes takarékoskodni?	3	3	6
Az a szép, akinek a szeme kék?	3	3	6
Merre megy a hajó?	3	4	7
Egészség és betegség	3	3	6
Önismeret és viselkedés	3	2	5
Vágtat, mint a paripa	3	4	7
Kertben, mezőn	4	3	7
Összefoglalások, mérések	0	6	6
Évfolyam összesen	33	39	72

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	39

Tematikai egység	Téma	Óraszám

Mennyi időnk van?	A távcsőhasználat gyakorlása A Föld, Nap, Hold mozgásainak megértése interaktív oktató anyag al Időmérő eszköz készítése, kalibrálása. Napóra megfigyelése. Időmérő eszközök csoportosítása pontosság, használhatóság. A Föld mozgásának modellezése elképzelés alapján (forgás, Nap körüli keringés). apján.	4
Tájékozódás a tágabb térben	Kutatómunka végzése egy tájegységgel kapcsolatosan: képek, információk, történetek keresése. Térképmásolás. Néhány jellegzetes magyar nevezetesség megismerése képekről és a multimédia segítségével.	4
Megtart, ha megtartod	Az ember- természet kapcsolat, mint rendszer értelmezése konkrét példán keresztül	3
Miért érdemes takarékoskodni?	Az anyag, energia, információ szempontjából az energiatakarékos magatartás erősítése. A papír szerepe mindennapi életünkben, a papírgyártás	3
Az a szép, akinek a szeme kék?	Testalkat, testi adottságok, személyes higiéné, öröklődés.	3
Merre megy a hajó?	A tudomány a technika, a kultúra szempontjából az egyes jelenségek gyakorlati alkalmazásának megismerése, kísérletezés	4
Egészség és betegség	Egészségmegtartás, betegség, gyógyítás, baleset, fogyaték Elsősegély nyújtási alapismeretek	3
Önismeret és viselkedés	A kapcsolatok és a közösség jelentőségének felismertetése az ember életében	2

Vágtat, mint a paripa	Interaktív oktató program használata	4
Kertben, mezőn	Projektmunka	3
Összefoglalások, mérések		6
	Összesen:	39

4. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- Az egészséges életmód alapvető elemeinek alkalmazása az egészségmegőrzés és az egészséges fejlődés érdekében.
- Az életkornak megfelelő viselkedéskultúra, önállóság és segítségnyújtás a szükséges élethelyzetekben.
- A hosszúság és idő mérése, a mindennapi életben előforduló távolságok és időtartamok becslése.
- Képesség adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben, természeti jelenségek egyszerű kísérleti tanulmányozására.
- A fenntartható életmód jelentőségének magyarázata konkrét példákkal. A hagyományok szerepének értelmezése a természeti környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában, illetve felépítésében.
- Az élőlények szerveződési szintjeinek és az életközösségek kapcsolatainak bemutatása, az élőlények csoportosítása tetszőleges és adott szempontsor szerint.
- Egy konkrét gyártási folyamat kapcsán a technológiai folyamat értelmezése, az ezzel kapcsolatos felelős fogyasztói magatartás ismerete.
- Magyarország elhelyezkedése a földrajzi térben, néhány jelentős kulturális és természeti értékének ismerete.
- Informatikai és kommunikációs eszközök irányított használata az információkeresésben és a problémák megoldásában.

Ének-zene

Az ének-zene tantárgy tanításának célja, hogy megismertesse a gyermekeket az éneklés, és a zenélés örömével. Célunk, olyan élmények nyújtása, amely segíti tanulóinkat eligazodni a körülöttük lévő sokszínű zenei világban.
Az alsó tagozatos énekórákon fontos a minél több közös élmény megélése, a játékos módszerekkel történő érzelmi, értelmi és jellemnevelés. A tanórákon rendszeresek a közös éneklések, különböző énekes játékok során az ének és a mozgás összekapcsolása. A népdalokat, gyermekdalokat a tanulók hallás után tanulják. A csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A befogadói kompetencia fejlesztése érdekében fontos a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése már az első évfolyamtól kezdve. A rendszeres zenehallgatás segít zenei élményhez juttatni a tanulókat. Zenehallgatás során élményeket gyűjtenek a tanulók a hangzó világról, hangszerekről, együttesekről, tempóról, zenei formákról. A zenehallgatási anyag jól illeszkedik a tanulók életkori sajátosságaihoz. Az első-második

évfolyamban főleg az állatok bemutatása történik zenével, a harmadik- negyedik évfolyamban már megismerkednek hosszabb zeneművekkel is. A generatív tevékenységek közül a ritmus, a dallam a legfontosabb zenei alkotóelemek. Minél alaposabb elsajátításához rendszeresen alkalmazzuk a ritmuskészlet egyszerű eszközeit. A zene értés eszköze a kottaolvasás. Az alsó tagozat elsődleges feladata a felismerő kottaolvasás kialakítása, megalapozása, amely az önálló zenélés nélkülözhetetlen eszköze a továbbiakban.

A Nemzeti Alaptantervben megfogalmazott fejlesztési területek közül öt terület fejlesztését tartjuk a legfontosabbnak az ének-zene tantárgy tanítása során: az erkölcsi nevelés (a tanulók elfogadják az emberi kapcsolatok normáit), a nemzeti öntudat, hazafias nevelés (hagyományok, ünnepek, szokások ismerete), az állampolgárságra és demokráciára nevelés (képesek a társakkal történő együttműködésre), az önismeret, és társas kultúra fejlesztése (kommunikációs képességek, empátia fejlesztése) testi- lelki egészségre nevelés (harmonikus személyiség fejlesztése).

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
1.	2	72	65	7
2.	2	72	65	7
3.	2	72	65	7
4.	2	72	65	7

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Zenei reprodukció – Éneklés	39	2	41
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	6	0	6
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	7	4	11
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	6	0	6
Zenei befogadás – Zenehallgatás	7	1	8
Évfolyam összesen	**65**	**7**	**72**

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Zenei reprodukció I. Éneklés	Óvodai dalok, játékok	1
	Tananyagon kívüli gyerekdalok	1
Zenei reprodukció II. Zeneelmélet	Félévi és év végi összefoglalás	2
	Félévi és év végi felmérések	2
Zenei befogadás II. Zenehallgatás	Élő zene-, népzenehallgatás	1
	Összesen:	7

1. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- A tanulók 60 népdalt és gyermekdalt elő tudnak adni a kapcsolódó játékokkal emlékezetből c'–d" hangterjedelemben. Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni.
- Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4 és 4/4es metrumot helyesen hangsúlyozzák.
- A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta, ötvonalas kotta). A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálva éneklik. Megfelelő előkészítés után ilyeneket kiegészítenek, rögtönöznek.
- Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket.

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Zenei reprodukció – Éneklés	39	1	
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	7	0	
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	6	6	
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	7	0	
Zenei befogadás – Zenehallgatás	6	0	

Évfolyam összesen	65	7	72

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	7

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Zenei reprodukció I. Éneklés	Tananyagon kívüli gyerekdalok	1
Zenei reprodukció II. Zeneelmélet	Év eleji, félévi, év végi összefoglal.	3
	Év eleji, félévi, év végi felmérés	3
	Összesen:	7

2. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- A tanulók 60 népdalt és gyermekdalt elő tudnak adni a kapcsolódó játékokkal emlékezetből c'–d" hangterjedelemben. Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni.
- Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4 és 4/4es metrumot helyesen hangsúlyozzák.
- A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta, ötvonalas kotta). A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálva éneklik. Megfelelő előkészítés után ilyeneket kiegészítenek, rögtönöznek.
- Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket.

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete

Zenei reprodukció – Éneklés	39	1	40
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	6	0	6
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	7	6	13
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	3	0	3
Zenei befogadás – Zenehallgatás	10	0	10
Évfolyam összesen	**65**	**7**	**72**

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Zenei reprodukció I. Éneklés	Tananyagon kívüli gyerekdalok	1
Zenei reprodukció II. Zeneelmélet	Év eleji, félévi, év végi összefoglal.	3
	Év eleji, félévi, év végi felmérés	3
	Összesen:	7

3. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- A tanulók 30 dalt (20 népzenei és 10 műzenei szemelvény) el tudnak énekelni emlékezetből a-e" hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve is éneklik. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek változatos dinamikával. Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjelről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus osztinátó, egyszerű kétszólamú zenei anyag, kánon).
- Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort és több szólamban ritmus kompozíciót alkotni. A 2/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. A tanult szolmizációs hangokból dallamfordulatokat improvizálnak
- A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta, vonalrendszer). Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról és hangjegyről csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálva éneklik.

- Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszereket. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk.
- Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A negyedik évfolyam végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a zenei stílusérzék és zeneértés egyre árnyaltabbá válik.

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Zenei reprodukció – Éneklés	39	1	40
Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	7	0	7
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	6	6	12
Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	4	0	4
Zenei befogadás – Zenehallgatás	9	0	9
Évfolyam összesen	**65**	**7**	**72**

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	7

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Zenei reprodukció I. Éneklés	Tananyagon kívüli gyerekdalok	1
Zenei reprodukció II. Zeneelmélet	Év eleji, félévi, év végi összefoglal.	3
	Év eleji, félévi, év végi felmérés	3
	Összesen:	7

4. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- A tanulók 30 dalt (20 népzenei és 10 műzenei szemelvény) el tudnak énekelni emlékezetből a-e" hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve is éneklik. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek változatos dinamikával. Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjelről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus osztinátó, egyszerű kétszólamú zenei anyag, kánon).

- Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort és több szólamban ritmus kompozíciót alkotni. A 2/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. A tanult szolmizációs hangokból dallamfordulatokat improvizálnak
- A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta, vonalrendszer). Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról és hangjegyről csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálva éneklik.
- Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszereket. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk.
- Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A negyedik évfolyam végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a zenei stílusérzék és zeneértés egyre árnyaltabbá válik.

Vizuális kultúra

Az általános iskola alsó tagozatán a vizuális kultúra tanulása alapvetően két célt szolgál: a kezdeti motiváltság és az örömteli alkotás fenntartását, valamint a vizuális műveltség megalapozását.
A kisiskolások az iskolai tanulmányaik megkezdésekor általában már – életkoruknak megfelelő szinten –Ismerik és használják a vizuális kifejezés bizonyos eszközeit. Az első iskolai években a változatos és a tanulók érdeklődését felkeltő játékos feladatokkal, új technikákkal, kifejezési módokkal a kifejezőképesség fejlesztésére, a vizuális kommunikáció alapját képező ismeretek szinte észrevétlen átadására, a gyerekek életkori sajátosságaiból fakadó önkifejezési kedv és a kifejezés, alkotás felszabadultságának további ösztönzésére törekszünk.
A vizuális neveléssel célunk, hogy hozzásegítsük a tanulókat a látható világ jelenségeinek, a vizuális művészeti alkotásoknak mélyebb átéléséhez, értelmezéséhez, környezetünk értő alakításához.

A vizuális kultúra tantárgy gyakorlati tevékenységeinek fontos célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, ezáltal a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés, az érzékelés érzékenységének fokozása. További célunk tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (például látás, hallás, kinetikus érzékelés) kapcsolatát, amely a számítógépes környezet bevonásával képes egy újabb, „más minőségű” intermediális szemléletet is kialakítani.
A tantárgy tanítása során az alsó tagozat fő céljának tekintjük az örömteli, élményt nyújtó, a személyes megnyilvánulásnak legnagyobb teret engedő alkotótevékenység megszerettetését, ezáltal a motiváció fokozását, egy szélesebb értelemben vett alkotó magatartás kialakítását. Célunk továbbá a problémamegoldó képesség erősítése, a feladatok önálló megoldása bizonyos

rutinok, készségek kialakítása, majd az egyre önállóbban végzett tevékenységeken keresztül eljuttatni tanulóinkat a projektfeladatok önálló megoldásáig.

Az általános iskola alsó tagozatában a médiatudatosság fejlesztése elsősorban a gyerekek saját médiaélményeinek feldolgozásán és a médiaszövegek kifejezőeszközeivel való ismerkedésen keresztül zajlik. Az élményfeldolgozás folyamatában a médiából származó élményekhez kapcsolódó érzések és gondolatok formát kapnak. Az alsó tagozatban a gyerekek a médiumok elemi kifejezőeszközeinek megfigyelésén keresztül ismerkedni kezdenek a médiumok nyelvével. A különböző médiaszövegek értelmezését, nyelvi működésének tudatosítását, mások értelmezésének sajáttal való összevetését célzó gyakorlatokkal hozzájárulunk az anyanyelvi kompetencia fejlesztéséhez, a helyes, öntudatos, alkotó nyelvhasználat fejlődéséhez.

A tanév során helyi, kistérségi és megyei szintű rajzversenyekbe történő bekapcsolódással támogatjuk a tehetséggondozást, az anyagok és technikák minél szélesebb körű megismertetésére törekszünk.

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
1.	2	72	65	7
2.	2	72	65	7
3.	2	72	65	7
4.	2	72	65	7

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események	12	7	19
Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	12	0	12
Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben	9	0	9
A média társadalmi szerepe, használata	2	0	2

Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény-feldolgozás			
A média kifejezőeszközei Kép, hang, cselekmény	2	0	2
A média társadalmi szerepe, használata Személyes élmény, médiaélmény	2	0	2
A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a virtuális terekben	2	0	2
Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek	12	0	12
Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	12	0	12
Évfolyam összesen	**65**	**7**	**72**

1 évfolyam:	Szabad órakeret:	7

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események	Rajzpályázatok megvalósítása	7
	Összesen:	7

1. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- Képzelőerő, belső képalkotás fejlődése.
- Az életkornak megfelelő, felismerhető ábrázolás készítése.

- Az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat, a környezettudatosság szempontjainak egyre szélesebb körű figyelembevételével.
- A felszerelés önálló rendben tartása.
- A képalkotó tevékenységek közül személyes kifejező alkotások létrehozása.
- Alkotótevékenység és látványok, műalkotások szemlélése során néhány forma, szín, vonal, térbeli hely és irány, felismerése, használatára.
- A szobor, festmény, tárgy, épület közötti különbségek felismerése.
- Látványok, műalkotások néhány perces szemlélése.
- Médiumok azonosítása, igény kialakítása a médiahasználat során a tudatosabb választásra, illetve reflektív médiahasználat.
- Médiaélmények változásának és médiatapasztalattá alakíthatóságának felismerése.
- Az életkorhoz igazodó internetes tevékenységek gyakorlása és az abban rejlő veszélyek felismerése.
- Az alkotó és befogadó tevékenység során a saját érzések felismerése, és azok kifejezése

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események	12	7	19
Kifejezés, képzőművészet Valós és képzelt látványok	12	0	12
Vizuális kommunikáció Vizuális jelek a környezetünkben	9	0	9
A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználati szokások médiumok, médiaélmény-feldolgozás	2	0	2
A média kifejezőeszközei Kép, hang, cselekmény	2	0	2
A média társadalmi szerepe, használata Személyes élmény, médiaélmény	2	0	2
A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a virtuális terekben	2	0	2

Tárgy- és környezetkultúra Környezetünk valós terei és mesés helyek	12	0	12
Tárgy- és környezetkultúra Valós és kitalált tárgyak	12	0	12
Évfolyam összesen	**65**	**7**	**72**

2 évfolyam:	Szabad órakeret:	7

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Átélt élmények és események	Rajzpályázatok megvalósítása	7
	Összesen:	7

2. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- Képzelőerő, belső képalkotás fejlődése.
- Az életkornak megfelelő, felismerhető ábrázolás készítése.
- Az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat, a környezettudatosság szempontjainak egyre szélesebb körű figyelembevételével.
- A felszerelés önálló rendben tartása.
- A képalkotó tevékenységek közül személyes kifejező alkotások létrehozása.
- Alkotótevékenység és látványok, műalkotások szemlélése során néhány forma, szín, vonal, térbeli hely és irány, felismerése, használatára.
- A szobor, festmény, tárgy, épület közötti különbségek felismerése.
- Látványok, műalkotások néhány perces szemlélése.
- Médiumok azonosítása, igény kialakítása a médiahasználat során a tudatosabb választásra, illetve reflektív médiahasználat.
- Médiaélmények változásának és médiatapasztalattá alakíthatóságának felismerése.
- A médiaszövegek néhány elemi kódjának a (kép, hang, cselekmény) azonosítása, illetve ezzel kapcsolatos egyszerű összefüggések felismerése (pl. médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak, kreatív kifejező eszközöket használnak, amelyek befolyásolják azok hatását).

- A személyes kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.
- Az életkorhoz igazodó internetes tevékenységek gyakorlása és az abban rejlő veszélyek felismerése.
-

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kifejezés, képzőművészet Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek	8	0	8
Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	9	7	16
Vizuális kommunikáció Utazások	8	0	8
Vizuális kommunikáció Vizuális hatáskeltés	9	0	9
A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetben	2	0	2
A média kifejezőeszközei A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása	2	0	2
A média társadalmi szerepe, használata A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága	2	0	2
A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat	2	0	2
Tárgy- és környezetkultúra Mikro- és makrotér	12	0	12
Tárgy- és környezetkultúra Tárgyak és használatuk	11	0	11
Évfolyam összesen	**65**	**7**	**72**

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	7

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet hétköznapi és képzelt figurák	Rajzpályázatok megvalósítása	7
	Összesen:	7

3. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- Az alkotásra, megfigyelésre, elemzésre vonatkozó feladatok életkornak megfelelő értelmezése.
- Élmény- és emlékkifejezés, illusztráció készítése; síkbáb és egyszerű jelmez készítése; jelek, ábrák készítése; egyszerű tárgyak alkotása.
- Az újként megismert anyagok és eszközök, technikák az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználata.
- A legismertebb formák, színek, vonalak, térbeli helyek és irányok, illetve komponálási módok használata, látványok, műalkotások olvasásába is beépítve.
- A szobrászati, festészeti, tárgyművészeti, építészeti területek közötti különbségek további differenciálása (pl. festészeten belül: arckép, csendélet, tájkép).
- Látványok, műalkotások megfigyeléseinek során kialakult gondolatok, érzések elmondására a tantervben meghatározott legfontosabb fogalmak használatával, az életkornak megfelelően.
- Különböző típusú médiaszövegek felismerése, a médiatartalmak közötti tudatos választás.
- A médiaszövegekhez használt egyszerű kódok, kreatív kifejezőeszközök és azok érzelmi hatásának felismerése.
- A média alapvető funkcióinak (tájékoztatás, szórakoztatás, ismeretszerzés) megismerése.
- A médiaszövegekben megjelenő információk valóságtartalmának felismerése.

Az életkorhoz igazodó biztonságos internet- és mobilhasználat szabályainak ismerete, alkalmazása. A hálózati kommunikációban való részvétel során fontos és szükséges viselkedési szabályok elsajátítása, alkalmazása. Életkorhoz igazodó fejlesztő, kreatív internetes tevékenységek megismerése.

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-	Témakör összidőkerete

		óraszám (±)	
Kifejezés, képzőművészet Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek	9	0	9
Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák	8	7	15
Vizuális kommunikáció Utazások	9	0	9
Vizuális kommunikáció Vizuális hatáskeltés	8	0	8
A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetben	2	0	2
A média kifejezőeszközei A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása	2	0	2
A média társadalmi szerepe, használata A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága	2	0	2
A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat	2	0	2
Tárgy- és környezetkultúra Mikro- és makrotér	11	0	11
Tárgy- és környezetkultúra Tárgyak és használatuk	12	0	12
Évfolyam összesen	**65**	**7**	**72**

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	7

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet hétköznapi és képzelt figurák	Rajzpályázatok megvalósítása	7
	Összesen:	7

4. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- Az alkotásra, megfigyelésre, elemzésre vonatkozó feladatok életkornak megfelelő értelmezése.
- Élmény- és emlékkifejezés, illusztráció készítése; síkbáb és egyszerű jelmez készítése; jelek, ábrák készítése; egyszerű tárgyak alkotása.
- Az újként megismert anyagok és eszközök, technikák az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználata.
- A legismertebb formák, színek, vonalak, térbeli helyek és irányok, illetve komponálási módok használata, látványok, műalkotások olvasásába is beépítve.
- A szobrászati, festészeti, tárgyművészeti, építészeti területek közötti különbségek további differenciálása (pl. festészeten belül: arckép, csendélet, tájkép).
- Látványok, műalkotások megfigyeléseinek során kialakult gondolatok, érzések elmondására a tantervben meghatározott legfontosabb fogalmak használatával, az életkornak megfelelően.
- Kép- és hangrögzítő eszközök használata elemi technikáinak ismerete. Az elsajátított kifejezőeszközök segítségével saját gondolatok, érzések megfogalmazása, rövid, egyszerű történet megformálása.
- A médiaszövegek előállításával, nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos alapfogalmak elsajátítása, helyes alkalmazása élőszóban.
- A média alapvető funkcióinak (tájékoztatás, szórakoztatás, ismeretszerzés) megismerése.
- A médiaszövegekben megjelenő információk valóságtartalmának felismerése.

Az életkorhoz igazodó biztonságos internet- és mobilhasználat szabályainak ismerete, alkalmazása. A hálózati kommunikációban való részvétel során fontos és szükséges viselkedési szabályok elsajátítása, alkalmazása. Életkorhoz igazodó fejlesztő, kreatív internetes tevékenységek megismerése.

Technika, életvitel és gyakorlat

Az alsó tagozatos technika tanítás célja, hogy – a gyermek az életkori sajátosságainak megfelelő szinten tapasztalatokat szerezzen az őt közvetlenül körülvevő világról. A készségek és képességek alakítása során olyan módszereket sajátítson el, amelyek egyaránt segítik a tájékozódásban, a természeti, társadalmi és technikai környezetbe való beilleszkedésében és az örömmel végzett alkotó munkájában. Támogassa az óvodai játékból az iskolai munkába való átmenetét, elősegítse a hatékony és egyre önállóbbá váló tanulását, a mindennapokban nélkülözhetetlen elemi ismeretek befogadását, a kézügyesség fejlődését szolgáló játékos tevékenységeket, a tanulás és a munka tiszteletét, megszeretését, a tudás, az alapvető értékek, a megőrzendő hagyományok megbecsülését.
Az ismeretszerzés folyamatában fontos feladatunknak tartjuk, hogy az egyéni munkálkodás mellett a csoportmunkában történő együttműködés fejlesztését. A mindennapokban elvégzendő munkák során biztosítjuk az anyagok felhasználásához, feldolgozásához, átalakításához

szükséges szokások és elemi munkafogások a mozgáskoordináció fejlesztését, az eszköz- és szerszámhasználat gyakorlását.
A matematikai kompetencia fejlődését a becslések, mérések, számítások, a síkbeli és térbeli alakzatokkal történő manipulációval, a válogatásokkal és a csoportosításokkal segítjük.
A kézműves foglalkozásokon, a népművészeti alkotások megismerése révén, az esztétikai és művészeti tudatosságot és kifejezőképességet tartjuk kiemelt fontosságúnak.
Minden évben visszatérő programok iskolánkban a családi, az osztály- és az iskolai rendezvények. A kisebb és nagyobb közösségek ünnepei a közösségi összetartozást megalapozó közös értékek őrzése mellett a kikapcsolódást, a szabadidő hasznos eltöltését segítik. Mintát adnak az ünnepre való felkészüléshez, az ünnepléshez, az ünneplés utáni teendők végzéséhez.
Az egészséges és környezettudatos életmódra nevelést az egyéni életvitel formálását, a táplálkozás, az öltözködés, a higiénia, és a helyes időbeosztás terén is igyekszünk pozitív mintákkal megalapozni.
A gyalogos közlekedés alapvető tudnivalóinak, a veszélyhelyzetek és a balesetek megelőzését célzó szabályok megismerését szituációs játékokban való gyakorlását, és élményszerű alkalmazását biztosítjuk tanulóinknak, hogy megalapozzuk a biztonságos és önálló közlekedéshez szükséges szokások kialakulását.
A tantárgyközi projektek, az ünnepkörökhöz kapcsolódó játszóházak jó alkalmat teremtenek a kreativitás, az önálló alkotómunka végzésének, szervezésének. A tanév során lehetőséget biztosítunk a közlekedési ismeretek, gyakorlatban történő elsajátításához is. Az egyéni alkotóképességek fejlesztése céljából „Ügyes kezek” szakkört szervezünk.

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
1.	1	36	32	4
2.	1	36	32	4
3.	1	36	32	4
4.	1	36	32	4

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-	Témakör összidőkerete

		óraszám (±)	
1. Család, otthon, háztartás	8	0	8

2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	16	0	16
3. Közlekedés	3	4	7
4. Közösségi munka, közösségi szerepek	5	0	5
Évfolyam összesen	**32**	**4**	**36**

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	4

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Közlekedés	Gyalogos közlekedés szabályainak megismerése A közlekedésben való részvétel gyakorlása	4
	Összesen:	4

1. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- Tapasztalatok az ember természetátalakító (építő és romboló) munkájáról.
- A család szerepének, időbeosztásának és egészséges munkamegosztásának megértése.
- A háztartási és közlekedési veszélyek tudatosulása, egészséges veszélyérzet.
- Alapvető háztartási feladatok, eszközök, gépek és az ezekkel kapcsolatos veszélyforrások ismerete.
- Példák ismerete az egészséges, korszerű táplálkozás és a célszerű öltözködés terén.
- A hétköznapjainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása.
- Életkori szintnek megfelelő probléma-felismerés, problémamegoldás.
- Anyagalakításhoz kapcsolódó foglalkozások megnevezése.
- Célszerű takarékosság lehetőségeinek ismerete.
- Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, textilek alakítása.
- Építés mintakövetéssel és önállóan.
- Az elvégzett munkáknál alkalmazott eszközök biztonságos, balesetmentes használata.
- A munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása.
- Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása.
- Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során.

- A közlekedési veszélyforrások tudatosulása. Az úttesten való átkelés szabályainak tudatos alkalmazása. A kulturált és balesetmentes járműhasználat (tömegközlekedési eszközökön és személygépkocsiban történő utazás) szabályainak gyakorlati alkalmazása.

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Család, otthon, háztartás	8	0	8
2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	16	0	16
3. Közlekedés	3	4	7
4. Közösségi munka, közösségi szerepek	5	0	5
Évfolyam összesen	**32**	**4**	**36**

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	3

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Közlekedés	Gyalogos közlekedés szabályainak megismerése A közlekedésben való részvétel gyakorlása	3
	Összesen:	3

2. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- Tapasztalatok az ember természetátalakító (építő és romboló) munkájáról.
- A család szerepének, időbeosztásának és egészséges munkamegosztásának megértése.
- A háztartási és közlekedési veszélyek tudatosulása, egészséges veszélyérzet.
- Alapvető háztartási feladatok, eszközök, gépek és az ezekkel kapcsolatos veszélyforrások ismerete.
- Példák ismerete az egészséges, korszerű táplálkozás és a célszerű öltözködés terén.
- A hétköznapjainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása.
- Életkori szintnek megfelelő problémafelismerés, problémamegoldás.
- Anyagalakításhoz kapcsolódó foglalkozások megnevezése.
- Célszerű takarékosság lehetőségeinek ismerete.

- Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, textilek alakítása.
- Építés mintakövetéssel és önállóan.
- Az elvégzett munkáknál alkalmazott eszközök biztonságos, balesetmentes használata.
- A munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása.
- Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása.
- Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során.
- A közlekedési veszélyforrások tudatosulása. Az úttesten való átkelés szabályainak tudatos alkalmazása. A kulturált és balesetmentes járműhasználat (tömegközlekedési eszközökön és személygépkocsiban történő utazás) szabályainak gyakorlati alkalmazása.

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Család, otthon, háztartás	6	0	6
2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	16	0	16
3. Közlekedés	4	4	8
4. Közösségi munka, közösségi szerepek	6	0	6
Évfolyam összesen	**32**	**4**	**36**

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	4

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Közlekedési ismeretek	Kerékpározási alapismeretek gyakorlása és közlekedés a lakóhelyen	4
	Összesen:	4

3. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- A természeti, a társadalmi és a technikai környezet megismert jellemzőinek felsorolása.
- Tapasztalatok az ember természetátalakító (építő és romboló) munkájáról.
- A család szerepének, időbeosztásának és egészséges munkamegosztásának megértése, káros sztereotípiák lebomlása.
- A háztartási és közlekedési veszélyek tudatosulása, egészséges veszélyérzet.

- Alapvető háztartási feladatok, eszközök, gépek és az ezekkel kapcsolatos veszélyforrások ismerete.
- Példák ismerete az egészséges, korszerű táplálkozás és a célszerű öltözködés terén.
- A hétköznapjainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása.
- Életkori szintnek megfelelő probléma-felismerés, problémamegoldás.
- Anyagalakításhoz kapcsolódó foglalkozások megnevezése, az érintett szakmák, hivatások bemutatott jellemzőinek ismerete.
- Célszerű takarékosság lehetőségeinek ismerete.
- Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, fémhuzal, szálas anyagok, textilek magabiztos alakítása.
- Az elvégzett munkáknál alkalmazott eszközök biztonságos, balesetmentes használata.
- A munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása.
- Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása.
- Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során.
- A közlekedési veszélyforrások tudatosulása. Az úttesten való átkelés szabályainak tudatos alkalmazása. A kulturált és balesetmentes járműhasználat (tömegközlekedési eszközökön és személygépkocsiban történő utazás) szabályainak gyakorlati alkalmazása.
- Az alkalmakhoz illő kulturált viselkedés és öltözködés**.**

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Család, otthon, háztartás	6	0	6
2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	16	0	16
3. Közlekedés	4	4	8
4. Közösségi munka, közösségi szerepek	6	0	6
Évfolyam összesen	**32**	**4**	**36**

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	3

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Közlekedési ismeretek	Kerékpározási alapismeretek gyakorlása és közlekedés a lakóhelyen	3
	Összesen:	3

4. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- A természeti, a társadalmi és a technikai környezet megismert jellemzőinek felsorolása.
- Tapasztalatok az ember természetátalakító (építő és romboló) munkájáról.
- A család szerepének, időbeosztásának és egészséges munkamegosztásának megértése, káros sztereotípiák lebomlása.
- A háztartási és közlekedési veszélyek tudatosulása, egészséges veszélyérzet.
- Alapvető háztartási feladatok, eszközök, gépek és az ezekkel kapcsolatos veszélyforrások ismerete.
- Példák ismerete az egészséges, korszerű táplálkozás és a célszerű öltözködés terén.
- A hétköznapjainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása.
- Életkori szintnek megfelelő probléma-felismerés, problémamegoldás.
- Anyagalakításhoz kapcsolódó foglalkozások megnevezése, az érintett szakmák, hivatások bemutatott jellemzőinek ismerete.
- Célszerű takarékosság lehetőségeinek ismerete.
- Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, fémhuzal, szálas anyagok, textilek magabiztos alakítása.
- Az elvégzett munkáknál alkalmazott eszközök biztonságos, balesetmentes használata.
- A munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása.
- Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása.
- Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során.
- A közlekedési veszélyforrások tudatosulása. Az úttesten való átkelés szabályainak tudatos alkalmazása. A kulturált és balesetmentes járműhasználat (tömegközlekedési eszközökön és személygépkocsiban történő utazás) szabályainak gyakorlati alkalmazása.
- Az alkalmakhoz illő kulturált viselkedés és öltözködés.

Testnevelés és sport

A kerettantervben a testnevelés tananyag feldolgozására az alsó tagozaton 180 órát fordíthatunk. A heti 5 kötelező testnevelés óra időkeretéből 4 órát testnevelés és sport, 1 órát tánc és mozgás (néptánc) oktatására fordítjuk. A testnevelés kerettantervében az öötödik évfolyamon 20 órát biztosítanak az úszás oktatására. Településünkön biztosított a szorgalmi időben történő helyi úszásoktatás. (Május hónap második fele- helyi strandfürdő igénybevételével, ha nyitva tart) Ennek hiányában megvalósítás érdekében tanulóinkat uszodával rendelkező közeli településre kell utaztatni. A mindennapos testnevelés megvalósításához a tánc és mozgás kerettanterv alapján a néptánc oktatást választottuk heti egy tanórában. A kerettantervben ajánlott 144 órányi testnevelés tananyagot nem csökkentettük 10 %-kal, ezt a lehetőséget az úszásoktatásra fordítjuk az 5. évfolyamban.

Az alsó tagozatos testnevelésben a tanulók alapvető mozgásmintáinak és mozgáskészségeinek kialakítása, formálása, illetve a szabályozott mozgásvégrehajtás alapjainak az elsajátítása a legfontosabb cél. A fejlesztési folyamat során érvényesítjük a fokozatosság elvét, amely a természetes mozgások egyszerű végrehajtási mintáitól elindulva egyre összetettebb, komplexebb helyzetekben történő alkalmazást jelenti.

Földesi Karácsony Sándor
Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola

A személyiségfejlesztés érdekében előtérbe kerül a motoros képességfejlesztés, edzettség, fittség. A motoros képességek rendszeres mérése azokkal a tesztekkel történik, melyek a NETFIT program keretében kidolgozásra kerültek.

A játékosság módszerével törekszünk a testneveléshez és sporthoz a pozitív tanulói viszonyt kialakítani. A mozgásos tevékenységek közben kihasználjuk a lehetőségeket a kooperációs és kommunikációs képességek fejlesztésére. A fejlesztő munka során az egyéni tanulói képességek különbözőségét figyelembe véve, az egyéni fejlődés maximális elérésére törekszünk.
Az iskola helyi adottságait kihasználva a szabadban végzett tevékenységeket minden évszakban előnyben részesítjük.
Célunk olyan életvezetési szokások kialakítása, amelyek az egészségfejlesztést hosszútávon megalapozzák. Fontos a felelősségtudatos szoksárendszer kialakítása, a környezettudatosság, a stressz és feszültségoldó alapismeretek elsajátíttatása.
A testnevelésórák rendszabályainak, szokásrendszerének kialakítása során, a sportszerű viselkedés alapjainak tanulását, az *erkölcsi tulajdonságok* fejlesztését tartjuk fontosnak. A testnevelésórán használatos szerek, eszközök balesetmentes használatát minden tanulónktól megköveteljük .
Tanórai keretek között mindenfajta mozgástanulásnál törekszünk a hibajavításra, a saját és a társak teljesítményének megfigyelésére és értékelésére, a játékszituációk, illetve játékfeladatok megbeszélésére, a sikerek és kudarcok okainak feltárására, az egymásnak nyújtott segítségadás fontosságának elfogadására.
A tanév során az alsó tagozatos tanulóink is bekapcsolódhatnak az Iskolai sportkör foglalkozásaiba. Az osztályok közötti „Mocorgó” szervezésével, a „Karácsony Sándor Kupa” fordulóival biztosítjuk a helyi versenyzési lehetőségeket.
A nyári időszakban az osztályközösségek kihasználják a helyi strandfürdő adta lehetőséget, közös fürdőzéseket.

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
1.	4	144	147	-3
2.	4	144	147	-3
3.	4	144	144	0
4.	4	144	144	0

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Előkészítő és preventív mozgásformák	10	0	10
Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	37	-3	34

Manipulatív természetes mozgásformák	27	0	27
Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	15	0	15
Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	20	0	20
Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	15	0	15
Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	8	0	8
Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	15	0	15
Évfolyam összesen	147	-3	144

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	-3
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Hely- és helyváltoztató természetes mozgásformák	fordítások, fordulások	-3
	Összesen:	-3

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Előkészítő és preventív mozgásformák	10	0	10
Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	38	-3	35
Manipulatív természetes mozgásformák	27	0	27
Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	15	0	15
Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	20	0	20
Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	15	0	15
Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	7	0	7
Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	15	0	15

Évfolyam összesen	147	-3	144

1. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

Előkészítő és preventív mozgásformák
Az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerése, pontos végrehajtása.
A testrészek megnevezése.
A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése.
A szív és az izomzat működésének elemi ismeretei.
Különbségtétel a jó és a rossz testtartás között álló és ülő helyzetben, a medence középhelyzete beállítása.
Az iskolatáska gerinckímélő hordása.
A gyakorláshoz szükséges térformák ismerete gyors és célszerű kialakításuk.
A testnevelésórák alapvető rendszabályai, a legfontosabb veszélyforrásai, balesetvédelmi szempontjai ismerete.
Fegyelmezett gyakorlás és odafigyelés a társakra, célszerű eszközhasználat.
Az aktív-mozgásos relaxáció gyakorlatainak felismerése.. A mozgás és a nyugalom harmóniájának felfedezése önmagára és másokra vonatkoztatva.

Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák
Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtása egyszerű kombinációkban a tér- és energiabefektetés, valamint a mozgáskapcsolatok sokrétű felhasználásával.
A játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékfeladat alkalmazása.

Manipulatív természetes mozgásformák
A manipulatív természetes mozgásformák mozgásmintáinak végrehajtási módjainak, és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete.
Fejlődés az eszközök biztonságos és célszerű használatában.
A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűségre, biztonságra törekvés.
A sporteszközök szabadidős használata igénnyé és örömforrássá válása.

Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban
Feszes tartással, esztétikus végrehajtásra törekedve 2-4 mozgásformából álló egyszerű tornagyakorlat bemutatása.
Stabilitás a dinamikus és statikus egyensúlyi helyzetekben talajon és emelt eszközökön.
Próbálkozás a zenei ritmus követésére különféle ritmikus mozgásokban egyénileg, párban és csoportban.
A párhoz, társakhoz történő térbeli alkalmazkodásra törekvés tánc közben.
A tanult tánc(ok) és játékok térformáinak megvalósítása.

Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban
A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete.

Különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása változó körülmények között, illetve játékban.
Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.

Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban
Az alapvető manipulatív mozgáskészségek elnevezéseinek ismerete.
Tapasztalat azok alkalmazásában gyakorló és feladathelyzetben, sportjáték-előkészítő kisjátékokban.
A játékfeladat megoldásából és a játékfolyamatból adódó öröm, élmény és tanulási lehetőség felismerése.
A csapatérdek szerepének felismerése az egyéni érdekkel szemben, vagyis a közös cél fontosságának tudatosulása.
A sportszerű viselkedés néhány jellemzőjének ismerete.

Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban
Az alapvető eséstechnikák felismerése, balesetmentes végrehajtása.
A tompítás mozdulatának végrehajtása esés közben.
A mozgásának és akaratának gátlása, késleltetése.
Törekvés arra, hogy a támadó- és védőmozgások az ellenfél mozgásaihoz igazodjanak.

Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben
Használható tudás természetben végzett testmozgások előnyeiről és problémáiról.
A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályának ismerete.
A sporteszközök kreatív felhasználása a játéktevékenység során.
Az időjárási körülményeknek megfelelően öltözködés okainak ismerete.

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	-3

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Helyi és helyváltoztató természetes mozgásformák	fordítások, fordulások	-3
	Összesen:	-3

2. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

Előkészítő és preventív mozgásformák
Az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerése, pontos végrehajtása.
A testrészek megnevezése.
A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése.
A szív és az izomzat működésének elemi ismeretei.

Különbségtétel a jó és a rossz testtartás között álló és ülő helyzetben, a medence középhelyzete beállítása.
Az iskolatáska gerinckímélő hordása.
A gyakorláshoz szükséges térformák ismerete gyors és célszerű kialakításuk.
A testnevelésórák alapvető rendszabályai, a legfontosabb veszélyforrásai, balesetvédelmi szempontjai ismerete.
Fegyelmezett gyakorlás és odafigyelés a társakra, célszerű eszközhasználat.
Az aktív-mozgásos relaxáció gyakorlatainak felismerése. A mozgás és a nyugalom harmóniájának felfedezése önmagára és másokra vonatkoztatva.

Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák
Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtása egyszerű kombinációkban a tér- és energia-befektetés, valamint a mozgáskapcsolatok sokrétű felhasználásával.
A játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékfeladat alkalmazása.

Manipulatív természetes mozgásformák
A manipulatív természetes mozgásformák mozgásmintáinak végrehajtási módjainak, és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete.
Fejlődés az eszközök biztonságos és célszerű használatában.
A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűségre, biztonságra törekvés.
A sporteszközök szabadidős használata igénnyé és örömforrássá válása.

Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban
A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete.
Különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása változó körülmények között, illetve játékban.
Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.

Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban
Az alapvető manipulatív mozgáskészségek elnevezéseinek ismerete.
Tapasztalat azok alkalmazásában gyakorló és feladathelyzetben, sportjáték-előkészítő kisjátékokban.
A játékfeladat megoldásából és a játékfolyamatból adódó öröm, élmény és tanulási lehetőség felismerése.
A csapatérdek szerepének felismerése az egyéni érdekkel szemben, vagyis a közös cél fontosságának tudatosulása.
A sportszerű viselkedés néhány jellemzőjének ismerete.

3. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Előkészítő és preventív mozgásformák	10	0	10

Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	27	0	27
Manipulatív természetes mozgásformák	35	0	35
Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	15	0	15
Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	20	0	20
Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	15	0	15
Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	7	0	7
Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	15	0	15
Évfolyam összesen	144	0	144

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	0
Tematikai egység	Téma	Óraszám
		0
	Összesen:	0

3. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

Előkészítő és preventív mozgásformák
Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is.
Önálló pulzusmérés.
A levezetés helyének és preventív szerepének megértése.
A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légző-gyakorlatok pozitív hatásainak ismerete.
A gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák önálló kialakítása.
Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása.
A testnevelésórán megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása.
A játékok, versenyek során erősödő személyes felelősség a magatartási szabályrendszer betartásában és a sportszerűen viselkedés terén.
Különbségtétel az aktív és passzív ellazulás között. A „tudatos jelenlét” ismerete és annak alkalmazása a gyakorlatban.

Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák
Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.

Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása térben, szabályozott energiabefektetéssel, eszközzel, társakkal.
A bonyolultabb játékfeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása.
A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése, valamint azok mozgástanulási szempontjainak (vezető műveletek) ismerete.

Manipulatív természetes mozgásformák
A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
A rendszeres gyakorlás és siker mellett az önálló tanulás és fejlődés pozitív élményének megerősödése.
A pontosság, célszerűség és biztonság igénnyé válása.
A sporteszközök szabadidős használatának állandósulása.

Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban
A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizitásra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között.
A 3 lépéses dobóritmus ismerete.
A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban.
Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is.
A Kölyökatlétika eszköz- és versenyrendszerének ismerete.
A Kölyökatlétikával kapcsolatos élmények kifejezése.

Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban
A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete.
Az alaptechnikai elemek ismerete és azok alkalmazása az előkészítő játékok során.
Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése.
Törekvés a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra.
A csapatérdeknek megfelelő összjátékra törekvés.
A sportszerű viselkedés értékké válása.

Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban
Néhány önvédelmi fogás bemutatása párban.
Előre, oldalra és hátra esés, tompítással.
A tolások, húzások, emelések és hordások erőkifejtésének optimalizálódása.
A grundbirkózás alapszabályának ismerete és alkalmazása.
A sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartására törekvés.
Az saját agresszió kezelése.
Az önvédelmi feladatok céljának megértése.

Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben
Legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete.
A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása.

A szabadidős mozgásformák önszervező módon történő felhasználása szabad játéktevékenység során.
A szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Előkészítő és preventív mozgásformák	10	0	10
Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák	27	0	27
Manipulatív természetes mozgásformák	35	0	35
Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban	15	0	15
Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban	20	0	20
Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	15	0	15
Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban	7	0	7
Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	15	0	15
Évfolyam összesen	144	0	144

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	0
Tematikai egység	Téma	Óraszám
		0
	Összesen:	0

4. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

Előkészítő és preventív mozgásformák
Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is.
Önálló pulzusmérés.
A levezetés helyének és preventív szerepének megértése.
A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légzőgyakorlatok pozitív hatásainak ismerete.
A gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák önálló kialakítása.
Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása.
A testnevelésórán megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása.

A játékok, versenyek során erősödő személyes felelősség a magatartási szabályrendszer betartásában és a sportszerűen viselkedés terén.
Különbségtétel az aktív és passzív ellazulás között. A „tudatos jelenlét” ismerete és annak alkalmazása a gyakorlatban.

Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák
Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása térben, szabályozott energiabefektetéssel, eszközzel, társakkal.
A bonyolultabb játékfeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása.
A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése, valamint azok mozgástanulási szempontjainak (vezető műveletek) ismerete.

Manipulatív természetes mozgásformák
A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
A manipulatív természetes mozgásformák kombinálása térben és szabályozott energiabefektetéssel.
A rendszeres gyakorlás és siker mellett az önálló tanulás és fejlődés pozitív élményének megerősödése.
A pontosság, célszerűség és biztonság igénnyé válása.
A sporteszközök szabadidős használatának állandósulása.

Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban
A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizitásra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között.
A 3 lépéses dobóritmus ismerete.
A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban.
Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is.
A Kölyökatlétika eszköz- és versenyrendszerének ismerete.
A Kölyökatlétikával kapcsolatos élmények kifejezése.

Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban
A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete.
Az alaptechnikai elemek ismerete és azok alkalmazása az előkészítő játékok során.
Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése.
Az emberfogásos és a területvédekezés megkülönböztetése.
Törekvés a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra.
A csapatérdeknek megfelelő összjátékra törekvés.
A sportszerű viselkedés értékké válása.

Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban
Néhány önvédelmi fogás bemutatása párban.
Előre, oldalra és hátra esés, tompítással.
A tolások, húzások, emelések és hordások erőkifejtésének optimalizálódása.
A grundbirkózás alapszabályának ismerete és alkalmazása.
A sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartására törekvés.
Az saját agresszió kezelése.
Az önvédelmi feladatok céljának megértése.

Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban
Egy úszásnemben 25 méter leúszása biztonságosan.
Fejesugrással vízbe ugrás.
Az uszodai rendszabályok természetessé válása.
A tanult úszásnem fogalmi készletének ismerete.

Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben
Legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete.
A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása.
A szabadidős mozgásformák önszervező módon történő felhasználása szabad játéktevékenység során.
A szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.

TÁNC-MOZGÁS

Néptánc

Iskolánkban a néptánc tanítás a testnevelés órák keretében heti 1 tanórában történik. A tánc és mozgás kerettantervi ajánlásokat figyelembe véve a néptánc tanítását tartjuk elsődlegesnek, hogy hatékonyan hozzájáruljunk tanulóink magyarságtudatának erősítéséhez. A tánc és mozgás tanítását fontos eszközének tekintjük a *testi és lelki egészségre nevelésnek.*

A tánc és a mozgás segíti a tanulót, hogy önmagát helyesen érzékelje, helyezze el térben és időben vagy éppen társaihoz képest, a csoportos vagy páros táncolás élménye pedig a társakhoz, a másik nemhez való viszony fejlődését szolgálja. Az improvizáció gyakorlása már kezdeti szinten is fejleszti a tanuló kifejezőkészségét, problémamegoldó képességét, növeli önbizalmát.

Néptánc és népzene hagyományunk egy évezred európai műveltségének lenyomatát őrzi, ezért megismerése nemcsak a Kárpát-medencében élő más népek kultúrája iránt teszi fogékonnyá a tanulóinkat, hanem európai művelődéstörténeti összefüggések megértéséhez is hozzásegíti őket.

A néptánc tanítása során szeretnénk tanulóinkat számos olyan népdallal megismertetni, amely kiegészíti az ének-zene órán tanult dalok tárát, így mozgással összhangban énekkel, a hangszeres dallamokat is közelebb érezzék magukhoz a táncolás által.

A tánc tanítása során törekszünk fejleszteni a ritmusérzéket, a térérzékelést, a testtartást és a mozgáskoordinációt, amely a mindennapi élet számos területén fontos a tanulók számára.

A kerettanterv nem említ konkrét táncokat, ezért az iskola helyi tantervébe bekerülő táncok, népi gyermekjátékok, táncstílusok kiválasztásánál figyelembe vettük az iskola és az osztály/csoport adta lehetőségeket.

Iskolánkban a tánc tanításának elsődleges célja a táncolás, az éneklés és a játék örömének, közösségformáló erejének megélése, képességfejlesztő hatásainak kiaknázása.

Évfolyam	***Heti órakeret***	***Évi órakeret***	***Kerettantervi órakeret***	***Helyi tervezésű órakeret***
1.	1	36	0	36
2.	1	36	0	36
3.	1	36	0	36
4.	1	36	0	36

1. évfolyam:	Szabad órakeret:	36
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Mozgásanyanyelv megalapozása	Alapvető táncos készségek elsajátítása.	8
Ritmusérzék fejlesztése	Lépés, tapsolás, negyed és nyolcad értékben.	8
A tánchoz kapcsolódó ének-zenei ismeretek	A zene és tánc egységének érzékeltetése, az énekhang javítása, a zenei hallás fejlesztése.	4
Eligazodás a térben	A tanuló testtudatának, testtartásának kialakítása.	4
Népi játékok	Az életkornak megfelelően megválasztott játékok nyújtotta élményen keresztül a kezdeményező- és helyzetfelismerő képesség, az egymáshoz való alkalmazkodás és a szabályok elfogadásának képessége.	4
Hagyományismeret	A tanult táncokhoz közvetlenül kötődő dalok szövegének megértése.	2
A tanult táncstílusok körének bővítése	A megismert táncok körének fokozatos bővítése.	2
Improvizációs készség fejlesztése	A tánc mint kifejező- és kommunikációs eszköz	4

	jelentőségének megtapasztalása már a tanulás kezdeteitől. A puszta reprodukció mellett az alkotó, kreatív mozgás örömének megélése. A magyar néptánc improvizatív jellegének tudatosítása.	
	Összesen:	36

1.évfolyam: A továbbhaladás feltételei:

- Lépés, tapsolás, negyed és nyolcad értékben. A tanult táncokhoz közvetlenül kötődő dalok szövegének megértése.
- A tanár által mutatott elemi mozdulatok, motívumok társakkal együtt szimultán követése, majd önálló ismétlése.
- Tánctípusonként több, a tanuló életkorának megfelelően kiválasztott motívum megismerése, egyszerűbb motívumkapcsolások.
- A tanár és párja által mutatott mozdulatok, motívumok szimultán követése párjával együtt. Kísérletezés az önálló és páros improvizáció alapjaival.
- A tanult táncok nevének rögzítése.

2. évfolyam:	Szabad órakeret:	36
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Mozgásanyanyelv megalapozása	Alapvető táncos készségek elsajátítása.	8
Ritmusérzék fejlesztése	Lépés, tapsolás, negyed és nyolcad értékben.	8
A tánchoz kapcsolódó ének-zenei ismeretek	A zene és tánc egységének érzékeltetése, az énekhang javítása, a zenei hallás fejlesztése.	4
Eligazodás a térben	A tanuló testtudatának, testtartásának fejlesztése, az adott térhez és társaihoz való térbeli viszonyulásának érzékeltetése, tudatosítása.	4
Népi játékok	Az életkornak megfelelően megválasztott játékok nyújtotta élményen keresztül a kooperáció, a kezdeményező- és helyzetfelismerő képesség, az egymáshoz való alkalmazkodás és a szabályok elfogadásának képessége, a	4

	térérzékelés, az ének- és beszédhang, és a ritmusérzék fejlesztése.	
Hagyományismeret	A tanult táncokhoz, dalokhoz, játékokhoz közvetlenül kötődő hagyományok, szokások megismerése, a dalok szövegének megértése.	2
A tanult táncstílusok körének bővítése	A megismert táncok, táncstílusok körének fokozatos bővítése a helyi/nemzetiségi hagyományokra épülő mozgásanyanyelv megismerése után az osztály/csoport képességeinek megfelelően.	2
Improvizációs készség fejlesztése	A tanult táncokhoz, dalokhoz, játékokhoz közvetlenül kötődő hagyományok, szokások megismerése, a dalok szövegének megértése.	4
	Összesen:	36

2. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- **Lépés, tapsolás, negyed és nyolcad értékben.**
- **A tanult táncokhoz közvetlenül kötődő dalok szövegének megértése.**
- **Egyenletes járás, dobogás, tapsolás, az ütemhangsúly érzékeltetése kísérő zenére, saját énekére vagy belső lüktetésre.**
- **A tanár által mutatott egy-két ütem terjedelmű ritmusképletek reprodukálása társakkal vagy egyénileg. Negyed és nyolcad értékek, negyed szünetek érzékelése, reprodukálása.**
- **Részvétel a ritmusgyakorlatokban egész testtel.**
- **A tempó és a dinamika változásának követése.**

A tanult táncstílusok felismerése irányítással, a táncok nevének megismerése, a kísérő zene eltérő vagy éppen azonos jellegzetességeinek fokozatos megismerése, megszokása.

3. évfolyam:	Szabad órakeret:	36
Tematikai egység	Téma	Óraszám

A tanult táncstílusok körének bővítése	A megismert táncok, motívumok körének fokozatos bővítése az osztály/csoport képességeinek megfelelően.	6
Ritmusérzék fejlesztése	A ritmusérzék fejlesztése a tánc, ének és a kísérőzene metrikai-ritmikai egységbe rendezésének érdekében.	6
A tánchoz kapcsolódó ének-zenei ismeretek	A zene és tánc egységének érzékeltetése, az énekhang javítása, a zenei hallás fejlesztése.	6
Eligazodás a térben	A tanuló testtudatának, testtartásának fejlesztése, az adott térhez és társaihoz való térbeli viszonyulásának érzékeltetése, tudatosítása.	4
Népi játékok	Az életkornak megfelelően megválasztott játékok nyújtotta élményen keresztül a kooperáció, a kezdeményező- és helyzetfelismerő képesség, az egymáshoz való alkalmazkodás és a szabályok elfogadásának képessége, a térérzékelés, az ének- és beszédhang, és a ritmusérzék fejlesztése.	4
Hagyományismeret	A tanult táncokhoz, dalokhoz, játékokhoz közvetlenül kötődő hagyományok, szokások megismerése, a dalok szövegének megértése.	4
Improvizációs készség fejlesztése	A tánc mint kifejező- és kommunikációs eszköz jelentőségének megtapasztalása már a tanulás kezdeteitől. A puszta reprodukció mellett az alkotó, kreatív mozgás örömének megélése. A táncok improvizatív vagy kötött jellegének	6

	tudatosítása (pl. a magyar néptánc).	
	Összesen:	36

3. évfolyam: A továbbhaladás feltételei:

- **A tanuló ismeri a sor, kör, oszlop, csiga, vonal alakzatokat,**
- **A tanult mozgásanyanyelv alapmotívumait (csárdáslépés, háromugrós, lengető, bokázó)**
- **A tanuló életkorának és képességeinek megfelelően –tanári irányítással – táncolja a tanult táncokat (pl. szűkebb hazája néptáncait és még egy-két táncstílust), ismeri és énekli a hozzájuk kapcsolódó dalokat, felismeri az egyes tánctípusok kísérőzenéjét.**
- **Ismeri és alkalmazza a tanult játékok szabályait, ismeri a hozzájuk kapcsolódó dalokat, szövegeket. Érzi a kísérő zene vagy ének tempóját, lüktetését, amivel saját mozgását is összhangba tudja hozni.**
- **Képes helyes testtartással, párjához, társaihoz térben alkalmazkodva táncolni, a tanult táncok és játékok térformáit megvalósítani.**
- **Ismeri és érti a tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkcióját. Értelmezni tudja a tanult dalok szövegét.**
- **A tanuló megtapasztalja a közös mozgás, játék és éneklés örömét.**

4. évfolyam:	Szabad órakeret:	36
Tematikai egység	Téma	Óraszám
A tanult táncstílusok körének bővítése	A megismert táncok, táncstílusok körének fokozatos bővítése az osztály/csoport képességeinek megfelelően.	6
Ritmusérzék fejlesztése	A ritmusérzék fejlesztése a tánc, ének és a kísérőzene metrikai-ritmikai egységbe rendezésének érdekében.	6
A tánchoz kapcsolódó ének-zenei ismeretek	A zene és tánc egységének érzékeltetése, az énekhang javítása, a zenei hallás fejlesztése. Az IKT-eszközök médiatudatos használatának fejlesztése.	6

Eligazodás a térben	A tanuló testtudatának, testtartásának fejlesztése, az adott térhez és társaihoz való térbeli viszonyulásának érzékeltetése, tudatosítása.	4
Népi játékok	Az életkornak megfelelően megválasztott játékok nyújtotta élményen keresztül a kooperáció, a kezdeményező- és helyzetfelismerő képesség, az egymáshoz való alkalmazkodás és a szabályok elfogadásának képessége, a térérzékelés, az ének- és beszédhang, és a ritmusérzék fejlesztése.	4
Hagyományismeret	A tanult táncokhoz, dalokhoz, játékokhoz közvetlenül kötődő hagyományok, szokások megismerése, a dalok szövegének megértése.	4
Improvizációs készség fejlesztése	A tánc mint kifejező- és kommunikációs eszköz jelentőségének megtapasztalása már a tanulás kezdeteitől. A puszta reprodukció mellett az alkotó, kreatív mozgás örömének megélése. A táncok improvizatív vagy kötött jellegének tudatosítása (pl. a magyar néptánc).	6
	Összesen:	36

4. évfolyam: A továbbtanulás feltételei

- Sor, kör, oszlop, csiga, vonal alakzatok mozgásanyanyelv alapmotívumainak (csárdáslépés, háromugrós, lengető, bokázó) ismerete.

- Közvetlenül a táncolás élményéhez kötődő irányított beszélgetések során képalkotás a hagyományos táncalkalmak, a hagyományos közösségek táncéletének jellemzőiről.

- A tanult dalok szövegének – az esetleges ismeretlen fogalmak tisztázása után – társakkal közös értelmezése.
- Találkozás a tanult táncokhoz kapcsolódó viselet jellegzetességeivel, lehetőleg közvetlen tapasztalat alapján.
- A tanult táncokhoz, dalokhoz és játékokhoz kapcsolódóan élményszerzés az év jeles napjaival, ünnepeivel kapcsolatban.
- A legfontosabb naptári ünnepek megnevezése. Néhány, az ünnepekhez kapcsolódó népszokás megismerése.

- Közvetlen vagy közvetett tapasztalatok szerzése a tanuló szűkebb környezetének hagyományairól (múzeum, kiállítás meglátogatása, IKT-eszközök használata).

2.3. FELSŐ TAGOZAT

Magyar nyelv és irodalom

Az 5–8. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgy alapvető célja és feladata az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb olvasási stratégiák megismerése és alkalmazása. A szövegalkotás folyamatának megfigyelése, gyakorlása, különböző, a kommunikációs helyzetnek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban történő fogalmazás. Az elsajátított írástechnika, helyesírás gyakorlása, továbbfejlesztése.
A tantárgy jellegéből adódóan fontos feladat a nyelvi és irodalmi kultúra fejlesztése, az egyéni ismeretszerzés módjainak, technikáinak előkészítése, gyakoroltatása, a kritikus, problémamegoldó és a fogalmi gondolkodás fejlesztése.
A *magyar nyelv és irodalom* tantárgy az anyanyelvi kulcskompetencia fejlesztésében játszik döntő szerepet, ezen kívül jelentősen hozzájárul a digitális, a szociális és állampolgári, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség elnevezésű kulcskompetenciák fejlesztéséhez is. A hatékony, önálló tanulás készségeinek-képességeinek fejlesztése szintén kitüntetett szerepet kap a magyar órákon.
Beszédkészség szempontjából törekszünk arra, hogy az 5–6. évfolyamon a tanuló beszéde fejlődjön tovább a megfelelő artikuláció, szókincs és nyelvhelyesség szempontjából. A hallott szövegről legyen képes rövid szóbeli összefoglalást adni. Megszólalásaiban magyar órán és azon kívül is alkalmazkodjék a hallgatósághoz és a beszédhelyzethez. Olvasás szempontjából legyen képes érzékelni a szövegek műfaji különbségeit. Legyen képes néhány mondatos vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazására az olvasottakról. Szövegalkotás szempontjából legyen képes rövidebb szövegek alkotására, személyes és olvasmányélmények megfogalmazására. Tanulási képesség szempontjából jó, ha a tanuló képes különböző vázlatok felhasználására különböző témájú, műfajú szövegek megértésére, megfogalmazására.

Szövegértés szempontjából szükséges a globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás, továbbá tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázatása.
A 7–8. évfolyamon – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése (azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése) történik. Az információ felismerése (azonosítása), visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje szintén nagy jelentőséget kap, mint pl. a digitális tartalomalkotás és -megosztás, továbbá kommunikációs együttműködés az interneten keresztül. Fontos feladat a nyelvről tanult ismeretek mélyítése, a nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyelése mondat- és szövegépítő eljárásokkal.
Ennek megfelelően 7–8. évfolyamon el kell érni, hogy a beszédkészség szempontjából a 7–8. évfolyamon a tanuló beszédében már nemcsak megfelelően artikulál, hanem kiejtésével közlő szándékát is jól tükrözi, továbbá a mondat- és szövegfonetikai eszközöket is megfelelően alkalmazza. Már nemcsak összefoglalni tudja az olvasottakat, hanem érvelni is képes, és a beszédtárssal empatikusan együtt tud működni. Nemcsak a beszédhelyzethez alkalmazkodik, hanem különféle kommunikációs technikákat is képes alkalmazni. Tanulási képesség szempontjából már nemcsak használni képes a vázlatot, hanem ő maga is képes az önálló vázlatkészítés különféle eljárásaira. Szövegértés szempontjából már nemcsak értelmezésre, hanem formai-stilisztikai elemzésre is képes, továbbá a zenei és ritmikai eszközök típusainak azonosítására. Irodalomismeret szempontjából már nemcsak a lírai és az elbeszélő szerkezetek kulcsfogalmait ismeri, hanem érti a formai jegyek jelentésteremtő szerepét is, továbbá megismerkedik a drámával, a befogadóval, a hatással, a beszédhelyzettel, a jellemzés módjaival és a tantervben számára előírt további fogalmakkal. Erkölcsi ítélőképesség szempontjából már nemcsak a tetszésnyilvánításra és az eltérő vélemény tiszteletére képes, hanem érti az ízlés kontextuális összefüggéseit, kulturális, történeti, közösségi, családi, egyéni beágyazottságát. Ismeri a média működésének, társadalmi hatásainak alapvető összefüggéseit, a történetalakítás és elbeszélés mozgóképi eszközeit.

A nyelvi ismeretek fejlesztésére anyanyelvi szakköröket szervezünk, 5.-6. illetve 7.-8. évfolyamban. A végzős diákjaink számára továbbtanulásra felkészítő foglalkozásokat szervezünk a központi felvételi időpontjáig. A nyelvi munkaközösség minden évben megszervezi a Kazinczy szép kiejtési versenyt, tanulóinkkal bekapcsolódunk a megyei szervezésű helyesíró, versmondó és szövegértő versenyekbe.

Magyar nyelv és irodalom

/Összidőkeret táblázat/

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
5.	**4 +0,5**	**162**	130	32
6.	**4+0,5**	**162**	130	32
7.	**3 +1**	**144**	93	51
8.	**4**	**144**	134	10

Magyar nyelvtan

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
5.	**2**	**72**	65	7
6.	**2**	**72**	65	7
7.	**2**	**72**	31	41
8.	**2**	**72**	66	6

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	9	0	9
Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	11	0	11
Írás, fogalmazás	10	1	11
Helyesírás	11	1	12
A szavak szerkezete és jelentése	9	2	11
A nyelv szerkezete	15	3	18
Évfolyam összesen	65	7	72

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	7

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Az írástechnika tempójának fejlesztése, esztétikai megjelenésének fejlesztése, javítása	1
Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	A helyzetnek megfelelő, pontos helyesírás iránti igény kialakítása, a helyesírást segítő segédeszközök önálló használatának kialakítása.	1
Írás, fogalmazás	A szavak szerkezete; az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, szerkezetének, használati körének megfigyelése.	2
Helyesírás	Mássalhangzótörvények, magánhangzótörvények	3
A szavak szerkezete és jelentése		
	Összesen:	7

5. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A tanuló törekszik gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, adekvátan alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket.
Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteinek, rövidebb hallott történeteknek a megértésére, összefoglalására, továbbadására.
Ismeri és alkalmazni tudja a legalapvetőbb anyaggyűjtési, vázlatkészítési módokat. Képes önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (elbeszélés, leírás, levél, SMS, e-mail stb.) szöveget alkotni. Törekszik az igényes, pontos és helyes fogalmazásra, írásra.
Az írott felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése mellett képes újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni, azokat alkalmazni. Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források).
Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni.
A megismert új szavakat, közmondásokat, szólásokat próbálja aktív szókincsében is alkalmazni.
A magyar hangrendszer jellemezőinek tapasztalati úton történő megismerése. A hangok, a szóelemek és a szavak szintjének részletesebb vizsgálata.

Ismeri a magyar hangok rendszerét és főbb képzési jellemzőit, a hangok kapcsolódási szabályszerűségeit: hangrend, illeszkedés, teljes és részleges hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kiesés. Az alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés eleve, hagyomány elve, egyszerűsítés) megismerése főleg a hangtani ismeretek elsajátításához kapcsolódóan. A szavak szerkezetének megfigyeltetése, a főbb szóelemek funkcióinak tapasztalati úton történő fölfedeztetése.

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	9	0	9
Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés	11	0	11
Írás, fogalmazás	10	1	11
Helyesírás	11	1	12
A szavak szerkezete és jelentése	9	2	11
A nyelv szerkezete	15	3	18
	65	7	72

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	7

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Írás, fogalmazás	Szövegalkotás az internetes műfajokban: pl.: e-mail, komment	1
Helyesírás	A megismert helyesírási esetek felismerése és tudatos alkalmazása az írott szöveg megértése és szövegalkotási folyamatában	1
A szavak szerkezete és jelentése	A magyar nyelv és valamely tanult idegen nyelv szerkezete közötti hasonlóság és különbözőség megfigyelése.	2
A nyelv szerkezete	A magyar nyelv szófaji rendszere	3
	Összesen:	7

6. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A tanuló törekszik gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, adekvátan alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket.
Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteinek, rövidebb hallott történeteknek a megértésére, összefoglalására, továbbadására.
Képes önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, SMS, e-mail stb.) szöveget alkotni. Törekszik az igényes, pontos és helyes fogalmazásra, írásra.
Az írott és elektronikus felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése mellett képes újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni, azokat alkalmazni. Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források).
Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni.
A tanuló ismeri a tanult alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások), valamint az igekötők általános jellemzőit, alaki sajátosságait, a hozzájuk kapcsolódó főbb helyesírási szabályokat, amelyeket az írott munkáiban igyekszik alkalmazni is.
A megismert új szavakat, közmondásokat, szólásokat próbálja aktív szókincsében is alkalmazni.

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	4	1	5
Olvasás, szövegértés	3	1	4
Írás, fogalmazás	2	3	5
Helyesírás	4	1	5
A nyelv szerkezete és jelentése	16	34	50
A nyelv állandósága és változása	2	1	3
	31	41	72
7. évfolyam:	Szabad órakeret:		41

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Kifejező,a beszéd zenei eszközeit, a nem verbális jeleket	1

	a beszédhelyzetnek megfelelően használó megnyilatkozás.	
Olvasás, szövegértés	Adatkeresési technikák	1
Írás, fogalmazás	A tanulást segítő papíralapú és számítógépes jegyzetelés gyakorlása, törekvés a legoptimálisabb egyéni forma kialakítása	3
Helyesírás	Az írásjelek a szöveg központozásának legfontosabb szabályai.	1
A nyelv szerkezete és jelentése	A mondatrészek fajtái, a szószerkezetek, mondatelemzés	34
A nyelv állandósága és változása	A nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző régi és mai szövegekben	1
	Összesen:	41

7. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A tanuló eligazodik, és hatékonyan részt vesz a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben, vitákban. Képes álláspontját megfelelő érvek, bizonyítékok segítségével megvédeni.
Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit.
Képes a különböző megjelenésű és műfajú szövegek globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére.
Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan vázlatot készíteni.
Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, állításait indokolni.
A tanuló ismeri és a törekszik a szövegalkotásban a különböző mondatfajták használatára.
Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, illetve mondatrészek közötti írásjeleket.
Ismeri a szószerkezettípusokat, a fő mondatrészek szerepét és mondatbeli viszonyait, a hozzájuk kapcsolódó vonzatok jellemzőit. (Fő mondatrészek szerepe, funkciója és fajtái, mondatbeli viszonyaik, vonzatok.)

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	9	0	9
Olvasás, szövegértés	6	2	8
Írás, fogalmazás	5	0	5
Helyesírás	9	1	10
A nyelv szerkezete és jelentése	32	3	35
A nyelv állandósága és változása	5	0	5
Évfolyam összesen	66	6	72

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	6
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Olvasás, szövegértés	Az internetes adatkeresés; elektronikus és nyomtatott szótárhasználat	2
Helyesírás	Az összetett szavak helyesírása; az idézetek	1
A nyelv szerkezete és jelentése	A szóösszetételek típusai, a szóképzés	3
	Összesen:	6

8. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A tanuló eligazodik, és hatékonyan részt vesz a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben, vitákban.

Képes álláspontját megfelelő érvek, bizonyítékok segítségével megvédeni.
Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit.
Képes a különböző megjelenésű és műfajú szövegek globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére. Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, állításait indokolni.
A tanuló ismeri és a törekszik a szövegalkotásban a különböző mondatfajták használatára.

Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok, illetve mondatrészek közötti írásjeleket.
A tanuló a helyesírási segédkönyvek segítségével jártas az összetett szavak és gyakoribb mozaikszók helyesírásában.
Ismeri a tömegkommunikáció fogalmát, legjellemzőbb területeit.
Tisztában van a média alapvető kifejezőeszközeivel, az írott és az elektronikus sajtó műfajaival.
Ismeri a média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepét, működési módjának legfőbb jellemzőit. Kialakul benne a médiatudatosság elemi szintje, az önálló, kritikus attitűd.
Az írásjelek, a szöveg központozásának legfontosabb szabályait ismeri, alkalmazza.
A párbeszéd és az idézetek (egyenes, szabad függő, függő) írásmódja.
Összetett szavak helyesírásának alapvető szabályainak megismerése, alkalmazása.
Az alárendelő és mellérendelő összetett mondatok ismerete.
A tagmondatok közötti tartalmi-logikai és/vagy grammatikai viszony felismerése.
A szóösszetételek típusai, jelentésük változása, helyesírási szabályai. A szóösszetétel, a szóképzés és a jelentés összefüggésének elemzése szépirodalmi és nem irodalmi szövegekben; szógyűjtés játékos szóalkotás-képzéssel, összetétellel.
Szóösszetétel, alapszó, képzett szó, szókapcsolat megkülönböztetése.

Magyar irodalom

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
5.	**2 +0,5**	**90**	65	25
6.	**2+0,5**	**90**	65	25
7.	**2**	**72**	62	10
8.	**2**	**72**	68	4

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Mesék	10	6	16
Petőfi Sándor: János vitéz	15	6	21
Táj, szülőföld	5	0	5
A régió, a lakóhely kultúrája, irodalmi emlékei- bevezetés	5	0	5
Család, gyermekek és szülők	15	2	17
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10	6	21
Szövegalkotás	5	5	10
Évfolyam összesen	65	25	90

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	25

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Mesék	Meseélmények, mesehősök, mesei fordulatok, mesei jellemzők, felidézése, rendszerezése, kreatív gyakorlatok, mesemondás. Újabb mesei műfajok megismerése, olvasási gyakorlatok	6
Petőfi Sándor: János vitéz	Szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése, olvasási gyakorlatok	6
Család, gyermekek és szülők	Olvasási gyakorlatok, olvasói tapasztalatok, élmények előhívása	2
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	A szóbeli és írásbeli szövegalkotási képesség fejlesztése. Elmélyült olvasás, a hatékony, önálló szövegfeldolgozás támogatása	6
Szövegalkotás	Néhány, különféle típusú, a mindennapokban megjelenő írott és elektronikus szöveg elkészítése (meghívó, e-mail stb.)	5
	Összesen:	25

5. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A tanuló törekszik gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, adekvátan alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket.
Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteinek, rövidebb hallott történeteknek a megértésére, összefoglalására, továbbadására.
Ismeri és alkalmazni tudja a legalapvetőbb anyaggyűjtési, vázlatkészítési módokat. Képes önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, SMS, e-mail stb.) szöveget alkotni. Törekszik az igényes, pontos és helyes fogalmazásra, írásra.

Az írott és elektronikus felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése mellett képes újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni, azokat alkalmazni. Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források).
Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni.
A megismert új szavakat, közmondásokat, szólásokat próbálja aktív szókincsében is alkalmazni.
A tanuló meg tud nevezni három mesetípust példákkal, és fel tud idézni címe vagy részlete említésével három népdalt. Különbséget tud tenni a népmese és a műmese között. Össze tudja foglalni néhány hosszabb mű cselekményét (*János vitéz, A Pál utcai fiúk*), meg tudja különböztetni, melyik közülük a regény és melyik az elbeszélő költemény. Ismert és könnyen érthető történetben párosítani tudja annak egyes szakaszait a konfliktus, bonyodalom, tetőpont fogalmával. Képes az általa jól ismert történetek szereplőit jellemezni, kapcsolatrendszerüket feltárni. Képes művek, műrészletek szöveghű felidézésére.
Az olvasott és megtárgyalt irodalmi művek nyomán képes azonosítani erkölcsi értékeket és álláspontokat, képes megfogalmazni saját erkölcsi ítéleteit.

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Ballada	5	2	7
Monda, rege	5	2	7
Arany János: Toldi	15	6	21
Érzelmek, hangulatok, gondolatok	10	2	12
Próbatételek, kalandok, hősök	15	1	16
Gárdonyi Géza: Egri csillagok	10	6	16
Szövegalkotás	5	6	11
Évfolyam összesen	65	25	90

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	25
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ballada	Memoriterek kifejező tolmácsolása, időmértékes verselés	2
Monda, rege	A képzelet, a kreativitás, az olvasáskészség, íráskészség fejlesztése	2
Arany János: Toldi	A szókincs, az esztétikai és erkölcsi érzék, az ítélőképesség fejlesztése. A szövegközeli	6

	olvasás, a szövegértelmező képesség fejlesztése	
Érzelmek, hangulatok, gondolatok	A befogadási képesség növelése különböző kifejezésmódú szövegek olvasásával	2
Próbatételek, kalandok, hősök	A befogadó tapasztalatok, a szókincs bővítése	1
Gárdonyi Géza: Egri csillagok	Kreativitás fejlesztése szövegalkotási feladatokkal, egynyelvű szótárak használata, az olvasottak önálló dokumentálása	6
Szövegalkotás	Néhány, különféle típusú, a mindennapokban megjelenő írott és elektronikus szöveg elkészítése	5
		25
	Összesen:	25

6. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A tanuló törekszik gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, adekvátan alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket.
Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteinek, rövidebb hallott történeteknek a megértésére, összefoglalására, továbbadására.
Ismeri és alkalmazni tudja a legalapvetőbb anyaggyűjtési, vázlatkészítési módokat. Képes önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, SMS, e-mail stb.) szöveget alkotni. Törekszik az igényes, pontos és helyes fogalmazásra, írásra.
Az írott és elektronikus felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése mellett képes újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni, azokat alkalmazni. Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források).
Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni.
A megismert új szavakat, közmondásokat, szólásokat próbálja aktív szókincsében is alkalmazni.
Meg tudja fogalmazni, mi a különbség a mese és a monda között. El tudja különíteni a ritmikus szöveget a prózától. Felismeri a hexameteres szövegről, hogy az időmértékes, a felező tizenkettesről, hogy az ütemhangsúlyos. Fel tud sorolni három-négy művet Petőfitől és Aranytól, képes egyszerűbb összehasonlítást megfogalmazni János vitéz és Toldi Miklós alakjáról. Képes értelmezni *A walesi bárdok*ban rejlő üzenetet, és meg tudja világítani 5–6 mondatban az *Egri csillagok* történelmi hátterét. El tudja különíteni az egyszerűbb versekben

és prózai szövegekben a nagyobb szerkezeti egységeket. Össze tudja foglalni néhány hosszabb mű cselekményét (*Toldi, Egri csillagok*), meg tudja különböztetni, melyik közülük a regény és melyik az elbeszélő költemény. Értelmesen és pontosan, tisztán, tagoltan, megfelelő ritmusban tud felolvasni szövegeket. Részt tud venni számára ismert témájú vitában, és képes érveket alkotni. Ismert és könnyen érthető történetben párosítani tudja annak egyes szakaszait a konfliktus, bonyodalom, tetőpont fogalmával. Képes az általa jól ismert történetek szereplőit jellemezni, kapcsolatrendszerüket feltárni. Képes néhány példa közül kiválasztani az egyszerűbb metaforákat és metonímiákat. Képes egyszerűbb meghatározást adnia következő fogalmakról: líra, epika, epizód, megszemélyesítés, ballada, dal, rím, ritmus, mítosz, motívum, konfliktus. Képes művek, műrészletek szöveghű felidézésére.
Az olvasott és megtárgyalt irodalmi művek nyomán képes azonosítani erkölcsi értékeket és álláspontokat, képes megfogalmazni saját erkölcsi ítéleteit.

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kisepikai alkotások (pl. kisregény, elbeszélés, novella, legenda, anekdota)	10	1	11
Nagyepikai alkotás- regényelemzés	8	4	12
Lírai műfajok (óda, himnusz, elégia, dal epigramma)	22	1	23
Egy korstílus- a romantika	6	2	8
Nagyepikai alkotás- egy Jókai-regény és a romantikus korstílus (regényelemzés)	8	2	10
Drámai műfajok (egy komédia)	8	0	8
Évfolyam összesen	62	10	72

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	10

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kisepikai alkotások (pl. kisregény, elbeszélés, novella, legenda, anekdota)	Az irodalmi élmény befogadásának és megosztásának fejlesztése	1
Nagyepikai alkotás- regényelemzés	Források önálló feltárása és felhasználása; epikai alkotások	4

	elemző, értelmező képességének fejlesztése	
Lírai műfajok (óda, himnusz, elégia, dal epigramma)	Szövegértési és szövegelemző képességek fejlesztése	1
Egy korstílus- a romantika	Képesség az önálló ismeretszerzésre, digitális források használatával	2
Nagyepikai alkotás- egy Jókai-regény és a romantikus korstílus (regényelemzés)	Komplex képességfejlesztés (idő-térviszonyok, előreutalások, késleltetések stb.)	2
	Összesen:	10

7. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A tanuló képes a kulturált szociális érintkezésre, eligazodik, és hatékonyan részt vesz a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben, vitákban. Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit.
Képes érzelmeit kifejezni, álláspontját megfelelő érvek, bizonyítékok segítségével megvédeni, ugyanakkor empatikusan képes beleélni magát mások gondolatvilágába, érzelmeibe, megérti mások cselekvésének mozgatórugóit.
Képes a különböző megjelenésű és műfajú szövegek globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére.
Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, állításait indokolni.
Képes a könnyebben besorolható művek műfaji azonosítására, 8–10 műfajt műnemekbe tud sorolni, és a műnemek lényegét meg tudja fogalmazni. A különböző regénytípusok műfaji jegyeit felismeri, a szereplőket jellemezni tudja, a konfliktusok mibenlétét fel tudja tárni. Felismeri az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján. Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: novella, rapszódia, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon, dialógus, monológ, óda, himnusz, elégia, dal, epigramma. Képes művek, műrészletek szöveghű felidézésére. Ismeri a következő kulcsfogalmakat: alliteráció; szókép, hasonlat, megszemélyesítés, metafora, alakzat, ismétlés, párhuzam, ellentét, fokozás, figura etymologica, inverzió, kisepika, anekdota, novella, elbeszélés, kisregény, komikus eposz, ballada**,** szerkezet, időrend, elbeszélői nézőpont, beszédhelyzet.
Képes beszámolót, kiselőadást, prezentációt készíteni és tartani különböző írott és elektronikus forrásokból, kézikönyvekből, atlaszokból/szakmunkákból, a témától függően statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból.

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kisepikai alkotások – prózai és verses, pl. novella, elbeszélés, kisregény, anekdota, karcolat, komikus eposz, ballada	13	0	13
Nagyepikai alkotás - regényelemzés	8	1	9
Lírai és átmeneti műfajok, műtípusok – óda, dal, epigramma, elégia, ekloga, életkép, tájlíra, hangulatlíra, gondolati líra	17	0	17
Stílusirányzatok a 20. század elején (klasszikus modernség)	6	0	6
Nagyepikai alkotás az ifjúsági és/vagy a szórakoztató irodalom köréből – a magyar vagy világirodalom, regényelemzés	7	2	9
Drámai műfajok – egy tragédia és/vagy egy komédia	7	0	7
A média kifejezőeszközei (1) Történet és elbeszélés mozgóképen	3	1	4
A média kifejezőeszközei (2) A mozgóképi és az írott sajtó szövegeinek rendszerezése	3	0	3
A média társadalmi szerepe, használata; A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése	4	0	4
Évfolyam összesen	68	4	72

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	4

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Nagyepikai alkotás - regényelemzés	Az emberismeret, az önismeret fejlesztése	1
Nagyepikai alkotás az ifjúsági és/vagy a szórakoztató irodalom köréből – a magyar vagy világirodalom, regényelemzés	Az önismeret, az empátia, az erkölcsi tudatosság fejlesztése; A szórakoztató irodalom egyes alkotásainak, különféle filmes feldolgozásoknak esztétikai szempontú, kritikus értékelése	2

A média kifejezőeszközei (1) Történet és elbeszélés mozgóképen	Egyszerűbb médiaszövegek létrehozása (pl. újságcikk, közösségi portálra készülő adatlap, önportré)	1
	Összesen:	4

8. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A tanuló képes a kulturált szociális érintkezésre, eligazodik, és hatékonyan részt vesz a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben, vitákban. Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit.
Képes érzelmeit kifejezni, álláspontját megfelelő érvek, bizonyítékok segítségével megvédeni, ugyanakkor empatikusan képes beleélni magát mások gondolatvilágába, érzelmeibe, megérti mások cselekvésének mozgatórugóit.
Képes a különböző megjelenésű és műfajú szövegek globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére.
Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, állításait indokolni.
Ismeri a tömegkommunikáció fogalmát, legjellemzőbb területeit.
Képes a könnyebben besorolható művek műfaji azonosítására, 8–10 műfajt műnemekbe tud sorolni, és a műnemek lényegét meg tudja fogalmazni. A különböző regénytípusok műfaji jegyeit felismeri, a szereplőket jellemezni tudja, a konfliktusok mibenlétét fel tudja tárni. Felismeri az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján (elsősorban 19–20. századi alkotások). Felismeri néhány lírai mű beszédhelyzetét, a megszólító-megszólított viszony néhány jellegzetes típusát, azonosítja a művek tematikáját, meghatározó motívumait. Felfedez műfaji és tematikus-motivikus kapcsolatokat, azonosítja a zenei és ritmikai eszközök típusait, felismeri funkciójukat, hangulati hatásukat. Azonosít képeket, alakzatokat, szókincsbeli és mondattani jellegzetességeket, a lexika jelentésteremtő szerepét megérti a lírai szövegekben, megismeri a kompozíció meghatározó elemeit (pl. tematikus szerkezet, tér- és időszerkezet, logikai szerkezet, beszédhelyzet és változása). Konkrét szövegpéldán meg tudja mutatni a mindentudó és a tárgyilagos elbeszélői szerep különbözőségét, továbbá a közvetett és a közvetlen elbeszélésmód eltérését. Képes a drámákban, filmekben megjelenő emberi kapcsolatok, cselekedetek, érzelmi viszonyulások, konfliktusok összetettségének értelmezésére és megvitatására. Az olvasott, megtárgyalt művek erkölcsi kérdésfeltevéseire véleményében, erkölcsi ítéleteiben, érveiben tud támaszkodni.
Képes művek, műrészletek szöveghű felidézésére.
Képes beszámolót, kiselőadást, prezentációt készíteni és tartani különböző írott és elektronikus forrásokból, kézikönyvekből, atlaszokból/szakmunkákból, a témától függően statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból.
Tisztában van a média alapvető kifejezőeszközeivel, az írott és az elektronikus sajtó műfajaival. Ismeri a média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepét, működési módjának legfőbb jellemzőit. Kialakul benne a médiatudatosság elemi szintje, az önálló, kritikus attitűd.

Idegen nyelv

Az idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

A korszerű idegen nyelv-oktatás kritériumainak megfelelően a tankönyvsorozat a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan tanítjuk.

A sikeres kommunikáció érdekében a tankönyvsorozat segít abban, hogy a tanulók az általános iskolai nyelvoktatás végére megismerjék és használni tudják mindazokat a nyelvi eszközöket, amelyekből, és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Segíti, hogy tisztában legyenek a mondanivaló szerveződésének, szerkesztésének elveivel, hogy koherens nyelvi egységgé formálhassák közlendőjüket. Megismerik azokat az eszközöket és forgatókönyveket, amelyekkel sikeresen megoldhatók a különféle kommunikációs helyzetek. Felismerik, hogy minden nyelvi érintkezést szabályok szőnek át, amelyek a nemek, korosztályok, társadalmi csoportok között különböző alkalmakkor szabályozzák az érintkezést. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.

Automatikusan kialakul az a tanulói igény, hogy a célnyelvi országokkal és kultúrájukkal még alaposabban megismerkedjenek.

Tantárgyközi integráció

A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a NAT hangsúlyozza a tantárgyközi integráció jelentőségét. A tankönyvsorozat rendszeresen épít a tananyagba olyan szókincsfejlesztést, melynek segítségével a tanulók angol és német nyelven más tantárgyak keretében szerzett ismereteket és személyes tapasztalatokat is ki tudnak fejezni.

Nyelvtanulási stratégiák

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint újabb nyelveket sajátítsanak el. Ezek a stratégiák

észrevétlenül sajátítódnak el, hiszen ebben az életkorban elsősorban a mintakövetés jellemző. Ráadásul a módszeresen egymásra épülő tanítási egységek szerkezete arra készteti a tanulókat, hogy rendszeresen önállóan is értékeljék tudásukat.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a NAT-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az angol és német nyelv tanulásába, és fordítva, az idegen nyelv tanulása során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismereti, sőt az idegen nyelv tanulása segíthet abban, hogy tudatosabbá váljon az anyanyelv használata.

Az önálló tanulás képességének kialakítása – az internet használata

Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a tanulásról magáról történő beszélgetésre, a tanulási stratégiák kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére is.
A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek a tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.
Az 5. évfolyam megkezdésekor a tanulók iskolánkban már három év nyelvtanulási tapasztalattal rendelkeznek. Megértik az órai tevékenységekre vonatkozó egyszerű utasításokat, tudják, hogy léteznek olyan iskolai és iskolán kívüli helyzetek, feladatok, amelyeket csak akkor képesek sikerrel megoldani, ha megfelelő nyelvismerettel rendelkeznek. Már ismernek hangzó és írott szövegeket, az írást is elkezdték az idegen nyelv tanulásának szolgálatába állítani, és gondolataikat egyszerű formában már írásban is ki tudják fejezni. Ismerik a játékos nyelvtanulás örömét, és a feldolgozott tartalmak révén lehetőségük nyílt bepillantani egy, a sajátjukhoz részben hasonló, részben attól eltérő kultúrába. A pozitív visszajelzések önbizalmat adtak nekik, és néhány alapvető nyelvtanulási stratégia elsajátításával megtették az első lépéseket az önálló nyelvtanulóvá válás útján.
Az 5–6. évfolyam céljai között első helyen áll a motiváció fenntartása, a tanulók sikerélményének biztosítása értelmes munkával. Fontos célunk a beszédértés és a

beszédkészség fejlesztése, ami mellé fokozatosan felzárkózik az olvasott szöveg értése és az írás is. A készségek fejlesztése komplex módon történik, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben természetes módon összekapcsolódnak. A nyelv elsajátítása kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetekben történik, melyekben a verbális és a nem verbális elemek természetes egységet alkotnak.
A témakörök felölelik a tanterv egyéb tantárgyi tartalmait, hiszen a nyelvet nem önmagáért használjuk, hanem információszerzésre, illetve az információ feldolgozására. A kereszttantervi törekvések hozzájárulnak az idegen nyelvi tananyag érthetővé tételéhez, de a tartalmakat más szempontból, másképp csoportosítva dolgozzuk fel, nehogy unalmassá váljanak.
Bár a 10–14 éves korosztály a nyelvtanulás során jobban támaszkodik memóriájára, mint a célnyelv szabályrendszerére, egyre inkább képes szabályszerűségeket észrevenni a nyelvben. Mivel a szabályok ismerete csak kismértékben segíti nyelvi fejlődésüket, a tanításban fontos szerepet játszik a nyelvi szerkezetek automatizálása. A helyes nyelvhasználat elsajátításában lényeges a nyelvi input minősége és mennyisége, valamint a pozitív tanári visszajelzés. Cél, hogy a tanulók esetleges nyelvi hibáikat maguk vegyék észre és javítsák, így segíthetjük őket autonóm nyelvtanulóvá válni.
A négy év során célunk, hogy a diákjaink eljussanak a nyelvtanulási stratégiák olyan szintű használatához, ami lehetővé teszi számukra az osztályterem falain kívülről jövő idegen nyelvi hatások (filmek, zene, tévéműsorok, újságok) hasznosítását és az irányított önálló haladást. Fontos, hogy a tanulók idegen nyelvi kompetenciájának fejlesztése szoros összefonódásban és kölcsönhatásban legyen a az anyanyelvi kommunikációval, a szociális kompetenciával, az esztétikai-művészeti tudatossággal és kifejezőképességgel, valamint az önálló tanulással. A digitális kompetencia is egyre nagyobb szerepet kap, hiszen az IKT-eszközök használata idegen nyelven is az információszerzés és információcsere korszerű és hatékony módja.
A nyolcadik osztály végére a tanulók nyelvtudása eléri azt a mérhető szintet, amellyel képesek ismert témakörökben idegen nyelvű információt megérteni és adni, interakciókban sikerrel részt venni.

Fejlesztési követelmények

A tanuló képes követni a célnyelvi óravezetést, idegen nyelvű információt megérteni és adni, interakcióban sikerrel részt venni. Képes a tanárral és társaival együttműködni a nyelvórai feladatok megoldásában, párbeszédeket tud folytatni, és minta alapján egyszerűbb szövegeket is alkot. Tisztában van a nyelvtanulás részterületeivel (hallott szöveg értése, beszédkészség, olvasásértés, szókincs, fogalmazás stb.), kialakult és továbbfejleszthető nyelvtanulási stratégiái vannak. Kialakul az igény benne, hogy az osztálytermen kívüli idegen nyelvi hatásokat (tévéműsorok, újságok, internet stb.) is megpróbálja hasznosítani önálló haladása érdekében.

A fejlesztés várható eredménye a 6. évfolyam végén a KER szerinti A1 szint, a 8. évfolyam végén A2 szint.

Értékelés

Az eredményes tanulás-tanítás folyamat alapfeltétele a folyamatos és rendszeres értékelés, melynek során képet kapunk arról, hogy tanulóink milyen fejlettségi fokot értek el a négy

alapkészség területén, milyen mértékig sajátították el a tanított anyagot, és, hogy mennyire tudják teljesíteni a tantervben megfogalmazott követelményeket. A reális alapokra épülő értékelés a tanulót további munkára ösztönzi, és erősíti a motivációját.

A tanári kézikönyvek tartalmi és módszertani segítséget nyújtanak az értékeléshez. A tanítási folyamat különböző szakaszaihoz ellenőrző feladatokat, előre elkészített felmérőket használunk, vagy a kézikönyv függelékeként, vagy különálló, ingyenes füzetben. f Fontos, azonban, hogy a tanulói teljesítmény ellenőrzése ne csupán feladatlapon történjen, hiszen a négy alapkészség mindegyikében mérni kell a fejlődést. A tankönyv, a munkafüzet és a hanganyag különböző lehetőségeket ajánl fel minden fejezetben a tanulói teljesítmény értékelésére.

Az alkalmazott tankönyv kiválasztásának elvi szempontjai

- A kerettanterv alapvető célkitűzéseinek 100%-ban feleljen meg: motiválja a tanulót a nyelvtanulásra, fejlessze mindazokat a készségeket, amelyek a nyelvtudáshoz szükségesek, használjon olyan munkáltató és gyakorlati feladattípusokat, amelyek megkönnyítik a nyelv elsajátítását.
- A tankönyvsorozat a felső tagozatos angol és német nyelvi tanterv követelményeit 100%-ban fedje.
- A tananyag illeszthető legyen a tantervben megadott éves óraszámokhoz.

Iskolánkban rendszeresek a helyi szervezésű idegen nyelvi versenyek. Tanulóink rendszeresen bekapcsolódunk idegen nyelvi levelezős versenyekbe. A tanév során a nyelv iránt érdeklődő tanulóinknak lehetőséget biztosítunk megyei szintű csapatversenyeken való megmérettetésekre.
A délutáni szabadidőben idegen nyelvi szakköröket indítunk tehetséggondozás, versenyre történő felkészülés biztosítására.kiscsoportos formában.

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
5.	**3**	**108**	97	11
6.	**3**	**108**	97	11
7.	**3**	**108**	97	11
8.	**3**	**108**	97	11

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család	15	2	17
Otthon	15	2	17
Öltözködés	7	-	7
Sport	10	-	10
Iskola, barátok	15	-	15

Szabadidő, szórakozás	15	2	17
Ünnepek	5	3	8
Város, bevásárlás	10	1	11
Zene, művészetek	5	1	6
Évfolyam összesen	97	11	108

5.évfolyam:	Szabad órakeret:	11

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Barátok, családi események	2
Otthon	Lakásunk, házunk, szobám bemutatása	2
Szabadidő, szórakozás	Kedvenc időtöltésem, hobbim bemutatása	2
Ünnepek	Családi ünnepek, ünnepi szokások	3
Vásárlás	Vásárlási szituációk	1
Zene, művészetek	Zenehallgatás, daltanulás	1
	Összesen:	11

5. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése
A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel kifejezett kérést, utasítást megért, arra cselekvéssel válaszol;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket megért;
- ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr.

Beszédkészség
A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű mondatban válaszol;
- tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket fogalmaz, kérdéseket tesz fel;
- megértési probléma esetén segítséget kér.

Olvasott szöveg értése
A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat elolvas;
- ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokból álló szövegben fontos információt megtalál;

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló szöveg lényegét megérti.

Íráskészség
A tanuló
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat helyesen leír;
- egyszerű közléseket és kérdéseket tanult minta alapján írásban megfogalmaz.

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család	15	2	17
Otthon, lakóhely	15	2	17
Étkezés	10	1	11
Sport	5	-	5
Iskola, barátok	14	-	14
Szabadidő, szórakozás	10	1	11
Ünnepek és szokások	3	3	6
Természet, állatok	10	2	12
Fantázia és valóság	5	-	5
Egészséges életmód	10	-	10
Évfolyam összesen	97	11	108

6.évfolyam:	Szabad órakeret:	11

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Foglalkozások, napirend	2
Otthon, tágabb környezetünk	Ország, lakóhely bemutatása	2
Étkezés	Étkezési szokások, ételreceptek	1
Természet, állatok	Állatok jellemzése	2
Ünnepek és szokások	Családi ünnepek, ajándékok ünnepekre	3

Szabadidő, szórakozás	Tévé, film, videó, számítógép	1
	Összesen:	11

6. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése
A tanuló
- utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket megért;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szöveg lényegét megérti.

Beszédkészség
A tanuló
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrákba rendezett mondatokban válaszol;
- jórészt tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz,
- kérdéseket tesz fel;
- megértési probléma esetén segítséget kér;
- tanult minta alapján egyszerű párbeszédben részt vesz.

Olvasott szöveg értése
A tanuló
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat elolvas;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegben fontos információt megtalál; j
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló szöveg lényegét megért.

Íráskészség
A tanuló
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat helyesen leír;
- egyszerű közléseket és kérdéseket tanult minta alapján írásban megfogalmaz;
- egyszerű, strukturált szöveget (baráti üzenet, üdvözlet) létrehoz.

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete

Család	10	2	12
Emberi kapcsolaok	10	-	10
Otthon	10	2	12
Étkezés	10	-	10
Utazás, pihenés	10	1	11
Sport, egészséges életmód	10	-	10
Iskola, barátok	10	-	10
Szabadidő, szórakozás	7	2	9
Ünnepek, szokások	3	3	6
Város, bevásárlás	10	-	10
Zene, művészetek	7	1	8
Évfolyam összesen	97	11	108

7.évfolyam:	Szabad órakeret:	11
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Családfa, foglalkozások	2
Otthon, tágabb környezetünk	Ország, lakóhely bemutatása	2
Utazás, pihenés	Közlekedési eszközök	1
Zene, művészetek	Zene, színház	1
Ünnepek és szokások	**Családi ünnepek, ajándékok ünnepekre**	3
Szabadidő, szórakozás	**Tévé, film, videó, számítógép, olvasás**	2
	Összesen:	11

7. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése
A tanuló
- megérti az utasításokat, azokra cselekvéssel válaszol;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket, eseményeket megért;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűri;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szöveg lényegét megért; ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből kikövetkezteti.

Beszédkészség
A tanuló
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrákba rendezett mondatokban válaszol;

- egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz,
- kérdéseket tesz fel,
- eseményeket mesél el;
- megértési probléma esetén segítséget kér;
- részt vesz egyszerű párbeszédben,
- beszélgetést kezdeményez, befejez.

Olvasott szöveg értése

A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget elolvas;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegben fontos információt megtalál;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg lényegét megérti;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló szöveg lényegét megérti;
- egyszerű, képekkel illusztrált szöveget megért;
- ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott szövegben kikövetkezteti.

Íráskészség

A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget helyesen leír;
- egyszerű közléseket és kérdéseket írásban megfogalmaz;
- egyszerű, strukturált szöveget (baráti üzenet, üdvözlet) létrehoz;

8. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Család, emberi kapcsolatok	15	3	18
Természet, állatok	10	-	10
Egészséges életmód	10	-	10
Környezetünk védelme	6	-	6
Iskola, barátok	10	-	10
Szabadidő, szórakozás	10	3	13
Ünnepek, szokások	3	3	6
Város, bevásárlás	10	-	10
Felfedezések, tudomány	8	-	8
Média, kommunikáció	5	2	7
Földünk és a világűr	10	-	10
Évfolyam összesen	97	11	108

8.évfolyam:	Szabad órakeret:	11

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Család	Emberi kapcsolatok, otthoni teendők	3
Szabadidő, szórakozás	Zene, színház, múzeumok, olvasás	3
Ünnepek, szokások	Családi és egyéb ünnepek	3
Média, kommunikáció	E-mail, SMS, PP-s projektek	2
	Összesen:	11

8. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

Hallott szöveg értése

A tanuló

- utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket, eseményeket megért;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kb. 100 szavas szövegből fontos információt kiszűr;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel, megfogalmazott kb. 100 szavas szöveg lényegét megérti;
- ismeretlen nyelvi elem jelentését jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kb. 100 szavas szövegből kikövetkeztetni;
- jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott kb. 100 szavas szövegben képes a lényeges információt a lényegtelentől elkülöníteni.

Beszédkészség

A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű struktúrákba rendezett mondatokban válaszol;
- egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz,
- kérdéseket feltesz,
- eseményeket elmesél;
- megértési probléma esetén segítséget kér;
- egyszerű párbeszédben részt vesz;

Olvasott szöveg értése

A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg lényegét megérti;
- ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott szövegben kikövetkezteti;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveget elolvas;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben fontos információt megtalál;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveg lényegét megérti;
- egyszerű történetet megérteni; jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott kb. 100 szavas szövegben ismeretlen nyelvi elemek jelentését kikövetkezteti;
- jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott, kb.100 szavas szövegben a lényeges információt a lényegtelentől elkülöníti.

Íráskészség
A tanuló

- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget helyesen leír;
- egyszerű közléseket és kérdéseket írásban megfogalmaz;
- egyszerű, strukturált szöveget (üzenet, üdvözlet, baráti levelet) létrehoz;
- ismert struktúrák felhasználásával tényszerű információt közvetítő kb. 50 szavas szöveget ír;

MATEMATIKA

„ A matematika a tudományok királynője.”
(Gauss)

Az iskolai matematika tanítás célja, hogy hiteles képet nyújtson a műveltség területről, mint tudásrendszerről, mint sajátos emberi megismerési, szellemi tevékenységről. A matematika tanulása érzelmi és motivációs vonatkozásban is formálja, gazdagítja a személyiséget, a gondolkodást, alkalmazásra képes tudást hoz létre.
Alapvető **CÉL:** a tanulókat megismertetni az őket körülvevő környezet mennyiségi és térbeli viszonyaival, megalapoznia korszerű, alkalmazásra képes matematikai műveltségüket, fejleszteni gondolkodásukat, az életkornak megfelelő szinten biztosítania többi tantárgy tanulásához, a mindennapok gyakorlatához szükséges matematikai ismereteket.
Alapvető cél a megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése, a valóságos szituációk és a matematikai modellek közötti kétirányú út megismerése és azok használatának fokozatos kialakítása.
A matematikai gondolkodásfejlesztése emeli a gondolkodás általános kultúráját.
A műveltségi terület a matematika különböző témaköreinek szerves összeépülésével kívánja feltárni a matematika és a gondolkodás világát.

A matematika tanítás feladata a matematika különböző arculatainak bemutatása:

- kulturális örökség;
- önálló tudomány;
- más tudományok segítője;
- alkotó tevékenység;
- a gondolkodás örömének forrása;
- a mintákban, struktúrákban tapasztalható rend és esztétikum megjelenítője;
- a mindennapi élet része, foglalkozások (szakmák) eszköze.

A matematikai ismeretek magukban foglalják a számok mértékek, struktúrák, az alapműveletek és az alapvető matematikai fogalmak, jelölések és összefüggések készség szintű ismeretét.
A matematika szerepének megértése a természet és társadalomtudományokban, a humán kultúra számos ágában a döntőképesség fejlesztésében.

Célunk, hogy az általunk tanított matematika támogassa az elektronikus eszközök (zsebszámológép, számítógép, internet stb..) információhordozók megismerését, alkalmazásukat az ismeretszerzésben, a problémák megoldásában.
Az általános iskolai matematikai nevelés adjon biztos alapot a reálisan megválasztott középfokú tanulmányok folytatására.

Iskolánkban az ötödik évfolyamos matematikai ismereteket teljes egészében a Kerettantervekben meghatározottak alapján oktatjuk. A hatodik, hetedik és nyolcadik évfolyam órakeretét heti egy órával kiegészítettük a szabadon felhasználható időkeret terhére, az ismeretek körét a szabad időkeretben témánként részletezzük.
A tehetséggondozás területén bekapcsolódunk levelezős, kistérségi és megyei szintű versenyekbe. Rendszeresen megrendezzük a Zrínyi Ilona matematika, az Alapműveleti verseny házi fordulóit.
Nyolcadikos tanulóink számára felvételire előkészítő foglalkozásokat szervezünk a központi írásbeli vizsgák időpontjáig bezárólag az első félévben.

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
5.	**4**	**144**	144	0
6.	**3 + 1**	**144**	108	36
7.	**3 + 1**	**144**	108	36
8.	**3 + 1**	**144**	108	36

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete

Gondolkodási ismeretek	6+ folyamatos	0	6 +folyamatos
Számtan és algebra	70	0	70
Geometria	36	0	36
Függvények ,az analízis elemei	10	0	10
Statisztika, valószínűség	6	0	6
Témazáró dolgozatok írása, javítása	8	0	8
Összefoglalás, hiányok pótlása	4 + 4	0	4 + 4
Évfolyam összesen	144	0	**144**

5. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

Gondolkodási és megismerési módszerek

- Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján, részhalmaz felírása, felismerése.
- Két véges halmaz közös részének, uniójának felírása, ábrázolása.
- Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint.
- Néhány elem sorba rendezése, az összes lehetséges sorrend felsorolása.
- Állítások igazságának eldöntésére, igaz és hamis állítások megfogalmazása.
- A nyelv logikai elemeinek és az összehasonlításhoz szükséges kifejezéseknek a helyes használata.

Számtan, algebra

- Az 1 000 000-nál nem nagyobb természetes számok írása, olvasása, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen, a tízes számrendszer ismerete. Természetes számok kerekítése.
- A természetes számok összeadása, kivonása, szorzása többjegyű szorzóval, osztása kétjegyű osztóval.
- Számok osztóinak, többszöröseinek felírása. A 2-vel, 5-tel, 100-zal, 1000-rel osztható számok felismerése.
- Törtek kétféle értelmezése, ábrázolásuk többféleképpen. Kis nevezőjű törtek összehasonlítása, összeadása, kivonása, szorzása, osztása természetes számmal.
- Tizedes törtek értelmezése, írása, olvasása, összehasonlításuk. Tizedes törtek kerekítése. Tizedes törtek összeadása, kivonása, szorzása, osztása természetes számmal.
- Két-három műveletet tartalmazó műveletsor eredményének kiszámítása, a műveleti sorrendre vonatkozó szabályok ismerete, alkalmazása. Zárójelek alkalmazása.
- Egész számok, negatív, pozitív számok ismerete, ellentett, abszolút érték meghatározása. Egész számok összeadása, kivonása szemléletes feladatokban.
- A mindennapi élettel kapcsolatos egyszerű szöveges feladatok megoldása (szövegértelmezés, adatok kigyűjtése, terv, becslés, számítás; ellenőrzés segítségével a kapott eredmények helyességének megítélése).

A hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő, tömeg szabványmértékegységeinek ismerete, helyes alkalmazása. Mértékegységek egyszerűbb átváltásai gyakorlati feladatokban.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- Tájékozódás a koordinátarendszerben: pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak leolvasása.

– Egyszerűbb grafikonok, elemzése, oszlopdiagramok, vonaldiagramok értelmezése, megrajzolása. Táblázatok értelmezése, készítése.

Néhány tagjával elkezdett sorozathoz szabály(ok) keresése, megfogalmazása. Egyszerű sorozatok folytatása adott, illetve felismert szabály alapján.

Geometria

– Térelemek felismerése: pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, test szemléletes fogalmának ismerete. Törekvés a szaknyelv és az anyanyelv helyes használatára.
– Párhuzamos, metsző, kitérő, merőleges egyenesek fogalmának ismerete. Párhuzamos és merőleges egyenesek rajzolása egyélű és derékszögű vonalzó segítségével.
– A geometriai ismeretek alkalmazásával az ábrák helyes értelmezése.
– Pont és egyenes távolsága, két párhuzamos egyenes távolsága. A körző, vonalzó célszerű használata.
– A sokszög szemléletes fogalma. Sokszögek tulajdonságainak vizsgálata, csoportosításuk különböző szempontok szerint.
– Konkrét sokszögek kerületének kiszámítása.
– A téglalap, négyzet fogalma, tulajdonságaik vizsgálata, kerületük kiszámítása konkrét feladatokban.
– Sokszögek területének meghatározása alkalmai mértékegységgel történő lefedéssel. A terület szabványos mértékegységei, átváltásuk. A téglalap (négyzet) területe.
– A téglatest, kocka ismerete, az elnevezések (csúcs, él, lap) helyes használata. A téglatest hálója, felszínének meghatározása.
– A téglatest térfogata, a térfogat szabványos mértékegységei. A térfogat és az űrtartalom mértékegységei közti kapcsolat ismerete.
– A kerület-, a terület- és a térfogatszámításról tanultak alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban.
– Testek ábrázolása; építése.
– A szögtartomány fogalma, a szögek nagyságának megmérése, a mértékegységek ismerete. Adott nagyságú szög megrajzolása szögmérő segítségével. A szögfajták ismerete.

Valószínűség, statisztika

– Egyszerű diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.
– Néhány szám számtani közepének kiszámítása.

Valószínűségi játékok, kísérletek során adatok tervszerű gyűjtése, rendezése, ábrázolása.

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Gondolkodási ismeretek	folyamatos	folyamatos	folyamatos
Számtan és algebra	48	20	68
Geometria	30	8	38
Függvények ,az analízis elemei	10	2	12
Statisztika, valószínűség	4	2	6
Témazáró dolgozatok írása, javítása	8	0	8

Összefoglalás, hiányok pótlása	4 + 4	4	4 + 8
Évfolyam összesen	108	36	**144**

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	36

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Számtan és algebra	Műveletek racionális számkörben	10
	A mindennapi életben felmerülő, egyszerű arányossági feladatok	3
	Szabványmértékegységek és átváltásuk	1
	Egyszerű százalékszámítási feladatok arányos következtetéssel	3
	Egyszerű elsőfokú egyismeretlenes egyenletek	1
	Szöveges feladatok megoldása.	2
Geometria	Nevezetes szögek szerkesztése	1
	Egyenlőszárú szárú háromszög és speciális négyszögek szerkesztése	3
	Tengelyesen szimmetrikus háromszögek, négyszögek	1
	Tengelyesen szimmetrikus háromszögek, négyszögek területe	3
Függvények ,az analízis elemei	Változó mennyiségek közötti kapcsolatok, ábrázolásuk derékszögű koordináta-rendszerben	1
	Sorozatok folytatása adott szabály szerint	1
Statisztika, valószínűség	Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése. Egyszerű diagramok, értelmezése, táblázatok olvasása, készítése	2
Összefoglalás, hiányok pótlása	Tematikai egységenként 1-1 óra	4
	Összesen:	36

6.évfolyam: A továbbhaladás feltételei:

Gondolkodási és megismerési módszerek

- Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján, részhalmaz felírása, felismerése.
- Két véges halmaz közös részének, uniójának felírása, ábrázolása.
- Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint.
- Néhány elem sorba rendezése, az összes lehetséges sorrend felírása.
- Állítások igazságának eldöntésére, igaz és hamis állítások megfogalmazása.
- A nyelv logikai elemeinek és az összehasonlításhoz szükséges kifejezéseknek a helyes használata.

Számtan, algebra

- A tízes számrendszer fogalma, a tízes számrendszer helyiértékeinek ismerete.
- Számok osztóinak, többszöröseinek felírása. Közös osztók, közös többszörösök megkeresése. Oszthatósági szabályok (2, 3, 5, 9, 10, 100) ismerete, alkalmazása.
- Egész számok fogalmának ismerete, ellentett, abszolútérték meghatározása. Egész számok összeadása, kivonása, szorzása, osztása. Az egész számokkal végzett műveletek szabályainak alkalmazása.
- Törtek, tizedestörtek értelmezése, írása, olvasása, egyszerűsítése, bővítése, összehasonlításuk. Tizedestörtek kerekítése. Törtek, tizedestörtek összeadása, kivonása, szorzása, osztása. A racionális szám fogalma. Műveletek a racionális számok körében (negatív törtekkel, tizedestörtekkel is).
- Két-három műveletet tartalmazó műveletsor eredményének kiszámítása, a műveleti sorrendre vonatkozó szabályok ismerete, alkalmazása. Zárójelek alkalmazása.
- Két szám aránya. A mindennapi életben felmerülő egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel, az egyenes arányosság [és a fordított arányosság] értése, használata.
- A százalék fogalmának ismerete, a százalékérték kiszámítása.
- Elsőfokú egyismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása szabadon választott módszerrel.
- Egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel, egyenlet felírásával. Szövegértelmezés, adatok kigyűjtése, terv (szimbólumok, betűkifejezések segítségével összefüggések felírása a szöveges feladatok adatai között), becslés, számítás; ellenőrzés segítségével a kapott eredmények helyességének megítélése.

A hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő, tömeg szabványmértékegységeinek ismerete. Mértékegységek egyszerűbb átváltásai gyakorlati feladatokban. Algebrai kifejezések gyakorlati használata a terület, kerület, felszín és térfogat számítása során.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- Tájékozódás a koordinátarendszerben: pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak leolvasása.
- Egyszerűbb grafikonok, elemzése, oszlopdiagramok, vonaldiagramok értelmezése, megrajzolása. Táblázatok értelmezése, készítése.
- Az egyenes arányosság mint függvény. Az egyenes arányosság grafikonjának értelmezése.
- Néhány tagjával elkezdett sorozathoz szabály(ok) keresése, megfogalmazása. Egyszerű sorozatok folytatása adott, illetve felismert szabály alapján.

Geometria

- Térelemek felismerése, a szaknyelv és az anyanyelv helyes használata.
- Párhuzamos, metsző, kitérő, merőleges egyenesek fogalmának ismerete. Párhuzamos és merőleges egyenesek rajzolása egyélű és derékszögű vonalzó segítségével.
- Alapszerkesztések végrehajtása; pont és egyenes távolsága, két párhuzamos egyenes távolsága, szakaszfelező merőleges, szögfelező, szögmásolás, merőleges és párhuzamos egyenesek. Téglalap szerkesztése.

- Adott tulajdonságú ponthalmazok felismerése. A körrel kapcsolatos fogalmak, elnevezések ismerete.
- A szögtartomány fogalma, a szögek nagyságának megmérése, a mértékegységek ismerete. Adott nagyságú szög megrajzolása szögmérő segítségével. A szögfajták ismerete. Speciális szögek szerkesztése.
- Alakzatok tengelyese tükörképének szerkesztése, a tengelyes szimmetria felismerése.
- A sokszög szemléletes fogalma. Sokszögek tulajdonságainak vizsgálata a geometriai ismeretek alkalmazásával (átlók száma, konvex és konkáv sokszögek megkülönböztetése, tengelyes szimmetria stb.). A sokszögek csoportosítása különböző szempontok szerint. Konkrét sokszögek kerületének kiszámítása.
- A háromszögek osztályozása szögeik szerint. A háromszög-egyenlőtlenség felismerése. Tengelyesen szimmetrikus háromszög szerkesztése, tulajdonságainak felismerése, területének kiszámítása (átdarabolás, kiegészítés).
- A négyszög, a speciális négyszögek fogalmának ismerete, tulajdonságaik vizsgálata, Tengelyesen szimmetrikus négyszögek tulajdonságainak felismerése adott ábrák segítségével. A négyszög kerületének kiszámítása.
- A téglalap (négyzet) területe, a korábban tanultak alkalmazása geometriai problémák és gyakorlati jellegű feladatok megoldásában.
- A téglatest, kocka ismerete, az elnevezések (csúcs, él, lap) helyes használata, tulajdonságaik vizsgálata.
- A téglatest térfogata, a térfogat szabványos mértékegységei. A térfogat és az űrtartalom mértékegységei közti kapcsolat ismerete. A korábban tanultak alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban.

Testek ábrázolása, az ábrák helyes értelmezése. Testek építése.

Valószínűség, statisztika

- Egyszerű oszlopdiagramok, vonaldiagramok kördiagramok értelmezése, készítése, táblázatok olvasása.
- Néhány szám számtani közepének kiszámítása.

Valószínűségi játékok, kísérletek során adatok tervszerű gyűjtése, rögzítése, rendezése, ábrázolása.

7 évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Gondolkodási ismeretek	folyamatos	folyamatos	folyamatos
Számtan és algebra	36	16	**52**
Geometria	36	10	**46**
Függvények ,az analízis elemei	15	3	**18**

Statisztika, valószínűség	5	3	**8**
Témazáró dolgozatok írása, javítása	8	0	**8**
Összefoglalás, hiányok pótlása	4 + 4	4	**4 + 8**
Évfolyam összesen	108	36	**144**

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	36

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Számtan és algebra	Műveletek racionális számkörben	2
	Műveletek hatványokkal: azonos alapú hatványok szorzása, osztása	2
	Oszthatósági szabályok alkalmazása	1
	Egyenes arányosság, fordított arányosság	3
	Mértékegységek átváltása racionális számkörben	1
	Az alap, a százalékérték és százalékláb kiszámítása következtetéssel	3
	Egyszerű átalakítások algebrai kifejezésekben: zárójel felbontása, összevonás	1
	Elsőfokú egyismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása mérlegelvvel	3
Geometria	A háromszögek kerületének és területének kiszámítása	1
	A háromszög szerkesztése alapesetekben, magasságpont szerkesztése	2
	Paralelogramma, trapéz, deltoid kerülete, területe	2
	Kör kerülete, területe	1
	Három- és négyszög alapú egyenes hasábok, forgáshenger hálója, tulajdonságai, felszíne, térfogata	3
	Mértékegységek átváltása racionális számkörben	1
Függvények ,az analízis elemei	Grafikonok olvasása, értelmezése, készítése: szöveggel vagy matematikai alakban megadott szabály grafikus megjelenítése értéktáblázat segítségével	2
	Egyszerű sorozatok vizsgálata	1
Statisztika, valószínűség	Adatsokaság szemléltetése, grafikonok készítése	1
	Számtani közép kiszámítása	1
	Valószínűségi kísérletek	1

Összefoglalás, hiányok pótlása	Tematikai egységenként 1-1 óra	4
	Összesen:	36

7. évfolyam: A továbbhaladás feltételei:

Gondolkodási és megismerési módszerek

- Elemek halmazba rendezése több szempont alapján. Halmazok ábrázolása.
- A nyelv logikai elemeinek helyes használata. Állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése, állítások tagadása.
- Állítások, feltételezések, választások világos, érthető közlésének képessége, egyszerűbb szövegek értelmezése.
- Kombinatorikai gondolatmenetek alkalmazása a lehetséges esetek, megoldások felkutatásában.
- Gráfok használata feladatmegoldások, összefüggések szemléltetése során.

Számtan, algebra

- A racionális számokkal kapcsolatos fogalomrendszer ismerete. A négy alapművelet végrehajtása az egész számok és a törtalakban vagy tizedest tört alakban adott racionális számok körében.
- A természetes szám kitevőjű hatványozás fogalma, hatványértékek kiszámítása. Műveletek konkrét természetes szám kitevőjű hatványokkal.
- A műveleti sorrendre, zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete, helyes alkalmazása (a hatványozást is figyelembe véve). Számológép ésszerű használata a számolás megkönnyítésére.
- Az oszthatósággal kapcsolatos definíciók, tételek (osztó, többszörös, oszthatósági szabályok, közös osztó, közös többszörös) ismerete. A legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása. Pozitív egész számok prímtényezőkre bontása. Egyszerű oszthatósági problémák vizsgálata. Az oszthatóságról tanult ismereteik megszerzése során kialakult a bizonyítás iránti igény.
- Az arány fogalmának ismerete, alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban is. Arányos osztás végrehajtása. Az egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása matematikai és hétköznapi feladatokban.
- A százalékszámítás fogalomrendszerének ismerete, a tanult összefüggések alkalmazása. A kamatos kamat fogalma, kiszámítása..
- Algebrai egész kifejezések helyettesítési értékének meghatározása. Algebrai egész kifejezések összevonása, szorzása egytagú kifejezéssel. A betűkifejezések és az azokkal végzett műveletek alkalmazása matematikai, természettudományos és hétköznapi feladatok megoldásában.
- Egyszerű egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása, a kapott eredmény ellenőrzése.

Az egyenletmegoldás különböző módszereinek sikeres alkalmazása a matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldására. (Szöveges feladatok értelmezése, összefüggések lefordítása a matematika nyelvére, a számítások végrehajtása, az eredmény ellenőrzése a szöveg alapján.)

Összefüggések, függvények, sorozatok

– A hozzárendelés (reláció) megadása diagrammal, táblázattal, grafikonnal, szabállyal. Alaphalmaz, képhalmaz fogalmának ismerete.
– Egyértelmű hozzárendelés, függvény fogalmának, valamint az értelmezési tartomány, értékkészlet fogalmának ismerete, konkrét függvény értelmezési tartományának, értékkészletének meghatározása.
– Valós (szám-szám) függvény grafikonjának elemzése a tanult szempontok szerint: a függvény alaptulajdonságainak (adott helyen felvett függvényérték, adott függvényértékhez tartozó független változók, növekedés, csökkenés, legnagyobb érték, legkisebb érték) grafikonról való leolvasása.
– Az egyenes arányosság mint szám-szám függvény tulajdonságainak felismerése. Az egyenes arányosság grafikonjának felismerése, adott egyenes arányosság grafikonjának ábrázolása. A grafikon meredekségének vizsgálata.
– A lineáris függvénnyel kapcsolatos fogalomrendszer ismerete, konkrét lineáris függvény grafikonjának megrajzolása (esetleg összegtartozó számpárok segítségével). A lineáris kapcsolatokról tanultak alkalmazása természettudományos feladatokban is.
– Megadott sorozatok folytatása adott szabály szerint.

Geometria

– A tanuló a geometriai ismeretek segítségével képes jó ábrákat készíteni, pontos szerkesztéseket végezni.
– Ismeri a vektor fogalmát.
– Az egybevágó alakzatok felismerése. Tengelyes és középpontos tükörkép, eltolt alakzat képének megszerkesztése. A tanult egybevágósági transzformációk vizsgálata, tulajdonságaik felsorolása. A tengelyesen szimmetrikus, a középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése, e fogalmak alkalmazása geometriai vizsgálatokban.
– A szögpárok ismerete, alkalmazásuk geometriai vizsgálatokban.
– Ismeri a háromszög tulajdonságait (háromszög-egyenlőtlenség, háromszög szögei és oldalai közötti összefüggések, háromszög belső és külső szögeire vonatkozó összefüggések), háromszögek csoportosítása szögeik és oldalaik szerint. Tudását alkalmazza a feladatok megoldásában.
– Ismeri a nevezetes négyszögek (deltoid, trapéz, húrtrapéz, paralelogramma, rombusz, téglalap, négyzet) fogalmát, e fogalmak közti kapcsolatrendszert. Ismeri a négyszög (speciálisan a nevezetes négyszögek) belső és külső szögeire vonatkozó összefüggéseket, továbbá a nevezetes négyszögek szimmetriatulajdonságait. Tudását alkalmazza feladatok megoldásában.

Ismeri a sokszög területének fogalmát, szabványos mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. Kiszámítja a háromszög, a nevezetes négyszögek és a kör kerületét, területét. A területszámításról tanultakat képes alkalmazni térgeometriai számításokban, illetve a mindennapi gyakorlattal kapcsolatos feladatok megoldásában.

– A tanuló képes térbeli alakzatok axonometrikus képét felvázolni, és ennek segítségével sikeresen old meg problémákat.
– Ismeri az egyenes hasáb és az egyenes körhenger fogalmát, tulajdonságait. Képes felvázolni a tanult testek hálóját, kiszámítani a felszínüket.

– Ismeri a sokszöglapokkal határolt test térfogatának fogalmát, a térfogat szabványos mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. A háromszög és négyszög alapú egyenes hasáb, továbbá a forgáshenger térfogatképleteinek ismeretében ki tudja számítani sok, a mindennapjainkban előforduló test felszínét, térfogatát, űrmértékét.

Valószínűség, statisztika

– Valószínűségi kísérletek eredményeinek tudatos megfigyelése, lejegyzése, relatív gyakoriságok kiszámítása. Konkrét feladatok kapcsán a tanuló érti az esély, a valószínűség fogalmát, felismeri a biztos és a lehetetlen eseményt. Események valószínűségének kiszámítása vagy becslése egyszerűbb esetekben.

Adathalmaz rendezése megadott szempontok szerint, táblázatok készítése. Adat gyakoriságának és relatív gyakoriságának kiszámítása. A középértékek (középső érték, átlag, leggyakoribb érték) és a terjedelem meghatározása. Vonaldiagram, oszlopdiagram olvasása, készítése, szalag-, kördiagram olvasása.

8 évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Gondolkodási ismeretek	folyamatos	folyamatos	folyamatos
Számtan és algebra	34	12	**46**
Geometria	38	8	**46**
Függvények ,az analízis elemei	15	3	**18**
Statisztika, valószínűség	5	3	**8**
Középiskolai felvételire készülés	0	6	**6**
Témazáró dolgozatok írása, javítása	8	0	**8**
Összefoglalás, hiányok pótlása	4 + 4	4	**4 + 8**
Évfolyam összesen	108	36	**144**

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	36

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Számtan és algebra	Műveletek racionális számkörben	3
	Legnagyobb közös osztó, legkisebb pozitív közös többszörös alkalmazása	1
	Gazdaságossági számítások	2
	Az algebrai egész kifejezések közötti műveletek	1
	Elsőfokú egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása	2
	A matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása a tanult matematikai módszerek használatával	3
Geometria	Háromszög, trapéz, paralelogramma, deltoid szerkesztése	2

	Pitagorasz tételének gyakorlati alkalmazása	2
	Forgáskúp, gúla felszíne és térfogata	2
	Egyszerű számításos feladatok a geometria különböző területeiről	2
Függvények ,az analízis elemei	Függvények jellemzése növekedés, fogyás	1
	Függvények és ábrázolásuk	1
	Sorozatok vizsgálata, képzése	1
Statisztika, valószínűség	Adathalmazok elemzése és értelmezése, ábrázolásuk..	1
	Grafikonok készítése, elemzése	1
	Valószínűség előzetes becslése, kísérlettel való összehasonlítása	1
Középiskolai felvételire készülés	Műveletek	1
	Arányosság, százalékszámítás	1
	Grafikonok, függvények	1
	Szöveges feladatok	1
	Előző évek feladatsorainak megoldása	2
Összefoglalás, hiányok pótlása	Tematikai egységenként 1-1 óra	4
	Összesen:	36

8. évfolyam: A továbbhaladás feltételei:

Gondolkodási és megismerési módszerek

- Halmazokkal kapcsolatos alapfogalmak ismerete, halmazok szemléltetése, halmazműveletek ismerete, eszköz jellegű alkalmazásuk számelméleti, geometriai vizsgálatokban. Elemek halmazba rendezése több szempont alapján.
- A nyelv logikai elemeinek („nem”, „és”, „vagy”, „ha …, akkor …”, „legalább”, „legfeljebb”, „pontosan akkor …, ha …”, „minden”, „van olyan”) helyes értelmezése, tudatos használata. Állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése, állítások tagadása.
- Állítások, feltételezések, választások világos, érthető közlésének képessége, szövegek értelmezése. A szaknyelv tudatos használata.
- Kombinatorikai feladatok megoldása az összes eset szisztematikus összeszámlálásával, a megoldás gondolatmenetének elmondása, leírása, szemléltetése fagráffal. Kombinatorikai gondolatmenetek alkalmazása a matematika különböző területein (például oszthatósági problémák megoldásában, geometriai feladatok megoldásának diszkussziójában, valószínűség-számítási feladatokban a lehetséges, illetve a kedvező esetek összeszámlálásában).
- Gráfok használata a matematika különböző témaköreiben, a feladatmegoldások gondolatmenetének követése, összefüggések, fogalmak közti kapcsolatok szemléltetése során.

Néhány kiemelkedő magyar matematikus, esetleg kutatási területének, eredményének megnevezése

Számtan, algebra

- A számhalmazok (természetes, egész, racionális számok) ismerete. Biztos számolási ismeretek a racionális számkörben. A műveleti sorrendre, zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete, helyes alkalmazása. Számológép ésszerű használata a számolás megkönnyítésére.
- A természetes szám kitevőjű hatványozás fogalma, hatványértékek kiszámítása számológép használatával. Műveletek természetes szám kitevőjű hatványokkal, a hatványozás azonosságainak felismerése, alkalmazása.
- Az oszthatósággal kapcsolatos definíciók, tételek, számolási eljárások ismerete, alkalmazása egyszerű oszthatósági feladatok megoldásában, törtek egyszerűsítésében, törtekkel végzett műveletek végrehajtásában.
- A négyzetgyökvonás fogalmának ismerete, pozitív számok négyzetgyökének (közelítő) meghatározása számológép segítségével. A négyzetgyökvonás biztos alkalmazása a matematika különböző témaköreiben.
- Az arány fogalmának ismerete, alkalmazása gyakorlati jellegű feladatokban, geometriai számításokban. Arányos osztás végrehajtása. Az egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása matematikai és hétköznapi feladatokban. A mindennapjainkhoz kapcsolódó százalékszámítási feladatok megoldása. Kamatos kamat kiszámítása.
- Algebrai egész kifejezések helyettesítési értékének meghatározása. Algebrai egész kifejezések összevonása, szorzása egytagú kifejezéssel. A betűkifejezések és az azokkal végzett műveletek alkalmazása matematikai, természettudományos és hétköznapi feladatok megoldásában. A geometriában és a természettudományos tárgyakban előforduló képletek értelmezése, alkalmazása, az ismeretlen változó kifejezése a képletből.
- Az egyenlet, egyenlőtlenség, azonosság, azonos egyenlőtlenség fogalmának ismerete. Gyakorlottság az egyenletek, egyenlőtlenségek megoldásában, a mérlegelv alkalmazásában, a kapott eredmény ellenőrzésében. Egyenlőtlenség megoldáshalmazának ábrázolása számegyenesen.

Az egyenletmegoldás különböző módszereinek sikeres alkalmazása a matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldására. (Szöveges feladatok értelmezése, összefüggések lefordítása a matematika nyelvére, a számítások végrehajtása, az eredmény ellenőrzése a szöveg alapján.)

Geometria

- Ismeri a geometria alapvető fogalmait és a hozzájuk kapcsolódó elnevezéseket. Felismeri a térelemek kölcsönös helyzetét, továbbá az adott tulajdonságú ponthalmazokat. Képes értelmezni és meghatározni a térelemek távolságát. Szögek értelmezése, mérése, a szögfajták, valamint a szögpárok ismerete. Az alapvető szerkesztések (szakaszfelezés, szögmásolás, szögfelezés, stb.) végrehajtása. Ismeri a vektor fogalmát. Ezeket az ismereteket képes alkalmazni sokszögek, testek, geometriai transzformációk tulajdonságainak vizsgálatában, feladatok megoldásában. Helyesen használja a szaknyelvet.
- A tanuló a geometriai ismeretek segítségével képes jó ábrákat készíteni, pontos szerkesztéseket végezni, képes térbeli alakzatok axonometrikus képét felvázolni, és ennek segítségével sikeresen old meg problémákat.

- Ismeri a háromszög tulajdonságait (háromszög-egyenlőtlenség, háromszög szögei és oldalai közötti összefüggések, háromszög belső és külső szögeire vonatkozó összefüggések), háromszögek csoportosítása szögeik és oldalaik szerint. Háromszög-szerkesztések lépéseinek leírása, a szerkesztések elvégzése. Háromszögek nevezetes vonalainak, pontjainak, köreinek meghatározása, megszerkesztése.
- A Pitagorasz-tétel kimondása és alkalmazása számítási feladatokban.
- Ismeri a nevezetes négyszögek fogalmát, e fogalmak közti kapcsolatrendszert. Ismeri a négyszög (speciálisan a nevezetes négyszögek) belső és külső szögeire vonatkozó összefüggéseket, továbbá a nevezetes négyszögek szimmetriatulajdonságait. Tudását képes alkalmazni feladatok megoldásában.
- Ismeri a terület szemléletes fogalmát, szabványos mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. Kiszámítja a háromszög, a nevezetes négyszögek és a kör kerületét, területét. A területszámításról tanultakat képes alkalmazni térgeometriai számításokban, illetve a mindennapi gyakorlattal kapcsolatos feladatok megoldásában.
- Ismeri az egyenes hasáb, az egyenes körhenger és a gúla fogalmát, tulajdonságait. Képes felvázolni a tanult testek hálóját, kiszámítani a felszínüket. Felismeri a körkúpot és a gömböt.
- Ismeri a térfogat szemléletes fogalmát, mértékegységeit, helyesen váltja át a mértékegységeket. A térfogatképletek ismeretében kiszámítja a tanult testek térfogatát, képes a tanultak gyakorlati alkalmazására.
- Az egybevágó alakzatok felismerése. Tengelyes és középpontos tükörkép, eltolt alakzat képének megszerkesztése. A tanult egybevágósági transzformációk vizsgálata, tulajdonságaik felsorolása. A tengelyesen szimmetrikus és a középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése, e fogalmak alkalmazása geometriai vizsgálatokban.

Kicsinyítés és nagyítás felismerése, a hasonlóság alkalmazása hétköznapi helyzetekben (szerkesztés nélkül). A középpontos hasonlóság felismerése, tulajdonságainak ismerete.

ETIKA

Az etika tantárgy tanításának alapvető *feladata* az erkölcsi nevelés, a gyerekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője az értékek közvetítése, valamint az, hogy társadalmunk közös alapvető normái egyre inkább a tanulók viselkedésének belső szabályozó erőivé váljanak.

A tantárgy *középpontjában* a formálódó gyermeki személyiség áll – testi, szellemi és lelki értelemben. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmának szerkezetet. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, valamint hazánk Alaptörvénye rögzíti az ember elidegeníthetetlen jogát az élethez és a szabadsághoz, következésképpen az erkölcstan a személy egyediségét és méltóságát helyezi a középpontba. Erre az alapelvre kell épülnie minden társas kapcsolatnak és közösségi szerveződésnek. Az erkölcstan magába foglalja az ember minden fontos viszonyulását – önmagához, társaihoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz –, mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet, amelyre az ember döntései során támaszkodhat.
Az erkölcsi nevelés fő *célja* a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, az európai civilizációban általánosan elfogadott erkölcsi értékek tanulmányozása és ezek alkalmazása a mindennapokban – azzal a szándékkal, hogy mindez segítségükre legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban, erkölcsi problémáik tudatosításában és a felelős döntéshozatalban, meghatározó módon befolyásolják a felnőttkori életmódot, életfelfogást és életminőséget.
A felső tagozaton törekszünk arra, hogy az értékek és a normák megítélése biztos tájékozódási pontot kínáljon a fiatalok számára. Hétköznapi történetek, irodalmi szemelvények, filmek segítségével az értékek változatos világával igyekszünk megismertetni tanulóinkat. Az egyeztetés, a vita, a csoportmunka módszereivel célunk az erkölcsi érzékek, mélyebb szinten a lelkiismeret fejlesztése. A saját értékek keresése mellett, fontos, hogy a tanulók váljanak nyitottá a sajátjuktól eltérő értékrendek befogadására is.
Az *erkölcsi érzék*, illetve mélyebb szinten a *lelkiismeret* fejlesztése érdekében képessé tesszük gyermekeinket arra, hogy olyan értékeket erősítsenek meg magukban, amelyek egyszerre igazodnak az alapvető erkölcsi értékekhez, valamint saját és közösségeik érdekeihez. Közben pedig fejlődnek bennük azok a pozitív belső késztetések is, amelyek segítségükre vannak a jó és a rossz felismerésében, az elkövetett hibák kijavításában, valamint a bűntudat kezelésében.

Értékeken alapuló, *felelős döntést* azonban csak szabadon lehet hozni, aminek előfeltétele az autonómia. A másik ember autonómiájának tiszteletben tartása. Ugyanilyen fontos jellemzője a felelős magatartásnak az *empátia*, a másik ember helyzetének megértése és átérzése. Az erkölcsi nevelés alapvető feladatának tekintjük a másokkal való törődés, a *szolidaritás* képességének erősítését és az *igazságosság* és a *méltányosság* elvének megértetését és elfogadtatását a gyerekekkel.

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*

5.	1	36	32	4
6.	1	36	31	5
7.	1	36	32	4
8.	1	36	33	3

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Test és lélek	11	1	12
Kapcsolat, barátság, szeretet	11	1	12
Kortársi csoportok	10	2	12
Évfolyam összesen	32	4	36

5. évfolyam: 36 óra	Szabad órakeret:	4 óra

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Test és lélek	Egy belső hang: a lelkiismeret	1 óra
Kapcsolat, barátság, szeretet	A kapcsolat ápolása	1 óra
Kortársi csoportok	Konfliktusok a csoportban Közösségeim	2 óra
	Összesen:	4 óra

5. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A tanulók testi és lelki egészséggel kapcsolatos ismereteinek gyarapítása és az önmagukért való felelősség érzésének erősítése. A beteg és a fogyatékkal élő emberek iránti empátia fejlesztése.

A saját kapcsolati háló szerkezetének tudatosítása. Annak megéreztetése, hogy az őszinte baráti kapcsolatok fontos szerepet játszanak az ember életében. Olyan kommunikációs technikák megismertetése, amelyek segíthetnek a barátság ápolásában és az esetleges konfliktusok feloldásában. A közösséghez való tartozás fontosságának megéreztetése.
A csoporttagok közötti összetartozás érzését kiváltó legfontosabb tényezők tudatosítása. Egy-egy személy csoporton belüli helyzetének felismertetése. A csoporton belüli konfliktuskezelés és kárenyhítés néhány technikájának gyakorlati megismertetése.

Annak megértetése, hogy mások csoportjai mások számára ugyanolyan értékesek.

6 . évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Társadalmi együttélés	11	1	12
A technikai fejlődés hatásai	10	2	12
A mindenséget kutató ember	10	2	12
Évfolyam összesen	31	5	36

6. évfolyam: 36 óra	Szabad órakeret:	5 óra

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Társadalmi együttélés	Virtuális közösségek	1 óra
A technikai fejlődés hatása	Enyém, tied, miénk A mozgóképek hatása	2 óra
A mindenséget kutató ember	A tudomány A művészet	2 óra
	Összesen:	5 óra

6. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

Az etnikai és vallási sokszínűség tudatosítása és elfogadtatása, a kisebbségi tanulók esetében ezek identitáselemként való megerősítése.

A szociális érzékenység fejlesztése és a személyes felelősség érzésének felkeltése.
Az internet használatával és a virtuális közösségekkel kapcsolatos veszélyek tudatosítása. Annak tudatosítása, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és mi magunk is szerepet játszhatunk a természet károsításában vagy védelmében.
A tulajdonhoz való személyes viszony árnyalása a közösségi és a köztulajdon fogalmának bevezetésével.
A modern technika mindennapi életet érintő pozitív és negatív hatásainak felismertetése. A média viselkedést befolyásoló hatásainak tudatosítása.
A vallások sokszínűségével és közös jellemzőivel kapcsolatos, különféle forrásokból származó ismeretek bővülésének elősegítése és rendszereztetése.

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Ki vagyok én és mi vezérli a tetteimet?	10	2	12
Párkapcsolat és szerelem	11	1	12
Egyén és közösség	11	1	12
Évfolyam összesen	32	4	36

7. évfolyam: 36 óra	Szabad órakeret:	4 óra

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ki vagyok én és mi vezérli a tetteimet?	Ösztönzők és mozgatóerők Érték és mérték	2 óra
Párkapcsolat és szerelem	Vonzódás	1 óra
Egyén és közösség	Erőt adó közösség	1 óra
	Összesen:	4 óra

7. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

Az önismeret fejlesztése a saját mozgatóerőkre való reflektálás révén. Az önelfogadás és az akaraterő fejlődésének támogatása.

Ösztönzés a személyes értékválasztásra és az ezzel járó feszültségek kezelésének gyakorlása. Annak megértetése, hogy milyen szerepet játszik az intim párkapcsolat az emberek életében.

Az egymás iránti felelősség érzésének felkeltése. A szexuális visszaélések veszélyeinek tudatosítása, az autonóm gondolkodás és cselekvés iránti igény felkeltése, megerősítése.

8 . évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Helyem a világban	11	1	12
Mi dolgunk a világban?	11	1	12
Hit, világkép, világnézet	11	1	12
Évfolyam összesen	33	3	36

8. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

Az európai identitás kialakulásának támogatása a tanulókban.
A más kultúrák iránti nyitottság erősítése; annak elfogadtatása, hogy napjaink globális világában a kultúrák és a népcsoportok számos ok miatt keverednek egymással, ami előnyökkel és nehézségekkel is együtt járhat.
A legfontosabb általános társadalmi normák funkciójának megértetése és a betartásukra vonatkozó igény elfogadtatása. A személyes jövőkép kialakításának ösztönzése, az egyéni és közösségi boldogulást támogató értékek melletti elköteleződés támogatása.
Tények és vélemények elkülönítése; érvényes állításoknak és értékeléseknek a megfogalmazása; ezek gyakorlása, fejlesztése. A nagy világvallások legfontosabb tanításainak megismertetése. A világértelmezések közötti párbeszéd fontosságnak elfogadtatása

TÖRTÉNELEM

Tantárgyunk, a történelem és állampolgári ismeretek elsődleges fejlesztési területe az ismeretszerzési és -feldolgozási képességek kialakítása. Célunk, hogy tanulóink képesek legyenek ismereteket szerezni történetekből, képekből, egyszerű grafikonokból és statisztikai adatokból, diagramokból éppúgy, mint társadalmi környezetükből, esetleg olvasmányaikból, filmélményükből, a tömegkommunikációs eszközökből. Kiemelt szerepet biztosítunk az ismeretszerzésben a tárgyi, képi és szöveges forrásoknak. Az ismeretfeldolgozás az alsóbb, 5-6. évfolyamokon elsősorban tanári segítséggel történik, a 7-8. évfolyamon egyre fokozódó mértékben önállóan. Törekszünk arra, hogy a tanulók az ismereteket kritikusan értelmezzék, tudjanak saját következtetést is levonni. Legyenek képesek megkülönböztetni a mítoszt a valóságtól, a tényt a véleménytől. A történelmi események mögött tudjanak összefüggéseket találni, azokat egymással összehasonlítani.
Ismerjék meg a korosztályuknak készített kézikönyveket, a lexikonokat, a történelmi információk gyűjtését a könyvtárban, az internet segítségével.
Sajátítsák el a legfontosabb történelmi fogalmakat és kifejezéseket, azokat szóbeli és írásbeli megnyilatkozásaikban tudják alkalmazni.
A tananyag feldolgozása során fontosnak tartjuk, hogy a tanulók ismerjék meg és gyakorolják azokat az alapvető elemzési, forráskritikai szempontokat, módszereket, amelyek segítségével képesek lesznek kialakítani véleményüket eseményekről, személyekről, problémákról.
A történelemtanításnak feladata, hogy fejlessze a tanulók kommunikatív képességeit. Nagy hangsúlyt fektetünk a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztésére. Ennek a kettőnek aránya nem borulhat fel, egyik sem szoríthatja háttérbe a másikat. Törekszünk arra, hogy a diákok tudjanak eseményeket, történeteket elbeszélni, különböző szövegek lényegét elmondani. Alkossanak szóban és írásban a tanultakról kreatív módon szövegeket. Tanuljanak meg kiselőadást, rövid beszámolót tartani egy adott témáról. A 7-8. évfolyamon már önállóan is írjanak vázlatot, tanulják meg a jegyzetkészítést.
A társadalmi kommunikációra való felkészítéshez nélkülözhetetlen, hogy gyakorolják és tanulják meg a kulturált vita szabályait, az érvelés jelentőségét, az ellenérvek szerepét, az ellenvélemény tolerálását. Csoportmunkában dolgozva ismerjék meg a kooperatív együttműködés előnyeit.
Mivel a történelmi események térben és időben zajlanak, a tanulóknak képesnek kell lenniük arra, hogy ezekben tájékozódjanak.
Tanulóinknak meg kell tanulni a történelmi idő tagolását, az események időbeli elhelyezését az évszámok és az időre vonatkozó fogalmak segítségével. Ismerniük kell a nagy történelmi korszakokat, az időszámítás alapjait.
A történelmi térben való tájékozódást az atlaszok, térképvázlatok segítségével segítjük Célunk hogy a földrajzi ismeretek megszerzését tudják hasznosítani a történelmi események megértésében az egyes népeknél, társadalmaknál.

A történelem iránt érdeklődő tanulóinknak szakköri foglalkozások szervezésével segítséget nyújtunk helyi, megyei szintű versenyekre, vetélkedőkre történő felkészülésükhöz. Tanulmányi kirándulások alkalmával a múzeumok, gyűjtemények látogatására törekszünk. Évente egy alkalommal múzeumpedagógiai foglalkozásokkal egybekötött múzeumlátogatást szervezünk a kistérség valamelyik múzeumába.

Évfolyam	***Heti órakeret***	***Évi órakeret***	***Kerettantervi órakeret***	***Helyi tervezésű órakeret***
5.	2	72	65	7
6.	2	72	65	7
7.	2	72	65	7
8.	2	72	65	7

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Az emberiség őskora. Egyiptom és az ókori Kelet kultúrája	12	2	14
Az ókori görög-római világ	23	2	25
A középkori Európa világa	14	2	16
A magyarság történetének kezdetei és az Árpádok kora	16	1	17
Évfolyam összesen	65	7	72

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Az emberiség őskora. Egyiptom és az ókori Kelet kultúrája	Összefoglalás, ismétlés, gyakorlás: Az emberiség őskora. Egyiptom és az ókori Kelet kultúrája	2
Az ókori görög-római világ	Összefoglalás, ismétlés, gyakorlás: Az ókori görög-római világ	2
A középkori Európa világa	Összefoglalás, ismétlés, gyakorlás: A középkori Európa világa	2
A magyarság történetének kezdetei és az Árpádok kora	Összefoglalás, ismétlés, gyakorlás: A magyarság történetének kezdetei és az Árpádok kora	1
	Összesen:	7

Az értékelés a tanterv által meghatározott követelmények alapján történik, ezek teljesítése a továbbhaladás feltétele. Figyelembe kell venni minden esetben az évfolyamokra jellemző életkori sajátosságokat, valamint a tanulónak az előző teljesítményszintjéhez képest történt fejlődését. Az egyéni ellenőrzéseken nyújtott teljesítményeik, illetve az anyagfeldolgozás során végzett tevékenységeik mellett értékelni kell a csoportokban végzett munkáikat is.
A tanulók értékelésére, illetve tudásuk ellenőrzésére havonta legalább egyszer sor kerül. Az egyes témakörök lezárásakor tudásszintmérő feladatlapos ellenőrzéssel kerül sor az értékelésre, melyek a különböző képességek mérésére is lehetőséget adnak.
Az érdemjegy közlése mellé minden esetben törekszünk néhány mondatos szöveges értékelést is adni.

5. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A tanuló legyen képes elválasztani a történetekben a mitologikus elemeket a valóságtól.
Ismerje a történelem forrásainak fajtáit, ezek szerepét. Tudjon történeteket elmondani a tanult fogalmakat használva tanári kérdések segítségével, írásban szöveget alkotni előre megadott kulcsszavakra támaszkodva.
Tudjon megoldani az időszámítással kapcsolatos egyszerű feladatokat, érzékelje az események időbeliségét, egymásutániságát.
Mutasson tájékozódási képességet különböző történelmi térképeken, tudja összekötni a legfontosabb helyneveket a történelmi eseményekkel és évszámokkal.

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A Magyar Királyság virágkora	13	2	15
A világ és Európa a kora újkorban	14	2	16
Magyarország a kora újkorban	18	2	20
A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon	20	1	21
Évfolyam összesen	65	7	72

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
Tematikai egység	Téma	Óraszám
A Magyar Királyság virágkora	Összefoglalás, ismétlés, gyakorlás: A Magyar Királyság virágkora	2
A világ és Európa a kora újkorban	Összefoglalás, ismétlés, gyakorlás: A világ és Európa a kora újkorban	2
Magyarország a kora újkorban	Összefoglalás, ismétlés, gyakorlás: Magyarország a kora újkorban	2

A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon	Összefoglalás, ismétlés, gyakorlás: A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon	1
	Összesen:	7

6. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A tanuló legyen képes ismereteket gyűjteni a tankönyvön kívül egy megadott témában tanári segítséggel.
Tudjon eseményeket és történeteket önállóan elmondani a tanult fogalmak felhasználásával. Ismerje a tanult alapvető történelmi események időpontját, tudja ezeket időrendbe állítani.
A történelmi események helyszíneit képes legyen felismerni különböző térképeken, térképvázlatokon.

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A nemzetállamok kora és a gazdasági élet új jelenségei	8	1	9
Önkényuralom és kiegyezés. A dualizmus kora Magyarországon	12	1	13
A nagyhatalmak versengése és az első világháború	8	1	9
Európa és a világ a két háború között	11	1	12
Magyarország a két világháború között	14	2	16
A második világháború	12	1	13
Évfolyam összesen	65	7	72

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	7

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A nemzetállamok kora és a gazdasági élet új jelenségei	Összefoglalás, ismétlés, gyakorlás: A nemzetállamok kora és a gazdasági élet új jelenségei	1
Önkényuralom és kiegyezés. A dualizmus kora Magyarországon	Összefoglalás, ismétlés, gyakorlás: Önkényuralom és kiegyezés. A	1

	dualizmus kora Magyarországon	
A nagyhatalmak versengése és az első világháború	Összefoglalás, ismétlés, gyakorlás: A nagyhatalmak versengése és az első világháború	1
Európa és a világ a két háború között	Összefoglalás, ismétlés, gyakorlás: Európa és a világ a két háború között	1
Magyarország a két világháború között	Összefoglalás, ismétlés, gyakorlás: Magyarország a két világháború között	2
A második világháború	Összefoglalás, ismétlés, gyakorlás: A második világháború	1
	Összesen:	7

7. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A tanuló képes legyen összefüggő szóbeli és írásbeli feleletet adni egy megadott történelmi témáról a tanult fogalmak felhasználásával.
Tudjon egyszerűbb forrásokat értelmezni megadott szempontok alapján. Ismerje az alapvető történelmi események időpontját, lássa meg a magyar és egyetemes események egyidejűségét, egymásra hatását.
Tudja nyomon követni az egyes országok területi változásait a történelmi atlaszokon, ismerje fel a legfontosabb helyszíneket a különböző térképeken.

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ kiépülése	6		6
Magyarország a második világháború végétől az 1956-os forradalom és szabadságharc leveréséig	8	2	10
A két világrendszer versengése, a szovjet tömb felbomlása	6		6
A Kádár-korszak jellemzői	8	2	10
Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése	6	1	7

Demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon	5	2	7
Társadalmi szabályok	3		3
Állampolgári alapismeretek	5		5
Pénzügyi és gazdasági kultúra	5		5
Háztartás és családi gazdálkodás	5		5
Háztartás és családi gazdálkodás	3		3
A médiamodellek és intézmények	3		3
A média társadalmi szerepe, használata – Reklám és hír a hagyományos és az új médiában	2		2
Évfolyam összesen	65	7	72

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	7

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Magyarország a második világháború végétől az 1956-os forradalom és szabadságharc leveréséig	Összefoglalás, ismétlés, gyakorlás: Magyarország a második világháború végétől az 1956-os forradalom és szabadságharc leveréséig	2
A Kádár-korszak jellemzői	Összefoglalás, ismétlés, gyakorlás: A Kádár-korszak jellemzői	2
Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése	Összefoglalás, ismétlés, gyakorlás: Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése	1
Demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon	Összefoglalás, ismétlés, gyakorlás: Demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon	2
	Összesen:	7

8. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A tanuló tudjon önállóan vázlatot készíteni, kiselőadást tartani egy megadott témáról. A forrásokat tudja kritikusan értelmezni, az események mögött összefüggéseket találni. Képes legyen az önálló véleményalkotásra. Legyen tisztában a kulturált vita szabályaival.
Ismerje a tanult alapvető magyar és egyetemes történelmi események időpontját, azok egyidejűségét, egymásra hatását. A történelmi változások térbeli hatását tudja nyomon követni a térképeken. Ismerje lakóhelye történetének meghatározó eseményeit.
Ismerje a mai Magyarország politikai rendszerének felépítését, működését. Lássa a demokrácia előnyeit a diktatúrával szemben. Legyen tisztában a gyermeki jogokkal.

TERMÉSZETISMERET

Napjaink környezeti problémái és a fogyasztói társadalom által kínált, gyakran egészségkárosító életmódra csábító megoldások ráirányítják a figyelmet a természettudományos műveltség fontosságára, amelynek alapozása a természetismeret tantárgy egyik legfontosabb feladata.
A tantárgy legfőbb célja a tanulók természet iránti érdeklődésének fenntartása. Olyan gyerekek nevelése, akik nyitottak a világra, felismerik a problémákat, keresik a jelenségek okait, következtetéseket tudnak levonni a tapasztalt tényekből, képesek kérdéseket megfogalmazni, és életkoruknak megfelelő válaszokat találnak a felvetődött kérdésekre előkészíti a természettudományos megismerés módszereinek alkalmazását, és megalapozza a 7. évfolyamtól induló természettudományos tárgyak: a biológia-egészségtan, a fizika és a kémia, valamint a földrajz tanulását.
A tantárgy az Ember és természet, valamint a Földünk-környezetünk műveltségterület tartalmait és fejlesztési feladatait öleli fel.
A megismerés a tanulók életkori sajátosságaihoz igazodik. A közelitől a távoli, az egyeditől az általános felé halad. Élmények, egyéni tapasztalatok megszerzésére törekszik. Kiemelt szerepük van a megfigyeléseknek, kísérleteknek, vizsgálódásoknak, melyek tapasztalatait – tanári irányítás mellett – növekvő önállósággal képesek elvégezni, rögzíteni, értelmezni, miközben egyre nagyobb jártasságot szereznek a balesetmentes eszközhasználatban, a csoportban végzett munka során a feladatok megosztásában és az együttműködésben. Alapvető elvárás évente legalább két kísérlet, vizsgálódás önálló elvégzése, illetve négy, tanórán bemutatott vizsgálatról feljegyzés készítése.

Megismerik a közvetlen környezet állatait, növényeit, jellemző tulajdonságait, jelentőségét, emberhez fűződő kapcsolatát.
Hazánk tájainak és életközösségeinek vizsgálata során megtanulnak tájékozódni térben és időben, térképen és valóságban. A természetismeret tanulása során fejlődik a tanuló szemléleti térképolvasási képessége. A kerettanterv megjeleníti a legfontosabb topográfiai fogalmakat is. Elvárható tudás, hogy a tanuló felismeri és megmutatja ezeket a különböző ábrázolásmódú térképeken.
Rávilágít a fogyasztói társadalom hibáira, anyag- és energiatakarékos szokások kialakítására ösztönöz. Az ember személyes felelősségét hangsúlyozza az egészség és a környezet védelmében.
A fiatalok számára legérdekesebb témakör saját szervezetük felépítésének és működésének megismerése, mely során feltárulnak a kamaszkori változások okai és a vele kapcsolatos tennivalók, tudatosulnak a veszélyeztető környezeti hatások. A hangsúly a betegségek megelőzésére helyeződik. A lelki egészség megőrzése érdekében ráirányítja a figyelmet a reális önismeret, a család és a társas kapcsolatok jelentőségére.
Törekszünk arra, hogy a tanulóink a két év alatt legalább egy alkalommal önállóan dolgozzanak fel egy természettudományos témát. A feladat lehetőséget nyújt a tehetségek kibontakoztatására, az elvégzett munka tükrözi a tanuló készségeinek, képességeinek fejlődését is.

A környezetvédelem intézményünkben kiemelt feladat. Az éves munkaterv alapján témanapok keretében valósítunk meg intézményi szintű rendezvényeket. Tanulóinknak biztosítjuk szakkörök szervezésével a megyei szintű környezetvédelmi versenyekre történő felkészítést. (Kaán Károly természetismereti verseny, megyei környezetvédelmi intézményekkel együttműködés, szelektív hulladékgyűjtés, versenyek, vetélkedők,)

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
5.	2	72	65	7
6.	2	72	65	7

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Élet a kertben	12	0	12

Állandóság és változás környezetünkben- Anyag és közeg	9	1	10
Tájékozódás a valóságban és a térképen	8	2	10
A Föld és a Világegyetem	6	2	8
Felszíni és a felszín alatti vizek	8		8
Állatok a házban és a ház körül	8	1	9
Az ember szervezete és egészsége	14	1	15
Évfolyam összesen	65	7	72

5. évfolyam: Természetismeret	Szabad órakeret:	7

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Állandóság és a változások a környezetünkben	Tűzvédelmi oktatás	1
Tájékozódás a valóságban és a térképen	Térképészeti gyakorlatok- térképhasználat	2
A Föld és a Világegyetem	Számítási feladatok- napi középhőmérséklet, napi hőingás…	2
Állatok a házban és a ház körül	Részösszefoglalás	1
Az ember szervezete és egészsége	Részösszefoglalás	1
	Összesen:	7

5. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A tanuló tudjon anyagokat, kölcsönhatásokat, fizikai, kémiai változásokat felismerni, jellemezni. Értelmezze a jelenségeket az energiaváltozás szempontjából. Ismerje az egyszerű természeti jelenségek és folyamatok okait.

A tanuló legyen képes felismerni és jellemezni a felszínformákat, ismerje a felszínváltozások főbb folyamatait és tudja őket bemutatni példákon keresztül.

Ismerje az emberi szervezet felépítését, működését, serdülőkori változásait és okait. Tudatosuljanak az egészséget veszélyeztető hatások, alapozódjon meg az egészséges életvitel szokásrendszere.

Formálódjon reális énképe, értse a családi és a társas kapcsolatok jelentőségét, élete irányításában kapjon döntő szerepet az erkölcsi értékrendnek való megfelelés. Legyen embertársaival empatikus és segítőkész.
Tudjon tájékozódni a térképeken. Értelmezze helyesen a különböző tartalmú térképek jelrendszerét, használja fel az információszerzés folyamatában.
Ismerje a házban és ház körül élő állatait. Értse az élő és élettelen környezeti tényezők kölcsönhatását.
Legyen képes egyszerű kísérleteket, megfigyeléseket, méréseket önállóan, illetve. csoportban biztonságosan elvégezni, a tapasztalatokat rögzíteni, következtetéseket levonni.
Legyen nyitott, érdeklődő a világ megismerése iránt. Az internet és a könyvtár segítségével legyen képes tudása bővítésére. Legyenek saját ismeretszerzési, ismeretfeldolgozási módszerei.
Az életkori sajátosságoknak megfelelő szakkifejezések elsajátítása és helyes használatuk, a tanulók saját ismeretszerzési, ismeretfeldolgozási módszerei.

6. évfolyam: természetismeret			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Az erdő életközössége	12		
Kölcsönhatások és energia vizsgálata	8	1	9
Tájékozódás a valóságban és a térképen	2	1	3
A Föld és a Világegyetem	5	4	9
Vizek, vízpartok élővilága	11		
Alföldi tájakon	10		
Hegyvidékek, dombvidékek	11	1	12
A természet és társadalom kölcsönhatásai	6		
Évfolyam összesen	65	7	72

6. évfolyam: természetismeret	Szabad órakeret:	7

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kölcsönhatások és energia vizsgálata	Kísérletek, számítások-gyakorló óra	1
Tájékozódás a valóságban és a térképen	Térképészeti ismeretek-gyakorló óra	1
A Föld és a Világegyetem	Földrajzi helymeghatározás-fokhálózat	4

Hegyvidékek, dombvidékek	Kőzettípusok- kőzetvizsgálat-gyakorló óra	1
	Összesen:	7

6. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

Ismerje a Föld helyét a Világegyetemben, Magyarország helyét Európában.
Alakuljon ki átfogó kép hazai tájaink természetföldrajzi jellemzőiről, természeti-társadalmi erőforrásairól, gazdasági folyamatairól, környezeti állapotukról. Legyen képe a közöttük levő kölcsönhatásokról.
Ismerje hazánk legjellemzőbb életközösségeit. Értse az élő és élettelen környezeti tényezők kölcsönhatását. Ismerje fel a környezet-szervezet-életmód, valamint a szervek felépítése és működése közötti összefüggéseket.
Tudjon tájékozódni a térképeken. Értelmezze helyesen a különböző tartalmú térképek jelrendszerét, használja fel az információszerzés folyamatában.
Erősödjön a természet és a haza iránti szeretete. Törekedjen a természeti és társadalmi értékek védelmére.
Ismerje fel szűkebb és tágabb környezetében az emberi tevékenység környezeti hatásait. Anyag- és energiatakarékos életvitelével, tudatos vásárlási szokásaival önmaga is járuljon hozzá a fenntartható fejlődéshez.
Legyen képes egyszerű kísérleteket, megfigyeléseket, méréseket önállóan, illetve. csoportban biztonságosan elvégezni, a tapasztalatokat rögzíteni, következtetéseket levonni.
Legyen nyitott, érdeklődő a világ megismerése iránt. Az internet és a könyvtár segítségével legyen képes tudása bővítésére. A természeti szépségek és értékek, kulturális örökségek felismerése (lakóhelyi, hazai és Kárpát-medencei példákon);
Annak felismerése, hogy milyen hatást gyakorol a környezet egy-egy táj és életközösség fejlődésére, a társadalomra és gazdasági életére (lakóhelyi és hazai példákon) Az elsődleges információhordozók méretarányú és ábrázolásmódú térképeken, földgömbökön.
Tudjanak időtartamokat becsülni, természeti és egyszerű társadalmi eseményeket időrendbe állítani;
Igazodjanak el készségszinten egyszerűbb lexikonokban
Az elsődleges információhordozók használatának készsége (tájékozódás a térben, képértelmezés és szövegértelmezés).
Tudjon tájékozódni különböző méretarányú és ábrázolásmódú térképeken, földgömbökön.
Tudjanak időtartamokat becsülni, természeti és egyszerű társadalmi eseményeket időrendbe állítani;
Igazodjanak el készségszinten egyszerűbb lexikonokban, kézikönyvekben, ismeretterjesztő könyvekben, atlaszokban, valamint jártasság szintjén adatsorokban.

Jártasak legyenek irányított tapasztalati ismeretszerzésben a szűkebb, illetve a tágabb környezetükből tömegkommunikációs információhordozók felhasználásával.

Megismert földrajzi-környezeti jelenségek, folyamatok egyszerű magyarázatára képesek legyenek.
Tudják a szerzett ismereteket különböző szempontok alapján csoportosítani, rendszerezni, feldolgozni és ismertetni (pl. rajzban, fogalmazásban, elbeszélésben) tanári irányítással.
Az életkori sajátosságoknak megfelelő szakkifejezések sajátítsák el és helyes használják.

Biológia

A biológia tantárgy tartalma a természettudományos műveltség sajátos és egyben szerves része. Különös jelentőségét az adja, hogy az élő természettel foglalkozik, amelynek része a társadalomban élő, tanuló ember is. Az e kerettantervben szereplő biológia tantárgy témakörei, és azok feldolgozási módjai a NAT azon törekvésére építenek, amely szerint a természettudományokban való alapvető jártasság nemcsak az orvosok, mezőgazdászok, környezetvédők, biológusok és a szaktudósok, hanem minden ember számára fontos. A biológia tanulása által a diákok nemcsak az élő természet szépségét és változatosságát, de saját szervezetük működését is megismerik, miközben egyre jobban megértik a természeti törvényszerűségeket, a jelenségek hátterében zajló folyamatokat és a közöttük lévő összefüggéseket.
Az általános iskolai biológia az alsó tagozatos környezetismeret, illetve az 5–6. évfolyamon tanult természetismeret tantárgy folytatása, de azoktól eltérően már csak az élők világával

foglalkozik. A tantárgy tanulásának fontos feladata a természetről és az emberről, a kettő kapcsolatáról való szemlélet formálása, a diákok egészséges életmódjának és környezettudatos magatartásának alakítása.
A célok megvalósításához elengedhetetlen, hogy a tanulók aktívan részt vegyenek az ismeretszerzés folyamatában. Ehhez megfelelő motiváció, tanulási környezet és az (interaktív) tanulási formákat támogató tanulásszervezés szükséges, amelynek során folyamatosan fejlődik a természettudományos gondolkodáshoz nélkülözhetetlen megfigyelőképesség, a könyvtári és más információforrások használata, az információk rögzítésének és felidézésének képessége. Ennek során alakul a diákok egyéni tanulási stílusa és együttműködési képessége, megtanulnak másokkal együttműködni és csoportban tanulni.
A 7–8. évfolyamon a diákoknak az élővilág és az élőlények iránti szeretetére és kíváncsiságára építve – a fiatalabb korra jellemző – közvetlen megfigyelésen és tapasztalatszerzésen alapuló, többnyire leíró jellegű tudásépítés mellett egyre erőteljesebben jelenik meg az absztrakt gondolkodás fejlesztése. A természet szépségére, az élővilág „érdekes dolgaira” történő rácsodálkozás a kíváncsiság kielégítése és fenntartása mellett azokat a pozitív érzelmeket mozgósítja, melyek motiváló hatása a tanulás fáradtságosabb szakaszain is átsegíti a tanulót.
A tanítás-tanulás folyamatát a fejlesztő értékelés segíti, amely támogatja a tanulónak a tanulás folyamatában való aktív részvételét, segíti a reális önismeret alakulását és az önálló tanulási stratégiák kiépítését.
A környezettudatosság és a fenntarthatóság tantárgyakon átívelő nevelési feladat, amely karakteresen kötődik a természettudományos tárgyakhoz és a biológiához. Megvalósítása leginkább az életközösséggel és az emberrel foglakozó tematikus egységeknél valósítható meg. Több témakör tartalma ad lehetőséget arra, hogy a tanulók tervezett megfigyeléseket, kísérleteket, méréseket végezzenek, és tapasztalataikról feljegyzéseket készítsenek. A balesetmentes kísérletezés fegyelemre szoktat, miközben fejleszti a megfigyelés és az elemzés képességét. Az önálló tanulás megvalósítását segítik a gyűjtőmunkára épülő, prezentációval is kísért kiselőadások és projektek, melyek információhordozók alkalmazására és természettudományi témájú ismeretterjesztő források keresésére, követésére, értelmezésére épülnek. A tudomány gyakorlati alkalmazásának felelősségét az egészség, a természeti erőforrások és a környezeti rendszerek állapotának kontextusában helyezzük el.
Az ember megismerése és egészsége fejlesztési feladataihoz kapcsolódó tartalmaknak és tevékenységeknek meghatározó szerepük van a kamaszok reális önismeretének alakításában.

Nevelési feladataink súlypontjai a testi-lelki egészségre, a családi életre nevelésre, az önismeret és a társas kultúra fejlesztésére és a fenntarthatóságra koncentrálnak.
A tantárgy keretein belül kiemelt fontosságúnak tartjuk az elsősegély nyújtási alapismeretek hangsúlyosabbá tételét. Az emberi szervezettel történő ismerkedés során a szabad időkeretben tervezzük az alapismeretek tanítását.

A testi-lelki egészség megőrzése kiemelt feladatunk. A tanév során márciusban rendezzük meg az egész iskolát átfogó „Ép testben ép lélek” egészségvédelmi tantárgyközi projektünket külön program alapján. A megvalósításban aktívan bekapcsolódnak a szülői közösségek, a település civil szervezetei, az egészségügy dolgozói.

A biológia iránt érdeklődő tanulóinknak kiscsoportos foglalkozások keretében biztosítjuk a középiskolai tanulmányokra felkészülést tagozatos osztályokban történő továbbtanuláshoz.

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
5.	-	-		
6.	-	-		
7.	1,5	54	42	12
8.	2	72	55	17

7. évfolyam: biológia

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Az élőlények változatossága I. Csapadékhoz igazodó élet a forró éghajlati övben	10	2	12
Az élőlények változatossága II. Az élővilág alkalmazkodása a négy évszakhoz	12	2	14
Az élőlények változatossága III. Az élővilág alkalmazkodása a hideghez, és a világtenger övezeteihez	10	4	14
Rendszer az élővilág sokféleségében	10	4	14
Évfolyam összesen	42	12	54

7. évfolyam: biológia	Szabad órakeret:	12

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Az élőlények változatossága I. Csapadékhoz igazodó élet a forró éghajlati övben	Gyakorlás, részösszefoglalás	2
Az élőlények változatossága II. Az élővilág alkalmazkodása a négy évszakhoz	Gyakorlás, részösszefoglalás	2
Az élőlények változatossága III.	Gyakorlás, részösszefoglalás Anyagforgalom az életközösségekben	2 2

Az élővilág alkalmazkodása a hideghez, és a világtenger övezeteihez		
Rendszer az élővilág sokféleségében	Gyakorlás, részösszefoglalás	2-2
	Összesen:	12

7. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- A tanuló érti az éghajlati övezetek kialakulásának okait és a biomok összetételének összefüggését az adott térséget jellemző környezeti tényezőkkel. Ismeri a globális környezetkárosítás veszélyeit, érti, hogy a változatosság és a biológiai sokféleség érték.
- Ismeri és megfelelő algoritmus alapján tudja jellemezni a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, tud belőlük táplálékláncot összeállítani.
- Példákkal tudja illusztrálni az élőlények közötti kölcsönhatások leggyakoribb formáit.
- Be tudja mutatni az egyes életközösségek szerkezetét, térbeli elrendeződésük hasonlóságait és különbségeit, ismeri az életközösségek változatosságának és változásának okait.
- Tud különbséget tenni csoportosítás és rendszerezés között, tisztában van a fejlődéstörténeti rendszer alapjaival.
- Ismeri az élővilág országait, törzseit és jellegzetes osztályait. Morfológiai jellegzetességek alapján ismert élőlények el tud helyezni a fejlődéstörténeti rendszerben (maximum osztály szintig).

8. évfolyam: biológia			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Részekből egész	11	2	13
Szépség, erő, egészség	10	5	14
A szervezet anyag- és energiaforgalma	13	6	17
A belső környezet állandóságának biztosítása	11	2	15
A fogamzástól az elmúlásig	10	2	14
Évfolyam összesen	55	17	72

8. évfolyam: biológia	Szabad órakeret:	17

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Részekből egész	Gyakorlás, részösszefoglalás	2

Szépség, erő, egészség	Gyakorlás-vázrendszer Egészségtan-elsősegélynyújtás: égés elsősegélye, marószer okozta sérülések elsősegélye, törések és ellátásuk	1 2 2
A szervezet anyag- és energiaforgalma	**Gyakorlás** **Részösszefoglalás** **Egészségtan-elsősegélynyújtás: Idegen test légútban, légzés fenntartása** **Mérgezések és ellátásuk** **Vérzéscsillapítás**	**1** **1** **1** **1** **2**
A belső környezet állandóságának biztosítása	Gyakorlás- érzékszervek Egészségtan-elsősegélynyújtás: sokk, ájulás, epilepszia	1 1
A fogamzástól az elmúlásig	Egészségtan-fogamzásgátlás	2
Évfolyam összesen	Összesen:	17

8. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- A tanuló látja a sejtek, szövetek, és szervek felépítése és működése közötti összefüggést. Érti a sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok közötti kapcsolatot.
- Ismeri az ivaros és az ivartalan szaporodás előnyeit és hátrányait, szerepüket a fajok fennmaradásában, a földi élet változatosságának fenntartásában.
- Tisztában van saját teste felépítésével és alapvető működési sajátosságaival, a férfi és a nő közötti különbséggel és a kamaszkor biológiai-pszichológiai problémáival. Ismeri a betegségek kialakulásának okait, megelőzésük és felismerésük módjait, az egészséges életmód és az elsősegélynyújtás legfontosabb szabályait. Érti a szűrővizsgálatok jelentőségét a betegségek sikeres gyógyításában.
- Önállóan és társaival együttdolgozva tud megfigyeléseket, vizsgálódásokat, kísérleteket végezni, tapasztalatairól feljegyzéseket készíteni, valamint jártassággal rendelkezik a mikroszkóp használatában.

FIZIKA

Földesi Karácsony Sándor
Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola

Az általános iskolai fizikatanítás az 1-4. évfolyamon tanított környezetismeret, valamint az 5-6. évfolyamon tanított természetismeret tantárgyak szerves folytatása. A 7–8. évfolyamon a fizika tantárgy alapvető célja és feladata a kémia és biológia tantárgyakkal közösen, az életkori sajátosságoknak megfelelően közvetíteni a NAT Ember és természet műveltségterületének tartalmait.
A NAT azt a törekvést fogalmazza meg, hogy a természettudományokat nem csak a leendő mérnökök és szaktudósok, hanem minden ember számára közelebb hozza. Ennek érdekében a fizika tanítását nem az alapfogalmak definiálásával, az alaptörvények bemutatásával kezdjük, hanem minden témakörben mindenki számára fontos témákkal, praktikus, hasznos ismeretekkel indítjuk a tananyag feldolgozását. Törekszünk rávezetni tanítványainkat arra, hogy a fizika hasznos, az élet minden fontos területén megjelenik, ismerete gyakorlati előnyökkel jár.
A fizika tanítását az életkori sajátosságoknak megfelelően elsősorban a tanulói tevékenységre alapozzuk. E folyamatban a tanulók megismerik a tervszerű megfigyelés, mérés és kísérletezés, az eredmények ábrázolásának és elemzésének fontosságát.
A tanterv lehetővé teszi a tananyag feldolgozását az aktív tanulás módszereivel, támogatja a csoportmunkát, a projektfeladatok elvégzését, a kompetencia-alapú oktatást, a számítógépes animációk és szimulációk bemutatását, az interaktivitást, az aktív táblák és digitális palatáblák használatát.
A tanulók értékelése során sor kerül a szóbeli felelet, a teszt, az esszé, az önálló munka, az aktív tanulás közbeni tevékenység, illetve a csoportmunka csoportos értékelésére is. Célunk, hogy a tanulók képesek legyenek megérteni a megismert jelenségek lényegét, az alapvető technikai eszközök működésének elvét, a fizikát érintő nyitott társadalmi-gazdasági kérdések, problémák jelentőségét, és felelős módon tudjanak állást foglalni ezekben a kérdésekben.

Az energia, a környezetünk és a fizika, illetve az elektromágneses indukció témakörökben kiemelten jelenik meg a fenntarthatóság és környezettudatosság gondolata. A fogyasztási szokásokkal kapcsolatos ésszerű és felelős szemlélet erősítésével segíti a törekvést a tudatos állampolgárrá nevelésre. Elősegíti a természeti értékek és károk, környezeti károk felismerését, indoklását, az egyéni és közösségi cselekvési lehetőségek felmérését.
A Naprendszer, az atom felépítése az elektromágneses jelenségek témakörből vett konkrét problémák vizsgálatában fejlesztjük a lokális és globális szintű gondolkodásmód kialakítását, a két szemléletmód különbségének és kapcsolatának érzékelését konkrét esetekben.
A tudománytörténeti elemek, ezen belül a magyar tudósok munkásságának bemutatásával segítjük a nemzeti öntudatra nevelést.
Az ismeretátadás során célunk a fizika fontosabb vizsgálati céljainak, módszereinek bemutatása, biológiához, kémiához való kapcsolódási pontok tudatos keresése; a megfigyelés, a kísérlet és a mérés módszereinek irányított alkalmazása; mérési adatok, ábrák értelmezése.
A matematikai kompetencia fejlesztése természetes velejárója a fizika tantárgy tanításának. Az egyes jelenségekhez tartozó egyszerű feladatok megoldása segíti összekapcsolni a hétköznapi tapasztalatokat a matematika fogalomrendszerével.
Az anyanyelvi kompetencia fejlesztése a fizika tantárgy tanításához sok szálon kötődik: tankönyvből, írott (papír alapú vagy digitális) szövegekből való tanulás, a szövegek elemzése,

megértése, a lényegkiemelés gyakorlása; csoportmunkához, projektmunkához tartozó instrukciók megfogalmazása; az önértékelő- és vizsgatesztek alkalmazása; tanulói prezentációk készítése. Ugyanezt teszi lehetővé a mérési eredmények, a csoportmunka, projektmunka eredményeinek rögzítése, a kooperatív technikák alkalmazása. Kiemelt fontosságú, hogy a tanulók megtanulják gondolataikat megfogalmazni és akár szabadkézzel, akár számítógéppel mások számára használható módon megjeleníteni.
A digitális kompetencia fejlesztése ugyancsak szervesen kapcsolódik a fizika tantárgy tanításához. A tankönyvek mellett nagy szerepe van az interneten elérhető digitális tananyagbázisoknak, tudástáraknak, enciklopédiáknak, digitális tananyagoknak. Fontos a számítógéppel segített tanulás módszereinek alkalmazása (információk keresése, könyvtár-, folyóirat- és internethasználat, adatbázisok, szimulációk használata, kiselőadások tervezése). A tanulókkal való kommunikáció, a tanulói tevékenységek szervezése során is egyre nagyobb szerepe van az internetes felületeknek.
A tantárgyi témák és a hozzákapcsolódó fejlesztési követelmények a tanulók aktivitására építenek. Ez egyrészt önálló vagy kiscsoportos tanulói méréseket, kísérleteket jelent, másrészt adatgyűjtést, feldolgozást, elemzést. Mindezek a tevékenységek elősegítik, fejlesztik a diákok hatékony, önálló tanulását.
A tanév során házi fizikaverseny szervezésével igyekszünk népszerűvé tenni a tantárgy tanulását. Elegendő jelentkező esetén az érdeklődő tanulók számára fizika szakkört szervezünk.

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
5.	-	-		
6.	-	-		
7.	2	72	51	21
8.	1,5	54	45	9

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Testek mérhető tulajdonságai	8	3	11
Hőmérséklet,halmazállapot	8	4	12
Az energia	9	3	12
A járművek mozgásának jellemzése	8	4	12
Kölcsönhatások	10	3	13
Környezetünk és a fizika	8	4	12
Évfolyam összesen			72

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	21

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Testek mérhető tulajdonságai	Sűrűség meghatározása	3
Hőmérséklet,halmazállapot	Halmazállapot-változás közben történő energiaváltozások	4
Az energia	A Nap szerkezete, energiája	4
A járművek mozgásának jellemzése	Mozgások grafikus ábrázolása, GPS a közlekedésben	4
Kölcsönhatások	Felhajtóerő számítása, a biztonságos közlekedés eszközei	3
Környezetünk és a fizika	Energiafajták, atomenergia	3
	Összesen:	21

7. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- Ismerje a víz különböző halmazállapotait, a halmazállapot változásokhoz tartozó jelenségek szerepét a gyakorlati életben, időjárásban.
- A tanuló ismerje a tanult fizikai mennyiségek (hosszúság, térfogat, tömeg, sűrűség, hőmérséklet, idő, nyomás, légnyomás, erő, súly, feszültség, áramerősség) fizikai jelét, mértékegységét, tudja használni a mérésükre alkalmazható mérőeszközöket, legyen képes a közismert mértékegységek közötti átváltásra.
- Ismerje a háztartásokban, a közlekedésben alkalmazott energiahordozókat, értse az energiatakarékosság szükségességét, a fenntartható fejlődés fogalmát.
- Legyen képes a közlekedésben, a hétköznapi életben előforduló egyszerű mozgások jellemzésére.
- Ismerje a sebességváltozás és az erő kapcsolatát, tudja fizikai ismereteit felhasználni a járművek sebességváltozásakor fellépő jelenségek magyarázatára.
- Legyenek ismeretei az időjárási jelenségek, természeti katasztrófák fizikai hátteréről. Ismerje fel az ember környezetszennyező, természetkárosító tevékenységét.
- Legyen képes mérési adatok táblázatos és grafikus ábrázolására.
- Tanult ismeretei alapján legyen képes a tananyaghoz, hétköznapi jelenségek magyarázatára.

8 . évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A hang, hullámmozgás a természetben	8	1	9

A fény	10	2	12
A Naprendszer	8	1	9
Elektromos alapjelenségek, eletkromos áram	9	3	12
Elektromágneses indukció,váltakozó áram	10	2	12
Évfolyam összesen			54

8 évfolyam:	Szabad órakeret:	9

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A hang, hullámmozgás a természetben	A hallás fizikai alapjai	1
A fény	Látáshibák és javításuk	1
A Naprendszer	A világűr megismerésének eszközei	1
Elektromos alapjelenségek, elektromos áram	Háztartások elektromos energia fogyasztása	3
Elektromágneses indukció,váltakozó áram	Transzformátorral kapcsolatos számítások	3
	Összesen:	9

8. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- Ismerje a hang és a fény jellemzőit, a hallás és látás fizikai hátterét. Ismerje fel a gyakorlati életben tapasztalható fény- és zajszennyezéseket.
- Ismerje az ultrahang gyakorlati jelentőségét.
  - Legyenek ismeretei a fényképezőgép és a távcsövek működéséről, az űrkutatás eszközeiről.
- Ismerje a Naprendszer objektumait, legyenek ismeretei az Univerzum felépüléséről. Értse a csillagjóslás és a csillagászat közötti különbséget.
- Az elektromos áramról tanult ismereteit tudja alkalmazni a háztartási elektromos készülékek használatakor, legyen tisztában az elektromos készülékek használata során fellépő kockázatokkal, veszélyekkel.
- Ismerje és önálló tanulásához tudja használni a tanórák során megismert online tananyagbázisokat, enciklopédiákat, elektronikus könyvtárakat.
- Tanult ismeretei alapján legyen képes a tananyaghoz, hétköznapi jelenségek magyarázatára.
- IKT ismereteit tudja alkalmazni fizika témájú információgyűjtésben, -rendezésben, -megjelenítésben.

KÉMIA

A kémia, mint belépő természettudományos tantárgy kiváló megvalósítási terepe annak, hogy a diákok sajátos, de az élet minden területén jól használható gondolkozásmódot alakítsanak ki. A kémia kísérletei révén a tények tiszteletére, elfogadására nevel.
Tanulmányaik során a diákok legtöbbször megfigyelésekből, tapasztalatokból, kísérletekből indulnak ki, ezekből vonnak le következtetéseket, majd kutatják az anyag viselkedésének okait. Kísérleteik, mini kutatásaik, méréseik révén hasznos anyagismerethez jutnak, amelyeket a napi élethez kapcsolódó tevékenységeik során – mint például tűzveszélyesség, tűzoltás, háztartási vegyszerek tulajdonságai, kozmetikai krémek hatásai, főzés-sütés, mosás – közvetlenül is alkalmazhatnak. Mindeközben elsajátítják a kémiai anyagokkal való felelősségteljes, balesetmentes bánásmód alapszabályait is.
A kémiával való ismerkedés közben törekszünk arra, hogy a tanulóink olyan tapasztalatokon, kísérleteken nyugvó, biztos anyagismereten alapuló tudást szerezzenek meg, amely nemcsak segíti őket (például a háztartási teendőkben), hanem életmentő is lehet számukra (például a benzingőz robbanásveszélyes viselkedése, szénmonoxid végzetes hatása
A tantárgy tanulása során a számonkérés-értékelés is változatos formában történik (ismeretlen kísérlet, anyag, szöveg, probléma vagy riport; plakátkészítés, játékok kitalálása, mobil videós kísérleti verseny; egyéni vagy csoportos, illetve önértékelés során).

A hetedik osztályban a tanulók elsősorban a körülöttük lévő anyagokkal, (levegő, víz, táplálékok vagy oldatok) találkoznak, azok viselkedését, összetevőit kutatják. Célunk, hogy tanulóink képesek legyenek balesetmentesen egyszerű eszközökkel egyénileg vagy csoportosan kísérleteket végezni, azokat digitális formában is rögzíteni, a tapasztaltakat elemezni, „okosan” kérdezni. A felmerülő kérdések, problémák megoldása kapcsán használják a modellalkotást, mint ismeretszerzési módszert (különösen a részecskemodellt) fontos szerepét. Megszerzett elméleti és gyakorlati tudásukat (például egészséggel és környezettudatos életmóddal kapcsolatos ismeretek) egyre több szituációban alkalmazhatják, illetve terjeszthetik szűkebb-tágabb környezetükben.
Törekszünk arra, hogy megfelelő ismeretet kapjanak az anyagi világunkat felépítő apró részecskék (atomok, ionok, molekulák) belső szerkezetéről, a köztük lévő kölcsönhatásokról. A periódusos rendszer (főcsoportok) logikus használatára, a kémiai kötések létrejöttének (a Bohr-modell alapján történő) magyarázatára, illetve a már megszerzett tudásuk alapján az élő szervezetek, makromolekulák működésének megértetésére nagy hangsúlyt fektetünk.
Az ismeretszerzés során tanulóink találkoznak a legfontosabb fémes és nemfémes elemekkel, vegyületekkel, oldatokkal, műveletekkel, kémiai reakciókkal, azok típusaival. Mindeközben állandóan szembesülnek azzal, hogy az élő és az élettelen világ ugyanazokból az atomokból épül fel, a szerkezet mindig meghatározza a tulajdonságokat, hogy a legkülönbözőbb folyamatokban mindig érvényesül a tömeg, az energia és az elektromos töltés megmaradásának törvénye és ezeket a folyamatokat többnyire az energiaminimumra való törekvés irányítja.
A tanulók az életkorukhoz és a 21. századhoz alkalmazkodó módszerek alkalmazásával nemcsak bizonyos fokú kémiatudásra, anyagismeretre és szemléletre tesznek szert, hanem

megőrizhetik nyitottságukat, érdeklődésüket az ilyen témák iránt. A kíváncsiság pedig hajtóerő újabb ismeretek megszerzésére.
Kémia iránt érdeklődő, tehetséges tanulóinkat felkészítjük a Hevessy György és a Currie kémia verseny megyei illetve országos fordulóira.

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
5.	-	-		
6.	-	-		
7.	1,5	54	32	22
8.	2	72	65	7

7 évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A kémia tárgya, kémiai kísérletek	4	1	5
Részecskék, halmazok, változások, keverékek	16	12	28
A részecskék szerkezete, tulajdonságai, vegyülettípusok	12	9	21
Évfolyam összesen	32	22	54

7 évfolyam:	Szabad órakeret:	22
Tematikai egység	Téma	Óraszám
A kémia tárgya, kémiai kísérletek	Kémiai kísérletek	1
Részecskék, halmazok, változások, keverékek	Halmazállapotok és a kapcsolódó fizikai változások	2
	Hőtermelő és hőelnyelő változások	2
	Elegyek és összetételük	4
	Oldatok	4
A részecskék szerkezete, tulajdonságai, vegyülettípusok	Az atom felépítése	1
	Az anyagmennyiség	2
	Egyszerű ionok képződése	3
	Kovalens kötés	3
	Összesen:	22

7. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A tanuló ismerje a kémia egyszerűbb alapfogalmait (atom, kémiai és fizikai változás, elem, vegyület, keverék, halmazállapot, molekula, anyagmennyiség, tömegszázalék), alaptörvényeit, vizsgálati céljait, módszereit és kísérleti eszközeit, a mérgező anyagok jelzéseit.
Tudja, hogy a kémia a társadalom és a gazdaság fejlődésében fontos szerepet játszik.
Értse a kémia sajátos jelrendszerét, a periódusos rendszer és a vegyértékelektron-szerkezet

kapcsolatát, egyszerű vegyületek elektronszerkezeti képletét, a tanult modellek és a valóság kapcsolatát.
Tudjon egy kémiával kapcsolatos témáról önállóan vagy csoportban dolgozva információt keresni, és *tudja* ennek eredményét másoknak változatos módszerekkel, az infokommunikációs technológia eszközeit is alkalmazva bemutatni.
Alkalmazza a megismert törvényszerűségeket egyszerűbb, a hétköznapi élethez is kapcsolódó problémák, kémiai számítási feladatok megoldása során, illetve gyakorlati szempontból jelentős kémiai reakciók egyenleteinek leírásában.
Használja a megismert egyszerű modelleket a mindennapi életben előforduló, a kémiával kapcsolatos jelenségek elemzéseskor.

8 évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A kémiai reakciók típusai	14	3	17
Élelmiszerek és az egészséges életmód	13	1	14
Kémia a természetben	12	1	13
Kémia az iparban	12	1	13
Kémia a háztartásban	14	1	15
Évfolyam összesen	65	7	72

8 évfolyam:	Szabad órakeret:	7

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A kémiai reakciók típusai	Gyors égés, lassú égés, oxidáció, redukció	1
	Oldatok kémhatása, savak, lúgok	1
	Közömbösítési reakció, sók képződése	1
Élelmiszerek és az egészséges életmód	Szenvedélybetegségek	1
Kémia a természetben	Levegőszennyezés	1
Kémia az iparban	Gipsz és cement	1
Kémia a háztartásban	Permetezés, műtrágyák	1
	Összesen:	7

8. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A tanuló ismerje a kémia következő fogalmait: kémiai egyenlet, égés, oxidáció, redukció, sav, lúg, kémhatás)
Ismerje néhány, a hétköznapi élet szempontjából jelentős szervetlen és szerves vegyület tulajdonságait, egyszerűbb esetben ezen anyagok előállítását és a mindennapokban előforduló

anyagok biztonságos felhasználásának módjait.
Tudja, hogy a kémia a társadalom és a gazdaság fejlődésében fontos szerepet játszik.
Értse és az elsajátított fogalmak, a tanult törvények segítségével *tudja magyarázni* a halmazállapotok jellemzőinek, illetve a tanult elemek és vegyületek viselkedésének alapvető különbségeit, az egyes kísérletek során tapasztalt jelenségeket.
Tudjon egy kémiával kapcsolatos témáról önállóan vagy csoportban dolgozva információt keresni, és *tudja* ennek eredményét másoknak változatos módszerekkel, az infokommunikációs technológia eszközeit is alkalmazva bemutatni.
Megszerzett tudását *alkalmazva hozzon felelős döntéseket* a saját életével, egészségével kapcsolatos kérdésekben, *vállaljon szerepet* személyes környezetének megóvásában.

FÖLDRAJZ

A földrajzoktatás megismerteti a tanulókat a szűkebb és tágabb környezet természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőivel, folyamataival, továbbá a környezetben való tájékozódást, eligazodást segítő alapvető eszközökkel és módszerekkel. A földrajz tantárgy a természet- és társadalomföldrajz, valamint a regionális tudomány mellett számos földtudományágat képvisel a közoktatásban, integrálja a földtani, a légkörtani, a hidrológiai, a talajtani és a palentológiai tudást. Tantárgyi előzménye az alsó tagozatos környezetismeret, illetve 5–6. évfolyamon a természetismeret, így annak követelményrendszerére épül, amelynek teljesítését feltételezi.

Hetedik osztályban a földrajzi tartalmak feldolgozása során a tanulók megértik, hogy a természet egységes egész, a Föld egységes, de állandóan változó rendszer, amelyben az ember természeti és társadalmi lényként él, és ez megköveteli az erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodást.
A tartalmak feldolgozása a szűkebb és a tágabb környezet földrajzi jellemzőire épül. Célunk, a térbeli intelligencia fejlesztése. Kiemelten fontos feladat, hogy megismertessük a hazánk és környezetünk földrajzi-környezeti jellemzőit, erősítsük a hazához és a magyarsághoz való kötődésüket.. Az Európai Unió, valamint a távoli országok természeti és társadalmi-gazdasági sajátosságainak bemutatásával hozzájárulunk az eltérő kultúrák megismeréséhez, a nyitott és befogadó magatartás, illetve szemlélet kialakulásához
A hazáról, a földrészünkről és a távoli földrészekről való tudásszerzés mellett nagymértékben segíti a tanulók képességeinek fejlődését a más anyanyelvű országok és kultúrák megismerése elősegítheti a tanulóinkban az adott célnyelven történő kommunikáció igényének kialakulását,
A természeti és a környezeti folyamatokban megfigyelhető kölcsönhatások feltárásával a földrajzoktatás hozzájárulunk az egységes természettudományi szemlélet alakításához. nyitott gondolkodás

A tanítási-tanulási folyamatban nagy hangsúlyt kap az információszerzés és az információfeldolgozás képességének fejlesztése, különös tekintettel a tapasztalati és a digitális világ nyújtotta lehetőségek felhasználására.
A távoli tájak megismerésében nagy szerepet kapnak a mediatizált kommunikációs eszközök (nyomtatott sajtó, televízió, internet) által szerzett információk.
A tanítási-tanulási folyamatban kiemelt célunk a folyamatos önképzés iránti igény felébresztése, valamint az élethosszig tartó tanulás képességének kialakítása Napjaink társadalmi-gazdasági folyamatainak megismertetése nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók a gazdasági élet eseményeiben eligazodó aktív, kreatív, rugalmas és vállalkozóképes állampolgárrá válhassanak. A tantárgy komplex ismeretanyaga révén segítjük a tanulók pályaválasztását, eligazodását a munka világában, illetve felkészítjük őket a szakirányú középfokú tanulmányokra.
A földrajztanulás során törekszünk arra, hogy a tanulók megszerezzék a szemléleti térképolvasás képességét, és jártasságot szereznek az okfejtő térképolvasásban (különféle méretarányú és ábrázolásmódú térképeken).
Tanulóinknak lehetőséget biztosítunk a Teleki Pál földrajz versenyen történő részvételre.

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
5.	-	-		
6.	-	-		
7.	2	72	48	24
8.	1,5	54	49	5

7.évfolyam: földrajz			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
A szilárd Föld anyagai és folyamatai	8	2	10
A földrajzi övezetesség alapjai	7	2	9
Gazdasági alapismeretek	5	1	6
Afrika és Amerika földrajza	14	11	25
Ázsia földrajza	10	7	17
Ausztrália, a sarkvidékek és az óceánok földrajza	4	1	5
Évfolyam összesen	48	24	72

7. évfolyam: földrajz	Szabad órakeret:	24

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A szilárd Föld anyagai és folyamatai	Földtörténet-gyakorlóóra	1
	Kőzetvizsgálat-gyakorlóóra	1
A földrajzi övezetesség alapjai	Éghajlat diagramok jellemzése	1
	Éghajlati övezetek jellemzői-ismétlés (6. évfolyam)	1
Gazdasági alapismeretek	Gyakorlóóra- nemzetközi szervezetek	1
Afrika és Amerika földrajza	**Afrika éghajlata** **Afrika lakossága** **Amerika felszíne** **Amerika éghajlata** **USA gazdasága** **Dél- Amerika földrajza** **Projektóra-Ázsia,** **Amerika nevezetességei** **Részösszefoglalás-természetföldrajz** **Filmvetítés- Nemzeti parkok**	**1** **1** **1** **1** **1** **1** **2** **1** **2**
Ázsia földrajza	**Ázsia felszíne** **Ázsia éghajlata** **Részösszefoglalás-természetföldrajz** **Projektóra** **Filmvetítés-India**	**1** **2** **1** **1** **2**
Ausztrália, a sarkvidékek és az óceánok földrajza	Projektóra- Ausztrália nevezetességei	1
	Összesen:	24

7. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A tanulók átfogó és reális képzettel rendelkezzenek a Föld egészéről és annak kisebb-nagyobb egységeiről (a földrészekről- Európán kívüli kontinensek- és a világtengerről, a kontinensek karakteres nagytájairól és tipikus tájairól, valamint a világgazdaságban kiemelkedő jelentőségű ország-csoportjairól, országairól).
Ismerjék fel a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggéseket és törtvényszerűségeket. Legyenek képesek alapvető összefüggések, tendenciák felismerésére és megfogalmazására az egyes földrészekre vagy ország-csoportokra, tájakra jellemző természeti jelenségekkel, társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatban, ismerjék fel az egyes országok, ország-csoportok helyét a világ társadalmi-gazdasági folyamataiban. Érzékeljék az egyes térségek, országok társadalmi-gazdasági adottságai jelentőségének időbeli változásait.
Tudják példákkal bizonyítani a társadalmi-gazdasági folyamatok környezetkárosító hatását, a lokális problémák globális következmények elvének érvényesülését. Legyenek tisztában a Földet fenyegető veszélyekkel, értsék a fenntarthatóság lényegét példák alapján, ismerjék fel, hogy a Föld sorsa a saját magatartásukon is múlik.
Rendelkezzenek a tanulók valós képzetekkel a környezeti elemek méreteiről, a számszerűen kifejezhető adatok és az időbeli változások nagyságrendjéről. Tudjanak nagy vonalakban tájékozódni a földtörténeti időben. Legyenek képesek természet-, illetve társadalom- és gazdaságföldrajzi megfigyelések végzésére, a különböző nyomtatott és elektronikus információhordozókból földrajzi tartalmú információk gyűjtésére, összegzésére, a lényeges elemek kiemelésére. Ezek során alkalmazzák digitális ismereteiket. Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni földrajzi öveket, földrészeket, országokat és tipikus tájakat.
Legyenek képesek a tanulók a térképet információforrásként használni, szerezzék meg a logikai térképolvasás képességét. A topográfiai ismereteikhez tudjanak földrajzi-környezeti tartalmakat kapcsolni. Topográfiai tudásuk alapján a tanulók biztonsággal tájékozódjanak a köznapi életben a földrajzi térben, illetve a térképeken, és alkalmazzák topográfiai tudásukat más tantárgyak tanulása során is.
Legyenek képesek a társakkal való együttműködésre. Alakuljon ki bennük az igény arra, hogy későbbi életük folyamán önállóan tovább gyarapítsák földrajzi ismereteiket.

8. évfolyam: földrajz			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Európa általános földrajza	5	1	6
Észak- és Mediterrán-Európa földrajza	5	0	5
Atlanti-Európa földrajza	6	0	6
Kelet- és Közép-Európa földrajza	7	0	7
A Kárpát-medencevidék földrajza	5	0	5
A hazánkkal szomszédos országok földrajza	6	0	

Magyarország természeti és kulturális értékei	5	1	6
Magyarország társadalomföldrajza	10	3	13
Évfolyam összesen	49	5	54
8. évfolyam: földrajz		Szabad órakeret:	5

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Európa általános földrajza	Európa éghajlata	1
Magyarország természeti és kulturális értékei	Magyarország nemzeti parkjai	1
Magyarország társadalomföldrajza	Magyarország közlekedése	1
	Magyarország lakossága	1
	Grafikonok elemzése, készítése	1
	Összesen:	5

8. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A tanulók átfogó és reális képzettel rendelkezzenek Európáról (a kontinens karakteres nagytájairól és tipikus tájairól, valamint a világgazdaságban kiemelkedő jelentőségű ország-csoportjairól, országairól) és Magyarországról. Legyen átfogó ismeretük földrészünk, azon belül a meghatározó és a hazánkkal szomszédos országok természet- és társadalom-földrajzi sajátosságairól, lássak azok térbeli és történelmi összefüggéseit, érzékeljék a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepét. Birtokoljanak reális ismereteket a Kárpát-medencében fekvő hazánk földrajzi jellemzőiről, erőforrásairól és az ország gazdasági lehetőségeiről az Európai Unió keretében. Legyenek tisztában az Európai Unió meghatározó szerepével, jelentőségével.
Legyenek képesek alapvető összefüggések, tendenciák felismerésére és megfogalmazására Európában és országaiban Ismerjék fel az egyes országok, ország-csoportok helyét a világ társadalmi-gazdasági folyamataiban. Érzékeljék az egyes térségek, országok társadalmi-gazdasági adottságai jelentőségének időbeli változásait. Ismerjék fel a globalizáció érvényesülését regionális példákban. Ismerjék hazánk társadalmi-gazdasági fejlődésének jellemzőit összefüggésben a természeti erőforrásokkal. Értsék, hogy a hazai gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok világméretű vagy regionális folyamatokkal függenek össze.
Tudják példákkal bizonyítani a társadalmi-gazdasági folyamatok környezetkárosító hatását, a lokális problémák globális következmények elvének érvényesülését. Legyenek tisztában a Földet fenyegető veszélyekkel, értsék a fenntarthatóság lényegét példák alapján, ismerjék fel, hogy a Föld sorsa a saját magatartásukon is múlik.
Rendelkezzenek a tanulók valós képzetekkel a környezeti elemek méreteiről, a számszerűen kifejezhető adatok és az időbeli változások nagyságrendjéről. Tudjanak nagy vonalakban tájékozódni a földtörténeti időben. Legyenek képesek természet-, illetve társadalom- és

gazdaságföldrajzi megfigyelések végzésére, a különböző nyomtatott és elektronikus információhordozókból földrajzi tartalmú információk gyűjtésére, összegzésére, a lényeges elemek kiemelésére. Ezek során alkalmazzák digitális ismereteiket. Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni földrajzi öveket, földrészeket, országokat és tipikus tájakat.
Legyenek képesek a tanulók a térképet információforrásként használni, szerezzék meg a logikai térképolvasás képességét. A topográfiai ismereteikhez tudjanak földrajzi-környezeti tartalmakat kapcsolni. Topográfiai tudásuk alapján a tanulók biztonsággal tájékozódjanak a köznapi életben, a földrajzi térben, illetve a térképeken, és alkalmazzák topográfiai tudásukat más tantárgyak tanulása során is.
Legyenek képesek a társakkal való együttműködésre. Alakuljon ki bennük az igény arra, hogy későbbi életük folyamán önállóan tovább gyarapítsák földrajzi ismereteiket.

ÉNEK-ZENE

Az ének-zene tantárgy tanításának legfőbb céljai megismertetni a gyermekeket az éneklés és a zenélés örömével, valamint kulcsokat adni számukra a zene élményt nyújtó megismeréséhez, megértéséhez és élvezetéhez.
Az iskolai zenepedagógiai munka Kodály Zoltán alapelveire épül, az aktív éneklést és zenélést szorgalmazza, tradicionális népzenén és igényes műzenén alapul. A zenei hallásfejlesztés a relatív szolmizáció segítségével történik. A klasszikus remekművek értő befogadása fejleszti az érzelmi intelligenciát.
Az ének-zene tantárgy tanulása során a tanulók megismerik népzenénk és más népek zenéje, nemzeti zenei kultúránk és a klasszikus zene, a jazz, valamint a populáris műfajok igényes szemelvényeit. A zenepedagógiai munka a tanulók részben az iskolában, részben az iskolán kívül szerzett zenei tapasztalataira, zenei élményeire, illetve adott esetben zenei gyakorlatára épül, s ezáltal ösztönzi őket énekkarokban és házi zenélésben való aktív részvételre.
A tanulási folyamatban a pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére törekszünk
A tantárgy fejlesztési céljai a következők:

Zenei reprodukció

Éneklés

- Az iskolai ének-zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és az elmélyült zenehallgatás. Az ének-zene órán tanult zenei anyag egy részét énekléssel és kreatív zenei gyakorlatokkal készítjük elő, illetve sajátítják el tanulóink.
- Az énekórai műhelymunkát kórus egészíti ki, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés örömét a tanulók a hétköznapok számos területén megoszthassák másokkal. (Pl. közös éneklés a kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon, saját koncertek szervezése hozzátartozóknak, ismerősöknek.)

Generatív és kreatív készségek fejlesztése

– A generatív – létrehozó, alkotó – készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulóink a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.
– A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz kapcsolódnak, s bennük a játékos alkotói munka örömére teremtünk lehetőséget. A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszika formaérzéke) megismertetése az aktív zenélésen keresztül.

Felismerő kottaolvasás

– A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés mélységeihez is jelentősen hozzájárul. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.
– Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni. A kottaolvasást igyekszünk eszközként használni az iskolai zenetanulás folyamatában.
– Minden évfolyamon törekszünk a népdalok szövegének értelmezésére, felhívni tanulóink figyelmét a népdalok gazdag szimbolikájára, a magyar szókincs gazdagságára.

– *Zenei befogadás*
  Befogadói kompetenciák fejlesztése
– A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyát szeretnénk érvényesíteni..
– Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadójává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A befogadói kompetencia fejlesztése érdekében fontos feladatunk a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése.
– Az ének-zene tanítása során fontos a rendszeres zenehallgatás. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez biztosítjuk, hogy minden órán legyen zenehallgatás. A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre, – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekszünk az interaktív anyagok és a DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is.

– A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz fontos, hogy a tanulók kellő nyitottsággal forduljanak a hallgatott zene felé. A nyitott befogadói attitűd támogatja a zenei hatás megfelelő megélését, így segíti a zene különböző megnyilvánulásainak, például funkciójának, stílusának és műfajának pontos értelmezését, elfogadását és pozitív értékelését.
– A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérzésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival szeretnénk kialakítani.
– A zeneelméleti és zenetörténeti alapismeretek minden esetben a zenei befogadást segítik, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott művel kapcsolódókkal foglalkozunk. A szerzői életrajzzal történő ismerkedés során legfontosabb feladatunk a szerző személyiségének, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak bemutatása. A rendszeres és figyelmes zenehallgatás a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálja.

A tanításhoz szükséges tárgyi feltételek iskolánkban biztosítottak.

– Szaktanterem pianínóval vagy zongorával
– Megfelelő nagyságú tér a mozgáshoz, énekes játékokhoz
– Megfelelő terem a kórusmunkához
– Ötvonalas tábla
– Mágneses tábla
– Ritmushangszerek
– Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók
– Számítógép internetkapcsolattal, interaktív táblával
– Hangtár, hozzáférhető hanganyag

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
5.	1	36	32	4
6.	1	36	32	4
7.	1	36	32	4
8.	1	36	32	4

5. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Zenei produkció-éneklés	15	0	15
Zenei produkció-generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó) kreatív zenei tevékenység	4	0	4
Zenei reprodukció- felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	3	2	5
Zenei befogadás- befogadói kompetenciák fejlesztése	3	0	3
Zenei befogadás-zenehallgatás	7	2	9
Évfolyam összesen	32	4	36

5. évfolyam: 36 óra	Szabad órakeret:	4 óra

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Zenei produkció – felismerő kottaolvasás, zeneelméleti ismeretek	Dúr és moll hangnem megismertetése, abszolút hangnevek, violin- és basszuskulcs megismertetése, hangerő kifejezések.	2 óra
Zenei befogadás - Zenehallgatás	Eredeti és adaptált mai autentikus előadóktól szemelvények meghallgatása, zeneirodalmi szemelvények meghallgatása	2 óra
	Összesen:	4 óra

5. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hangi lehetőségek figyelembe vételével (hangterjedelem: a-e”, törekvés a tiszta intonációra). Kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.

Visszatérő forma és variáció alkotásának fejlesztése. A rögtönzés fejlesztése a következő zenei ismeretek felhasználásával: 6/8-os metrum, felütés.

További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével.

A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által.

A népzene tárházából és a megjelölt korok zeneműveiből válogatva a tanulók érdeklődését erősítve törekvés a zeneirodalom remekműveinek megismertetésére. Hangverseny-látogatásra nevelés.

6 . évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Zenei produkció-éneklés	15		15
Zenei produkció-generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó) kreatív zenei tevékenység	3		3
Zenei reprodukció- felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	3	2	5
Zenei befogadás- befogadói kompetenciák fejlesztése	4		4
Zenei befogadás-zenehallgatás	7	2	9
Évfolyam összesen	32	4	36

6. évfolyam: 36 óra	Szabad órakeret:	4 óra

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Tanult ritmikai és dallami elemek hangoztatása betűkottáról, hangjegyről. Hangközök: szekund, terc	2 óra
Zenei befogadás - Zenehallgatás	A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése.	2 óra

	Összesen:	4 óra

6. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

Éneklési készség fejlesztése a korábban elsajátított dalkincs ismétlésével és bővítésével az életkor adta hangi lehetőségek figyelembe vételével (hangterjedelem: a-e", törekvés a tiszta intonációra). Kifejező és stílusos éneklésre való törekvés kialakítása.

A variáció alkotásának fejlesztése. A rögtönzés fejlesztése a következő zenei ismeretek felhasználásával: 6/8-os metrum, felütés, dúr-moll dallami fordulatok, tercpárhuzam.

További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátítása, a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt szemelvényeknél könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciója a felismerő kottaolvasás és a fejlődő belső hallás segítségével.

A zenehallgatásra kiválasztott művek értő befogadása, ismerete, a befogadói kompetenciák fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységeken keresztül, az énekléssel és a generatív tevékenységekkel fejlesztett differenciált hallási készség és zenei memória által.

A népzene tárházából és a megjelölt korok zeneműveiből válogatva a tanulók érdeklődését erősítve törekvés a zeneirodalom remekműveinek megismertetésére.

Hangverseny-látogatásra nevelés.

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Zenei produkció-éneklés	11		11
Zenei produkció-generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó) kreatív zenei tevékenység	4		4
Zenei reprodukció- felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	3	2	5
Zenei befogadás- befogadói kompetenciák fejlesztése	4		4
Zenei befogadás-zenehallgatás	10	2	12
Évfolyam összesen	32	4	36

7. évfolyam: 36 óra	Szabad órakeret:	4 óra

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Felismerő kottaolvasási képesség fejlesztése egy-egy	2 óra

	meghallgatott zenemű kottaképének követése alapján.	
Zenei befogadás - Zenehallgatás	Nemzeti jelleg a romantika zenéjében, a kelet-európai népek népzenéjében, komolyzenéjében.	2 óra
	Összesen:	4 óra

7. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A dalkincs ismétlése és folyamatos bővítése: többféle zenetörténeti stílusból válogatott szemelvény, magyar népdalok, más népek dalai, kiegészítve a magyar populáris zene műfajaiból válogatott néhány példával.
Az énekhang további képzése, figyelve a tanulók egyéni vokális fejlődésére (mutálás).A kialakított készségek továbbfejlesztése.
Generatív képességfejlesztés komponálással, rögtönzött folytatással. További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése.
Előkészítést követően rövid, az énekelt zenei anyagnál könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciójával a belső hallás fejlesztése.
Felismerő kottaolvasási képesség fejlesztése egy-egy meghallgatott zenemű kottaképének követése alapján.
Összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlődése. A befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Zenehallgatóvá nevelés.

8 . évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Zenei produkció-éneklés	11		11
Zenei produkció-generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó) kreatív zenei tevékenység	4		4
Zenei reprodukció- felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	3	2	5
Zenei befogadás- befogadói kompetenciák fejlesztése	4		4
Zenei befogadás-zenehallgatás	10	2	12

Évfolyam összesen	32	4	36

8. évfolyam: 36 óra	**Szabad órakeret:**	**4 óra**

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése.	2 óra
Zenei befogadás - Zenehallgatás	A populáris dalok zenei jellemzőinek megfigyelése adott szempontok alapján. (forma, szöveg, hangszerelés, improvizáció stb.)	2 óra
	Összesen:	4 óra

8. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A dalkincs ismétlése és folyamatos bővítése: többféle zenetörténeti stílusból válogatott szemelvény, magyar népdalok, más népek dalai, kiegészítve a magyar populáris zene műfajaiból válogatott néhány példával.
Az énekhang további képzése, figyelve a tanulók egyéni vokális fejlődésére (mutálás). A kialakított készségek továbbfejlesztése.
Generatív képességfejlesztés komponálással, rögtönzött folytatással. További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése.
Előkészítést követően rövid, az énekelt zenei anyagnál könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciójával a belső hallás fejlesztése.
Felismerő kottaolvasási képesség fejlesztése egy-egy meghallgatott zenemű kottaképének követése alapján.
Összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlődése. A befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével.
Zenehallgatóvá nevelés.

RAJZ ÉS VIZUÁLIS KULTÚRA

A vizuális nevelés legfőbb célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a látható világ jelenségeinek, a vizuális művészeti alkotásoknak mélyebb értelmezéséhez és megítéléséhez, környezetünk értő alakításához. A tantárgy így nemcsak a képző- és iparművészet területeinek a feldolgozásával foglalkozik, hanem a vizuális jelenségek, közlések olyan köznapi formáinak vizsgálatát is fontosnak tartja, mint a tömegkommunikáció vizuális megjelenései, a legújabb elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségek és az épített, alakított környezet.. A tantárgy oktatása tevékenység-, illetve gyakorlatközpontú, ahol alapvető fontosságú a játékos-kreatív szemlélet.

Földesi Karácsony Sándor
Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola

A felső tagozatos rajztanítás során célunk, az alsó tagozaton megismert technikák, ismeretek bővítése, fejlesztése, segíteni tanulóinknak a művészi és köznapi vizuális közlések pontos értelmezését, továbbá fokozni az alkotómunka során a vizuális közlés és kifejezés árnyalt megjelenítését
A vizuális nevelés kiemelt feladatának tartjuk művészettörténeti ismeretek elsajátítását, kapcsolódási pontok keresését egyéb felső tagozatos tantárgyak ismereteivel, és a kreatív képességek kibontakoztatását. Törekszünk az örömteli, élményt nyújtó, alkotótevékenység megteremtésére, kialakítására a felső tagozaton is. . Cél továbbá a problémamegoldó képesség erősítése, a feladatok önálló megoldása, bizonyos rutinok, készségek kialakítása, majd az egyre önállóbban végzett tevékenységek végzése. A tanulók önismeretének, önkritikájának, önértékelésének fejlesztését kritikai szemléletmód kialakításával a gyakorlati tevékenységeken keresztül valósítjuk meg, amelyek mindegyike – eredeti céljától függetlenül is – személyiségfejlesztő hatású. Motiváló hatásuk mellett segítik az érzelmi gazdagodást, az empátia, az intuíció fejlesztését, az önálló ízlés, a belső igényesség kialakulását, az önértékelés és önismeret kialakulása révén pedig a céltudatos önszabályozást.
A módszerek és munkaformák sokszínűségével lehetőséget teremtünk a tanulás tanításának hatékony elősegítésére, párokban és csoportban végzett tervező és alkotó munka biztosítására.

A vizuális kommunikáció területén a kép és szöveg lehetséges kapcsolatainak feltárása az anyanyelvi kommunikáció fejlesztésének is terepet biztosítunk, a gyakorlati feladatok megoldásával a digitális kompetencia mélyítését segítjük. Az alsó tagozaton megkezdett médiahasználati ismeretek bővítésével az egyre tudatosabb médiahasználat kiemelt fejlesztési célunk.

Tanítás során a Mozaik Kiadó Művészettörténet tankönyve alapján kerül feldolgozásra a tananyag az 5-8. osztályos tanulók számára. A szabadon tervezhető időkeret felhasználása során figyelembe vettük a továbbtanuló nyolcadik évfolyamosaink középfokú iskolaválasztását. A képzőművészeti képzésbe bekapcsolódó végzős diákoknak segítséget nyújtunk az alkotói mappa összeállításához, a szóbeli, középiskolai művészettörténeti vizsgára történő felkészüléshez. Intézményi szintű kiállítások előkészítésében, megyei versenyekre történő felkészítéssel támogatjuk az iskolai tehetséggondozást.

Évente október 15-ig rajzpályázatot hirdetünk megyénk általános iskoláinak a felső tagozatos tanulói számára. A rajzverseny témája illusztrációs munkák készítése intézményünk által megadott témákhoz kapcsolódóan. a A versenyt két korcsoportban 5.-6. illetve 7.-8. évfolyamos tanulók értékeljük a „Földes témahét programjain belül, minden év április 14-ig.. Korcsoportonként megyei I.-VI. helyezéseket jutalmazzuk.

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
5.	1,5	54	32	22
6.	1.5	54	32	22
7.	1	36	32	4
8.	1	36	32	4

5. évfolyam:

Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kifejezés, képzőművészet Valóság és képzelet	**5**	**5**	**10**
Kifejezés, képzőművészet Stílus és mozgás	**7**	**5**	**12**
Vizuális kommunikáció Idő- és térbeli változások	**2**	**3**	**5**
Vizuális kommunikáció Jelértelmezés, jelalkotás	**3**	**2**	**5**
Vizuális kommunikáció Kép és szöveg	**3**	**2**	**5**
Tárgy és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	**7**	**1**	**8**
Tárgy és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	**5**	**0**	**5**
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre, számonkérésre szánt órakeret	**0**	**4**	**4**
Évfolyam összesen	32	22	**54**

5. évfolyam:	**Szabad órakeret:**	**22**

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Valóság és képzelet	A megismert festészeti, grafikai és plasztikai technikák alkotó alkalmazása, elmélyítése - modell, egyszerű téri helyzetek, és vizuális játékok felhasználásával.	5
Kifejezés, képzőművészet Stílus és mozgás	Műalkotásokon keresztül a megismert művészettörténeti korok, képzőművészeti ágak,	5

	műalkotások stílusjegyeinek verbális elemzése, a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak azonosításával.	
Vizuális kommunikáció Idő- és térbeli változások	A természet folyamatainak időbeli változása, a mozgás megjelenítése, dokumentálása	3
Vizuális kommunikáció Jelértelmezés, jelalkotás	Piktogram, embléma tervezése a közösség igényeinek figyelembevételével, megadott célszemélyek számára	2
Vizuális kommunikáció Kép és szöveg	**A reklám szerepe és jelentősége egyéni alkotótevékenység során**	**2**
Tárgy és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	**Vetületi ábrázolásról tanult ismeretek elmélyítése**	**1**
Tárgy és környezetkultúra Tárgy és hagyomány	**-**	**0**
Összefoglalásra,gyakorlásra, ismétlésre, számonkérésre szánt órakeret	**A megismert művészettörténeti korok, műalkotások valamint az ábrázolási rendszerről tanultak elmélyítése, számonkérése.**	**4**
	Összesen:	22

5. osztály: A továbbhaladás feltételei

A vizuális nyelv alapelemeinek használata az alkotó tevékenység során a vizuális emlékezet segítségével és megfigyelés alapján.
Egyszerű kompozíciós alapelvek a kifejezésnek megfelelő használata a képalkotásban.
A mindennapokban használt vizuális jelek értelmezése, ennek analógiájára saját jelzésrendszerek kialakítása.
Szöveg és kép együttes jelentésének értelmezése különböző helyzetekben és alkalmazása különböző alkotó jellegű tevékenység során.
Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján egyszerű következtetések megfogalmazása.
Egyszerű rajzi és tárgykészítési technika megfelelő használata az alkotótevékenység során.
Reflektálás társművészeti alkotásokra vizuális eszközökkel.

A legfontosabb művészettörténeti korok azonosítása.
Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése során a vizuális megfigyelés pontos megfogalmazása.
Fontosabb szimbolikus és kultárális üzenetet közvetítő tárgyak felismerése.
A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása.

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	**Kerettantervi óraszám**	**Helyi többlet-óraszám (±)**	**Témakör összidőkerete**
Kifejezés, képzőművészet Valóság és képzelet	**5**	**5**	**10**
Kifejezés, képzőművészet Stílus és mozgás	**7**	**5**	**12**
Vizuális kommunikáció Idő- és térbeli változások	**2**	**3**	**5**
Vizuális kommunikáció Jelértelmezés, jelalkotás	**3**	**2**	**5**
Vizuális kommunikáció Kép és szöveg	**3**	**2**	**5**
Tárgy és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	**7**	**1**	**8**
Tárgy és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	**5**	**0**	**5**
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre, számonkérésre szánt órakeret	**0**	**4**	**4**
Évfolyam összesen	**32**	**22**	**54**

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	22

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Valóság és képzelet	A megismert festészeti, grafikai és plasztikai technikák alkotó alkalmazása, elmélyítése – valóság , modell, egyszerű téri helyzetek,szabad asszociációs és vizuális játékok felhasználásával	5
Kifejezés, képzőművészet Stílus és mozgás	Műalkotásokon keresztül a megismert művészettörténeti korok, képzőművészeti ágak, műalkotások stílusjegyeinek verbális elemzése, a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak azonosításával, átírási lehetőségekkel is.	5
Vizuális kommunikáció Idő- és térbeli változások	Mozgássor fázisokra bontása, mozgókép kikockázása mozgás megjelenítése, vizuális átírással	3
Vizuális kommunikáció Jelértelmezés, jelalkotás	Szimbólumok vizsgálata, egyéni terv kivitelezése korábban megismert technikával.	2
Vizuális kommunikáció Kép és szöveg	Nem mozgóképi reklámhordozó tervezése, kivitelezése szabadon választott technikával.	2
Tárgy és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Design, a forma és rendeltetés kapcsolata	1
Tárgy és környezetkultúra Tárgy és hagyomány	-	0
Összefoglalásra,gyakorlásra, ismétlésre, számonkérésre szánt órakeret	A megismert művészettörténeti korok, műalkotások valamint az ábrázolási rendszerről tanultak elmélyítése, számonkérése	4
	Összesen:	22

6. osztály: A továbbhaladás feltételei

- A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek alkotó alkalmazása a vizuális emlékezet

segítségével és megfigyelés alapján.

- Kompozíciós alapelvek kifejezésnek megfelelő használata a képalkotásban.
- Térbeli és időbeli változások lehetséges vizuális megjelenéseinek értelmezése, és egyszerű mozgásélmények, időbeli változások megjelenítése.
- A mindennapokban használt vizuális jelek értelmezése, ennek analógiájára saját jelzésrendszerek kialakítása.
- Tartalom és forma egysége. Szöveg és kép együttes jelentésének értelmezése különböző helyzetekben és alkalmazása különböző alkotó jellegű tevékenység során.
- Egyszerű következtetések megfogalmazása az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján .
- Néhány rajzi és tárgykészítési tecnika megfelelő használata az alkotótevékenység során.
- A korábban megismert vizuális eszközökkel reflektálás társművészeti alkotásokra .
- A legfontosabb művészettörténeti korok azonosítása.
- Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése során a vizuális megfigyelés pontos megfogalmazása.
- Fontosabb szakrális, szimbolikus és kultárális üzenetet közvetítő tárgyak felismerése.

- Önálló vélemény és kérdések megfogalmazása saját és mások munkájáról a vizuális megfigyelés és elemzés során .

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése	3	2	5
Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése	6	2	8
Vizuális kommunikáció Magyarázó képek/rajzok	4	0	4
Vizuális kommunikáció Mozgóképi közlés	3	0	3
Vizuális kommunikáció Vizuális kommunikációs formák	3	0	3
Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei A kiemelés (hangsúlyozás) alapeszközei a mozgóképi ábrázolásban, az írott és az online sajtóban	3	0	3
Tárgy és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	5	0	5
Tárgy és környezetkultúra Az épített környezet története	5	0	5
Évfolyam összesen	32	4	36

7.évfolyam:	Szabad órakeret:	4

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése	Művészeti alkotások sajátos átdolgozása, átírása, parafráziok készítése Axonometrikus ábrázolásról tanult ismeretek elmélyítése	1 1
Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése	Művészettörténeti korszakok, műalkotások ismeretének számonkérése	2
	Összesen:	4

7. osztály: A továbbhaladás feltételei

- A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek tudatos és pontos alkalmazása az alkotótevékenység során adott célok kifejezése érdekében.
- Térbeli és időbeli változások vizuális megjelenítésének kifejező vagy közlő szándéknak megjelelő értelmezése, és következtetések megfogalmazása.
- Alapvetően közlő funkcióban lévő képi és szöveges megjelenések egyszerű értelmezése.
- Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján következtetések megfogalmazása.
- A médiatudatos gondolkodás megalapozása a vizuális kommunikációs eszközök és formák rendszerezőbb feldolgozása kapcsán.
- A mozgóképi közlésmód és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeinek felismerése.
- Mozgóképi szövegek megkülönböztetése a valóság ábrázolásához való viszony, alkotói szándék és nézői elvárás karaktere szerint.
- Társművészeti kapcsolatok lehetőségeinek értelmezése.
- A legfontosabb kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok megkülönböztetése és a meghatározó alkotók műveinek felismerése.
- A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása.

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése	4	2	6
Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése	5	2	7
Vizuális kommunikáció Magyarázó képek/rajzok	0	0	0
Vizuális kommunikáció Mozgóképi közlés	4	0	4
Vizuális kommunikáció Montázs	4	0	4
Vizuális kommunikáció Vizuális kommunikációs formák	2	0	2
Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei Reprodukálás és ábrázolás – a mozgókép kettős természete	2	0	2
Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei A montázs szerepe és alapformái a mozgóképi ábrázolásban	2	0	2
Tárgy és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	4	0	4
Tárgy és környezetkultúra Az épített környezet története	5	0	5
Évfolyam összesen	32	4	36

8.évfolyam:	Szabad órakeret:	4

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése	Axonometrikus ábrázolásról és a perspektíváról tanult ismeretek elmélyítése, rendszerezése	2

Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése	Művészettörténeti korszakok, műalkotások ismeretének számonkérése	2
	Összesen:	4

8. osztály: A továbbhaladás feltételei

- Célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló alkalmazása.
- Bonyolultabb kompozíciós alapelvek használata különböző célok érdekében.
- Közlő funkcióban lévő képi és szöveges megjelenések egyszerű értelmezése.
- Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján összetettebb következtetések megfogalmazása.
- Több jól megkülönböztethető technika, médium (pl. állókép-mozgókép, síkbeli-térbeli) tudatos használata az alkotótevékenység során.
- -A médiatudatos gondolkodás megalapozása a vizuális kommunikációs eszközök és formák rendszerezőbb feldolgozása kapcsán.
- -A mozgóképi közlésmód, az írott sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeinek felismerése.
- -Mozgóképi szövegek megkülönböztetése a valóság ábrázolásához való viszony, alkotói szándék és nézői elvárás karaktere szerint.
- -A legfontosabb kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok megkülönböztetése és a meghatározó alkotók műveinek felismerése.
- -Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások árnyaltabb elemzése, összehasonlítása.
- -A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása.
- -Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.

DRÁMA ÉS TÁNC

A dráma és tánc tanítása olyan művészeti és művészetpedagógiai tevékenység, amelynek célja az élményeken keresztül történő megértés, valamint a kommunikáció, a kooperáció, a kreativitás fejlesztése, az összetartozás érzésének erősítése.
A dráma és tánc kreatív folyamata szolgálja a tanulók ön- és társismeretének gazdagodását, segíti az oldottabb és könnyebb kapcsolatépítést és kapcsolatfenntartást.

A tanulói tevékenységek a gondolatok és érzelmek kifejezését, ezzel együtt különböző drámai és színházi kifejezési formák megismerését, alkalmazásuk elsajátítását és értelmezését szolgálják.
A dráma és tánc tantárgy oktatásának már hagyományai vannak intézményükben. Az elmúlt években az ötödik évfolyamon műveltségterületként oktattuk. Tanulóink szeretik és igénylik a személyiségfejlesztéshez már megszokott tevékenységtartalmakat, így a tantárgy oktatását továbbra is ötödik évfolyamban választottuk.

A dráma és tánc jellegénél fogva nagy szerepet játszik több fejlesztési területen meghatározott ismeretek, készségek és képességek fejlesztésében.
Az *erkölcsi nevelés* területén a tanuló a dráma és tánc tanulása során olyan kérdésekkel és problémákkal találkozik, amelyek segítenek eligazodni az őt körül vevő világban. Megtanulja a munkához szükséges rendet és fegyelmet, e tevékenységek révén megismeri, képes elfogadni és követni különböző közösségek normáit.
A *nemzeti öntudat, hazafias nevelés* területén megismer több különböző, népszokásokhoz vagy ünnepkörökhöz köthető hagyományt, így felkelthető érdeklődése szűkebb és tágabb környezetének kultúrája iránt, megtapasztalhatja ezek helyét Európa és a világ szokásvilágában, fontossá válhat számára a hagyományok megismerése és megőrzése.
Az *állampolgárságra, demokráciára nevelés* területén nyitottá válhat a társadalmi jelenségek iránt, ezek ábrázolására törekszik dramatikus tevékenységeiben is. Foglalkozik a kisebb és nagyobb közösségek sajátosságaiból eredő lehetőségekkel és korlátokkal.
Az *önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése,* valamint a *felelősségvállalás másokért, önkéntesség* területén képes az alkalmazkodásra és az érdekérvényesítésre. Életkorának megfelelően megnyilvánul különböző társas helyzetekben. Képes több szempontból is értékelni, és drámajátékos tevékenységekben megmutatni egy-egy helyzetet. A megbeszéléseken önálló véleményt fogalmaz meg, tapasztalatot szerez önmaga és társai tevékenységének elemző értékelésében, ugyanakkor képes mások munkájának elismerésére, tiszteletére is.
A *testi és lelki egészségre nevelés* területén megismeri a különféle, a figyelem összpontosítására szolgáló koncentrációs és lazító játékokat és tevékenységeket.
A fenntarthatóság, környezettudatosság területén fejlődhet közvetlen és tágabb környezetének természeti és társadalmi értékei, sokszínűsége iránti szenzibilitása.
A tanulás tanítása területén képes kialakítani a személyiségének megfelelő tanulási szokásokat, képes a hatékony, önálló felkészülésre, és alkotó jellegű részvételre nyilvános közösségi tevékenységekben.
A *médiatudatosságra nevelés* területén: megfelelő módon eligazodik az interneten, illetve a különféle hiteles médiatartalmakban, valamint a rendelkezésére álló szakirodalomban.
A kompetenciafejlesztés területén az *anyanyelvi kommunikáció* fejlesztésében az aktív tevékenységek folytán a dráma és tánc tantárgy jelentős szerepet játszik. A tanuló részt vesz verbális és nonverbális kommunikációs játékokban, megtapasztalja az önkifejezés több formáját. Ezek segítségével képes érzéseinek és véleményének kifejezésére, valamint saját és mások tevékenységének értékelésére is. Fejlődik a tiszta, érthető, artikulált beszéd, a világos, adekvát nyelvhasználat területén.

A *szociális és állampolgári kompetencia* területén a tanuló lehetőséget kap más kultúrák sokszínűségének megismerésére. A dramatikus tevékenységek során gyakorolja a társainak való segítségnyújtást különféle megjeleníthető élethelyzetekben. A közös munka folyamatában megtapasztalja, hogy kisebb és nagyobb közösségének működése az ő felelőssége is, a dramatikus tevékenység során, a mintha-helyzetek „gyakorlóterepén" felelősséget érez és vállal társaiért. Képes megfogalmazni véleményét, és elfogadni mások érvelését.
A *kezdeményezőképesség és vállalkozói kultúra* területén a tanuló korának megfelelő élethelyzetekben képes a mérlegelésre, döntéshozatalra, és arra, hogy felmérje döntései következményeit – mindezt a dramatikus tevékenységek során a gyakorlatban, védett környezetben meg is tapasztalja.
Ugyanakkor az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* területén fejlődik emocionális érzékenysége is, megismerkedik a befogadást és a kifejezést segítő játékokkal, dramatikus tevékenységekkel, a megjelenítés többféle (pl. verbális, mozgásos-táncos, vizuális) formájával.

Emellett a *hatékony, önálló tanulás* megalapozásaként részt vesz egész csoportos, kiscsoportos tevékenységekben, és vállal egyéni tevékenységeket is. Megtapasztalja saját készségeit és képességeit, felismerheti, miben kell még fejlődnie.

A dráma és tánc tanítás főbb tevékenységei

A mozgásos-táncos tevékenységek többek között fejlesztjük a ritmusérzéket, a térérzékelést, a testtartást, a mozgáskoordinációt, az állóképességet. E tevékenységek során a tanulók megismerik a mozgásos-táncos kommunikáció és önkifejezés sajátosságait, eszköztárát.
A dramatikus és a mozgásos-táncos tevékenység gyakorlásával és tanulásával hozzájárulunk a nemzeti, helyi vagy a nemzetiségi hagyomány megismeréséhez, az önazonosság erősítéséhez, fontos szerepe lehet a közösségi tudat kialakításában.
A művészeti tevékenységformákkal való személyes találkozás révén törekszünk arra, hogy a művészeti ágak nyelve a tanulók sajátjává válik, és mindezek eredményeként kialakul bennük a művészettel élés, az értő befogadóvá válás alapvető igénye.
A tárgy közműveltségi tartalmai, fejlesztési feladatait elsősorban játékos, tevékenység-központú, gyakorlati képzéssel igyekszünk megvalósítani.
Továbbhaladási feltételek helyett az év végi követelményeket határoztuk meg.

A tanév során törekszünk különféle színházi alkalmakra eljuttatni tanulóinkat. Iskolánk diákjainak, életkoruktól függően szervezünk bábszínházi, gyermekszínházi és színházi előadásokat, különféle műfajokban.

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-	Témakör összidőkerete

		óraszám (±)	
Csoportos játék és megjelenés	6	1	7
Rögtönzés és együttműködés	6	1	7
Dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása	6	2	8
Történetek feldolgozása	7	0	7
Megismerő és befogadó képesség	7	0	7
Évfolyam összesen	32	4	36

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	4

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Csoportos rögtönzés és megjelenítés	Add tovább a gondolatot! Add tovább a mozdulatot!	1
Rögtönzés és együttműködés	Közösség formáló játékok	1
Dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása	Kontextusépítő konvenciók, Narratív konvenciók	2
	Összesen:	4

5. évfolyam: Követelmények

A kapcsolatteremtésen alapuló alkotó együttműködés képességének fejlesztése.

Tiszta, érthető, artikulált beszéd, világos kifejezés, adekvát nyelvhasználat fejlesztése. Improvizációs képesség fejlesztése; az egymásra figyelés és az együttműködés erősítése.

Örömteli, fegyelmezett, tervszerű, összpontosított alkotómunka; a kreativitás, improvizációs képesség fejlesztése; a tartós, intenzív figyelem erősítése; a kooperáció, a munkamegosztásban való részvétel gyakorlása; a társak munkájának megértése, tisztelete.

Alapvető dramaturgiai, műfaji fogalomkészlet ismerete, bővítése. Az idő, a tér és az emberi jelenlét egymáshoz való kapcsolódásának megismerése különböző munkaformákon keresztül.

Egyes fogalmak felhasználása drámajátékos tevékenységekben és/vagy az elemző megbeszélésekben.

Alkotó és tevékeny részvétel támogatása, fejlesztése különböző drámajátékos tevékenységekben, történetek megjelenítésében.
Különböző művészeti alkotások játékon, megjelenítésen keresztül történő feldolgozása. Néphagyományok alapfokú ismerete.
Színházi előadások megtekintése alapján a befogadó/értelmező képességek fejlesztése.

Földesi Karácsony Sándor
Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola

Hon- és népismeret

A hon- és népismeret tartalmazza népünk kulturális örökségére leginkább jellemző sajátosságokat, nemzeti kultúránk nagy múltú elemeit, a magyar néphagyományt. Teret biztosít azoknak az élményszerű egyéni és közösségi tevékenységeknek, amelyek a család, az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megbecsüléséhez, velük való azonosuláshoz vezetnek. Segíti az egyéni, családi, közösségi, nemzeti azonosságtudat kialakítását. Megalapozza és áthatja a különböző műveltségi területeket. Rendszerezett ismeretanyagként pedig lehetőséget teremt a magyar népi kultúra értékein keresztül a saját és a különböző kultúrák, a környezet értékeit megbecsülő és védő magatartás, illetve a szociális érzékenység kialakítására.
A tanulók a tantárgy tanulása során felfedezik, hogy a nemzedékeken át létrehozott közösségi hagyomány összeköti őket a múlttal és segít nekik eligazodni a jelenben. Felismerik, hogy az emberiség évezredek óta felhalmozódott tapasztalatai a legegyszerűbb, és éppen ezért a legfontosabb mindennapi kérdésekre adott gyakorlati válaszok tárháza. Megértik a tanulók, hogy a néphagyomány az általános emberi értékek hordozója, ezért ismerete az általános műveltséghez is szükséges.
A tantárgy megalapozza a tanulók nemzeti önismeretét, nemzettudatát, a tevékeny hazaszeretetet. Tudatosítja a tanulókban, hogy először minden népnek a saját hagyományát, nemzeti értékeit kell megismernie, hogy azután másokét is, a nemzetiségek, a szomszéd- és rokonnépek, a világ többi népének kultúráját, az egyetemes értékeket, a köztük lévő kölcsönhatást is megérthesse. Ösztönöz a szűkebb és tágabb szülőföld, a magyar nyelvterület hagyományainak és történelmi emlékeinek felfedezésére, a még emlékezetből felidézhető, vagy a még élő néphagyományok gyűjtésére. Bővíti a tanulók művelődéstörténeti ismereteit, a hagyományőrzést, népi kultúránk, nemzeti értékeink megbecsülését. Értékrendjével hozzájárul a tanulók értelmi, érzelmi, etikai és esztétikai neveléséhez, a természettel való harmonikus kapcsolatuk kialakításához és a társadalomba való beilleszkedésükhöz.
A tanítás során – pedagógiai és néprajzi szempontok szerint kiválasztott hon- és népismereti, néprajzi forrásanyagok felhasználásával igyekszünk minél több lehetőséget teremteni a néphagyományok élményszerű megismerésére. Törekszünk a tanulók cselekvő és alkotó részvételére a tanulás során, hogy az érzékelésen, észlelésen, élményeken keresztül jussanak el az elvontabb ismeretekig, az összefüggések meglátásáig.
A Hon- és népismeret tantárgyat a hatodik évfolyamban a szabadon felhasználható időkeret felhasználásával kötelezően választható tantárgyként tanítjuk. Településünk Földes évszázadok óta a paraszti kultúra hagyományainak átörökítése révén biztosította az itt élők megélhetését. A tantárgy keretén belül törekszünk a településen még fellelhető hagyományok megismertetésére, összegyűjtésére, megőrzésére. A tantárgy keretén belül felelevenítik a tanulók a Gergely-járás szokását, a helyi óvodában hívogatnak az iskolába. Továbbhaladási feltételek helyett az év végi követelmények kerültek meghatározásra.

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
6.	1	36	32	4

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Az én világom I.	2		2
Az én világom II.	2	1	3
Találkozás a múlttal I.	5	1	6
Találkozás a múlttal II.	6		6
Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete és szokásrendje	12	2	14
Magyarok a történelmi és a mai Magyarország területén	5		5
Évfolyam összesen	32	4	36

6. évfolyam: 36 óra	Szabad órakeret:	4 óra

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Az én világom II.	Népi kismesterségek	1 óra
Találkozás a múlttal I.	Népi étel készítése	1 óra
Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete és szokásrendje	- Gergely-járás - Vőfélyek szerepe a lakodalomban	2 óra
	Összesen:	4 óra

6. évfolyam: Követelmények

A legszűkebb közösséghez, a családhoz, a lokális közösséghez való tartozás érzésének kialakulása, értékének tudatosítása.

A megszerzett ismeretekkel, a néhány emberöltővel korábbi időszakról alkotott kép tágítása, ezzel az időfogalom fejlesztése. A lokális ismeretek tudatosításával a szülőföld szeretetének, a helyi értékek megbecsülésének erősítése.

A helyi társadalom tagoltságáról, a közösség sokszínűségéről és az ebben rejlő gazdagságról szemléletes kép kialakítása. Az időbeli tájékozódás fejlesztése a helyi nevezetességek időbeli elhelyezésével.

A hagyományos paraszti életmód fontosabb elemeiben a természeti tényezők meghatározó szerepe, a környezeti feltételekhez való alkalmazkodás felismertetése.

A különböző mesterségek megismerése során a szakmák megbecsülésének kialakítása.

A gazdálkodó élet főbb területeinek megismerése során a rendelkezésre álló természeti javak ésszerű felhasználása előnyeinek, az önellátás fontosságának belátása.

A közösen végzett munka előnyeinek, közösségerősítő hatásának felismertetése.

A jeles napi, ünnepi szokások, az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó népszokások, valamint a társas munkák (pl. szüret, kukoricafosztás) és más közösségi alkalmak (pl. vásár, búcsú) hagyományainak és jelentőségének felismertetése a paraszti élet rendjében. A hétköznapok és ünnepek váltakozásának, ritmusának feliemertetése, az ünnepek jelentőségének tudatosítása az egyén és a közösség életében.
egy-egy ünnepkör, jeles nap köszöntő vagy színjátékszerű szokásainak, valamint a társas munkákhoz, közösségi alkalmakhoz kapcsolódó szokások élményszerű, tevékenységközpontú, hagyományhű elsajátítása, különös tekintettel a helyi hagyományokra; a lakóhelyhez, a tájhoz való kötődés erősítése. A magyar néphagyomány sokszínűségének és közös vonásainak megismerése a tájegységek, etnikai csoportok hon- és népismereti, néprajzi jellemzőinek bemutatásával. A saját közösség megismerése által az identitástudat, a kötődések erősítése. A földrajzi környezet, a történeti és a gazdasági tényezők hatásának felismerése a néphagyományok alakulására, konkrét táji példákon keresztül

TECHNIKA, ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy óraszámát a szabadon választott órakeret terhére megnöveltük, így, tehát nyolcadik osztályban is lehetőség nyílik a tantárgy tanítására. Ez a tananyag egyenletesebb, a többi tantárgy anyagához és az életkori sajátosságokhoz jobban illeszkedő elosztását teszi lehetővé.

A kerettantervi változatok közül a B változatot választottuk, mivel az iskola körzetében élő tanulók kertes lakóházakban élnek, (falun) lehetőségünk van az iskolában elsajátított ismereteket, készségeket otthonukban gyakorlati tevékenység során alkalmazni, továbbfejleszteni,

- a lakosság megélhetésének fő vagy jelentős forrása a mezőgazdaság, hagyománya van a gazdálkodásnak,
- a fiataloknak a mezőgazdaság felé orientálódva esélyük van majdani szakmai tanulmányaik után megélhetést biztosító vagy azt segítő munkára,
- hosszú ideje a munkanélküliség terhe alatt élnek a családok, s esélyt teremtene számukra, ha gyermekeik az iskolában elsajátíthatnák az alapvető családellátó tevékenységeket,

— a teljes iskolai életet meghatározza a felelős környezet- és egészségtudatos életvitel kialakítása és fejlesztése.

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja az 5–6. évfolyamon az, hogy az 1–4. évfolyamon történő irányított játékos cselekvések során nyert tapasztalatok újabbakkal egészüljenek ki, és az élményszerű megismerés önállóbbá, tudatosabbá, célzottabbá váljon. Az életkori sajátosságaikhoz igazodó korszerű, hatékony és meggyőző módszerek révén a tanulók alapkészségei erősödjenek, gondolkodási képességeik folyamatosan fejlődjenek, elvontabbá váljanak. A tevékenységek keretei kilépnek a tanterem védett környezetéből, a játékos tevékenységek helyébe fokozatosan az életből átvett feladatok lépnek, a tanulói tevékenységek feltételei és következményei egyre életszerűbbé válnak. Ezzel megkezdődik a felkészülésük környezetük egyre önállóbb alakítására, a változásokhoz való rugalmasabb alkalmazkodásra és saját sorsuk befolyásolására. A veszélyhelyzetek és a konfliktusok kezelése, az átgondoltan tervezett és kitartó munka, majd az ezt záró reális értékelés alakítja ki a helyes önértékeléssel bíró, fejlődőképes, önálló személyiséget, s így egyre inkább képessé válnak az önképzésre, önálló tanulásra. Az életvezetési ismeretek a testi-lelki épséget veszélyeztető betegségek megelőzésére, a káros szenvedélyektől mentes, egészség- és környezettudatos életvitel igazi értékként való elfogadására, megélésére és megtartására irányulnak. A családok mindennapjaira vonatkozóan az élethelyzetek megoldására, a háztartási munka célszerű szervezésére, az anyagi lehetőségek ésszerű felhasználására, az egészséges táplálkozás érdekében hagyományos és korszerű eljárások és eszközök alkalmazására kell példákat mutatni.
A nemzeti kultúra átörökítéséhez, a nemzeti hagyományok ápolásához gyakorlati tevékenységekkel (tárgyalkotó tevékenységgel és gyűjtőmunkával) kapcsolódunk. Az alkotóképesség fejlesztése a Tárgyi kultúra, technológiák, termelés részben a modellezés során, a manuális tevékenységek gyakorlásával az alapvető technikai eszközök balesetmentes és szakszerű használatara törekszünk. A párokban, kisebb-nagyobb csoportokban történő munkavégzéskor a kölcsönös alkalmazkodásra, odafigyelésre, a vezető és a vezetett szerep kipróbálására teremtünk lehetőséget. A gyűjtőmunkák és az anyagvizsgálatok végzése segítjük a megismerési és rendszerezései folyamatok gyakorlását. A harmonikus és esztétikus zöld környezet kialakítására az agrotechnikai tevékenységek nevelnek. A gyakorló kerti növények termesztésével az önálló munkavégzést erősítjük. A tantárgy tanulási szokásrendjének alakítása (információgyűjtés, műszaki kommunikáció, mintakövetés, munkatevékenységek végzése, önellenőrzés, hibajavítás, értékelés) folyamatos, rendszeres, következetes munkával érhető el a kiemelt fejlesztési feladatunk.
A Közlekedés témakör egyrészt az 1–4. évfolyamon elsajátítottak ismétlése, gyakoroltatása (a gyalogos, kerékpáros és tömegközlekedés KRESZ szerinti szabályai, rendje, eszközrendszere, a balesetmentes, udvarias közlekedés elvárható követelményei, elsősegélynyújtás), másrészt bővítése (menetrendek, információforrások használata).
A pályaorientáció ismereteit nem külön tematikai egységként dolgozzuk fel. A tevékenységek tudatos szervezésével folyamatosan lehetővé kell tenni, hogy a tanulók felfedezhessék belső értékeiket, és kipróbálhassák, mire képesek. A reális önismeret és a pozitív énkép kialakítása, a közösségi feladatok vállalásában az együttműködési képesség fejlesztése, valamint a

szakmák, foglalkozások jellemzői és az azokra való alkalmasság megismerése a pályaválasztás irányításának előkészítésére ad támpontokat.
Tanulóink szívesen végeznek a mindennapi életben hasznos tevékenységeket. A felső tagozatos tanulóink számára „Főzőcske, de okosan!" háztartási és életviteli szakkört szervezünk.

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
5.	1	36	32	4
6.	1	36	32	4
7.	1	36	32	4
8.	1	36	0	36

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1. Ételkészítés	7	0	7
2. Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben	8	2	10
3. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés modellezés	14	2	16
4. Közlekedés	3	0	3
Évfolyam összesen	32	4	36

5.-6. évfolyam:	**Szabad órakeret:**	**4**

Tematikai egység	Téma	Óraszám
2. Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben	Növénytermesztés és gondozás	2
3. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés modellezés	Különböző hímzésfajták	2
	Összesen:	4

5. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A tanulók legyenek tisztában a saját tevékenység, a cselekvések és a következmények összefüggéseivel, a saját felelősségükkel.
Ismerjék az étkezéssel, ételkészítéssel, élelmiszerekkel összefüggő munkatevékenységeket. Tartsák be, vegyék mindenkor figyelembe a konyhai tevékenységekkel járó veszélyes helyzetek megelőzésére vonatkozó munka- és balesetvédelmi szabályokat. Munkavégzés közben törekedjenek a biztonságra, fegyelmezettségre, megfontoltságra.

Törekedjenek az igényességre, tiszta, rendezett környezet megőrzésére, a kulturált viselkedésre.
Rendelkezzenek életkoruknak megfelelő tapasztalatokkal az épített, illetve mesterséges környezet elemeiről és összetevőiről, legyenek képesek a tapasztalatok megfogalmazására, rögzítésére. Legyenek képesek önálló véleményalkotásra a tevékenységekkel érintett munkafolyamatokról, célzott információszerzésre a megismert információforrásokból. Törekedjenek az előzetesen bemutatott és megbeszélt munkaműveletek pontos végrehajtására,, biztonsági szabályok betartására. Elemi agrotechnikai ismereteket sajátítsák el életkoruknak megfelelő szinten. Ismerjék a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagok tulajdonságait, az alkalmazott eszközök használatát. Törekedjenek az anyagok tulajdonságai és felhasználhatóságuk közötti kapcsolat megértésére.
Ismerjék a biztonságos gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályait, a tanultakat alkalmazzák a hétköznapi közlekedésben. Tudjanak Tájékozódni közúti és vasúti menetrendekben, útvonaltérképen.

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Ételkészítés	7	0	7
Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben	8	2	10
Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés modellezés	14	2	16
Közlekedés	3	0	3
Évfolyam összesen	32	4	36

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	4
Tematikai egység	Téma	Óraszám
Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben	Növénytermesztés és gondozás	2
Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés modellezés	Különböző hímzésfajták	2
	Összesen:	4

6. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

Legyen jellemző a tanulók körében a kölcsönös odafigyelés, alkalmazkodás, együttműködés a csoportos tevékenységek során.

Ismerjék az étkezési anyagok tulajdonságait, azok változását a sütés-főzés során. Tevékenységek végzése közben jellemezze a tanulókat a feladatvállalás, célratörő, hatékony munkamagatartás, produktivitás.
Törekedjenek az igényes munkavégzésre, a tiszta környezetre, kulturált viselkedésre.
Érdeklődjenek a környezet állapota, használati jellemzői, az emberi életminőségre és a természeti környezetre gyakorolt hatásai iránt.
Legyenek képesek önálló véleményalkotásra a tevékenységekkel érintett szakmákról. Legyenek biztos ismereteik az iskolai gyakorlókertben vetett, ültetett növények gondozásáról. Legyenek biztos ismereteik a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagokról, eszközökről, technológiákról, tapasztalataikat legyenek képesek megfogalmazni, rögzíteni. A megismert szakmák szakmákról, munkatevékenységekről tudjanak önállóan beszámolni.
Tudjanak tervrajzot készíteni, feladataik végrehajtását megtervezni. Alkalmazkodjanak rugalmasan a veszélyhelyzetek és a konfliktusok kezelésére.
Tudjanak útvonaltervet olvasni és készíteni. Ismerjék a környezetkímélő közlekedéstechnikai eljárásokat.

7 . évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidő-kerete
A háztartás és közszolgáltatások	10	2	12
Közlekedés	6	o	6
Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés modellezés	8	2	10
Továbbtanulás, munkák, szakmák, megélhetés, munkakörnyezetek megismerése	8	o	8
Évfolyam összesen	32	4	36

7 évfolyam:	**Szabad órakeret:**	**4**

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A háztartás és közszolgáltatások	Konyhai gépek használata (kenyérpirító, melegszendvics-sütő, gofri-sütő)	2
Tárgyikultúra,technológiák,tárgykészítés modellezés	Növénytermesztés, gondozás, ételkészítés	2
	Összesen:	4

7. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

Szerezzenek tapasztalatot a háztartás műszaki jellegű rendszereinek felépítéséről, működéséről, legyenek képesek a tapasztalatok önálló megfogalmazására, rögzítésére.
Tudjanak önállóan beszámolni szóban és írásban a megismert tevékenységekkel érintett szakmákról, munkafolyamatokról.
Legyenek képesek a használt anyagok, eszközök, a tapasztalt látvány, jelenség vizsgálatából fakadó tapasztalatok önálló rögzítésére. Legyenek igényesek a megfelelően funkcionáló, rendezett mesterséges környezet iránt, vegyenek tevékenyen részt ennek fenntartásában.
Erősödjön a közúti kerékpáros közlekedésben való felelős részvételük, a gépjárművek üzemeltetésével kapcsolatos problémák megfigyelésével, megvitatásával a szabályismeret, a szabálykövető attitűdjük, a felelősségérzetük és a környezettudatosságuk.
Ismerjék az évfolyamban elkészített tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagok tulajdonságait, legyenek ismereteik a használt eszközökről, technológiákról.
A munkavégzés során tartsák be a megismert biztonsági előírásokat, legyenek aktív tagjai a csoportmunkának.
Ismerjék a továbbtanulási, pályaválasztási lehetőségeket, törekedjenek az életpálya-elképzelés kialakítására, megerősítésére.
Ismerjék a megélhetést biztosító tervezett életpályára, munkára való alkalmasság nélkülözhetetlen összetevőit (képesség, szaktudás, tanulás, munkakultúra). Ismerjék a munkamegosztás, az egyéni és kollektív munkatevékenységek, a technológiai folyamatok, a produktumok stb. összefüggéseit.

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
1.Háztartás és közszolgáltatások	0	10+4	14
2.Közlekedés	0	4	4
3.Tárgyi kultúra,technológiák,tárgykészítés modellezés	0	8	8
4.Továbbtanulás,munkák,szakmák,megélhetés,munkakörnyezetek megismerése	0	10	10
Évfolyam összesen	0	36	36

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	36

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Háztartás és közszolgáltatások	**Konyhai gépek használata: Sütés-főzés tűzhelyen és tűzhelyben**	**10+4**
Közlekedés	**Közlekedéstörténet: vasúti vagy légiközlekedés fejlődése Közúti közlekedés szabályai Segédmotoros közlekedés**	**4**
Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés,modellezés	**Bonyolultabb rendszerek értelmezése (Távközlés, GPS)Gépi varrás: pechvork tervezés, kivitelezés**	**8**
Továbbtanulás,munkák,szakmák,megélhetés,munkakörnyezetek megismerése	**Kertészeti alapismeretek Élelmiszertermelés-feldolgozás**	**10**
	Összesen:	36

8. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

Ismerjék az ember mindennapos tevékenységei és a környezet állapota, jellemzői közötti összefüggéseket, a természet általi meghatározottság jellemzőit.
Előzetesen bemutatott és megbeszélt munkaműveleteket pontosan hajtsák végre, törekedjenek a biztonsági szabályok betartására, veszélyhelyzetek felismerésére.
Törekedjenek az igényesen elkészített munkadarabok létrehozására, a célszerűség, az anyag- és energiatakarékosság figyelembe vételével.
Vegyenek tevékenyen részt a megfelelően funkcionáló, rendezett mesterséges környezet megtartásában és kialakításában. Ismerjék a vasúti és légi közlekedéssel kapcsolatos legfontosabb jellemzőket.
Ismerjék a gépjárművek üzemeltetésével kapcsolatos alapvető problémákat, a karbantartás szükségességét a munkavégzés során alkalmazott eszközök rendeltetésnek megfelelő balesetmentes használatát.
Legyenek képesek a kialakult technikai probléma során helyzetelemzésre, hibakeresésre, problémamegoldásra, a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodásra.
Tudjanak önállóan véleményt alkotni az egyes szakmákról, munkatevékenységekről.

Ismerjék az ember tevékenységeinek, munkájának, továbbá a megélhetés és az életminőség kapcsolatait.
Legyenek képesek a termelés és felhasználás közötti kapcsolat megfigyelése, következtetések levonása.
Ismerjék a választott felnőttkori pálya, a tervezett továbbtanulás, a középfokú intézmény jellemzőit. Legyenek képesek reális önértékelésre, fejlődjön önismeretük.
Ismerjék a saját életpálya és életminőség alakításában viselt személyes felelősségük hatásait.
Használják a rendelkezésre álló digitális eszközöket a szükséges információforrásokat a munkakereséssel, a munkába állással kapcsolatos ismeretek megszerzéséhez.

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

A felső tagozaton a tanulók a mozgástanulás magasabb szintjére lépnek. Az alapokat az 1–4. évfolyamon megvalósuló céltudatos fejlesztési folyamat biztosítja. Erre építve valósul meg 5. évfolyamtól az életkori sajátosságokat és a szenzitív időszakokat szem előtt tartó komplex készség- és képességfejlesztés. A tulajdonképpeni sportági képzés iskolánkban is az 5. évfolyamon kezdődik meg, és teljesedik ki a 8. évfolyamra, mindvégig szem előtt tartva a motoros teljesítmény két alapvető összetevője – a mozgáskészség és motoros képesség – szükségszerű összhangjának megteremtését.
A tanítási tartalom szerves részei a személyi higiénével, a balesetek megelőzésével, a játék- versenyszabályokkal, a sport- és testgyakorlati ágakkal kapcsolatos alapvető technikai-taktikai tudáselemek, az életkorhoz igazított élettani ismeretek, a tudatos tanulást segítő cselekvési, biomechanikai, edzéselméleti elvek, módszerek megismerése.
A testnevelés és sport kerettantervi követelményeit és a helyi igényeket és lehetőségeket is figyelembe véve határoztuk meg a fejlesztés fő irányait.
A testnevelési játékok, sportjátékok csapatainak megszervezésében, tevékenységükben, a tanórai versenyek lebonyolításában való részvétellel az önálló feladat megoldását várjuk el a tanulóktól. Iskolánkban a tanórán és tanórán kívüli foglalkozásokon, szervezeti és önkéntes formákban mindenki megtalálhatja a képességeinek, ambícióinak leginkább megfelelő reszortot, illetve feladatot.
A tanórákon elsajátított és alkalmazott játék- és viselkedésszabályok betartatásával a felső tagozaton az alsó tagozaton kialakított szabálykövető magatartást alapozzuk tovább. Az alkalmazott szabályok az egyén és a közösség érdekeit egyaránt szolgálják. Így élvezhető minden játék, a játék- és versenyszabályok tisztelete biztosítja az egyenlő feltételeket. Ilyen körülmények között az adott cél mindenki számára elérhető. Az erkölcsi fejlődést szolgálja a fair play fogalmának megismerése, az igazságosság elvének elfogadása és annak gyakorlatba ültetése, hogy a kötelességteljesítés, a szorgalmas munkavégzés és a mások teljesítménye iránti felelősségérzet elismerése közösségünket erősíti.
Az erőszakmentesség, az agresszió elvetése és a konfliktusok normális kezelése alapvető elv és gyakorlat a testnevelésben ezen az iskolafokon is. . Szembesülni önmagunkkal, reális testképet és é A motoros teljesítmény külső értékelése még nagyon fontos pedagógiai módszer ebben az életkorban. A 7–8. évfolyamban a belső értékelés szerepe egyre inkább felértékelődik. Kritikus önképet kialakítani a motoros cselekvések végrehajtásával és átélésével lehet. Az őszi

és tavaszi atlétikai, a motorikus próbák rendszeres értékelésével, az évenkénti elért eredmények összevetésével törekszünk a kritikus önkép elérésére.
Ez az életkor kiemelkedő szerepet játszik a testnevelés és sport iránti elkötelezettség, az élethosszig tartó fizikai aktivitás iránti igény megalapozásában. A településünkön jelentős sporttörténeti múlttal rendelkező sportágak megismerését, bekapcsolódást a jelenleg is működő sportcsoportok munkájába folyamatosan támogatjuk, segítjük.

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
5.	4+1	144	144	0
6.	4+1	144	144	0
7.	4+1	144	144	0
8.	4+1	144	144	0

A kerettantervben a testnevelés tananyag feldolgozására a felső tagozaton is 180 órát fordíthatunk. A heti 5 kötelező testnevelés óra időkeretéből 4 órát testnevelés és sport, 1 órát tánc és mozgás (néptánc) oktatására fordítjuk ebben a oktatási szakaszban is. A testnevelés kerettantervében az ötödik évfolyamon húsz órátúszásoktatásra fordítunk. Településünkön biztosított (helyi strandfürdő üzemelése esetén) a szorgalmi időben történő helyi úszásoktatás. A foglalkozásokat május második felében a délutáni időkeretben tervezzük megvalósítani, két úszásoktatáshoz szükséges képzettséggel rendelkező testnevelő tanár bevonásával, osztályonkénti csoportbontással. A kerettantervben ajánlott 144 órányi testnevelés tananyagot valósítjuk meg.

A személyiségfejlesztés érdekében előtérbe kerül a motoros képességfejlesztés, edzettség, fittség. A motoros képességek rendszeres mérése azokkal a tesztekkel történik, melyek a NETFIT program keretében kidolgozásra kerültek.
A mozgásműveltség, mozgáskultúra területén fontos a kondícionális és koordinációs képességfejlesztés, az aerob és anaerob képességfejlesztés, a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását szolgáló tartásjavító torna. Az izmok mobilizálása, nyújtása, erősítése, lazítása.
A felső tagozatban is fontos, hogy az alsó tagozaton kialakított szokásrendszerek és életviteli alapelvek ismerete tovább erősödjön az étrend, a bioritmus, a higiéni, a médiatudatosság, a szenvedélybetegségek területén.
Az életvezetés és egészségfejlesztés érdekében a prevenciós lehetőségek maximális kihasználására törekszünk.
Különösen fontos a a kamaszkori stresszkezelés és a feszültségoldás különböző formáinka megismertetése.

5. évfolyam			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Természetes és nem természetes mozgásformák	18	0	18
Sportjátékok	35	0	35
Atlétika	20	0	20
Torna	29	0	29
Alternatív környezetben űzhető sportok	23	0	23
Önvédelmi és küzdő feladatok	19	0	19
Évfolyam összesen			144

5.évfolyam	**Szabad órakeret:**	**0**

Tematikai egység	**Téma**	**Óraszám**
Természetes és nem természetes mozgásformák	**Az óra szervezéséhez szükséges térformák, alakzatok és kialakításuk, Nyitódás, zárkózás. Gimnasztika kéziszerek felhasználásával.**	
Sportjátékok	**Kézilabdázás: megindulás, megállás, felugrás, leérkezés. Labda fogása, labdavezetés mindkét kézzel. Bedobás, szabaddobás, büntető dobás. Labdarúgás: labdavezetések, rúgások, átadások. Fejelés előre, oldalra**	
Atlétika	**Futóiskolai gyakorlatok, aka-dályfutás. 60, és 600 m-es sík-futás. Állórajt, térdelőrajt. Helyből távolugrás, távolugrás nekifutásssal. Magasugrás lépőtechnikával.**	

	Kislabdahajítás 3-4 lépéses lendületből.	
Torna	**Talajtorna: zsugorfejállás, fellendülés kézállásba bordásfalnál, összefüggő talajgyakorlat, gurulóátfordulások. Szertorna: Keresztbe állított ugrószekrényen felguggolás, és homorított leugrás, zsugorkanyarlati átugrás. Kötélmászás mászókulcsolással.**	
Alternatív környezetben űzhető sportok	**Játékok havon és jégen. Frizbi, túra a település környékén, korcsolyázás**	
Önvédelmi és küzdő feladatok	**Önvédelmi fogások, grundbirkózás,**	
	Összesen:	0

5. évfolyam: A továbbhaladás feltételei:

Természetes és nem természetes mozgásformák
A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása.
Öntevékeny részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában.
A bemelegítésre, a sokoldalú előkészítésre, valamint a képességfejlesztésre alkalmas mozgásformák, gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása.
6-8 gyakorlattal önálló bemelegítés végrehajtása.
A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete.
A testtartásért felelős izmok tudatos, koncentratív fejlesztése. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása.

Relaxációs módszerek alkalmazásával a feszültségek önálló szabályozása.
A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete.

Úszás és úszó jellegű feladatok (amennyiben a tanév során megvalósítható az úszás oktatás megszervezése)
Választott úszásnemben készségszintű, egy másikban 150 méteren vízbiztos folyamatos úszás.
Intenzív úszásra törekvés rövidtávon.
Fejesugrás és folyamatos taposás a mélyvízben.

Az úszással összefüggő balesetvédelmi utasítások, valamint az uszoda, fürdő viselkedési szabályainak betartása.
Ismeretek az úszástudás, a vízbiztonság szerepéről az egészség megőrzésében és az életvédelemben.
Külső visszajelzés információinak elfogadása és hasznosítása a különböző úszásnemek gyakorlásánál.

Sportjátékok
A sportjátékok - kézilabda és labdarúgás - technikai és taktikai készletének elsajátítása, ezek alkalmazása testnevelési játékokban, játékos feladatokban és a sportjátékban.
Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására.
A kézilabda és a labdarúgás egyszerű játékszabályainak ismerete és alkalmazása.
Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban.
Részvétel a kedvelt sportjátékban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon vagy egyéb szervezeti formában.
Atlétika jellegű feladatok
A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatok jártasság szintű elsajátítása.
A rajtok végrehajtása az indítási jeleknek megfelelően.
A vágta és a tartósfutás technikájának végrehajtása a mozgásmintának megfelelően.
Ugrásoknál a nekifutás távolságának és sebességének kialakítása tapasztalatok felhasználásával.
A kislabda-hajító technika képességeknek megfelelő elsajátítása.
A kar- és láblendítés szerepének ismerete az el- és felugrások eredményességében.
Az atlétikai versenyek alapvető szabályainak ismerete.
Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában.

Torna jellegű feladatok
A testtömeg uralása nem szokványos támaszhelyzetekben és támaszgyakorlatokban – szükség esetén segítségadás mellett.
A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása.
A dinamikus és statikus egyensúlygyakorlatok végrehajtása a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett.
Talaj-, illetve gerendagyakorlat önálló összeállítása.
Az aerobik alaplépések összekapcsolása egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal.
Az alaplépésekből 2–4 ütemű gyakorlat végrehajtása helyben és haladással, zenére is.
A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemeinek bemutatása.
A járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések technikailag megközelítően helyes végrehajtása.
A gyakorlatvégzések során előforduló hibák elismerése és a javítási megoldások elfogadása.
A balesetvédelmi utasítások betartása.
Segítségnyújtás a társaknak.

Alternatív környezetben űzhető sportok

A tanult alternatív környezetben űzhető sportágak (frizbi, korcsolyázás) alaptechnikai gyakorlatainak bemutatása.
A sportágak űzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata.
A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete.
A természeti környezetben történő sportolás egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak elfogadása és betartása.
A mostoha időjárási feltételek mellett is aktív részvétel a foglalkozásokon.

Önvédelmi és küzdőfeladatok
Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák elfogadható bemutatása, különös tekintettel a tompítási technikákra, Grundbirkózásban az alaphelyzetek, a kitolás és a kihúzás végrehajtása.
A dzsúdó elemi guruló- és esés gyakorlatainak bemutatása.
Jártasság néhány önvédelmi fogásban.
A test-test elleni küzdelmet vállalása.
Belátása annak, hogy a küzdősportok nem az agresszió eszközei. Érzelmek, és az esetleges agresszió szabályozása.
Mások teljesítményének elismerése.
A feladatok végrehajtásában aktivitásra törekvés.
A tanult önvédelmi és küzdő jellegű feladatok szabályainak ismerete és alkalmazása.

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Természetes és nem természetes mozgásformák	18	0	18
Sportjátékok	35	0	35
Atlétika	20	0	20
Torna	29	0	29
Alternatív környezetben űzhető sportok	23	0	23
Önvédelmi és küzdő feladatok	19	0	19
			144

6. évfolyam:	**Szabad órakeret:**	**0**

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Természetes és nem természetes mozgásformák	estfordulatok, megindulás, megállás, fejlődés, szakadozás. Gimnasztika: szabad-, társas, és kéziszer gyakorlatok	

Sportjátékok	Kézilabda: Sáncolás, laza és szoros emberfogás technikája. Kapura lövések. Indulócsel, lerohanások, rendezetlen védelem elleni játék. Labdarúgás: Labdalevétel, egyszerű cselek, partdobás.	
Atlétika	Repülő- és fokozó futások, vágtafutások, 60 m-s, 600 m-s futások. Távolugrás guggoló vagy lépőtechnikával, magasugrás átlépő technikával. Kislabdahajítás célba és távolba nekifutással.	
Torna	Talajtorna: magas gurulóátfordulás, fejállás lábtartásokkal, tigrisbukfenc, kézenátfordulás oldalra egy irányban. Összefüggő talajgyakorlat, fellendülés kézállásba. Ugrószekrényen guggoló átugrás, huszárugrás. Kötélmászás, mérlegállás, függőleges repülés lábterpesztéssel.	
Alternatív környezetben űzhető sportok	Játékok havon és jégen. Firzbi, túra a település környékén, korcsolyázás. Foorball,	
Önvédelmi és küzdő feladatok	Önvédelmi fogások, grundbirkózás, Dzsúdó	
	Összesen:	0

6. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

Természetes és nem természetes mozgásformák
A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása.

8–10 gyakorlattal önálló bemelegítés végrehajtása.
A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete.

A testtartásért felelős izmok tudatos, koncentratív fejlesztése. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása.

Relaxációs módszerek alkalmazásával a feszültségek önálló szabályozása.
A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete.

Úszás és úszó jellegű feladatok (amennyiben a tanév során megvalósítható az úszás oktatás megszervezése)

Választott úszásnemben készségszintű, egy másikban 150 méteren vízbiztos folyamatos úszás.
Intenzív úszásra törekvés rövidtávon.
Fejesugrás és folyamatos taposás a mélyvízben.
Az úszással összefüggő balesetvédelmi utasítások, valamint az uszoda, fürdő viselkedési szabályainak betartása.
Ismeretek az úszástudás, a vízbiztonság szerepéről az egészség megőrzésében és az életvédelemben.
Külső visszajelzés információinak elfogadása és hasznosítása a különböző úszásnemek gyakorlásánál.

Sportjátékok
A kézilabda és a labdarúgás sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátítása, ezek alkalmazása testnevelési játékokban, játékos feladatokban és a sportjátékban.
Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására.
A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása.
Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban.
Részvétel a kedvelt sportjátékban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon vagy egyéb szervezeti formában.

Atlétika jellegű feladatok
A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatok jártasság szintű elsajátítása.
A rajtok végrehajtása az indítási jeleknek megfelelően.
A vágta és a tartósfutás technikájának végrehajtása a mozgásmintának megfelelően.
Ugrásoknál a nekifutás távolságának és sebességének kialakítása tapasztalatok felhasználásával.
A kislabda-hajító technika képességeknek megfelelő elsajátítása.
A kar- és láblendítés szerepének ismerete az el- és felugrások eredményességében.
Az atlétikai versenyek alapvető szabályainak ismerete.
Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában.

Torna jellegű feladatok
A testtömeg uralása nem szokványos támaszhelyzetekben és támaszgyakorlatokban – szükség esetén segítségadás mellett.
A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása.

A dinamikus és statikus egyensúlygyakorlatok végrehajtása a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett.
Talaj-, illetve gerendagyakorlat önálló összeállítása.
Az aerobik alaplépések összekapcsolása egyszerű kartartásokkal és kargyakorlatokkal.
Az alaplépésekből 2–4 ütemű gyakorlat végrehajtása helyben és haladással, zenére is.
A ritmikus sportgimnasztika egyszerű tartásos és mozgásos gyakorlatelemeinek bemutatása.
A járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések technikailag megközelítően helyes végrehajtása.
A gyakorlatvégzések során előforduló hibák elismerése és a javítási megoldások elfogadása.
A balesetvédelmi utasítások betartása.
Segítségnyújtás a társaknak.

Alternatív környezetben űzhető sportok
A tanult alternatív környezetben űzhető sportágak (frizbi, korcsolyázás, foorball)alaptechnikai gyakorlatainak bemutatása.
A sportágak űzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata.
A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete.
A természeti környezetben történő sportolás egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályainak elfogadása és betartása.
A mostoha időjárási feltételek mellett is aktív részvétel a foglalkozásokon.
Önvédelmi és küzdőfeladatok
Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák elfogadható bemutatása, különös tekintettel a tompítási technikákra, Grundbirkózásban az alaphelyzetek, a kitolás és a kihúzás végrehajtása.
A dzsúdó elemi guruló- és esés gyakorlatainak bemutatása.
Jártasság néhány önvédelmi fogásban.
A test-test elleni küzdelmet vállalása.
Belátása annak, hogy a küzdősportok nem az agresszió eszközei. Érzelmek és az esetleges agresszió szabályozása.
Mások teljesítményének elismerése.
A feladatok végrehajtásában aktivitásra törekvés.
A tanult önvédelmi és küzdő jellegű feladatok szabályainak ismerete és alkalmazása.

7 . évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	**Kerettantervi óraszám**	**Helyi többlet-óraszám (±)**	**Témakör összidőkerete**
Természetes és nem természetes mozgásformák	**17**	**0**	**17**
Sportjátékok	**31**	**0**	**31**
Atlétika	**22**		**22**

Torna	**29**	**0**	**29**
Alternatív környezetben űzhető sportok	**22**	**0**	**22**
Önvédelmi és küzdő feladatok	**23**	**0**	**23**
Évfolyam összesen			**144**

7. évfolyam:	**Szabad órakeret:**	**0**

Tematikai egység	**Téma**	**Óraszám**
Természetes és nem természetes mozgásformák	**Rendgyakorlatok, térbeli alakzatok kialakítása, szabad-, társas, szer és kéziszer gyakorlatok.**	
Sportjátékok	**Kosárlabdázás: irányváltoztatás, cselezés, labdavezetés félaktív és aktív védővel.** **Röplabdázás: Labdás technikai gyakorlatok, alkarérintés, ütőérintés, és alsó egyenes nyitás.** **Kézilabdázás: Technikai és taktikai készenlétek tökéletesítése, induló cselek, hétméteres dobás.** **Labdarúgás: Átadások, átvételek mindkét lábbal, dekázás, fejelés felugrással.**	
Atlétika	**Futások: 100 m-s, 800 m-s, térdelőrajt rajtgépről, futás akadályokkal. Távolugrás nekifutással guggoló vagy lépőtechnikával elugró sávból.** **Magasugrás lépő technikával.**	

	Dobások, lökések medicinlabdával, súlylökés helyből. Kislabda hajítás hármas lépéssel.	
Torna	**Talajtorna: Magas gurulóátfordulás, gurulóátfordulások sorozatban, mellső mérlegállás, fellendülés kézállásba segítség nélkül, kézen átfordulás oldalra mindkét irányban, fejállás különböző kiinduló helyzetből, összefüggő talajgyakorlat. Szekrényugrás guggoló átugrás. Mászás kötélen, gyűrűn alaplendület, zsugorlefüggés. Egyensúly gyakorlatok.**	
Alternatív környezetben űzhető sportok	**Játékok havon és jégen. Firzbi, túra a település környékén, korcsolyázás. Foorball. Asztalitenisz.**	
Önvédelmi és küzdő feladatok	**Grundbirkózás, dzsúdó**	
	Összesen:	**0**

Természetes és nem természetes mozgásformák
Az erősítés és nyújtás néhány ellenjavallt gyakorlatának ismerete.
Az összehangolt, feszes testtartás kritériumainak való megfelelésre kísérletek.
A kamaszkori személyi higiénéről elemi tájékozottság.
Az eddig elsajátított relaxációs technikák, és a képtudati, szimbolizációs folyamatok összekapcsolása.
Úszás és úszó jellegű feladatok (amennyiben a tanév során megvalósítható az úszás oktatás megszervezése)

A tanult két úszásnemben mennyiségi és minőségi teljesítményjavulás felmutatása.
Mellúszás az egyén adottságainak és képességeinek megfelelően.

A vízben mozgás prevenciós előnyeiről, a fizikai háttérről ismeretek.
A vízből mentés alapgyakorlatainak bemutatása.
Felelősségérzet, érdeklődés, segítőkészség kinyilvánítása a vizes feladatokban.

Sportjátékok
Gazdagabb sportjáték-technikai és -taktikai készlet.
Jártasság néhány taktikai formáció, helyzet megoldásában.
A játékszabályok kibővített körének megértése és alkalmazása a kézilabda, a labdarúgás, a kosárlabda és röplabda játékokban.
A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése.
A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása.
Konfliktusok, sportszerűtlenségek, deviáns magatartások esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése.
Sporttörténeti alapvető tájékozottság a labdajátékokban.

Atlétika jellegű feladatok
Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása.
Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő végzése a tanult versenyszabályoknak megfelelően.
Mérhető fejlődés a képességekben és a sportági eredményekben.
Az atlétikai alapmozgásokban mozgásmintához közelítő bemutatás, a lendületszerzések és a befejező mozgások összekapcsolása.
A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete.

Torna jellegű feladatok
A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának jelenléte a torna jellegű mozgásokban.
Talajon, gerendán, valamint gyűrűn növekvő önállóság jeleinek felmutatása a gyakorlásban, gyakorlat-összeállításban.
A szekrény- és a támaszugrások bátor végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon.
Látható fejlődés az aerobikgyakorlatok kivitelében és a zenével összhangban történő végrehajtása.
Önkontroll, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.

Alternatív környezetben űzhető sportok
Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágakban (frizbi, korcsolyázás, foorball,) bővülő gyakorlási tapasztalat és fellelhető erősebb belső motiváció fejlődése.
Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek kinyilvánítása.
A szabadidőben végzett sportolás iránti pozitív beállítódás felmutatása.

Önvédelmi és küzdőfeladatok

A grundbirkózás alaptechnikájának, szabályainak gyakorlatban történő alkalmazása.
A különböző eséstechnikák, szabadulások, leszorítások és az önvédelmi gyakorlatainak kontrollált végrehajtása társsal.
Állásküzdelemben jártasság.
A fenyegetettségi szituációkra, segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása.
A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása.
A fájdalomtűrésben és az önfegyelemben érzékelhető fejlődés.

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet- óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Természetes és nem természetes mozgásformák	17	0	17
Sportjátékok	31	0	31
Atlétika	23	0	23
Torna	28	0	28
Alternatív környezetben űzhető sportok	22	0	22
Önvédelmi és küzdő feladatok	23	0	23
Évfolyam összesen			144

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	0

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Természetes és nem természetes mozgásformák	Alakzatfelvételek, járás és futás közben. Bemelegítő és levezető gyakorlatok, egyénileg, párban.	
Sportjátékok	Kosárlabdázás: Megállás, sarkazás, tempó dobás, fektetett dobás ráfordulással. Röplabdázás: Kosárérintés előre-hátra, alacsony és közepesen magasra elpattanó labdával. Felső egyenes nyitás,	

	ütés és sáncolás.Kézilabdázás: Labdás cselek, indulási-átadási lövőcselek, kapuralövés bedőléssel. Labdarúgás: Labdalevételek, fejelés előre, oldalra, szerelések.	
Atlétika	Futások 100 m-s, 800 m-s, síkfutás. Repülő és fokozó futások. Váltófutás. Távolugrás lépőtechnikával, magasugrás gurulótechnikával. Kislabdahajítás ötös lépésből, súlylökés becsúszással.	
Torna	Repülő gurulóátfordulás, fejállás folytatólagos gurulóátfordulással. Fellendülés futólagos kézállásba, összefüggő talajgyakorlat. Szekrényugrás: gurulóátfordulás a szekrényen talajról elugrással. Kötélmászás függeszkedési kísérlettel. Gyűrű fiúknak zsugorlefüggésből ereszkedés hátsó lefüggésbe, homorított leugrás hátra lendületből. Lányoknak gerendán érintőjárás, mérlegállás, járás guggolásban.	
Alternatív környezetben űzhető sportok	Játékok havon és jégen. Firzbi, túra a település környékén, korcsolyázás. Foorbal. Asztalitenisz.	
Önvédelmi és küzdő feladatok	Grundbirkózás, dzsúdó	
	Összesen:	0

8. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

Természetes és nem természetes mozgásformák
Az erősítés és nyújtás néhány ellenjavallt gyakorlatának ismerete.
Az összehangolt, feszes testtartás kritériumainak való megfelelésre kísérletek.
A kamaszkori személyi higiénéről elemi tájékozottság.

Az eddig elsajátított relaxációs technikák, és a képtudati, szimbolizációs folyamatok összekapcsolása.
Úszás és úszó jellegű feladatok (amennyiben a tanév során megvalósítható az úszás oktatás megszervezése)

A tanult két úszásnemben mennyiségi és minőségi teljesítményjavulás felmutatása.
Mellúszás az egyén adottságainak és képességeinek megfelelően.
A vízben mozgás prevenciós előnyeiről, a fizikai háttérről ismeretek.
A vízből mentés alapgyakorlatainak bemutatása.
Felelősségérzet, érdeklődés, segítőkészség kinyilvánítása a vizes feladatokban.

Sportjátékok
Gazdagabb sportjáték-technikai és -taktikai készlet.
Jártasság néhány taktikai formáció, helyzet megoldásában.
A játékszabályok kibővített körének megértése és alkalmazása a kézilabda, a labdarúgás, a kosárlabda és röplabda játékokban.
A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése.
A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása.
Konfliktusok, sportszerűtlenségek, deviáns magatartások esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése.
Sporttörténeti alapvető tájékozottság a labdajátékokban.

Atlétika jellegű feladatok
Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása.
Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő végzése a tanult versenyszabályoknak megfelelően.
Mérhető fejlődés a képességekben és a sportági eredményekben.
Az atlétikai alapmozgásokban mozgásmintához közelítő bemutatás, a lendületszerzések és a befejező mozgások összekapcsolása.
A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete.

Torna jellegű feladatok
A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának jelenléte a torna jellegű mozgásokban.
Talajon, gerendán, valamint gyűrűn növekvő önállóság jeleinek felmutatása a gyakorlásban, gyakorlat-összeállításban.
A szekrény- és a támaszugrások bátor végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon.
Látható fejlődés az aerobikgyakorlatok kivitelében és a zenével összhangban történő végrehajtása.
Önkontroll, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.

Alternatív környezetben űzhető sportok

Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágakban (frizbi, korcsolyázás, foorball, asztalitenisz) bővülő gyakorlási tapasztalat és fellelhető erősebb belső motiváció erősödése.
Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek kinyilvánítása.
A természeti erők és a sport hasznos összekapcsolásának ismerete és az ezzel kapcsolatos előnyök, rutinok területén jártasság.
A környezettudatosság cselekedetekben való megjelenítése.
A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításában.
A szabadidőben végzett sportolás iránti pozitív beállítódás felmutatása.

Önvédelmi és küzdőfeladatok
A grundbirkózás alaptechnikájának, szabályainak gyakorlatban történő alkalmazása.
A különböző eséstechnikák, szabadulások, leszorítások és az önvédelmi gyakorlatainak kontrollált végrehajtása társsal.
Állásküzdelemben jártasság.
A fenyegetettségi szituációkra, segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása.
A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása.
A fájdalomtűrésben és az önfegyelemben érzékelhető fejlődés.

(Testnevelés) - Tánc és mozgás - néptánc

A tánc és mozgás tanításának sajátossága, hogy az egyes tematikai egységek és fejlesztési célok gyakorlatilag a teljes 12 évfolyamon keresztül húzódnak, fokozatosan elmélyítve, pontosítva, finomítva az újra és újra visszatérő témákat. Ezért elkerülhetetlenek a gyakori ismétlések. Az alsó tagozaton megismert mozgásformák után a felső tagozaton ismétlődő keretek változatos, egymásra épülő tartalommal való kitöltésére törekszünk a helyi adottságok mérlegelése alapján.
A tánc és a zene elválaszthatatlan kapcsolatából adódóan a tánc tanítása során a mozgás különleges zenei élményt is nyújt: a tanuló a mozgás által egész testében érzékeli a kísérő zenét, a zene aktív befogadójává válik.

Az alsó tagozatban megismert népi játékok, népdalokra építve a felső tagozaton hangsúlyosabbá válik a magyar néptánc-hagyomány alapvető tánctípusai és a három nagy táncdialektus ismerete, a tanult táncok elhelyezése ebben a rendszerben. Koreográfia megtanulása és nyilvános (társaknak, szülőknek, vendégeknek) bemutatása, és részvétel az előkészületekben. (Az előadott koreográfia lehet más művészeti ágakat felvonultató műsor vagy táncos-zenés színpadi mű része. A felkészülésnél kiemelt szempont a tantárgyköziség, a különböző művészeti ágak egységének megtapasztalása.)
A felső tagozatban egyre nagyobb hangsúlyt kap a különböző testrészekkel történő ritmikai párhuzamosságok egyre biztosabb kivitelezése, próbálkozás a ritmikai improvizációval, csoportosan vagy önállóan, kísérletezés saját ritmikai gyakorlatok felépítésével.

A tanult táncokhoz kapcsolódó dalok és az ismert kísérőzenék körének folyamatos bővítése során fontos feladat a hangszer-együttes tagjainak ismerete, a népi vonós hangszeregyüttés és a kiegészítő hangszerek ismerete, (cimbalom, klarinét) valamint ezek összekapcsolása a megfelelő táncokkal.

Az alsó tagozat térgyakorlatainak ismétlése és továbbfejlesztése során törekszünk

a kezdődő kamaszkorban hirtelen megváltozó testarányokhoz való alkalmazkodásra, a testtartás és a mozgáskoordináció finomítására élményszerű, örömteli mozgás segítségével.

A táncolás, az éneklés és a játék élményéhez közvetlenül kapcsolódó beszélgetéssel, vetítéssel, a tanulók által készített kiselőadásokkal, esetleg viseleti darabok, használati tárgyak kézbevételével lehetőséget biztosítunk tanulóinknak a közvetlen tapasztalatok szerzésére ismerkedésre a hagyományos közösségek életével és kulturális értékeivel.
A hetedik-nyolcadik évfolyamon megismerkednek tanulóink a hagyományok gyűjtésével, rendszerezésével és hozzáférhetővé tételével foglalkozó, világviszonylatban is kiemelkedő magyar intézményekkel. A határainkon túl található magyar hagyományokkal, a testvér település Marossárpatak táncmotívumaival, népi folklórjával, a magyar néprajztudomány, a magyar tánc- és zenefolklorisztika jelentőségével.

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
5.	1	36	0	36
6.	1	36	0	36
7.	1	36	0	36
8.	1	36	0	36

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	36
Tematikai egység	Téma	Óraszám
A tanult motívumok, táncstílusok körének bővítése	A már megismert táncstílusok motívumkészletének bővítése, a már ismert motívumok ritmikai és plasztikai pontosítása, finomítása. Újabb táncstílus(ok) vagy tánctípus(ok) megismerése az osztály/csoport képességeit mérlegelve.	14
Ritmusérzék fejlesztése	A ritmusérzék fejlesztése a tánc, az ének és a kísérőzene metrikai-ritmikai egységbe rendezésének érdekében.	4
A tánchoz kapcsolódó ének-zenei ismeretek	A zene és tánc egységének érzékeltetése, az énekhang javítása, a zenei hallás fejlesztése. Tapasztalatszerzés a zenei kulturális életről a tanult táncokhoz kapcsolódóan.	4
Eligazodás a térben	A kezdődő kamaszkorban bizonytalanná váló testtartás és mozgáskoordináció okozta nehézségek ellensúlyozása. A térbeli viszonyok megértése és tudatosítása, a	2

	társakhoz való térbeli alkalmazkodás képességének javítása.	
Népi játékok	A tanulók életkorának és az osztály/csoport adottságainak megfelelően kiválasztott hagyományos népi játékok megismerésén túl az önismeret és a társas kultúra, az énekhang és a térérzékelés fejlesztése.	2
Hagyományismeret	A hagyományos közösségek kulturális értékeinek megtapasztalása a tanult táncokhoz, dalokhoz, játékokhoz közvetlenül kapcsolódó hagyományokon, szokásokon keresztül.	4
Improvizációs készség fejlesztése	Az önálló, szabad, alkotó mozgás élményének megtapasztalása.	6
Előrehaladás feltétele	tudatos alkalmazása.	
	Összesen:	36

5. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- A tanuló elmélyíti a már megismert táncokkal kapcsolatos ismereteit, tapasztalatait.
- Elsajátítja a saját tájegységének táncstílusát.
- Mozgása pontosabbá, finomabbá, plasztikusabbá válik, képes felszabadultan, önállóan, az esetleges hibák ellenére is magabiztosan felépíteni táncfolyamatokat.
- Átalakulóban levő testarányaival is képes a helyes testtartásra, teste határainak érzékelésére, mozgáskoordinációjának finomítására.

A térformák érzékelésénél és kialakításánál a puszta utánzást fokozatosan felváltja a tudatosság-.

- A tanuló bővíti a hagyományos közösségek életéről és kultúrájáról szerzett ismereteit, saját tapasztalatain keresztül ismeri fel ezek jelentőségét a mai társadalmi és kulturális életben. Találkozik a hagyományok őrzését, rendszerezését, továbbadását szolgáló intézményekkel.

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	36
Tematikai egység	Téma	Óraszám
A tanult motívumok, táncstílusok körének bővítése	A már megismert tánctípusok motívumkészletének bővítése, a	14

	már ismert motívumok ritmikai és plasztikai pontosítása, finomítása. Újabb táncstílus(ok) vagy tánctípus(ok) megismerése az osztály/csoport képességeit mérlegelve.	
Ritmusérzék fejlesztése	A ritmusérzék fejlesztése a tánc, az ének és a kísérőzene metrikai-ritmikai egységbe rendezésének érdekében.	4
A tánchoz kapcsolódó ének-zenei ismeretek	A zene és tánc egységének érzékeltetése, az énekhang javítása, a zenei hallás fejlesztése. Tapasztalatszerzés a zenei kulturális életről a tanult táncokhoz kapcsolódóan.	4
Eligazodás a térben	A kezdődő kamaszkorban bizonytalanná váló testtartás és mozgáskoordináció okozta nehézségek ellensúlyozása. A térbeli viszonyok megértése és tudatosítása, a társakhoz való térbeli alkalmazkodás képességének javítása.	2
Népi játékok	A tanulók életkorának és az osztály/csoport adottságainak megfelelően kiválasztott hagyományos népi játékok megismerésén túl az önismeret és a társas kultúra, az énekhang és a térérzékelés fejlesztése.	2
Hagyományismeret	A hagyományos közösségek kulturális értékeinek megtapasztalása a tanult táncokhoz, dalokhoz, játékokhoz közvetlenül kapcsolódó hagyományokon, szokásokon keresztül. A szülőföldhöz, népcsoporthoz/nemzetiséghez, hazához való kötődés erősítése.	4

Improvizációs készség fejlesztése	Az önálló, szabad, alkotó mozgás élményének megtapasztalása.	6
	Összesen:	36

6. évfolyam: A továbbhaladás feltételei:

- A saját tájegység táncstílusának egyre pontosabb alkalmazása közben törekszik a páros táncolás tudatos alkalmazására.

- A tanuló elmélyíti a már megismert táncokkal kapcsolatos ismereteit, tapasztalatait, mozgása pontosabbá, finomabbá, plasztikusabbá válik, képes felszabadultan, önállóan, az esetleges hibák ellenére is magabiztosan felépíteni táncfolyamatokat.
- Lehetőség szerint kapcsolatba kerül a táncos és zenei kulturális élettel, tudatosítja az IKT-eszközök kulturális életben betöltött szerepét.
- A térformák érzékelésénél és kialakításánál a puszta utánzást fokozatosan felváltja a tudatosság.

- A tanuló bővíti a hagyományos közösségek életéről és kultúrájáról szerzett ismereteit, saját tapasztalatain keresztül ismeri fel ezek jelentőségét a mai társadalmi és kulturális életben.

- Találkozik a hagyományok őrzését, rendszerezését, továbbadását szolgáló intézményekkel.

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	36
Tematikai egység	Téma	Óraszám
A tanult motívumok, táncstílusok körének bővítése	A már megismert táncstílusok és tánctípusok motívumkészletének bővítése, a már ismert motívumok ritmikai és plasztikai pontosítása, finomítása. Újabb táncstílus vagy tánctípus megismerése az osztály/csoport képességeit mérlegelve.	12
Ritmusérzék fejlesztése	A ritmusérzék fejlesztése a tánc, ének és a kísérőzene metrikai-ritmikai egységbe rendezésének érdekében.	4
A tánchoz kapcsolódó ének-zenei ismeretek	A zene és tánc egységének érzékeltetése, az énekhang	4

	javítása, a zenei hallás fejlesztése. Tapasztalatszerzés a zenei kulturális életről a tanult táncokhoz kapcsolódóan. Tapasztalatszerzés az IKT-eszközökről a tanult táncok kísérőzenéjéhez kapcsolódóan.	
Eligazodás a térben	A kamaszkorban bizonytalanná váló testtartás és mozgáskoordináció okozta nehézségek ellensúlyozása. A térbeli viszonyok megértése és tudatosítása, a társakhoz való térbeli alkalmazkodás képességének javítása.	2
Hagyományismeret	A hagyományos közösségek kulturális értékeinek megtapasztalása a tanult táncokhoz, dalokhoz, játékokhoz közvetlenül kapcsolódó hagyományokon, szokásokon keresztül. A szülőföldhöz, népcsoporthoz/nemzetiséghez, hazához való kötődés erősítése.	4
Improvizációs készség fejlesztése	Az önálló, szabad, alkotó mozgás élményének megtapasztalása.	2
Koreográfia megtanulása és bemutatása	A közös munka eredményének, sikerének megélése, a fokozott koncentráció és kooperáció elérése, a művészi kifejezőképesség továbbfejlesztése.	4
Gyűjtőmunka a tanult táncokkal kapcsolatban	Az önálló alkotómunka örömének megélése, a médiatudatosság fejlesztése, a hagyományismeret bővítése.	2
Táncház, táncos rendezvény szervezése az iskolában	A közös szervezés, előkészítés, majd a közös mulatság örömének megtapasztalása, a közösség összetartozásának erősítése, a	2

	tánc eredeti funkciójában való átélése.	
	Összesen:	36

7. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

- A saját tájegység táncstílusának elsajátítása, valamint a páros táncolás tudatos alkalmazása. - A tanult táncok koreográfiában történő bemutatása.
- A három nagy táncdialektus és az alapvető tánctípusok, a régi és új stílus táncfolklorisztikai fogalmának ismerete, a tanult táncok elhelyezése ebben a rendszerben.
- A földrajzi, történelmi és zenei ismeretek összekapcsolása a táncfolklorisztikai tapasztalatokkal.
- A tanult táncokhoz kapcsolódó dalok és az ismert kísérőzenék körének folyamatos bővítése, összekapcsolásuk a megfelelő táncokkal.
- A hangszeregyüttes tagjai, funkcióinak ismerete (pl. népi vonós hangszeregyüttes: dűvő, gyorsdűvő, esztam), az alapvető kíséretritmusok ismerete.
- Néhány, a vonós együttesen kívüli hangszer ismerete (pl. duda, furulya, tekerő, citera).

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	36
Tematikai egység	Téma	Óraszám
A tanult motívumok, táncstílusok körének bővítése	A már megismert táncstílusok és tánctípusok motívumkészletének bővítése, a már ismert motívumok ritmikai és plasztikai pontosítása, finomítása. Újabb táncstílus(ok) vagy tánctípus(ok) megismerése az osztály/csoport képességeit mérlegelve.	12
Ritmusérzék fejlesztése	A ritmusérzék fejlesztése a tánc, ének és a kísérőzene metrikai-ritmikai egységbe rendezésének érdekében.	4
A tánchoz kapcsolódó ének-zenei ismeretek	A zene és tánc egységének érzékeltetése, az énekhang javítása, a zenei hallás fejlesztése. Tapasztalatszerzés a zenei kulturális életről a tanult táncokhoz kapcsolódóan. Tapasztalatszerzés az IKT-eszközökről a tanult táncok kísérőzenéjéhez kapcsolódóan.	4

Eligazodás a térben	A kamaszkorban bizonytalanná váló testtartás és mozgáskoordináció okozta nehézségek ellensúlyozása. A térbeli viszonyok megértése és tudatosítása, a társakhoz való térbeli alkalmazkodás képességének javítása.	2
Hagyományismeret	A hagyományos közösségek kulturális értékeinek megtapasztalása a tanult táncokhoz, dalokhoz, játékokhoz közvetlenül kapcsolódó hagyományokon, szokásokon keresztül. A szülőföldhöz, népcsoporthoz/nemzetiséghez, hazához való kötődés erősítése.	4
Improvizációs készség fejlesztése	Az önálló, szabad, alkotó mozgás élményének megtapasztalása.	2
Koreográfia megtanulása és bemutatása	A közös munka eredményének, sikerének megélése, a fokozott koncentráció és kooperáció elérése, a művészi kifejezőképesség továbbfejlesztése.	4
Gyűjtőmunka a tanult táncokkal kapcsolatban	Az önálló alkotómunka örömének megélése, a médiatudatosság fejlesztése, a hagyományismeret bővítése.	2
Táncház, táncos rendezvény szervezése az iskolában	A közös szervezés, előkészítés, majd a közös mulatság örömének megtapasztalása, a közösség összetartozásának erősítése, a tánc eredeti funkciójában való átélése.	2
	Összesen:	36

8. évfolyam: A továbbhaladás feltételei:

- A saját tájegység táncstílusának elsajátítása, valamint a páros táncolás tudatos alkalmazása, koreográfiában történő bemutatása.

- A táncolás, az éneklés élményéhez közvetlenül kapcsolódó beszélgetés, vetítés, kiselőadás, esetleg viseleti darabok, használati tárgyak kézbevétele által tapasztalatszerzés a hagyományos közösségek életével és kulturális értékeivel kapcsolatban.
- Közvetlen tapasztalatok szerzése is múzeumpedagógus szakember segítségével (kiállítás, múzeum, skanzen).
- Megismerkedés a hagyományok gyűjtésével, rendszerezésével és hozzáférhetővé tételével foglalkozó, világviszonylatban is kiemelkedő magyar intézményekk

INFORMATIKA

Az informatika tantárgy ismeretkörei, fejlesztési területei hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló az információs társadalom aktív tagjává válhasson. Ennek érdekében fontos a rendelkezésre álló informatikai és információs eszközök és szolgáltatások megismerése, működésük megértése, az egyéni szükségleteknek megfelelő szolgáltatások kiválasztása, és célszerű, értő módon való kritikus, biztonságos, etikus alkalmazása.
Az informatikai és információs eszközök, szolgáltatások az egyén életének és a társadalom működésének szinte minden területét átszövik, ezért az informatika tantárgyban szereplő fejlesztési területek számos területen kapcsolódnak a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeinek fejlesztési feladataihoz. Az informatika tantárgy keretében megoldandó feladatok témájának kiválasztásakor, tartalmainak meghatározásakor fokozott figyelmet kell fordítani a kiemelt nevelési célok, a kulcskompetenciák és az életszerű, releváns információk megjelenítésére.
Az informatika tantárgy feladata, hogy korszerű eszközeivel és módszereivel felkeltse az érdeklődést a tanulás iránt és lehetővé tegye, hogy a tanuló a rendelkezésre álló informatikai eszközök segítségével hatékonyabbá tegye a tanulási folyamatot.
A tantárgy kiemelt célja a digitális kompetencia fejlesztése, az alkalmazói programok felhasználói szintű alkalmazása, az információ szerzése, értelmezése, felhasználása, az elektronikus kommunikációban való aktív részvétel.
Az informatikaórákon elsajátított alapok lehetővé teszik azt, hogy a tanuló a más tantárgyak tanulása során készített feladatok megoldásakor informatikai tudását alkalmazza.
Az informatika tantárgy fejlesztési feladatait a Nemzeti alaptanterv hat részterületen írja elő, melyek szervesen kapcsolódnak egymáshoz. Mindennapi életünk során az intelligens

informatikai rendszerek sokaságát használjuk. *Az informatikai eszközök használata* témakörön belül a számítógép felépítése és a gép alapvető működését biztosító hardverrészek kerülnek bemutatásra, a tanulók megismerik az adattárolást, a digitalizálást, az interaktivitást segítő eszközöket és a legfontosabb hardverelemek működését.
Az *alkalmazói ismeretek* témakör fejlesztése során a társadalmi élet számára hasznos informatikai műveletek megismerésére, megértésére és használatára, például állományok kezelésére, különböző alkalmazások használatára. A számítógép működtetése érdekében a tanulóknak magabiztosan kell használniuk az operációs rendszert, amelyen keresztül kommunikálnak a számítógéppel.
Az alkalmazói programok használatakor fontos a célnak megfelelő eszközök kiválasztása, a szövegszerkesztéssel, kép- és videoszerkesztéssel, multimédia-fejlesztéssel, prezentációkészítéssel, táblázatkezeléssel, adatbázis-kezeléssel kapcsolatos problémák megoldása közben az alkalmazott programok értő felhasználása, az alkalmazható eljárások megismerése.
A 21. század kihívásai közé tartozik az, hogy az emberek az életük során megvalósított tevékenységeket tudatosan és körültekintően tervezzék meg. A problémamegoldás életünk szerves részét alkotja, az életszerű, probléma alapú feladatok sikeres alkalmazása befolyásolja az életminőséget. Ennek szükséges előfeltétele az algoritmizálási készségek formális keretek közötti fejlesztése, amelyre a *problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel* témakörben kerül sor.
Az *infokommunikáció* térnyerésével a 21. század a hagyományos információforrások mellett központba állítja az elektronikus információforrások használatát, előtérbe helyezi az interneten zajló kommunikációt, megköveteli a hálózati és multimédiás informatikai eszközök hatékony felhasználását.
A kommunikációs folyamat magában foglalja az információk fogadását, küldését, továbbítását, tárolását, rendszerezését, a netikett betartását
Az információs társadalom témakörben elsajátított ismeretek, fejlesztett készségek és képességek hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló a későbbiekben etikusan és biztonsággal kezelje az adatokat, megfelelően használja a rendelkezésére álló informatikai eszközöket. Az aktív állampolgárság érdekében kerül sor az elektronikus szolgáltatások megismerésére, az egyes szolgáltatástípusok céljainak azonosítására, jellemzésére, az igényeknek megfelelő szolgáltatások kiválasztására. A tanulók a szabályok betartásával igénybe veszik a számukra hasznos elektronikus szolgáltatásokat. A *könyvtárhasználat* oktatásának célja a tanulók felkészítése az információszerzés kibővülő lehetőségeinek felhasználására a tanulásban, a hétköznapokban az információk elérésével, kritikus szelekciójával, feldolgozásával és a folyamat értékelésével. A könyvtár forrásközpontként való használata az önműveléshez szükséges attitűdök, képességek és az egész életen át tartó önálló tanulás fejlesztésének az alapja.

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
5.	1	36	0	36
6.	1	36	33	3

7.	1	36	32	4
8.	1	36	33	3

5. évfolyam:			
Tematikai egység	Kerettantervi óraszám	Helyi többletóraszám	Témakör összidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata		5	5
2. Alkalmazói ismeretek		13	13
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel		8	8
4. Infokommunikáció		4	4
5. Az információs társadalom		4	4
6. Könyvtári informatika		2	2
Évfolyam összesen:	Összesen:		36

5. évfolyam:	Szabad órakeret:	36 óra

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Az informatikai eszközök használata	A számítógép részei Számítástechnikai mértékegységek Az egészséges, ergonómiai szempontoknak megfelelő munkakörnyezet megismerése. Állománykezelés, mappaműveletek	5 óra
2. Alkalmazói ismeretek	Rajzok és ábrák készítése. Műveletek rajzrészletekkel. Szöveg beillesztése. Vágólap használata. Dia, diavetítés. Rövid szöveg beírása, javítása, karakterformázás.	13 óra
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Az algoritmus lépéseinek szöveges, rajzos megfogalmazása. Elmélyítésre szolgáló időkeret.	8 óra
4. Infokommunikáció	Böngészés az interneten. Tematikus és kulcsszavas keresés.	4 óra

	E-mailes kapcsolat kialakítása.	
5. Az információs társadalom	Az elektronikus szolgáltatások és felhasználási feltételek megismerése.	4 óra
6. Könyvtári informatika	Könyvtári szolgáltatások, a katalógus funkciójának megismerése.	2 óra
	Összesen:	36 óra

5. évfolyam : A továbbhaladás feltételei

A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére
ismerje a számítógép részeinek és alapvető perifériáinak funkcióit, tudja azokat önállóan használni;
legyen képes kezelni a billentyűzetet és az egeret;
ismerje a mappaszerkezetben való tájékozódás alapfogalmait;
tudjon a könyvtárszerkezetben tájékozódni, mozogni, könyvtárat váltani, fájlt keresni;
tudjon mappát másolni, mozgatni, létrehozni és törölni;
ismerje az informatikai környezetben való munkavégzés alapszabályait;
tudjon önállóan kommunikálni ismert programokkal;
segítséggel tudjon használni multimédiás oktatóprogramokat;
tudjon az iskolai hálózatba belépni, onnan kilépni, ismerje és tartsa be a hálózat használatának szabályait;
ismerjen a számítógép előtt végzett munka káros hatásait csökkentő szabályokat és mozgásgyakorlatokat
A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére
tudjon egyszerű rajzos-szöveges dokumentumot elkészíteni, módosítani, háttértárra menteni;
ismerje a szövegszerkesztés alapfogalmait, legyen képes önállóan elvégezni karakterformázásokat
ismerje fel az összetartozó adatok közötti egyszerű összefüggéseket;
tudjon adatokat táblázatba rendezni.

A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére
legyen képes összegyűjteni a problémamegoldáshoz szükséges információt;
ismerje a problémamegoldás alapvető lépéseit;
legyen képes egy fejlesztőrendszer alapszintű használatára;
a problémamegoldás során legyen képes együttműködni társaival.

A tanuló az infokommunikáció témakör végére
legyen képes a böngészőprogram főbb funkcióinak használatára;
legyen képes tanári segítséggel, megadott szempontok szerint információt keresni;
legyen képes a találatok értelmezésére;
legyen képes az elektronikus levelezőrendszer önálló kezelésére.

A tanuló az információs társadalom témakör végére
ismerje az informatikai biztonsággal kapcsolatos fogalmakat;
ismerje az adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat;
ismerje az adatvédelem érdekében alkalmazható lehetőségeket.

A tanuló a könyvtári informatika témakör végére
a különböző konkrét tantárgyi feladataihoz képes az iskolai könyvtárban a megadott forrásokat megtalálni, és további releváns forrásokat keresni

6. évfolyam

Tematikai egység	Kerettantervi óraszám	Helyi többletóraszám	Témakör összidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata	**4**	**1**	**5**
2. Alkalmazói ismeretek	**11**	**2**	**13**
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	**8**	**0**	**8**
4. Infokommunikáció	**4**	**0**	**4**
5. Az információs társadalom	**4**	**0**	**4**
6. Könyvtári informatika	**2**	**0**	**2**
Évfolyam összesen:	**Összesen:**		**36**

6. évfolyam:	Szabad órakeret:	3 óra

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Az informatikai eszközök használata	**Elmélyítésre szolgáló időkeret.**	**1 óra**
2. Alkalmazói ismeretek	**Szöveges állomány megnyitása, szövegjavítás.**	**2 óra**

	Karakterformázás. Bekezdésformázás. Kijelölés, másolás, mozgatás, törlés. Néhány közhasznú információ megismerése.	
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel		**0 óra**
4. Infokommunikáció		**0 óra**
5. Az információs társadalom		**0 óra**
6. Könyvtári informatika		**0 óra**
	Összesen:	**3 óra**

6. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére
ismerje a számítógép részeinek és alapvető perifériáinak funkcióit, tudja azokat önállóan használni;
ismerje az informatikai környezetben való munkavégzés alapszabályait;
segítséggel tudjon használni multimédiás oktatóprogramokat;
tudjon az iskolai hálózatba belépni, onnan kilépni, ismerje és tartsa be a hálózat használatának szabályait;
ismerjen alapvető adatvédelmi szabályokat.

A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére
tudjon egyszerű rajzos-szöveges dokumentumot elkészíteni, módosítani, háttértárra menteni;
tudjon különböző dokumentumokból származó részleteket saját munkájában elhelyezni;
ismerje a szövegszerkesztés alapfogalmait, legyen képes önállóan elvégezni karakter- és bekezdésformázásokat;
használja a szövegszerkesztő nyelvi segédeszközeit;
ismerje egy bemutatókészítő-program egyszerű lehetőségeit, tudjon rövid bemutatót készíteni;
segítséggel tudjon használni tantárgyi, könyvtári, hálózati adatbázisokat,
tudjon különféle adatbázisokban keresni;
ismerje legalább egy digitális térképes alkalmazás szolgáltatásait.

A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére
legyen képes összegyűjteni a problémamegoldáshoz szükséges információt;
ismerje a problémamegoldás alapvető lépéseit;
képes legyen önállóan vagy segítséggel algoritmust készíteni;
tudjon egyszerű programot készíteni;
legyen képes egy fejlesztőrendszer alapszintű használatára;
a problémamegoldás során legyen képes együttműködni társaival.
A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére
ismerje a számítógép részeinek és alapvető perifériáinak funkcióit, tudja azokat önállóan használni;
ismerje az informatikai környezetben való munkavégzés alapszabályait;
segítséggel tudjon használni multimédiás oktatóprogramokat;
tudjon az iskolai hálózatba belépni, onnan kilépni, ismerje és tartsa be a hálózat használatának szabályait;
ismerjen alapvető adatvédelmi szabályokat.

A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére
legyen képes összegyűjteni a problémamegoldáshoz szükséges információt;
ismerje a problémamegoldás alapvető lépéseit;
képes legyen önállóan vagy segítséggel algoritmust készíteni;
tudjon egyszerű programot készíteni;
legyen képes egy fejlesztőrendszer alapszintű használatára;
a problémamegoldás során legyen képes együttműködni társaival.
A tanuló az infokommunikáció témakör végére
legyen képes a találatok értelmezésére;
legyen képes elektronikus és internetes médiumok használatára;
legyen képes az interneten talált információk mentésére;
ismerje a netikett szabályait.

A tanuló az információs társadalom témakör végére
ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat;
szerezzen gyakorlatot az információforrások saját dokumentumokban való feltüntetésében.

A tanuló a könyvtári informatika témakör végére

a különböző konkrét tantárgyi feladataihoz képes az iskolai könyvtárban a megadott forrásokat megtalálni, és további releváns forrásokat keresni;
konkrét nyomtatott és elektronikus forrásokban képes megkeresni a megoldáshoz szükséges információkat;

- el tudja dönteni, mikor vegye igénybe az iskolai vagy a lakóhelyi könyvtár szolgáltatásait.

7. évfolyam:

Tematikai egység	Kerettantervi óraszám	Helyi többletóraszám	Témakör összidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata	2	1	3
2. Alkalmazói ismeretek	13	3	16
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	7	0	7
4. Infokommunikáció	4	0	4
5. Az információs társadalom	3	0	3
6. Könyvtári informatika	3	0	3
Évfolyam összesen:	32	4	36

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	4 óra
Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Az informatikai eszközök használata	Elmélyítésre szolgáló időkeret	1 óra
2. Alkalmazói ismeretek	Prezentációk elkészítése és előadása.	3 óra
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel		0 óra
4. Infokommunikáció		0 óra
5. Az információs társadalom		0 óra
6. Könyvtári informatika		0 óra
	Összesen:	4 óra

7. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére
ismerjen meg különböző informatikai környezeteket;
ismerje és tudja használni egy operációs rendszer, valamint a számítógépes hálózat alapszolgáltatásait;

tudja megkülönböztetni a számítógép és egyéb informatikai eszközök főbb részegységeit;
ismerje a legfontosabb perifériák működési elveit;
önállóan legyen képes a tanult feladattípusok azonosítására, a megoldáshoz szükséges hardver- és szoftvereszközök kiválasztására és használatára.

A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére
tudjon különböző típusú dokumentumokba különböző objektumokat beilleszteni;
tudjon szöveget, képet, rajzot is tartalmazó dokumentumot minta vagy leírás alapján elkészíteni;
tudjon médiaelemeket minta vagy leírás alapján elkészíteni;
tudjon bemutatót készíteni;
tudjon egyszerű táblázatot létrehozni.

A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére
ismerje és használja az algoritmusleíró eszközöket;
ismerje egy programozási nyelv alapszintű utasításait;
tudjon kódolni algoritmusokat;
legyen képes tantárgyi szimulációs programok használatára.

A tanuló az infokommunikáció témakör végére
legyen képes megkeresni a kívánt információt;
legyen képes az információ értékelésére;
használja a legújabb infokommunikációs technológiákat, szolgáltatásokat.

A tanuló az információs társadalom témakör végére
ismerje az informatikai biztonsággal és adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat;
ismerje az adatokkal való visszaélésekből származó veszélyeket és következményeket;
ismerjen megbízható információforrásokat;
legyen képes értékelni az információ hitelességét.

A tanuló a könyvtári informatika témakör végére
a könyvtár és az internet szolgáltatásait igénybe véve képes önállóan releváns forrásokat találni konkrét tantárgyi feladataihoz;
képes alkalmazni a más tárgyakban tanultakat (pl. informatikai eszközök használata, szövegalkotás).

8. évfolyam:

Tematikai egység	Kerettantervi óraszám	Helyi többletóraszám	Témakör összidőkerete
1. Az informatikai eszközök használata	2	1	3
2. Alkalmazói ismeretek	14	2	16

3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	7	0	7
4. Infokommunikáció	4	0	4
5. Az információs társadalom	3	0	3
6. Könyvtári informatika	3	0	3
Évfolyam összesen	33	3	36
8. évfolyam:	Szabad órakeret:		3 óra

Tematikai egység	Téma	Óraszám
1. Az informatikai eszközök használata	Elmélyítésre szolgáló időkeret	1 óra
2. Alkalmazói ismeretek	Több oldalas dokumentum készítése lakóhelyünk térségéről.	2 óra
3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel		0 óra
4. Infokommunikáció		0 óra
5. Az információs társadalom		0 óra
6. Könyvtári informatika		0 óra
	Összesen:	3 óra

8. évfolyam: A továbbhaladás feltételei

A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére
ismerje az informatikai eszközökkel kapcsolatos függőség néhány jellemzőjét, legyen képes tenni a függőség kialakulása ellen;
ismerje a legfontosabb perifériák működési elveit;
önállóan legyen képes a tanult feladattípusok azonosítására, a megoldáshoz szükséges hardver- és szoftvereszközök kiválasztására és használatára.

A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére
tudjon szöveget, képet, rajzot is tartalmazó dokumentumot minta vagy leírás alapján elkészíteni;
tudjon médiaelemeket minta vagy leírás alapján elkészíteni;
ismerje a diagramok szerkesztésének, módosításának lépéseit;
tudjon bemutatót készíteni.

A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére
lássa át a problémamegoldás folyamatát;
tudjon egyszerű vezérlési feladatokat megoldani fejlesztői környezetben;
ismerjen és alkalmazzon tervezési eljárásokat;
legyen képes meghatározni az eredményt a bemenő adatok alapján.

A tanuló az infokommunikáció témakör végére
legyen képes előkészíteni az információt weben történő publikálásra;
tudja megkülönböztetni a publikussá tehető és a védendő adatait.

A tanuló az információs társadalom témakör végére
ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat;
ismerje az információforrások etikus felhasználási lehetőségeit;
ismerje fel az informatikai eszközök használatának az emberi kapcsolatokra vonatkozó következményeit;
ismerjen néhány elektronikus szolgáltatást;
legyen képes a szolgáltatások igénybevételére, használatára, lemondására.

A tanuló a könyvtári informatika témakör végére
a választott forrásokat képes alkotóan és etikusan felhasználni a feladatmegoldásban;
egyszerű témában képes az információs problémamegoldás folyamatát önállóan végrehajtani.

Az osztályfőnöki órák helyi tanterve

A fejlesztési területek – nevelési célok a teljes iskolai nevelési-oktatási folyamat közös értékeit jelenítik meg, így áthatják e pedagógiai folyamatok egészét. E területek – összhangban a kulcskompetenciákban megjelenő ismeretekkel, képességekkel, attitűdökkel – egyesítik a hagyományos értékeket és a XXI. század elején megjelent új társadalmi igényeket.
A Nat-ban megjelenő nevelési célok tematizálják a felsőbb évfolyamokon (5–8. évfolyam) az osztályfőnöki órák témaköreit, ezáltal érvényesülnek a tartalmi szabályozás különböző szintjein és valósulnak meg a köznevelés folyamatában:
A **fejlesztési területek, nevelési célok** intézményi szintű tudatos követése, valamint a hozzájuk rendelt feladatok végrehajtása és végrehajtatása az intézményi pedagógiai kultúra és a színvonalas pedagógiai munka meghatározó fokmérője, a pedagógiai-szakmai ellenőrzés egyik fontos kritériuma.

Az erkölcsi nevelés
A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatának elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük elősegítése. Célunk, hogy az iskolában folyó erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az életben elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja olyan, a tanulók életében nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a mértéktartás, az együttérzés, segítőkészség és a tisztelet. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – kihat egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
Törekszünk arra, hogy a tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni-közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez vezetnek. Alakuljon ki bennük a közösséghez való tartozás, a hazaszeretet és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért a tanulók, magyarságtudatukat megőrizve, ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés
A demokratikus jogállam működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. A közügyekben való részvétel a kreatív, önálló kritikai gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését kívánja. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös

elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatjuk a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások alkalmazásával.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése
Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. A különböző tevékenységek szervezésével elősegítjük a tanulók kedvező adottságainak, szellemi és gyakorlati készségeinek kifejezésre jutását és kiművelését, hogy képessé váljék érzelmei hiteles kifejezésére, empátiára és kölcsönös elfogadásra. A megalapozott önismeret hozzájárul a boldog, egészséges és kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelés
A családnak kiemelkedő jelentősége van a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, önismeretének, testi és lelki egészségének, közösségi létének alakításában. Ezért társadalmi elvárásként fogalmazódik meg a nevelési-oktatási intézményeknek a gyermekek nevelésében, az erkölcsi normák közvetítésében, a harmonikus családi minták közvetítésében való fokozott részvétele. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés előtérbe helyezését az iskolai munkában. A családi életre való felkészítés segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, valamint a családi életükben felmerülő konfliktusok kezelésében. Az iskolánkban a helyi egészségügyi szervezetek munkatársainak bevonásával foglalkozunk a szexuális kultúra kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés
Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A tantárgyi lehetőségeket kihasználva felkészítjük tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, gondozására, társas viselkedésük szabályozására, a társas konfliktusok kezelésére. A gyerekek, fiatalok sajátítsák el az egészséges életmód elveit, és – amennyire csak lehet – azok szerint éljenek. Az iskolánk feladata az is, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében, segítsük a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
Iskolánk támogatja a személyiségfejlesztő nevelést-oktatást, melynek része az akadályozott, hátránnyal élő fiatalok képességeinek fejlődéséhez szükséges feladatok meghatározása. Az intézményben törekszünk arra, hogy tanulóinkban kialakítsuk a beteg, sérült, fogyatékkal élő emberek iránti együttérző és segítő magatartást.

Fenntarthatóság, környezettudatosság
A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Nevelésünk célja, hogy a

természet szeretetén és a környezet ismeretén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára, mindehhez biztosítjuk számukra az iskolai tanulói jogok gyakorlását minden területen.

Pályaorientáció
Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket biztosítunk, amelyek révén a tanulók kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, és képessé válnak hivatásuk megtalálására, foglalkozásuk és pályájuk kiválasztására és a hozzájuk vezető erőfeszítések megtételére.

Ehhez fejlesztjük tanulóink a segítéssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódjait és azok kezelését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés
A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók felismerjék saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világában és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrautaltságát.

Médiatudatosságra nevelés
A médiatudatosságra nevelés lehetővé teszi, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosságnak felelős résztvevői legyenek; értsék az új és hagyományos médiumok nyelvét. Az értelmező, kritikai és tevékenybeállítódás kialakítása révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A médiatudatosságra nevelés során iskolánkban a tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusaival, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása
A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáférésével kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; a tanulók csoportban miként működhetnek együtt; hogyan rögzíthetők hívhatók elő pontosan, szó szerint a szövegek, meghatározások, képletek stb. Olyan tudást törekszünk kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

Osztályfőnöki helyi tanterv 5-8. évfolyam

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Évi órakeret*	*Kerettantervi órakeret*	*Helyi tervezésű órakeret*
5.	1	36	0	36
6.	1	36	0	36
7.	1	36	0	36
8.	1	36	0	36

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Változás-szabály-rendszer-értékelés-szervezés I.-II.-III-		12	12
Ki vagyok én, hol a helyem a közösségben, a családban?		7	7
Kommunkáció-médiatudatosság		4	4
Tanuljuk a tanulást		5	5
Egészséges életmód, környezetttudatosság		3	3
Mi a pályánk?		3	3
Gazdasági életre nevelés		2	2
Évfolyam összesen		36	36

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Változás-szabály-rendszer-értékelés-szervezés I.-II.-III.		9	9
Ki vagyok én, hol a helyem a közösségben, a családban?		4	4

Kommunkáció-médiatudatosság		**8**	**8**
Tanuljuk a tanulást		6	6
Egészséges életmód, környezetttudatosság		3	3
Mi a pályánk?		3	3
Gazdasági életre nevelés		3	3
Évfolyam összesen		36	36

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Változás-szabály-rendszer-értékelés-szervezés I.-II.-III.		9	9
Ki vagyok én, hol a helyem a közösségben, a családban?		8	**8**
Kommunkáció-médiatudatosság		**5**	**5**
Tanuljuk a tanulást		6	6
Mi a pályánk?		3	3
Gazdasági életre nevelés		5	5
Évfolyam összesen		36	36

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Témakör összidőkerete
Változás-szabály-rendszer-értékelés-szervezés I.-II.-III.		7	7
Kommunkáció-médiatudatosság		**3**	**3**
Egészséges életmód, környezetttudatosság		4	4
Tanuljunk tanulást		0	0
Mi a pályánk?		17	17
Gazdasági életre nevelés		5	5
Évfolyam összesen		36	36

5. évfolyam

Változás – szabály – rendszer – értékelés – szervezés (I.-II-III.)		12 óra
Ki vagyok én, hol a helyem a közösségben, a családban?	7 óra	
Kommunikáció – médiatudatosság	4 óra	
Tanuljuk a tanulást		5 óra
Egészséges életmód, környezettudatosság		3 óra
Mi a pályánk?	3 óra	
Gazdasági életre nevelés		2 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Változás – szabály – rendszer – értékelés – szervezés**	**Órakeret 12 óra**
Előzetes tudás	Az iskola szabályrendszerének ismerete. Iskolai ünnepélyek, hagyományok ismerete. Társakkal való együttműködés: Hogyan dolgozunk páros munkában és csoportmunkában?	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az értékelés, önértékelés fejlesztése. A szabálykövetés fontosságának felismertetése. A hagyományok tisztelete és továbbvitele igényének kialakítása. Az osztály, mint közösség kommunikációs és együttműködési képességének fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Év eleji és évközi adminisztrációs feladatok (tankönyv-, taneszköz-problémák) Alsó felső tagozat átmenetének kezelése A tanórák optimális tanulási környezetének kialakítása. Az egyes tantárgyak sajátságos jellegének, egymástól eltérő tanulási módjainak elemzése. Napirend fontossága, annak kialakítása. Az egyes osztályban szükséges felelősök megválasztása. Együttműködési képesség fejlesztése. Az osztálydemokrácia alapjainak megteremtése. Azaz a cselekvő állampolgári magatartás alakítása, a közügyekben való részvétel. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátításának támogatása	
Közösségalakítás, formálás. Egymás megismerése élményeken keresztül: pl. nyári élmények, szünidők tervezése.	*Magyar nyelv:* szóbeli kommunikáció fejlesztése
Iskola bemutatása, szabályai Házirend Tűzrendészet, balesetvédelem, vagyonvédelem A tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatának elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük elősegítése	*Erkölcstan:* szabálykövetés, szabálytudat, törvény, előírás
Hagyományok Szakkörök, diákélet, iskolaélet	*Hon és népismeret:* a tanulók ismerjék meg

A tanulók ismerjék meg az iskola hagyományait! Értékelés – Önértékelés A félévi és év végi munka önértékelése. Közösségi munka értékelése. Az elsajátított tudást és készségeket tudja énképébe beépíteni. A tanítás-tanulás egész folyamatában tudjon aktívan részt venni, tudja alakítani fejlődését, sorsát és életpályáját.	nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	rend, szabály, szabálykövetés, törvény, előírás, hagyomány, érték, értékelés, önértékelés

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Ki vagyok én, hol a helyem a közösségben, a családban?**	**Órakeret 7 óra**
Előzetes tudás	A család fogalma. Különböző közösségek felismerése, megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közösség fogalmának értelmezése. A család, mint közösség. Az osztály mint közösség. A barátság fogalmának értelmezése	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A rend és a káosz különbözősége. A drámajátékok Ki vagyok én? Elő kell segíteni a tanuló kedvező adottságainak, szellemi és gyakorlati készségeinek kifejezésre jutását és kiművelését. Az önismeret fejlesztése. Helyem a közösségben Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmei hiteles kifejezésére, empátiára és kölcsönös elfogadásra. Mozgásos önkifejezés A családnak jelentősége a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, önismeretének, testi és lelki egészségének, közösségi létének alakításában. Harmonikus családi minták közvetítése. Az osztályközösség: Mi a közösség célja? Kik a közösség tagjai? Milyen normák érvényesek ebben a közösségben? A felnőttek és gyerekek kapcsolat: a „közös nyelv” kialakítása. A felnőttek tisztelete. Példamutató felnőttek szerepe a tanulók erkölcsi nevelésében, fejlődésében. Társismeret: Milyennek látok másokat? Mások hogyan látnak engem? A szociális érzékenység fejlesztése, a másság elfogadása. Az együttélés szabályrendszere.	*Irodalom* A mesék pozitív és negatív szereplői *Drámapedagógia* Kommunikációs kapcsolatteremtés, szituációk, helyzetgyakorlatok *Magyar nyelv:* A testbeszéd értelmezése *Irodalom:* Irodalmi alkotások a felnőtt-gyerek kapcsolat bemutatására *Erkölcstan:* a másság elfogadása
Kulcsfogalmak/ fogalmak	énkép, önismeret, társas kapcsolatok, közösség, együttélés szabályrendszere, példakép

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Kommunikáció – médiatudatosság**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Kit tegezünk? Kit magázunk? Megvárjuk, amíg a másik befejezi mondandóját.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elemi kommunikációs szabályok megismertetése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Kommunikáció tényezői: a verbális és nem verbális kommunikáció eszközei: Hogyan kommunikálunk? Szituációs játékok: kommunikációs játékok Alapismeretek a kommunikáció tényezőiről: feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna. A kommunikáció tanult tényezőinek felismerése játékos formában. Siketek jelbeszéde. A verbális és nem verbális kommunikáció eszközeinek és kódjainak, a különböző információ-hordozók üzeneteinek megértése és feldolgozása. A beszédhelyzetnek megfelelő, kulturált nyelvi magatartás megismerése, egyénre szabott alkalmazása: tegeződés, magázódás, tetszikelés Mindennapi kommunikációs helyzeteink: Hogyan ismerkedünk? Szituációs játékok: kommunikációs játékok Bemutatkozás, bemutatás, beszélgetés**,** szándéknyilvánítás, köszönés, megszólítás tudakozódás stb. páros és csoportmunkában. Új osztálytárs, új tanár, új szomszéd kerül kapcsolatba velünk.	*Magyar nyelv:* Aktív részvétel a különféle kommunikációs helyzetekben *Magyar nyelv, Irodalom:* Különböző típusú szövegek értelmezése *Magyar nyelv:* nyelvi kifejezési formák: tegeződés, magázódás, tetszikelés *Informatika:* e-mail, chat *Drámapedagógia* *Erkölcstan:* viselkedési normák, pl.: köszönés, megszólítás, bemutatkozás, bemutatás
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikáció: adó, vevő, csatorna, kód, üzenet. Verbális kommunikáció. Nem verbális kommunikáció. Kommunikációs illemszabályok.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Tanuljuk a tanulást**	**Órakeret 5 óra**
Előzetes tudás	Szövegértelmezés kérdéseken keresztül. Olvasott szöveg tartalmának néhány mondatos összegzése. Páros munka és csoportmunka szabályai	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók tanulási kultúrájának fejlesztése. A tanulási módszerek megismertetése, fejlesztése, bővítése. Szövegértő és szövegalkotó képesség fejlesztése. Különböző munkaformákban történő tanuláson keresztül az együttműködés képességének fejlesztése	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Hogyan tanuljak? A tanulók személyiségéhez leginkább igazodó tanulási módszerek megtanítása. Szövegfeldolgozás algoritmusainak elsajátítása. Szövegértés írásban és szóban A szövegértő képesség fejlesztése különböző szövegtípusokon keresztül. Az előzetes ismeretek és tapasztalatok mozgósításának módszerei. Egyénre szabott tanulási módszerek. Csoport- vagy páros munkában az együttműködés szabályainak elsajátítása. Kérdéskultúra és kérdésértelmezés Ösztönző, megtámogató problémaszító, -megoldást elősegítő hozzáállás, gondolkodtató *kérdéskultúra* kialakítása. A kérdésértelmezés, mint szövegértési problematika fejlesztése. Jegyzetelési technikák tartalmi kivonat készítése folyószöveggel, fogalmi háló készítése, gondolati térkép készítése, kulcsszavak kiemelése, cédulázás Vázlatkészítés címszavas vázlat, mondatokból álló vázlat, fogalmi vázlat A tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése. Az információforrások kritikus használatának megtanítása A tanulók a mediatizált, globális nyilvánosságnak felelős résztvevői legyenek; értsék az új és hagyományos médiumok nyelvét. Az értelmező, kritikai és tevékenybeállítódás kialakítása révén készítsük fel őket a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására.	*Magyar nyelv, Irodalom:* A szövegértő képesség fejlesztése különböző típusú szövegeken *Erkölcstan:* Mások véleményének tiszteletben tartása *Informatika:* *Online szótárok használata*

Kulcsfogalmak/ fogalmak	szövegértés, szövegalkotás, vázlat, gondolati térkép, jegyzet

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Egészséges életmód – környezettudatosság**	**Órakeret 3 óra**
Előzetes tudás	Helyes napirend. Öltözködési az időjárásnak megfelelően. Mely ételek egészségesek és melyek nem? A mozgás fontossága.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók felkészítése az egészségük megőrzésére: öltözködés, mozgás, étrend, napirend, alvásigény. A közlekedésben való biztonságos részvételre való felkészítés. A serdülőkorral együtt járó változások higiéniás kezelésére való felkészítés.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Az egészséges életmód elveinek elsajátítása. f Készítse fel a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében Egészséges életrend. A tanulókban a helyes táplálkozás, a mozgás, a stresszkezelés módszereinek alkalmazása igényének kialakítása Kapjanak a tanulók mintákat a társas konfliktusok kezeléséhez Játék, sport, testedzés, tánc, étkezés Felkészülés a serdülőkori változásokra. Hormonok változása, nemi sajátosságok, problémák kezelése (pattanások, menstruáció, zsíros haj stb.	*Természetismeret:* az emberi szervezet működése *Természetismeret:* menstruáció, magömlés

Kulcsfogalmak/ fogalmak	egészséges életmód, étrend, mozgás, serdülőkor, hormonális változások

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Mi a pályánk?**	**Órakeret 3 óra**
Előzetes tudás	Melyik tantárgyból vagyok jó? Mit szeretek tanulni leginkább? Milyen sportágban vagyok ügyes? Milyen a kézügyességem?	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók ismerjék fel, hogy bizonyos tulajdonságaik, akár belső, akár külső alkalmassá vagy alkalmatlanná teszik őket egyes szakmák elsajátítására. A személyiségük, az érdeklődésük legyen befolyásoló tényező a szakmaválasztásban.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Érdeklődési kör Mely területek, milyen tantárgyak, milyen iskolán kívüli tevékenységek motiválják a tanulókat? Kapcsolódási pontok keresése az egyes szakmák és az érdeklődési körök között.	*Technika, Vizuális kultúra, Ének-zene, Informatika*
Énkép, önismeret A magunkról alkotott kép alapján elindulva kapcsolódások keresése az egyes személyiségtulajdonságok és szakmák között	
Olyan feltételek, tevékenységek biztosítása, amelyek révén a tanulók kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, és képessé válnak hivatásuk megtalálására, foglalkozásuk és pályájuk kiválasztására és a hozzájuk vezető erőfeszítések megtételére.	*Technika, Vizuális kultúra*
Szakmaismeret Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	érdeklődési kör, önértékelés, személyiségjegyek,

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gazdasági életre nevelés	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A pénz fogalma, mint fizetőeszköz. Mennyi pénzből lehet mindennapi élelmiszereket vásárolni? Milyen havi kiadásai vannak egy családnak?	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismerje a pénz fogalmát, legyen tisztában a pénz értékével, hogy mennyi pénzért mi vásárolható meg. Tudjon kalkulálni zsebpénz mértékű összegekkel Ismerje a család háztartási kiadásait, hogy milyen közüzemi számlákat kell fizetni. Ismerje a takarékosság fogalmát, tudjon megfogalmazni olyan lehetőségeket, amivel spórolhat/tunk.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A háztartások életét meghatározó gazdasági pénzügyi intézményekről való ismeretek bővítése. A saját felelősség felismerése az értékteremtő munkában. Tudjanak a tanulók ésszerűen gazdálkodni a pénz világában, kiindulási pontként a zsebpénzükkel. Szerezzenek ismereteket az ésszerű fogyasztással és az ehhez kapcsolódó takarékossággal kapcsolatosan. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrautaltságát.	Technika és életvitel háztartástan Matematika: a pénz vásárlói értéke

Kulcsfogalmak/ fogalmak	pénz, érték, takarékosság

A tematikai egységek tartalmi felosztása 5. évfolyam

VÁLTOZÁS – SZABÁLY – RENDSZER – ÉRTÉKELÉS -I. **6 ÓRA**

1. Nyári élmények, kommunikációs gyakorlat, helyzetgyakorlat (Kalandparkban)
2. Szabályok – szabálykövetés: házirend, tűzvédelem, baleset-megelőzés
3. Hagyományok: diákélet, iskolaélet, szakkörök stb.
4. Megbízatások az osztályban
5. Különbségek, hasonlóságok: alsó, felső tagozat átmenete
6. Milyen teljesítményt várok önmagamtól a felső tagozatban?

KI VAGYOK ÉN, HOL A HELYEM A KÖZÖSSÉGBEN, A CSALÁDBAN? **7 ÓRA**

7. Közösség fogalma: család, osztály, baráti társaság
8. Személyes kapcsolatok az osztályban: barát vagy osztálytárs
9. Az osztályközösség céljai, közösségi normák: elfogadás, mások véleményének tiszteletben tartása, a kulturált vitatkozás szabályai
10. Helyem az osztályban feladataim, jogaim, kötelességeim
11. Felnőttek és gyerekek kapcsolata. Szülő, nagyszülő és a gyermek, szomszéd, a szülő ismerősei, barátai

12-13 Ismerem-e önmagam? Milyennek tartanak társaim? Önértékelés, mások értékelése

KOMMUNIKÁCIÓ **4 ÓRA**

14-15. Kommunikáció tényezői: a verbális és nem verbális kommunikáció eszközei, (Hogyan kommunikálunk?) Szituációs játékok: kommunikációs játékok

16-17 Mindennapi kommunikációs helyzeteink (Hogyan ismerkedünk?) Szituációs játékok: kommunikációs játékok Bemutatkozás, bemutatás, beszélgetés

VÁLTOZÁS – SZABÁLY – RENDSZER – ÉRTÉKELÉS-II. **2 ÓRA**

18. Félévi értékelés. Mit vártam magamtól? Helyes volt-e az elvárásom? Elvárások és teljesítések összevetése
19. Osztálykirándulás tervezése, szervezéssel kapcsolatos munkák felosztása

TANULJUK A TANULÁST **5 ÓRA**

20. A szövegfeldolgozási algoritmus megismerése.
21. Szövegértés írásban – Szövegértés szóban (könyvajánlás)
22. Kérdéskultúra, kérdésértelmezés
23. Jegyzetelési technikák
24. Őslények országa vázlatkészítés

EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD, KÖRNYEZETTUDATOSSÁG **3 ÓRA**

25-26 Egészséges életrend. Játék, sport, testedzés, tánc, étkezés
27. Felkészülés a serdülőkori változásokra: Hormonok változása, nemi sajátosságok, problémák kezelése (pattanások, menstruáció, zsíros haj stb.

MI A PÁLYÁNK? **3 ÓRA**

28. Melyik a kedvenc tantárgyam? Érdeklődési kör(ök)
29. Miben vagyok jó? Hol kell fejlődnöm? Énkép, önismeret, egyéni fejlesztések stb.
30. Egy szakma bemutatása

GAZDASÁGI ÉLETRE NEVELÉS **2 ÓRA**

31. Zsebpénz
32. Háztartási kiadások Hogyan spórolhatunk?

VÁLTOZÁS – SZABÁLY – RENDSZER – ÉRTÉKELÉS-III. **4 ÓRA**

33. Éves munka önértékelése.
34. Éves munka közösségi értékelése
35. Osztálykirándulás – élménykommunikáció
36. A nyári szünidő tervezése.

6. évfolyam

Változás – szabály – rendszer – értékelés – szervezés I.- II.- III. 9 óra
Ki vagyok én, hol a helyem a közösségben, a családban? 4 óra
Kommunikáció – médiatudatosság 8 óra
Tanuljuk a tanulást 6 óra
Egészséges életmód, környezettudatosság 3 óra
Mi a pályánk? 3 óra
Gazdasági életre nevelés 3 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Változás – szabály – rendszer – értékelés – szervezés**	**Órakeret 9 óra**
Előzetes tudás	Értékelés, önértékelés, szabálykövetés, felelősségtudat	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az értékelés, önértékelés fejlesztése. A szabálykövetés fontosságának felismertetése. Az osztály, mint közösség kommunikációs és együttműködési képességének fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Év eleji és évközi adminisztrációs feladatok (tankönyv-, taneszköz-problémák) Megbízatások az osztályban feladattudat, önkontroll, önértékelés, mások értékelése. Az egyes osztályban szükséges felelősök újraválasztása. Osztálykirándulás tervezése, szervezéssel kapcsolatos munkák felosztása Osztálykirándulás – élménykommunikáció Nyári élmények, kommunikációs gyakorlat, helyzetgyakorlat Közösségalakítás, formálás. Új ismeretek szerzése a társakról, egymásról való tudás, ismeret bővítése élményeken keresztül: pl. nyári élmények, szünidők tervezése. A nyári szünidő tervezése. Közösségalakítás, formálás. Egymás megismerése élményeken keresztül: pl. nyári élmények, szünidők tervezése. Társadalmi normák, az együttélés szabályai családban, iskolában, baráti közösségben Együttműködési képesség fejlesztése. Az osztálydemokrácia alapjainak szélesítése. Azaz a cselekvő állampolgári magatartás alakítása, a közügyekben való részvétel. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátításának támogatása Értékelés – Önértékelés Mit vártam magamtól? Helyes volt-e az elvárásom? A félévi és év végi munka önértékelése. Közösségi munka értékelése. Az elsajátított tudást és készségeket tudja énképébe beépíteni. A tanítás-tanulás egész folyamatában tudjon aktívan részt venni, tudja alakítani fejlődését, sorsát és életpályáját.	*Magyar nyelv:* szóbeli kommunikáció fejlesztése *Erkölcstan:* szabálykövetés, szabálytudat, törvény, előírás

Kulcsfogalmak/ fogalmak	szabály, szabálykövetés, közösség, érték, értékelés, önértékelés

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Ki vagyok én, hol a helyem a közösségben, a családban?**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közösség fogalmának értelmezése. A család, mint közösség. Az osztály mint közösség. A barátság fogalmának értelmezése	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Milyen teljesítményt várok önmagamtól a hatodik osztályban? Célkitűzés, önmegvalósítás Jellemzés – Önjellemzés Társismeret: Milyennek látok másokat? Mások hogyan látnak engem? A szociális érzékenység fejlesztése, a másság elfogadása. Az együttélés szabályrendszere. Ki vagyok én, hol a helyem a közösségben, a családban? Elő kell segíteni a tanuló kedvező adottságainak, szellemi és gyakorlati készségeinek kifejezésre jutását és kiművelését. Az önismeret fejlesztése. Hozzá kell segíteni a tanulót, hogy képessé váljék érzelmei hiteles kifejezésére, empátiára és kölcsönös elfogadásra. Mozgásos önkifejezés A családnak jelentősége a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, önismeretének, testi és lelki egészségének, közösségi létének alakításában. Harmonikus családi minták közvetítése. Az osztályközösség: Mi a közösség célja? Kik a közösség tagjai? Milyen normák érvényesek ebben a közösségben?	*Irodalom* A mesék pozitív és negatív szereplői *Drámapedagógia* Kommunikációs kapcsolatteremtés, szituációk, helyzetgyakorlatok *Magyar nyelv:* A testbeszéd értelmezése *Irodalom:* Irodalmi alkotások a felnőtt-gyerek kapcsolat bemutatására *Erkölcstan:* a másság elfogadása

Kulcsfogalmak/ fogalmak	önkép, önismeret, társas kapcsolatok, közösség, együttélés szabályrendszere, példakép

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Kommunikáció – médiatudatosság**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	Kommunikációs zavarok ismeret, feloldása	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elemi kommunikációs szabályok megismertetése. Írásbeli és szóbeli kommunikáció elemei: párbeszéd, vita, leírás A média tudatos kritikai kezelése	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A kommunikációs zavarok Értelek, nem értelek, félreértelek! Szituációs játékok: kommunikációs zavarok bemutatására. A kommunikációs képesség fejlesztése. Médiatudatosságra nevelés Neked tetszett? Kritikus megnyilvánulások könyvvel, filmmel kapcsolatosan Hírek a tv-ből, rádióból Tegyük lehetővé a tanulók számára, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosságnak felelős résztvevői legyenek; értsék az új és hagyományos médiumok nyelvét. Készítsük fel a tanulókat az értelmező, kritikai és tevékenybeállítódás révén a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. Ismertessük meg a tanulókat a média működésével és hatásmechanizmusaival, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével. Amikor nem unatkozom… A szabadidő hasznos eltöltése: hobbi, szakkör, sportkör stb. Készítsük fel a tanulókat az önállóságra, önálló döntésekre, amelyek a testi és lelki egészségüket is szolgálják, például a szabadidő hasznos eltöltésén keresztül. Szövegalkotás. Párbeszéd – Leírás –Vita Szituációs játékok A beszédhelyzetnek megfelelő, kulturált nyelvi magatartás fejlesztése.	*Magyar nyelv:* Aktív részvétel a különféle kommunikációs helyzetekben *Magyar nyelv, Irodalom:* Különböző típusú szövegek értelmezése *Természetismeret* a sport szerepe az egészségmegóvásban *Drámapedagógia* *Erkölcstan:* viselkedési normák, pl.: köszönés, megszólítás, bemutatkozás, bemutatás

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikációs szabályok. Írásbeli és szóbeli kommunikáció elemei: párbeszéd, vita, leírás. Médiatudatosság.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Tanuljuk a tanulást**	**Órakeret 6 óra**
Előzetes tudás	Különböző tanulási módszerek ismerete. Szövegértő-, szövegalkotó képesség. Együttműködési képesség páros vagy csoportmunkában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jegyzetelési technikák megismerése. Szövegértő-, szövegalkotó képesség fejlesztése. Kérdéskultúra aktiválása, fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Szövegértés írásban – Szövegértés szóban Irodalmi szövegekben a meghökkentő cím és szöveg meghökkentése A szövegkohézió, a szövegegységek ismerete. Szövegfeldolgozás algoritmusainak gyakorlása. Humor az irodalomban A szöveg alapértelmezésén túl a másodlagos jelentésének felismerése. A szövegértő képesség fejlesztése különböző szövegtípusokon keresztül. Jegyzetelési technikák – Filmkritika Tartalmi kivonat készítése folyószöveggel, fogalmi háló készítése, gondolati térkép készítése, kulcsszavak kiemelése, cédulázás. Az alkalmazott szövegen keresztül médiatudatos magatartás alakítása. Az információforrások kritikus használatának gyakorlása. Kérdéskultúra, kérdésértelmezés Ösztönző, megtámogató problémaszító, -megoldást elősegítő hozzáállás, gondolkodtató kérdéskultúra kialakítása. A kérdésértelmezés, mint szövegértési problematika fejlesztése.	*Magyar nyelv, Irodalom:* A szövegértő képesség fejlesztése különböző típusú szövegeken
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szövegértés, szövegalkotás, vázlat, gondolati térkép, jegyzet

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Egészséges életmód – környezettudatosság**	**Órakeret 3 óra**
Előzetes tudás	Ember és környezetének kapcsolata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Környezettudatos magatartás alakítása. A szelektív hulladékgyűjtés fontossága. A környezet ismerete és szeretete. A fenntarthatóság fogalmának ismerete.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A környezettudatos magatartás Hívjuk fel a tanulók figyelmét az életformák gazdag változatosságára a természetben és a kultúrában. Tudatosítsuk, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használják. Ismeretterjesztő szöveg a szelektív hulladékgyűjtésről Cél, hogy a természet szeretetén és a környezet ismeretén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Törekedni kell arra, hogy a tanulók ismerjék meg azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük természeti és társadalmi értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.	*Természetismeret:* az emberi szervezet működése *Természetismeret:* Környezetvédelem, tájvédelem

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Környezettudatos magatartás. Szelektív hulladékgyűjtés. Fenntarthatóság.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Mi a pályánk?**	**Órakeret 3 óra**
Előzetes tudás	Tantárgyak követelményeinek és tartalmának ismerete. Saját képességek felmérése. Szakmákhoz kapcsolódó ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók ismerjék fel, hogy bizonyos tulajdonságaik, akár belső, akár külső alkalmassá vagy alkalmatlanná teszik őket egyes szakmák elsajátítására. A személyiségük, az érdeklődésük legyen befolyásoló tényező a szakmaválasztásban.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Érdeklődési kör Mely területek, milyen tantárgyak, milyen iskolán kívüli tevékenységek motiválják a tanulókat?	
Melyik a kedvenc tantárgyam? Kommunikáció – Érvelés. Tudják a tanulók érvekkel alátámasztani, hogy miért az a tantárgy a kedvencük.	*Technika, Vizuális kultúra, Ének-zene, Informatika*
Miben vagyok jó? Hol kell fejlődnöm? Önismereti tréning.	*Technika, Vizuális kultúra*
Egy szakma bemutatása Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról.	
Énkép, önismeret A magunkról alkotott kép alapján elindulva kapcsolódások keresése az egyes személyiségtulajdonságok és szakmák között	
Olyan feltételek, tevékenységek biztosítása, amelyek révén a tanulók kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, és képessé válnak hivatásuk megtalálására, foglalkozásuk és pályájuk kiválasztására és a hozzájuk vezető erőfeszítések megtételére.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	érdeklődési kör, önértékelés, személyiségjegyek,

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Gazdasági életre nevelés**	**Órakeret 3 óra**
Előzetes tudás	Különböző hivatalok ismeret. Mit, hol ügyintézünk? Milyen tevékenységeket, feladatok lát el a postahivatal? Az internet világában hogyan kommunikálhatunk?	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Családi kiadások a postán. Ismerjék meg a tanulók és tudják önállóan is használni a posta szolgáltatásait. Tudják, hogy a szolgáltatások is pénzbe kerülnek. Tudjanak a hivatali környezetben megfelelő magatartásmintákat alkalmazni. Saját ügyek intézése: diákigazolvány, szakköri jelentkezés stb. Vállaljanak a tanulók felelősséget, alakítsuk ki bennük az önálló cselekvés igényét. A tanulók tevékeny részvételére építő ügyintézés hatékonyan támogatja a megbízhatóság kialakítását. Az internet világa, avagy idő és költséghatékony kommunikációs formák: SMS, e-mail, chat Ismerjék meg a tanulók az internet nyújtotta kommunikációs lehetőségek előnyeit és hátrányait.	*Informatika:* e-mail, chat

Kulcsfogalmak/ fogalmak	

A tematikai egységek tartalmi felosztása 6. évfolyam

VÁLTOZÁS – SZABÁLY – RENDSZER – ÉRTÉKELÉS - I. **3 ÓRA**

1. Nyári élmények, kommunikációs gyakorlat, helyzetgyakorlat
2. Társadalmi normák, az együttélés szabályai családban, iskolában, baráti közösségben
3. Megbízatások az osztályban feladattudat, önkontroll, önértékelés, mások értéke*lése

KI VAGYOK ÉN, HOL A HELYEM A KÖZÖSSÉGBEN, A CSALÁDBAN? **4 ÓRA**

4-5. Milyen teljesítményt várok önmagamtól a hatodik évfolyamon? Célkitűzés, önmegvalósítás

6-7. Jellemzés – Önjellemzés – Ki vagyok én, hol a helyem a közösségben, a családban?

KOMMUNIKÁCIÓ **8 ÓRA**

8-9. A kommunikációs zavarok (Értelek, nem értelek, félreértelek!) Szituációs játékok: kommunikációs zavarok

10. Neked tetszett? Kritikus megnyilvánulások könyvvel, filmmel kapcsolatosan
11. Amikor nem unatkozom… A szabadidő hasznos eltöltése: hobbi, szakkör, sportkör stb.
12. Hírek a tv-ből, rádióból – Médiatudatosságra nevelés
13. Szövegalkotás. Párbeszéd – Leírás

14-15. Vita – Szituációs játékok

VÁLTOZÁS – SZABÁLY – RENDSZER – ÉRTÉKELÉS - II. **2 ÓRA**

16. Félévi értékelés. Mit vártam magamtól? Helyes volt-e az elvárásom?
17. Osztálykirándulás tervezése, szervezéssel kapcsolatos munkák felosztása

TANULJUK A TANULÁST **6 ÓRA**

18. Irodalmi szövegekben a meghökkentő cím és szöveg
19. Humor az irodalomban

20-21. Jegyzetelési technikák –Filmkritika

22. Szövegértés írásban – Szövegértés szóban
23. Kérdéskultúra, kérdésértelmezés

EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD, KÖRNYEZETTUDATOSSÁG **3 ÓRA**

24-25. Mi a környezettudatos magatartás
26. Ismeretterjesztő szöveg a szelektív hulladékgyűjtésről

MI A PÁLYÁNK? **3 ÓRA**

27. Melyik a kedvenc tantárgyam?
29. Miben vagyok jó? Hol kell fejlődnöm?
29. Egy szakma bemutatása

GAZDASÁGI ÉLETRE NEVELÉS **3 ÓRA**

30. Posta – viselkedés Saját ügyek intézése: diákigazolvány, szakköri jelentkezés stb.
31. SMS, e-mail, chat
32. A gazdaság fogalma

VÁLTOZÁS – SZABÁLY – RENDSZER – ÉRTÉKELÉS - III. **4 ÓRA**

33. Éves munka önértékelése.
34. Éves munka közösségi értékelése
35. Osztálykirándulás – élménykommunikáció
36. A nyári szünidő tervezése.

7. évfolyam

Változás – szabály – rendszer – értékelés – szervezés I.-II.-III. 9 óra
Ki vagyok én, hol a helyem a közösségben, a családban? 8 óra
Kommunikáció – médiatudatosság 5 óra
Tanuljuk a tanulást- Egészséges életmód, környezettudatosság
- Mi a pályánk? 9 óra
Gazdasági életre nevelés 5 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Változás – szabály – rendszer – értékelés – szervezés**	**Órakeret 9 óra**
Előzetes tudás	Az iskola szabályrendszerének ismerete. Társakkal való együttműködés: Szervezetek működése, működés szabályozása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az értékelés, önértékelés fejlesztése. A szabálykövetés fontosságának felismertetése. Az osztály mint közösség kommunikációs és együttműködési képességének fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Év eleji és évközi adminisztrációs feladatok (tankönyv-, taneszköz-problémák) Nyári élmények, kommunikációs gyakorlat, helyzetgyakorlat Közösségalakítás, formálás. Új ismeretek szerzése a társakról, egymásról való tudás, ismeret bővítése élményeken keresztül: pl. nyári élmények, szünidők tervezése. Mit várunk a tanévtől? Kommunikációs gyakorlatok. Osztálykirándulás – élménykommunikáció A nyári szünidő tervezése – élménykommunikáció Félévi bizonyítványterv készítése Önismeret fejlesztéséhez előkészítő tevékenység. Félévi értékelés. Mit vártam magamtól? Helyes volt-e az elvárásom? Értékelés – Önértékelés A félévi és év végi munka önértékelése. Közösségi munka értékelése. Az elsajátított tudást és készségeket tudja énképébe beépíteni. A tanítás-tanulás egész folyamatában tudjon aktívan részt venni, tudja alakítani fejlődését, sorsát és életpályáját. Tanulói jogok és kötelességek DÖK A tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatának elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük elősegítése A tanulók legyenek tevékenyen részesei az osztályközösségnek: Osztálykirándulás tervezése, szervezéssel kapcsolatos munkák felosztása	*Magyar nyelv:* szóbeli kommunikáció fejlesztése *Erkölcstan:* szabálykövetés, szabálytudat, törvény, előírás
Kulcsfogalmak/ fogalmak	rend, szabály, szabálykövetés, törvény, előírás, értékelés, önértékelés

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Ki vagyok én, hol a helyem a közösségben, a családban?**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	Énkép, önismeret, társas kapcsolatok, kapcsolati rendszerekben működő szabályok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az osztály mint közösség. A barátság fogalmának értelmezése. Magunkról való tudás. Gondolati térkép.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Helyem az osztályban Helyem az osztályban, mint közösségben Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmei hiteles kifejezésére, empátiára és kölcsönös elfogadásra. Mozgásos önkifejezés Hogyan változtam az elmúlt években: külső és belső tulajdonságok Énkép és önismeret fejlesztése. A pozitív énkép erősítése, a negatív énkép alakítása pozitív irányba. Ki vagyok én? Elő kell segíteni a tanuló kedvező adottságainak, szellemi és gyakorlati készségeinek kifejezésre jutását és kiművelését. Az önismeret fejlesztése. Testbeszéd, beszélnek a testrészeink. Megjelenésünknek, a rólunk alkotott képnek a szerves részét képezik a testbeszédünk, a gesztusaink, a mimikánk. Mindezek fejlesztése, alakítása nagyon fontos a rólunk kialakított kép pozitív attitűdjéhez. Barátságtérkép Társismeret: Milyennek látok másokat? Mások hogyan látnak engem? A szociális érzékenység fejlesztése, a másság elfogadása. Az együttélés szabályrendszere. A felnőttek és én A felnőttek és gyerekek kapcsolat: a „közös nyelv” kialakítása. A felnőttek tisztelete. Példamutató felnőttek szerepe a tanulók erkölcsi nevelésében, fejlődésében. A szülők szerepe a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, önismeretének, testi és lelki egészségének, közösségi létének alakításában. Harmonikus családi minták közvetítése.	*Drámapedagógia* Kommunikációs kapcsolatteremtés, szituációk, helyzetgyakorlatok *Magyar nyelv:* A testbeszéd értelmezése *Irodalom:* Irodalmi alkotások a felnőtt-gyerek kapcsolat bemutatására *Erkölcstan:* a másság elfogadása

Kulcsfogalmak/ fogalmak	énkép, önismeret, társas kapcsolatok, közösség,

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Kommunikáció – médiatudatosság**	**Órakeret 5 óra**
Előzetes tudás	Az elemi kommunikációs szabályok megismertetése. Alapismeretek a kommunikáció tényezőiről: feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kommunikáció eszköztárának stabil, helyzetnek megfelelő használata. A kommunikációs tényezők biztos felismerése. Kulturált kommunikációs illemszabályok betartása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Hogyan mondjam? A verbális és nem verbális kommunikáció eszközeinek és kódjainak, a különböző információ-hordozók üzeneteinek megértése és feldolgozása. A beszédhelyzetnek megfelelő, kulturált nyelvi magatartás megismerése, egyénre szabott alkalmazása: tegeződés, magázódás, tetszikelés. Szituációs játékok: vita, meggyőzés, kérdésfeltevés Mindennapi kommunikációs helyzeteink: Hogyan ismerkedünk? Szituációs játékok: kommunikációs játékok Bemutatkozás, bemutatás, beszélgetés**,** szándéknyilvánítás, köszönés, megszólítás tudakozódás stb. páros és csoportmunkában. Új osztálytárs, új tanár, új szomszéd kerül kapcsolatba velünk.	*Magyar nyelv:* Aktív részvétel a különféle kommunikációs helyzetekben *Magyar nyelv:* nyelvi kifejezési formák: tegeződés, magázódás, tetszikelés *Informatika:* e-mail, chat *Drámapedagógia* *Erkölcstan:* viselkedési normák, pl.: köszönés, megszólítás, bemutatkozás, bemutatás

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikáció: adó, vevő, csatorna, kód, üzenet. Verbális kommunikáció. Nem verbális kommunikáció. Kommunikációs illemszabályok.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Tanuljuk a tanulást – Egészséges életmód – környezettudatosság – A mi pályánk?**	**Órakeret 9 óra**
Előzetes tudás	Szövegértés és szövegalkotás korosztálynak megfelelő szintje. A kiemelés mint jegyzetelési technika. Mi a környezettudatos magatartás?	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szövegértő és szövegalkotó képesség fejlesztése. A kiselőadás készítésének ismérvei, az informatikai tudás beépítése a kiselőadásokba, például ppt. A fejlesztés a környezettudatos magatartást és az egészséges életmódot érintő témákon keresztül történik, fejlesztve ezáltal a szövegértést és a tanulási kompetenciát is. A felvételi helyzet előzetes megteremtése a kiselőadásokkal.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Szövegfeldolgozás algoritmusainak gyakorlása. Szövegértés írásban és szóban A szövegértő képesség fejlesztése különböző szövegtípusokon keresztül.	*Magyar nyelv, Irodalom:* A szövegértő képesség fejlesztése különböző típusú szövegeken
Az előzetes ismeretek és tapasztalatok mozgósításának módszerei. Egyénre szabott tanulási módszerek. Csoport- vagy páros munkában az együttműködés szabályainak elsajátítása.	
Jegyzetelési technikák elsajátítása, lépéseinek gyakorlása különböző típusú hallott vagy leírt szövegeken keresztül: tartalmi kivonat készítése folyószöveggel, fogalmi háló készítése, gondolati térkép készítése, kulcsszavak kiemelése, cédulázás	*Magyar nyelv, Irodalom:* A jegyzetelési tech-nikák gyakorlása
Kiselőadások készítése – szóbeli kommunikáció gyakorlása Olyan szempontrendszer kialakítása, amely alapján a tanulók kiselőadásokat tudnak készíteni, és azokat az osztályközösség előtt elő is tudják adni. Az önértékelés és mások értékelésének fejlesztése. A felvételire való felkészítés olyan helyzetek megteremtésével, ahol a tanulóknak alkalmuk nyílik a vizsgahelyzet megszokására, illetve a magabiztos előadásmód gyakorlására. Olyan feltételek, tevékenységek biztosítása, amelyek révén a tanulók kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, és képessé válnak hivatásuk megtalálására, foglalkozásuk és pályájuk kiválasztására, valamint a hozzájuk vezető erőfeszítések megtételére.	*Informatika:* *Online szótárok használata*
Kiselőadások készítése prezentációval A prezentáció fogalmának és fajtáinak ismerete. A papíralapú prezentáción túllépve a digitális kompetencia előtérbe helyezése. PowerPoint előadás készítésének mechanizmusa, az ehhez kapcsolódó előadásmód fejlesztése.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	szövegértés, szövegalkotás, jegyzetelés, kiselőadás PowerPoint

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gazdasági életre nevelés	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A pénz fogalma mint fizetőeszköz. Mennyi pénzből lehet a mindennapi élelmiszereket vásárolni? Milyen havi kiadásai vannak egy családnak?	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismerje a pénz fogalmát, legyen tisztában a pénz értékével, hogy mennyi pénzért mi vásárolható meg. Tudjon kalkulálni zsebpénz mértékű összegekkel. Ismerje a család háztartási kiadásait, hogy milyen közüzemi számlákat kell fizetni. Ismerje a takarékosság fogalmát, tudjon megfogalmazni olyan lehetőségeket, amivel spórolhat/tunk.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A saját felelősség felismerése az értékteremtő munkában. Pénzvilág és gazdaság osztályszinten projekt 2 órában Az osztálypénz kezelése, a felelősök kijelölése, a felhasználásról demokratikus döntéshozatal. Komplex osztálykirándulási tervek készítése, költségvetéssel, programokkal. Költségvetés tervezés, ajánlatok összehasonlítása, kivitelezéshez előkészítés, foglalások rendezése stb. Osztály szintű karácsonyi ünnepség költségvetésének készítése Költségvetés készítés: a költségvetés részei, tervezés, számítások végzése, megvalósítás, elszámolás. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrautaltságát. Pénzvilág és gazdaság osztályszinten projekt megvalósulásának elemzése Osztálypénz elszámolás, a költségek elszámolása számlák ellenében, elemzés, hogy milyen területeken volt eltérés a tervezett és a megvalósult költségek között. Mi volt az eltérés oka?	Matematika: a pénz vásárlói értéke

Kulcsfogalmak/ fogalmak	pénz, érték, takarékosság

A tematikai egységek tartalmi felosztása 7. évfolyam

VÁLTOZÁS – SZABÁLY – RENDSZER – ÉRTÉKELÉS -I. **3 ÓRA**
1. Nyári élmények, kommunikációs gyakorlat, helyzetgyakorlat
2. Mit várunk a tanévtől? Félévi bizonyítványterv készítése
3. Tanulói jogok és kötelességek DÖK

KI VAGYOK ÉN, HOL A HELYEM A KÖZÖSSÉGBEN, A CSALÁDBAN? I. **3 ÓRA**
4-5. Helyem az osztályban
6. Hogyan változtam az elmúlt években: külső és belső tulajdonságok

GAZDASÁGI ÉLETRE NEVELÉS I. **3 ÓRA**
7-8. Pénzvilág és gazdaság osztályszinten – projekt 2 órában

9. Osztály szintű karácsony költségvetésének készítése

TANULJUK A TANULÁST- MI A PÁLYA? 9 ÓRA

10-11. Jegyzetelési technikák – projekt 2 órában

12-14. Kiselőadások készítése – a szóbeli kommunikáció gyakorlása

15-18. Kiselőadások készítése prezentációval

VÁLTOZÁS – SZABÁLY – RENDSZER – ÉRTÉKELÉS II. 2 ÓRA

19. Félévi értékelés. Mit vártam magamtól? Helyes volt-e az elvárásom?

20. Osztálykirándulás tervezése, szervezéssel kapcsolatos munkák felosztása

KI VAGYOK ÉN, HOL A HELYEM A KÖZÖSSÉGBEN, A CSALÁDBAN? II. 2 ÓRA

21. Énkép és önismeret

22. Testbeszéd, beszélnek a testrészeink

KOMMUNIKÁCIÓ 5 ÓRA

23-24. Hogyan mondjam?

25-27. Szituációs játékok: vita, meggyőzés, kérdésfeltevés

KI VAGYOK ÉN, HOL A HELYEM A KÖZÖSSÉGBEN, A CSALÁDBAN? III. 3 ÓRA

28. Barátságtérkép

29-30. A felnőttek és én

GAZDASÁGI ÉLETRE NEVELÉS II: 2 ÓRA

31-32. Pénzvilág és gazdaság osztályszinten, a projekt megvalósulásának elemzése

VÁLTOZÁS – SZABÁLY – RENDSZER – ÉRTÉKELÉS -III. 4 ÓRA

33. Éves munka önértékelése.

34. Éves munka közösségi értékelése

35. Osztálykirándulás – élménykommunikáció

36. A nyári szünidő tervezése.

8. évfolyam

Változás – szabály – rendszer – értékelés – szervezés	**6 óra**
Kommunikáció – médiatudatosság	**3 óra**
Mi a pályánk?	**17 óra**
Egészséges életmód, környezettudatosság	**4 óra**
Gazdasági életre nevelés	**5 óra**

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Változás – szabály – rendszer – értékelés – szervezés**	**Órakeret 7 óra**
Előzetes tudás	Társakkal való együttműködés: Szervezetek működése, működés szabályozása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az értékelés, önértékelés fejlesztése. Az osztály mint közösség és az egyén kommunikációs, valamint együttműködési képességének fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Év eleji és évközi adminisztrációs feladatok (tankönyv-, taneszköz-problémák) Nyári élmények, kommunikációs gyakorlat, helyzetgyakorlat Közösségalakítás, formálás. Új ismeretek szerzése a társakról, egymásról való tudás, ismeret bővítése élményeken keresztül: pl. nyári élmények, szünidők tervezése. Mit várunk a tanévtől? Kommunikációs gyakorlatok. Osztálykirándulás – élménykommunikáció A jövőbeni tervek – élménykommunikáció Félévi szöveges önértékelési terv készítése Önismeret fejlesztéséhez előkészítő tevékenység. Félévi értékelés. Mit vártam magamtól? Helyes volt-e az elvárásom? Értékelés – Önértékelés A félévi és év végi munka önértékelése. Közösségi munka értékelése. Az elsajátított tudást és készségeket tudja énképébe beépíteni. A tanítás-tanulás egész folyamatában tudjon aktívan részt venni, tudja alakítani fejlődését, sorsát és életpályáját.	*Magyar nyelv:* szóbeli kommunikáció fejlesztése

Kulcsfogalmak/ fogalmak	értékelés, önértékelés, kommunikáció

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Kommunikáció – médiatudatosság**	**Órakeret 3 óra**
Előzetes tudás	Az internet fogalma, használata. Az etikett fogalma	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az internetnyelv megjelenése mellett az anyanyelv helyes használatának fontosságára nevelés. Az internet szabályrendszerének, normáinak megismertetése a tanulókkal, valamint e terület közösségformáló hatásának ismertetése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Internetnyelv A 20-21. századi vívmányok biztos és kulturált használata mellett az anyanyelvi kultúra megtartásának fontossága. A normakövető helyesírás alkalmazása e-mailezés és chatelés alkalmával. A levél tartalmi és formai elemeinek megőrzése e-mail írásakor. Etikett netikett Az alapvető viselkedési normák kiterjesztése a mindennapi viselkedés területén megjelenő internetes világra is. Tudatosítani kell a tanulókban, hogy a netikett, azaz az internet etikettje, írott és íratlan szabályai is mindenki számára kötelező érvényűek. Az internetes közösségek hagyományos közösségekhez hasonló működésének ismertetése, annak érdekében, hogy tudják a tanulók, ezek a közösségek is kiközösítik azokat a tagokat, akik a szabályrendszerüket nem tartják be.	*Informatika:* e-mail, chat *Magyar nyelv és irodalom:* A levél tartalmi és formai jellemzői *Drámapedagógia* *Erkölcstan:* viselkedési normák,

Kulcsfogalmak/ fogalmak	internetnyelv, etikett, netikett, szabályrendszerek

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**A mi pályánk?**	**Órakeret 17 óra**
Előzetes tudás	Tehetség fogalma. Szakmák ismerete, Saját adatok ismerete. Illemtani szabályok. Kommunikációs ismeretek. Szövegértés és szövegalkotási képesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tehetség jegyeinek felismerése önmagunkon. Szövegértő és szövegalkotó képesség fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Mindenki tehetséges valamiben. Te miben? A tehetség területeinek megismerése, a saját képességek reális ismerete, annak felismerése miben tud a tanuló kiemelkedőt nyújtani.	*Magyar nyelv, Irodalom:* A szövegértő képesség fejlesztése különböző típusú szövegeken
Pályaorientáció. Pályaválasztás 4 óra A tanulók kapjanak átfogó képet a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítania számukra, amelyek révén a tanulók kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, és képessé válnak hivatásuk megtalálására, foglalkozásuk és pályájuk kiválasztására és a hozzájuk vezető erőfeszítések megtételére. Ehhez fejleszteni kell bennük a segítéssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.	
Hogyan készülök az írásbeli felvételire? A felvételire, való felkészítése a tanulóknak olyan helyzetek megteremtésével, ahol alkalmuk nyílik a vizsgahelyzet megszokására, illetve a magabiztos előadásmód gyakorlására. Olyan feltételek, tevékenységek biztosítása, amelyek révén a tanulók kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, és képessé válnak hivatásuk megtalálására, foglalkozásuk és pályájuk kiválasztására és a hozzájuk vezető erőfeszítések megtételére.	*Informatika:* Online szótárok használata *Magyar nyelv, Irodalom:* Önéletrajz
Az önéletrajz Az új típusú önéletrajz tartalmi és formai követelményei. Az írásban történő bemutatkozás szabályai a papíralapú és online felületen. A kézzel írt önéletrajz küllemének követelményei: olvasható írás, a helyesírás fontossága, áthúzások, satírozások, lefestők mellőzése. Az online felületen küldött önéletrajz kísérőlevelének formai és tartalmi, netikettbeli követelményei.	
Felvételi adminisztráció, jelentkezési lapok. Szövegértés gyakorlása a kitöltési útmutató alapján.	*Magyar nyelv, Irodalom:* kiselőadás
Az írásbeli felvételi tapasztalatai – kommunikációs gyakorlat	
Hogyan készülök a szóbeli felvételire – kommunikációs gyakorlatok Kiselőadások készítése – szóbeli kommunikáció gyakorlása	

Olyan szempontrendszer kialakítása, amely alapján a tanulók kiselőadásokat tudnak készíteni, és azokat az osztályközösség előtt elő is tudják adni. Megjelenés a felvételin – A divat, amely megmondja ki vagy Öltözködési és viselkedési normák alakítása. A helyszínnek és időpontnak megfelelő magatartásformák gyakorlása. A szóbeli felvételi tapasztalatai– kommunikációs gyakorlatok	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szövegértés, szövegalkotás, kiselőadás, illemtan

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Egészséges életmód – Környezettudatosság**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Testi és hormonális változások, valamint azok következményei	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A serdülőkorral együtt járó változások higiéniás kezelésére való felkészítés. A szerelem meghatározása vagy meghatározatlansága	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Halló fiúk, halló lányok Hormonok változása, nemi sajátosságok, problémák kezelése (pattanások, menstruáció, zsíros haj stb. Készítsük fel a tanulókat az önállóságra, a testi higiénében. Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. Szerelem és más dolgok A tanulók érzelmi felkészítése a túlfűtött érzelmi megnyilvánulásokra. A másik nem tiszteletére megbecsülésére nevelés. Segítsük a tanulókat, hogy legyenek képesek a lelki egyensúlyuk megóvására, gondozására, társas viselkedésük szabályozására, a társas konfliktusok kezelésére.		*Biológia* Hormonális változások és külső hatásai
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hormonális változások, érzelem, szerelem, lelki egyensúly	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gazdasági életre nevelés	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A pénz értéke, mint fizetőeszköz. Költségvetés fogalma.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismerje a pénz fogalmát, legyen tisztában a pénz értékével, hogy mennyi pénzért lehet utazni, programokat szervezni, szállást foglalni.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Utazás kirándulásszervezés Az osztálypénz kezelése, a felelősök kijelölése, a felhasználásról demokratikus döntéshozatal. Komplex osztálykirándulási tervek készítése, költségvetéssel, programokkal. Költségvetés tervezés, ajánlatok összehasonlítása, kivitelezéshez előkészítés, foglalások rendezése stb. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrautaltságát. Pénzvilág és gazdaság osztályszinten projekt megvalósulásának elemzése Osztálypénz elszámolás, a költségek elszámolása számlák ellenében, elemzés, hogy milyen területeken volt eltérés a tervezett és a megvalósult költségek között. Mi volt ennek az oka? Praktikumok: diákok által felvetett gazdasági témák megvitatása, tapasztalatszerzés egymástól.	*Földrajz:* Magyarország nevezetességeinek, természeti kincseinek ismeret, turisztikai célpontok Informatika: Útvonaltervező, excel-táblázat használata, *Matematika* a pénz vásárlói értéke

Kulcsfogalmak/ fogalmak	pénz, érték, takarékosság, költségvetés,

A tematikai egységek tartalmi felosztása 8. évfolyam

VÁLTOZÁS – SZABÁLY – RENDSZER – ÉRTÉKELÉS I. **3 ÓRA**
1. Nyári élmények, kommunikációs gyakorlat, helyzetgyakorlat
2. Mit várunk a tanévtől? Félévi szöveges értékelés készítése előre

GAZDASÁGI ÉLETRE NEVELÉS **2 ÓRA**
3-4. Utazás kirándulásszervezés

MI A PÁLYÁNK? **11 ÓRA**
5-6. Mindenki tehetséges valamiben. Te miben?
7-11. Pályaorientáció. Pályaválasztás
12. Hogyan készülök az írásbeli felvételire?
13. Az önéletrajz
14-15 Felvételi adminisztráció, jelentkezési lapok
16. Az írásbeli felvételi tapasztalatai

VÁLTOZÁS – SZABÁLY – RENDSZER – ÉRTÉKELÉS -II. **2 ÓRA**
17. Félévi értékelés. Mit vártam magamtól? Helyes volt-e az elvárásom?
18. Osztálykirándulás tervezése, szervezéssel kapcsolatos munkák felosztása

MI A PÁLYÁNK? **6 ÓRA**

19. Hogyan készülök a szóbeli felvételire – kommunikációs gyakorlatok

20-21. A divat, amely megmondja ki vagy

22. Megjelenés a felvételin

23-24. A szóbeli felvételi tapasztalatai

GAZDASÁGI ÉLETRE NEVELÉS **3 ÓRA**

25-26. Utazás kirándulásszervezés

27. Praktikumok

KOMMUNIKÁCIÓ **3 ÓRA**

28. Internetnyelv

29-30. Etikett netikett

EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD, KÖRNYEZETTUDATOSSÁG **4 ÓRA**

31-32. Halló fiúk, halló lányok 2 óra

33-34. Szerelem és más dolgok

VÁLTOZÁS – SZABÁLY – RENDSZER – ÉRTÉKELÉS -III. **2 ÓRA**

35. Éves munka értékelése

36. A jövőbeni tervek - élménykommunikáció.

2.4 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és más taneszközök kiválasztása, a tankönyvellátás rendje

I. A tankönyvek és más taneszközök kiválasztásának elvei

Iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép stb.) használnak a tananyag feldolgozásához, amelyek a hivatalos tankönyvjegyzékben szerepelnek, melyeket az emberi erőforrások minisztere a 16/2013. (II.28.) EMMI rendelete alapján tankönyvvé nyilvánítottak.

A nyomtatott taneszközön túl néhány tantárgynál a tanulóknak egyéb eszközökre is szükségük van. Ezek a ***testnevelés***, a ***vizuális kultúra***, valamint a ***technika, életvitel és gyakorlat***.

Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a nevelők szakmai munkaközösségei (illetve, ahol nincs munkaközösség, ott az egyes szaktanárok) határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján.

A kötelezően előírt taneszközökről és egyéb szükséges eszközökről a szülőket minden tanév előtt (a megelőző tanév májusában szülői értekezleteken) tájékoztatjuk. A taneszközök beszerzése a tanév kezdetéig a szülők kötelessége.

A taneszközök kiválasztásánál a szakmai munkaközösségek a következő szempontokat veszik figyelembe:

- A taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének, tartalmazza a kerettanterv eléréséhez szükséges tartalmakat. Igazodjon az intézmény által megfogalmazott célrendszerhez, feleljen meg a NAT által meghatározott kompetenciák fejlesztésének. Szerkezete legyen egyszerű, világos, különösen az alsó osztályokban legyen színes és figyelemfelkeltő.
- Az egyes taneszközök kiválasztásánál azokat kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatók.
- A taneszközök lehetőleg épüljenek egymásra a különböző évfolyamokon (azonos kiadók, szerzők).
- A taneszközök használatában a stabilitásra törekszünk.
- A taneszköz ára feleljen meg annak az összegnek, amelyet a magasabb jogszabályban foglaltak alapján az iskolai szervezetek véleményeztek évente meghatároz.
- A tankönyvek, munkafüzetek könnyen kezelhetők legyenek, a tananyag világos, szisztematikus felépítésű legyen.
- Új taneszköz használatát csak nagyon szükséges – az oktatás minőségét lényegesen jobbító – esetben vezetünk be.

Az iskola arra törekszik, hogy saját költségvetési keretéből, illetve más támogatásokból egyre több olyan nyomtatott taneszközt (könyvhöz kapcsolódó kiadványokat: szöveggyűjteményt, feladatgyűjteményt, atlaszt, lexikont, digitális tananyagot, képgyűjteményt) szerezzen be az iskolai könyvtár számára, amelyek alkalmazása nélkülözhetetlen valamely műveltségterület ismeretanyagának átadásához, feldolgozásához.

II. Az iskolai tankönyvellátás rendje

Az iskolai tankönyvellátás rendjének jogszabályi alapjai:
- a 2001. évi XXXVII. Törvény a tankönyvpiac rendjéről
- a CXC. Törvény a nemzeti köznevelésről
- a 16/2013. (II.28.) EMMI rendelete a tankönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről
- a 1265/2017. (V.29.) kormányhatározat

Az iskolai tankönyvellátás rendjét - figyelembe véve az éves központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott egy tanulóra jutó tankönyvtámogatás összegét – a szakmai munkaközösségek véleményének kikérésével évente az iskola igazgatója határozza meg.

A 121265/2017. (V.29.) kormányhatározat alapján a 2017-2018-as tanévtől ingyenes tankönyv ellátásra jogosult az 1.-9. évfolyam valamennyi tanulója.

1. A kormányhatározat alapján az iskolai tankönyvfelelős az osztályfőnökök és szaktanárok segítségével - az igazgató döntése előtt - minden év február15-ig köteles felmérni, hogy hány tanulónak kell vagy lehet biztosítani a tankönyvellátást az iskolai könyvtárból történő tankönyvkölcsönzéssel, a, tanulószobán elhelyezett tankönyvekhez való hozzáférés útján.
2. Az iskolába belépő új osztályok tanulói esetében a felmérést a beírás napján kell elvégezni.

3. A felmérés eredményeit az igazgató minden év március 5-ig ismerteti a nevelőtestülettel, a Szülői Tanáccsal és kikéri a véleményüket az iskolai tankönyvellátás rendjének meghatározásához. A tanulói tankönyv támogatás módjáról a nevelőtestület dönt.
4. Az iskola igazgatója a véleményezésre jogosultak véleménye, valamint az Emberi Erőforrások Minisztériumának tájékoztatója alapján minden év március 31-ig meghatározza a tankönyvellátás rendjét és erről tájékoztatja a szülőt, vagy a nagykorú cselekvőképes tanulót.
5. A felmérés után a KELLÓ által közzé tett tankönyvjegyzék alapján és a Kiadói ajánlatokból válogatva az iskolai tankönyvfelelős egyeztetve a munkaközösségekkel elkészíti az osztályokra, tanulókra lebontott tankönyvigénylési lapokat.
   A lapokat az osztályfőnökök segítségével legkésőbb április 10-igeljuttatja a szülőkhöz, majd kitöltés után elkészíti a tanulónkénti megrendeléseket, és a KIR adatbázisán keresztül minden év április 20 napjáig. A megrendelést jóváhagyásra határidőre megküldi a Berettyóújfalui Tankerüelti Központnak- mint fenntartónak. A fenntartói jóváhaagyást követően a Könyvtárellátó Kiemelten Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társasághoz.
6. Az iskola a helyi tankönyvellátás rendjében meghatározottak alapján minden tanuló részére biztosítja a tankönyvhöz való hozzájutás lehetőségét:

   a) tartós tankönyvek (tankönyvvé nyilvánított könyv, amely nem tartalmaz a tankönyvbe történő bejegyzést igénylő feladatokat) iskolai könyvtárból történő kölcsönzésével,
   b) használt tankönyvek (az iskolával tanulói jogviszonyban álló tanuló részére az iskola által ingyen, vagy rongálás esetében térítés ellenében átadott, a tanuló által legalább három hónapon át használt, majd a tanulótól visszavett tankönyv) iskolai könyvtárból történő kölcsönzésével,
   c) Szülő nyilatkozata alapján iskolai tankönyvrendeléssel az intézményi tankönyv normatíva kereteit figyelembe véve.

2.5. Választható tantárgyak, foglalkozások

Választható tantárgyak

1. Iskolánkban a kerettantervben meghatározott tantárgyi struktúra és óraszámok alapján az évfolyamokban felhasználható szabadon tervezhető órakeret terhére a kötelező tantárgyak óraszámai kerültek megemelésre, illetve kötelező tantárgyak kerültek beépítésre a kerettanterv által meg nem jelölt évfolyamokon.

2. A tanulói részvétel szempontjából iskolánkban a tanítási óra lehet:

   - kötelező,
   - kötelezően választandó.
   - Az iskola helyi tantervébe nem került beépítésre szabadon választható tanítási óra.

A kötelező, illetve a kötelezően választandó tanítási órán, egy adott osztály valamennyi tanulója köteles részt venni, teljes osztálylétszámmal, vagy a tanuló választása szerinti csoportbontásban.
Az iskolába történő beiratkozás az iskola helyi tantervében meghatározott tanítási órák vállalását is jelenti.

3. Az iskola minden év január végéig felméri az első évfolyamos tanulók körében az idegen nyelvtanuláshoz szükséges választást. Választható az angol és a német nyelv egyike.
   Az iskola minden év május 20-ig felméri, hogy a tanuló melyik egyház által szervezett hit és erkölcstan órán, vagy az általános iskolában a kötelező etika órán kíván-e részt venni.

Iskolánkban a kötelező tantárgyak köréből kötelezően választandó tantárgyak:

- etika - hit és erkölcstan 1.-8. évfolyam
- idegen nyelv – angol, vagy német nyelv - 2. évfolyamtól
- informatika 5. évfolyam
- technika, életvitel és gyakorlat - 8. évfolyam
- dráma és tánc 5. évfolyam
- hon- és népismeret 6. évfolyam
- tánc- és mozgás –néptánc 1.-5. évfolyam (minden napos testnevelés keretein belül)

Az intézményi időkeret felhasználása:

Az osztályonkénti, évfolyamonkénti időkeretnek biztosítania kell:
- a kötelező tantárgyak tanulásához szükséges óraszámot,
- a csoportbontásokhoz szükséges időkeretet,
- az egész napos , illetve tanuló szobai foglalkozásokhoz szükséges időkeretet,
- az egyéb foglalkozások időkereteit.

2.6. Csoportbontások szervezése

Iskolánkban a csoportbontásokaz intézmény számára biztosított időkeret, valamint az érintett osztályok létszáma alapján történik. A csoportbontásoknál a tanulókképességei meghatározóak.

- Az idegen nyelv oktatása során 4. évfolyamtól törekszünk a tanulók legalább felének létszáma alapján kialakítani az angol és a német nyelvet tanulók csoport létszámait.

Egyéb foglalkozások

Az évfolyamonként, osztályonként rendelkezésre álló időkeret terhére elegendő jelentkező esetén az iskolában tanító pedagógusok egyéb foglalkozásokat szervezhetnek és vezethetnek.
Egyéb foglalkozásnak a nemzeti köznevelési törvény által meghatározott a tanórákon kívül egyéni vagy csoportos pedagógiai tartalmú foglalkozásokat tartjuk, amelyek a tanulók fejlődését szolgálják.

- Tantárgyakhoz kapcsolódó szakköröket,
- tantárgyi felzárkóztató foglalkozások magyar nyelv és irodalom, matematika tantárgyakból,
- differenciált képességfejlesztést magyar nyelv és irodalom és matematika tantárgyakból,
- tehetséggondozó egyéni vagy kiscsoportos foglalkozásokat, megyei, országos versenyre történő felkészítést,
- tanulók érdeklődési köréhez kapcsolódó klubszerű műhelymunkát,
- középiskolai felvételire előkészítő foglalkozásokat,
- az iskolai sportkör foglalkozásait,
- tanulmányi kirándulások során megvalósított tantárgyhoz kötődő programokat,
- múzeumpedagógiai, könyvtár-pedagógiai foglalkozásokat,
- médiaismeret bővítését szolgáló tevékenységeket.

Pedagógiai tartalmú egyéb foglalkozások elegendő jelentkező létszám esetén,az igazgató jóváhagyásával szervezhetők. Szakkörök az évfolyam létszámok arányában minimum 10 fő jelentkezése esetén indíthatók.
Megyei és országos versenyre történő felkészítéskor a versenykiírásban meghatározott létszámok alapján történhet a felkészítés egyénileg illetve kiscsoportos formában is.
Az egyéb foglalkozások szervezése egy tanévre szól. A foglalkozásokat a tanév elején meghatározott időben és helyen folyamatosan a tanév végéig kell szervezni. A jelentkező tanulók tanév közbeni kimaradása csak indokolt esetben, igazgatói engedéllyel történhet. A foglalkozásokról a pedagógus foglalkozási naplót köteles vezetni, melyben a foglalkozások anyaga mellett a tanulói jelenlétet is jegyzi.

2.7. A tanulók tanulmányi munkájának, Magatartásának és szorgalmának értékelése

1. Tanulmányi munka ellenőrzése, értékelése

Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését és értékelését.

Az ellenőrzés feladata, hogy adatokat, tényeket tárjon fel az intézményben folyó tevékenységekről, illetve a tevékenységek által elért eredményekről.

Az ellenőrzés célja, hogy a feltárt adatok, tények alapján olyan intézkedéseket lehessen hozni, amelyekkel az esetleges hibák, problémák kijavíthatóak. Ehhez kapcsolódik az értékelés, amely az ellenőrzés eredményeinek elemzését jelenti.

Az ellenőrzés módszerei:

Megfigyelés

Írásos kikérdezés (kérdőív)

Interjú (lehet egyéni vagy csoportos)

Tanulók által készített produktumok vizsgálata

Tanulói teljesítmények felmérése (mérés)

Dokumentumok elemzése

Az előírt követelmények teljesítését a nevelők az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzik. Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.

A magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, környezetismeret tantárgyakból az első-negyedik évfolyamon a tanév végén a tanulók a követelmények teljesítéséről átfogó írásbeli dolgozatban adnak számot tudásukról.

A magyar nyelv és irodalom, az idegen nyelv, a matematika, természetismeret, történelem, hon- és népismeret, fizika, kémia, biológia, földrajz ellenőrzésénél:

- a nevelők a tanulók munkáját egy-egy témakörön belül szóban és írásban is ellenőrizhetik;
- az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagát és fő követelményeit átfogó témazáró dolgozatot írnak.

Az írásbeli beszámoltatás formái

A tanulókkal az év eleji ismétlések után az elméleti tantárgyakból szintfelmérő dolgozatot íratunk. A zökkenőmentes továbbhaladás érdekében az év eleji szintfelmérő dolgozat anyagát magyar nyelvből és matematikából az évfolyamon tanító szaktanárok együttesen állítják össze. A szintfelmérő dolgozat eredményét érdemjegy formájában fejezzük ki, és tekintetbe vesszük a félévi, év végi osztályzat kialakításánál.

A *témazáró dolgozat* megíratására egy teljes tanórát biztosítunk. A tanulók egyenletesebb terhelése érdekében a felső tagozaton a témazáró dolgozatok időpontját a tanári szobában kifüggesztett táblázat segítségével egyeztetjük.

A *kisdolgozatok, szódolgozatok* nem vesznek igénybe egy teljes tanórát, általában 10–20 percesek, bármelyik tanítási órán írathatók.

Oktatási eredményvizsgálatok

„Bemenetkor" az első osztályosok ismeretanyagának, képességeinek felmérése, a feladatok meghatározása, szükség esetén fejlesztőpedagógus segítségével.

DIFER mérés elvégzése

„Átmenetkor" a 4. és 5. osztályban tanítók és a szaktanárok közösen összeállított anyagon mérik az alapkészségek helyzetét (hangos és szövegértő olvasás, helyesírás, matematika).

Országos mérések 6. és 8. évfolyamon minden tanév májusában szövegértés, matematika és idegen nyelv tantárgyakból

Kritérium orientált mérés-értékelés rendszer – az alapkészségek fejelsztése (2018. szeptemberétől)

Szóbeli beszámoltatás

A tanulók szóbeli kifejezőkészségének fejlesztése érdekében a nevelők többször ellenőrzik a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában. Ennek érdekében egy-egy tantárgy esetében egy témakörön belül – a témazáró dolgozaton kívül – a nevelő döntése alapján kerülhet sor írásbeli és szóbeli számonkérésre, törekedni kell arra, hogy minden tanulón legalább egyszer feleljen szóban is. A szóbeli beszámoltatás történhet kiselőadások formájában, prezentációval kiegészítve.

- Az ének-zene, a rajz, az informatika, a technika, a dráma és tánc tantárgyból havonta, valamilyen gyakorlati tevékenységgel összekapcsolva egy-egy témakörön belül kerül sor a tanulók értékelésére, ami történhet szóban, írásban és gyakorlatban is.

- A testnevelés, a tánc és mozgás követelményei elsajátításának ellenőrzésére főként gyakorlati tevékenység révén kerül sor.

Az értékelés a tanítási-tanulási folyamat minden mozzanatára kihat. A pedagógusok értékelő magatartásának és a tanulók önértékelésének jellemzője a pozitívumokra való támaszkodás, az elért sikerek, eredmények megerősítése.

A pedagógiai program értékelési koncepciójának célja,

hogy az értékelés:

-ne minősítsen, hanem fejlődési állapotról számoljon be;

- számba tudja venni, hogy a tanuló az előző szintjéhez, önmagához mérten mennyit fejlődött;

- jelenjék meg, hogy a tanuló saját lehetőségét mennyire használta ki.

Iskolai gyakorlatunkban háromféle értékelési funkciót különböztetünk meg:

a minősítő értékelést (teljesítménymérést), a diagnosztikai értékelést és a fejlesztő értékelést.

A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez; emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott , fejlődött-e vagy hanyatlott – az előző értékeléshez képest.

A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon a különböző tantárgyak esetében a következők szerint történik:

- Az első évfolyamon, valamint a második évfolyam első félévében minden tantárgy esetében csak szöveges értékelést alkalmazunk.

Első évfolyam teljesítménye: (szöveges értékelés)

Kiválóan teljesített / *Kiválóan megfelelt*

A tantervi követelményeket megbízhatóan teljesíti. Ismeretei biztosak, képes azokat az évfolyam követelményeinek megfelelő szinten alkalmazni. Szóban és írásban is képes gondolatai, véleménye és a tanultak pontos megfogalmazására. Életkorának megfelelő szinten képes az összefüggések meglátására, alkotó módon tudja a megszerzett ismeretanyagot hasznosítani.

Jól teljesített / *Jól megfelelt*

A tantervi követelményeket általában jól teljesíti. Ismeretanyaga jó, alkalmazásában kissé bizonytalan. Szóban és írásban kevés segítséget igényel feladatmegoldásai során. Kevés segítséget igényel az összefüggések meglátásában, ismereteit önállóan is képes alkalmazni.

Megfelelően teljesített / Megfelelt

A tantervi követelményeket alapvető szinten teljesíti. Ismeretanyaga közepes szintű, alkalmazása során többször igényel segítséget. Szóban és írásban nehézkesen nyilvánul meg. Összefüggések meglátására csak segítséggel képes.

Felzárkóztatásra szorul

A tantervi követelményeket alacsony szinten teljesíti. Ismeretanyaga csekély, önálló alkalmazására is csak sok segítséggel képes. Szóban és írásban csak kérdések segítségével tud megnyilvánulni, fogalmakat nem ért, önállóan egyszerű összefüggéseket sem tud felismerni.

Teljesítmény:	Értékelés:

100-91 %	Kiváló (5)
90 – 78 %	Jó (4)
77 – 50 %	Megfelelt (3)
49 – 30%	Gyenge (2)
29-0%	Felzárkóztatásra szorul (1)

Második-nyolcadik évfolyam értékelése:

- A második évfolyamon év végén, valamint a harmadik-nyolcadik évfolyamon félévkor és év végén a tanulók teljesítményét, előmenetelét az etika, hit-és erkölcstan kivételével osztályzattal minősítjük.
- A második évfolyamon év végén, valamint a harmadik-nyolcadik évfolyamon félévkor és év végén a tanuló osztályzatát az adott félév során szerzett érdemjegyek, illetve a tanuló év közbeni tanulmányi munkája alapján kell meghatározni.
- Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők: ***jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).***
- A tanulók munkájának, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében minden tantárgyból egy-egy témakörön belül minden tanulónak legalább két érdemjegyet kell szereznie. Ha a témakör tanítása hosszabb időt vesz igénybe, minden tanuló munkáját havonta legalább egy érdemjeggyel kell értékelni.
- A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő értesíti az értesítő könyvön keresztül. Az értesítő könyv bejegyzéseit az osztályfőnök havonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja.
- A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végzik el a szaktárgyat tanító nevelők:

2.-8. évfolyam teljesítménye:

Teljesítmény Alsó tagozaton	Érdemjegy	Teljesítmény Felső tagozaton
0 - 46 %	Elégtelen (1)	0 - 30 %
47 -63 %	Elégséges (2)	31 - 50 %
64 -79 %	Közepes (3)	51 - 75 %
80 -90 %	Jó (4)	76 - 90 %
91-100 %	Jeles (5)	91 -100 %

A különleges bánásmódot igénylő tanulók értékelése

Intézményünkben a Sajátos Nevelési igényű tanulók oktatása integráltan folyik. Oktatásuk során az emberi erőforrások miniszterének 32/2012. (X.8.) EMMI rendelete a Sajátos nevelésiigényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében megfogalmazottakat követjük. A sajátos nevelési igényű , valamint a beilleszkedési, tanulási és magatartási problémákkal küzdő tanulóink fejlesztése és értékelése a szakértői véleményben meghatározott kedvezmények figyelembe vételével történik. Az érintett tanulók munkájának értékelésére a gyógypedagógus és az osztályban tanító nevelők közreműködésével közösen kerül sor . Az értékelés mindig egyénre szabottan, a tanuló az adott időszakban elért egyéni fejlődésének figyelembe vételével történik.

A magatartás és szorgalom értékelése

Magatartás

1.1. A tanulók magatartásának értékelésénél és minősítésénél az első-nyolcadik évfolyamon a ***példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2)*** érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk.

- A tanulók magatartását az első évfolyamon a félév és a tanítási év végén az osztályfőnök osztályzattal minősíti és ezt az értesítőbe, illetve a bizonyítványba bejegyzi.

- A második-nyolcadik évfolyamon a tanuló magatartását az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli. Dicséret és büntetés egyidejűsége esetén a mérlegelés alapján a tanulónak adható jutalmazási és büntetési fokozatok átléphetők.

- A magatartás félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök javaslata alapján a nevelőtestület állapítja meg.
- Amennyiben a tanulónak az adott időszakban bármilyen dicséreti vagy büntetési fokozata van, az értékelő lapon a végleges osztályzata a szaktanári javaslatokhoz képest jobb vagy gyengébb lehet. Egyenlő szavazatok esetén az osztályfőnök javaslata dönt.

- A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

Iskolánkban a magatartás értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

a) ***Példás (5)*** az a tanuló, aki:
   - a házirendet betartja;
   - a tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik;
   - kötelességtudó, feladatait teljesíti;
   - önként vállal feladatokat és azokat teljesíti;
   - tisztelettudó;
   - társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik;
   - az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz;

- óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet;
- nincs írásbeli figyelmeztetése, vagy megrovása;

b) ***Jó (4)*** az a tanuló, aki:
- a házirendet betartja;
- tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon rendesen viselkedik;
- feladatait a tőle elvárható módon teljesíti;
- feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti;
- az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt;
- nincs írásbeli figyelmeztetése, vagy megrovása.

c) ***Változó (3)*** az a tanuló, aki.
- az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be;
- a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik;
- feladatait nem minden esetben teljesíti;
- előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva;
- a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik;
- igazolatlanul mulasztott;
- a házirendben rögzített szaktanári, osztályfőnöki figyelmeztetése, megrovása van.

d) ***Rossz (2)*** az a tanuló, aki:
- a házirend előírásait sorozatosan megsérti;
- feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti;
- magatartása fegyelmezetlen, rendetlen;
- társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik;
- viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza;
- több alkalommal igazolatlanul mulaszt;
- több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

Szorgalom:

1.4 A tanulók szorgalmának értékelésénél és minősítésénél az első-nyolcadik évfolyamon a ***példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2)*** érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk.

A tanulók szorgalmát az első évfolyamon a félév és a tanítási év végén az osztályfőnök osztályzattal minősíti, és azt az értesítőbe, illetve a bizonyítványba bejegyzi.

- A második-nyolcadik évfolyamon a tanuló szorgalmát az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli. Dicséret és büntetés egyidejűsége esetén a mérlegelés alapján a tanulónak adható jutalmazási és büntetési fokozatok átléphetők.

- A szorgalom félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök javaslata alapján a nevelőtestület állapítja meg.

Amennyiben a tanulónak az adott időszakban bármilyen dicséreti vagy büntetési fokozata van, az értékelő lapon a végleges osztályzata a szaktanári javaslatokhoz képest jobb vagy gyengébb lehet. Egyenlő szavazatok esetén az osztályfőnök javaslata dönt

A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

3.2. Az iskolában a szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

a) ***Példás (5)*** az a tanuló, aki:
- képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi;
- a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi;
- munkavégzése pontos, megbízható;
- a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz;
- taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

b) ***Jó (4)*** az a tanuló, aki:
- képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- rendszeresen, megbízhatóan dolgozik;
- a tanórákon többnyire aktív;
- többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételt önként nem vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti;
- taneszközei tiszták, rendezettek.

c) ***Változó (3)*** az a tanuló, akinek:
- tanulmányi eredménye elmarad képességeitől;
- tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti;
- felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik;
- érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja;
- önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

d) ***Hanyag (2)*** az a tanuló, aki:
- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében;
- az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg;
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen;
- feladatait többnyire nem végzi el;
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek;
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül;
- félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

2 Az iskolai jutalmazás formái

4.1. Azt a tanulót, aki képességihez mérten
- példamutató magatartást tanúsít,
- vagy folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el,
- vagy az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez,
- vagy iskolai, illetve iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken, vetélkedőkön vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt,
- vagy bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez az iskola jutalomban részesítheti.

a) Az iskolában tanév közben elismerésként a következő dicséretek adhatók:
   - szaktanári dicséret, (nevelői dicséret)
     nevelői dicséret,
   - osztályfőnöki dicséret,
   - igazgatói dicséret,
   - nevelőtestületi dicséret.
b) Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén
   - szaktárgyi teljesítményért,
   - példamutató magatartásért,
   - kiemelkedő szorgalomért,
   - példamutató magatartásért és kiemelkedő szorgalomért dicséretben részesíthetők.
c) Az egyes tanévek végén, valamint a nyolc éven át kitűnő eredményt elért tanulók oklevelet és könyvjutalmat kapnak, melyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehetnek át.
d) Az iskolai szintű versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók osztályfőnöki dicséretben részesülnek. Nemzeti ünnepeinkre emlékező iskolai műsorban szereplő tanulók igazgatói dicséretben részesülnek.
e) Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók igazgatói dicséretben részesülnek.
f) A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni.

1.5. A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Az iskolai büntetések formái:

5.1. Azt a tanulót, aki
- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti,
- vagy a házirend előírásait megszegi,
- vagy igazolatlanul mulaszt,
- vagy bármely módon árt az iskola jó hírnevének, büntetésben lehet részesíteni.

Az iskolai büntetések formái:

- szaktanári figyelmeztetés; megrovás,

nevelői figyelmeztetés;megrovás,
- osztályfőnöki figyelmeztetés; megrovás,
- igazgatói figyelmeztetés; megrovás,
- nevelőtestületi figyelmeztetés;
- nevelőtestületi megrovás.

5.2. Az iskolai büntetések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül, amelytől azonban indokolt esetben – a vétség súlyára való tekintettel – el lehet térni.

5.3. A tanuló súlyos kötelességszegése esetén a büntetési fokozatok betartásától el kell tekinteni, s a tanulót azonnal legalább az „osztályfőnöki megrovás" büntetésben kell részesíteni. Súlyos kötelességszegésnek minősülnek az alábbi esetek:
- az agresszió, a másik tanuló megverése, bántalmazása;
- az egészségre ártalmas szerek (dohány, szeszesital, drog) iskolába hozatala, fogyasztása;
- a szándékos károkozás;
- az iskola nevelői és alkalmazottai emberi méltóságának megsértése;
- ezeken túl mindazon cselekmények, melyek a büntető törvénykönyv alapján bűncselekménynek minősülnek.

5.4. A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

5.5 Ha a tanuló a kötelességeit vétkesen és súlyosan megszegi, ellene ***a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény*** rendelkezései alapján fegyelmi eljárás indítható. A tanuló a fegyelmi eljárás alapján, írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető.

2.8. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása

Tanulóinknak a tananyag elsajátításához, a gyakorláshoz házi feladatokat jelölünk ki. A házi feladat mennyiségét évfolyamonként, tantárgyanként a tanulók életkori sajátosságaihoz, képességeihez igazodva határozzuk meg. A házi feladat lehet írásbeli, szóbeli feladat, gyűjtőmunka, tárgyi produktum készítése.

A házi feladat adásának iskolai elvei:

- az alsó tagozaton működő egész napos nevelés-oktatás időkeretében lehetőséget biztosít az önálló tanulásra, a másnapra történő felkészülésre. A tanulók a szülőkkel egyeztetett tanszereket viszik a nap végén haza. Hétvégére, szündiőre a tanulók szorgalmi feladatokat kaphatnak. A szorgalmi feladatok teljesítése önként vállalt.

- a felső tagozatos tanulók számára adott házi feladat a másnapra történő felkészülés során a az írásbeli és szoóbeli feladatok elkészítése maximum 20-30 percet vehet igénybe tantárgyanként.
- A tehetséges tanulóinkat egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segítjük.
- A házi feladat adásánál minden esetben élni kell a differenciált feladatadás lehetőségével, különösen a tanulási nehézséggel küzdő tanulók esetében.

2.9. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja

Iskolánk a mindennapos testnevelést a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezi meg.

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának tanulóink a kerettanterv testnevelés tantárgyra vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott tanórán való részvétellel tesznek eleget.
Célunk:

Tanulóinkban felkelteni a rendszeres testmozgás, az egészséges életmód iránti igényt, elsajátíttatni az ehhez szükséges elméleti és gyakorlati tudnivalókat, ismereteket.

Tudatosítani a tanulókban a saját szervezetük felépítésének és működésének alapfokú tudnivalóit.

A testnevelés, sport segítségével kialakítani a tanulókban a mindennapi élethez szükséges alapvető tulajdonságokat, készségeket: akaraterő, szorgalom, kitartás, becsületesség, szabályok betartása, a társak tisztelete, segítése, a csapatmunka szerepe, az idegi és fizikai állóképesség, az egészséges önbizalom, a céltudatosság stb.

A mindennapos testnevelés tematikáját a testnevelés és a néptánchelyi tantárgyi programja tartalmazza.

Kötelező tanórai foglalkozások:

Iskolánk 2012. szeptemberétől a délelőtti közismereti oktatás formájában felmenő rendszerben bevezette a mindennapi testnevelést, heti négy óra testnevelés és heti egy óra néptánc oktatás formájában. A testnevelés és a néptánc értékelése érdemjegyekkel történik.

Délutáni szabadidős sport tevékenységeink:

Az Iskolai Sportkör foglalkozásai

A délutáni szabadidőben minden tanulónk számára nyitottak az Iskolai Sportkör által szervezett foglalkozásaink. Az alsó tagozatos tanulóink számára az általános sportcsoport, mely a különböző sportjátékokkal ismerteti meg a gyerekeket, általános képességeket fejleszt. Gyorsaságot, állóképességet, erőt, ügyességet. Kiemelt fejlesztési feladat a labdaügyesség fejlesztése. A küzdősportok területén a grundbirkózással ismerkednek a tanulók, lehetőség szerint bekapcsolódnak csoportjaink az országos felmenő rendszerű diákolimpiai versenyekbe is.

A második osztálytól külön csoportban lehetőséget biztosítunk a labdarúgás alapjainak elsajátítására is. A felső tagozatos diákjaink számára nemenként biztosítjuk a labdarúgás és a kézilabda csoportok működését (megfelelő létszámok alapján).
Lehetőség szerint rendszeresen bekapcsolódnak csoportjaink a körzeti, kistérségi versenyalkalmakba, eredményeiktől függően megyei és országos versenyekbe.

2. Iskolaotthonos, tanulószobás foglalkozások

Csoportjainkban rendszeres a mindennapi szabadban történő sportolás, mozgás biztosítása, hiszen mindkét iskolaépületünk udvarán kézilabdapálya méretű aszfaltpályával rendelkezünk. Egész napos csoportjaink heti rendszerességgel szerveznek különböző játékos sportfoglalkozásokat, csoportok közötti versenyeket. Tanuló szobás diákjainknak a tornateremben és az udvaron is van lehetőségük labdás játékok végzésére.

3. Osztályközösségek programjai
Osztályaink rendszeresen szerveznek közösségeiknek kerékpártúrákat, kirándulásokat, télen szívesen látogatnak el a szomszédos településre korcsolyázni, nyáron a helyi strandfürdőbe.
Kedveltek a Mocorgó és a Mozdulj rendezvényeink is, ahol szülők, testvérek is bekapcsolódnak az alkalmakba.

4. Iskolai sportversenyek
Tanulóink körében igen népszerűek a Karácsony Sándor Kupa kézilabda és labdarúgás osztályok és évfolyamok közötti fordulói. A házi verseny háromfordulós, őszi, téli és tavaszi időszakban kerül megszervezésre. A téli forduló az iskola névadójának születésnapjához kapcsolódik, a tavaszi záró forduló, az eredmények hirdetésére pedig a Földes Témahéten kerül sor.

5. Nagyközségi Sportegyesület csoportjai
Iskolánk épülete az elmúlt 35 évben többfunkciós művelődési központként működött a településen. Az épület rendelkezik az egyetlen olyan méretű tornateremmel mely alkalmas kézilabda és teremlabdarúgás foglalkozások tartására is.
Az egyesülethez tartozó foglalkozásokat – szabadfogású birkózás, karate, labdarúgás és kézilabda – tanulóink is látogatják.

2.10. A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSE

A megfelelő szintű fizikai erőnlét, edzettség elérése, majd megtartása nemcsak a sport, hanem az egészség, az általános jólét szempontjából is igen fontos tényező. A fizikai aktivitás jellemzője az egészséges testsúly, az állóképesség és az izomerő.

A vonatkozó jogszabályok a tanulók fizikai állapotának mérését tanévenként január-április hónapra írják elő. A mérésre a Netfit programhoz kapcsolód kevés szerigényű és bárhol végrehajtható teszteket használunk.

A mérésekkel szeretnénk elérni, hogy az általános fizikai teherbíró képesség fejlődésének folyamatos nyomon követése motivációs tényezőként hasson a tanulókra, a szülőkra és az iskolából kikerülve életvitelükben helyet kapjon a rendszeres fizikai aktivitás is.

Iskolánkban a tanulók fizikai állapotának mérését a testnevelést tanító nevelők kötelesek elvégezni a testnevelési órákon október illetve május hónap végéig.
A tanulók fizikai állapotát a „MINI HUNGAROFIT" 1+4 motorikus próba értékelésével ismérjük fel.
Az őszi és a tavaszi időszakban az első évfolyam II. félévétől atlétikai méréseket is végzünk:

Atlétikai mérések:
Alsó tagozatban:

- rövidtávfutás,
- távolugrás,
- kislabda hajítás.

Felső tagozatban:

- rövid- és középtáv futás,
- távolugrás,
- kislabdahajítás.
-

2. A mérés eredménye alapján a nevelők a tanulók fizikai állapotát, általános teherbíró képességét minősítik, az évente kapott eredményeket összehasonlítják, és ezt az értesítő könyvön keresztül a szülők tudomására hozzák.

3. A tanulók fizikai állapotának mérését szolgáló feladatok, illetve az elért eredményekhez tartozó pontszámok:

1.feladat: **<u>HELYBŐL TÁVOLUGRÁS</u>** (Az alsó végtag dinamikus erejének mérése)

Kiinduló helyzet: a tanuló az elugróvonal (elugródeszka) mögé áll úgy, hogy a cipőorrával a vonalat nem érinti.

Feladat: térdhajlítás – és ezzel egyidejűleg páros karlendítés hátra, hátsó rézsútos mélytartásba, előzetes lendületszerzés –, majd erőteljes páros lábú elrugaszkodás és elugrás előre.

Értékelés: az utolsó nyom és az elugróvonal közötti távolságot mérjük méterben.

Az elért eredmények átszámítása pontszámmá:

Fiúk (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**
	évfolyam							
1	1.00	1.10	1.23	1.34	1.45	1.55	1.64	1.72
2	1.03	1.13	1.26	1.37	1.48	1.58	1.67	1.75
3	1.06	1.16	1.29	1.40	1.51	1.61	1.70	1.78
4	1.09	1.19	1.30	1.43	1.54	1.64	1.73	1.81
5	1.12	1.22	1.34	1.46	1.57	1.67	1.76	1.84
6	1.15	1.25	1.37	1.49	1.60	1.70	1.79	1.87
7	1.18	1.28	1.40	1.52	1.63	1.73	1.82	1.90
8	1.21	1.31	1.44	1.55	1.66	1.76	1.85	1.93
9	1.24	1.34	1.47	1.58	1.69	1.79	1.88	1.96
10	1.27	1.37	1.50	1.61	1.72	1.82	1.91	1.99
11	1.30	1.40	1.53	1.64	1.75	1.85	1.94	2.02
12	1.33	1.43	1.56	1.67	1.78	1.88	1.97	2.05
13	1.36	1.45	1.59	1.70	1.81	1.91	2.00	2.08
14	1.39	1.48	1.62	1.73	1.84	1.94	2.03	2.11
15	1.42	1.52	1.65	1.76	1.87	1.97	2.06	2.14
16	1.45	1.56	1.68	1.79	1.90	2.00	2.09	2.17
17	1.48	1.58	1.72	1.82	1.93	2.03	2.12	2.20
18	1.51	1.62	1.76	1.85	1.97	2.07	2.16	2.24
19	1.54	1.66	1.80	1.89	2.01	2.11	2.20	2.28
20	1.57	1.70	1.84	1.94	2.05	2.15	2.24	2.32
21	1.61	1.74	1.87	1.98	2.09	2.19	2.28	2.36

Lányok (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**
	évfolyam							
1	0.97	1.08	1.17	1.24	1.31	1.38	1.43	1.47
2	1.00	1.11	1.20	1.27	1.34	1.41	1.45	1.50
3	1.03	1.14	1.23	1.30	1.37	1.44	1.48	1.53
4	1.06	1.17	1.26	1.34	1.40	1.47	1.51	1.56
5	1.09	1.20	1.29	1.38	1.43	1.50	1.54	1.59
6	1.12	1.23	1.32	1.41	1.45	1.53	1.57	1.62
7	1.15	1.26	1.35	1.44	1.48	1.56	1.60	1.65

8	1.19	1.29	1.38	1.47	1.51	1.59	1.63	1.68
9	1.22	1.32	1.41	1.50	1.54	1.62	1.66	1.71
10	1.25	1.35	1.44	1.53	1.57	1.65	1.69	1.74
11	1.29	1.38	1.48	1.56	1.60	1.68	1.72	1.77
12	1.32	1.41	1.50	1.59	1.63	1.71	1.74	1.80
13	1.35	1.44	1.53	1.62	1.66	1.74	1.77	1.84
14	1.39	1.48	1.57	1.65	1.69	1.77	1.80	1.87
15	1.41	1.50	1.60	1.68	1.72	1.80	1.83	1.90
16	1.44	1.53	1.64	1.71	1.76	1.84	1.87	1.94
17	1.47	1.57	1.67	1.74	1.80	1.87	1.91	1.98
18	1.50	1.60	1.70	1.77	1.84	1.90	1.95	2.02
19	1.54	1.64	1.74	1.80	1.88	1.94	1.99	2.05
20	1.57	1.68	1.78	1.84	1.92	1.98	2.03	2.08
21	1.61	1.72	1.81	1.88	1.96	2.02	2.07	2.11

2. feladat: **<u>HASONFEKVÉSBŐL TÖRZSEMELÉS ÉS LEENGEDÉS FOLYAMATOSAN</u>** (A hátizmok dinamikus erő-állóképességének mérése)

Maximális időtartam: négy perc.

Kiinduló helyzet: a tanuló a hasán fekszik úgy, hogy az állával megérinti a talajt, és mindkét karja laza tarkórátartás helyzetében van. A vizsgálatot végző személy az egymáshoz tett lábfejeket a földhöz szorítja.

Feladat: a tanuló az

1. ütemre törzsemelést végez,
2. ütemre összeérinti a könyökét az álla alatt,
3. ütemre visszanyit tarkórátartásba,
4. ütemre törzsét leengedve visszafekszik a földre.

Értékelés: négy perc alatt végrehajtott törzsemelések száma.

Az elért eredmények átszámítása pontszámmá:

Fiúk (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**
	évfolyam							
1	20	22	24	26	28	30	32	34
2	24	26	28	30	32	34	36	38
3	28	30	32	34	36	38	40	42
4	32	34	36	38	40	42	44	46
5	36	38	40	42	44	46	48	50
6	40	42	44	46	48	50	52	54
7	44	46	48	50	52	54	56	58
8	48	50	52	54	56	58	60	62
9	52	54	56	58	60	62	64	66
10	56	58	60	62	64	66	68	70
11	60	62	64	66	68	70	72	74
12	64	66	68	70	72	74	76	78

13	68	70	72	74	76	78	80	82
14	72	74	76	78	80	82	84	86

Lányok (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**
	évfolyam							
1	16	19	22	25	28	29	30	32
2	20	23	24	29	32	33	34	36
3	24	27	28	33	36	37	38	40
4	28	31	32	37	40	41	42	44
5	32	35	36	41	44	45	46	48
6	36	39	40	45	48	49	50	52
7	40	43	44	49	52	53	54	56
8	44	47	48	53	56	57	58	60
9	48	51	51	57	60	61	62	64
10	52	55	56	61	64	65	66	68
11	56	59	60	65	68	69	70	72
12	60	63	64	69	72	73	74	76
13	64	67	68	73	76	77	78	80
14	68	71	74	77	80	82	83	84

3. feladat: **HANYATTFEKVÉSBŐL FELÜLÉS TÉRDÉRINTÉSSEL FOLYAMATOSAN** (A hasizmok erő-állóképességének mérése)

Maximális időtartam: négy perc.

Kiinduló helyzet: a tanuló torna vagy egyéb puha szőnyegen a hátán fekszik, és mindkét térdét 90 fokos szögben behajlítja. Laza tarkóratartás előre néző könyökkel.

Feladat: a tanuló üljön fel, könyökével érintse meg azonos oldalon a combokat. Hanyattfekvés és újabb felülés következik folyamatosan.

Értékelés: a szünet nélküli szabályosan végrehajtott felülések száma négy perc alatt.

Az elért eredmények átszámítása pontszámmá:

Fiúk (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**
	évfolyam							
1	25	28	31	34	36	38	40	42
2	30	33	36	39	41	43	45	47
3	35	38	41	44	46	48	50	52
4	40	43	46	49	51	53	55	57
5	45	48	51	54	56	58	60	62
6	50	53	56	59	61	63	65	67
7	55	58	61	64	66	68	70	72
8	60	63	66	69	71	73	75	78
9	65	68	71	74	76	78	80	82
10	70	73	76	79	81	83	85	87
11	75	78	81	84	86	88	90	92
12	80	83	86	89	91	93	95	97
13	85	88	91	94	96	98	100	102
14	90	93	96	98	100	102	104	106

Lányok (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**
	évfolyam							
1	20	23	26	29	32	34	36	38
2	25	28	31	34	36	38	40	42
3	30	33	36	39	41	43	45	47
4	35	38	41	44	46	48	50	52
5	40	43	46	49	51	53	55	57
6	45	48	51	54	56	58	60	62
7	50	53	56	59	61	63	65	67
8	55	58	61	64	66	68	70	72
9	60	63	66	69	71	73	75	77
10	65	68	71	74	76	78	80	82
11	70	73	76	79	81	83	85	87
12	75	78	81	84	86	88	90	92
13	80	83	86	89	91	93	95	97
14	85	88	91	94	96	98	100	102

4. feladat: **<u>FEKVŐTÁMASZBAN KARHAJLÍTÁS- ÉS NYÚJTÁS FOLYAMATOSAN</u>** (A vállövi és a karizmok dinamikus erő-állóképességének mérése)

Maximális időtartam: lányok 2 perc; fiúk: 4 perc.

Kiinduló helyzet: mellső fekvőtámasz (tenyerek vállszélességben előre néző ujjakkal, egyenes törzs, nyak a gerinc meghosszabbításában, nyújtott térd, merőleges kar).

Feladat: a tanuló mellső fekvőtámaszból indítva karhajlítást- és nyújtást végez. A törzs feszes, egyenes tartását a karnyújtás- és karhajlítás ideje alatt is meg kell tartani, a fej nem lóghat. A karhajlítás addig történik, amíg a felkar vízszintes helyzetbe nem kerül.

Értékelés: a szünet nélküli szabályosan végrehajtott ismétlések száma.

Az elért eredmények átszámítása pontszámmá:

Fiúk (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**
	évfolyam							
1	5	7	9	11	13	15	17	19
2	7	9	11	13	15	17	19	21
3	9	11	13	15	17	19	21	23
4	11	13	15	17	19	21	23	25
5	13	15	17	19	21	23	25	27
6	15	17	19	21	23	25	27	29
7	17	19	21	23	25	27	29	31
8	19	21	23	25	27	29	31	33
9	21	23	25	27	29	31	33	35
10	23	25	27	29	31	33	35	37
11	25	27	29	31	33	35	37	39
12	26	28	30	32	34	36	38	40
13	27	29	31	33	35	37	39	41
14	28	30	32	34	36	38	40	42

Lányok (4 motorikus próba értékelése esetén)

PONTSZÁM	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**
	évfolyam							
1	1	1	2	2	3	4	5	6
2	1	2	2	3	4	5	6	7
3	2	2	3	4	5	6	7	8
4	2	3	4	5	6	7	8	9
5	3	4	5	6	7	8	9	10
6	4	5	6	7	8	9	10	11
7	5	6	7	8	9	10	11	12
8	6	7	8	9	10	11	12	13
9	7	8	9	10	11	12	13	14
10	8	9	10	11	12	13	14	15
11	9	10	11	12	13	14	15	16
12	10	11	12	13	14	15	16	17
13	11	12	13	14	15	16	17	18
14	12	13	14	15	16	17	18	19

2. A tanulók minősítése a négy feladatban elért összes pontszám alapján:

Elért összes pontszám	***Minősítés***
0 – 11	igen gyenge
12 – 22	gyenge
23 – 33	elfogadható
34 – 43	közepes
43 – 52	jó
53 – 63	kiváló

Egyszerű vizsgálati módszerek a fizikai fittség mérésére		F. Mérey Ildikó
Dimenzió	7-8 évesek számára (1+3 motorikus próba értékelésével)	9 éves kortól „MINI HUNGAROFIT” (1+4 motorikus próba értékelésével)
Személyi adatok	Név Életkor Nem	A vizsgált személy neve: Születési év, hó, nap: Neme:

ALAPMÉRÉSEK AZ ÁLTALÁNOS FIZIKAI TEHERBÍRÓ – KÉPESSÉG MINŐSÍTÉSÉHEZ *Megjegyzés: A dinamikus erő – állóképességet mérő próbákat folyamatosan kell végezni, kifáradásig. Egyes próbákban a max. Pontszám eléréséhez Kb. 3-4 perc szükséges.*	1.Aerob, vagy alapállóképesség mérése: -Cooper-teszt Izomerő mérése Dinamikus ugróerő 1.Az alsó végtag dinamikus erejének mérése: -Helyből távolugrás páros lábbal A dinamikus dobóerőt nem méri. Dinamikus erő – állóképesség 2. A csípőhajlító és a hasizom erő-állóképességének mérése - Hanyattfekvésből felülés térdérintéssel, folyamatosan, kifáradásig 3. A hátizmok erő-állóképességének mérése - Hasonfekvésből törzsemelés- és leengedés folyamatosan kifáradásig	**Az előző oszlop méréseihez kapcsoljuk a** **4. mérést.** Dinamikus erő-állóképesség 4. A vállövi- és a karizmok erő-állóképességének mérése: - Mellsőfekvőtámaszban karhajlítás- és nyújtás, folyamatosan kifáradásig.

ALAP ÉS KIEGÉSZÍTŐ MÉRÉSEK, VIZSGÁLATOK A TESTÖSSZETÉTEL MEGHATÁROZÁSÁHOZ	Az egészségi állapot minőségét jelző optimális testtömeg és az attól való eltérés meghatározása: -Möhr-féle módszer **-Kaup-féle Testtömeg-index**	**-Testmagasság** **-Testsúly** -Csuklókerület -Nyugalmi pulzus -Alappulzus -Terhelés utáni pulzus -Testzsírtartalom: a négy bőrredő mérésével
Egyéb kiegészítő mérés A mozgékonyság mérése	Maligen-teszt: -Törzshajlítás előre **Csak a kiemelt módszert**	Maligen-teszt: -Törzshajlítás előre **alkalmazzuk!**

feladat. **AEROB. VAGY ALAP ÁLLÓKÉPESSÉG MÉRÉSE**

Időtartam: 12 perc.
Kiinduló helyzet: állórajt.
Feladat: síkfutás.
Értékelés: a lemért méterek alapján pontozás.

COOPER-TESZT, 12 PERCIG FUTÁS /(m)								
FIÚK PONTÉRTÉK TÁBLÁZATA: 1-77 PONTIG								
ÉVFOLYAM								
PONT	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**
1	1180	1260	1400	1450	1530	1610	1670	1740
2	1200	1280	1420	1470	1550	1630	1690	1760
3	1220	1300	1440	1490	1570	1650	1710	1780
4	1240	1320	1460	1510	1590	1670	1730	1800
5	1260	1350	1480	1540	1620	1700	1760	1830
6	1290	1370	1510	1560	1640	1720	1780	1850
7	1310	1390	1530	1580	1660	1740	1800	1870
8	1330	1410	1550	1600	1680	1760	1820	1890
9	1350	1430	1570	1620	1700	1780	1840	1910
10	1370	1450	1590	1640	1720	1800	1860	1930
11	1390	1470	1610	1660	1740	1820	1880	1950
12	1410	1490	1630	1680	1760	1840	1900	1970
13	1430	1520	1650	1710	1790	1870	1930	2000
14	1450	1540	1680	1730	1810	1890	1950	2020
15	1470	1560	1700	1750	1830	1910	1970	2040
16	1500	1580	1720	1770	1850	1930	1990	2060
17	1520	1600	1740	1790	1870	1950	2010	2080
18	1540	1620	1760	1810	1890	1970	2030	2100
19	1560	1640	1780	1830	1910	1990	2050	2120
20	1580	1670	1800	1860	1940	2020	2080	2150
21	1600	1690	1820	1880	1960	2040	2100	2170
22	1620	1710	1840	1900	1980	2060	2120	2190
23	1640	1730	1870	1920	2000	2080	2140	2210
24	1660	1750	1890	1940	2020	2100	2160	2230
25	1690	1770	1910	1960	2040	2120	2180	2250
26	1710	1790	1930	1980	2060	2140	2200	2270

27	1730	1810	1950	2000	2080	2160	2220	2290
28	1750	1840	1970	2030	2110	2190	2250	2320
29	1770	1860	1990	2050	2130	2210	2270	2340
30	1790	1880	2010	2070	2150	2230	2290	2360
31	1810	1900	2040	2090	2170	2250	2310	2380
32	1830	1920	2060	2110	2190	2270	2330	2400
33	1850	1940	2080	2130	2210	2290	2350	2420
34	1870	1960	2100	2150	2230	2310	2370	2440
35	1900	1980	2120	2170	2250	2330	2390	2460
36	1920	2010	2140	2200	2280	2360	2420	2490
37	1940	2030	2160	2220	2300	2380	2440	2510
38	1960	2050	2180	2240	2320	2400	2460	2530
39	1980	2070	2210	2260	2340	2420	2480	2550
40	2000	2090	2230	2280	2360	2440	2500	2570
41	2020	2110	2250	2300	2380	2460	2520	2590
42	2040	2130	2270	2320	2400	2480	2540	2610
43	2060	2160	2290	2350	2430	2510	2570	2640
44	2090	2180	2310	2370	2450	2530	2590	2660
45	2110	2200	2330	2390	2470	2550	2610	2680
46	2130	2220	2350	2410	2490	2570	2630	2700
47	2150	2240	2370	2430	2510	2590	2650	2720
48	2170	2260	2400	2450	2530	2610	2670	2740
49	2190	2280	2420	2470	2550	2630	2690	2760
50	2210	2300	2440	2490	2570	2650	2710	2780
51	2230	2330	2460	2520	2600	2680	2740	2810
52	2250	2350	2480	2540	2620	2700	2760	2830
53	2270	2370	2500	2560	2640	2720	2780	2850
54	2300	2390	2520	2580	2660	2740	2800	2870
55	2320	2410	2540	2600	2680	2760	2820	2890
56	2340	2430	2570	2620	2700	2780	2840	2910
57	2360	2450	2590	2640	2720	2800	2860	2930
58	2380	2480	2610	2670	2750	2830	2890	2960
59	2400	2500	2630	2690	2770	2850	2910	2980
60	2420	2520	2650	2710	2790	2870	2930	3000
61	2440	2540	2670	2730	2810	2890	2950	3020
62	2460	2560	2690	2750	2830	2910	2970	3040
63	2490	2580	2710	2770	2850	2930	2990	3060
64	2510	2600	2730	2790	2870	2950	3010	3080
65	2530	2620	2760	2810	2890	2970	3030	3100
66	2550	2650	2780	2840	2920	3000	3060	3130
67	2570	2670	2800	2860	2940	3020	3080	3150
68	2590	2690	2820	2880	2960	3040	3100	3170
69	2610	2710	2840	2900	2980	3060	3120	3190
70	2630	2730	2860	2920	3000	3080	3140	3210
71	2650	2750	2880	2940	3020	3100	3160	3230
72	2670	2770	2900	2960	3040	3120	3180	3250
73	2700	2790	2930	2980	3060	3140	3200	3270
74	2720	2820	2950	3010	3090	3170	3230	3300
75	2740	2840	2970	3030	3110	3190	3250	3320
76	2760	2860	2990	3050	3130	3210	3270	3340
77	2780	2880	3010	3070	3150	3230	3290	3360

COOPER-TESZT, 12 PERCIG FUTÁS/ (m)								
LÁNYOK PONTÉRTÉK TÁBLÁZATA: 1-77 PONTIG								
ÉVFOLYAM								
PONT	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**
1	1140	1180	1210	1280	1300	1320	1330	1340
2	1160	1200	1230	1300	1320	1340	1350	1360
3	1180	1220	1250	1320	1340	1360	1370	1380
4	1200	1240	1270	1340	1360	1380	1390	1400
5	1230	1270	1300	1370	1390	1410	1420	1430
6	1250	1290	1320	1390	1410	1430	1440	1450
7	1270	1310	1340	1410	1430	1450	1460	1470
8	1290	1330	1360	1430	1450	1470	1480	1490
9	1310	1350	1380	1450	1470	1490	1500	1510
10	1330	1370	1400	1470	1490	1510	1520	1530
11	1350	1390	1420	1490	1510	1530	1540	1550
12	1380	1420	1450	1510	1540	1560	1570	1580
13	1400	1440	1470	1540	1560	1580	1590	1600
14	1420	1460	1490	1560	1580	1600	1610	1620
15	1440	1480	1510	1580	1600	1620	1630	1640
16	1460	1500	1530	1600	1620	1640	1650	1660
17	1480	1520	1550	1620	1640	1660	1670	1680
18	1500	1540	1570	1640	1660	1680	1690	1700
19	1530	1570	1600	1660	1690	1710	1720	1730
20	1550	1590	1620	1690	1710	1730	1740	1750
21	1570	1610	1640	1710	1730	1750	1760	1770
22	1590	1630	1660	1730	1750	1770	1780	1790
23	1610	1650	1680	1750	1770	1790	1800	1810
24	1630	1670	1700	1770	1790	1810	1820	1830
25	1650	1690	1720	1790	1810	1830	1840	1850
26	1680	1720	1750	1810	1840	1860	1870	1880
27	1700	1740	1770	1830	1860	1880	1890	1900
28	1720	1760	1790	1860	1880	1900	1910	1920
29	1740	1780	1810	1880	1900	1920	1930	1940
30	1760	1800	1830	1900	1920	1940	1950	1960
31	1780	1820	1850	1920	1940	1960	1970	1980
32	1800	1840	1870	1940	1960	1980	1990	2000
33	1830	1870	1900	1960	1990	2010	2020	2030
34	1850	1890	1920	1980	2010	2030	2040	2050
35	1870	1910	1940	2000	2030	2050	2060	2070
36	1890	1930	1960	2030	2050	2070	2080	2090
37	1910	1950	1980	2050	2070	2090	2100	2110
38	1930	1970	2000	2070	2090	2110	2120	2130
39	1960	2000	2030	2090	2120	2140	2150	2160
40	1980	2020	2050	2110	2140	2160	2170	2180
41	2000	2040	2070	2130	2160	2180	2190	2200
42	2020	2060	2090	2150	2180	2200	2210	2220
43	2040	2080	2110	2180	2200	2220	2230	2240
44	2060	2100	2130	2200	2220	2240	2250	2260
45	2080	2120	2150	2220	2240	2260	2270	2280
46	2110	2150	2180	2240	2270	2290	2300	2310
47	2130	2170	2200	2260	2290	2310	2320	2330
48	2150	2190	2220	2280	2310	2330	2340	2350

49	2170	2210	2240	2300	2330	2350	2360	2370
50	2190	2230	2260	2320	2350	2370	2380	2390
51	2210	2250	2280	2350	2370	2390	2400	2410
52	2230	2270	2300	2370	2390	2410	2420	2430
53	2260	2300	2330	2390	2420	2440	2450	2460
54	2280	2320	2350	2410	2440	2460	2470	2480
55	2300	2340	2370	2430	2460	2480	2490	2500
56	2320	2360	2390	2450	2480	2500	2510	2520
57	2340	2380	2410	2470	2500	2520	2530	2540
58	2360	2400	2430	2500	2520	2540	2550	2560
59	2380	2420	2450	2520	2540	2560	2570	2580
60	2410	2450	2480	2540	2570	2590	2600	2610
61	2430	2470	2500	2560	2590	2610	2620	2630
62	2450	2490	2520	2580	2610	2630	2640	2650
63	2470	2510	2540	2600	2630	2650	2660	2670
64	2490	2530	2560	2620	2650	2670	2680	2690
65	2510	2550	2580	2640	2670	2690	2700	2710
66	2530	2570	2600	2670	2690	2710	2720	2730
67	2560	2600	2630	2690	2720	2740	2750	2760
68	2580	2620	2650	2710	2740	2760	2770	2780
69	2600	2640	2670	2730	2760	2780	2790	2800
70	2620	2660	2690	2750	2780	2800	2810	2820
71	2640	2680	2710	2770	2800	2820	2830	2840
72	2660	2700	2730	2790	2820	2840	2850	2860
73	2680	2720	2750	2810	2840	2860	2870	2880
74	2710	2750	2780	2840	2870	2890	2900	2910
75	2730	2770	2800	2860	2890	2910	2920	2930
76	2750	2790	2820	2880	2910	2930	2940	2950
77	2770	2810	2840	2900	2930	2950	2960	2970

A tanulók továbbhaladása

A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei

Az iskola magasabb évfolyamára léphet az a tanuló, aki a helyi tantervben előírt, a továbbhaladáshoz szükséges követelményeket teljesítette, beleértve a szükséges készségek meglétét és az elvárt kimeneteli követelményeket valamennyi tantárgyból.

Magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához, a tanulónak osztályozó vizsgát kell tennie, ha:

az iskola igazgatója felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,

az iskola igazgatója engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse,

egy tanítási évben 250 tanítási óránál többet mulasztott,

ha a tanuló mulasztása egy adott tantárgyból a tanítási órák 30%-át meghaladja,

magántanuló volt.

Ha a tanuló tanév végén bármely tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott, a nevelőtestület határozata alapján javítóvizsgát tehet, kivéve, ha háromnál több tantárgyból van elégtelen osztályzata.

Az évfolyamot megismételni köteles az a tanuló, aki az adott tanévben a javítóvizsgán nem felelt meg.

Az első évfolyamot megismételheti a tanuló szülői kérésre, ilyenkor bizonyítványt a tanuló a megismételt évről kap.

A tanuló az első évfolyamon csak abban az esetben utasítható évfolyamismétlésre, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztás miatt nem tudta teljesíteni, vagy a szülő írásban ezt kéri.

Évfolyamtól függetlenül idegen nyelvből a tanuló az idegen nyelv tanulásának első évében nem utasítható évfolyamismétlésre azért, mert a tanulmányi követelményeket nem teljesítette.

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Valamennyi tanulónak joga van képességei minél maradéktalanabb kibontakoztatására, személyiségfejlődésének támogatására. Külön figyelmet kell fordítani a valamilyen okból hátrányos helyzetbe került tanulókra, akiknek olyan támogató környezetre van szükségük, amely biztosíthatja iskolai sikerességüket.

Iskolánk – többek között – az alábbi segítséget nyújtja számukra az esélyegyenlőség megteremtése érdekében:

kulcskompetenciák fejlesztését,

az oktatásban használt információs, kommunikációs technológiák alkalmazását, a digitális tananyagok felhasználásának elősegítését,

méltányos és egészséges tanulási környezet kialakítást,

a pedagógusok módszertani kultúrájának fejlesztését,

tapasztalat-, élményszerzésen alapuló tanulást,

a differenciáló módszerek alkalmazását,

a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelését,

a mindennapos testedzés, a mozgás, sportolás biztosítását,

környezettudatos szemléletű oktatás-nevelést,

egészségügyi, szociális támogató rendszer kialakítását,

hatékony, új tanulási módszerek elsajátíttatását és alkalmazását a tanórákon,

a tanulói aktivitás növelésévt a tanítási órákon,

a tanulási attitűd pozitív átformálását,

a továbbtanulás támogatását,

személyiségfejlesztést és közösségépítést,

a szabadidő hasznos eltöltésének elősegítését,

partnerközpontú nevelést.

ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA

1. NEVELÉSI PROGRAM

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. A közoktatásról szóló, többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: közoktatásról szóló törvény)
10. § (3) bekezdése kimondja, hogy a gyermek
nek, tanulónak joga, hogy adottságainak, képességeinek, érdeklõdésének megfelelõ nevelésben és oktatásban részesüljön, képességeihez mérten tovább tanuljon, valamint tehetségének felismerése és fejlesztése érdekében alapfokú művészetoktatásban vegyen részt.
Az alapfokú művészetoktatás a művészi kifejezõkészséget alapozza meg, elõsegíti a szakmai orientációt, valamint a szakirányú továbbtanulásra történõ felkészülést. A művészetoktatás fontos szerepet tölt be a nemzeti hagyományok ápolásában, a nemzeti értékek megõrzésében, a különbözõ kultúrák iránti nyitottság kialakításában, a kortárs művészet értõ befogadásában.

2. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja a művészeti–kulturális műveltség azon elemeit, továbbépíthetõ alapjait tartalmazza, amelyeket ezekben az intézményekben elsajátíthat minden tanuló.

3. A követelmény és tantervi program a tartalmi szabályozást úgy valósítja meg, hogy az egységes alapra az iskolák, a pedagógusok, a tanulók sokféle, differenciált tevékenysége épülhessen. Lehetõséget ad az iskolafenntartók, a szülõk, a tanulók érdekeinek, a pedagógusok szakmai törekvéseinek érvényesítésére, valamint az adott körülmények, feltételek figyelembevételére. Lehetõvé teszi, hogy az iskolák és a tanulók a tananyag feldolgozásához, elmélyítéséhez és kiegészítéséhez, a követelmények teljesítéséhez, sajátos szükségleteik, igényeik kielégítéséhez megfelelõ idõvel rendelkezzenek. E célok érdekében a tantervi program és óraterve az egységes követelményeket úgy állapítja meg, hogy azok teljesítéséhez – átlagos feltételek mellett – a jogszabályokban meghatározott képzési idõ keretében lehetõség nyíljon kiegészítõ tartalmak és követelmények meghatározására is.

4. A követelmény és tantervi program lehetõvé teszi különbözõ tankönyvek, segédletek és taneszközök alkalmazását.

ALAPELVEK, CÉLOK

1. Az alapfokú művészetoktatási intézmény a zeneművészet, táncművészet, képzõ– és iparművészet, valamint a színművészet és bábművészet területei iránt érdeklõdõ tanulók számára biztosítja készségeik, képességeik fejlesztését, alkotó és önkifejezõ képességeik kibontakoztatását, tehetségük gondozását. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja (a továbbiakban: követelmény és tantervi

program) a speciális művészeti készségek és ismeretek fejlesztését képezõ tartalmakat és tudásszintet meghatározó alapdokumentum. A követelmény és tantervi program segítséget nyújt ahhoz, hogy az alapfokú művészetoktatás valamennyi hazai intézményében az alapvetõ nevelési és oktatási tartalmak egységesen és arányosan érvényesüljenek.

2. A követelmény és tantervi program határozza meg azokat a kötelezõ és alapvetõ tartalmakat, amelyek adott művészeti ágon belül az alapfokú művészetoktatási intézmények közötti átjárhatóságot biztosítják. Az egységesítést szolgáló közös alapra építhetik az alapfokú művészetoktatási intézmények pedagógiai programjukat, azon belül helyi tantervüket, melyet a helyi igények és célok figyelembevételével fogalmazhatnak meg.

3. Az alapfokú művészetoktatás olyan fejlesztõpedagógiát képvisel, amelyben a hangsúly a követelmények teljesítésével történõ képesség– és személyiségfejlesztésen van. A tantervi szabályozás rugalmassága révén hozzájárul az integrált oktatás–nevelés megvalósításához, az esztétikai–művészeti tudatosság és kifejezõkészség kompetenciaterület fejlesztéséhez. A tananyag a különbözõ művészeti területek azon alapvetõ tartalmait foglalja magába, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a zene–, a tánc–, a képzõ– és iparművészeti, valamint a szín– és bábművészeti műveltség megalapozásához, a különbözõ kompetenciák fejlesztéséhez. A tananyag eszköz a tanulók értelmi, érzelmi és kifejezõképességeinek fejlesztésében. A művészetoktatás a készség–és képességfejlesztést, az ismeretgazdagítást a személyiségformálás eszközeként kezeli, követelményeit a gyermek életkori fejlõdési jellemzõihez igazítja.

4. A művészetoktatás tantervi programja az egyes művészeti területek követelményeire, a művészeti ágak sajátos nevelési és oktatástörténeti értékeire, a művészeti nevelés tapasztalataira, a művészetpedagógiai és művészetpszichológiai kutatások eredményeire, a magyar művészeti nevelés nemzetközileg is elismert gyakorlatára épül.

AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI NEVELÉS SZEREPE A TANULÓK SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSÉBEN

1. Az alapfokú művészeti oktatás–nevelés a teljes emberré válást (az értelmi és érzelmi nevelés közötti összhangot), a közösségformálást, a szociokulturális hátrányok csökkentését, a kulcskompetenciák fejlesztését, a világ komplex befogadását, az önkifejezést és örömet jelentõ alkotás lehetõségét, a tehetséggondozást segíti elõ. A különbözõ művészeti területekkel összefüggõ gyakorlati tevékenységek, kreatív feladatok által az ismeretek élményszerűvé, a tanulók sajátjaivá válnak, segítik a mélyebb megismerést, és fejlesztik a kreativitást. A művészetekkel való foglalkozás hozzájárul az észlelés érzékenységének, a kifejezés árnyaltságának fejlesztéséhez.

2. A művészeti tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetõségét. A művészeti nevelés biztosítja a tanulás személyes tapasztalati módját. A tanulók élményszerű tapasztalatokon keresztül ismerhetik meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a zeneművészetben, táncművészetben, képzõ– és iparművészetben, valamint a szín– és bábművészetben ötvözõdnek.

3. Az alapfokú művészeti nevelés feltárja a művészet megörökítõ, átörökítõ szerepét, megérteti, hogy az alkotás az egyik legértékesebb emberi alapképesség.
4. A művészeti nevelés megalapozza a tanuló esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az alkotómunka iránti igényét. A rendszeresen átélt pozitív élmények alakítják ki azokat az emberi tulajdonságokat, magatartási szokásokat, melyek a művészetek területén az eredményesség összetevõi.

5. A művészeti nevelés az alkotó típusú tevékenységek megismertetése által járul hozzá az akarati, az alkotó–alakító cselekvõképesség fejlesztéséhez.

6. A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozót segíti abban, hogy megtalálja, megõrizze és fejlessze identitását, vállalja önmagát, megmutassa a kisebbség értékeit, erõsítse a közösséghez való kötõdését.

A MŰVÉSZETI NEVELÉS CÉL- ÉS FELADATRENDSZERE

Az alapfokú zeneoktatás cél- és feladatrendszere

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.
Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.
A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, fogékonyság - alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására
A zeneoktatás a különböző zenei műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel.
Feladatok:
A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység kialakítása).
A zenei olvasás és írás alapfokot meghaladó készségének megalapozása és kifejlesztése.
A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.
Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség átadása.
A zenei műszavak és jelentésük megismertetése.
A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.

A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
A kortárs zene befogadására nevelés.

A tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
Az értékes zene megszerettetése. A növendékek zenei ízlésének formálása.
A tanulók életkorának megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés. A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.
A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a zenei életben.
Tehetséggondozás.
A zenei pályát választó növendékek felkészítése szakirányú továbbtanulásra.
A növendékek rendszeres, céltudatok, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése.
Közreműködés az egyéb intézmények kulturális rendezvényein.
Az amatőr zenekarokban, kamaraegyüttesekben, kórusban történő aktív részvételre való előkészítés, ösztönzés.
Cserekapcsolatok létesítése hazai és – lehetőség szerint – külföldi zeneoktatási intézményekkel.

A szín és bábművészeti oktatásának cél- és feladatrendszere

Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi nevelés lehetőséget biztosít a színművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére, ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására, figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi-dramatikus tapasztalatait.

A képzés nyújtson lehetőséget a színművészet területén:
minél változatosabb dramatikus tevékenységformákban való részvételre;
a színpadi megjelenítés törvényszerűségeinek megismerésére;
differenciált feladatokon keresztül a dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerésére, azok széles körű alkalmazására;
az alapvető színpadtechnikai eljárások megismerésére;
a színjáték kulturális tradícióinak megismerésére;
a tanulók drámával és színházzal kapcsolatos fogalmi készletének, aktív szókincsének bővítésére;
arra, hogy a tanulók az élet más területein elsajátított ismereteiket, készségeiket a színjátékban is alkalmazni tudják;
minél több élő és rögzített színházi előadás – köztük társaik által készített produkciók – megtekintésére;

a színházi-drámai formával való kísérletezésre, továbbá a színjátéknak mint művészi kommunikációs formának megtapasztalására;
a közös alkotómunka adta örömteli együttlétre; arra, hogy a tanulók egyénileg és csoportosan előadást tervezhessenek, létrehozhassanak, illetve a létrejött előadást bemutathassák;
az önkifejezésre;
az önértékelésre annak érdekében, hogy a tanulók képessé váljanak saját eredményeik felismerésére, és azokat a színházi tanulmányaik során hasznosítani is tudják.

Az alapfokú táncművészeti oktatás cél- és feladatrendszere

Az alapfokú művészetoktatás követelményei, és tantervi programja lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének és mozgáskultúrájának sokirányú fejlesztésére, fizikai

állóképességének, ügyességének, cselekvő biztonságának, ritmusérzékének, hallásának, tér- és formaérzékének fejlesztésére, gazdagítására. Egészséges életmódra, magabiztosságra, határozottságra, érzelmi nyitottságra neveli. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenység és a művészetek iránt. Kibontakoztatja a tanulók kreativitását, improvizációs képességét, készségét.

A program keretében folyó táncművészeti nevelés alkalmat ad a táncművészet különböző műfajai iránt érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását. Figyelembe veszi az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tapasztalataira, folyamatos technikai fejlődésére építve gyarapítja ismereteiket, fejleszti képességeiket és alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon képességeiktől és a szorgalmuktól függően fejleszthetik tánctechnikai, előadói műveltségüket és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.

A táncművészeti oktatás célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára, illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével, megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra, műveltség megszerzésére.

A képző- és iparművészeti oktatás cél- és feladatrendszere

A képzés keretében sajátítsák el a gyerekek a vizuális nyelv síkbeli és térbeli alapjait.
Ábrázolási készségük jusson olyan fokra, hogy ezen eszköztár birtokában képesek legyenek saját gondolataik és érzéseik kifejezésére.
A választott képző- vagy iparművészeti területen belül - a szövés tanszakon -szerezzék meg a mesterségbeli tudás alapelemeit.
A műalkotások elemzésével járuljon hozzá a tagozaton folyó tevékenység a gyerekek történeti, esztétikai és emberismeretének gyarapodásához.
A művészeti tevékenység eredményeként váljanak a tanulók a műalkotások értő befogadóivá, formálódjon ízlésük, tegyenek szert a látható világban való eligazodás képességére, fejlődjön kritikai érzékük.
A gyermeki személyiség általános fejlesztése mellett legyen alkalmas a képzés a művészeti pályára való hatékony felkészítésére.
Ösztönözze a tanulókat rendszeres kiállítás- és múzeumlátogatásra, hagyomány- őrzésre, a rádió és a televízió képzőművészeti műsorainak figyelemmel kísérésére és alkotótáborokban, pályázatokon való részvételre.

A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

A művészeti tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét, biztosítja a tanulás személyes tapasztalati módját. A tanulók élményszerűen tapasztalhatják meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a különböző művészeti területeken megjelennek. A művészeti nevelés feltárja a művészet megörökítő, átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás a legértékesebb emberi alapképesség.

Az alkotómunka hatékony eszköze a személyiségfejlesztésnek: különösen a kamasz, majd ifjúkorba lépő fiatalok személyiségének kialakulásához, gazdagításához, énképének, önismeretének fejlesztéséhez, önmeghatározásához, érzelmei kifejezéséhez, gondolatai megfogalmazásához, az önkifejezéshez járul hozzá.

A sokszínű tevékenységformák a személyiségfejlődés rendkívül érzékeny, fontos, és meghatározó szakaszában nyújtanak közösségi élményt, adnak hiteles – az önértékelést segítő – visszajelzést a tanulóknak. Ebben az életkorban egyén és közösség, belső és külső világ, legalitás és moralitás konfliktusának feldolgozásához pótolhatatlan segítséget nyújtanak. Akkor kínálnak közös értékrendet, társas együttlétet, amikor az egyén sokszor magára marad kétségeivel, amikor tudatosítja a világ feloldhatatlan ellentmondásait, szólamok, eszmék és valóság kontrasztját. Feladat a személyiség önfejlesztésének elősegítése, amelynek alapja a tanulók önismeretének gazdagítása, hogy képesek legyenek saját lehetőségeik és korlátaik felismerésére.

Kiemelt feladataink:

- az önismeret, önelfogadás, önértékelés képességének kialakítása, fejlesztése;
- az alkotókészség fejlesztése;
- a társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az együttműködési készség kialakítása, a kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása;
- az érdeklődés felkeltése a kultúra, a társadalmi jelenségek és problémák iránt;
- a közösségi tevékenységek iránti igény kialakítása.

A fejlesztés eszközei:

- önismereti, együttműködési, kommunikációs képességeket fejlesztő gyakorlatok a tantárgyak tananyagába és követelményeibe beépítve vagy tanórán kívüli tréningekkel;
- produkciók létrehozása (vizsgák, versenyek, fesztiválok, iskolai ünnepek);
- a tanulói produkciókról, tanórai tevékenységekről videofelvétel készítése, annak visszanézése, elemzése, értékelése az önértékelés képességének fejlesztésére;
- színház-, koncert, kiállítás és múzeumlátogatások;
- iskolai és iskolán kívüli kulturális rendezvényeken való szereplés, illetve részvétel motiválása (amennyiben a tevékenység hozzájárul a helyi tantervben megfogalmazott követelmények teljesítéséhez).

Az iskolában oktató pedagógusok, művészek a tanítási-tanulási folyamat megszervezése során kiemelten fontosnak tartják a tanulók motiválását, a tanulói aktivitás biztosítását és differenciálását.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka egyrészt a tananyagba beépítve, másrészt az oktatók, a művészek és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, illetve a tanulói közösségen keresztül érvényesül.

A közösségben kialakuló értékrend, normák, szabályok, elvárások segítik az egyént a döntésekben, a felelősségvállalásban.

A közösségfejlesztés területén kiemelt feladataink:

- az iskolai tanulói közösség egyéni arculatának kialakítása;
- a közösség hagyományainak megismertetése;
- a tanulói közösség tevékenységének megszervezése, összehangolása;
- a tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek kialakítása, folytonosságának elősegítése.

A fejlesztés eszközei:

- produkciók létrehozása, bemutatása;
- a szűkebb és tágabb közösség ünnepeinek megtartása, ünnepteremtés;
- iskolai hagyományok teremtése, megőrzése (karácsonyi hangverseny, művészeti gála műsor, művészeti táborok);
- tanórán kívüli foglalkozások biztosítása: témahéthez, intézményi projektekhez kapcsolódó programok;
- a tanulók, illetve a tanulók és a pedagógusok közös problémamegoldó tevékenységén alapuló foglalkozások biztosítása.

Az iskolai közösség kialakítása, fejlesztése csak a tanulók aktív részvételével, közreműködésével valósítható meg.

Feladatunk a fent megfogalmazott keretek között az iskolai közösség és a tágabb társadalmi környezet közötti kapcsolat biztosítása is.

A tehetség, képesség kibontakozását segítő pedagógiai tevékenység

A képességek feltárása, a tehetség felismerése folyamatosságot, valamint a pedagógus, szülő, tanuló együttműködését igénylő feladat. Iskolánk alapvető feladatai közé tartozik a tehetségek felkutatása, gondozása, kibontakozásuk elősegítése.

A tehetségfejlesztés iskolánkban alkalmazott módjai:

- gazdagítás és elmélyítés (differenciálás, nyitott feladatok, különböző munkatempó, egyéni fejlesztés, különféle csoportosítás osztályon, évfolyamon belül, a tehetséges tanulók minél nagyobb önállóságot, alkotó jellegű feladatot kapnak);
- gyorsítás (több évfolyam anyagát rövidebb idő alatt teljesítheti a tanuló).

A tehetségfejlesztés feladatai, eszközei:

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- tanórai és tanórán kívüli tehetséggondozó foglalkozások (neves szakemberek bevonásával szervezett tréningek, kurzusok, táborok az önismeret, az önértékelés, a művészi kifejezőkészség, a problémamegoldó készség fejlesztésére, az ismeretek bővítésére);
- felkészítés versenyekre, fesztiválokra: Hajdú-Bihar Megyei Néptánc Fórum, Sárrétmenti Néptánc Fesztivál stb.
- kiállítások, hagyományőrző programok szervezése;
- felkészítés szakirányú továbbtanulásra
- együttműködés felnőtt hagyományőrző csoportokkal (pl. Szélrózsa Néptánc Együttes)

A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

A pedagógiai program végrehajtásához szükséges eszközöket és felszereléseket az alapfokú művészetoktatás tekintetében az intézmények működéséről szóló 11/1994. (VI. 08.) MKM rendelet 7. számú mellékletében előírtak, valamint helyi tantervi programunk speciális szükségletei alapján a következőkben határozzuk meg.

Helyiségek a művészeti ágak közös követelményei alapján

Helyiségek	Mennyiség (db)		
	11/1994. (VI. 8.) MKM rendeletben előírt minimum mennyiségi mutató	Székhely 5 csoport (100 fő)	Telephely 3 csoport (60 fő)
igazgatói iroda	iskolánként 1	1	–
igazgatóhelyettesi iroda	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	1	1
gazdasági vezetői iroda	önálló gazdálkodás esetén iskolánként (székhelyen) 1	1	–
ügyviteli helyiség	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	1	1

nevelőtestületi szoba	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	1	1
könyvtár	iskolánként 1	1	–
Kiszolgáló-helyiségek			
szertár, raktár (jelmeztár)	iskolánként 1	1	1
aula (előtér, várakozó)	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	1	1
porta	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1 (előtérben is kialakítható)	1	1
személyzeti WC	épületenként, nemenként 1	nemenként 1	nemenként 1
tanulói WC	épületenként, szintenként, nemenként 1	nemenként 1	nemenként 1
öltöző, zuhanyzó	iskolánként (székhelyen és telephelyen) nemenként 1	nemenként 1	nemenként 1
elsősegély-helyiség	iskolánként 1	1	1

Helyiségek felszerelése és egyéb berendezési tárgyai

Helyiségek **bútorzata és egyéb berendezési tárgyai**	**Mennyiség (db)**		
	11/1994. (VI. 8.) MKM rendeletben előírt minimum mennyiségi mutató	Székhely 5 csoport (100 fő)	Telephely 3 csoport (60 fő)
igazgatói iroda			
íróasztal	1	1	–
szék	1	1	–
tárgyalóasztal	1	1	–
szék	2	2	–
iratszekrény	1	1	–
fax	1	1	–
telefon	1	1	–
igazgatóhelyettesi iroda, gazdasági vezetői iroda, ügyviteli helyiség			
asztal	a felnőttlétszám figyelembevételével	1	1
szék	a felnőttlétszám figyelembevételével	1	1
iratszekrény	1	1	1
lemezszekrény	1	1	–
fénymásoló	1	1	1
számítógép asztallal, székkel	1	1	1
nyomtató	1	1	1
telefon	1	1	1
nevelőtestületi szoba			
fiókos asztal	a pedagóguslétszám szerint 1	2	2
szék	a pedagóguslétszám szerint 1	2	2
napló- és folyóirattartó	1	1	1
könyvszekrény	2	2	2
ruhásszekrény, fogas	a pedagóguslétszám figyelembevételével	2	2
mosdókagyló	1	1	1
tükör	1	1	1

Könyvtár

tanulói asztal, szék	az iskolai osztály egyidejű foglalkoztatásához szükséges mennyiségben	20	–
egyedi világítás	olvasóhelyenként 1	20	–
könyvtárosi asztal, szék	1-1	1-1	–
szekrény (tároló)	háromezer könyvtári dokumentum elhelyezésére	1	–
tárolók, polcok, szabadpolcok	2	2	–
létra (polcokhoz)	1	1	–
telefon	1	1	–
fénymásoló	1	1	–
számítógép, nyomtató	1-1	1-1	–
videolejátszó, -felvevő) televízióval	1	1	–
CD	1	1	–
írásvetítő	1	1	–
Egészség- és munkavédelmi eszközök			
mentőláda	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	1	1
zárható gyógyszerszekrény	iskolánként (székhelyen és telephelyen) 1	1	1

Az egyes művészeti ágak eszköz és felszerelés jegyzékét a helyi tanterv tartalmazza.

A szülő, a tanuló, a pedagógus együttműködésének formái és továbbfejlesztésének lehetőségei

A tanulókkal kapcsolatos feladatok:

- szaktanári, tanulói, szülői közös tevékenységet igénylő feladatok, programok, szervezése (bemutatók, kiállítások, nyílt napok, táborok, tanulmányi kirándulások);
- a tanulók bevonása az iskolai rendezvények szervezésébe;
- diákönkormányzat munkájának elősegítése, fejlesztése;
- a tanulók véleményének kikérése az őket érintő döntések előtt;
- a tanulói véleménynyilvánítás változatos lehetőségeinek megteremtése (fórumok, kérdőívek, interjúk stb.).

A szülőkkel kapcsolatos feladatok:

- együttműködés az intézményi szülői munkaközösséggel
- éves munkaterv szerint legalább két szülői értekezlet, valamint legalább két fogadóóra biztosítása, az ezen felül szervezett alkalmakról az érintetteket külön kell tájékoztatni;
- levelezés, értesítő, telefon, intézmény honlap;
- a szülői véleménynyilvánítás változatos lehetőségeinek megteremtése (fórumok, kérdőívek, interjúk);
- tájékoztatás az iskola célkitűzéseiről, pedagógiai programjáról, illetve éves programjáról;
- a szülők meghívása nyílt napokra, vizsgákra, bemutatókra, iskolai rendezvényekre, tanulmányi kirándulásokra;
- a szülők bevonása az iskolai rendezvények szervezésébe.

2. HELYI TANTERV

AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁSI INTÉZMÉNYÜNKBEN MŰVÉSZETI ÁGANKÉNT AZ ALÁBBI TANSZAKOKON, TAGOZATOKON FOLYIK AZ OKTATÁS

- zeneművészeti ág: -billentyűs tanszak: zongora
  -fafúvós tanszak: furulya, fuvola, klarinét
  -vonós tanszak: hegedű
- táncművészeti ág: -néptánc tanszak
  -moderntánc tanszak
- képző- és iparművészeti ág: -grafika-festészet tanszak
- szín- és bábművészeti ág: -színjáték tanszak

ZENEMŰVÉSZETI ÁG

A) KLASSZIKUS ZENE

I. Fejezet

AZ ALAPFOKÚ ZENEOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.
A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.
Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.
A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, fogékonyság – alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására, az önálló ismeretszerzés képességére, a hagyományos és az új típusú kultúraközvetítő eszközök alkalmazásával.
A zeneoktatás a különböző zenei műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel. Kiemelten fejleszti a közösséggel való együttműködés képességét, az érzelmi és társas intelligenciát.

A képzés struktúrája

Tanszakok és tantárgyak
Fafúvós tanszak tantárgyai: furulya, fuvola, klarinét,
Billentyűs tanszak tantárgyai: zongora,
Vonós tanszak tantárgyai: hegedű,
Zeneismeret tanszak tantárgyai: szolfézs, zenetörténet–zeneirodalom, egyházzene,

„A" TAGOZAT

Főtárgy: hangszeres tantárgyak
Kötelező tantárgy: szolfézs kötelező*
Kötelezően választható tantárgyak: szolfézs, zenetörténet–zeneirodalom,
Választható tantárgyak: zenetörténet–zeneirodalom, egyházzene,
Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres (kivéve zongora tantárgy) tantárgyakhoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

* Ha a tanuló már teljesítette a kötelező tantárgy követelményeit (szolfézs alapfok 4. évfolyam), akkor helyette a kötelezően választható tantárgyak közül körül köteles egyet felvenni.

Óratervek
Az „A" tagozatos óratervek magukba foglalják az előképző, az alapfokú és továbbképző évfolyamokat. Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú évfolyamok, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyam számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összes óra:	4	4	4–5	4–5	4–5	4–5	4–5	4–5	4-5	4-5	4-5	4-5

A képzés évfolyamainak számai
(2)+6+4évfolyam: furulya, fuvola, klarinét, zongora, hegedű,

A tanszak kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevétele mellett a tanuló más művészeti ág (képző– és iparművészeti, táncművészeti, szín– és bábművészeti ág) képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama
Főtárgy: „A" tagozaton 2x30 perc (egyéni)
Kötelező tantárgy: „A" tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc (csoportos)

Kötelezően választható tantárgy: 5–10. évfolyamig
Csoportos foglalkozás: 2x45 perc
Választható tantárgy: 1. évfolyamtól a képzés teljes idejében 1 tantárgy.
Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc
Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc
Korrepetíció ideje:
Hangszeres tanszakok: (minimum)

Ek.1.–2. és 1.évfolyam 5 perc
2–3. évfolyam 10 perc
4. évfolyamtól 15 perc

„B" TAGOZAT

Főtárgy: hangszeres és vokális tanszakok – alapfok 2. évfolyamától javasolt.
Kötelező tantárgy: szolfézs
Kötelezően választható tantárgy: zongora (kivéve a zongora főtárgy esetében) a 3. évfolyamtól
Választható tantárgyak: zenetörténet–zeneirodalom, egyházzene
Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres (kivéve zongora tantárgy)

Óratervek

Az „B" tagozatos évfolyamok óratervei magukba foglalják az előképző, az alapfokú és továbbképző évfolyamokat. A zárójelbe tett évfolyamok az „A" tagozaton végzett előtanulmányokat jelentik. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv
Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy					1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgy			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összes óra:	4	4	4–5	4–5	4–5	4–5	4–5	4–5	4-5	4-5	4-5	4-5

A képzés évfolyamainak száma
(2+1)+5+4 évfolyam: furulya, fuvola, klarinét, zongora, hegedű,

A tanítási órák időtartama
Főtárgy: „B" tagozaton 2x45 perc (egyéni)
Kötelező tantárgy: 2x45 perc (csoportos)
Kötelezően választható tantárgy:
Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc
Választható tantárgy: 1 foglalkozás
Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc
Korrepetíció ideje:
Hangszeres tanszakok:
2. évfolyam 15 perc
3–4. évfolyam 20 perc
5. évfolyamtól 25 perc

A ZENEOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a zeneoktatás területén
Bemeneti kompetencia:
– Azok az adottságok és képességek, amelyek alkalmassá teszi az oktatásba bekapcsolódó tanulót arra, hogy elsajátítsa a zenetanuláshoz szükséges kompetenciákat.
Szakmai kompetencia
– A zenei képességek és készségek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység).
– A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és fejlesztése.
– A hangszeres technikai készség, az improvizációs készség fejlesztése.
Személyes kompetencia
– Érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom.
Társas kompetencia
– Együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélésben.
– Esélyegyenlőség
Módszertani kompetencia
– Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
– Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása.
– A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
– A főbb zenei műfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének, az előadóművészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
– A kortárs zene befogadására nevelés.
– A tanulók zenei ízlésének formálása, a tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
– A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.
– Tehetséggondozás.
– Hátrányos helyzetűekkel való differenciált foglalkozás
– A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei
Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.
Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett,

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével az iskola helyi tantervében kell meghatározni.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.
A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata.
Vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak

Alapvizsga tantárgyai

Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, vagy szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók, valamint zeneelmélet főtanszakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Írásbeli vizsga tantárgya:
Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet
Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „B” tagozat: szolfézs
Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs
Zenetörténet–zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet–zeneirodalom,
Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet,
Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

2. Szóbeli vizsga tantárgya
Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „B” tagozat: szolfézs
Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs
Zenetörténet–zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet–zeneirodalom,
Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet,
Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

3. Gyakorlati vizsga tantárgya
Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” és „B” tagozat, kamarazene főtárgy („A” tagozat): főtárgy
Szolfézs „A” és „B” tagozat, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): tanult hangszer

Záróvizsga tantárgyai
Az záróvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. A záróvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, vagy szóbeli vizsga között. A. „B” tagozatos, valamint zeneelmélet főtanszakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Írásbeli vizsga tantárgya:
Hangszeres tanszakok „A” tagozat: szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet
Hangszeres tanszakok „B” tagozat: szolfézs
Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs
Zenetörténet–zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet–zeneirodalom
Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet
Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

2. Szóbeli vizsga tantárgya
Hangszeres tanszakok „A” tagozat: szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet
Hangszeres tanszakok „B” tagozat: szolfézs
Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs
Zenetörténet – zeneirodalom főtárgy („A” tagozat):-zenetörténet – zeneirodalom
Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet
Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

3. Gyakorlati vizsga tantárgya:
Hangszeres tanszakok „A” és „B” tagozat, kamarazene főtárgy („A” tagozat): főtárgy
Szolfézs, zeneelmélet és zeneirodalom–zenetörténet főtárgy „A” tagozat: a tanult hangszer

A vizsgák ideje:
Hangszeres főtárgyak
Gyakorlati vizsga

„A” tagozat minimum 10 perc
„B” tagozat minimum 10 perc
Elméleti tantárgyak
„A” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc
„B” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 15 perc

Szolfézs főtárgy
Gyakorlati vizsga:
„A” tagozat minimum 10 perc
„B” tagozat minimum 10 perc
Elméleti vizsga:
„A” tagozat írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc
„B” tagozat írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 15 perc

Zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet főtárgy („A” tagozat)
Gyakorlati vizsga: minimum 10 perc
Elméleti vizsga: írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc

Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat)
Gyakorlati vizsga: minimum 10 perc
Elméleti vizsga: írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 10 perc

Kamarazene főtárgy („A” tagozat)
Gyakorlati vizsga: minimum 10 perc

Előrehozott vizsga
Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.
Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt szervezhető.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés
Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – az adott tanévben döntőbe került.
Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett művészeti alapvizsgával vagy záróvizsgával, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése
A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni.
Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.
A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.
Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.
Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

ZONGORA TANTERV

A zongoratanítás feladatai:
Ismertesse meg a tanulókkal
– a zongora alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét (kalapács–mechanika, pedálszerkezet, hangolás), akusztikai sajátosságait,
– a hangszer gazdag irodalmának legjelentősebb zeneszerzőit és előadóművészeit,
– a hangszer kialakulásának vázlatos történetét.

Alakítson ki
– a testarányoknak megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,
– megfelelő kéztartást,
– független játszóapparátust (ujjak, kar), a kezek önállóságával,

– rugalmas, laza ízületeket (váll, könyök, csukló, ujjtő),
– az adottságok alapján kiegyenlített zongoratechnikát (sima pozícióváltást, a kezek ügyes alá– és fölétevését),
– differenciált billentést, ujjvégérzetet.
Tegye képessé a tanulókat arra, hogy
– tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni és azon játszani,
– tudja a zongorajáték alapelemeit, játékformáit (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), a billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
– tudja a zongorapedálokat megfelelően használni,
– a mű mondanivalójának megfelelően tudja kifejező hangon, hangszínben, hangerőben, gazdagon megszólaltatni a hangszert, a zenei karaktereket megvalósítani,

Fejlessze a tanuló
– muzikalitását a hajlékony, dinamikában árnyalt dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával,
– zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,
– metrum– és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartását,
– kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját,
– hangszerkezelését, technikáját az ügyesítők, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.

Helyi sajátosságok: Szereplés az évenként ismétlődő iskolai és községi rendezvényeken: Március - Jótékonysági est, Április 14. – Földes napján megrendezett ünnepi testületi ülés, Karácsonyi hangverseny.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Az életkori és egyéni sajátosságok miatt a haladás üteme személyre szabott. Az oktatási programot és az alkalmazott tanári módszert az éneklésre, az ösztönösségre és a gyermeki alkotófantáziára alapozva kell kialakítani.
Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– a hangszer vázlatos megismerése,
– tájékozódás a billentyűzeten (fehér–fekete billentyűk, regiszterek stb.),
– gyermekdalok tanulása,
– elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
– azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
– az elemi szintű kottaolvasás előkészítése.

Hangszerkezelés és technika:
– készségfejlesztő játékok,

– a non legato, legato játék alapjai,
– a kézfüggetlenítés előkészítése,
– különböző kifejezésmódok, érzelmek, hangszeres megvalósítása játékos formában,
– kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
– egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Ajánlott tananyag
Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet
Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
Papp L.: Zongora ABC

Követelmény:
Helyes ülésmód.
Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.
Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről)

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– tájékozódás a billentyűzeten (fehér–fekete billentyűk, regiszterek stb.),
– gyermekdalok tanulása,
– elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
– azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
– elemi szintű kottaolvasás.

Hangszerkezelés és technika:
– készségfejlesztő játékok,
– a non legato, legato, staccato játék alapjai,
– a kézfüggetlenítés előkészítése,
– különböző kifejezésmódok, érzelmek hangszeres megvalósítása játékos formában,
– kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
– egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Ajánlott tananyag:
Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet
Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
Papp L.: Zongora ABC
Lakos Á.: Zongoraiskola

Követelmény:
Helyes ülésmód.
Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.
Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.
Kottaolvasás kezdő szinten.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről)

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat

1. évfolyam „A" tagozat

Az 1. évfolyam tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült.

Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– ismerkedés a zongorával (a hangszer felépítése, működése stb.),
– dallamsorok, motívumok azonosságának, hasonló részek különbözőségeinek felismerése (kérdés–felelet),
– kulcsok, előjegyzések, módosítójelek,
– ütemmutatók: 2/4, 3/4, 4/4,
– pentachord, pentaton,
– dúr és moll hangsor, vezetőhang,
– hangközök: oktáv, kvint, kvart, szekundok, tercek,
– hangjegyértékek (egész, fél, negyed, nyolcad), szünetjelek,
– nyújtópont (fél és negyed érték mellett), nyújtott, élesritmus, triola,
– kottaolvasás hangnévvel, ritmusban,
– a kottában előforduló zenei műszavak, jelzések értelmezése,
– tájékozottság a magyar gyermek– és népdalokban (sorszerkezet),
– a klasszikus zenei stílus alapjai,
– a kortárs zene néhány alapeleme, notációja,
– formálás: indítás–lezárás.

Hangszerkezelés, technika:
– helyes ülésmód,
– a kar és az ujjak együttműködése, a kezek függetlenítése ritmikában, billentésben,
– a staccato és a legato játékmód különböző formái,
– a pozícióérzet, a pozíciós ujjrend kialakítása,
– az ujjalátevés előkészítése,
– pentachordok, skálajáték külön kézzel, kettősfogások, a kisakkord,
– unisono, tükörjáték, dudabasszus.

Ajánlott tananyag
Bartók: Mikrokozmosz I.
Zongoraiskola I. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.)

Követelmény
Egyszerű népdalfeldolgozások, négykezesek.
A megismert stílusokat képviselő művek kottahű megszólaltatása.
Kottaolvasás violin– és basszuskulcsban.

A tudásszintnek megfelelő zenei anyag egy részének memorizálása, az otthoni gyakorlás kialakítása.
A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három mű kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– az előzőekben tanultak ismétlése,
– a dúr és moll hangsor szerkezete, hangközei, hármashangzat,
– tonika, domináns, szext, szeptim hangközök
– nyújtópont nyolcad után, szinkópa, triola, új ütemmutatók,
– a zenei építkezés alapkövei (periódus, visszatérés, két– és háromtagú forma),
– barokk és klasszikus táncok, azok főbb jellemvonásai,
– lapról játék egy szólamban,
– jelek, idegen kifejezések ismerete.

Hangszerkezelés, technika:
– a kezek függetlenítése (dallam és kíséret),
– dúr és moll skála, külön kézzel,
– kisakkord és fordításai (kézalkattól függően a későbbiekben nagy akkord), kettősfogás, hármashangzat–felbontás,
– etűdjáték (a zenei anyaghoz kapcsolódóan).

Ajánlott tananyag
Bartók: Mikrokozmosz I.
Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)
Kabalevszkij: 12 könnyű zongoradarab (Moszkva)
Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Kurtág Gy.: Játékok I–II., VI. (EMB)
Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)
Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.)
Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)
Weiner: 3 kis négykezes darab
Bartók Béla: Gyermekeknek I. kötet

Követelmény:
Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző karakterű barokk, klasszikus, XX. századi művek.
A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három különböző stílusú mű kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– az előző évek anyagának ismétlése, továbbfejlesztése,
– a szubdomináns funkció, kvintkör/kvintoszlop,
– hangnemi változások megfigyelése,
– új metrumok (3/8, 6/8),
– a szonatinaforma vázlatos ismerete,
– az előforduló jelek, idegen kifejezések ismerete,
– a romantika előkészítése karakterdarabokkal,
– a zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés, technika:
– kézfüggetlenítés, a polifon játék továbbfejlesztése,
– éneklő (cantabile) billentés, a pergő (leggiero) játék megalapozása a repetíció előkészítése
– skálajáték: a korábbi elemek bővítése,
– az Alberti– és a keringőbasszus előkészítése,
– pedálhasználat (utánnyomásos, előrenyomott),
– etűdjáték a zenei anyaghoz kapcsolódva,
– négykezes játék, zongorakíséret,
– lapról játék,
– a hangerő megfelelő alkalmazása,
– kortárs zene előadásának eszköztára (könyökös, tenyeres stb)

Ajánlott tananyag
A szonatina mesterei I. (Csurka M.)
J. S. Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
J. S. Bach: Az első Bach–tanulmányok (Teőke M., EMB 1980)
Bartók: Gyermekeknek I.
Bartók: Mikrokozmosz II.
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.
Grecsanyinov: Gyermekalbum
Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
Kodály: Gyermektáncok (Zeneműkiadó)
Könnyű szonatinák zongorára
Majkapar: Kis zongoradarabok
W. A. Mozart: Klavierstücke (Nannerls Notenbuch, Londoner Skizzenbuch) (Könemann Music, Budapest)
W. A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi, Zeneműkiadó)
Schumann: Jugend Album
Weiner: 20 könnyű zongoradarab
Haydn: Deutsche Tänze
Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai (Váczi)
Muzsikáljunk együtt I. (Szávai – Veszprémi)

Követelmény
Pontos kottaolvasás, ritmikusság, tempótartás.
Felszabadult játszóapparátus.
Az évfolyam zenei követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus (triós forma vagy szonatina), karakterdarab, XX. századi mű,
A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három különböző stílusú és karakterű mű, kotta nélkül.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– az előzőek ismétlése, bővítése,
– a kottakép tudatos és helyes megvalósítása, tájékozottság a fő stílusokban,
– a polifon hallás finomítása,
– új metrumok (5/8, 2/2, változó ütem), parlando játék,
– vázlatos formai, harmóniai elemzések.

Hangszerkezelés és technika:
– skálajáték több oktávon keresztül, különböző dinamikával, hármashangzat, futam, repetíció,
– a pergő technika fejlesztése, ékesítések,
– Alberti– és keringő–basszus,
– pedálhasználat (együttnyomott),
– etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
– négy– és hatkezes játék, zongorakíséret,
– lapról játék.

Ajánlott tananyag:
A szonatina mesterei I–II. (Csurka M, EMB)
J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
Bartók: Gyermekeknek I–III.
Bartók: Mikrokozmosz II–III.
Beethoven: Leichte Meisterwerke für Klavier (Csurka M.)
Csajkovszkij: Jugend Album
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok
Grecsanyinov: Gyermekalbum.
Haydn – Varró: 4 igen könnyű menüett
Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok
Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
Kodály: Gyermektáncok
Könnyű szonatinák zongorára (Munkaközösség)
Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Majkapar: Kis zongoradarabok
W.A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi) (Zeneműkiadó)
Schubert: Táncok
Schumann: Jugend Album
Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi)
Leichte Klaviermusik für vier Hände (Kováts G, EMB)
Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai I–II. (EMB)
Muzsikáljunk együtt I–II. (Szávai – Veszprémi)
Ránki Gy.: Két bors ökröcske – Mese zenével

Követelmény
Tudatos memorizálás.
Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus, romantikus, XX. századi, és kortárs művek.
Önállóan megtanult művek.
A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
A tanuló tudja a műveket megfelelő tempóban, stílusosan előadni.
Legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három különböző stílusú és hangulatú mű kotta nélkül, benne egy barokk mű és klasszikus szonatina tétel előadása.

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– az előző évek anyagának ismétlése, rendszerezése, bővítése,
– a tanult művek alapvető formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával,
– kromatikus hangsor, dominánsszeptim, szűkített és bővített akkord,
– rondóforma.

Hangszerkezelés, és technika:
– az előző években tanult billentésmódok, játékformák tudatos alkalmazása,
– skálajáték 2–4 oktávon keresztül, kromatikus skála, hármashangzat, futam, akkord,
– etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
– négy– és hatkezes játék, zongorakíséret,
– lapról játék.

Ajánlott irodalom:
A klasszika mesterei (Csurka M., EMB)
Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
Bartók: Gyermekeknek III.
Bartók: Mikrokozmosz III–IV.
Czerny: 160 rövid gyakorlat op. 821
Csajkovszkij: Jugend Album
Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok
Könnyű szonatina album
Mozart: 10 könnyű tánc (Hernádi)
Scarlatti: Klavierbüchlein
Schubert: Táncok (EMB)
Repertoire 3.
Muzsikáljunk együtt II. (Szávai – Veszprémi)
Bizet: Gyermekjátékok
Mozart: Részlet a Figaro házasságából (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
Weiner: Lakodalmas

Követelmény:
Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusú és karakterű művek előadása az évfolyamnak megfelelő szintű hangszerkezeléssel.
Önállóan megtanult művek, a tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy barokk mű,
– Egy szonatina tétel,
– Egy előadási darab.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– variáció, invenció,
– új stílus előkészítése: impresszionizmus,
– a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés,
– kottában előforduló jelek, zenei műszavak ismerete.
Hangszerkezelés, és technika:
– az eddig tanultak tudatos, önálló alkalmazása,
– skálajáték, hármas– és négyeshangzat–futam, kettősfogás oktávmenet (kézalkattól függően)
– különböző billentésfajták ismerete,
– zongorapedálok használata.

Ajánlott tananyag
J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)

J. S. Bach: Kétszólamú Invenciók
Bartók: Gyermekeknek II–IV.
Bartók: Mikrokozmosz IV–V.
Bécsi mesterek könnyű zongoradarabjai (Csurka M.)
Chopin: Keringők
Chopin: Mazurkák
Czerny–Bertini: Etűdök zongorára (Hajdú Anna, Hernádi Zsuzsa, Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, EMB 1957)
Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)
Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)
Majkapar: Variációk
W. A. Mozart: 6 bécsi szonatina
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Mendelssohn: Gyermekdarabok
Scarlatti: Klavierbüchlein
Scarlatti: Szonáták
Schumann: Jugend Album
Brahms: Magyar táncok zongorára I–II. (EMB)
Könnyű négykezesek Couperin–től Mozart–ig (Peters)
Meister für die Jugend (Peters)
Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I–II. (Peters)

Követelmény:
Természetes hangszerkezelés.
Zenei stílusismeret, a játszandó művek értelmes előadása.
Zenei karakterek megoldása.
Pedálok helyes használata.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy barokk mű (J. S. Bach mű ajánlott),
– Egy klasszikus szonatina tétel,
– Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

2. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– a dúr és a moll hangsor összefüggései, vezetőhang, hármashangzat,
– tonika, szubdomináns, domináns, kvintkör/kvintoszlop,
– új ritmusok (pontozott ritmus, triola, szinkópa), 3/8–os, 6/8–os ütemek, felütés,
– a kortárs zenei notáció ismereteinek bővítése,
– az előforduló jelek, idegen szavak ismerete,
– a tanult művek formai elemzése (két– és háromtagú forma, periódus, visszatérés),
– a formálási készség fejlesztése,
– alapfokú polifon játékkészség és hallásfejlesztés,
– lapról játék egyszerű ellenszólammal,
– karakterdarabok, a romantika előkészítése,
– parlando játékmód, zenei deklamáció.

Hangszerkezelés, technika:
– a pódiumképesség megalapozása,
– a kezek függetlenítése magasabb igénnyel ritmikában, artikulációban és dinamikában,
– skálajáték (dúr, moll), kettősfogás, kis akkord, hangzatfelbontás és –megfordítás,

– éneklő billentés (cantabile), a pergő játék előkészítése,
– pedálozás (a testi felépítéstől függően): utánnyomásos, előre nyomott, tompító pedál,
– etűdök (klasszikus és modern).

Ajánlott tananyag
Aszalós T.: A zongorázó gyermek II.
Bartók: Mikrokozmosz I–II.
Bartók: Gyermekeknek I.
Borsody L.: Címkék
Bozay A.: Medáliák
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.
Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)
Haydn: 6 kis menüett zongorára (Csurka M.)
Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Kurtág Gy.: Játékok I–II.
Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)
Papp L.: Első játékok a zongorán
Papp L.: Meseképek
Papp L.: Zongora ABC II.
Régi táncok gyermekeknek
Szabó F.: Válogatott zongoradarabok (Inselt K.)
Tarka–barka gyűjtemény (Teőke M.)
Teőke M.: Találkozások a zongoránál
TeőkeM: Barátom a zongora
Teőke M.: Válogatott etűdök II.
Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai)
Weiner: Magyar népi muzsika
Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Zeneműkiadó 1965.)
Sári J.: Lépésről lépésre
Szőnyi E.: Kis kamarazene
Türk, D. G.: Négykezes darabok gyerekeknek (Csurka M.)
Weiner: Három kis négykezes darab

Ez a kottaanyag felhasználható a kamarazene tantárgy tanításához is.

Követelmény:
Folyamatos kottaolvasás.
A tanult zeneművek, karakterdarabok, barokk/J. S. Bach, klasszikus, Bartók és egyéb XX. századi, kortárs (köztük virtuóz jellegű) művek stílushű megszólaltatása.
A tananyag körülbelül fele fejből játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy karakterdarab,
– Egy könnyű bécsi klasszikus mű,
– Egy népdal– vagy gyermekdal–feldolgozás.

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– az előző évek anyagának ismétlése, továbbfejlesztése, bővítése,

– a polifon játék és hallás továbbfejlesztése,
– dúr és moll tonalitás, hangnemek és hangnemváltások, zárlatok felismerése,
– új ritmusok, metrumok (5/8, 2/2), változó ütem,
– a szonátaforma vázlatos ismerete,
– új stílus: romantika,
– a memória és az állóképesség fejlesztése,
– parlando játék.

Hangszerkezelés, technika:
– a kezek függetlenítése: azonos kézzel dallam és kíséret,
– éneklő legato fokozott igénnyel,
– a pergő játék fejlesztése,
– skálajáték (több oktávon): az eddigi formákon kívül futam,
– a repetíció előkészítése, ékesítések,
– Alberti– és keringő–basszus,
– pedálhasználat (utánnyomásos, együttnyomásos, előre nyomott),
– etűd (klasszikus, modern),
– négy– és hatkezes játék, zongorakíséret,
– lapról játék ellenszólammal.
Ajánlott tananyag
A szonatina mesterei I. (Csurka M.)
Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
Bach: Az első Bach–tanulmányok (Teőke M., EMB 1980)
Bartók: Gyermekeknek I–III.
Bartók: Mikrokozmosz II–III.
Csajkovszkij: Gyermekalbum
Grecsanyinov: Gyermekalbum
Grecsanyinov: Gyöngyszemek
Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
Kadosa P.: Népdalszvit
Kodály: Gyermektáncok (Zeneműkiadó)
Könnyű szonatinák zongorára
Kis zongoradarabok
Majkapar: Prelűdök (pedálgyakorlatok) (orosz kiadás)
Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi)
Preklasszikus zongoramuzsika (Csurka M., EMB)
Schumann: Jugend Album
Teőke M.: Válogatott etűdök
Weiner: 20 könnyű zongoradarab
Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.
Beethoven: Deutsche Tänze
Diabelli: 6 szonatina
Diabelli: Könnyű négykezesek
Haydn: Deutsche Tänze
Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai (Váczi)
Martin: École de Piano
Mozart: Kontratáncok
Mozart: 6 ländlerische Tänze
Muzsikáljunk együtt I. (Szávai – Veszprémi)
Thern K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.)
Türk, D. G.: Négykezes darabok gyerekeknek
Türk D. G.: 30 Tonstücke

Követelmény:
Zongorázás könnyed folyamatossággal.
A kotta helyes olvasása és megszólaltatása.
Önállóan megtanult darabok.
Megfelelő koncentráció, a tananyag körülbelül fele fejből játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy barokk mű, (ajánlott J. S. Bach mű)
– Egy bécsi klasszikus mű vagy szonatina–tétel,
– Egy karakterdarab vagy romantikus mű,
– Egy XX. századi mű.

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
Az előzőek ismétlése, bővítése, az ismeretek rendszerezése.
A tanult művek formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával.
Dominánsszeptim, szűkített, bővített akkord, kromatikus hangsor.
Rondóforma, polifon művek.

Hangszerkezelés, technika:
– skálajáték 2–4 oktávon, kromatikus skála, hármas– és négyeshangzat–felbontás és fordításai, akkord, futam,
– biztonságos kézzel megcélzott hangok, ugrások,
– a pedál differenciált alkalmazása.

Ajánlott tananyag:
A szonatina mesterei I–II. (Csurka M. EMB)
J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
Bartók: Gyermekeknek I–II.
Bartók: Mikrokozmosz III–IV.
Bartók: 10 könnyű zongoradarab
Beethoven: Leichte Klavierstücke
Csajkovszkij: Jugend Album
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.
Czerny: 160 rövid gyakorlat op. 821
Grecsanyinov: Gyermekalbum
Hacsaturján: Gyermekalbum I–II.
Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok
Kodály: Gyermektáncok (pl. 3, 7)
Könnyű szonatinák zongorára
Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)
Majkapar: Kis zongoradarabok
Mozart: Salzburger Tanzbüchlein
Prokofjev: Kindermusik
Schubert: Táncok
Schumann: Jugend Album
Soproni J.: Jegyzetlapok I–IV. (EMB)
Tarka–barka gyűjtemény (Teőke M.)
Teőke M.: Válogatott etűdök
Balassa S.: Bagatellek op. 17/a, b, c
Durkó Zs.: Gyermekzene
Kocsár–művek (15 kis zongoradarab)

Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi)
Bizet: Négykezesek (Gyermekjátékok)
Diabelli: Négykezes szonatinák
Dvořák: Második szláv tánc
Muzsikáljunk együtt II. (Szávai – Veszprémi)
Ránki Gy.: Két bors ökröcske – Mese zenével
Romantikus zongorazene négy kézre.

Követelmény
Értelmes, muzikális formálás, tudatos és önálló munka.
Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező művek előadása.
Bach– vagy más barokk mű, teljes szonatina, romantikus, XX. századi (kortárs és Bartók), virtuóz jellegű művek.
A tananyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év vég vizsga ajánlott anyaga:
– Egy barokk mű (ajánlott J. S. Bach–mű),
– Egy szonatina–tétel,
– Egy könnyű romantikus darab,
– Egy XX. századi mű.

5. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– az előző évek ismereteit kiegészítve: variáció, invenció, szvit, Scarlatti szonáta,
– a zenei stílusokhoz megfelelő billentés és hangszínek alkalmazása,
– a formai tagolódás és a belső tartalom értése és éreztetése,
– a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés,
– új stílus: az impresszionizmus előkészítése,
– a polifon hallás állandó jellegű művelése.

Hangszerkezelés, technika:
– az előző években tanultak önálló és tudatos alkalmazása,
– skálajáték (két kézzel, ellenmozgásban, négy oktávon keresztül),
– dominánsszeptim, szűkített szeptimakkord, futam, oktáv, tört oktáv (kézalkattól függően), tremolo,
– pedál (a darab stílusához, karakteréhez igazodó, mind önállóbb használat),

Ajánlott tananyag
A szonatina mesterei I. (Csurka M. EMB)
A klasszika mesterei (Csurka M. EMB)
Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
J. S. Bach: Kis fúgák
Bartók: Gyermekeknek III–IV.
Bartók: Mikrokozmosz IV–V
Chopin Mazurkák
Couperin: 12 zongoradarab
Czerny: Etűdök op. 821
Czerny – Bertini: Etűdök
Debussy: A kis néger
Haydn: Szonáta 1/a, 1/b (Urtex)
Mendelssohn: Lieder ohne Worte

Mendelssohn: Gyermekdarabok

Mozart: 6 bécsi szonáta
Scarlatti: Szonáták
Schubert: Táncok (EMB)
Ránki Gy.: Két bors ökröcske (mese zenével)
Ravel: Lúdanyó meséi
Ravel: A Szép és a Szörny
Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I–II. (Peters)
Weiner: Lakodalmas

Követelmény
Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező művek stílusos előadása.
Bach– vagy más barokk mű, Scarlatti szonáta, klasszikus szonatina vagy szonáta, romantikus, XX. századi (kortárs és Bartók) mű.
A metrum, ritmus, valamint a tempótartás pontossága.
Az anyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy barokk mű (J. S. Bach–mű),
– Egy szonatina vagy könnyű szonáta tétel,
– Egy romantikus mű,
– Egy XX. századi mű.

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Az eddigi ismeretek összefoglalása,
– Új stílus: az impresszionizmus,
– A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés.

Hangszerkezelés, technika
– Skála, hármashangzat, futam felgyorsítása
– Az eddig tanultak továbbfejlesztése fokozott igényességgel,
– Az agogika önálló alkalmazása,
– Zenei stílusjegyek alkalmazása.
Legyen képes:
– Hajlékony dallamformálásra,
– Technikájának kiegyenlítettségét ellenőrizni,
– Hangok közötti kapcsolat megteremtésére, összefoglalására,
– A zongoramű struktúrájának megértésére és kifejezésre juttatására,
– Önálló tanulására.

Ajánlott tananyag
J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
J. S. Bach: 15 kétszólamú invenció (Solymos, Urtext EMB)
Bartók: Gyermekeknek IV.
Bartók: Mikrokozmosz IV–VI.
Chopin: Mazurkák
Chopin: Keringők
Czerny – Bertini: Etűdök zongorára
Czerny: A kézügyesség iskolája I.
Hacsaturján: Gyermek album
Haydn: Sämtliche Klaviersonaten (Landon, WUE, EMB)
Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)

Mozart: 6 bécsi szonatina
Majkapar: Variációk
Scarlatti: Szonáták (Urtext, Editio Musica Budapest)
Korai német zongoramuzsika (Könemann Music Budapest)
Debussy: Children's Corner (6056)
Introduction to Polyphonic Playing (Á. Lakos)
First Concert Pieces I. G. Frescobaldi – C. Ph. E. Bach (Á. Lakos)
Sonatinen I–II. (A. Kemenes)
Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)
Chr. Bach: Duetti
Brahms: Magyar táncok zongorára I–II. (EMB)
Csajkovszkij–, Wagner–átiratok (Aszalós: A zongorázó gyermek III.)
Frank Martin: Drei leichte Klavierstücke (Universal 1988)
Mozart: Leichte Sonatinen für Klavier (Peters)

Követelmény
Kottahű zongorázásra való törekvés,
Eddig tanult stílusok önálló, igényes megszólaltatása: önállóan megtanult darabok.
A tananyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy barokk mű,
– Egy szonatina vagy szonáta tétel,
– Egy romantikus darab,
– Egy XX. századi vagy impresszionista mű.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
– hangszere alapvető sajátosságait, működési elvét (kalapács–mechanika, pedálszerkezet, húrozat, hangolás, rezonáns szekrény),
– a zongorairodalom legjelentősebb alkotóit és alkotásait,
– a kottában előforduló jeleket és zenei műszavakat, a hangszerre vonatkozó speciális utasításokra (pl. una corda, prol. ped.),
– a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseit,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
Legyen képes
– természetes hangszerkezelésre és az ehhez szükséges gyakorlatok elvégzésére,
– egyenletes és helyes tempóban, pontos ritmusban zongorázni,
– tudatos, önálló gyakorlásra,
– a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) használni,
– a játszandó zongoraművek értelmes tagolására,
– a zenei karakterek megvalósítására,
– a zongorapedálok használatára (elő–, után– és együttnyomás),
– életkorának és képességeinek megfelelően a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,
– az együttzenélésre (négykezes, hatkezes, kétzongorás darab, zongorakíséret).
Rendelkezzék
– biztonságos kotta– és lapról olvasási készséggel,
– adottságainak megfelelő zenei memóriával,
– képességei alapján kiművelt zenei hallással.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje
– a tanulandó zeneművek formáját és vázlatos harmóniai szerkezetét,
Legyen képes
– a kottában előforduló jelek, zenei műszavak és a hangszerre vonatkozó speciális utasítások (pl. una corda, prol. ped.), értelmezésére és használatára
– a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseinek használatára
– tudatos, önálló gyakorlásra
– a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
Rendelkezzék
– biztos zenei memóriával és technikai tudással

Művészeti alapvizsga követelmények

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Zongora főtárgy
„A"tagozat minimum 10 perc
„B" tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
A 4 stílusból választható 3 különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

– Barokk mű, lehet tánc, vagy többszólamú szerkesztést bemutató darab; Bach: 18 kis prelúdium (EMB 1879) 13, 15, 18, Händel: Válogatott darabok (EMB 4250, EMB 6990, EMB 6991, EMB 4321, EMB 13165), Telemann: Kezdők zongoramuzsikája (EMB 13452) nehézségi szintjén.
– Klasszikus szonatina vagy szonáta–tétel, könnyebb variáció; Könnyű szonatinák (EMB 2719), 15 könnyű szonáta, Szonatina album (EMB 1280), Clementi: C Op. 36 (Ricordi) Nr. 3., Haydn: D Hob. XVI/4, (Universal) Beethoven: 6 könnyű variáció egy svájci népdalra, Csurka: Szonatina–gyűjtemény (EMB 14412) nehézségi szintjén.
– Romantikus mű; Schumann: Emlékezés (EMB 13543 kötetben), Színházi utóhangok, Csajkovszkij: Édes álmodozás (EMB 6715 kötetben), Pacsirtadal (EMB 6715 kötetben), Schubert: Táncok (EMB 13212), Keringők (EMB 7355) nehézségi szintjén.
– XX. századi mű; Bartók Béla: Mikrokozmosz III. 84 Mulatság, 90 Oroszos 91–92, Kromatikus invenció IV/97 Notturno, Kodály: Gyermektáncok (Boosey & Hawkes) 5–10 nehézségi szintjén.
A három mű közül lehetőség szerint egy éneklő, egy pedig virtuóz jellegű legyen.
A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat

Négy különböző stílusú darab:
– Barokk mű, többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit–tétel; J. S. Bach: 18 kis prelúdium (EMB 1879) 9, 16, 17, Kétszólamú invenciók (EMB 6912) C, a, F nehézségi szintjén.
– Klasszikus szonatina vagy szonáta–tétel, variáció; 15 könnyű szonáta, Haydn: Szonáták A Hob. XVI/12, (Universal) E Hob. XVI/13, (EMB 3658 kötetben) D Hob. XVI/14, (Universal) Mozart: 6 bécsi szonatina (EMB 2395), Beethoven: Szonatinák (EMB 8648), Grazioli: G–dúr Szonáta nehézségi szintjén.
– Romantikus mű; Schumann: Fantáziatánc (Peters), Chopin: Keringők (EMB 6787) a, h, nehézségi szintjén.
– XX. századi mű; Bartók: Mikrokozmosz IV. 100 népdalféle, 109 Bali szigetén, Mikrokozmosz: V. 128, Dobbantós tánc, Kurtág: Játékok (EMB 8377, EMB 8378, EMB 8379) nehézségi szintjén.
A vizsgaműsorban legyen egy éneklő és egy virtuóz jellegű darab.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test– és kéztartás,
– hangminőség, billentés,
– pedálhasználat,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A" tagozat

7. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, hangszerkezelés fejlesztése
– A kifejezésmódok sokszínűségére való törekvés,
– A barokk (német és francia) díszítések játéka,
– A csembaló hangzás megjelenítése és billentésbeli sajátosságai,
– A teraszos dinamika megoldása.

Ajánlott tananyag:
Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Kis prelúdiumok és fúgák
Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)
Cimarosa: Szonáták
Mozart: Rondo D–dúr K. 485
Beethoven: Hat bagatell op. 126
Beethoven: Écossaises
Schubert: Ländle
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Schumann: Kinderszenen
Chopin: Mazurkák
Smetana: Zongoradarabok. 1
Csajkovszkij: Évszakok
Grieg: Norwegische Tänze
Debussy: Children's Corner
Dohnányi: Induló
Bartók: Gyermekeknek I–IV.
Bartók: Mikrokozmosz V–VI
Bartók: Szonatina
Bartók: Három rondó népi dallamokkal
Kodály: Hét zongoradarab
Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Huszár: Csillagszóró (Teőke M.: Tarka–barka gyűjtemény)

Bizet: Gyermekjátékok
Csajkovszkij: Diótörő: Babák tánca (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
Debussy: Kis szvit
Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig

Követelmény
Ismerje a főbb harmóniai elemeket.
A zongoraművek különböző karakterjegyeit, a hozzákapcsolódó hangszeres megoldásokkal.
A tananyag körülbelül egyharmadát kotta nélkül játszandó.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Három különböző stílusú mű (barokk, klasszikus szonáta tétel, előadási darab)

8. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A barokk szvit ismerete,
– A díszítések stílushű alkalmazása,
– A klasszika zenei stílusjegyeinek ismerete
– A polifon hallás fejlesztése,

Hangszerkezelés, technika fejlesztése
– Különböző legato billentésmódok alkalmazása,
– A gyorsaság fejlesztése,
– Egyenletes aprótechnika megvalósítása,
– A szabad trilla játék kialakítása.

Ajánlott tananyag:
Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Händel: Suiten (Peters)
Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
Cimarosa: Szonáták
Mozart: Rondo D–dúr K. 485
Beethoven: Hat bagatell op. 126
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
Schubert: Ländler–ek, écossaise–ek, keringők, menüettek
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Schumann: Kinderszenen
Chopin: Keringők
Chopin: Mazurkák
Smetana: Zongoradarabok. 1
Csajkovszkij: Évszakok
Grieg: Norwegische Tänze
Debussy: 2 Arabesque (E–dúr, G–dúr)
Dohnányi: Induló
Bartók: Gyermekeknek I–IV.
Bartók: Mikrokozmosz V–VI
Kodály: Hét zongoradarab
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Huszár: Csillagszóró (Teőke M.: Tarka–barka gyűjtemény)
Csajkovszkij: Diótörő: Babák tánca (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)

Debussy: Kis szvit
Grieg: Peer Gynt szvit

Követelmény
A skála különböző billentésmódokban történő eljátszása.
Alkalmazása a zenei stílusokban.
Zenei karakterek megvalósítása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Három különböző stílusú mű (lehetőleg az egyik romantikus mű)

9. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A romantika zenei stílusjegyeinek ismerete,
– A XX. századi notáció ismerete.

Hangszerkezelés, technika
– Stílusnak megfelelő zongorabillentés kialakítása, igényes pedál használata,
– Dallam és kíséret érzékeny megvalósítása,
– Legyen képes virtuózabb technikai megoldásokra.

Ajánlott tananyag:
Scarlatti: Szonáták
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Háromszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: D–dúr és G–dúr zongoraverseny
Haydn: Szonáták
Beethoven: Szonáták
Schubert: Moments musicaux
Schumann: Kinderszenen op. 15
Chopin: Keringők
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Brahms: Keringők op. 39
Grieg–művek: Lírikus darabok
Debussy: PreludesI–II.
Rachmaninov: Két fantasztikus tánc
Mikrokozmosz V–VI.
Bartók: Négy sirató ének
Kodály: 7 zongoradarab
Lutosławski: Bukoliki
Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig
Liszt: Részlet Mozart: a Varázsfuvola című operából (Mező, EMB)
Liszt: Karácsonyfa (Kováts G., EMB)
Lutosławsky: Album for the Young (Chester Music)

Követelmény
Helyes pedálozás.
A művek értelmes előadása.
A zeneműveknek megfelelő billentésmód kialakítsa.
A helyes tempók alkalmazása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy barokk mű
– Egy szonáta tétel
– Egy előadási darab

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek és hangszerkezelés fejlesztése
– A trilla játék barokk zenében beosztott, a romantikus művekben ú. n. szabad trilla,
– A romantikus szólamvezetés,
– Parlando, rubato deklamációja,
– Modális hangsorok ismerete.
– A barokk szvit tételeket,
– Modális hangsorokat.

Ajánlott tananyag:
J. S. Bach: Háromszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Mozart: Szonáták
Beethoven: Szonáták
Schubert: Moments musicaux
Schumann: Novelletten op. 21
Chopin: Mazurkák
Chopin: Prelűdök
Liszt: Consolations
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Brahms: Keringők op. 39
Debussy: Preludes I–II.
Bartók: Mikrokozmosz V–VI.
Bartók: Kolindák I.
Kodály: 7 zongoradarab
Lutosławski: Bukoliki
Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig
Liszt: Részlet Mozart: a Varázsfuvola című operából (Mező, EMB)
Liszt: Karácsonyfa (Kováts G., EMB)

Követelmény
Zenei karakterek hangszín és tempóbeli megvalósítása.
Érzékeny zenei kíséret kialakítása.
A különböző billentésmódok megfelelő alkalmazása.
Stílushű előadása a műnek.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy barokk mű
– Egy szonáta tétel
– Egy előadási darab

Továbbképző évfolyam „B” tagozat

Ezek a tanulók nem zenei jellegű tanulmányaik mellett meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét. Ebből következik, hogy az „A” tagozatnál bővebb, átfogóbb tananyagot kell elvégezniük.

7. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A barokk zene főbb stílusjegyeinek ismerete,
– Tudja a művet tanári segédlettel, elemezni,
– Ismerje fel a harmóniai összefüggéseket,
– Zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés, technika
– Árnyalt frazeálásra és artikulációra való törekvés,
– Skálajáték különféle módozatai,
– A virtuóz technika alapozása.

Ajánlott tananyag
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
Beethoven: Hat bagatell op. 126
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
Schubert: Ländler–ek, écossaise–ek, keringők, menüettek
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Chopin: Keringők
Smetana Zongoradarabok. 1
Csajkovszkij: Évszakok
Debussy: Children's Corner
Dohnányi: Induló
Bartók: Mikrokozmosz V–VI
Bartók: Három rondó népi dallamokkal
Kodály: Hét zongoradarab
Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
Debussy: Kis szvit
Grieg: Peer Gynt szvit
Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig

Követelmény
Fokozott önállóság a darabok tanulása során.
Stílushű előadás a tempónak megfelelően.
Differenciált pedál használat.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd
– Egy barokk mű
– Egy szonáta tétel
– Egy szabadon választott mű

8. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A különböző tanult zenei stílusok alapvető jegyeinek ismerete,

– A XX. századi zene jellegzetes notációjának ismerete,
– Zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés fejlesztése
– A „szép” halk játék technikai megoldása,
– A dallam és kíséret érzékeny megoldása,
– Technika fejlesztése skálák és etűdök alapján.

Ajánlott tananyag
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
Beethoven: Hat bagatell op. 126
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
Schubert: Ländler–ek, écossaise–ek, keringők, menüettek
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Chopin: Keringők
Smetana Zongoradarabok. 1
Csajkovszkij: Évszakok
Debussy: Children’s Corner
Dohnányi: Induló
Bartók: Mikrokozmosz V–VI
Bartók: Három rondó népi dallamokkal
Kodály: Hét zongoradarab
Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
Debussy: Kis szvit
Grieg: Peer Gynt szvit
Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig

Követelmény
Különböző díszítések stílushű alkalmazása.
Az Alberti basszus könnyed és biztonságos játéka.
A polifon hallás érzékenysége.
A zongora hang igényes megszólalására való törekvés.
A kontrollált gyakorlás igénye.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd,
– Egy barokk mű,
– Egy szonáta tétel,
– Egy szabadon választott mű.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek és hangszerkezelés, technika
– Skálajáték, futamok, akkordtechnika fejlesztése,
– Játszott művek elemzése,
– Koncentrált gyakorlás megvalósítása,
– Alkatnak megfelelően önálló ujjrendek kialakítása.

Ajánlott tananyag:
Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)
J. S. Bach: Háronszólamú Invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
Mozart: Szonáták
Beethoven: Szonáta
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
Schubert: Impromtus
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Chopin: Keringők
Chopin: Mazurkák1
Dohnányi: Induló
Bartók:Mikrokozmosz –V–VI
Bartók: Tizennégy bagatell
Bartók: Három csíkmegyei népdal
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Grieg: Peer Gynt szvit
Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig

Követelmény
Árnyaltabb hangszínek megoldása, differenciált kíséret alkalmazása.
Tudatos, és érzékeny pedál használata.
Biztonságos technikai tudás.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd,
– Egy barokk mű,
– Egy szonáta tétel,
– Egy szabadon választott mű.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek, hangszerkezelés, technika
– A modális hangsorok, zenei műformák ismerete,
– A különböző zenei stílushoz illő hangzásbeli, billentésbeli megoldások,
– Virtuóz technikai fejlesztés.

Ajánlott tananyag
Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)
J. S. Bach: Háronszólamú Invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
Mozart: Szonáták
Beethoven: Szonáta
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
Schubert: Impromtus
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Chopin: Keringők
Chopin: Mazurkák1
Dohnányi: Induló

Bartók: Mikrokozmosz –V–VI
Bartók: Tizennégy bagatell
Bartók: Három csíkmegyei népdal
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Grieg: Peer Gynt szvit
Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig

Követelmény
Képes legyen a tanuló tehetségéhez mérten a mű tudatos interpretációjára.
Legyen állóképessége és biztonságos technikai tudása a tanulónak a nagyobb zenei művek előadásához.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd,
– Egy barokk mű,
– Egy szonáta tétel,
– Egy szabadon választott mű.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A" tagozat végén
A tanuló ismerje
– hangszere múltját, irodalmát és a jelentősebb külföldi és hazai előadóművészeket (pl. Sz. Richter, Rubinstein, Fischer Annie, Cziffra György...),
– a kottában előforduló jelek és zenei műszavak pontos jelentését, különös tekintettel a zongorára vonatkozó speciális utasításokra.
Legyen képes
– technikai és zenei szempontból tudatos, önálló munkára,
– a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
– saját kézalkatának megfelelő ujjrendek készítésére,
– a zongorapedálok tudatos használatára,
– a zongoraművek formálására és kifejező előadására.
Rendelkezzék
– olyan zenei műveltséggel, amely képessé teszi az értékes zene befogadására,
– az együttzenélés igényével.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
– a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,
– skálákat, gyakorlatokat minden hangnemben játszani,
– a különböző játékformákat, játékmódokat a zenei anyagnak megfelelően alkalmazni,
– a zenei karakterek és a hozzájuk kapcsolódó billentésmódok megjelenítésére,
– dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
– a zongorapedálok tudatos és változatos használatára.
Rendelkezzék
– megfelelő hangszeres ügyességgel, virtuozitással,
– biztos memóriával, koncentrálóképességgel,
– megfelelő lapról olvasási készséggel.
A „B" tagozatos tanuló rendelkezzék olyan szintű zongoratudással, hogy zenei képességei alapján – adott esetben – legyen alkalmas szakirányú tanulmányok elkezdésére.

A művészeti záróvizsga követelményei

Művészeti záróvizsga részei
A vizsga gyakorlati részből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Zongora főtárgy
„A" tagozat minimum 10 perc
„B" tagozat minimum 15 erc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
A négy stílusból választható három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.
– Barokk mű, többszólamú szerkesztésű darab vagy szvit–tétel, vagy könnyebb barokk variáció; Händel: Könnyű zongoradarabok Chaconne (EMB 6991 kötetben), Scarlatti: Szonáta C K.513 h K. 377, (EMB 7817 kötetben) Bach: Francia szvit (EMB 7190) tánctételek nehézségi szintjén.
– Klasszikus szonáta–tétel; Beethoven: Szonáta G Op. 49 (EMB 8152) no 2 I tétel, Beethoven: Szonáta G. Op. 79. (Schott); rondók, variációk, bagatellek Beethoven: Bagatelle C Op. 33 (Peters) nehézségi szintjén.
– Romantikus mű; Schumann: Kinderszenen (EMB 7146), Mendelssohn: Dalok szöveg nélkül (EMB 7354) 14., 19, Chopin: Mazurka g Op. 67 no. 2 (EMB 6877 kötetben, PWM kötetben) nehézségi szintjén.
– XX. századi mű; Bartók: Mikrokozmosz IV. 102 Felhangok, V.130 Falusi tréfa nehézségi szintjén.
A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat
Négy különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.
– Egy barokk mű; többszólamú szerkesztésben írt darab vagy szvit–tétel; J. S. Bach: h–moll háromszólamú invenció (EMB 6913), Francia szvit (EMB 7190) Esz Allemande, Courande, Sarabande. Scarlatti: A–dúr szonáta K.453. nehézségi szintjén.
– Egy klasszikus szonáta–tétel; Haydn: Szonáta D Hob. XVI/19 (Peters), Mozart: C–dúr szonáta KV. 309 (EMB 3996 kötetben, EMB 3997 kötetben, Peters kötetben) nehézségi szintjén.
– Romantikus mű; Liszt–Zempléni: Etűd (EMB 766) 2 a, Liszt: Consolation (EMB 12697) Desz nehézségi szintjén.
– XX. századi mű; Bartók: Szonatina (EMB 117), Mikrokozmosz VI (EMB 130) Hat tánc bolgár ritmusban, Debussy: Arabesque (EMB 6029) E nehézségi szintjén.
A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test– és kéztartás,
– hangminőség, billentés,
– pedálhasználat,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Jó minőségű zongora vagy pianínó.
2 darab változtatható magasságú zongoraszék.
2 darab különböző magasságú zsámoly.
Metronóm.

SZOLFÉZS

SZOLFÉZS KÖTELEZŐ

A szolfézsnak, mint kötelező tantárgynak két előképző és négy alapfokú évfolyama van, követelményei megegyeznek a szolfézs tantárgy azonos évfolyamainak követelményeivel. Az előképző évfolyamok elvégzése nem kötelező. A 4. évfolyam végén alapvizsga tehető.

A szolfézstanítás – a hangszertanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.
A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség– és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.
A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkozás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és lássa, amit hall!”
A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.
Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömével.

A szolfézstanítás célja, feladata:
A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:
– belső hallás
– ritmus–metrum
– tiszta intonáció
– tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök)
– dallamhallás
– többszólamúság
– harmónia azonosítás
– zenei olvasás – írás
– zenei szerkezet (forma)
– zenei memória
– zenehallgatás (zeneértés)
– a kreativitás fejlesztése, – rögtönzés
– a megszerzett tudás alkalmazása
– a hangszertanulás segítése
– a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése
– a zenei műveltség igényének kialakítása
– a társművészetek iránti nyitottság megalapozása.
– A zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra.
– A tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelemvilágukkibontakoztatása.

Rendelkezzék a tanuló
– olyan késztetéssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
– a tanulmányai során elsajátított készség–, jártasság–, ismeret–repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
– olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség–készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
– biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel
– a zene iránti elkötelezettséggel.

Helyi sajátosságok - A földesi születésű Karácsony Sándor érdemei a zenepedagógia területén: A népdalkutatás - több mint 200 esztendős- történetében Karácsony Sándornak az volt a legfőbb érdeme, hogy tevékenyen részt vett a népdalok terjesztésében és pedagógiai téren kiterjedt munkásságot fejtett ki a népdaltanítás és a zenei anyanyelv ápolása ügyében. Bárdos Lajossal és Mathia Károllyal együttműködve 1929-ben adták ki a 101 magyar népdalt, melyhez Kodály Zoltán írt előszót. A korábban megjelent iskolai daloskönyvek jórészt német iskoladalok magyar fordításait tartalmazták, és a magyar néphagyományhoz alig kapcsolódtak. A 101 magyar népdal kiadásának jelentőssége abban állt, hogy hiteles szöveggel és dallammal közreadott „tisztára népi magyar dalgyűjtemény kerülhetett a tanulók kezébe.
1943-ban, Kolozsvárott jelent meg Aki dudás akar lenni c. zeneelméleti munkája. Ebben a kis könyvecskében a zenei alapismereteket a népdalokkal szemléltette. Minden hangközhöz és hangsorhoz hozzákapcsol egy-egy népdalt, hogy a gyermekek könnyebben elsajátíthassák az új ismereteket.
Feladat: a gyűjtemények beépítése a szolfézs órák tananyagába.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.
– A zene megszerettetése, örömteli művelése.
– A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.

Az éneklési készség fejlesztése
– Helyes testtartás, levegővétel.
– Kezdőhang átvétele.
– Megfelelő tempóválasztás és tempótartás.
– Éneklés játékkal.
– Éneklés szöveggel emlékezetből.
– Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.
– Önálló dalkezdés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.
– A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
– 2/4–es ütem.
– Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
– A „belső mérés” kialakítása.
– Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
– Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
– A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás játékkal együtt.
– A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
– Hangmagasság–megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
– A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).
– A dallami jelrendszerek: kéz–, betűjel, hangjegy.
– Hanglépcső, vonalrendszer.
– Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
– Dalfelismerés, dallambújtatás.

A kétszólamúság előkészítése
– Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmusosztinátók, ritmuskíséretek, egyszerű dallamosztinátók).

Rögtönzés

– Ritmussorok kiegészítése.
– Kérdés, felelet.
– Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
– Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás
– A zeneértő és –érző képesség fejlesztése.
– Aktív (előkészített) zenehallgatás.
– Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors–lassú).
– Zajok– zörejek, zenei hang.
– Hangszínek (hangerő) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.
– Zenei hangulatok – karakterek hallás utáni megfigyelése.
– A többször hallgatott zeneművek felismerése.

Ajánlott tananyag
Magyar népi mondókák, gyermekversek, gyermekjátékok, gyermekdalok
Zeneszerzők kicsinyeknek írt dalai
Rokon népek dalai
Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő 1.(tankönyv, munkafüzet és útmutató)
Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
Forrai Katalin: Ének az óvodában
Forrai Katalin: Jár a baba
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
Dobszay László: A magyar dal könyve
Weöres Sándor: Magyar etűdök
Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
Borsai I. – Haider E.: Magyar népi gyermekjátékok
Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló–, kíséretes– vagy kórusfeldolgozásban.
Hangszeres szemelvények (karakter–, mesedarabok) lehetőleg élő előadásban.

Követelmények
A „belső” lüktetés fejlesztése.
Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése.
A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.
A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.
A zenére figyelés valamint együttműködési képesség a játékban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.
– A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok – mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk – megismerése.
– A zenei készségek megalapozása a 7–9 éves korú gyermekek hangszertanulásához.
– Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése
– A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.
– A kifejező éneklés igényének felkeltése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).
– A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjeleik, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkel, jelekkel.
– 2/4–es ütem.
– a 3/4–es lüktetés megéreztetése.
– Szövegek ritmusának megfejtése.
– Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.
– Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.
– Metrum és ritmus egyidejű megfigyelése.
– Osztinátó, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.
– Ritmusgyakorlatok.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.
– A magas és mély képzet kialakítása.
– A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).
– A dallami jelrendszerek ismerete.
– A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren.
– Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.
– Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
– Dallamfordulatok visszaéneklése.
– Memorizálás hallás után.
– A belső hallás fejlesztése.
A kétszólamúság előkészítése
– Dal és mérő.
– Felelgetős játékok.
– Ritmusosztinátók, ritmuskíséretek.
– Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret).
– Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről.
– Igen könnyű kánonok – a csoport képességei szerint.
– Kétszólamú ritmusok, ének–kopogós „játékok”.
– Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.

Zenei ismeretek:
– Hangközök fogalmának bevezetése, kis– és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.

Formai ismeretek:
– Motívum
– Azonosság, hasonlóság, különbözőség.

Zenei olvasás, írás
– Az íráskészség kialakítása (írástechnika, zenei helyesírás).

– Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2–4–8 ütem).
– A dó helyének változtatása.
– Tájékozódás a vonalrendszeren.
– Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
– Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.
– Memorizálás.
– Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2–4–8 ütem).

Rögtönzés
– Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
– Hiányos dallamok kiegészítése egy–két hanggal.
– Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős.
– Ütempárhoz ütempár rögtönzése.
– Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
– Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás
– Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
– Emberi hangfajták (gyermek–, női–, férfi).
– Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
– Dinamika, előadási módok.
– Különböző karakterek megfigyelése.
– Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz– és fafúvósok).
– A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.

Zenei kifejezések:
– Ritmus, dallam.
– Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
– A megismert ritmusértékek nevei.
– Tempó, mérőütés.
– Osztinátó.
– Hangmagasság, hangköz, hangkészlet, hangsor.
– Pentaton, pentachord.
– A G–kulcs, F–kulcs.
– A törzshangsor.
– A megismert hangközök nevei, jelentésük.
– Motívum, dallamsor.
– Kánon.
– Piano–forte.

Ajánlott tananyag:
Magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népszokások
Magyar gyermekdalok, népdalok
Gyermekversek.
Rokon népek dalai
Magyar zeneszerzők gyermekeknek komponált dalai
Más népek dallamai
Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő 2.(tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
Forrai Katalin: Ének az óvodában
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában

Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
Dobszay László: A magyar dal könyve
Bárdos Lajos: 70 kánon
Weöres Sándor: Magyar etűdök
Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
Borsai Ilona – Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok
Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag
Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások.
A hangszeres műzene karakterdarabjai. Mesedarabok.
Rövid darabok a hangszeres iskolákból (különböző hangszereken).

Követelmények az előképző évfolyamok elvégzése után
Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.
Tudjon az egyenletes lüktetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni.
Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.
Legyen képes 4–8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.
Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4–es ütemekben.
Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.
Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.
Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva – a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással – emlékezetből énekelni.
Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.
Ismerje a G–kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.
Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Alapfokú évfolyamok

Az első évfolyam tanítási anyagának összeállítása az előképző évfolyamok követelményeinek ismeretét feltételezi.

1. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A zenei élményanyag bővítése.
– A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.
– Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása.
– Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismétlése.
– A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.
– Az abszolút rendszer további gyakorlása.
– A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.
– A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése

– Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás.
– Artikuláció, szövegmondás.
– A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
– Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismétlése.
– A korona, az átkötés, az értéknyújtó pont ismerete.
– A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, ¾.
– Ütemsúlyok. (ütemezés).
– A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismétlése, elmélyítése.
– A tizenhatodok páros formációi.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás hallás után, kézjelről, betűkottáról.
– Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.
– A régi stílusú magyar népdalok jellemzői.
– A tonalitásérzék fejlesztése. a dallamzáró alaphang: lá, és dó.
– A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.
– Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása.
– A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézjelről, kottaképről.

A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai
– Dallamhoz ritmusosztinátó vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.
– Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).

Hangközök:
– Tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.
– Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra.
– Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).

Hangzatok:
– Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete.
– Éneklés szolmizálva mindkét irányban.
– Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.
– Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.

Hangkészlet, hangsorok, hangnemek
– Alaphang fogalma.
– Tiszta– és pien hangos pentatónia.
– Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok.
– Módosító jelek, előjegyzések.
– A módosított hangok nevei
– A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is.
– Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig.
– A párhuzamos hangsorok fogalma.
– A zeneművek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.

A formaérzék fejlesztése:
– Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet.
– A kvintváltás megfigyeltetése.
– A5A5vAAv, illetve A5B5A B sorszerkezetek.
– A helyes frazeálás.

Zenei olvasás – írás
– A helyes kottaírás.
– Ritmusgyakorlatok olvasása.
– Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.
– Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G–kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkel 2#, 1b előjegyzéssel.
– Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G–kulcsból F–kulcsba (és fordítva).
– Igen könnyű diktálási feladatok.
– Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G– és F–kulcsban (2–4–8 ütem).
– Transzponálás írásban.

Rögtönzés
– Ritmussorok rögtönzése.
– Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása (szaporítás – ritkítás stb.).
– Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.
– Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.
– Párbeszéd, kérdés–felelet.
– Adott dallamhoz ritmuskíséret.
– Hiányos dallam kiegészítése.

Zenehallgatás
– Különféle kórushangzások.
– Dallam és kíséret, szólamok megfigyelése.
– A hangszerek hangszínének felismerése.
– Dinamikai különbségek megismerése.
– A népzene és műzene.
– A különféle hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete
– A szolfézs előképzőben tanultakhoz.
– Ütemmutató, ütemsúly, ütempár.
– Alkalmazkodó ritmus.
– Kulcsok. előjegyzések, módosító jelek.
– Pentatónia. díszítőhang, vendéghang (pienhang).
– Hangkészlet, hangsor, hangnem.
– Pentachord, Dur és moll (eol).
– A párhuzamos hangsor fogalma.
– Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.
– Ereszkedő dallamvonal.
– Azonosság, variáns, sorszerkezet.
– Szekvencia.
– Periódus.
– Transzponálás.
– Prima volta, seconda volta.
– Solo, tutti.
– Parlando, rubato, tempo giusto.
– Staccato, legato.

Ajánlott tananyag:
Régi stílusú magyar népdalok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolák anyagából is (könnyű barokk és klasszikus táncok).
Könnyű kánonok, biciniumok.
Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.
Bárdos Lajos: 70 kánon
Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
Brukner Adrienn: Énekelni jó!
Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek
Lázárné Nagy Andrea: Margaréta (Gyakorló feladatok)
Dalkíséretek I. Szőlő érik (Tankönyvkiadó

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok.
Gyermekeknek komponált művek Bartók Béla, Kodály Zoltán Bárdos Lajos kórusműveiből.

Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különböző hangszereken).
Mese– és karakterdarabok.

Követelmény
Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni.
Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F–kulcsban ábécés névvel olvasni.
Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1b előjegyzésig.
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig.
Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.
Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.
Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését.
Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A zenei ismeret– és élményanyag bővítése.
– A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.
– Az új stílusú magyar népdalok jellemzőinek elsajátítása.
– A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk tánctételek megszólaltatásával.
– Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
– Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
– A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.

Az éneklési és intonációs készség fejlesztése
– A népdalok kifejező megszólaltatása.
– A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.

– A kétszólamú éneklés kimunkálása.
– Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismétlése, további gyakorlása, alkalmazása.
– A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyed értékű triola.
– Negyed felütés.
– 3/8–os ütem.
– Váltakozó ütem.
– A 4/4 – 2/4 és a 3/4 – 2/4 váltás megéreztetése.
– Alla breve.
– Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erős és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás hallás után, valamint kottaképről.
– A fi, szi és ta hang, valamint dallamfordulataik.
– A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
– A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
– Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
– Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az eddigi ismeretek alapján.
– A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon.
– A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).

A többszólamúság fejlesztése
– Hangközök megszólaltatása két szólamban.
– Intonációs gyakorlatok.
– Kánonok, biciniumok éneklése.
– A többszólamú művek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).

Hangközök:
– Az előző években tanult hangközök további gyakorlása.
– Éneklés szolmizálva, ábécés–s nevekkel mindkét irányban.
– Felismerés hallás után és kottaképről.
– A szext hangköz és a szűkített – bővített kvint elsajátítása.
– A bővített szekund megfigyelése.
– Hangközláncok építése, éneklése.

Hangzatok:
– Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.
– A tanult hangnemek alap–hármashangzatai.
Hangsorok:
– A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang.
– Dúrok és mollok 3#, 3b előjegyzésig.

A formaérzék fejlesztése
– AA5A5vA, AA5BA, ABBvA, AABA formaszerkezetek.
– A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás).
– Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.

Zenei olvasás, írás
– Ritmusgyakorlatok olvasása.
– Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
– Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk tánctételek ritmusának lejegyzése.

– Könnyű dallamok olvasása (mérővel), memorizálás, lejegyzés.
– Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
– Hangközök, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal.
– Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.
– Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.
– Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés nevekkel, alkalmi hangzókkal, szöveggel

Rögtönzés
– Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
– Hiányos dallam kiegészítése.
– Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.
– Adott dallamhoz ritmuskíséret.
– A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
– AA5A5vA, A5BA, ABBvA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
– Rögtönzés szövegre is.
– Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
– Előtagra utótag rögtönzése (a–av).

Zenehallgatás
– A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
– Mozgás, gesztus a zenében.
– Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.
– Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése.
– A barokk tánctételek jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is.
– A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
– A többszólamú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont”, „vonal” stb.

Zenei szakkifejezések ismerete
– Triola. „kis” nyújtott, „kis” éles ritmus.
– Felütés.
– Váltakozó ütem.
– Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma.
– Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund.
– Parlando, rubato, tempo giusto.
– A régi és új stílusú népdalok.
– Motívum, periódus, szekvencia.
– Kvintoszlop.
– Párhuzamos és ellenmozgás.
– A metronómjelzés.
– A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.

Ajánlott tananyag:
A magyar népdalok újabb rétege: pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór (fríg) és mixolid hangkészletű dallamok.
Néhány tánctétel a barokk korból – elsősorban a tanulók hangszeres anyagából (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte).
Könnyű kétszólamúság: kánonok, biciniumok.
Dobszay László: A hangok világa II. és III. kötet és Útmutatók
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.
Kodály Zoltán: Ötfokú zene I–II.
Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–II.

Bárdos Lajos: 70 kánon
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Péter József: 165 kánon
Sulyok Gizella: Pilletánc I. és II. kötet.
Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
Brukner Adrienn: Énekelni jó!
Kezdők zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.)
Kezdők hangszeres kottagyűjteményei, előadási darabjai
Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek
Ajánlott zenehallgatási anyag
Népdalfeldolgozások (elsősorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan).
Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek és Mikrokozmosz című műveiből.
Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.
Barokk táncok. (hangszeres táncok, zenekari tételek).
Mesealakok a zenében.

Követelmény
Tudja a tanuló a dalokat – ezen belül műzenei szemelvényeket – szöveggel, zeneileg igényesen előadni.
Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F– kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.
Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.

Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.
Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem).
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
Ismerje a dúr, moll alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult zenei anyag, a ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A zenei élményanyag bővítése.
– Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma– és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzenei szemelvények alapján.
– Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül.
– A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
– A magyar népdalok élményszerű előadása.
– A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
– Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása.
– A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.
– Nyolcad és páros tizenhatod felütés.
– 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8–ban.

– A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.
– Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás elsősorban kottaképről.
– Módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).

A többszólamú éneklés készségfejlesztése
– Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.
– Hangszerkíséretes dalok.
– Kánonok.
– Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
– T–D–T kapcsolatok megfigyelése.
– Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.
– A belső hallás és memória fejlesztése.

Hangközök:
– Az előző évben tanult hangközök gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképről.
– A szűkített, bővített kvint (oldással) ismertetése.
– Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással).

Hangzatok:
– Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről.
– A hármashangzatok megfordításainak elve.
– Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.

Hangsorok:
– Dúrok és mollok 4#, 4b előjegyzésig.
– Azonos alapú dúr és moll.
– A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése
– A periódus felépítése. Nyitás –zárás.
– Kis kéttagú–, háromtagú forma. Rondo forma.

Zenei olvasás, írás
– Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
– Igen könnyű magyar népdalok lejegyzése.
– Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
– Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.
– Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről.
– Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólamban.
–Igen könnyű funkciós kísérőszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.

Rögtönzés
– Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
– Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A–Av).
– Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás
– Magyar és más népek táncai a műzenében.
– Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
– A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.

– Dinamika a barokk korban.
– A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei.
– A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete
– Siciliano és mazurka ritmus.
– Azonos alapú dúr és moll hangsor.
– Kvintoszlop.
– Kürtmenet.
– Funkciók.
– Hangnemi kitérés, moduláció.
– Periódus.
– Kéttagú–, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
– Duett, duó, tercett, trió.
– Partitúra.
– A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag
Más népek funkciós népzenéje: egyszerű tercelő, kürtmenetes dalok kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel (lengyel, francia, német, olasz népdalok).
Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.
Két–három–négyszólamú könnyű kánonok.
Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók
Szigetiné Horváth Zsuzsa – Simonné Sármási Ágnes: Készségfejlesztő gyakorlatok
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Péter József: 165 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Bárdos Lajos: Írások népzenénkről
Kerényi M. György: Százszínű csokor
Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)
Győrffi István: Dallamírási feladatok
Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)
Szemelvények a tanulók hangszeres darabjaiból
Dalkíséretek II. Érik a szőlő (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Magyar és más népek táncai a műzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint
F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).
Balett részletek (nemzeti karakter–táncok: mazurka, csárdás stb.).
Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera– és szimfónia részletek.

Követelmény
Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a műveket, részleteket stílusosan előadni.
Tudjon folyamatosan 6/8–os ütemben ritmust olvasni.
Egyszerű 4–8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.
A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.
Tudja a dúr és moll hangsorokat, vezetőhangokat 4#, 4b előjegyzésig.
Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközt.

Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat.
Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében).
Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat.
Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.
Ismerje az alapvető tempo és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
A tanult zenei anyag, a ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
– Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből.
– A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése.
– Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.
– A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.
– Az eddig tanultak rendszerező ismétlése.
– A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek
– Átkötés, pontozás gyakorlása.
– Harminckettedek.
– Alla breve további gyakorlása.
– A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
– 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
– A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.
– A bővített kvart oldással.
– Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
– A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.
– Késleltetés.
– A hangközök rendszerezése.
– A hangközfordítás elve.
– A tiszta, kis– és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkel is.
– Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkel; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.
– A dúr és moll hármashangzatok fordításai illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással.
– Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.
– A dominánsszeptim dúrban és mollban.
– Éneklése oldással szolmizálva.
– A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus– és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.
– Dallami variánsok, figuráció.
– A bécsi klasszikus zene funkciós rendjének gyakorlása.
– T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok, funkciós jelző basszus hangok.
– Funkciós kísérőszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.
– Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
– Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.
– Két– és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában.
– Kánonok éneklése.
– Hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, vezetőhanggal.

A formaérzék fejlesztése
– Zárlatok: fél– és egész–zárlat, álzárlat.
– A klasszikus (és romantikus) dal.
– Két– és háromtagú kisformák, visszatéréses típusok megfigyelése.
– Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás
– Könnyű periódusok lapról éneklése.
– Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben.
– Könnyű hangközmenetek éneklése, írása.
– A kétszólamú írás bevezetése: a kísérő szólamban funkciós főhangok.
– Könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is).

Zenehallgatás
– A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése).
– Hangszín – hangszerelés.
– A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzatfelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
– Két– és háromtagú kisformák, visszatéréses típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.
– A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben.
– A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.
– A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.

Rögtönzés
– Ritmuskíséretek rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.
– Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.
– Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
– Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

Zenei elemzési képesség
– A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
– A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete
– Bécsi klasszikusok, Köchel–jegyzék, opusz.
– Kvintkör.
– Hangnemi rokonságok, maggiore–minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
– A hangközfordítás elve.
– Tritonusz.
– Alteráció, kromatika.
– Funkciók, funkciós vonzás.
– Késleltetés.
– Kadencia, álzárlat, fél– és egész–zárlat.
– Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda.
– Imitáció.
– Orgonapont.
– Hangszeres és vokális zene.
– Dal, ária, opera.
– Szimfónia.
– Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
– Kisformák.
– Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
– A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.
– Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismétlése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Ajánlott tananyag

Elsősorban bécsi klasszikus (romantikus) hangszerkíséretes dalok, duettek
Szimfónia tételek, hangszeres szonáta, variáció, rondó
Néhány könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy énekelhető hangszeres darab
Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatás a kötetekből)
Kodály Zoltán: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
Virágos sorozat népdalfüzetei
W. A. Mozart: 30 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
Győrffy István: Dallamírási feladatok

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Szemelvények a bécsi klasszikusok műveiből a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez.
Romantikus dalok, karakterdarabok.
A XX. század zenéjéből néhány vokális és hangszeres mű.
Néhány darab Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmények az alapfokú (4. évfolyam) elvégzése után
Ismerje a tanuló a ritmuselemeket a harminckettedektől az egész értékű kottáig.
Ismerje fel hallás után és kottaképről a szinkópa-, éles- és nyújtott ritmust, valamint az egyszerűbb ritmikai átkötéseket.
Legyen áttekintőképessége a 2/4, ¾, 4/4, 3/8, 6/8, 2/2-es ütemekben.
Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#-4b előjegyzésig.
Ismerje a
- pentaton hangsorokat.
- tudja a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.
- ismerje a háromféle moll hangsort.
Ismerje fel a művek hangnemeit – hangszeres darabjaiban is.
Legyen tájékozott a hangmagasság viszonyokban:
-tudja azonosítani – hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan is – az oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközöket.
- ismerje fel ezeket kottaképről és hallás után.
Ismerje a bővített szekund, bővített kvárt, szűkített és bővített kvint hangközöket, tudja ezeket kottaképről azonosítani.
Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsszeptim akkordot.
Legyen képes ezeket hallás után felismerni és kottaképről azonosítani.
Ismerje a funkciós főhangokat 3#-3b előjegyzésig.
Ismerje a funkciós vonzást.
Ismerje a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.
Tudjon lejegyezni:
- rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel.
- két szólamú, igen könnyű műzenei periódust, illetve szólamait hallás után kiegészíteni.
Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.
Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):
- a magyar népzene stílusjegyeit
- a periódus fogalmát
- a kis formákat
- a klasszikus szonátaformát
- a rondót,

Rendelkezzék a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével. (elsősorban a bécsi klasszikus zenével)
Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei szakkifejezéseket.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga
A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama
Szolfézs
Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma
„A" tagozat

Írásbeli vizsga
A/ Feladatsor
1. Feladatok a hangköz-, hangzat- ismeretek köréből – hallás után, kottakép és szerkesztés alapján.
A tanulók számára adottak azon hangok kottaképe, melyekre a hangközöket, hármashangzatokat építeni kell.
- 5 hangköz, 5 hármashangzat lejegyzése hallás után. (jelölés betűvel és számmal)
- 5 hangköz, 5 hármashangzat építése megadott hangokra.
- 5 hankköz, 5 hármashangzat felismerése kottaképről.

2. Könnyű klasszikus periódus mindkét szólamának lejegyzése „keretes" diktálás alapján.
Az idézet 2/4, 3/4 vagy 4/4–es lüktetésű, lehetőleg A -Av felépítésű, modulációt, alterációt, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmazó legyen, A tanulók számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum, a kezdőhangok értékkel. Az idézet zongorán tízszer hangozhat el.

3. Megadott klasszikus kis forma elemzése hallás és kottakép alapján. Az elemzés szempontjai: hangnem, az előforduló zenei elemek megjelölése (hármashangzat-felbontás, szekvencia, késleltetés stb.) formai felépítés, funkciók.

B) feladatsor

1. Feladatok a hangköz-, hangzat- ismeretek köréből – hallás után, kottakép és szerkesztés alapján.
A tanulók számára adottak azon hangok kottaképe, melyekre a hangközöket, hármashangzatokat építeni kell.
- 5 hangköz, 5 hármashangzat lejegyzése hallás után. (jelölés betűvel és számmal)
- 5 hangköz, 5 hármashangzat építése megadott hangokra.
- 5 hankköz, 5 hármashangzat felismerése kottaképről.

2. Egy magyar népdal lejegyzése. A népdal új stílusú, négysoros, legfeljebb 8–10–es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus. Szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat.
A tanulók számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.
A népdal nyolcszor hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.

3. Megadott klasszikus kis forma elemzése hallás és kottakép alapján. Az elemzés szempontjai: hangnem, az előforduló zenei elemek megjelölése (hármashangzat-felbontás, szekvencia, késleltetés stb.) formai felépítés, funkciók.

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga

Memoriter anyag:
A vizsgázó
– tudjon előadni öt népdalt,
– ismerje a dalok legfontosabb stílusjegyeit;
– tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező),
– ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam követelményei alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése
Az írásbeli vizsga értékelése
1. feladat- teszt: A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése.
2. feladat –dallamírás: dallami, metrikai, ritmikai korrektség, kottaírási készség külalak.
3. feladat – elemzés: Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése
- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete)
- zenetörténeti tájékozottság
- stílusismeret
- formai ismeretek
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök.
Jó minőségű, felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek, megfelelő minőségű audi-vizuális berendezés (magnefofon, CD, DVD lejátszó) A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel zenei szakkönyv.

SZOLFÉZS

A szolfézstanítás – a hangszertanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.
A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség– és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.
A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkozás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és lássa, amit hall!”

A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.
Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömével.

A szolfézstanítás célja, feladata:
A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:
– belső hallás
– ritmus–metrum
– tiszta intonáció
– tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök)
– dallamhallás
– többszólamúság

– harmónia azonosítás
– zenei olvasás – írás
– zenei szerkezet (forma)
– zenei memória
– zenehallgatás (zeneértés)
– a kreativitás fejlesztése, – rögtönzés
– a megszerzett tudás alkalmazása
– a hangszertanulás segítése
– a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése
– a zenei műveltség igényének kialakítása
– a társművészetek iránti nyitottság megalapozása.
– A zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra.
– A tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelemvilágukkibontakoztatása.

Rendelkezzék a tanuló
– olyan késztetéssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
– a tanulmányai során elsajátított készség–, jártasság–, ismeret–repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
– olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség–készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
– biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel
– a zene iránti elkötelezettséggel.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.
– A zene megszerettetése, örömteli művelése.
– A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.

Az éneklési készség fejlesztése
– Helyes testtartás, levegővétel.
– Kezdőhang átvétele.
– Megfelelő tempóválasztás és tempótartás.
– Éneklés játékkal.
– Éneklés szöveggel emlékezetből.
– Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.
– Önálló dalkezdés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.
– A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
– 2/4–es ütem.
– Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
– A „belső mérés” kialakítása.
– Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
– Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
– A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás játékkal együtt.

– A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
– Hangmagasság–megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
– A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).
– A dallami jelrendszerek: kéz–, betűjel, hangjegy.
– Hanglépcső, vonalrendszer.
– Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
– Dalfelismerés, dallambújtatás.

A kétszólamúság előkészítése
– Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmusosztinátók, ritmuskíséretek, egyszerű dallamosztinátók).

Rögtönzés
– Ritmussorok kiegészítése.
– Kérdés, felelet.
– Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
– Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás
– A zeneértő és –érző képesség fejlesztése.
– Aktív (előkészített) zenehallgatás.
– Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors–lassú).
– Zajok– zörejek, zenei hang.
– Hangszínek (hangerő) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.
– Zenei hangulatok – karakterek hallás utáni megfigyelése.
– A többször hallgatott zeneművek felismerése.

Ajánlott tananyag
Magyar népi mondókák, gyermekversek, gyermekjátékok, gyermekdalok
Zeneszerzők kicsinyeknek írt dalai
Rokon népek dalai
Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő 1.(tankönyv, munkafüzet és útmutató)
Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
Forrai Katalin: Ének az óvodában
Forrai Katalin: Jár a baba
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
Dobszay László: A magyar dal könyve
Weöres Sándor: Magyar etűdök
Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
Borsai I. – Haider E.: Magyar népi gyermekjátékok
Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló–, kíséretes– vagy kórusfeldolgozásban.

Hangszeres szemelvények (karakter–, mesedarabok) lehetőleg élő előadásban.

Követelmények
A „belső” lüktetés fejlesztése.
Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése.
A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.
A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.
A zenére figyelés valamint együttműködési képesség a játékban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.
– A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok – mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk megismerése.
– A zenei készségek megalapozása a 7–9 éves korú gyermekek hangszertanulásához.
– Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése
– A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.
– A kifejező éneklés igényének felkeltése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).
– A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjeleik, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkel, jelekkel.
– 2/4–es ütem.
– a 3/4–es lüktetés megéreztetése.
– Szövegek ritmusának megfejtése.
– Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.
– Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.
– Metrum és ritmus egyidejű megfigyelése.
– Osztinátó, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.
– Ritmusgyakorlatok.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.
– A magas és mély képzet kialakítása.
– A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).
– A dallami jelrendszerek ismerete.
– A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren.
– Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.
– Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
– Dallamfordulatok visszaéneklése.
– Memorizálás hallás után.
– A belső hallás fejlesztése.

A kétszólamúság előkészítése
– Dal és mérő.
– Felelgetős játékok.
– Ritmusosztinátók, ritmuskíséretek.

– Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret).
– Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről.
– Igen könnyű kánonok – a csoport képességei szerint.
– Kétszólamú ritmusok, ének–kopogós „játékok”.
– Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.

Zenei ismeretek:
– Hangközök fogalmának bevezetése, kis– és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.

Formai ismeretek:
– Motívum
– Azonosság, hasonlóság, különbözőség.

Zenei olvasás, írás
– Az íráskészség kialakítása (írástechnika, zenei helyesírás).
– Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2–4–8 ütem).
– A dó helyének változtatása.
– Tájékozódás a vonalrendszeren.
– Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
– Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.
– Memorizálás.
– Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2–4–8 ütem).

Rögtönzés
– Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
– Hiányos dallamok kiegészítése egy–két hanggal.
– Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős.
– Ütempárhoz ütempár rögtönzése.
– Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
– Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás
– Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
– Emberi hangfajták (gyermek–, női–, férfi).
– Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
– Dinamika, előadási módok.
– Különböző karakterek megfigyelése.
– Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz– és fafúvósok).
– A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.

Zenei kifejezések:
– Ritmus, dallam.
– Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
– A megismert ritmusértékek nevei.
– Tempó, mérőütés.
– Osztinátó.
– Hangmagasság, hangköz, hangkészlet, hangsor.
– Pentaton, pentachord.
– A G–kulcs, F–kulcs.
– A törzshangsor.
– A megismert hangközök nevei, jelentésük.
– Motívum, dallamsor.
– Kánon.

– Piano–forte.

Ajánlott tananyag:
Magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népszokások
Magyar gyermekdalok, népdalok
Gyermekversek.
Rokon népek dalai
Magyar zeneszerzők gyermekeknek komponált dalai
Más népek dallamai
Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő 2.(tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
Forrai Katalin: Ének az óvodában
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
Dobszay László: A magyar dal könyve
Bárdos Lajos: 70 kánon
Weöres Sándor: Magyar etűdök
Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
Borsai Ilona – Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok
Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag
Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások.
A hangszeres műzene karakterdarabjai. Mesedarabok.
Rövid darabok a hangszeres iskolákból (különböző hangszereken).

Követelmények az előképző évfolyamok elvégzése után
Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.
Tudjon az egyenletes lüktetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni.
Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.
Legyen képes 4–8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.
Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4–es ütemekben.
Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.
Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.
Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva – a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással – emlékezetből énekelni.
Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.
Ismerje a G–kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.
Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Alapfokú évfolyamok

Az első évfolyam tanítási anyagának összeállítása az előképző évfolyamok követelményeinek ismeretét feltételezi.

1. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A zenei élményanyag bővítése.
– A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.
– Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása.
– Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismétlése.
– A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.
– Az abszolút rendszer további gyakorlása.
– A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.
– A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése
– Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás.
– Artikuláció, szövegmondás.
– A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
– Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismétlése.
– A korona, az átkötés, az értéknyújtó pont ismerete.
– A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, ¾.
– Ütemsúlyok. (ütemezés).
– A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismétlése, elmélyítése.
– A tizenhatodok páros formációi.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás hallás után, kézjelről, betűkottáról.
– Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.
– A régi stílusú magyar népdalok jellemzői.
– A tonalitásérzék fejlesztése. a dallamzáró alaphang: lá, és dó.
– A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.
– Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása.
– A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézjelről, kottaképről.

A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai
– Dallamhoz ritmusosztinátó vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.
– Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).

Hangközök:
– Tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.
– Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra.
– Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).

Hangzatok:
– Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete.
– Éneklés szolmizálva mindkét irányban.
– Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.
– Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.

Hangkészlet, hangsorok, hangnemek
– Alaphang fogalma.
– Tiszta– és pien hangos pentatónia.
– Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok.
– Módosító jelek, előjegyzések.
– A módosított hangok nevei
– A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is.
– Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig.
– A párhuzamos hangsorok fogalma.
– A zeneművek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.

A formaérzék fejlesztése:
– Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet.
– A kvintváltás megfigyeltetése.
– A5A5vAAv, illetve A5B5A B sorszerkezetek.
– A helyes frazeálás.

Zenei olvasás – írás
– A helyes kottaírás.
– Ritmusgyakorlatok olvasása.
– Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.
– Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G–kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkel 2#, 1b előjegyzéssel.
– Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G–kulcsból F–kulcsba (és fordítva).
– Igen könnyű diktálási feladatok.
– Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G– és F–kulcsban (2–4–8 ütem).
– Transzponálás írásban.

Rögtönzés
– Ritmussorok rögtönzése.
– Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása (szaporítás – ritkítás stb.).
– Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.
– Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.
– Párbeszéd, kérdés–felelet.
– Adott dallamhoz ritmuskíséret.
– Hiányos dallam kiegészítése.

Zenehallgatás
– Különféle kórushangzások.
– Dallam és kíséret, szólamok megfigyelése.
– A hangszerek hangszínének felismerése.
– Dinamikai különbségek megismerése.
– A népzene és műzene.
– A különféle hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete
– A szolfézs előképzőben tanultakhoz.
– Ütemmutató, ütemsúly, ütempár.
– Alkalmazkodó ritmus.
– Kulcsok. előjegyzések, módosító jelek.
– Pentatónia. díszítőhang, vendéghang (pienhang).
– Hangkészlet, hangsor, hangnem.
– Pentachord, Dur és moll (eol).
– A párhuzamos hangsor fogalma.

– Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.
– Ereszkedő dallamvonal.
– Azonosság, variáns, sorszerkezet.
– Szekvencia.
– Periódus.
– Transzponálás.
– Prima volta, seconda volta.
– Solo, tutti.
– Parlando, rubato, tempo giusto.
– Staccato, legato.

Ajánlott tananyag:
Régi stílusú magyar népdalok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolák anyagából is (könnyű barokk és klasszikus táncok).
Könnyű kánonok, biciniumok.
Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.
Bárdos Lajos: 70 kánon
Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
Brukner Adrienn: Énekelni jó!
Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek
Lázárné Nagy Andrea: Margaréta (Gyakorló feladatok)
Dalkíséretek I. Szőlő érik (Tankönyvkiadó

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok.
Gyermekeknek komponált művek Bartók Béla, Kodály Zoltán Bárdos Lajos kórusműveiből.
Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különböző hangszereken).
Mese– és karakterdarabok.

Követelmény
Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni.
Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F–kulcsban ábécés névvel olvasni.
Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1b előjegyzésig.
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig.
Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.
Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.
Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését.
Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
– A zenei ismeret– és élményanyag bővítése.
– A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.
– Az új stílusú magyar népdalok jellemzőinek elsajátítása.
– A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk tánctételek megszólaltatásával.
– Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
– Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
– A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.

Az éneklési és intonációs készség fejlesztése
– A népdalok kifejező megszólaltatása.
– A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.

– A kétszólamú éneklés kimunkálása.
– Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismétlése, további gyakorlása, alkalmazása.
– A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyed értékű triola.
– Negyed felütés.
– 3/8–os ütem.
– Váltakozó ütem.
– A 4/4 – 2/4 és a 3/4 – 2/4 váltás megéreztetése.
– Alla breve.
– Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erős és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás hallás után, valamint kottaképről.
– A fi, szi és ta hang, valamint dallamfordulataik.
– A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
– A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
– Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
– Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az eddigi ismeretek alapján.
– A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon.
– A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).

A többszólamúság fejlesztése
– Hangközök megszólaltatása két szólamban.
– Intonációs gyakorlatok.
– Kánonok, biciniumok éneklése.
– A többszólamú művek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).

Hangközök:
– Az előző években tanult hangközök további gyakorlása.
– Éneklés szolmizálva, ábécés–s nevekkel mindkét irányban.
– Felismerés hallás után és kottaképről.
– A szext hangköz és a szűkített – bővített kvint elsajátítása.
– A bővített szekund megfigyelése.
– Hangközláncok építése, éneklése.

Hangzatok:
– Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.

– A tanult hangnemek alap–hármashangzatai.

Hangsorok:
– A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang.
– Dúrok és mollok 3#, 3b előjegyzésig.

A formaérzék fejlesztése
– AA5A5vA, AA5BA, ABBvA, AABA formaszerkezetek.
– A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás).
– Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.

Zenei olvasás, írás
– Ritmusgyakorlatok olvasása.
– Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
– Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk tánctételek ritmusának lejegyzése.
– Könnyű dallamok olvasása (mérővel), memorizálás, lejegyzés.
– Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
– Hangközök, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal.
– Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.
– Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.
– Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés nevekkel, alkalmi hangzókkal, szöveggel
.
Rögtönzés
– Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
– Hiányos dallam kiegészítése.
– Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.
– Adott dallamhoz ritmuskíséret.
– A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
– AA5A5vA, A5BA, ABBvA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
– Rögtönzés szövegre is.
– Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
– Előtagra utótag rögtönzése (a–av).

Zenehallgatás
– A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
– Mozgás, gesztus a zenében.
– Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.
– Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése.
– A barokk tánctételek jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is.
– A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
– A többszólamú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont”, „vonal” stb.

Zenei szakkifejezések ismerete
– Triola. „kis” nyújtott, „kis” éles ritmus.
– Felütés.
– Váltakozó ütem.
– Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma.
– Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund.
– Parlando, rubato, tempo giusto.
– A régi és új stílusú népdalok.
– Motívum, periódus, szekvencia.
– Kvintoszlop.
– Párhuzamos és ellenmozgás.

– A metronómjelzés.
– A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.

Ajánlott tananyag:
A magyar népdalok újabb rétege: pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór (fríg) és mixolid hangkészletű dallamok.
Néhány tánctétel a barokk korból – elsősorban a tanulók hangszeres anyagából (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte).
Könnyű kétszólamúság: kánonok, biciniumok.
Dobszay László: A hangok világa II. és III. kötet és Útmutatók
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.
Kodály Zoltán: Ötfokú zene I–II.
Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–II.
Bárdos Lajos: 70 kánon
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Péter József: 165 kánon
Sulyok Gizella: Pilletánc I. és II. kötet.
Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
Brukner Adrienn: Énekelni jó!
Kezdők zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.)
Kezdők hangszeres kottagyűjteményei, előadási darabjai
Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Ajánlott zenehallgatási anyag
Népdalfeldolgozások (elsősorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan).
Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek és Mikrokozmosz című műveiből.
Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.
Barokk táncok. (hangszeres táncok, zenekari tételek).
Mesealakok a zenében.

Követelmény
Tudja a tanuló a dalokat – ezen belül műzenei szemelvényeket – szöveggel, zeneileg igényesen előadni.
Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F– kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.
Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.
Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.
Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem).
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
Ismerje a dúr, moll alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult zenei anyag, a ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A zenei élményanyag bővítése.
– Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma– és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzenei szemelvények alapján.
– Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül.
– A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
– A magyar népdalok élményszerű előadása.
– A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
– Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása.
– A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.
– Nyolcad és páros tizenhatod felütés.
– 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8–ban.
– A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.
– Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás elsősorban kottaképről.
– Módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).

A többszólamú éneklés készségfejlesztése
– Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.
– Hangszerkíséretes dalok.
– Kánonok.
– Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
– T–D–T kapcsolatok megfigyelése.
– Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.
– A belső hallás és memória fejlesztése.

Hangközök:
– Az előző évben tanult hangközök gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképről.
– A szűkített, bővített kvint (oldással) ismertetése.
– Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással).
Hangzatok:
– Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről.
– A hármashangzatok megfordításainak elve.
– Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.

Hangsorok:
– Dúrok és mollok 4#, 4b előjegyzésig.
– Azonos alapú dúr és moll.
– A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése
– A periódus felépítése. Nyitás –zárás.
– Kis kéttagú–, háromtagú forma. Rondo forma.

Zenei olvasás, írás
– Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
– Igen könnyű magyar népdalok lejegyzése.
– Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
– Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.
– Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről.
– Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólamban.
– Igen könnyű funkciós kísérőszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.

Rögtönzés
– Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
– Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A–Av).
– Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás
– Magyar és más népek táncai a műzenében.
– Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
– A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
– Dinamika a barokk korban.
– A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei.
– A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete
– Siciliano és mazurka ritmus.
– Azonos alapú dúr és moll hangsor.
– Kvintoszlop.
– Kürtmenet.
– Funkciók.
– Hangnemi kitérés, moduláció.
– Periódus.
– Kéttagú–, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
– Duett, duó, tercett, trió.
– Partitúra.
– A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag
Más népek funkciós népzenéje: egyszerű tercelő, kürtmenetes dalok kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel (lengyel, francia, német, olasz népdalok).
Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.
Két–három–négyszólamú könnyű kánonok.
Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók
Szigetiné Horváth Zsuzsa – Simonné Sármási Ágnes: Készségfejlesztő gyakorlatok
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Péter József: 165 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Bárdos Lajos: Írások népzenénkről
Kerényi M. György: Százszínű csokor
Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)
Győrffi István: Dallamírási feladatok
Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)

Szemelvények a tanulók hangszeres darabjaiból
Dalkíséretek II. Érik a szőlő (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Magyar és más népek táncai a műzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint
F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).
Balett részletek (nemzeti karakter–táncok: mazurka, csárdás stb.).
Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera– és szimfónia részletek.

Követelmény
Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a műveket, részleteket stílusosan előadni.
Tudjon folyamatosan 6/8–os ütemben ritmust olvasni.
Egyszerű 4–8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.
A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.
Tudja a dúr és moll hangsorokat, vezetőhangokat 4#, 4b előjegyzésig.
Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközt.
Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat.
Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében).
Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat.
Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.
Ismerje az alapvető tempo és előadási jeleket.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
A tanult zenei anyag, a ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
– Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből.
– A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése.
– Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.
– A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.
– Az eddig tanultak rendszerező ismétlése.
– A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek
– Átkötés, pontozás gyakorlása.
– Harminckettedek.
– Alla breve további gyakorlása.
– A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
– 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
– A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.
– A bővített kvart oldással.
– Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
– A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.
– Késleltetés.
– A hangközök rendszerezése.
– A hangközfordítás elve.
– A tiszta, kis– és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkel is.
– Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkel; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.
– A dúr és moll hármashangzatok fordításai illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással.

– Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.
– A dominánsszeptim dúrban és mollban.
– Éneklése oldással szolmizálva.
– A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus– és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.
– Dallami variánsok, figuráció.
– A bécsi klasszikus zene funkciós rendjének gyakorlása.
– T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok, funkciós jelző basszus hangok.
– Funkciós kísérőszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.
– Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
– Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.
– Két– és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában.

– Kánonok éneklése.
– Hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, vezetőhanggal.

A formaérzék fejlesztése
– Zárlatok: fél– és egész–zárlat, álzárlat.
– A klasszikus (és romantikus) dal.
– Két– és háromtagú kisformák, visszatéréses típusok megfigyelése.
– Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás
– Könnyű periódusok lapról éneklése.
– Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben.
– Könnyű hangközmenetek éneklése, írása.
– A kétszólamú írás bevezetése: a kísérő szólamban funkciós főhangok.
– Könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is).

Zenehallgatás
– A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése).
– Hangszín – hangszerelés.
– A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzatfelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
– Két– és háromtagú kisformák, visszatéréses típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.
– A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben.
– A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.
– A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.

Rögtönzés
– Ritmuskíséretek rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.
– Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.
– Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
– Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

Zenei elemzési képesség
– A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
– A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete
– Bécsi klasszikusok, Köchel–jegyzék, opusz.

– Kvintkör.
– Hangnemi rokonságok, maggiore–minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
– A hangközfordítás elve.
– Tritonusz.
– Alteráció, kromatika.
– Funkciók, funkciós vonzás.
– Késleltetés.
– Kadencia, álzárlat, fél– és egész–zárlat.
– Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda.
– Imitáció.
– Orgonapont.
– Hangszeres és vokális zene.
– Dal, ária, opera.
– Szimfónia.
– Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
– Kisformák.
– Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
– A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.
– Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismétlése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Ajánlott tananyag
Elsősorban bécsi klasszikus (romantikus) hangszerkíséretes dalok, duettek
Szimfónia tételek, hangszeres szonáta, variáció, rondó
Néhány könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy énekelhető hangszeres darab
Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatás a kötetekből)
Kodály Zoltán: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
Virágos sorozat népdalfüzetei
W. A. Mozart: 30 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
Győrffy István: Dallamírási feladatok

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Szemelvények a bécsi klasszikusok műveiből a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez.
Romantikus dalok, karakterdarabok.
A XX. század zenéjéből néhány vokális és hangszeres mű.
Néhány darab Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmény
Tudjon a tanuló emlékezetből bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.
Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6*b* előjegyzésig.
Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsszeptim akkordot.

Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#,

3*b.).*
Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.
Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
– Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

Követelmény
Tudja a tanuló emlékezetből a bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.
Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6*b* előjegyzésig.
Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsszeptim akkordot.
Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3*b.).*
Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.
Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
– Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű zenei formákban.
– A romantikus zeneirodalom alaposabb megismerése.
– Ismerkedés a XX. századi zene néhány alkotásával.
– A tanult magyar népdalkincs bővítése.
– A többszólamú éneklés hangsúlyosabb megjelenése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés
– Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
– Nyolcad szinkópa és tizenhatod triola és változataik.
– Augmentálás– diminuálás.
– Klasszikus és romantikus dalok, duettek megszólaltatása kottakép alapján.
– Az alterált fordulatok megfigyelése.
– Az alterációk díszítő vagy hangnemi szerepe.
– Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek megszólaltatása.
– A dó váltás alkalmazásának elmélyítése.
– A tonalitás felbomlásának megfigyelése.

Hangközök:
– Az előző évfolyamokban tanult hangközök ismétlése, gyakorlása, hallási elmélyítése.
– A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció lassú, fokozatos elhagyására.
– A szűkített szeptim hangköz, a nóna és decima hangköz fogalma.
– Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
– A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).

Hangzatok:
– Az alaphelyzetű hármashangzatok, a dúr és moll fordítások valamint az alaphelyzetű dominánsszeptim hangzat (oldással dúrban, mollban) további gyakorlása, hallási elmélyítése.
– A szűkített hármashangzat megfordításainak felépítése, éneklése oldással dúrban.
– A szűkített szeptimhangzat felépítése, éneklése oldással.
– A dúr és moll hangsor fokaira épített hármashangzatok.
– A funkciós alaphangokra építhető hármashangzatok.

Hangsorok:
– Dúrok, mollok, vezetőhangok 6#, 6b előjegyzésig.
– A modális hangsorok elnevezésének, alaphangjainak ismerete.

A formaérzék fejlesztése:
– Rendhagyó periódusok.
– Álzárlat.
– Egyszerű, két– és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
– A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése (domináns vagy párhuzamos hangnemek).
– A szonáta–, a variációs és a rondóforma ismétlése, további megfigyelése nagyobb lélegzetű zeneművek tételeként.
– A formai ismeretek mélyítése.

Zenei olvasás, írás
– Klasszikus periódusok, egyszerű modulációs zenei részletek éneklése szolmizálva, dó váltással, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
– Alterált fordulatok gyakorlása: lapról olvasással, lejegyzéssel.
– Könnyű romantikus és XX. századi dallamok éneklése, memorizálása, (pl. témák a zenehallgatással feldolgozott művekből).
– Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
– Két– vagy többszólamú vokális művek különféle hangszeres együttesekkel is.
– Könnyű periódusok lejegyzése funkciós alsó szólammal, a felső szólamban egy–egy alterált hanggal.
– Egyszerű, rövid XX. századi tonális dallamok, dallamrészletek írása emlékezetből.
– Hangzatok lejegyzése hallás után, felépítés, felismerés kottaképről.
– Kánonok éneklése a klasszikus és romantikus korból.

Rögtönzés
– Dallamokhoz funkciójelző alsó szólam éneklése.
– Egyszerű periódusok zenei anyagának variálása a klasszikus művekben előforduló zenei elemekkel (késleltetés, figuráció, kromatika stb.).
– Periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.

Zenehallgatás
– A zenei kifejezőeszközök megfigyelése a romantikus zenében.
– Új hangnemi rokonságok, harmóniakapcsolatok, formai bővítések.
– A programzene eszközeinek felismerése: a hangulati elemek előtérbe kerülése, a zenekari hangzás bővülése.
– Új hangszerek, hangszínek megjelenése.
– A programzene és a társművészetek kapcsolata.
– A tonalitás felbomlása.
– A XX. századi zene hangzásvilágának megfigyelése (pl. impresszionizmus).
– A zenei formák változásainak megfigyelése.
– Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

A zenei elemzési képesség fejlesztése
– A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése a bécsi klasszikus zenében.
– Az alapvető zenei összefüggések felismertetése (ritmika, dallam, harmónia, funkció, forma).
– A kisformák és a triós forma önálló elemzése kottakép (és hallás) alapján.

– Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, moll és dúr bitonalitása stb.).

Zenei szakkifejezések ismerete
– Komplementer, osztinátó ritmus.
– Modális hangsorok.
– A hangnemek rokonsága, tercrokonság, enharmónia.
– Tonalitás, atonalitás, bitonalitás.
– Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
– A bővült periódusok: külső és belső bővülés.
– Zárlatok (gyenge, erős, stb), álzárlat.
– A szonáta– és a variációs forma.
– A klasszikus szimfónia tételrendje.
– Az opera dramaturgiai felépítése, zenei részei.
– A szimfonikus költemény.
– Tempó– és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató
Agócsy László: Zenei olvasókönyv
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Péter József: 165 kánon
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia
Forrai Miklós: Duettek I–II.
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Szabolcsi Bence: Zenetörténet
L. Bernstein: Hangverseny fiataloknak
A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet
Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
Frank Oszkár: Schubert dalok

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Klasszikus szonáták, szimfóniák, versenyművek tételeinek elemző feldolgozása zenehallgatással.
A zenei kifejező eszközök megfigyelése a programzene alkotásaiban: válogatás a romantikus dalokból, kis formákból (F. Schubert: dalok, táncok, Moments musicaux darabjai, részletek R. Schumann: Jugendalbum című művéből)
Egy dalciklus (pl. Schubert: Die schöne Müllerin) vagy egy szimfonikus költemény meghallgatása, feldolgozása (pl. Muszorgszkij: Egy kiállítás képei)
Romantikus opera részletek.
A XX. századi művek hangzásvilágának bemutatása (pl. Bartók Béla kórusművei, válogatott szemelvények a Mikrokozmosz–ból, Kodály Zoltán: Epigrammák c. művéből, B. Britten népdalfeldolgozásai) alapján.

Követelmény

Tudja a tanuló a bécsi klasszikus és romantikus dallamokat kotta nélkül stílusosan énekelni, szöveggel előadni (a tanár, a csoporttárs vagy saját zongorakíséretével).
Tudja a hangnemeket 6#, 6b előjegyzésig.
Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
Tudja a hármashangzatokat és fordításaikat (a bővített hármashangzatot alaphelyzetben), valamint a dominánsszeptim–akkordokat 3#, 3b hangnemekben elhelyezni.

Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatok megfordításait, valamint a dominánsszeptim–akkordot.
Ismerje a szűkített szeptim– hangzat felépítését.
Tudjon – a tanultaknál jóval könnyebb dallamot – lapról olvasni.
Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb periódus terjedelmű dallamot szólam kiegészítésekkel lejegyezni funkciót jelző basszussal együtt.
Tudjon megadott könnyű, periódusterjedelmű dallamot befejezni.
Ismerje a klasszikus, romantikus kor fontosabb zenei stílusjegyeit.
Tudjon felsorolni a megismert zenei korokból zeneszerzőket, műveket.
Ismerje a megtanult zenei formák jellemzőit.
Tudja ismereteit a hangszeres repertoárja elemzésére is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
– Egy klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
– Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A zenei élményanyag bővítése.
– Betekintés a reneszánsz zene művészetébe.
– A barokk zene stílusjegyeinek, főbb műfajainak, zeneszerzőinek alaposabb megismerése.
– További ismerkedés a XX. századi zene hangzás– és formavilágával, elsősorban a folklórizmus és a neoklasszicizmus törekvéseivel (valamint a dodekafónia és más irányzatokkal a csoport képességeitől függően).
– A hat évfolyam műzenei és népzenei ismeretanyagának ismétlése, rendszerezése.
– Az önálló elemzői munka készségének fejlesztése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés
– Reneszánsz vokális és hangszeres művek, barokk áriák, táncformák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények, énekes megszólaltatása kottakép alapján.
– A jellegzetes barokk fordulatok (komplementer ritmika, hemiola – imitáció, szekvencia, ellenmozgás) megfigyeltetése, felismerése.
– A művek harmóniai vázának megszólaltatása hangközmenetek, hangzatmenetek éneklésével.
– Homofon és könnyű polifon többszólamúság éneklése és kamarazene–szerű megszólaltatása (a tanulók hangszeres előadásában).
– Kánonok éneklése, megszólaltatása hangszerekkel is.
– A XX. századi művek éneklése, hangszeres megszólaltatása, feldolgozása során a pentatónia, a modális hangsorok, egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, bitonalitás, tizenkétfokúság, cluster megfigyelése, felfedezése.

Hangközök:
– A hangközök további gyakorlása, hallási elmélyítése. a hangközök rendszerezése.
– A szűkített kvart fogalma.
– Az enharmónia.

Hangzatok:
– Az eddigiek gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.

Zenei olvasás, írás
– Reneszánsz zenei szemelvények, moduláló barokk és bécsi klasszikus dallamok olvasása.
– Könnyű XX. századi szemelvények éneklése.
– A zenei íráskészség segítése hallás utáni elemzésekkel.
– Könnyű barokk és klasszikus kétszólamúság lejegyzése hallás után.
– Memorizálás kottakép valamint hallás után.

Rögtönzés
– Dallam– és ritmus kiegészítés.
– Adott dallamhoz funkciós basszus éneklése.
– Dodekafon dallamok szerkesztése, komponálása hangszeren.
– XX. századi effektusok kipróbálása hangszeren.

Zenehallgatás
– A reneszánsz zene harmóniáinak, szerkesztésmódjának megfigyelése, hangszereinek bemutatása, felismerése a hallgatott művekben.
– A régi barokk hangszerek jellegzetes hangzásának megismerése.
– A barokk zenekar hangszerei. Continuo.
– A zenekar concertáló szólamcsoportjainak megfigyelése hallás után.
– A zenei dramaturgia az oratórikus művekben.
– A barokk táncok a szvitekben.
– A barokk variáció megfigyelése zenehallgatással.
– A XX. század néhány kiemelkedő magyar alkotásának elemző megismerése, a magyar népzenei elemek megfigyelése e művekben.
– A zeneművészet korszakainak összefoglaló rendszerezése.
– Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések ismerete
– Hemiola, komplementer ritmus.
– Számozott basszus, continuo.
– Imitáció, tonális és reális válasz. Fuga.
– Motetta, madrigál, mise.
– Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
– Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság, cluster.
– Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
– A barokk versenymű. concerto grosso, concertálás.
– A szvit és a barokk táncok (allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, gavotte).
– Barokk variáció (passacaglia, chaconne, folia).
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Zenei elemzési képesség
– Az alapvető zenei összefüggések felismerése, (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), a zenei gondolkodás és elemzési képesség alakítása hallás és kottaképi megfigyelés alapján.
– Önálló elemzés (pl. klasszikus kis formák elemzése lehetőleg hallás után, nagyobb lélegzetű formák elemzése kottakép alapján, tanári irányítással).

Ajánlott tananyag
Magyar népdalok.
Reneszánsz kórusművek, hangszeres táncok énekelhető szemelvényei.
Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia
Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene
Dobszay László: A magyar dal könyve
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.
Forrai Miklós: Duettek I–II.

Bartók Béla: Mikrokozmosz
Bartók Béla: Gyermekeknek
Bartók Béla: 27 egyneműkar
Kodály Zoltán: Gyermek– és nőikarok

Máriássi István: Bevezetés a barokk zene világába
Agócsy László: Bach olvasókönyv
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia– és formavilága
Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába
Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából
Párkai István: Modern kórusetűdök (Népművelési Intézet)
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I–II.
Nógrádi László – P. Vesztróczi Judit – Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)
Győrffy István: Dallamírási feladatok
Barokk hangszeres és oratórikus művek, áriák, színpadi betétdalok, opera részletek. (Válogatva J. S. Bach, H. Purcell, G. F. Händel, A. Vivaldi műveiből)

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Barokk zene régi hangszereken.
XX. századi nagyobb lélegzetű mű illetve műrészlet feldolgozása.
(pl. C. Debussy: A tenger, Bartók Béla: Concerto, Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus, I. Sztravinszkij: Petruska).

Követelmény
Tudjon a tanuló kotta nélkül öt magyar népdalt, öt reneszánsz, barokk vagy klasszikus dallamot és egy művet a XX. század könnyen énekelhető szemelvényeiből, a megismert művek témáiból (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).
A megszólaltatás legyen zeneileg pontos, stílusos, muzikális.
Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig.
Tudjon olvasni, írni, tájékozódni 5#, 5b előjegyzésig.
Tudjon egyszerű barokk vagy klasszikus periódust lapról énekelni, kottakép, vagy hallás után memorizálni és lejegyezni.
Ismerje a hangközöket, hármashangzatokat és fordításaikat.
Legyen alapvető stílusismerete a zenetörténeti korokról.
Legyen képes önállóan gyakorolni és tanulni.
Megszerzett tudását tudja alkalmazni a hangszertanulásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
– Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
– Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

3. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A zenei élményanyag bővítése.
– Bevezetés a klasszikus zene forma– és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok, majd műzenei szemelvények megismerése.
– Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – főképpen a dúr és moll tonalitáson belül.
– A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
– A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
– A zenei pályára készülő tanulók intenzív felkészítése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Kis éles, kis nyújtott ritmusok és a nyolcad triola további gyakorlása.
– Nyolcad és tizenhatod felütés.
– 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8–ban is.
– Ritmusmotívumok írása emlékezetből, hallás után 6/8–ban is.
– A mazurka és siciliano ritmus jellemzőinek megfigyelése.
– Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– A módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási (vagy memoriter) anyagon.
– Az alterált hangokkal dallamfordulatok visszaéneklése hallás után.
– Más népek népzenéjének többszólamú megszólaltatása.
– Hangszerkíséretes dalok (tanári kísérettel).
– Kánonok éneklése.
– Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
– T–D–T, T–S–D–T kapcsolatok.
– Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.

Hangközök:
– Az előző évben tanult hangközök gyakorlása, felismerés hallás után és kottaképről. Építés.
– Új ismeretek: a kis és nagy szeptim, oldással.
– Bővített kvart, szűkített, bővített kvint, oldással.
– A hangközök megfordításai.
– Könnyű hangközmenetek feldolgozása énekléssel.

Hangzatok:
– Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban.
– Építésük, felismerésük kottaképről.
– A hármashangzatok megfordításának elve, a dúr és moll hangzat fordításai.
– Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.
– A dominánsszeptim hangzat megfigyelése .

Hangsorok:
– Dúrok, mollok, vezetőhangok 4#, 4b előjegyzésig.
– Azonos alapú dúr és moll.
– A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése:
– A periódus részeinek, zenei anyagának értelmezése, nyitás – zárás.
– Kis kéttagú–, háromtagú forma, triós forma.
– A kisformák hallás utáni felismerése.

Zenei olvasás, írás
– Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
– Könnyű régi stílusú és új stílusú magyar népdalok lejegyzése.
– Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
– Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése hallás után.
– Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről, – írás emlékezetből vagy hallás után.
– A helyes kétszólamú kottaírás.

Rögtönzés
– Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
– Periódusok kiegészítése: zárások, adott előtaghoz utótag (A–Av, A–B).

– Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás
– Magyar és más népek táncai a műzenében.
– Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
– A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
– A kamarazenekar, a szimfonikus zenekar a bécsi klasszikus korban.

Zenei szakkifejezések
– Augmentálás, diminuálás.
– Mazurka és siciliano ritmus.
– Azonos alapú dúr és moll hangsor.
– Kvintoszlop.
– Kürtmenet.
– Funkciók.
– Hangnemi kitérés, moduláció, orgonapont.
– Periódus, kéttagú–, háromtagú forma, triós forma, Da Capo.
– Duett, duó, tercett, trió.
– Partitúra.
– A régi stílusú és új stílusú népdalok.
– A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag
Más népek funkciós népzenéje: egyszerű tercelő, kürtmenetes stb. kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel.
Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.
Két–három–négyszólamú könnyű kánonok.
Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. II.
Bárdos Lajos: Írások népzenénkről
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: A zenei– olvasás írás gyakorlófüzetei
Péter József: 165 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Bárdos Lajos: Európa peremén
Németh– Nógrádi– Puster: Szolfézs antológia
Kerényi M. György: Százszínű csokor
Sulyok Gizella: Pilletánc II.–III.
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)
Györffy István: Dallamdiktálás
Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Magyar és más népek táncai a műzenében (elsősorban a bécsi klasszikusok hangszeres táncai, valamint F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).
Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera és szimfónia részletek.

Követelmény
Tudjon a tanuló tíz dallamot, kánont, dalokat más népek zenéjéből, illetve a bécsi klasszikus korból előadni. A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Tudjon folyamatosan 6/8–os ütemben ritmust olvasni, egyszerű 4–8 ütem terjedelmű dallamot lejegyezni, könnyű 4–8 ütem terjedelmű dallamot memorizálni.
Dalokat, dallamfordulatokat kottából énekelni szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel a tanult hangnemekben.
Tudjon magyar népdalokat szöveggel lejegyezni.
Tudja a dúr, moll hangsorokat (vezetőhangokat) 4#, 4b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, kis és nagy szext, kis és nagy szeptim és tiszta oktáv hangközöket.
Tudja kottaképről azonosítani és felépíteni a kis és nagy szeptim, a bővített kvart, a szűkített és bővített kvint hangközöket.
Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat; tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni.
Ismerje a funkciókat, a periódus és a kisformák felépítését.
Ismerje a bécsi klasszikus zeneszerzőket.
Tudja ismereteit alkalmazni hangszertanulása során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A tanult zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
– Zenei élményanyag bővítése.
– A periodizáló és funkciós zenei gondolkodás megismertetése a bécsi klasszikusok művei alapján.
– A többszólamú éneklési készség fejlesztése.
– A tanult magyar népzenei anyag bővítése modális és a dunántúli pentaton hangkészletű dalokkal.
– A zenei elemző képesség fejlesztése.
– A zenei pályára készülők emeltszintű felkészítése.

Zenei ismeretek és hallásfejlesztés
– Az előző évek készségfejlesztési eredményeinek átfogó (globális) alkalmazása.
– A belső hallás és a zenei memória további intenzív fejlesztése.
– Átkötés, pontozás, harminckettedek elsajátítása, gyakorlása.
– Az alla breve további gyakorlása.
– A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
– 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
– Műdalok éneklése zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
– Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése, megfigyeltetése, elemzése.
– A módosított szolmizációs hangok gyakorlása (di, ri, fi, szi, ta, ma) hangok énekléssel, különböző fordulatokban.
– Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
– A kromatika megfigyelése.
– Kromatikus fordulatok gyakorlása énekléssel: lapról olvasási anyagban és hallás után.
– A késleltetés megismertetése.
– A nyolcütemes klasszikus periódusforma dallam– és ritmusfordulatai.
– Dallami variánsok, figuráció.
– Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva és ábécés névvel.
– Hangközmenetek megszólaltatása egyéni éneklés és zongora együtthangzásával is. Transzponálás a tanult hangnemekbe.
– A klasszikus dúr és moll zene funkciós rendjének gyakorlása.
– T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok.
– T–D funkcióváltás felismerése hallás után.
– Funkciós kisérőszólam éneklése a dallamhoz, szolmizálva és ábécés nevekkel.
– A funkciójelző basszus árnyaltabb használata.
– Maggiore– minore kapcsolatok, dallamok transzformálása.
– Kitérés, moduláció a domináns hangnembe.
– Két– és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.

– A hangközök rendszerezése.
– A tiszta, kis és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkel az eddigi hangnemekben.
– A bővített kvart és szűkített kvint éneklése oldással a tanult hangnemekben.
– Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva, megnevezése ábécés nevekkel, lapról olvasása, írása hallás után.
– A dúr és moll hármashangzatok alaphelyzetben és fordításokban.
– A szűkített és bővített hármashangzatok alaphelyzetben, oldással.
– A dominánsszeptim oldással dúrban és mollban; éneklés szolmizálva és ábécés nevekkel, felismerés felbontásban vagy együtthangzásban, felismerés kottakép alapján is, építés.
– A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.

– Dúr és moll hangsorok 5#, 5b előjegyzésig.
– Modális hangsorok elsajátítása, felismerése kottakép alapján.

A formaérzék fejlesztése:
– Zárlatok: fél– és egész–zárlat. álzárlat.
– A klasszikus (és romantikus) dal, a két– és háromtagú kis formák, visszatéréses típusok megfigyelése.
– Triós forma, rondó–, szonátaforma megismerése (könnyű szonatinákon keresztül).

Zenei olvasás, írás
– Könnyű periódusok lapról éneklése.
– Könnyű hangközmenetek lejegyzése hallás után.
– A kétszólamú írás bevezetése (a kísérő szólamban funkciós főhangokkal).
– Könnyű periódusok lejegyzése (funkciót jelző basszussal).
– Népdalok lejegyzése szöveggel, énekes diktálás után.
– A kétszólamú művek megszólaltatása ének–hangszer előadásban is.

Zenehallgatás
– A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepe a zenei kifejezésben (alteráció, késleltetés, hangzatfelbontások, kromatika, funkciók, zárlatok: feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
– A bécsi klasszikus zene előadói gyakorlatának megfigyelése.
– A szonátaforma megismerése, elemzése zenehallgatással is.
– A kis formák felismerése hallás után.

Rögtönzés
– Ritmuskíséret rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz.
– Osztinátók.
– Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése (A–Av, A–B).
– Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
– Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

A zenei elemző képesség fejlesztése:
– A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
– A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
– A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete
– Hangnemi rokonságok, maggiore– minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
– Hangközfordítások, hangzatfordítások.
– Tritonusz.
– Figuráció.
– Alteráció, kromatika.
– Funkciók, funkciós vonzás, funkciós főhangok.
– Késleltetés.

– Kadencia, fél– és egész–zárlat, álzárlat.
– Előjáték, utójáték, visszatérés, coda.
– Homofon, polifon szerkesztési mód.
– Imitáció.
– Orgonapont.
– Hangszeres és vokális zene.
– Dal, opera, ária, szimfónia.
– Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
– Kisformák.
– Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
– Bécsi klasszikusok, Köchel–jegyzék, opus.
– A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag
Bécsi klasszikus hangszerkíséretes dalok, duettek.
Jól énekelhető szemelvények (témák) a szonátaforma, a szimfónia menüett tételének (triós forma) és az opera és a kamarazene megismeréséhez.
Könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy éneklésre alkalmas hangszeres darab.
Kodály Zoltán: Biciniumok
Darabok Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából.
Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók
J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Kodály Zoltán: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: A zenei olvasás írás gyakorlófüzetei
Német–Nógrádi–Puster: Szolfézs antológia
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Péter József: 165 kánon
W. A. Mozart: 30 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Győrffy István: Dallamírási feladatok
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.

Ajánlott zenehallgatási anyag:
J. Haydn, W. A. Mozart, L. Beethoven dalok, hangszeres táncok. Kamaraművek. Opera részletek.
Hangszeres szonáta és rondó megfigyelése hallás után is.

Követelmény
Tudjon a tanuló tíz bécsi klasszikus dallamot, öt magyar népdalt és két Kodály biciniumot énekelni.
A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.
Ismerje a kvintoszlopot 5#, 5b előjegyzésig.
Ismerje fel hallás után a tanult hangközöket, tudja azokat felépíteni a tanult hangnemekben.
Tudjon lejegyezni egyszerű hangközmenetet.

Ismerje fel hallás után a négyféle hármashangzatot, a dúr és moll hármashangzatok fordításait valamint a dominánsszeptim hangzatot.
Tudja megadott hangnemben énekelni ábécés nevekkel és felismerni kottaképről is.

Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.
Tudja az ezekre építhető hármashangzatokat.
Ismerje fel a T–D funkcióváltozást hallás után.
Tudjon könnyű, funkciós főhangokkal kísért kétszólamú dallamot lejegyezni,
Tudjon könnyű dallamot lapról olvasni szolmizálva és ábécés nevekkel,
Tudjon könnyű periódusnyi dallamot memorizálni kottakép vagy hallás alapján.
Tudja használni a zenei szakkifejezéseket.
Ismereteit tudja alkalmazni hangszeres tanulmányai során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A memoriter anyag egyéni bemutatással.
– A műzenei szemelvények, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

5. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű formákkal.
– Betekintés a romantikus zeneirodalomba.
– Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.
– Az eddig elsajátított magyar népdalkincs bővítése.
– Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés
– Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
– Nyolcad szinkópa, tizenhatod triola és változataik, szinkópaláncok, ritmusgyakorlatok.
– Augmentálás, diminuálás.
– Aszimmetrikus ritmusok megfigyelése, gyakorlása, elsajátítása.
– Klasszikus és romantikus dalok, duettek, megszólaltatása.
– Klasszikus kánonok éneklése.
– Alterált fordulatok gyakorlása lapról olvasással, memorizálással.
– Az alterációk szerepének megfigyelése, enharmónia.
– Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek elsajátítása olvasással, énekléssel, memorizálással.
– Két– vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.

Hangközök:
– A szűkített szeptim, a nóna és decima hangköz fogalma, gyakorlása.
– A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció, fokozatos elhagyására.
– Hangközmenetek (hangnemi kitéréses is) éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
– A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).
– A dallam és funkciós kíséret megfigyeltetése, éneklése.

Hangzatok:
– Az eddig tanultak hallási elmélyítése.
– A szűkített hármashangzat megfordításai. Oldás dúrban és mollban.
– A szűkített szeptimhangzat felépítése, oldása.
– A dúr és moll hangsor minden fokára (kiemelten a funkciós főhangokra épített hármashangzatok).
– A fá mint domináns basszushang (az V2 – I6 kapcsolat megfigyeltetése a fokszám tudatosítása nélkül).
– Egyszerű hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
– A hangközök és hangzatok funkciós jelentőségének megfigyelése.

Hangsorok:
– Dúrok, mollok, vezetőhangok 7#, 7b előjegyzésig, a kvintkör.
– A modális hangsorok jellemzőinek elsajátítása, éneklés, felismerés, gyakorlása 5#, 5b előjegyzésig.
– Hangnemi rokonságok.

A formaérzék fejlesztése
– Rendhagyó periódusok egyszerű két– és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
– Az álzárlat, mint a bővítés eszköze.
– A szonátaforma alaposabb ismerete.

Zenei olvasás, írás
– Könnyű, klasszikus, alterációs fordulatokat tartalmazó, moduláló periódusok lapról éneklése szolmizálva, alkalmi hangzóval (szöveggel) és ábécés névvel.
– Hangköz–, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
– Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
– Részletek éneklése, elemzése Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből.
– Könnyű alterációs fordulatokat tartalmazó nyolcütemes klasszikus periódusok lejegyzése (funkciós basszussal).
– Memorizálás kottakép, valamint hallás után.
– Hangközmenetek, hangzatmenetek, könnyű kétszólamú szemelvények ének–zongorás megszólaltatása egyénileg is.
– Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása.

Rögtönzés
– Teljes periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.
– Változatosabb funkciójelző basszus–szólam éneklése dallamhoz.
– Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megismert klasszikus zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése:
– Hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése a domináns és párhuzamos hangnembe.
– A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
– A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
– A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
– Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, dúr, moll bitonalitása).

Zenehallgatás
– A klasszikus szonáták, szimfóniák versenyművek tételeinek formai megfigyelése hallás után is.
– Variációk, variációs tételek – későbbi korokból is.
– Kamarazenei együttesek megismerése: duó, trió, kvartett, kvintett.
– Romantikus dalok és kis formák zenei (hangszeres karakterdarabok) kifejezőeszközeinek megfigyelése.
– Válogatás XX. századi művekből (pl. Bartók Béla: Concerto).
– Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések
– A hangnemi rokonság.
– Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
– Bővült periódusok, külső és belső bővülés, nagy– és kisütemes írásmód.
– Zárlatok (gyenge, erős, stb. álzárlat).
– Klasszikus táncok.
– A szonáta– és a variációs forma.
– A klasszikus szimfónia, versenymű.
– Az opera, nyitány, ária, recitativo.
– Prozódia.
– Tempó– és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyag szerint.

Ajánlott tananyag
Klasszikus dalok, duettek, tercettek, kórusrészletek válogatása énekes megszólaltatáshoz.
A klasszikus stílushoz közelálló romantikus műdalok és szemelvények.
Könnyű, első sorban vokális XX. századi művek.
Aszimmetrikus metrumú magyar népdalok.
Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató
Agócsy László: Zenei olvasókönyv
J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Péter József: 165 kánon
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár–képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia
Forrai Miklós: Duettek I–II.
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet
Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében.
Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
Frank Oszkár: Schubert dalok
Győrffy István: Dallamírási feladatok
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. II. kötet.

Követelmény
Tudjon a tanuló tíz bécsi klasszikus és romantikus dallamot énekelni és szöveggel előadni, a megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.
Ismerje a kvintkört.
Ismerje fel a hangközöket a tiszta prímtől a nagy decimáig, hallás után, együtthangzásban és kottaképről.
Tudja a hármashangzatokat, fordításaikat és a tanult négyeshangzatokat 5#, 5b előjegyzésig a dúr és moll hangsorokban.
Ismerje fel hallás után a dúr, moll és szűkített hármashangzatokat és megfordításaikat; az alaphelyzetű bővített hármashangzatot, valamint a dominánsszeptim– és a szűkített szeptimhangzatot együtthangzásban vagy felbontásban.
Tudjon hallás után lejegyezni:
– alterációt tartalmazó hangközmenetet,
– egyszerű hangzatmenetet,
– bécsi klasszikus periódus funkciót jelző, változatos alsó szólammal.
Tudjon
– lapról énekelni (stílusosan, muzikálisan) a tanult anyagnál könnyebb dallamot (4#, 4b előjegyzésig) szolmizálva, vagy alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkel
– a tanult anyagnál könnyebb periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után memorizálni,
– adott periódus előtagjához utótagot rögtönözni,
– ismerje fel hallás után a funkcióváltozásokat,
– ismerjen fel hallás után egyszerű műzenei formákat (kis két– és háromtagúság, da capo stb.),
– legyen képes önálló elemzésre hallás után a tanult formákban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
– A memoriter anyagból egyéni bemutatás,

– A műzenei szemelvények, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A zenei élményanyag bővítése.
– A barokk zene alapvető stílusjegyeinek megismerése.
– A zenei pályára készülő tanulók zenei készségeinek fejlesztése.
– A továbbtanuláshoz szükséges ismeretek rendszerezése.
– Az önálló gyakorlás – tanulás, elemzés képességének kialakítása.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
– A hallás utáni megfigyelőképesség fejlesztése.
– Klasszikus és barokk áriák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények megszólaltatása kottakép alapján.
– A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése.
– A klasszikus zárlatok megfigyelése, éneklése.
– Rendhagyó klasszikus periódusok elemzése.
– Kisütemes és nagyütemes periódusok, „fordított" periódusok.
– Imitáció, tonális és reális válasz.
– Jellegzetes barokk fordulatok (szekvencia, ellenmozgás, komplementer ritmus) megfigyelése, hangoztatása, éneklése.
– Betekintés a XX. századi zene formavilágába: dalok, művek témáinak, memorizálása.
– A XX. századi művek feldolgozása: egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, tizenkétfokúság, cluster fogalmainak megismerése.
– Az eddig tanult hangközök rendszerezése, gyakorlása.
– Hangköz– és hangzatmenetek további gyakorlása.
– Könnyű Reihe megszólaltatása hangszeren.
– Intenzív hangközhallás fejlesztés a szolmizáció fokozatos elhagyása érdekében.
– A hármashangzatok és fordításaik gyakorlása, abszolút rendszerbe helyezése.
– A bővített hármashangzat fordításai (oldással).
– A dominánsszeptim– és szűkített szeptimhangzat gyakorlása oldással.
– A fentiek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel tonalitásban, tonalitáson kívül, azonos alsó hangokra is.

Zenei olvasás, írás
– Alterációt, hangnemi kitérést, modulációt tartalmazó klasszikus periódusok, barokk dallamok lapról olvasása, éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal (szöveggel) és ábécés nevekkel.
– Könnyű XX. századi szemelvények éneklése, lehetőleg ábécés nevekkel.
– Hangköz– és hangzatmenetek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel, lejegyzése hallás után.
– Kétszólamú, bővülést, hangnemi kitérést, esetleg modulációt tartalmazó klasszikus periódusok lejegyzése.
– Népdalok lejegyzése énekes diktálás után szöveggel.
– Memorizálási feladatok kottakép, valamint hallás után.
– Funkciójelzéses dallamok, egyenletes ritmusú – hangnemi kitérést tartalmazó – kétszólamú menetek ének–zongorás megszólaltatása egyénileg is.
– Homofon és könnyű polifon többszólamúság énekelve és hangszereken előadva is.
– Hangszerkíséretes műdalok, áriák két– vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
– Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása, memorizálása.

Rögtönzés
– Periódus előtagjához moduláló utótag rögtönzése.
– Dallamhoz basszus rögtönzés.
– Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megfigyelt, elsajátított klasszikus fordulatokkal.
– Improvizáció Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése:
– A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
– A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
– A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
– Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl.növekedés, fogyás, pont, vonal, dúr, moll bitonalitása).

Zenei szakkifejezések
– Aautentikus, összetett zárlat.
– Poliritmika, hemiola.
– Számozott basszus.
– Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
– Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság.
– Cluster.
– Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
– A szvit jellegzetes tánctételei.
– A barokk versenymű, concertálás.
– Fuga, reális és tonális válasz.
– Opera, recitativo, ária, betétdal.
– Szonátaforma, rondóforma, variációs forma.
– A klasszikus versenymű, kadencia.
– Tempó– és előadási jelek a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Klasszikus zenei szemelvények. Dalok, áriák, duettek, kánonok.
Barokk dalok, könnyű áriák, két– és háromszólamú vokális művek.
Reneszánsz kórusművek, táncok. Kodály Zoltán könnyebb kórusművei.
Néhány XX. századi énekes és hangszeres mű.
Magyar népdalok.
Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia
Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I.
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret II.
Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene
Dobszay László: A magyar dal könyve
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.
Forrai Miklós: Duettek I–II.
Bartók Béla: Mikrokozmosz
Bartók Béla: Gyermekeknek
Bartók Béla: 27 egyneműkar
Kodály Zoltán: Gyermek– és nőikarok
Máriássi István: Bevezetés a barokk zene világába
Agócsy László: Bach olvasókönyv
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia– és formavilága
Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába

Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából
Párkai István: Modern kórusetűdök (Népművelési Intézet)
Győrffy István: Dallamírási feladatok
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok II– III. kötet.
Nógrádi László – P. Vesztróczi Judit – Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)

Ajánlott zenehallgatási anyag
– Reneszánsz kórusművek
– Szvit, korál, kantáta–, passió–, oratórium–, versenymű–, operarészletek, hangszeres darabok (H. Purcell, G. F. Händel és J. S. Bach művei)
– Válogatás Bartók Béla, Kodály Zoltán kórusműveiből, hangszeres darabjaiból, I. Sztravinszkij, C. Orff műveiből, valamint magyar kortárs zeneszerzők (pl. Kurtág György) darabjaiból.

Követelmény
Tudjon a tanuló tíz periódus terjedelmű barokk és klasszikus dallamot, tíz népdalt szöveggel emlékezetből, öt művet a XX. századi könnyen énekelhető szemelvényekből (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).
A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.
Ismerje
– a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig,
– a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkel 4#, 4b előjegyzésig.
Tudja énekelni ábécés nevekkel a hangközöket, hármashangzatokat és fordításaikat, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban. Ismerje fel együtthangzásban hallás után.
Tudjon lejegyezni
– alterációt, hangnemi kitérést tartalmazó hangközmenetet,
– kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot
Tudjon lapról énekelni hasonló nehézségi fokú dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkel.
Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.
Tudjon rögtönözni
– periódus előtaghoz utótagot,
– funkciós dallamhoz funkciójelző második szólamot.
Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.
Ismerje a magyar népdalok stíluskörеit és stílusjegyeit.
Ismerje a szonáta–, rondó– és variációs formák felépítését.
Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A memoriter anyagból egyéni bemutatás.
– A műzenei szemelvények, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A" tagozat
Ismerje fel hallás után is kottaképről a tanult ritmusképleteket, metrumokat.
Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.
Ismerje a
– pentaton hangsorokat.
– a dúr és moll hangsorokat 5#, 5b előjegyzésig,
– a háromféle moll hangsort,
– a kvintkört.
Ismerje fel a művek hangnemeit hangszeres anyagához kapcsolódóan is.
Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:

Tudja azonosítani a hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan a tanult hangközöket, hármashangzatokat és a domináns szeptim hangzatot, ismerje fel ezeket kottakép és hallás alapján.
Ismerje a funkciós főakkordokat 4#, 4b előjegyzésig.
Tudja ezeket kottaképről azonosítani hangszeres anyagához kapcsolódóan is.
Ismerje a funkciós vonzást, a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.
Tudjon lejegyezni:
– rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,
– igen könnyű műzenei periódust funkciót jelző basszussal.
Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.
Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):
– a magyar népzene stílusjegyeit,
– a periódus fogalmát,
– a kis formákat,
– a triós formát,
– a klasszikus szonátaformát,
– a rondót.
Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a barokk és a bécsi klasszikus zenében).
Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje
– a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig;
– a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkel 4#, 4b előjegyzésig.
Tudja énekelni
– ábécés nevekkel a hangközöket, hármashangzatokat és fordításaikat, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban.
Ismerje fel a fentieket együtthangzásban hallás után.
Tudjon lejegyezni
– hangközmenetet, kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot
Tudjon lapról énekelni könnyebb dallamot
Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.
Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.
Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.
Ismerje a szonáta–, rondó– és variációs formák felépítését.
Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga
A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.
A vizsga tantárgya és időtartama
Szolfézs
Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma
„A" tagozat

Írásbeli vizsga
A/ Feladatsor

1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan

2. Könnyű klasszikus periódus mindkét szólamának lejegyzése „keretes" diktálás alapján.
Az idézet 3/4 vagy 4/4–es lüktetésű, nem moduláló, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmaz, a felső szólamban könnyebb alteráció előfordulhat.
A tanulók számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum, a kezdőhangok értékkel és néhány „támpont"–hang.
Az idézet zongorán tizszer hangozhat el.

3. Klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás– és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény (vagy mű) kis kéttagú, vagy háromtagú forma legyen. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.

B) feladatsor
1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan

2. Egy magyar népdal dallamának lejegyzése. A népdal új stílusú, négysoros, legfeljebb 8–10–es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus.
A tanulók számára adott a violinkulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.
A népdal tízszer hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.

3. Könnyű klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás– és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény vagy teljes mű: kis kéttagú, vagy háromtagú forma. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.

Mindkét feladatsorhoz ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga
1. Memoriter anyag:
A vizsgázó
– tudjon előadni öt népdalt,

– ismerje a dalok legfontosabb stílusjegyeit;
– tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező),
– ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam követelményei alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga tartalma
„B"– tagozat („B"–tagozaton a vizsga mindkét része kötelező.)

Írásbeli vizsga
1. Hangközmenet: 11 hangközből álló tonális hangközmenet lejegyzése, a hangközök megnevezésével. A tanuló számára adott a violinkulcs, előjegyzés és a kezdő hangköz, elnevezéssel együtt. A hangközmenet zongorán hatszor hangozhat el.

2. Hangzatlejegyzés
10 akkord felismerése és lejegyzése adott hang(ok)ra, oldással együtt
A tanuló számára adott a violinkulcs és a hangzatok alsó hangja. A feladat zongorán hatszor hangozhat el.

3. Kétszólamú klasszikus periódus lejegyzése funkciós basszussal
Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 – változatos ritmikai, dallami fordulatokat tartalmazhat.
A tanuló számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

Az idézet zongorán tízszer hangozhat el.
A feladatsorhoz ajánlott feladatlapot készíteni.

Szóbeli vizsga
1. Egyszólamú klasszikus dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva és hangnévvel.
Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 – változatos ritmikai, dallami fordulatokat tartalmazhat.

2. Memoriter anyag:
A vizsgázó
– tudjon élményszerűen előadni tíz népdalt,
– ismerje azok legfontosabb jellemzőit;
– tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező),
– ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

3. A tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam elvégzése utáni követelmények alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése
– A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése

– dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.
– Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése
– a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
– zenetörténeti tájékozottság,
– stílusismeret,
– formai ismeretek,
– tájékozódás a zenei műfajok között.

Továbbképző évfolyamok „A”– tagozat

7. évfolyam „A”– tagozat

Fejlesztési feladatok
– A zenei élményanyag bővítése, a zenei készségek további fejlesztése.
– A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetén keresztül a kora barokkig.
– A középkor világi zenéje.
– A reneszánsz zene fénykora.
– Az opera keletkezése.
– A két – (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
– Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés.
– A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők).
– Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal.
– Trubadur, Minnesänger dalok, chansonok.
– Könnyű két– és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása.
– A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
– Az imitáció, a reális és tonális válasz.

– Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása.
– A reneszánsz stílusjegyek megfigyelése.
– Kvintpárhuzamok, alaphármashangzat sorozatok éneklése.
– Modális dallamok transzformálása.
– A hangközök ismétlése, hallási elmélyítése.
– Új hangközök elsajátítása: duo– és tredecima.
– A modális hangsorok megismerése, a jellegzetes hangközök kiemelése.
– Modális fordulatok megfigyelése, éneklése.
– Plagális zárlatok megszólaltatása.
– Memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése, memorizálása, írása emlékezetből.
– Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
– Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
– Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések
– Melizma.
– Motetta, mise, carol, anthem.
– Madrigál, korál, zsoltár.
– A gregorián mise állandó részei.
– Recitatívó, ária, continuo.
– Plagális zárlat.
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Zenei szemelvények énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.
Gregorián ének, trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.
Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.
Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.
(Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P.Palestrina, G. Gastoldi, L. Marenzio és más szerzők művei).
Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve
Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregoriánum
Lassus: 24 kétszólamú motetta
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret
Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.
Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?
Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
Szabolcsi Bence: Zenetörténet
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag
A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.
A középkor világi zenéje.

A mise állandó részeinek megfigyelése.
A korabarokk opera, C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, és más szerzők művei.
Reneszánsz hangszerek hangzásának megismerése.

Követelmény
Tudjon a tanuló három gregorián dallamot önállóan, két reneszánsz kórusművet és két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.
Ismerje a kvintkört.
Tudjon könnyű egy– vagy kétszólamú modális részletet hallás után leírni.
Tudjon harmóniai fordulatokat elemezni.
Ismerje a feldolgozott zenei korszak legfontosabb stílusjegyeit, műfajait és zeneszerzőit.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
– Zenei élményanyaggyűjtés a barokk kor zenéjéből.
– A stílus alapos megismerése, elsősorban J. S. Bach és G. F. Händel alkotásai alapján.
– A zenei készségek elmélyítése.
– A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
– Nevelés az értékes zene szeretetére.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés
– A barokk hangszeres műfajok áttekintése.
– A barokk variáció (folia, chaconne, passacaglia).
– Az oratórium.
– Barokk áriák, dalok hangszerkísérettel, duettek, kórusrészletek, korálok megszólaltatása énekléssel, memorizálással.
– A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról.
– A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
– Az invenció és a fúga felépítésének megfigyelése, elemzése.
– Téma, szólambelépések, ellentéma. Hangnemváltások.
– Imitáció, reális, tonális válasz.
– Zenei részletek éneklése, memorizálása, megszólaltatása hangszerekkel is.
– Kánonok.
– Többszólamú énekgyakorlatok.
– Könnyű barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
– Zenei írás (hallás vagy kottakép memorizálása alapján) igen könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése.
Rögtönzés
– Imitáció, reális, tonális válasz szerkesztése, rögtönzése.

Zenehallgatás
– Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok– műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
– A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
– Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
– A fúga témák belépésének megfigyelése.
– Oratórikus művekben a szereplők dramaturgiai megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

– Barokk táncok, a szvit tételei.
– Variációk: chaconne, folia, passacaglia.
– Concertálás, concerto grosso, continuo.
– Korál.
– Mise, oratórium, kantáta, opera.
– Fúga.
– Ellentéma.
– Dux, comes.
– Modulációs irányok.
– Rokon hangnemek.
– Számozott basszus.
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Máriássi István: Bevezetés a barokk zene világába
Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
C. V. Palisca: Barokk zene.
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
Szabolcsi Bence: Zenetörténet
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája
Nagy Olivér: Partitúraolvasás
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Bertalotti: 56 solfeggio
Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár II.
J. S. Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások
Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I–II.
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján
Győrffy István: Korál elemzések
Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
A zenehallgatási anyag partitúrái

Ajánlott zenehallgatási anyag
Válogatás C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, F. Couperin, J. Ph. Rameau (hangszeres művek), A. Corelli (pl. La folia), A. Vivaldi (Négy évszak), A. Scarlatti, (dalok), D. Scarlatti (hangszeres) műveiből énekes megszólaltatáshoz.
G. F. Händel: áriák, recitatívók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái : Vízizene)
J. S. Bach: motetta–, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fúga, szvittételek témái. (Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d–moll zongoraverseny, a–moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d–moll preludium és fúga, h–moll szvit).
Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.

Követelmény
Tudjon a tanuló öt barokk dallamot (témát) énekelni zeneileg igényes megszólaltatással.
Tudjon két kétszólamú barokk művet, vagy barokk jellegű énekgyakorlatot éneklőtársakkal előadni (pl. Kodály: 15 kétszólamú énekgyakorlataiból).
Tudja a barokk concertálás, imitáció, fúga, tonális és reális válasz fogalmát.
Tudjon egyszerű barokk dallamot lapról énekelni, memorizálni.
Tudjon egyszerű harmóniamenetet kottaképről elemezni.
Tudja helyesen írni és kiejteni a zeneszerzők nevét, műveik címét.
Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.
Legyen képes ismereteit hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismétlése, elmélyítése.
– Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
– A zenei készségek elmélyítése.
– A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
– Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag és készségfejlesztés
– A klasszikus zene stílusjegyeiről, műfajairól, a zeneszerzők munkásságáról tanultak összefoglaló ismétlése.
– Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.
– A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó–váltással.
– A hármashangzatok és a dominánsszeptim fordításainak éneklése és a hallás utáni felismerés gyakorlása.
– A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkel, hangnemekben.
– A zárlattípusok éneklése felbontva memorizálása, hallás utáni felismerése.
– Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
– A váltóhangok, kromatika. Késleltetés, előlegezés.
– Jellegzetes alterált akkordok hangzási megfigyelése (a csoport képességei szerint).
– Jellegzetes hangközök a harmóniákban (pl. bővített szext).
– A dallam és harmónia szerves összefüggéseinek megfigyeltetése.
– Klasszikus (főként moduláló) periódusok lapról olvasása, ábécés nevekkel is.
– Könnyű hangközmenetek, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
– Romantikus fordulatok, oldások hangközmenet–, illetve hangzatmenetszerű megszólaltatása – énekléssel, elsősorban ábécés nevekkel, alkalmi hangzókkal és lehetőség szerint zongorával is.
– Romantikus műdalok, duettek, tercettek, könnyű kórusművek szimfóniarészletek megszólaltatása hangszeres és énekes előadásban.(tanári közreműködéssel).
– A tercrokon fordulatok, az enharmonikus moduláció, a lebegő tonalitás hallási és kottaképi megfigyelése, éneklése, megszólaltatása kottakép alapján (hangszeren is).
– A belső hallás fejlesztése, törekvés a szolmizáció fokozatos elhagyására.
– Könnyű egy– és kétszólamú dallamok lejegyzése – mindkét stílusból – a dallamírás különböző lehetőségeivel (pl. keretes írás).
– Periódus (bővült, esetleg moduláló) lejegyzése könnyű funkciójelző basszussal (a csoport képességétől függően).
– A romantikus műfajok jellemzői.
– Zenei formák ismerete: a kiválasztott, hallgatott, feldolgozott zeneművek alapján (szimfonikus költemény, rapszódia, versenymű, nyitány, karakterdarabok jellegzetességei)

Rögtönzés:
– Periódus–előtagra utótag, esetleg moduláló utótag rögtönzése.
– Moduláló periódusok alsószólamának szerkesztése, rögtönzése.
– Hiányos dallamok kiegészítése.
– Dallamhoz kíséret szerkesztése.

Zenehallgatás
– Egy bécsi klasszikus szimfónia és egy opera (vagy oratórikus mű) feldolgozása.
– A funkciós forma– és harmóniavilág fokozatos fellazulásának megfigyelése hallás után is.
– A nemzeti romantikus zene sajátos zenei kifejezőeszközeinek megfigyelése hallás után.
– Hangszerelés, új hangszerek. A romantikus zenekar.
– Hangulatok, érzelmek kifejezése a hangszeres művekben
– Az új zenei formák megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete
– Zárlattípusok.
– Előlegezés, késleltetés.
– Álzárlatok.
– Lebegő tonalitás.
– Dalciklus.
– Szimfonikus költemény.
– Rapszódia.
– Programzene.
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag:
Bécsi klasszikus vokális, hangszeres, szimfonikus művek, drámai műfajok, dalok, változatos feldolgozása.
Válogatás romantikus vokális, hangszeres és szimfonikus művekből (dalok, duettek, hangszerszólók, kamaraművek, versenyművek, szimfónia, szimfonikus költemény, opera és oratorikus művek).
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Forrai Miklós: Duettek I–II.
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Frank Oszkár: Schubert–dalok elemzése
Frank Oszkár: Chopin
Frank Oszkár: Liszt
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyneműkar
Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák
Győrffy István: Dallamírási feladatok
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag
L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),

F. Schubert (dalok, szimfóniák),
F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny),
J. Brahms (dalok, versenyművek),
F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódiák, szimfonikus költemények),
R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),
M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány), B. Smetana (Moldva),
A. Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény
Tudjon a tanuló öt bécsi klasszikus és romantikus dallamot stílusosan, zeneileg igényesen előadni.
Tudjon két romantikus duettet vagy kórusrészletet éneklőtársakkal megszólaltatni.
Ismerje a romantikus stílus főbb műfajait és azok jellemzőit
Ismerje fel kottakép alapján a modulációs irányokat.
Ismerje a szeptimakkordokat alaphelyzetben, valamint a dominánsszeptim fordításait.
Tudjon igen könnyű romantikus dallamot lapról olvasni, memorizálni és lejegyezni.
Ismerje és tudja helyesen írni és kiejteni a romantikus zeneszerzők nevét és főbb műveik címét.
Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
– Élményanyaggyűjtés a XX. század zenéjéből.
– Ismerkedés a XX. század zenéjének főbb irányzataival, stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásával.
– A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
– Az „értő” zenehallgatás kialakítása.

Ismeretanyag és készségfejlesztés
– Énekelhető egy és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzeteiből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
– Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése.
– A tonalitás fogalmának változásai.
– A kitüntetett szerepű funkciók elhalványulása és megszűnése.
– Bitonalitás, politonalitás.
– Néhány XX. századi skála és akkordformáció megfigyelése, éneklése, ismerete a csoport képességei szerint)
– Az egészhangúság, az akusztikus skála, a dodekafónia, a skálamodellek fogalmának elsajátítása.
– Az aleatória, a hangfürt (cluster) fogalma.
– Clusterek megszólaltatása énekléssel, hangszerekkel.
– Az aranymetszés megfigyelése.
– Könnyű Bartók– és Kodály–dallamok lejegyzése keretes vagy folyóírással (vagy memorizálás alapján).
– A belső hallás folyamatos továbbfejlesztése: a hangköz és hangzathallás erősítése a XX. századi művek megszólaltatásához.

Rögtönzés
– A XX. századi komponálási technikák kipróbálása énekléssel és hangszerek bevonásával.
– Reihe, hangfürtök komponálása.
– Skála modellek szerkesztése.

Zenehallgatás

– A különböző irányzatok főbb zenei jegyeinek megfigyelése.
– A XX. századi zene partitúráinak megismerése.

Zenei szakkifejezések ismerete
– Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás,
– Akusztikus és egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
– Skálamodellek.
– Téma. Fordítások: tükör, rák, ráktükör.
– Tengely, polaritás, értelmezés a kvintkörön.
– Aranymetszés.
– Komplementer technika.
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből;
az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi,
a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij,
az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij,
a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten,
valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.
Bartók Béla: Kórusművek
Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: Kórusművek
Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések
Párkai István: Modern kórusetűdök
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Frank Oszkár: Debussy harmóniák
Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében
Lendvai Ernő: Bartók stílusa
Kroó György: Miért szép századunk zenéje?
Kroó György: Miért szép századunk operája?
Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje
A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet
A zenehallgatási anyag partitúrái.
Ajánlott zenehallgatási anyag
Debussy: Gyermekkuckó, Noktürnök,
M. de Falla: Háromszögletű kalap,
Kodály Zoltán: Galántai táncok, Páva variációk,
Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros–, ütős hangszerekre és cselesztára
Kórusművek (pl. Tavasz), Mikrokozmosz,
A. Honegger: Pacific 236, vagy Johanna a máglyán,
C. Orff: Carmina Burana,

Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,
I. Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps, A tűzmadár, A katona története
B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások,
A. Schönberg: Egy varsói menekült.
Gershwin, Bernstein, Kurtág, Ligeti stb. művei.

Követelmény
Tudjon a tanuló tíz művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből (önálló énekléssel), kórusműveiből, énekgyakorlatiból (éneklő társsal, társakkal) zeneileg igényesen előadni.
Tudjon három zenei részletet más XX. századi vagy kortárs zeneszerzők műveiből.
Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.
Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.
Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához.
Ismerje a legfontosabb tempó és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Továbbképző évfolyamok „B" tagozat

7. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A zenei élményanyag bővítése.
– A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetéig.
– A reneszánsz zene fénykora.
– A zenei készségek további fejlesztése, automatizálása.
– A két – (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
– Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.
– Felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
– Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal (zsoltárok, himnuszok, alleluja–dallamok).
– A gregorián mise állandó részeinek megismerése.
– Könnyű két– és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása belső hallás alapján.
– A modális hangsorok fogalmának, jellemzőinek ismétlése. Gyakorlás: énekléssel, hallás utáni megfigyeléssel, felismeréssel. Felépítés 4#, 4b előjegyzésig.
– A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők, brevis)
– A szopránkulcs bevezetése.
– Modális többszólamúság. Kvintpárhuzam. Alaphármas párhuzamok éneklése.
– A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
– Az imitáció, a reális és tonális válasz fogalmainak elsajátítása.
– Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása, elsajátítása.
– A reneszánsz (modális) stílusjegyek megfigyelése Kodály műveiben is: modális hangsorok alkalmazása, harmóniai jellegzetességek, formaépítkezés, a reneszánsz és a népzenei elemek összekapcsolása.
– Dallamok transzformálása különböző móduszokba.
– A hangközök hallási elmélyítése. A belső hallás további fejlesztése.
– A hangközök ismeretének bővítése az oktávon túli hangközökkel.
– Építés megadott hangokra.
– Új hangzatok: a szeptimhangzatok elsajátítása. Gyakorlása: éneklés különféle hangnemekben ábécés nevekkel, építés, felismerése kottakép alapján
– Plagális zárlatok megfigyelése, éneklése, megszólaltatása több hangnemben.

Zenei olvasás, írás
– Modális dallamok lapról olvasása, memorizálása.
– Olvasás szoprán kulcsban. Egyszerű dallamok átírása szoprán kulcsba.
– Kvintpárhuzamok, alaphármashangzat sorozatok éneklése (lejegyzése hallás után).
– Barokk idézetek lejegyzése egy– és két szólamban.
– Két– és háromszólamú reneszánsz műrészletek leírása.
– Intenzív memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése emlékezetből.
– Jellemző hangközmenetek (oktávon túli hangközökkel is) és harmóniasorok éneklése ábécével, lejegyzés és transzponálás.
– Szeptimhangzatok és fordításaik éneklése és lejegyzése az alsó hang vagy az alaphang megadásával.

Zenehallgatás
– A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.
– Partitúra használata.
– Gregorián mise meghallgatása, a mise állandó részeinek megfigyelése.
– Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
– Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
– Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések ismerete
– C– kulcsok.
– Módusz. Modális hangsorok.
– Modális harmóniai fordulatok.
– Melizma.
– Motetta, mise, carol, anthem.
– Madrigál. Korál. Zsoltár.
– A gregorián mise állandó részei: Kyrie eleison, Gloria, Credo, Sanctus és Agnus Dei.
– Plagális zárlat.
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Zenei szemelvények válogatása énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.
Gregorián ének és trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.
Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.
Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.
(Válogatás Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P.Palestrina, G. Gastoldi, L. Marenzio és más szerzők műveiből).
Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve
Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?
Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregoriánum
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Követelmény
Tudjon a tanuló két gregorián dallamot, öt művet a XIV – XVI. századi vokális polifónia különböző műfajaiból, egy Bertalotti solfeggiot ének – zongora előadással, valamint két művet Kodály Zoltán zenepedagógiai műveiből előadni. Az előadás legyen stílusos, muzikális, zeneileg pontos.
Ismerje a kvintkört. Ismerje a modális hangsorokat (éneklés, felépítés, hallás utáni felismerés).
Ismerje a szeptimhangzatok felépítését, tudja ábécés névvel énekelni azokat hangnemekben.
Tudjon könnyű egyszólamú modális dallamot, hangköz–, könnyű harmóniamenetet lejegyezni.
Tudjon szopránkulcsban olvasni.
Ismerje a feldolgozott zenei korszakok legfontosabb stílusjegyeit és műfajait.
Tudjon önállóan (kevés tanári irányítással) elemezni az eddig elsajátított zenei formákban. Alkalmazza tudását hangszeres tanulmányaiban is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
– A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A barokk zene mélyebb megismerése. A korszak legfontosabb stílusjegyei, műfajai a korszak kiemelkedő zeneszerzőinek alkotásaiban.
– A zenei áttekintőképesség fejlesztése. A készségek automatizálása.
– Felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés
– Barokk vokális és hangszeres szemelvények éneklése szolmizálva, ábécés névvel, chiavetta használatával. Mezzo– és tenorkulcs bevezetése, elsajátítása.
– Barokk dalok, áriák, megszólaltatása hangszerkísérettel is.
– A jellegzetes barokk ritmusok kiemelése, hangoztatása, feldolgozása.
– Dominánsszeptim–fordítások, szeptimhangzatok megfordításinak elsajátítása.
– Nápolyi szext, mollból kölcsönzött akkordok megfigyelése, éneklése.
– A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról és hallás után.
– Egyszerűbb Bach–korálok harmóniai elemzése, megszólaltatása énekléssel és zongorával.
– Számozott basszus.
– A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
– Duettek, kórusok, kánonok éneklése, memorizálása. Kétszólamú énekgyakorlatok.
– Jellegzetes barokk ritmikai és dallami fordulatok, harmóniák, formák felismerése hallás és kottakép alapján.
– A barokk szvit–tételek: allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, polonaise, gavotte, bourrée jellegzetességei.
– Barokk variációs formák: chaconne, passacaglia, folia elemzése, témák éneklése.
– Az invenció és a fúga felépítésének megfigyelése, megismerése (elemzése).
– Téma, szólambelépések, ellentéma. Hangnemváltások.
– Imitáció, reális, tonális válasz, dux, comes fogalmai, felismerés kottaképről.
– Barokk díszítés.

Zenei olvasás, írás
– Barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel is.
– Zenei írás hallás után vagy memorizálás alapján: könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése.
– Barokk hangköz– és harmóniasor éneklése, írása, transzponálása.

Zenehallgatás
– Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok– műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
– A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
– Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
– A fúga témák belépésének megfigyelése zenehallgatással is.
– Oratorikus művekben a szereplők, a dramaturgia megfigyelése.
– Egy Bach–szvit feldolgozása
– Invenció elemzése hallás után.
– Prelúdium és fúga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.
– A barokk concertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).
– Egy barokk versenymű (J. S. Bach: a–moll hegedűverseny) feldolgozása.

Zenei szakkifejezések
– Barokk variációk: Chaconne, Folia, Passacaglia.
– Concertálás. Concerto grosso. Continuo.
– Korál.
– Mise. Oratórium. Kantáta. Opera.
– Fúga.
– Ellentéma.
– Dux, comes.
– Modulációs irányok.
– Rokon hangnemek.
– Számozott basszus.
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Válogatás J. S. Bach, G. F. Händel és más barokk szerzők vokális és hangszeres műveiből énekes megszólaltatáshoz és zenehallgatáshoz.
G. F. Händel: áriák, recitatívók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái (Vízizene).
J. S. Bach: motetta–, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fúgák, szvittételek témái.
(Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d–moll zongoraverseny, a–moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d–moll preludium és fúga, h–moll szvit).
Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
Győrffy István: Korál elemzések
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Máriássi István: Bevezetés a barokk zene világába
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
C. V. Palisca: Barokk zene.
Szabolcsi Bence: Zenetörténet
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája
Nagy Olivér: Partitúraolvasás
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Bertalotti: 56 solfeggio
Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I–II.
J. S Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I–II.
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag
Prelúdium és fúga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.
A barokk concertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).
Egy barokk versenymű (J. S. Bach: a–moll hegedűverseny) feldolgozása.

Követelmény
Tudjon a tanuló tíz barokk dallamot, két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből – zeneileg stílusosan, pontosan, muzikálisan megszólaltatni.
Tudjon egy Bach–korált zongorázni, elemezni.
Ismerje fel a legfontosabb barokk műfajokat hallás és kottakép alapján is.
Tudjon lejegyezni barokk dallamot funkciós basszussal, illetve imitációs kétszólamú barokk idézetet.
Tudjon egyszerű harmóniamenetet lejegyezni, memorizálni, transzponálni, elemezni.
Legyen gyakorlata a szopránkulcs olvasásában.
Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
– A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismétlése, elmélyítése.
– Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
– A zenei készségek elmélyítése, automatizmusa.
– A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
– Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
– A klasszicizmus legfontosabb ritmikai, dallami, harmóniai és formai sajátosságai.
– Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.
– A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó–váltással, majd ábécés nevekkel.
– A hármashangzatok és a dominánsszeptim fordításainak éneklése (hangnemekbe helyezve) és a hallás utáni felismerés gyakorlása.
– A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkel, hangnemekben.
– A szabályoktól eltérő felépítésű periódusok elemzése.
– A klasszikus zenére jellemző hangköz–, hangzatmenetek éneklése és lejegyzése.
– Két– és háromtagúság, da capo forma, rondóforma, variációs forma, szonátaforma ismétlése, az ismeretek elmélyítése.
– Könnyebb Bartók– és Sztravinszkij–dallamok és egyéb XX. századi műrészletek éneklése, írása.
– Tájékozódás 7#, 7b előjegyzésig, hangnemek, hangnemi rokonságok.
– Moduláció a domináns, szubdomináns és párhuzamos hangnembe, éneklése megfelelő dó–váltással és ábécés névvel.
– Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
– Kadenciák éneklése ábécés névvel, zongorázása, transzponálása.
– Funkciós kísérőszólam improvizálása.
– Hármashangzatok, szeptimhangzatok, dominánsszeptim, szűkített szeptim – ezek fordításai, éneklése, hangnembe helyezése.

– Fentiek megfigyelése, használata a funkciós akkordok, harmóniai menetek árnyaltabbá tételében.
– A klasszikus zene funkciós rendje.
– Klasszikus periódusok (a szabályostól eltérő felépítésű, moduláló) éneklése, lejegyzése funkciós basszussal.
– A klasszikus zene harmónia–, funkció– és formarendjének fellazulása.
– Az alteráció, kromatika, enharmónia, távolabbi modulációk megfigyelése éneklése, értelmezése.
– Lebegő tonalitás, atonalitás.
– Tercrokon hangnemek.
– Mellékdominánsok, nónakkordok.
– Az alt és baritonkulcs bevezetése.
– Az új, jellegzetes romantikus dallami, harmóniai fordulatok megfigyelése, éneklése, felismerése.
– Szemelvények a romantikus zeneszerzők vokális és hangszeres darabjaiból, éneklés szolmizálva, ábécével, alkalmi hangzóval, megszólaltatás zongorán is.
– Dalok éneklése saját zongorakísérettel.
– Duettek, kórusművek.
– Romantikus dallamok lejegyzése.
– A romantikus zene műfajainak megismerése (szimfonikus költemény, ballada, fantázia, impromtu, scherzo, capriccio, romantikus szonáta, versenymű, dalciklus).

Zenei szakkifejezések
Zárlattípusok.
Mellékdomináns. Nónakkord.
Előlegezés, késleltetés.
Álzárlatok.
Lebegő tonalitás.
Dalciklus.
Szimfonikus költemény.
Ballada, fantázia, impromtu,
scherzo, capriccio, rapszódia.
Programzene.
Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Válogatás a romantika mestereinek vokális, hangszeres és szimfonikus műveiből.
Válogatás Schubert dalaiból, kamaraműveiből.
A nemzeti romantika képviselőinek zenéje, műfajainak gazdag változatossága (Liszt Ferenc, G. Verdi, R. Wagner, J. Brahms, R. Schumann,
F. Chopin, A. Dvořák, M. Muszorgszkij és mások).
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
Forrai Miklós: Duettek II.
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia
Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyneműkar
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
Frank Oszkár: Schubert–dalok elemzése
Frank Oszkár: Chopin
Frank Oszkár: Liszt
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
Szabolcsi Bence: Zenetörténet
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
Forrai Miklós: Duettek I–II.
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyneműkar
Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák

Ajánlott zenehallgatási anyag
L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),
F. Schubert (dalok, szimfóniák),
F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny),
J. Brahms (dalok, versenyművek),
F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódiák, szimfonikus költemények),
R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),
M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány),
B. Smetana (Moldva), A. Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény
Tudjon a tanuló öt romantikus és XX. századi dallamot (téma, idézet), két–két romantikus és XX. századi többszólamú művet stílusosan, muzikálisan megszólaltatni.
Tudjon két–három Bertalotti solfeggiot ének–zongorás előadással megszólaltatni.
Két–három Bach–korált zongorázni, elemezni.
Ismerje a romantikus zene legfontosabb stílusjegyeit, műfajait, irányzatait.
Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
– A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
– Élményanyaggyűjtés a XX. Század zenéjéből.
– Ismerkedés a XX. Század zenéjének főbb irányzataival (impresszionizmus, expresszionizmus, – folklorizmus, neoklasszicizmus), stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásaival.
– A zenei áttekintési képesség fejlesztése
– Emeltszintű felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
– Énekelhető egy– és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzeteiből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
– Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése. Tükör, rák és ráktükör fordítások.

– Énekelhető szemelvények a XX. Század többszólamú műveiből. (A könnyebb művek éneklése alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.)
– Dalok éneklése saját zongorakísérettel.
– Könnyű kórusművek megszólaltatása.
– XX. Századi művekből ritmusok megszólaltatása memorizálása, leírása
– A tenorkulcs bevezetése.
– Alteráció, kromatika, enharmónia megfigyelése a művekben.
– Moduláció távolabbi hangnemekbe.
– Lebegő tonalitás, atonalitás.
– Egészhangú skála. Akusztikus hangsor.
– Modellskálák és egyéb skálaformációk.
– Modális sorok, pentaton és egészhangú hangsorok, akusztikus skála,
– 1:2, 1:3, 1:5 modellskála éneklése.
– Polimodális alterációk.
– Dodekafónia.
– Szeptimakkordok fordításai, alterált akkordok: mellékdominánsok, szűkített szeptim– és bővített szextes akkordok, nónakkordok megfigyelése kottakép alapján művekben, hangzatfűzésekben. Gyakorlása különböző hangnemekben.
– Alfa–akkordok.
– Tengelyrendszer, polaritás, aranymetszés megfigyelése, fogalmai.
– Jellegzetes dallami, harmóniai fordulatok felismerése a XIX. és a XX. századi zeneszerzők alkotásaiban.
– Romantikus, valamint XX. századi dallamrészletek olvasása, memorizálása.
– Reihe sorok megszólaltatása. Lejegyzése hallás után.
– Romantikus és XX. századi dallamok lejegyzése.

Zenei szakkifejezések ismerete
– Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás.
– Akusztikus hangsor, egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
– Skálamodellek.
– Témafordítások: tükör, rák, ráktükör.
– Tengely, polaritás.
– Aranymetszés.
– Komplementer technika.
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből
az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi,
a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij,
az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij,
a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten
valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.
Kiegészítőanyag: J.S.Bach korálok, Bertalotti solfeggiok, Kodály Zoltán pedagógiai művei.
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.
Bartók Béla: Kórusművek
Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: Kórusművek
Párkai István: Modern kórusetűdök
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
Kroó György: Miért szép századunk zenéje?
Kroó György: Miért szép századunk operája?

Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében
Lendvai Ernő: Bartók stílusa
Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
Frank Oszkár: Debussy harmóniák
Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések
A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet
A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag
C. Debussy: Gyermekkuckó, Noktürnök,
Kodály Zoltán: Galántai táncok,
Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros–, ütős hangszerekre és cselesztára, Kórusművek, Mikrokozmosz,
A. Honegger: Pacific 236, Johanna a máglyán,
C. Orff: Carmina Burana,
Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,
I. Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps,
B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások.

Követelmény
Tudjon a tanuló öt művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből önállóan – kórusműveiből, énekgyakorlataiból éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.
Tudjon két zenei részletet a XX. század vagy kortárs zeneszerzők műveiből.
Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.
Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.
Legyen gyakorlata a C–kulcsok olvasásában.
Ismerje a könnyebb XX. századi skála– és akkordformációkat.
Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.
Legyen igényes, nyitott az értékes zene befogadására.
Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben. Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
– A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A" tagozat
Ismerje és tudja alkalmazni – az alapfokon tanultakon túl – a zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban és a tanult készségfejlesztési anyagban előforduló ritmuselemeket és –képleteket.
Ismerje a dallamhangok szerepét, tudja ezeket zeneileg értelmezni (melizma, főhang, váltóhang, átmenőhang– késleltetés stb.)

Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 7#, 7b– előjegyzésig.
Tudja a művek hangnemét megállapítani.

Ismerje
– a kvintkört,
– a hétfokú hangsorokat.
Ismerje
– az egészhangú skálát,
– az akusztikus hangsort,
– a modellskálákat.
– a hármashangzatok és fordításaik valamint a négyeshangzatok felépítését
– a dominánsszeptim hangzat fordításait (oldásokkal).
Ismerje fel a funkciókat hallás után,
– a hangnemi kitérést és modulációt – kottakép alapján.
– a romantika hangzásvilágának jellegzetességeit: alterációk, tercrokonság.
Ismerje
– a tonalitás felbomlásának elvét,
– a bi– és a politonalitást,
– a Reihe–t.
Tudja
– a dodekafónia,
– az aranymetszés,
– a cluster fogalmát.
Legyen ismerete a legfontosabb zenei szerkesztésmódokról.

Rendelkezzék zenetörténeti áttekintő képességgel.
Ismerje a zenei korokhoz kapcsolódó legfontosabb zenei formákat és műfajokat.
Ismerje fel a főbb zenetörténeti korok stílusjegyeit, jellemző műfajait, formáit.
Tudja ezeket néhány társművészeti alkotással összekapcsolni.

Tudjon hallás után lejegyezni
– könnyű klasszikus periódust, funkciót jelző basszussal,
– könnyű romantikus dallamot, vagy szemelvényt.
– lapról olvasni a fentiek nehézségi fokának megfelelő dallamot.
Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.
Az általános követelményeken túl
Rendelkezzék a tanuló
– olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség–készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
– kialakult zenei ízléssel és ítélő képességgel.
Tudja a tanuló a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

„B" – tagozat
Rendelkezzék a tanuló az általános követelményeken túl:
– a zenei tanulmányok folytatásához szükséges kiművelt hallással, zenei ismeretekkel és biztos zenei memóriával,
– olyan szintű tudással, mely zenei képességeivel együtt alkalmassá teszi szakirányú továbbtanulásra,
– a zenei tanulmányok folytatásához zenei elkötelezettséggel, megfelelő igényes, elmélyült, aktív tanulási, gyakorlási képességgel.

Legyen képes a tanuló
– a tanult különböző stílusok ritmikai, dallami, harmóniai és formai jelenségeiben tájékozódni,
– a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

Zenei anyag:
Tudjon a tanuló harminc népdalt stílusosan énekelni és elemezni, öt műdalt – különböző zenetörténeti stíluskorszakokból – saját zongorakíséretével előadni. A zenei anyag megszólaltatása, előadása legyen muzikális, igényes és stílusos.

Ismerjen minden zenetörténeti korszakból két–két jelentős művet, tudja azokat formailag és harmóniailag elemezni; tudjon ezekből zenei idézetet előadni.
Tudjon éneklőtársakkal többszólamú énekgyakorlatokat, műveket előadni.
Tudjon zongora–ének előadásban C–kulcsos műveket megszólaltatni.
Tudjon biztosan tájékozódni az alap– és középfokon megismert ütemfajtákban.
Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben.
Ismerje az ötfokú, a hétfokú hangsorokat, tudja ezeket az abszolút rendszerben elhelyezni és énekelni.
Tudja a hármas– és négyeshangzatokat felépíteni és adott hangnemekben elhelyezni.
Ismerje fel ezek fordításait, tudja megnevezni ábécés nevekkel.
Tudjon lejegyezni
– barokk kétszólamú idézetet,
– bécsi klasszikus zenei szemelvényt,
– könnyű XX. századi dallamot.
Rendelkezzék zenetörténeti áttekintőképességgel.
Tudja a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társművészeti alkotásokhoz kötni.
Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb zenei kifejezéseit.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga
A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama
Szolfézs
Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga
„A" tagozat
1. Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, egyszerűbb hangnemi kitérést tartalmazhat. A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang. Az idézet nyolcszor hangozhat el.
2 Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.
A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

„B" tagozat
1. Imitációs szerkesztésű kétszólamú barokk vagy egyszólamú romantikus dallam lejegyzése.
A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum, és a kezdőhang értékkel. Az idézet nyolcszor hangozhat el.
2. Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.
A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

Szóbeli vizsga
„A" tagozat
1. Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.
2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni öt műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill.

hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.
Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

„B" tagozat
1. Periódusnyi dallam lapról éneklése – rövid átnézés után – szolmizálva vagy hangnévvel; a dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok, hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne.
2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni hat műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.
Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése
– A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
– dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.
– Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése
– a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
– zenetörténeti tájékozottság,
– stílusismeret,
– formai ismeretek,
– tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek.
Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó).
A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

ZENETÖRTÉNET–ZENEIRODALOM

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának a célja, hogy a zene iránt érdeklődő, művelt embereket neveljen, akik zenei tanulmányaik során képessé válnak a további önművelésre, valamint a zene aktív művelésére, és sajátos eszközeivel, minél szélesebb körű zenei műveltséget biztosítson.

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának szakirányú feladatai
– a zene iránti fogékonyság elmélyítése, a zenei ismeretek bővítése, az eddig megszerzett készségekre építve,
– hosszú távon a teljes zenetörténet átfogó megismertetése.
Az egyes zenetörténeti stíluskorszakok mestereinek, műfajainak, alkotásainak részletesebb megismertetése, elemzése, széles körű kitekintéssel az adott kor főbb tendenciáira, stílusjegyeire, társművészeteire, mestereire, alkotásaira.

Neveljen az értékes zene szeretetére, ösztönözze a tanulókat
– rendszeres hangverseny– és operalátogatásra,
– a rádió és a televízió zenei műsorainak meghallgatására,
– a zenei élet eseményei iránti érdeklődésre,
– értékes hangfelvételek és videofelvételek gyűjtésére és meghallgatására,

– aktív társas muzsikálásra.

Alakítson ki szilárd értékrendet a tanulóban, melynek segítségével a későbbiekben a zene bármely műfajában és korszakában biztosan tájékozódni tud.
Tegye nyitottá és érdeklődővé a tanulót minden újdonság iránt, a kortárs zenében (és társművészetekben).
Fejlessze a tanulók esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

Helyi sajátosságok: Csáth Géza, (eredeti nevén Brenner József) zenekritikus, író, földesi orvos munkásságának ismertetése. Gróf Zichy Géza zeneszerző, színműíró és Liszt Ferenc zeneszerző, zongoraművész kapcsolatainak feltárása. Részvétel a Liszt Ferenc 1884. évi tetétleni tartózkodásának emlékére rendezett ünnepségen és emléktúrán.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Tájékozódás a zene eredetétől a reneszánsz végéig (korai barokk kezdetéig).

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Bevezetés a zenetörténetbe
1. A zene eredete a fizikai, a biológiai és az emberi lét szintjén:
– a rezgő anyag zenei tulajdonsága, a felhangok fogalma;
– fizikai környezetünk és a természet zeneszerű jelenségei;
– a biológiai zeneiség szerepe a társas élőlények kommunikációjában;
– a madarak lassított mikro–dallamainak sajátos „zeneisége"", a zene alapelemeinek megfigyelése (hangköz, ritmus, motívum, motívumlánc, pentaton hangkészlet, transzpozíciós technika, népdalszerű, „tengelyváltós" mikro–dallamok);
– az emberi zene eredethipotézisei, esztétikai–művészeti funkciója.
2. A természeti népek zenéje:
– a zene szerepe az ősi társadalmak életében és kultúrájában; zenélési alkalmak (mágia, munka stb.);
– az ősi dallamosság (gyermekdalokra, ősi siratókra), a legegyszerűbb zenei formák;
– a többszólamúság legősibb formái (párhuzamos éneklésmód, heterofónia, dallam+osztinátó stb.);
– az ősi hangszerek.
Szakkifejezések, fogalmak definiálása, tudatosítása, összekapcsolása az élőzenével.
3. A hangrendszerek kialakulása:
– a pentatónia és diatónia jellemzői, önálló stíluskörei, élőzenei megnyilvánulásai.

Az ókori és ókori eredetű zenekultúrák:
– a mezopotámiai, egyiptomi, kínai, japán, indiai, indonéziai, zsidó és görög zenekultúra.

Az európai középkor zenekultúrája:
– a gregorián ének kialakulása, elnevezése, jellemzői, lejegyzése, énekfajtái, liturgiában betöltött szerepe;
– a szolmizáció keletkezése;
– a világi műzenestílus megszületése: trubadúrok, trouvèrek;
– a többszólamúság kezdeti formái (az organum típusai);
– ars antiqua (13. század).

A reneszánsz zenéje:
– a reneszánsz kezdetei: az ars nova művészete (Machaut, Landini – 14. század);
– a homofónia és polifónia fogalma;
– egyházi műfajok: mise, motetta;
– Németalföld művészete (Dufay, Ockeghem, Josquin és kortársaik – 15. század);
– a klasszikus vokálpolifónia (Palestrina és Lassus – 16. század);

– világi vokális műfajok: frottola, villanella, madrigál, chanson, históriás ének;
– hangszeres zene: táncok, táncpárok, vokális művek hangszeres átiratai, az önálló hangszeres műfajok kialakulása (prelúdium, fantázia, toccata);
– a kor magyar műzenéje (Tinódi és Bakfark – 16. század).

Ajánlott tananyag
Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.
Szőke Péter: A zene eredete és három világa. Budapest: Magvető, 1982.
Művészetismeret – Zenetörténet. Őskor, ókor. A szöveggyűjteményt szerkesztette: Kovács Brigitta. Az Alternatív Közgazdasági Gimnázium tankönyve. Budapest, 1991.
Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve. Budapest: Editio Musica, 1993.
Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián? Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
Escigno, E. – Garavaglia, R.: A keresztény és világi ének a középkorban. Budapest: Zeneműkiadó, 1987.
Orselli, Cesare: A madrigál és a velencei iskola. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.

Követelmény
– Az ókori, középkori, és reneszánsz zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Tájékozódás a barokk kor művészetében, főbb műfajaiban.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag
A barokk stílus kialakulása, jellemzői:
– a monódia; a firenzei Camerata; az opera születése; a görög és római mitológia szerepe a barokk operákban és más világi műfajokban;
– Monteverdi – opera és madrigál;
– Schütz – német egyházi zene a 17. században;
– Lully, Couperin, Rameau: a francia opera és billentyűs zene a felvilágosodás korában;
– Purcell – az angol opera (Dido és Aeneas);
– Corelli, Vivaldi, – concerto és concerto grosso Itáliában, illusztratív jelenségek a hangszeres zenében: a programzene a barokkban (pl. Vivaldi program–versenyművei: Négy évszak stb.);
– Domenico Scarlatti szonátái – a „virtuóz" billentyűs zene a barokk korszakban;
– Telemann – „Tafelmusik" – szórakoztató zene a 18. század első évtizedeiben.
A főbb vokális és hangszeres műfajok bemutatása a korszak zeneszerzőinél: opera, oratórium, kantáta, passió, szonáta–típusok (sonata da camera, sonata da chiesa), concerto grosso, concerto, fúga, rondó, variáció (passacaglia, chaconne), szvit stb.

Bach és Händel művészete
1**.** Bach életútja, az életének főbb állomásaihoz kapcsolódó műfajok:
– vokális művek: egyházi és világi kantáták, passiók, a különböző vokális formatípusok részletes megismerése (recitativo secco és accompagnato, ária, arioso, korál, turba stb.);
– a korál szerepe Bach műveiben;
– hangszeres művek: billentyűs hangszerre írt polifon műformák (prelúdium, toccata, fantázia és fúga, korálelőjáték,

passacaglia), zenekari szvitek (táncformák), versenyművek, ciklikus alkotások.

2. Händel művészete, életútja, főbb műfajai:
– operák, oratóriumok (egyik kompozíciójának részletes megismerése),
– szvitek, concerto grossók, orgonaversenyek.
A korszak általános stílusjegyeinek, főbb tendenciáinak tudatosítása a két nagy mester művészetében.

Ajánlott tananyag
Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.
Palisca, Claude V.: Barokk zene. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.
Lise, G. – E. Rescigno: A 18. századi opera Scarlattitól Mozartig. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
Barna István: Georg Friedrich Händel életének krónikája. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
Wolff, Christoph: A Bach–család. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1989.

Követelmény
A barokk korszakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények a alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a feldolgozott zenetörténet stíluskorszakok időrendjében.
Ismerjék fel az adott zenei korszak jellemző zenei példáit, a feldolgozott művek jellegzetes tematikus részleteit.
Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.
Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stiláris jelenségeiben.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama
Zenetörténet–zeneirodalom
Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma
1. Írásbeli vizsga
A vizsga feladatait (A, vagy B) az iskola választhatja ki, illetve a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.
A). Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a feldolgozott tematika / korstílus / zenetörténeti korszak főbb tendenciáinak, stiláris jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.
Felsorolás elsősorban a reneszansz és a barokk zene és a korszak társművészeti alkotásainak köréből választódjon.
Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

B.) A barokk zeneszerzők felsorolása, a korszak vokális és hangszeres műfajai. Néhány hangszeres műfaj bemutatása részletesebben (pl. concerto, concerto grosso, szvit (táncok, táncpárok), fúga). Domenico Scarlatti és a barokk szonáta jellemzése.
– Egy – a tanuló által ismert, meghallgatott – mű bemutatása (pl. Händel: Vízizene, Vivaldi: Négy évszak, Bach: hangszeres vagy vokális mű elemzése).

Szóbeli vizsga
A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy az aktuális tanév feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.
A tanuló által játszott zeneműről kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése
– teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
– fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
– dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése
– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
– zenetörténeti tájékozottság,
– stílusismeret,
– formai ismeretek,
– tájékozódás a zenei műfajok között.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
A bécsi klasszika, valamint a korai romantika művészetének megismerése.
Tájékozódás a bécsi klasszikus zene legfontosabb műfajaiban, a kis– és nagyformák világában, valamint a korai romantika főbb stílusjegyei, élményanyaga, mestereinek művészete.
(Elsősorban Gluck, Haydn, Mozart, Beethoven és Schubert művei).

Zenei ismeretek átadása – Tananyag
Átmenet a barokk és klasszika között:
– az „érzelmes” (C.Ph.E.Bach), a „gáláns” (J.Chr.Bach) stílus;
– a mannheimi–iskola (Johann Stamitz) – a zenekari hangzás átalakulása.
A műfajok, a formák és a zenei nyelv átalakulása a barokk és klasszika határán.
A bécsi klasszika főbb stiláris, formai, szerkezeti, hangnemi, harmóniai sajátosságai, a korszak legnagyobb mestereinek művészetét elsőrendűen reprezentáló műfajok alapján:
– Gluck (a barokk opera műfaji tradícióinak továbbélése és átalakulása a 18. század második felében, a gluck–i „operareform”);

– Haydn (szimfónia, vonósnégyes, oratórium);
– Mozart (szimfónia, zongoraverseny, divertimento, szerenád, opera);
– Beethoven (szimfónia, nyitány, versenymű, vonósnégyes, zongoraszonáta); életmű két korszak határán, a „klasszikus” és

a „romantikus” Beethoven.

Formatani összegzés:
– periódus, bővített periódus, kéttagú forma, háromtagú forma, triós forma, rondó, variáció, szonáta, szonátarondó;
– vokális tételtípusok: recitativo (secco, accompagnato), ária, együttesek, kórus stb.
A klasszikus zene stiláris egységén belül az egyes mesterek műveinek stiláris vonásai.

A korai romantika főbb stíluselemei
Schubert művei alapján: dal, dalciklus, szimfónia, zongoraművek, kamarazene.

Ajánlott tananyag
Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.
Rosen, Charles: A klasszikus stílus. Haydn, Mozart, Beethoven. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
Somfai László: Joseph Haydn zongoraszonátái. Budapest: Zeneműkiadó, 1979.
Sadie, Stanley: Mozart. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1987.
Parouty, Michel: Mozart, az Isten kegyeltje. Budapest: Park Könyvkiadó, 1991.
Kerman, Joseph – Alan Tyson: Beethoven. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
Szabolcsi Bence: Beethoven. Művész és műalkotás két korszak határán. Budapest: Gondolat, 1960
Bartha Dénes: Beethoven és kilenc szimfóniája. Budapest: Zeneműkiadó, 1975.

Követelmény
A bécsi klasszikához, valamint a korai romantikához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
A romantika zenéje:
– a klasszicizmus formavilágának továbbélése, átalakulása, felbomlása;
– stiláris és esztétikai változások, új műfajok a 19. század zenéjében;
– a zeneszerzők egyéni hangja, egyes műfajok megkülönböztetett szerepe a különböző mesterek életművében.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag
A romantika élményanyaga: új témák (történelem, mítosz, irracionalitás, népiesség stb.) a 19. században;
– természeti élmények a romantikus zenében;
– az irodalom, a képzőművészet, a filozófia és zene kapcsolódási pontjai a romantika korában (Goethe, Schiller, Heine, E. T. A. Hoffmann, Hugo stb. művei a dal–, az opera– és a hangszeres zenében);
Új műfajok:
– a romantikus „karakterdarab”,
– a dal 19. századi virágzása,
– a programszimfónia, szimfonikus költemény;
A történeti szemlélet kialakulása (Schumann, Mendelssohn, Liszt – a barokk korszak zenéjének újrafelfedezése);
Nemzeti stílusok kialakulása:
– Chopin, Liszt, Grieg, Smetana, Dvořák, Csajkovszkij művészetének nemzeti vonásai,
– a német és francia romantika;
– a magyar nemzeti stílus: a verbunkos;
– a hangszerek fejlődése, a zenekar létszámának megnövekedése, a hangzásigény átalakulása;

A zongorairodalom átalakulásának főbb vonásai:
– a virtuozitás,
– rövid lélegzetű karakterdarabok és nagyformák (a „romantikus” szonáta) Schubert, Schumann, Liszt, Chopin és Brahms műveiben;
A klasszikus formavilág fokozatos felbomlása, új formai alapelvek kialakulása, a szonátaforma romantikus felfogása, improvizatív jellegű formálás;
Az egyes formák, műfajok szerepe az egyes mesterek életművében, stílusában.

Zeneszerzői életművek:
Schumann fiatalkori zongoradarab–sorozatok, 1840 után: a dal, szimfonikus művek, és kamarazene;
Weber: a romantikus német opera kezdetei: A bűvös vadász;
Mendelssohn: klasszikus formatisztelet és romantikus zenei nyelv: Hegedűverseny, szimfóniák, mesevilág a zenében: Szentivánéji álom;
Berlioza: programzene megteremtője: Fantasztikus szimfónia;
Chopin: a kisformák mestere (etűdök, nocturne–ök, prelűdök, balladák, polonézek, mazurkák);
Liszt: zongoradarabok, szimfonikus költemények, egyházi művek;
Brahms: dalok, zongoradarabok, szimfóniák;
Csajkovszkij: szimfóniák, színpadi művek;
Dvořák: szláv táncok, szimfóniák;
Grieg: zongoradarabok, zongoraverseny, Peer Gynt–szvit.

Ajánlott tananyag
Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
Dobák Pál: A romantikus zene története. Budapest: Tankönyvkiadó, 1983.
Erdélyi Miklós: Schubert. Budapest: Gondolat, 1979.
Schubert kalauz. (Szerkesztette Gádor Ágnes) Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
Fischer–Dieskau, Dietrich: A Schubert–dalok nyomában. Budapest: Gondolat, 1975.
Frank Oszkár: A romantikus zene műhelytitkai. Schubert–dalok. Budapest: Akkord Kiadó, 1994.
Walker, Alan: Liszt Ferenc 1. A virtuóz évek. 1811–1847. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
Walker, Alan: Liszt Ferenc 2. A weimari évek. 1848–1861. Editio Musica, Budapest 1994.
Hamburger Klára: Liszt kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
Deathridge, John – Carl Dahlhaus: Wagner (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1988.
Rappl, Erich: Wagner operakalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.

Követelmény
A romantika zenéjéhez és zeneszerzői életutakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott zeneművek és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
A 19. századi olasz, német, magyar és orosz opera.
Stílusirányzatok és alkotók a századfordulón Európában.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag
Operatörténet a 19. században és a 19–20. század fordulóján:
– a 19 századi olasz opera;
– jelenetszerkesztés, ária– és egyéb zártszám–típusok, irodalmi témaválasztás, műfaji jellegzetességek a 19. századi olasz

operában; a verizmus;
– Verdi és Puccini művészete;
– Wagner művészetének jelentősége a 19. század zenéjében; az új zenedráma–koncepció: harmóniai és formai újítások, a vezérmotívum–technika, történelem és mitológia egy–egy opera tükrében;
– Muszorgszkij operái: az orosz történelem az operaszínpadon, népzenei hatások és zenedráma;
– a 19. századi magyar opera: Erkel.

Ismerkedés a századforduló és a 20. század első felének főbb zenei stílusirányzataival, jelentősebb mestereivel:
– A különböző stílusirányzatok (impresszionizmus neoklasszicizmus, expresszionizmus, szerializmus) sajátosságai, zenei eszközei, az ezeket képviselő mesterek alkotókorszakai, orientációinak fő vonásai a következő mesterek életművében:
– Debussy, Ravel, Satie,
– Mahler, Schönberg, Webern, Berg,
– Stravinsky, Prokofjev, Sosztakovics,
– Janáček;
– a népzene mint stíluselem a 20. század első felében;
– a jazz mint stíluselem a 20. század első felében (a jazz történelmi és stiláris gyökerei);
– a hagyományos tonalitás felbomlása (pentatónia, modális hangsorok, egészhangú skála, modell–skálák, bitonalitás, politonalitás, dodekafónia);
– az egyes zenei stílusirányzatok jellemző sajátosságait komplexen reprezentáló művek részletesebb elemzése, megismerése.

Ajánlott tananyag
Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
Walter, Bruno: Mahler. Budapest: Gondolat, 1981.
Batta András: Richard Strauss. Budapest: Gondolat, 1984.
Debussy, Claude: Croche úr, a műkedvelők réme. Budapest: Zeneműkiadó, 1959.
Petrovics Emil: Ravel. Budapest: Gondolat, 1982.

Követelmény
A 19. századi olasz, német, magyar és orosz operához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Bartók és Kodály életművének megismerése.
Kortárs zene főbb irányzatainak megismerése

Zenei ismeretek átadása – tananyag
Bartók és Kodály művészete:
– életpályáik ismertetése;
– a népzene Bartók és Kodály életművében; a népzenekutatás; a népdalfeldolgozások különböző formái;
– legkiemelkedőbb alkotásaik részletesebb megismertetése.

Bartók és Kodály kortársai és az utánuk következő generáció:
– Dohnányi Ernő, Weiner Leó, Lajtha László, Szervánszky Endre, Veress Sándor, Járdányi Pál, Kósa György.

Bevezetés a magyar, az európai és az amerikai kortárs zenébe:
– Kurtág György, Ligeti György, Szőllősy András, Ránki György, Farkas Ferenc, Durkó Zsolt, Balassa Sándor, Bozay Attila;
– a 70–80–as évek magyar avantgarde zeneszerzői: Jeney Zoltán, Sáry László, Vidovszky László, Dukay Barnabás;

– John Cage, Pierre Boulez, Karlheinz Stockhausen, Steve Reich, Philip Glass;
– a háború utáni zene stílusirányzatainak (szerializmus, elektronikus zene, minimal–zene, posztmodern, computer–zene) szemléltetése a kiválasztott zeneműveken.

Tájékozódás a mai jazz, a rock, a filmzene és az alternatív zenei irányzatok (performance, world music stb.) világában.

Ajánlott tananyag
Salzman, Eric: A 20. század zenéje. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.
Fábián Imre: A huszadik század zenéje. Budapest: Gondolat, 1966.
Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje. Budapest: Gondolat, 1967.
Miért szép századunk zenéje? Szerkesztette Kroó György. Budapest: Gondolat, 1974.
Miért szép századunk operája? Szerkesztette Várnai Péter. Budapest: Gondolat, 1979.
Kroó György: Bartók–kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.
Somfai László: 18 Bartók tanulmány. Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
Breuer János: Fejezetek Lajtha Lászlóról. Budapest: Editio Musica, 1992.
Kovács Sándor: Bartók Béla. Budapest: Mágus Kiadó, 1995.
Kecskeméti István: A zeneszerző Kodály. Kecskemét: Kodály Intézet, 1986.
White, Eric Walter: Benjamin Britten élete és operái. Budapest: Zeneműkiadó, 1978.
White, Eric Walter: Stravinsky: A zeneszerző és művei. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.
Szőllősy András: Honegger. Budapest: Gondolat, 1980.

Követelmény
Bartók és Kodály művészetéhez és a kortárs zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a zenetörténet stíluskorszakainak kronologikus időrendjében.
Ismerjék fel az órákon bemutatott, meghallgatott zenei példák, elemzett művek jellegzetes tematikus részleteit.
Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.
Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stiláris jelenségeiben.
A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama
Zenetörténet–zeneirodalom
Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma
Írásbeli vizsga
Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a képzés során feldolgozott tematikák zenetörténeti korszakok főbb tendenciáinak, stiláris jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.

A tesztlap az alábbi témakörökből tartalmaz kérdéseket:

– Gregorián elnevezése, általános jellemzői, műfajai. Egy műfaj részletes bemutatása. A többszólamúság kialakulása (orgánum típusai). Világi zene a középkorban (trubadúr, trouvére, Minnesänger). Reneszánsz (szó jelentése, ideje, általános jellemzése, jellegzetes műfajainak ismerete.) Korareneszánsz, reneszánsz fénykora, későreneszánsz zeneszerzőinek felsorolása. Homofónia, polifónia fogalma. Mise típusai, mise részei, (Ordinarium, Proprium), motetta és madrigál összehasonlítása. Világi vokális műfajok felsorolása.
– A barokk korszak általános stílusjegyei és zenei jellemzése, vokális és hangszeres műfajok sorolása. Egy vokális műfaj (pl. kantáta) tételeinek bemutatása, két hangszeres műfaj (pl. concerto, fúga) részletesebb magyarázata zenei példát hozva. A szvit (táncok és táncpárok), egy tánc bemutatása (pl. menüett). Barokk zeneszerzők felsorolása.
– A bécsi klasszika sajátosságai (formák, szerkezet, hangnem). Főbb műfajok sorolása, szonáta vagy szimfónia tételeinek általános jellemzése, pl. szonátaforma bemutatása. Haydn vagy Mozart művészete, (egy mű bemutatása alapján).
– Romantika – új műfajai, élményanyaga (témái). Chopin zongorazenéje (kisformák), Schumann zongoradarab–ciklusai (címek). Az opera műfajának, kiemelkedő mestereinek és alkotásainak ismerete a tanult szemelvények elemzésével.
– A programzene (példával). A századforduló zenéje – Debussy művészete, impresszionista művei (zenéje, jellemzői). Egészhangú skála, politonalitás, dodekafónia magyarázata zenei példa alapján. Bartók életműve, jelentősége, népdalgyűjtő útjai. Kodály egy művének részletes bemutatása (pl. Psalmus Hungaricus, Háry–szvit, Felszállott a páva – variációk).

A *szóbeli vizsga*

– A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy a 6 éves képzési időkeretben feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.

A tanuló által játszott zeneműről kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése
– teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
– fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
– dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése
– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
– zenetörténeti tájékozottság,
– stílusismeret,
– formai ismeretek,
– tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek
Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó)
A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

EGYHÁZZENE

Az egyházzene komplex tantárgy, mely több műveltségterületet – Bibliaismeret, Liturgikus ismeretek, Népének, Gregorián, Egyházzene–irodalom és zenei ismeretek – foglal magába.

A program célja az európai egyházzene megismertetése, illetve olyan elméleti és gyakorlati ismeretek tanítása, amelyek felkészítik a tanulót egy liturgikus alkalmon, vagy egyházzenei hangversenyen való részvételre, szélesítik látókörét, bővítik zenei ismereteit.

Helyi sajátosságok: Karácsony Sándor Árokháthy Bélával együtt részt vett a Jugoszláviai énekeskönyv (Énekeskönyv református keresztyének számára. - Szabadka /Subotica/ 1939) szerkesztésében, és az 1948-as énekeskönyv (Énekeskönyv magyar reformátusok használatára.) összeállításakor bizottsági feladatokat is ellátott.
Feladatok: Karácsony Sándor egyházzenei tevékenységének ismertetése, bekapcsolódás a Földesi Református Egyházközség istentiszteleti alkalmaiba, a felekezethez tartozó népénekek (genfi zsoltárok, dicséretek), óprotestáns énekanyag (graduál-irodalom) ismerete.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Bevezetés az egyházzenébe, a gregorián, a középkor, reneszánsz és kora–barokk egyházi zene vázlatos története az egyházzene–irodalom szemelvényein keresztül. Vázlatos népének–történet a felsorolt korszakokból. Bibliaismereti tanulmányok az előforduló zenei részletek szövegeinek tükrében.

Ajánlott tananyag
Gregorián:
– a gregorián ének kialakulása, elnevezése, jellemzői, lejegyzése, énekfajtái, liturgiában betöltött szerepe.
Egyházzene–irodalom:
– szolmizáció keletkezése,
– a többszólamúság kezdeti formái,
– Ars Antiqua (13. század),
– a reneszánsz zenéje: a reneszánsz kezdetei: az Ars Nova művészete (14. század),
Németalföld művészete (15. század), a klasszikus vokálpolifónia (16. század),
– barokk stílus kialakulása, jellemzői (17. század)

Liturgikus ismeretek:
– a liturgia alapvető formái, annak elemei,
– az egyházi év felépítése, szerkezete, a főbb ünnepek,
– a mise felépítése,
– a protestáns istentiszteletek,
– a liturgikus alkalmakon való részvétel és viselkedés alapvető szabályai.

Népének:
– Az egyházzene–irodalomhoz, ill. az egyházi évhez kapcsolódó felekezeti anyag.

Követelmény
– Az egyházzene–irodalom alapvető fogalmainak ismerete,
– 4 népének elsajátítása a saját felekezet repertoárjának ajánlott énekei közül,
– Az egyházi év saját felekezet szerinti felépítésének ismerete,
– Az év közben előforduló zenei szemelvények hallás utáni műfaji felismerése.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Összefoglaló óra az éves anyagból

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Az egyházzene történetéből az érett barokk, a klasszika, a romantika, a XX. század és a kortárs korszakok vázlatos története

az egyházzene–irodalom szemelvényein keresztül. Vázlatos népének–történet a felsorolt korszakokból. Bibliaismereti tanulmányok az előforduló zenei részletek szövegeinek tükrében.

Ajánlott tananyag
Egyházzene–irodalom:
– Bach és Händel művészete (kitekintés néhány kortárs szerzőre),
– a bécsi klasszika egyházzenei jelentősége,
– a romantika zenéje,
– ismerkedés a századforduló és a 20. század első felének főbb zenei stílusirányzataival,
– kortárs zene.

Liturgikus ismeretek:
– a liturgikus öltözékek,
– a liturgikus színek,
– a zsolozsma imaórái.

Népének:
– Az egyházzene–irodalomhoz, ill. az egyházi évhez kapcsolódó felekezeti anyag.

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve. (Editio Musica, 1993.)
Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián? (Zeneműkiadó, 1981.)
Escigno, E. – Garavaglia, R.: A keresztény és világi ének a középkorban. (Zeneműkiadó, 1987.)
Wilson, Andrew – Dickson: Cantate Domino. A kereszténység zenéje. A gregoriántól a gospelig. A magyarországi nagyegyházak zenéjének története. (Gemini, 1992.)
Gülke, Peter: Szerzetesek, polgárok, trubadúrok. A középkor zenéje. (Zeneműkiadó, 1979.)
Brown, Howard M.: A reneszánsz zenéje. (Zeneműkiadó, 1980.)
Palisca, Claude V.: Barokk zene. (Zeneműkiadó, 1976.)
Rosen, Charles: A klasszikus stílus. Haydn, Mozart, Beethoven. (Zeneműkiadó, 1977.)
Dobák Pál: A romantikus zene története. (Tankönyvkiadó, 1983.)
Salzman, Eric: A 20. század zenéje. (Zeneműkiadó, 1980.)
Fábián Imre: A huszadik század zenéje. (Gondolat, 1966.)
Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje. (Gondolat, 1967.)
Miért szép századunk zenéje? Szerkesztette Kroó György. (Gondolat, 1974.)
Várnai Péter: Oratóriumok könyve. (Zeneműkiadó, 1972.)

Követelmény
Az egyházzene–irodalom alapvető fogalmainak ismerete.
Négy népének elsajátítása a saját felekezet repertoárjának ajánlott énekei közül.
A liturgikus öltözékeinek, színeinek ismerete.
Az év közben előforduló zenei szemelvények hallás utáni műfaji felismerése.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Összefoglaló óra az éves anyagból

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után:

A tanuló ismerje:
– a liturgia alapvető formáit, annak elemeit
– az egyházi év felépítését, szerkezetét, a főbb ünnepeket, a liturgikus színeket
– a liturgikus öltözékeket
– a mise felépítését
– a zsolozsma imaóráit
– a protestáns istentiszteleteket
– a liturgikus alkalmakon való részvétel és viselkedés alapvető szabályait

– a történelmi egyházak által meghatározott, ún. műveltségi népénekanyagot
– az énekeskönyvben szereplő gregorián tételeket, illetve párhuzamokat
– népénekeket,
– a kvadrát kottát olvasni, az alapvető neumákat
– az egyházzene történetéből a gregorián, reneszánsz és barokk történetét

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Jól hangolt zongora (pianínó), zongoraszék.
Megfelelő méretű ötvonalas tábla, írásvetítő, projektor, vetítővászon.
A zenehallgatáshoz, elemzéshez, az egyes zeneművek részletkiemeléséhez szükséges Hi–Fi–berendezés.
A követelmények elsajátításához szükséges bemutató anyag, CD–k, DVD–k, kották, szakkönyvek.

Továbbképző évfolyamok

Javasolt az elvégzett anyag elmélyítése érdekében egyházzenei hangversenyek, liturgikus alkalmak látogatása, valamint a körzetben található iskolák működő egyházzene csoportjaival közös órák szervezése. A Bibliaismeret és Liturgikus ismeretek óráira szakemberek (pap, lelkész, hittan tanár) meghívása lehet indokolt.
A továbbképző négy évfolyama során a tanuló kottából ismerje a műveltségi anyagból az alább felsorolt énekeket. Egyéb felekezet esetében a tanár mérlegelje saját ismeretei alapján a népének követelményeket.

Népénekek:
Evangélikus: 40, 42, 44, 47, 52, 54, 57, 58, 72, 76, 80, 96, 101, 108, 109, 113, 115, 116, 121, 131, 132, 136, 150, 151, 152, 157, 158, 161, 185, 188, 189, 198, 200, 208, 213, 215, 222, 229, 231, 232, 233, 235, 254, 255, 260, 263, 266, 274, 276, 279, 280, 286, 291, 308, 331, 336, 337, 346, 357, 359, 361, 365, 369, 371, 378 379, 388, 389, 402, 405, 412, 417, 422, 423, 431, 443, 493, 503, 512.

Katolikus: 3, 6, 7, 22, 25, 26, 28, 30, 37, 41, 43, 54, 59, 63, 67, 82, 98,100, 105, 126, 128, 142, 149, 157, 161, 162, 165, 168, 169, 189, 190, 219, 221, 222, 224, 226, 234, 287, 352, 358.

Református: 6, 8, 23, 25, 32, 33, 34, 38, 40, 42, 47, 50, 65, 66, 68, 77, 80, 84, 89, 90, 96, 99, 105, 130, 134, 135, 138, 150, 151, 161, 165, 167, 171, 174, 185, 192, 205, 215, 217, 220, 225, 226, 234, 241, 251, 254, 255, 256, 263, 265, 272, 274, 276, 294, 296, 299, 301, 303, 312, 315, 316, 318, 326, 329, 337, 341, 342, 343,345, 370, 373, 380, 390, 434, 447, 459, 475, 483, 485, 500, 503, 511, 512.

B. <u>Műveltségi anyag:</u>
Evangélikus: 40, 57, 131, 150, 161, 188, 200, 254, 291, 361.
Katolikus: 6, 8, 28, 41, 67, 100, 105, 130, 190, 191.
Református: 42, 68, 90, 150, 161, 225, 254, 256, 286, 380.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
A gregorián és a középkori egyházzene 2. évfolyamon megszerzett ismereteinek bővítése, főként a gyakorlati zenei részre helyezve a hangsúlyt.

Ajánlott tananyag
– Zsoltártónusok,
– egyszerűbb gregorián misetételek (Missa Mundi),
– a gregorián hangjegyírás vázlatos története,
– a gregorián ének műfajai,
– zsidó liturgikus dallamok,
– bizánci énekek,
– homofónia és polifónia, vokális és instrumentális zene fogalma,
– a középkori többszólamúság egyszerűbb darabjai,

– zenei műfajok, formák, művek hallás utáni felismerése, darabok elemzése,
– a felekezetek alapvető istentiszteleti anyaga,
– 10 népének elsajátítása az ajánlott énekek közül, 2 az ún. műveltségi anyagból,
– lapról olvasás: az énekeskönyvek dallamaiból (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv) és könnyű gregorián tételek kvadrát kottából,
– népének történet – az évfolyami egyházzene–irodalom anyag korszakához kapcsolódóan.

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve. (Editio Musica, 1993.)
Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián? (Zeneműkiadó, 1981.)
Escigno, E. – Garavaglia, R.: A keresztény és világi ének a középkorban. (Zeneműkiadó, 1987.)
Wilson, Andrew – Dickson: Cantate Domino. A kereszténység zenéje. A gregoriántól a gospelig. A magyarországi nagyegyházak zenéjének története. (Gemini, 1992.)
Gülke, Peter: Szerzetesek, polgárok, trubadúrok. A középkor zenéje.(Zeneműkiadó, 1979.)
Brown, Howard M.: A reneszánsz zenéje. (Zeneműkiadó, 1980.)
Palisca, Claude V.: Barokk zene. (Zeneműkiadó, 1976.)
Fank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében. A szerző magánkiadása. Budapest 1996.
Rosen, Charles: A klasszikus stílus. Haydn, Mozart, Beethoven. (Zeneműkiadó)

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Összefoglaló óra az éves anyagból

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
A reneszánsz és kora–barokk egyházzene, a 2. évfolyamon megszerzett ismereteinek bővítése, főként a gyakorlati zenei részre helyezve a hangsúlyt.

Ajánlott tananyag
– Recitált Magnificat (magyar nyelven, tetszés szerinti zsoltártónuson),
– egyházi műfajok: mise, motetta,
– kétszólamú reneszánsz és kora–barokk vokális és instrumentális művek megismerése, előadása,
– zenei műfajok, formák, művek hallás utáni felismerése, darabok elemzése,
– a kereszténység története a Reformációig,
– a keresztény/keresztyén liturgia alapvető elemei,
– 10 népének elsajátítása az ajánlott énekek közül, 2 az ún. műveltségi anyagból,
– lapról olvasás: az énekeskönyvek dallamaiból (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv),
– népének történet – az évfolyami egyházzene–irodalom anyag korszakához kapcsolódóan,
– az orgona liturgikus funkciója.

Dobszay László: A zsolozsma
Barsi Balázs: A liturgikus év
Dobszay László: Bevezetés a gregorián énekbe (középfokra)
Dobszay László: A magyar egyházzene–történet forrásai
Szendrei Janka: A himnusz
Dobszay László: Latin–magyar himnárium
Papp Anette: A graduál–antifónák középkori kapcsolatai
Dobszay László: A római mise énekrendje
Schmelowsky Ágoston: Rövid bevezetés a zsidó liturgiába
Dobszay László: Ólatin liturgiák énekei
Szendrei Janka: Az alleluja
Dobszay László: Az antifona
Szendrei Janka: A responsorium
Dobszay László (szerk.): Gregorián példatár
Dobszay László: Psalmorum Melodia

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Összefoglaló óra az éves anyagból

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Az érett barokk és klasszikus korszak egyházzenéjének 3. évfolyamon megszerzett ismereteinek bővítése, főként a gyakorlati zenei részre helyezve a hangsúlyt.

Ajánlott tananyag
– A graduál műfaja,
– kétszólamú érett barokk és klasszikus vokális és instrumentális művek megismerése, előadása,
– kánonok és quodlibetek éneklése,
– zenei műfajok, formák, művek hallás utáni felismerése,
– a kereszténység története a Reformációtól,
– az istentiszteleten, misén kívüli egyéb szertartások liturgiáinak jellemzői,
– a hazai énekeskönyvek tartalma, használata (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv)
– 10 népének elsajátítása az ajánlott énekek közül, 2 az ún. műveltségi anyagból,
– lapról olvasás: az énekeskönyvek dallamaiból (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv),
– népének történet – az évfolyami egyházzene–irodalom anyag korszakához kapcsolódóan,
– az orgona fő részei.

Dobszay László: A zsolozsma
Barsi Balázs: A liturgikus év
Dobszay László: Bevezetés a gregorián énekbe (középfokra)
Dobszay László: A magyar egyházzene–történet forrásai
Szendrei Janka: A himnusz
Dobszay László: Latin–magyar himnárium
Papp Anette: A graduál–antifónák középkori kapcsolatai
Dobszay László: A római mise énekrendje
Schmelowsky Ágoston: Rövid bevezetés a zsidó liturgiába
Dobszay László: Ólatin liturgiák énekei
Szendrei Janka: Az alleluja
Dobszay László: Az antifona
Szendrei Janka: A responsorium
Dobszay László (szerk.): Gregorián példatár
Dobszay László: Psalmorum Melodia

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Összefoglaló óra az éves anyagból

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
A romantikus, XX. századi és kortárs egyházzenének 2. évfolyamon megszerzett ismereteinek bővítése, főként a gyakorlati zenei részre helyezve a hangsúlyt.

Ajánlott tananyag
– Az egyház jelképei,
– zenei műfajok, formák, művek hallás utáni felismerése,
– kétszólamú romantikus, XX. századi, kortárs vokális és instrumentális művek megismerése, előadása,
– a hazai énekeskönyvek tartalma, használata (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv)
– 10 népének elsajátítása az ajánlott énekek közül, 2 az ún. műveltségi anyagból,

– lapról olvasás: az énekeskönyvek dallamaiból (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv),
– népének történet – az évfolyami egyházzene–irodalom anyag korszakához kapcsolódóan,
– az orgona felépítésére és ápolására vonatkozó alapvető tudnivalók.

Dobszay László: Az antifona
Szendrei Janka: A responsorium
Dobszay László (szerk.): Gregorián példatár
Dobszay László: Psalmorum Melodia
Dobszay László: Responsoria de Psalmista
Szendrei Janka: A Verbum caro responzóriumtípus
O. Lassus: (Közr.: Soós András) Nyolc Magnificat
J. J. Fux: (Közr.: Soós András) Ádventi Offertoriumok
A. Lotti: (Közr.: Soós András) Mise–tételek
B. Resinarius: (Közr.: Soós András) Responzóriumok
(Közr.: Soós András) Polifón vesperás–zsoltárok és antifonák a Rhau–gyűjteményből
G. Dufay: (Közr.: Szendrei Janka) 15 himnusz
(Közr.: Soós András) Középkori angol carolok
G. P. Palestrina: (Közr.: Soós András) Himnuszok
(Közr.: Mezei János) Korai polifónia I. –
Cl. Goudimel: (Közr.: Bódiss Tamás) Négyszólamú zsoltárok I–II.
J. H. Schein: (Közr.: Dobszay László) 18 karácsonyi korál
(Közr.: Soós András) Kétszólamú reneszánsz kórustételek
(Közr.: Dobszay L. és Mezei J.) Bicinia sacra
T. L. de Victoria: (Közr. Kovács A.) Motetták
J. H. Schein: (Közr. Dobszay László) Korálok az egész évre
G. J. Werner: (Közr.: Dobszay Ágnes) Polifon himnuszok
(Közr.: Dobszay László) Vademecum. Egyházzenészek útikönyve
(Közr.: Kamp S. és Kovács A.) Romantikus egyházi kórusművek – Liszt és Reger
G. P. da Palestrina (Közr.: Kovács A.) Húsz motetta
A magyar népének népzenei felvételeken (Közr.: Dobszay László és Németh István)

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után:

Az alapfok követelményein túl:

A tanuló tudja:

– a zsoltártónusokat

– az egyszerűbb gregorián misetételeket (Missa Mundit)

– az egyházzene történetének legfontosabb stílusait

– az orgona fő részeit és liturgikus funkcióját

A tanuló tudjon:

– zongorán, orgonán népéneket kísérni

– a szkóla, illetve énekkar tagjaként nyilvánosan szerepelni,

A tanuló ismerje:

– a keresztény/keresztyén a liturgia alapvető elemeit

– a felekezetek énekrepertoár fő műfajait

– a felekezetek alapvető istentiszteleti énekanyagot
– az egyház jelképeit
– a kereszténység történetének jelentősebb fordulópontjait évszámmal
– egyéb szertartások liturgiáinak jellemzőit
– a hazai énekeskönyvek tartalmát és használatát
– az alapfokon meghatározott népénekeket,
– a népének történetet vázlatosan
– a gregorián ének műfajait
– a gregorián hangjegyírás vázlatos történetét

A tanuló tudjon:

– egy zsidó liturgikus éneket
– három rövid gregorián tételt latinul
– három magyar graduál–dallamot
– lapról olvasni az Éneklő Egyház, az Evangélikus, illetve Református Énekeskönyv dallamaiból
– lapról olvasni könnyű gregorián tételeket kvadrát kottából
– az instrumentális és vokális egyházi zene legjellegzetesebb műfajait
– két könnyű egyházzenei művet énekes, illetve hangszeres együttesben előadni
– további három egyházzenei művet elemezni
– az egyházzene történetének legfontosabb stílusait (klasszika, romantika, XX. század, kortárs)
– tanórai keretben zongorán, orgonán népéneket kísérni, illetve saját hangszerén közreműködni

FURULYA HELYI TANTERV

A tanszak tartalmi szabályozása

A furulyatanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel (életkoruknak megfelelő szinten) a furulya lehetőségeit, saját irodalmát és a furulyán is játszható egyéb művek minél szélesebb körét;

hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a furulyairodalom legkiemelkedőbb alkotó és előadóművészeit, a furulyacsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést, megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket, dinamikailag árnyalt, telt, színes kifejező furulyahangot, differenciált hangindítást és hanglezárást, megfelelő tempójú repetíciót, laza, egyenletes ujjtechnikát, pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.
A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával, hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal, a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.
Tegye jártassá a növendéket a furulyairodalom javát képező reneszánsz és barokk művek
díszítésében.
Fordítson figyelmet az előkészítő hangszerként furulyázni tanulók alapfunkcióinak gondos megalapozására, a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására, a lapról olvasási készség fejlesztésére, a különböző alaphangú furulyák használatakor az abc-s névvel történő helyes (nem transzponáló) olvasásra, a tudatos zenei memorizálásra, a művek zeneileg igényes kidolgozására, az elsősorban barokk irodalomban gazdag hangszer más korokban keletkezett darabjainak tananyagba illesztésére, a rendszeres társas muzsikálásra.
Tanítsa meg a növendékeket a hangszer karbantartására.

Követelmények

Követelmények az előképző évfolyam(ok) elvégzése után

Abban az esetben, ha a furulya más fúvós hangszerek előkészítő hangszere, a növendék az előképző vagy az első évfolyam elvégzése után általában abbahagyja furulyatanulmányait. A növendék ebben az esetben is tudjon a tanult hangterjedelemben abc-s hangnévvel biztosan kottát olvasni, rendelkezzék jól megalapozott légzéstechnikával, hangindítással és ujjtechnikával.
A növendék egyéb hangszeres tanulmányaik után sokszor visszatérnek a furulyához; ezért az alábbiakról akkor sem mondhatunk le, ha csak előképző hangszerként foglalkozunk ezzel a hangszerrel:
legyen képes barokk (angol) fogásrendszerű hangszer használatára,
rendelkezzék biztos hüvelykujjtechnikával.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A" tagozat végén (az előképző követelményein felül)

A növendék legyen képes a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően megszólaltatni, rendelkezzék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképességgel, legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb.,
legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya klasszikusan értelmezett hangterjedelmében f1-(f3-ig) g3-ig – in F,
tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait, többek között a *t, r, d* hangindításokat és ezek különböző kombinációit,
ismerje az f1-(f3) g3 hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat,
törekedjék játékában a tiszta intonációra, korrigálja tudatosan hangszere intonációs hibáit,
rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,
tudjon önállóan hangolni,
ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket,
zenei műszavakat és ezek jelentését,
a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozása stb.),
a tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,
ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
ismerje a furulya történetét, rokon hangszereit,
ismerje a furulya szerepét különböző zenei korszakokban.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:
dúr és moll skálák 3#, 4*b* előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsszeptim
négyeshangzat-felbontásokkal, minimum az f1-g3 (in F) hangterjedelem teljes
kihasználásával (esetleg a fisz3 kihagyható),
két etűd vagy egy variációsorozat,
legalább két tétel egy nagybarokk szonátából vagy versenyműből.

Tananyag
A tananyag kiválasztásának szempontjai
Az ajánlott tananyagjegyzékből választott vagy egyéb felhasznált anyag mindig feleljen meg a növendék képességeinek, hangszeres adottságainak, zenei tehetségének, szorgalmának; legyen összhangban a tanítandó, illetve a tanuló által már megszerzett ismeretekkel, zenei pályára készülők esetében a zeneművészeti szakközépiskola (esetleg főiskola) elvárásaival.

A továbbképző „A" tagozat évfolyamain váljon egyre inkább meghatározóvá a tanítvány zenei ízlése, érdeklődése is.
A növendék technikai képzését szolgáló skálákat, etűdöket – az örömteli hangszertanulás érdekében – ellensúlyozza megfelelő mennyiségű, zenei élményt nyújtó előadási darab, kamaramű. Ügyeljünk rá, hogy a technikai képzés ne váljon öncélúvá, teremtsünk egyensúlyt a tanuló technikai képzés ne váljon öncélúvá, teremtsünk egyensúlyt a tanuló technikai és zenei fejlődése között.
Az alapfokú évfolyamok tananyagát úgy állítsuk össze, hogy a növendék átfogó képet kapjon a furulyairodalom valamennyi zenei korszakáról, stílusáról.
A felsorolt kottákon kívül, főként a zeneiskola továbbképző évfolyamain számtalan egy-, - a növendék képességeinek, igényének, hangszeres tudásának megfelelő – eredeti mű, illetve átirat is felhasználható a tanítás során.

Hangszeres előképző
A zeneiskola 1. évfolyamának tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült. Az ennél fiatalabb növendékekkel szemben nem támaszthatók ugyanazok a követelmények, ezért e tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettséghez alkalmazkodva az előképző célja a tanuló hangszeres készségének, zene érzékének felmérése, a hangmagasság, ritmus iránti fogékonyságának, zenei memóriájának fejlesztése, aktivitásának, kreativitásának kibontakoztatása, az 1. évfolyam anyagát elkezdve a további egyenletes fejlődés megalapozása az életkornak megfelelően játékos formában (pl. ritmikus mondókák, ütőhangszerek, esetleg táncmozgások segítségével).
Feladata olyan alapokat adni, melyekre az 1. évfolyam tananyaga szilárdan támaszkodhat.
Az előképző évfolyamosok hangszere megfelelő kézméret esetén a barokk (angol) fogású szopránfurulya (c2 alapú). Kis kezű tanulók esetében a szopranino alkalmazása is elképzelhető (f2 alapú).

Hangszeres és zenei ismeretek
A hangszer részei, összeállítása.
Egész, fél, negyed, nyolcad ritmusértékek és egész, fél, negyed szünetek, szinkópa, nyújtópont (pontozott fél).
A 2/4-es, ¾-es, 4/4-es ütem, ütemsúlyok.
A korona, a levegővétel jele, különböző ismétlőjelek, kötőjel, módosítójelek.
A játékmód és az artikuláció alapfogalmai (pl. tempo giusto, legato, tenuto), különböző hangindítások és hanglezárás nyelvvel.
A játszott anyagban előforduló tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások.
Az ajánlott hangkészlet: (hangnevek a szopránfurulya írott hangmagasságaira vonatkoznak) d1, e1, (fisz1), g1, a1, h1, c2, (cisz2), d2, e2, fisz2, g2, (a2). A trillafogások közül javasoltak a megtanult hangkészletből a főfogásokkal könnyen játszható trillák.

A hangszerkezelés fejlesztése
A helyes légzéstechnika elsajátítása, állandó fejlesztése.
Játék a hangszer fejével.
Tapogatógyakorlatok.
Helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása (a tartófunkció kialakulásának elkerülése érdekében).
A megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, lebegésmentes hang elérése.

Hangképzés, különböző hosszúságú hangok.
Játék a hangerővel (messa di voce).
A *dü* és *tü* hangindítások, valamint hanglezárás nyelvvel.
A helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül.
Utánzás, játékos rögtönzés.
A társas muzsikálás kezdetei, esetleg a tanár vagy zongorakísérő közreműködésével is.

Minimális követelmény
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
A tanuló kizárólag helyes beidegződésekkel rendelkezzen.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
Négy gyermek- vagy népdal, illetve egyéb dallam a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével, lehetőleg kotta nélkül.

Felhasznált irodalom
Az első években legfontosabb a kezdők tananyagának legnagyobb százalékát kitevő furulyaiskola kiválasztása. A IV. fejezet bőséges választékot nyújt a magyar, nyomtatásban megjelent vagy csak kéziratból sokszorosított iskolákból. A tanár természetesen választhat külföldi kiadványokat is, vagy taníthat saját elképzelése szerint.

A kiválasztott iskolán kívül hangszeres előképzőben ajánlható még
Bartók B.: Allegro (Z.* 4081)
Hook, J.: Leichte Handstücke (duók)
Kínai népdal (Z. 4303)
Magyar népdal – Ej, görbénye… (Z. 592)
Praetorius, M.: Gavotte (Z. 14090/40)
Telemann, G. Ph.: Menuett (Z. 113)

ALAPFOK „A" TAGOZAT

1. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek
A hangszer részei, összeállítása.
Egész, fél, negyed, nyolcad ritmusértékek és szünetek, nyújtópont, szinkópa, éles ritmus.
A 2/4-es, ¾-es, 4/4-es ütem, ütemsúlyok.
Negyed felütés – csonka ütem.
A korona, a levegővétel jele, különböző ismétlőjelek, da capo, kötőjel, hangsúlyjel, módosítójelek.
A játékmód és az artikuláció alapfogalmai (pl. tempo giusto, legato, tenut), különböző hangindítások és hanglezárás nyelvvel.
A játszott anyagban előforduló tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
A szerkezet és tagolás alapfogalmai (motívum, zenei sor stb.).

A tanévre javasolt hangkészlet: (a hangnevek a szopránfurulya írott hangmagasságaira vonatkoznak) (c1), d1, e1, (f1), fisz1, g1, (gisz1), a1, (b1), h1, c2, cisz2, d2, e2, f2,fisz2, g2, a2.
Trillafogások közül javasoltak a megtanult hangkészletből a csak főfogásokkal is könnyen játszható trillák, elsősorban az (a1-)g1, (h1-)a1, (d2-)c2, (d2-)cisz2, (fisz2-)e2, (g2-)fisz2, (a2-)g2 trillák.
A tanár által készített fogásábrák, illetve fogástáblázat használata.

A hangszerkezelés fejlesztése
A helyes légzéstechnika elsajátítása és állandó fejlesztése.
Játék a hangszer fejével.
Tapogatógyakorlatok.

Helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása (a tartófunkció kialakulásának elkerülése érdekében).
A megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, lebegésmentes hang elérése.
Játék a hangerővel (messa di voce).
Hangképzés, különböző hosszúságú hangok.
A *dü* és *tü* hangindítások ,valamint hangelzárás nyelvvel.
G-dúr skála in C legalább d1-a2 hangterjedelemben, tercekkel.
A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
Már tanult egyszerű dallamok transzponálása az újonnan tanult hangok felhasználásával.
A társas muzsikálás kezdetei, esetleg a tanár vagy zongorakísérő közreműködésével is.

Minimális követelmény
A hangszer helyes összeállítása és ennek önálló ellenőrzése.

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet és ritmusok biztonságos olvasása, valamint a hangkészlet fogásainak ismerete.
Gyermekdalok, ritmikus népdalok és egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása (kívülről is).

A félévi meghallgatás ajánlott anyaga
Ha a tanuló korábban nem járt hangszeres előképzőbe:
Kezdő növendék számára ez a beszámoló nem kötelező, akkor sem, ha az iskola tart félévi meghallgatást. Amennyiben a tanuló részt vesz ezen, a beszámoló anyaga lehet bármi, amit biztonságosan meg tud oldani. A növendéket csak akkor állítsuk ki, ha ez a szereplés várhatóan pozitívan hat majd továbbhaladásra.

Ha a tanuló járt hangszeres előképzőbe
Négy gyermek- vagy népdal, illetve egyéb dallam *a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével*, kotta nélkül.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
Két-három népdal, kotta nélkül;
Egy-két könnyű tánctétel (lehetőleg kísérettel), *a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével*, lehetőleg kotta nélkül.

Felhasználható irodalom
Ha a gyerek nem volt előképzős, lásd a hangszeres előképző anyagjegyzékét is!

Iskolák, etűdök, duók a Zeneműjegyzék című fejezetben találhatóak.
Anon.: Allemande (Z. 7888)
Ettem szőlőt…(Z. 2006)
Haydn, J.: Arietta (Z. 8959)
Lully, J. B.: Kis dal (Z: 8959)
XVI. századi tánc (Allemande) (Z. 592)
(Az alsó évfolyamok anyagában fuvola- és hegedűkották is szerepelnek.)

2. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek
A fa- és fúvós hangszerek (külső megjelenés, megszólaltatási mód, hangmagasság, hangszín). (A növendékek tanulmányaikat esetleg más fúvóshangszeren folytatják.)
Az eddig tanult hangkészlet bővítése a következő hangokkal: c1, f1, gisz1, b1, esz2, gisz2, b2, h2, (c3) in C.
Segéd- és trillafogások közül javasoltak a tanult hangkészletből a csak főfogásokkal is könnyen játszható trillák, a h1 segédfogás és a (c2-)h1 trilla.
A *tü-rü, dü-rü* artikulációk szerepe a furulyajátékban.
Tizenhatodok, nyolcad szünet, nyújtott ritmus, nyolcad felütés.
A 3/8-os, 6/8-os ütem, ütemsúlyok; a ¾-es ütemek zárlatainál megjelenő hemiolák értelmezése.
A (hangszerekhez csomagolt vagy kottában található) fogástáblázat használata.

A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
Régi és új stílusú magyar népdalok.
A játszott anyag formai elemzése az életkornak megfelelő szinten:
azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése stb.
A kottakép alapján egyszerű szabad díszítések:
1. tercek kitöltése átmenőhangokkal (pl. Furulyamuzsika: Angol tánc 5., 6., 7., stb. ütemei);
2. váltóhangos felaprózás (pl. Furulyamuzsika: Pavane 1., 3., (9.) stb. ütemei);
3. váltóhangos forgódíszítések (pl. Furulyamuzsika: Ugrós tánc 1. üteme).

A hangszerkezelés fejlesztése

Az alapfunkciók (testtartás, légzéstechnika, kéztartás) állandó ellenőrzése és fejlesztése.
Tartott hangok gyakorlása minimális crescendo-decrescendo-val.
A hangindítás és hangismétlés gyorsítása a nyelv lazaságának megőrzésével.
A *tü-dü, türü, dü-rü* artikulációk gyakorlása, alkalmazása a tanár útmutatásai szerint.
A G-, C-, F- és d-dúr skálák in C, c1-c3 hangterjedelemben, tercekkel és lehetőleg hármashangzat-felbontásokkal, különböző artikulációkkal.
A felmerülő technikai problémák megoldásához megfelelő etűdök bevezetése (pl. Giesbert, Keuning szoprán-etűdök).
A már tanult egyszerű dallamok transzponálása az újonnan tanult hangok felhasználásával.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duók.

Minimális követelmény

Jól értelmezhető beintés a kamarapartner felé.
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.

A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
A *tü-dü* hangindítások zökkenőmentes, de megszólalásában határozottan megkülönböztethető alkalmazása.

Dúr skálák gyakorlása.
Rövidebb lélegzetű etűdök.
Egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, kívülről is.

A félévi meghallgatás ajánlott anyaga
Etűd, népdalok, előadási darabok a helyi szokásoknak (vagy az év végi vizsga anyagának) megfelelően;
skála: G-dúr in C, illetve C-dúr in F, lehetőleg figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül. (Ha nincs félévi meghallgatás, az itt megjelölt hangsort is javasoljuk szerepeltetni az év végi vizsga anyagában.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
Skála: C-dúr in C, illetve F-dúr in F, lehetőleg figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül;
1 népdal, kotta nélkül;
1 etűd,
2 különböző karakterű tánctétel, kísérettel.

Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

A „B" tagozatra jelentkező tanulók vizsgaanyaga
Skála: G-dúr, melodikus e-moll in C, illetve C-dúr, melodikus a-moll in F; figurációkkal
(tercek, hármashangzat), kotta nélkül,
Telemann: Fantázia 1. – Menüett G-dúrban in C, lehetőleg kívülről,
1 etűd,
1 előadási darab kísérettel, kotta nélkül.

Felhasználható irodalom
Iskolák, etűdök, duók a Zeneműjegyzék című fejezetben találhatóak.
Anon.: Allemande (Z. 4303)
Anon.: Angol tánc (Z. 7888)
Anon.: Ballett (Z. 7888)
Anon.: Canarie (Z. 7888)
Anon.: Cantio Polonica (Z. 7888)
Anon.: Hajdútánc (Z. 7888)
Anon.: Rondo (Z. 7888)
Bach, J. S.: Menuett (Z. 14090/118)
Bach, J. S.: Musette (Z. 6311)
(Farkas F.:) Magyar tánc (Z. 13846)
Handel, G. Fr.: Aria (Z. 6927)
Handel, G. Fr.: Győzelmi dal (Z. 592)
Handel, G. Fr.: Menuett (Z. 6311)
Hidas F.: Négy kis darab (Z. 13846)
Hotteterre, J. M.: Cotillon (Z. 14090/123)
Koreai népdal (Z. 4303)
Mozart, L.: Vidám darab (Z. 14090/57)
Pepusch, J. Chr.: Sarabande (Allegro) (Z. 14071)
Praetorius, M.: Falusi tánc (Z. 14090/92)
Purcell, H.: A pásztor (Z. 8959)
Rameau, J. Ph.: Rigaudon (Z. 1722)
Schubert, Fr.: Écossaise (Z. 6311)
Sugár R.: Bölcsődal (Z. 7888)
(Az alsó évfolyamok anyagában fuvola- és hegedűkották is szerepelnek.)

3. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek
A furulyacsalád tagjai és hangterjedelmük.
Az eddig tanult hangkészlet bővítése a következő hangokkal: cisz1, disz1, c3, d3 – in C.
A fogások számozással történő jelölése.
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
Pontozott nyolcad és szünetjele, tizenhatod-szünet, többütemes szünetek jelölése, kis nyújtott és kis éles ritmus, nyolcadtriola, egyszerűbb átkötések.
Alla breve, 2/2-es, 9/8-os, 12/8-os 4/8-os ütemek, ütemsúlyok. A 3/4-es ütemek zárlatainál megjelenő hemiolák.
Enharmónia.
Egy-egy átmenő- vagy váltóhangból álló díszítés készítése (bejegyzése a kottába).
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. pavani, allemande, chorea, menüett stb.).
Megfelelő előmenetel (és kézméret) esetén az f1 alapú altfurulya (vagy más *f* alapú hangszer) bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.

A hangszerkezelés fejlesztése
A *tü, dü, rü* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
Hanglezárás a száj kinyitásával.
In C: G-, C-, F-, D-, B-dúr és melodikus (vagy összhangzatos) d-moll skálák c1-c3 hangterjedelemben, tercekkel, hármashangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal (in F: C-, F-, B-, G-, Esz-dúr és g-moll).
Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel játszása, szopránfurulyán.
Az altfurulya (vagy más *f* alapú hangszer) használatának gyakorlása. (Amennyiben az altfurulya bevezetésére ebben a tanévben kerül sor.)
A „rekesz”-légzés és támasz állandó ellenőrzése a kétféle hangolású hangszer levegőszükségletének figyelembevételével.
Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése a kétféle hangolású hangszer bevezetésekor.
Az abc-s névvel való helyes, nem transzponáló gondolkodás ellenőrzése különböző módszerekkel.

Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Minimális követelmény
Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás, hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
Egyszerűbb szabad díszítések a kottakép alapján.
Társas zenélésnél hangolás tanári segítséggel.
Parlando népdalok (szöveggel is) és egyszerű tánctételek értelmesen tagolt megszólaltatása, a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, hangsorok, mérsékelt tempójú rövidebb etűdök (kívülről is).

A félévi meghallgatás ajánlott anyaga
Etűdök és előadási darabok a helyi szokásoknak (vagy az év végi vizsga anyagának)
megfelelően;

skála: F-dúr in C, (illetve B-dúr in F), figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
(Ha nincs félévi meghallgatás, az itt megjelölt hangsort is javasoljuk szerepeltetni az év végi vizsga anyagában.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
Skála: D-dúr in C, (illetve G-dúr in F), figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül;
1 etűd,
2 különböző karakterű előadási darab, trillákkal, kísérettel.
Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Felhasználható irodalom
Iskolák, etűdök, duók a *Zeneműjegyzék* című fejezetben találhatók.
Szopránfurulyára
Anon.: „Bonny Sweet Robin” (Z. 7888)
Anon.: Két angol tánc (Z. 6106)
Anon.: Lassú tánc (Z. 7888)
Anon.: Pavane (Z. 7888)
Bach, J. S.: Menuett (Z. 14090/142)
Bach, J. S.: Menuett (Z. 2750)
Bach, J. S.: Polonaise (Z. 14090/142)
Corelli, A.: op. 5/8 a-moll szonáta III., II. tétel
Corrette, M.: Menuett (Z. 113)
Gluck, Chr. W.: Balettzene (Z. 8959)
Handel, G. Fr.: Ritornell (Z. 14090/157)
Mozart, W. A.: Cavatine (Z. 14090/131)
Prepusch, J. Chr.: C-dúr szonáta III-IV. tétel (6 szopránszonáta/1.)
Praetorius, M.: Branle (Z. 14090)
Purcell, H.: Bourrée (Z. 6106)
Altfurulyára
Anon.: Erdélyi fejeldelem tánca (Z. 14095)
Attaignant, p.: Tourdion (Z. 14095)
Bartók B.: Gyermekdal (Z. 14095)
Schubert, Fr.: Valse noble (Z. 14095)
Susato, T.: Allemande (Z. 12045/1., 5.)
Susato, T.: Ronde (Z. 12045/15.)
Susato, T.: Ronde (Z. 14095)

4. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.

3/2-es ütem, nehezebb átkötések.
A hangmagasság és az artikulációs magánhangzók összefüggéseinek tudatosítása (magas regiszter *tü*, középső: *tö*, alsó: *ta*, mély hangok: *da*).
A megfelelő artikuláció megválasztásának szempontjai.
Könnyebb ékítések a trillákon kívül: mordent, paránytrilla, előkék.
Egyszerűbb szabad díszítések a tanár útmutatásai alapján.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A játszott anyagba előforduló táncok jellegzetességei (pl. gagliarda, gavotte, siciliano stb.).
Ha a 3. évfolyamon erre nem került sor az f1 alapú altfurulya bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.

A hangszerkezelése fejlesztése
A t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
Staccato-játék nyelvzárással.
In C: F-, D-, B-, A-dúr és melodikus (vagy összhangzatos) d-, a-moll skálák c1-c3 hangterjedelemben (esetleg cisz3 is), tercekkel, hármashangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. (in F: B-, G-, Esz-, D-dúr, g-, d-moll). Az előző években tanult skálák tempójának fokozása.
Az f1-alapú altfurulya használatának gyakorlása.
Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése az altfurulya bevezetésekor.
A „rekesz”-légzés és támasz állandó ellenőrzése, különös tekintettel az altfurulya megnövekedett levegő-szükségletére.
Az abc-s névvel való helyes, nem transzponáló gondolkodás ellenőrzése különböző módszerekkel.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szopránfurulyán.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió.

Minimális követelmény
A *t-r, d-r* összetett hangindítások gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatása alapján.
Altfurulya használata.
Melodikus (vagy összhangzatos) moll hangsorok gyakorlása.
A fogástáblázat önálló használata.
A tanuló alkalmazzon minimális dinamikát a zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására, a tanár útmutatásai alapján, legyen képes változó nyomáserősségű
levegővezetésre.

A félévi meghallgatás ajánlott anyaga
Etűdök és előadási darabok a helyi szokásoknak (vagy az év végi vizsga anyagának) megfelelően; skála: B-dúr in C, (illetve Esz-dúr in F), figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül. (Ha nincs félévi meghallgatás, az itt megjelölt hangsort is javasoljuk szerepeltetni az év végi vizsga anyagában.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
Skála: melodikus (vagy összhangzatos) d-moll in C, (illetve g-moll in F), figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül;
1 etűd,
2 szonátatétel trillákkal, kísérettel.
Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Felhasználható irodalom
Iskolák, etűdök, duók a Zeneműjegyzék című fejezetben találhatók.
Szopránfurulyára
Bach, J. S.: Menuett I. (Z. 4303)
Couperin, Fr.: Gavotte (Z. 6927)
Fesch, W. de: G-dúr szonáta III., IV. tétel

Franck, M.: Intrada (Z. 7888)

Loeillet, J. B.: C-dúr szonáta III-IV. tétel (szopránkiadásból 3/1.)

Pepusch, J. Chr.: d-moll szonáta III-IV. tétel (6 szopránszonáta/4.) (Z. 14071)
Telemann, G. Ph.: G-dúr Partita VI. Aria (Tempo di Minuet) (Z. 14071)
Telemann, G. Ph.: Menuett (Z. 13100)
Vivaldi, A.: Largo (Z. 14090/167)
Altfurulyára
Handel, G. Fr.: F-dúr szonáta III., IV. tétel
Lavigne, Ph. de: Geiment (Z. 13100)
Loeillet, J. B. John: op. 3/2 d-moll szonáta III., IV. tétel
Somis, G. B.: Allegro (Z. 14095)
Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta II., I. tétel
Vivaldi, A.: F-dúr szonáta RV 52

5. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
Egész értéknél hosszabb hangok és szünetjeleik, tizenhatodtriolák.
A trillatáblázat használata.
Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel. (Trilla két hangból álló, alsó váltóhangos utókával, mely legtöbbször a trilla sebességének megfelelő tempóban, megszakítás nélkül folytatja azt.)
Jelzetlen kötelező díszítések szükségességének felismerése.
Bonyolultabb szabad díszítések a kottakép alapján. (Tercnél nagyobb hangközök kitöltése, dallamon kívüli harmóniahangra kiterjesztett díszítési megoldások, kadenciák stb.)
A moduláció fogalma, egyszerű hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
Inégal játék fogalma, szerepe a furulyajátékban.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
A játszott anyagban előforduló új tánctípusok jellegzetességei (pl. gigue, rigaudon stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése
A *t, d, r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
A *(t-)t-r-t-r-t* artikuláció (inégal) bevezetése és gyakorlása.
Hangsorok gyakorlása lehetőleg altfurulyán.
In F: Esz-, D-dúr és melodikus (vagy összhangzatos) g-, d-, a- és e-moll skálák f1-g3 hangterjedelemben (esetleg fisz3 is), tercekkel, hármashangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. (in C: B-, A-dúr és melodikus – vagy összhangzatos – d-, a-, e-, h-moll). Az előző években tanult skálák tempójának fokozása.
Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való játéka altfurulyán.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán- és altfurulyán.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes.

Minimális követelmény
Az egyszerűbb hangnemekhez tartozó fontosabb trillák ismerete pl. (e2) d2 2345678, (f2) e2 1234578, (b1) a1 14567 in C. (Aláhúzott szám = fél lyuk, áthúzott szám = mozgó ujj.)
Mordent, paránytrilla, előkék alkalmazása.

A félévi meghallgatás ajánlott anyaga
Etűdök és előadási darabok a helyi szokásoknak (vagy az év végi vizsga anyagának) megfelelően;
skála: melodikus (vagy összhangzatos) d-moll in F (illetve a-moll in C), figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül. (Ha nincs félévi meghallgatás, az itt megjelölt hangsort is javasoljuk szerepeltetni az év végi vizsga anyagában.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
Skála: D-dúr in F (illetve A-dúr in C), figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül; 1 etűd,
2 szonáta- vagy szvittétel trillákkal és egyéb egyszerűbb ékesítésekkel, kísérettel.
Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Felhasznált irodalom
Iskolák, etűdök, duók a *Zeneműjegyzék* című fejezetben találhatók.
Szopránfurulyára
Anon.: „Watkins Ale” (Z. 7888)
Bach, J. S.: Bourrée I., II. h-moll (Z. 14071)
Corelli, A.: op. 5/8 a-moll szonáta I., IV. tétel
Corelli, A.: Sarabande (Z. 7888)
d’Hervelois, L. de Caix: La Tubeuf (Z. 14071)
Loeillet, J. B.: e-moll szonáta I., II. tétel op 3/7
Loeillet, J. B.: F-dúr szonáta (szopránkiadásból 3/2.)
Pepusch, J. Chr.: G-dúr „altszonáták” 6/3. szopránon
Telemann, G. Ph.: II. G-dúr Partita – tételek
Altfurulyára
Handel, G. Fr.: g-moll szonáta III., IV. tétel
Lavigne, Ph. de: Rondeau – Tambourin I., II. (Z. 13100)
Marcello, B.: B-dúr szonáta op. 2/7 III., IV., V. tétel
Marcello, B.: d-moll szonáta op. 2/2
Pepusch, J. Chr.: B-dúr „altszonáták” 6/6. szopránon: tételek (double-ok kihagyhatóak)
Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta II., I. tétel

6. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek
A furulya története és különböző stíluskorszakokban betöltött szerepe.
A népi furulya és a furulya (blockflöte) közti különbség.
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások .
Harminckettedek, pontozott tizenhatodok és szünetjeleik; kettős nyújtópont.
Az inégal játék alkalmazásának szabályai (elsősorban francia zenénél).
A kromatika fogalma.
Az akusztikus intonáció.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
A szonáta felépítése, variációs formák, rondó.
F-alapú furulyaszólamok egyéb lejegyzési formái a kamaraegyüttes igényei szerint. (Olvasás basszuskulcsban, vagy altszólamok violinkulcsban oktávval lejjebb írva = kórusnotáció.)

A hangszerkezelés fejlesztése
A *t, d, r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a *(t-) t-r-t-r-t* inégal játék állandó gyakorlása.

Hangsorok gyakorlása altfurulyán.

In F: D-dúr, melodikus (vagy összhangzatos d-, a-, e-, c-moll skálák f1-g3 hangterjedelemben (esetleg fisz3 is), tercekkel, hármashangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. (in C: A-dúr, melodikus – vagy összhangzatos – a-, e-, h-, g-moll) Az előző években tanult skálák tempójának fokozása.
Kromatikus skála.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon szoprán- és altfurulyán.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Minimális követelmény
A *t, d, r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások önálló megválasztása játszandó anyagnak megfelelően.
A trillatáblázat önálló használata.
Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel.
Bonyolultabb szabad díszítések a kottakép alapján.
A tanuló alkalmazzon önállóan minimális belső dinamikát zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására.

A félévi meghallgatás ajánlott anyaga

Etűdök és előadási darabok a helyi szokásoknak (vagy az év végi vizsga anyagának) megfelelően;
skála: melodikus (vagy összhangzatos) a-moll in F (illetve e-moll in C), figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
(Ha nincs félévi meghallgatás, az itt megjelölt hangsort is javasoljuk szerepeltetni az év végi vizsga anyagában.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

Skála: melodikus (vagy összhangzatos) e-moll in F (illetve h-moll in C), figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül;
1 etűd*,
2 szonáta- vagy szvittétel*, trillákkal és egyéb egyszerűbb ékesítésekkel illetve dallami díszítésekkel, kísérettel.
Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Felhasznált irodalom
Iskolák, etűdök, duók a Zeneműjegyzék című fejezetben találhatók.
Szopránfurulyára
Bach, J. S.: Gavotte, Bourrée D-dúr (Z: 14071)
Fesch, W.: G-dúr szonáta I., II. tétel
Handel, G. Fr.: Menuett (Z. 7888)
Loeillet, J. B.: h-moll szonáta op. 3/10
Telemann, G. Ph.: I. B-dúr Partita – tételek
Altfurulyára
Bellinzani, P. B.: C-dúr szonáta op. 3/3
Handel, G. Fr.: C-dúr szonáta III., IV. tétel
Telemann, G. Ph.: Andante (Z. 14095)
Telemann, G. Ph.: B-dúr szonáta III., IV. tétel
Veracini, Fr. M.: G-dúr szonáta I., II. tétel (12/2)
Vivaldi, A.: d-moll szonáta UV 36 I., III. tétel (Z. 14130)

ALAPFOK „B" TAGOZAT

„B" tagozatos oktatásra irányítható az a növendék, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B" tagozatos oktatás minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.
A növendékek legkorábban az „A" tagozat 2. évfolyam elvégzése után és minimum 10 éves kortól (általános iskola 5. évfolyam, vagy 8 osztályos gimnázium 1. évfolyam) kerülhetnek „B" tagozatra. Az átirányítás lehetőleg elismert szakember jelenlétében, vagy ajánlása alapján, szakmai bizottság előtt történjen.
(Azok a növendékek, akik idősebb korban kezdtek furulyázni, egy év után is „B" tagozatra irányíthatóak, ha az első és második évfolyam anyagából összevont vizsgát tesznek és megfelelnek az előbb felsorolt követelményeknek.)
A „B" tagozatra irányítás alkalmával játszandó anyag a második évfolyam vizsgaanyagai közt található. „B" tagozatos oktatásra később (idősebb korban) jelentkező növendékeknek a „B" tagozatra irányítás alkalmával olyan anyagot kell játszaniuk, mely megfelel az adott „B" évfolyam év végi vizsgaanyagának.

3. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek

A furulyacsalád tagjai és hangterjedelmük.
Az eddig tanult hangkészlet bővítése a következő hangokkal: cisz1, disz1, c3, d3 – in C.
A fogások számozással történő jelölése.
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.

Pontozott nyolcad és szünetjele, tizenhatod-szünet, többütemes szünetek jelölése, kis nyújtott és kis éles ritmus, nyolcadtriola, egyszerűbb átkötések.
Alla breve, 2/2-es, 9/8-os, 12/8-os, 4/8-os üteme, ütemsúlyok. A ¾-es ütemek zárlatainál megjelenő hemiolák.
A hangmagasság és az artikulációs magánhangzók összefüggéseinek tudatosítása (magas regiszter: *tü*, középső: *tö*, alsó: *ta*, mély hangok: *da*).
Könnyebb ékítések a trillákon kívül: mordent, parántrilla, előkék.
Enharmónia.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadásai utasítások stb.
A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. pavane, allemande, chorea, menüett stb.).
Megfelelő kézméret és előmenetel esetén az f1 alapú altfurulya bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságában.

A hangszerkezelés fejlesztése

A *t, d, r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
Hanglezárás a száj kinyitásával.
In F: C-, F-, G-, B-, D-dúr és melodikus a-, d-, e-, g-, h-moll skálák f1-g3hangterjedelemben (esetleg fisz3 is), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal.
(In C: G-, C-, D-, F-, A-dúr és e-, a-, h-, d-, fisz-moll.) Az előző években tanult skálák tempójának fokozása.
Hosszabb zenei gondolatok egy levegőre játszása, szopránfurulyán.
Az altfurulya (vagy más f-alapú hangszer) használatának gyakorlása.
A „rekesz" –légzés és támasz állandó ellenőrzése a kétféle hangolású hangszer
levegőszükségletének figyelembevételével.
Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése a kétféle hangolású hangszer bevezetésekor.
Az abc-s névvel való helyes nem transzponáló gondolkodás ellenőrzése különböző módszerekkel.
Társas zenélés: furulya, kísérettel, duók, triók.

Minimális követelmény

Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás, biztos hüvelykujjtechnika.
A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
A *t-r* és *d-r* összetett hangindítások gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.
Melodikus moll hangsorok gyakorlása.
Társas zenélésnél hangolás tanári segítséggel.
A tanuló alkalmazzon minimális dinamikát, zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására, a tanár útmutatásai alapján, legyen képes változó nyomáserősségű levegővezetésre.
Parlando népdalok (szöveggel is) egyszerű tánctételek értelmesen tagolt megszólaltatása, a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, hangsorok, mérsékelt tempójú rövidebb etűdök (kívülről is).
Egyszerűbb szabad díszítések a kottakép alapján.

A félévi meghallgatás anyaga

Skála: F-dúr, melodikus d-moll in F (C-dúr, a-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.
1 etűd,
2 különböző karakterű előadási darab, trillákkal, kísérettel.
Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

Skála: G-dúr, melodikus e-moll in F (D-dúr, h-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.

1 etűd,
2 különböző karakterű előadási darab/tétel, trillákkal, kísérettel.
Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Felhasználható irodalom

Iskolák, etűdök, duók a *Zeneműjegyzék* című fejezetben találhatók.
Szopránfurulyára
Anon.: „Bonny Sweet Robin" (Z. 7888)
Anon.: Lassú tánc (Z. 7888)
Anon.: Pavane (Z. 7888)
Bach, J. S.: Menuett (Z. 14090/142)
Bach, J. S.: Menuett (Z. 2750)
Bach, J. S.: Menuett I. (Z. 4303)
Bach, J. S.: Polonaise (Z. 14090/130)
Corelli, A.: op. 5/8 a-moll szonáta III., II. tétel
Corrette, M.: Menuett (Z. 113)
Couperin, Fr.: Gavotte (Z. 6927)
Fesch, W. de: G-dúr szonáta III., IV. tétel
Franck, M.: Intrada (Z. 7888)
Gluck, Chr. W.: Balettzene (Z. 8959)
Mozart, W. A.: Cavatine (Z. 14090/131)
Prepusch, J. Chr.: C-dúr szonáta III-IV. tétel (6 szopránszonáta/1.)
Praetorius, M.: Branle (Z. 14090)
Purcell, H.: Bourrée (Z. 6106)
Telemann, G. Ph.: Menuett (Z. 13100)
Vivaldi, A.: Largo (Z. 14090/167)
Altfurulyára
Könnyebb darabokat lásd az „A" harmadik évfolyamnál.
Handel, G. Fr.: F-dúr szonáta III., IV. tétel
Loeillet, J. B. John: op 3/2 d-moll szonáta III., IV. tétel
Somis, G. B.: Allegro (Z. 14095)
Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta II., I. tétel
Vivaldi, A.: F-dúr szonáta RV 52

4. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek

A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
3/2-es ütem, nehezebb átkötések.
A trillatáblázat használata
Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel. (Trilla két hangból álló, alsó váltóhangos utókával, mely legtöbbször a trilla sebességének megfelelő tempóban, megszakítás nélkül folytatja azt.)
Jelzetlen kötelező díszítések szükségességének felismerése.
Egyszerűbb szabad díszítések a tanár útmutatásai alapján.
A megfelelő artikuláció megválasztásának szempontjai.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. gagliarda, gavotte, rondeau, gigue stb.). Ha a 3. évfolyamon erre nem került sor, az f1 alapú altfurulya bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.

Hangszerkezelés fejlesztése
A *t, d, r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
Staccatók nyelvzárással.
Az altfurulya használatának gyakorlása.
Hangsorok gyakorlása lehetőleg altfurulyán.
In F: F-, G-, B-, D-, Esz-, A-dúr, melodikus d-, e-, g-, h-, c-, fisz-moll skálák f1-g3
hangterjedelemben (esetleg fisz3 is), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzatfelbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. (In C: C-, D-, F-, A-, B-, E-dúr, a-, h-, d-, fisz-, g-, cisz-moll.) Az előző években tanult skálák tempójának fokozása.
A „rekesz"-légzés és támasz állandó ellenőrzése az altfurulya megnövekedett levegőszükségletének figyelembevételével.
Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése az altfurulya bevezetésekor.
Az abc-s névvel való helyes, nem transzponáló gondolkodás ellenőrzése különböző módszerekkel.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon szopránfurulyán.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Minimális követelmény
Az egyszerűbb hangnemekhez tartozó fontosabb trillák ismerete pl. (e2) d2 2345678, (f2) e2 12345678, (b1) a1 124567 in C. (Aláhúzott szám = fél lyuk, áthúzott szám = mozgó ujj.)
Mordent, paránytrilla, előkék alkalmazása.
Altfurulya használata.
A fogástáblázat önálló használata.
Skála: B-dúr, melodikus g-moll in F (F-dúr, d-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül;
2 etűd,
2 szonátatétel egyszerűbb ékesítésekkel, kísérettel.
Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
Skála: D-dúr, melodikus h-moll in F (a-dúr, fisz-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.
2 etűd,
2 szonátatétel egyszerűbb ékesítésekkel és dallami díszítésekkel, kísérettel.
Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Felhasználható irodalom
Iskolák, etűdök, duók a *Zeneműjegyzék* című fejezetben találhatók.
Szopránfurulyára

Anon.: „Watkins Ale" (Z. 7888)
Bach, J. S.: Bourrée I., II. h-moll (Z. 14071)
Corelli, A.: op. 5/8 a-moll szonáta I., IV. tétel
Corelli, A.: Sarabande (Z. 7888)
Loeillet, J. B.: C-dúr szonáta (szopránkiadásból 3/1.)
Loeillet, J. B.: op. 3/7 e-moll szonáta I., II. tétel
Pepusch, J. Chr.: d-moll szonáta III-IV. tétel (6 szopránszonáta/1.)
Pepusch, J. Chr.: G-dúr „altszonáták" 6/3. szopránon
Telemann, G. Ph.: II. G-dúr Partita – tételek
Altfurulyára
Handel, G. Fr.: g-moll szonáta III., IV. tétel
Lavigne, Ph. de:Gaiment (Z. 13100)
Marcello, B.: op. 2/2 d-moll szonáta
Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta II., I. tétel
Vivaldi, A.: Sarabanda RV 27 III. tétel (Z. 14130)

5. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások,
Egész értéknél hosszabb hangok és szünetjeleik, tizenhatod-triolák.
Bonyolultabb szabad díszítések a kottakép alapján. (Tercnél nagyobb hangközök kitöltése, dallamon kívüli harmóniahangra kiterjesztett díszítési megoldások, kadenciák stb.)
Inégal játék fogalma.
A moduláció fogalma, egyszerű hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
A szonáta felépítése, variációs formák, az anyagban megjelenő új tánctípusok.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
Altszólamok olvasása violinkulcsban, oktávval feljebb. (A hangzó magasságnál oktávval lejjebb írva = kórusnotáció) Lásd: Keuning: 40 etűd – utolsó 10 gyakorlat.

A hangszerkezelés fejlesztése
Gyakorlás szoprán és altfurulyán is.
A *t, d, r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
A *(t-) t-r-t-r-t* artikuláció (inégal) bevezetése és gyakorlása.
Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
In F: B-, D-, Esz-, A-, Asz-, E-dúr, melodikus g-, h-, c-, fisz-, f-, cisz-moll skálák f1-g3 hangterjedelemben (esetleg fisz3 is), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzatfelbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. (In C: F-, A-, B-, E-, Esz, H-dúr, d-, fisz-, g-, cisz-, c-, gisz-moll.) Az előző években tanult skálák tempójának fokozása.
Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való játéka altfurulyán.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon szopránfurulyán.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.

Minimális követelmény
A *t, d, r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások önálló megválasztása, bejegyzése a játszandó anyagnak megfelelően.
A trillatáblázat önálló használata.
Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel.
Minimális belső dinamika önálló alkalmazása a zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására.

A félévi meghallgatás anyaga
Skála: Esz-dúr, melodikus c-moll in F (B-dúr, g-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül;
2 etűd,
2 szonáta- vagy szvittétel egyszerűbb ékesítésekkel és dallami díszítésekkel, kísérettel.
Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
Skála: A-dúr, melodikus fisz-moll in F (E-dúr, cisz-moll in C), tercekkel, hármashangzat és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.
2 etűd,
2 szonáta- vagy szvittétel egyszerűbb ékesítésekkel és dallami díszítésekkel, kísérettel.
Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!
Felhasználható irodalom
Iskolák, etűdök, duók a *Zeneműjegyzék* című fejezetben találhatók.
Szopránfurulyára
Bach, J. S.: Gavotte, Bourrée D-dúr (Z: 14071)
d'Hervelois, L. de Caix: La Tubeuf (Z. 14071)
Handel, G. Fr.: Menuett (Z. 7888)
Loeillet, J. B.: F-dúr szonáta (szopránkiadásból 3/2)
Loeillet, J. B.: h-moll szonáta op. 3/10

Telemann, G. Ph.: II. B-dúr Partita
Altfurulyára
Handel, G. Fr.: C-dúr szonáta III., IV. tétel
Lavigne, Ph. de: Rondeau – Tambourin I., II. (Z. 13100)
Marcello, B.: op. 2/7 B-dúr szonáta
Pepusch, J. Chr.: B-dúr „altszonáták" 6/6
Telemann, G. Ph.: B-dúr szonáta III., IV. tétel
Veracini, Fr. M.: G-dúr szonáta I., II. tétel (12/2)
Vivaldi, A.: d-moll szonáta RV 36 I., III. tétel (Z. 14130)

6. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek
A furulya története és különböző stíluskorszakokban betöltött szerepe.
A népi furulya és a furulya (blockflöte) közti különbség.
A magas hangok fogásai kromatikusan a3-ig – in F.
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
T-l d-l artikulációk szerepe a furulyajátékban.
Harminckettedek, pontozott tizenhatodok és szünetjeleik; kettős nyújtópont.
Nehezebb trillák forgódíszítéssel, kettős ékesítések (doppelschlag).
Az inégal játék (elsősorban francia zenénél) alkalmazásának szabályai.
A kromatika fogalma.
Az akusztikus intonáció.
Jellegzetes basszusfordulatok, sorzárlatok felismerése a tanár segítségével.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
Versenymű, fantázia.
Basszuskulcsban olvasás (lehetőleg basszusfurulyán).

A hangszerkezelés fejlesztése
Gyakorlás szoprán és altfurulyán is.
A *t, d, r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a *(t-) t-r-t-r-t* inégal játék állandó gyakorlása.
A *t-l d-l* összetett hangindítások bevezetése, gyakorlása.
Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
In F: Esz-, A-, Asz-, E-, Desz-, H-dúr, melodikus c-, fisz-, f-, cisz-, b-, gisz-moll skálák f1-g3 hangterjedelemben (esetleg fisz3 is), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzatfelbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. (In C: C-, B-, E-, Esz-, H-, Fisz-dúr, g-, cisz-, c-, gisz-, f-, disz-moll.) Az előző években tanult skálák tempójának fokozása.
Kromatikus skála.
Az oktávon túli hangközök – a pontos nyomáskülönbség-változtatás – gyakorlása, a szájüregmódosítás, valamint a nyelvmunka összehangolásával, tenuto és legato.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon szopránfurulyán.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Minimális követelmény
Zárlati hemiolák önálló felismerése.
Önálló hangolás.
Hosszabb lélegzetű etűdök technikailag pontos megoldása.
Barokk szonáták élményszerű előadása (pl. Telemann, Corelli) a tanult zenei kifejezőeszközök felhasználásával.
Altfurulyaszólamok olvasása kóruslejegyzésben.
Bonyolultabb szabad díszítések játéka a kottakép alapján.

A félévi meghallgatás anyaga
Ha a növendék felvételi vizsgára készül:

Skála: Asz-dúr, melodikus f-moll in F (Esz-dúr, c-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül; a zeneművészeti szakközépiskola felvételi anyaga.
Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Ha a növendék nem készül felvételi vizsgára:
Skála: Asz-dúr, melodikus f-moll in F (Esz-dúr, c-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.

2 etűd,
2 szonáta- vagy szvittétel egyszerűbb ékesítésekkel és dallami díszítésekkel, kísérettel.
Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
Ha a növendék felvételi vizsgára készül:
Skála: E-dúr, melodikus cisz-moll in F (H-dúr, gisz-moll in C), tercekkel, hármashangzat és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül; bármi a felvételi vizsga után tanult anyagból (a tanár belátása szerint).
Ha a növendék nem készül felvételi vizsgára:
Skála: E-dúr, melodikus cisz-moll in F (H-dúr, gisz-moll in C), tercekkel, hármashangzat és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül.

1 etűd,
1 teljes szonáta.
Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Felhasználható irodalom
Iskolák, etűdök, duók a *Zeneműjegyzék* című fejezetben találhatók.
Szopránfurulyára
Anon.: Greensleeves to a Ground
Bach, J. S.: Menuett h-moll (Z. 13100)
Fesch, W.: G-dúr szonáta I., II. tétel
Frescobaldi, G.: Canzone – La Bernardina (Z. 13533)
Telemann, G. Ph.: I. B-dúr Partita – tételek
Altfurulyára
Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C-dúr szonáta
Handel, G. Fr.: a-moll szonáta III., IV. tétel
Marcello, B.: op. 2/4 e-moll szonáta I., II. tétel
Telemann, G. Ph.: „kis" C-dúr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C2)
Telemann, G. Ph.: Andante (Z. 14095)
Veracini, Fr. M.: a-moll szonáta (12/6)
Vivaldi, A.: g-moll szonáta op. 13/6 III., IV. tétel

Jav asolt értékelési mó d
Beszámolók
A növendékek évente egy alkalommal, a tanév végén vizsgán vesznek részt. Év közben az iskolavezetés és a tanár szándékának megfelelően tanszaki hangversenyen, közös órán vagy félévi maghallgatáson adnak számot tudásukról.
A hangszeres előképzősök számára a beszámolók e formái nem kötelezőek, előmenetelük értékelése történhet félévente egy-egy összefoglaló órán is.
Az első évfolyamosoknak a félévi meghallgatás nem kötelező.
A „B" tagozatos oktatásban résztvevők számára a félévi meghallgatás is kötelező.
Valamennyi tanuló tanév végi vizsgáján célszerű a szaktanácsadó, vagy más furulyatanár kolléga részvétele, aki észrevételeivel segítheti a tanszakon folyó munkát.
A továbbképző „A" évfolyamokon – amennyiben a növendék heti két órában kötelezően választható tárgyként kamarazenét tanul – kamarazenei vizsgája helyettesítheti a hangszeres beszámolót.

Ha a növendék a következő tanévben nem kívánja folytatni tanulmányait, utolsó hangszeres vizsgáját helyettesítheti bármilyen nyilvános szereplés (búcsúhangverseny).
A „B" tagozatos oktatásban résztvevő növendékek félévi meghallgatásán, illetve év végi vizsgáján – ha erre mód van – szerepeljen a lapról olvasás is. Számukra a félévi meghallgatáson és az év végi vizsgán túl félévente egy-egy külön meghallgatás is javasolt.
A vizsga anyaga
Az év végi beszámoló anyag – a tanuló képességeit, készségeit szem előtt tartva – mindig az adott évfolyam minimális követelményének megfelelő, lehetőség szerint azt meghaladó szintű legyen.
Az „A" továbbképző évfolyamosok vizsgaanyagából (a tanár belátása szerint) a skála és/vagy az etűd felhagyható, ha a növendék felvételi, érettségi vagy egyéb vizsgára készül.
Szereplések
A beszámolók említett formáin kívül a növendékek lehetőség szerint félévente egy-két nyilvános szereplésen vegyenek részt.

Az alapvizsga anyaga
„A" tagozat

Egy etűd vagy technikai jellegű mű szoprán- vagy altfurulyán (Kállay G.: Hangnemgyakorló, Paubon: Etűdök, Baroque Solo Book-ból könnyebb darabok, Giesbert: Furulyaiskola 2. rész nehézségi szintjén).
Egy előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is (Anon: Greensleeves to a Ground, Marcello: d-moll szonáta, Loeillet de Gant: Szonáták op. 1 és op. 3, Vivaldi: F-dúr szonáta RV 52, d-moll RV 36, Telemann: F-dúr szonáta, kamaraművek: Boismortier: Leichte Duos, 6 Suite, Loeillet: 6 szonáta 2 furulyára, Naudot: Triószonáta, Czidra: Régi magyar táncok nehézségi szintjén).
Az előadási darabot a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani

„B" tagozat

Egy etűd vagy szólómű (Kállay G.: Hangnemgyakorló, V. Eyck: Variációk, Braun: etűdök/Baroque Solo Book, Winterfeld: 12 etűd altfurulyára nehézségi szintjén).
Egy előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is (Telemann: C-dúr szonáta, Veracini: a-moll szonáta, Lavigne: Rondeau és Tambourin I-II. tétel, Fesch: F-dúr szonáta op. 6. no. 2; Telemann: 6 duett, Telemann: Kánonszonáták, Loeillet de Gant: Szonáta 2 altfurulyára nehézségi szintjén).
Az etűd és kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

TOVÁBBKÉPZŐ „A" TAGOZAT

7. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek
A magas hangok fogásai kromatikusan a3-ig – in F.
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
T-l, d-l artikulációk szerepe a furulyajátékban.
Szextola, kvintola stb.
Nehezebb trillák forgódíszítéssel, kettős ékesítések (doppelschlag).
A vibrato szerepe a zenében; vibrato, mint a barokk díszítés eszköze.
Az ujjvibrato és a rekeszvibrato fogalma.
Az ujjvibrato „fogásai".
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
Versenymű, fantázia.
F-alapú furulyaszólamok egyéb lejegyzési formái. Az előző évben tanultaktól függően basszuskulcsban olvasás, vagy altszólamok violinkulcsban oktávval lejjebb írva = kórusnotáció.

A fa hangszerek tisztítása, karbantartása.

A hangszerkezelés fejlesztése
A *t, d, r* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a *(t-) t-r-t-r-t* inégal játék állandó gyakorlása.
A *t-l d-l* összetett hangindítások bevezetése és gyakorlása.
Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
In F: Asz-dúr, melodikus (vagy összhangzatos) a-, e-, c-moll skálák, kibővített hangterjedelemben a3-ig (lehetőleg fisz3 is), tercekkel, hármashangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. Az előző években tanult skálák tempójának fokozása.
A kromatikus és a két egészhangú skála.
Különböző vibratók állandó gyakorlása, alkalmazása.
Az oktávon túli hangközök – a pontos nyomáskülönbség-változtatás – gyakorlása, a szájüregmódosítás, valamint a nyelvmunka összehangolásával, tenuto és legato.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Minimális követelmény
Zárlati hemiolák önálló felismerése.
Önálló hangolás.
Az artikulációs magánhangzók tudatos, önálló alkalmazása a hangmagasság függvényében.
Hosszabb lélegzetű etűdök technikailag pontos megoldása.

A félévi meghallgatás ajánlott anyaga
Etűdök és előadási darabok a helyi szokásoknak (vagy az év végi vizsga anyagának) megfelelően;
kromatikus skála. (Ha nincs félévi meghallgatás, az itt megjelölt hangsort is javasoljuk szerepeltetni az év végi vizsga anyagában.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

Skála: melodikus (vagy összhangzatos) c-moll in F, figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül;
1 etűd*,
2 különböző karakterű előadási darab*, vagy egy tételpár; nagyobb lélegzetű művek/tételek esetében egy mű/tétel is elég lehet.
Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

---

*Amennyiben a tanuló egy teljes szonátát, szvitet, variációsorozatot, fantáziát játszik, az etűd elhagyható.

Felhasználható irodalom
(Etűdök, elméleti művek és előadási darabok)
A továbbképző évfolyamok eléréséig a növendékek tudásszintje között képességeik teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ezt a különbséget a továbbképző évfolyamokon növelheti a közismereti iskolákban jelentk ező, eltérő mértékű terhelésüktől és az iskolán kívüli más elfoglaltságuk (pl. sport) mértékétől függő gyakorlási idejük, valamint zenetanulásuk eltérő iránya és célja (pl. az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei játék fejlesztése). Ezért az „A" továbbképző évfolyamok anyaga nincs külön feltüntetve; válogassunk a „B" tagozat évfolyamainak anyagából a növendékek érdeklődésének és tudásszintjének megfelelően.

8. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
A tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése.
Népzenei díszítések furulyán.
Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.
A túlpontozás, mint zenei elem.
Jellegzetes basszusfordulatok, sorzárlatok felismerése a tanár segítségével.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
A barokk szvit tételei; ouverture (francia, olasz), allemande, courante, sarabande, gigue; menuett, gavotte, bourrée.

A hangszerkezelés fejlesztése
Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a *(t-) t-r-t-rt* inégal játék állandó gyakorlása.
Az oktávon túli hangközök – a pontos nyomáskülönbség-változtatás – gyakorlása, a szájüregmódosítás, valamint a nyelvmunka összehangolásával, tenuto és legato.
In F: Asz-, A-dúr, melodikus (vagy összhangzatos) c-, f-moll skálák, kibővített hangterjedelemben a3-ig (lehetőleg fisz3 is), tercekkel, hármashangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. Az előző években tanult skálák tempójának fokozása.
A kromatikus és a két egészhangú skála.
Különböző vibratók állandó gyakorlása, alkalmazása.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Minimális követelmény
A magas hangok fogásainak ismerete kromatikusan a3-ig in F.
A *t-d, t-r, d-r* artikulációk egységes tempójú alkalmazási képessége.
Inégal játék gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.
Jelzetlen kötelező díszítések önálló alkalmazása.
Barokk szonáták élményszerű előadása (pl. Telemann, Corelli) a tanult zenei kifejezőeszközök felhasználásával.

A félévi meghallgatás ajánlott anyaga
Etűdök és előadási darabok a helyi szokásoknak (vagy az év végi vizsga anyagának) megfelelően;
skála: Asz-dúr in F, figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül. (Ha nincs félévi meghallgatás, az itt megjelölt hangsort is javasoljuk szerepeltetni az év végi vizsga anyagában.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
Skála: A-dúr in F, figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül;
1 etűd*,
2 különböző karakterű előadási darab*, vagy egy tételpár; nagyobb lélegzetű művek/tételek esetében egy mű/tétel is elég lehet.

Felhasználható irodalom
(Etűdök, elméleti művek és előadási darabok)
Az „A” továbbképző évfolyamok anyaga nincs külön feltüntetve; válogassunk a „B” tagozatos évfolyamok anyagából a növendékek érdeklődésének és tudásszintjének megfelelően.

9. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
Új ritmikai elemek megértése az eddig tanult alapján. (Nagy triolák, triolák különböző átkötésekkel, hatvannegyedek.)
A francia barokk jellegzetes ékesítései.
A *t-r-l-r* összetett hangindítás szerepe a furulyajátékban.
A hangindítások tempójának fokozását szolgáló artikulációk.
Összetett ornamensek.

_____

*Amennyiben a tanuló egy teljes szonátát, szvitet, variációsorozatot, fantáziát játszik, a z etűd elhagyható.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
A különböző barokk szonátatípusok tételeinek jellegzetességei.
Hagyományos lejegyzésű XX. századi zenével kapcsolatos tudnivalók.
A hangszerkezelés fejlesztése
Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a *(t-) t-rt-r-t* inégal játék állandó gyakorlása.
A *t-r-l-r* összetett hangindítás bevezetése és gyakorlása.
A *t-k t-k, d-g d-g* „duplanyelves" hangindítások gyakorlása, hármas elrendezésben is: *t-k-t k-tk.*

Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
In F: Asz-, A-, E-dúr, melodikus (vagy összhangzatos) f-, h-moll skálák kibővített hangterjedelemben a 3-ig (lehetőleg fisz3 is), tercekkel, hármashangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. Az előző években tanult skálák tempójának fokozása.
A kromatikus és a két egészhangú skála.
Különböző vibratók állandó gyakorlása, hajlékony, változatos alkalmazása (tempó, amplitúdó).
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Minimális követelmény
A *(t-) t-r-t-r-t* inégal játék önálló alkalmazása.
Nehezebb trillák forgódíszítéssel.
Kettős ékesítések problémamentes alkalmazása.
Ujjvibrato, rekeszvibrato.

A félévi meghallgatás ajánlott anyaga
Etűdök és előadási darabok a helyi szokásoknak (vagy az év végi vizsga anyagának) megfelelően;
skála: melodikus (vagy összhangzatos) f-moll in F .(Ha nincs félévi meghallgatás, az itt megjelölt hangsort is javasoljuk szerepeltetni az év végi vizsga anyagában.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
Skála: E-dúr in F, figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül;
1 etűd*,
2 különböző karakterű előadási darab*, vagy egy tételpár; nagyobb lélegzetű művek/tételek esetében egy mű/tétel is elég lehet.

Felhasználható irodalom
(Etűdök, elméleti művek és előadási darabok)
Az „A" továbbképző évfolyamok anyaga nincs külön feltüntetve; válogassunk a „B" tagozatos évfolyamok anyagából a növendékek érdeklődésének és tudásszintjének megfelelően.

10. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
A hangterjedelem bővítése esetleg c4-ig (in F).
A barokk „duplanyelv” a *di-dll di-dll*.
XX. századi furulyazene modern lejegyzésű kottaképének értelmezése.
Modern lejegyzésű XX. századi furulyazene kifejezőeszközei.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
A fa hangszerek „bloc”-jának tisztítása.

A hangszerkezelés fejlesztése
A tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, a *(t-) t-r-t-r-t* inégal játék, valamint a „duplanyelves” hangindítások állandó gyakorlása.
Próbálkozás a *di-dll di-dll* barokk duplanyelvvel.
Hangsorok gyakorlása altfurulyán.

In F: A-, E-dúr, melodikus (vagy összhangzatos) f-, h-, b-, fisz-moll skálák kibővített hangterjedelemben a 3-ig (lehetőleg fisz3 is), tercekkel, hármashangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. Az előző években tanult skálák tempójának fokozása.
A kromatikus és a két egészhangú skála.
A különböző vibratók tudatos és változatos alkalmazása.
A XX. századi furulyazene különleges megszólaltatási módjainak, hangeffektusainak gyakorlása.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

---

*Amennyiben a tanuló egy teljes szonátát, szvitet, variációsorozatot, fantáziát játszik, az etűd elhagyható.

Minimális követelmény
A *t-k t-k, d-g d-g* „duplanyelves” hangindítások alkalmazása.
Egyszerűbb szabad díszítések önálló alkalmazása.
Összetett ornamensek.
Az előző években tanult artikulációk stílusos alkalmazása.

A félévi meghallgatás ajánlott anyaga
Etűdök és előadási darabok a helyi szokásoknak (vagy az év végi vizsga anyagának) megfelelően;
skála: melodikus (vagy összhangzatos) h-moll in F, figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.(Ha nincs félévi meghallgatás, az itt megjelölt hangsort is javasoljuk szerepeltetni az év végi vizsga anyagában.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
Skála: melodikus (vagy összhangzatos) b-moll in F, figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül;
1 etűd*,
2 különböző karakterű előadási darab*, vagy egy tételpár; nagyobb lélegzetű művek/tételek esetében egy mű/tétel is elég lehet.
A növendék utolsó vizsgáját helyettesítheti bármilyen nyilvános szereplés (búcsúhangverseny) is.

Felhasználható irodalom
(Etűdök, elméleti művek és előadási darabok)
Az „A” továbbképző évfolyamok anyaga nincs külön feltüntetve; válogassunk a „B” tagozatos

évfolyamok anyagából a növendékek érdeklődésének és tudásszintjének megfelelően.

TOVÁBBKÉPZŐ „B" TAGOZAT
7. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
Szextola, kvintola stb.
A túlpontozás, mint zenei elem.
A francia barokk jellegzetes ékesítései.
Összetett ornamensek.
Bonyolultabb szabad díszítések a tanár útmutatásai alapján.
A vibrato szerepe a zenében; vibrato, mint a barokk díszítés eszköze.
Ujjvibrato és rekeszvibrato.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
A barokk szvit tételei; ouverture (francia, olasz), allemande, courante, sarabande, gigue; menüett, gavotte, bourrée.
A fa hangszerek tisztítása, karbantartása.

A hangszerkezelés fejlesztése
Gyakorlás szoprán- és altfurulyán is.
A *t, d, r, l* artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (*t-) t-r-t-r-t* inégal játék állandó gyakorlása.
Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
Dúr és melodikus moll skálák 5#, 5*b* előjegyzésig (in F), kibővített hangterjedelemben a3-ig (fisz3 is), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. A skálák tempójának fokozása.
A kromatikus és a két egészhangú skála.
Az oktávon túli hangközök – a pontos nyomáskülönbség-változtatás – gyakorlása, a szájüregmódosítás, valamint a nyelvmunka összehangolásával, tenuto és legato.
Különböző vibratók állandó gyakorlása, alkalmazása.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Minimális követelmény
A magas hangok fogásainak ismerete kromatikusan a3-ig in F.
Az artikulációs magánhangzók tudatos, önálló alkalmazása a hangmagasság függvényében.
A *t-d, t-r, d-r* artikulációk könnyed alkalmazása tizenhatodokban is.
Inégal játék gördülékenyalkalmazása a tanár útmutatásai alapján.
Jelzetlen kötelező díszítések önálló alkalmazása.
Nehezebb trillák forgódíszítéssel.
Kettős ékesítések problémamentes alkalmazása.
Hosszabb hangok akusztikus intonálása.
Basszuskulcsban olvasás.

A félévi meghallgatás anyaga
Skála: Desz-dúr, melodikus b-moll in F (Asz-dúr, f-moll in C), tercekkel, hármashangzatés domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül;
2 etűd,
egy versenymű két tétele, vagy egy egyéb, lehetőleg teljes ciklikus mű.
Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
Skála: H-dúr, melodikus gisz-moll in F (Fisz-dúr, disz-moll in C), tercekkel,

hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül;
2 etűd,
egy versenymű két tétele, vagy egy egyéb, lehetőleg teljes ciklikus mű.
Az etűdök és előadási darabok közül legalább egyet kotta nélkül kell játszani!

Felhasználható irodalom
(Etűdök, elméleti művek és előadási darabok)
Bach, J. S.: Duettek (japán kiadás)
Baston, J.: 6 Koncert (részben szoprán)
Bononcini, G.: Divertimenti da Camera
Braun, D.: Szólók
Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I-III.
Handel, G. Fr.: B-dúr szonáta
Handel, G. Fr.: g-moll szonáta
Kölz, E. M.: Essercizi per il Flauto dolce
Locke, M.: Szvitek (szopránra vagy tenorra)
Loeillet, J. B. de Gant: 12 szonáta op. 1
Loeillet, J. B. John: 12 szonáta op. 3
Mönkemeyer, H.: Das Spiel auf der BaBblockflöte
Mönkemeyer, H.: Handleitung für das Spiel …/ Grundlehrgang
Marcello, B.: 12 szonáta
Preludes from The Division Flute (1706)
Quantz, J. J. – Nagy Frigyes: 100 Tagliche Übungen für Flöte (szopr.)
Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)
Telemann, G. Ph.: B-dúr szonáta
Telemann, G. Ph.: Duók
Telemann, G. Ph.: F-dúr szonáta
Telemann, G. Ph.: (kis) f-moll szonáta (TWV 41: f2)
Valentine, R.: 12 szonáta op. 2
Vivaldi, A.: F-dúr koncert op. 10 no. 5
Vivaldi, A.: a-moll koncert RV 108 (+ 2 hegedű + bc.)
Vivaldi, A.: C-dúr koncert RV 533 (2 furulyás)
Winterfeld, L. H. v.: Zwölf Etüden für Altblockflöte

8. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek
A harmadik oktáv további hangjai kromatikusan c4-ig (in F).
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
A tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése.
A *t-r-l-r* összetett hangindítás szerepe a furulyajátékban.
Népzenei díszítések a furulyán.
Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.
Herz, a félhang századolása (cent), a hangológép használata.
A korabeli hangolások.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
A különböző barokk szonátatípusok tételeinek jellegzetességei.
Basszuskulcsban olvasás C- (tenor-) furulyán.
A hangszerkezelés fejlesztése
Gyakorlás C- és F-alapú furulyán is.
Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a *(t-) t-r-t-rt* inégal játék állandó gyakorlása.
A *t-r-l-r* összetett hangindítás bevezetése, gyakorlása.
Hangsorok gyakorlása a furulyán.

Dúr és melodikus moll skálák 6#, 6*b* előjegyzésig (in F), kibővített hangterjedelemben a3-ig (fisz3 is), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. A skálák tempójának fokozása.
Különböző vibratók állandó gyakorlása, alkalmazása.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.
Minimális követelmény
Az előző években tanult artikulációk stílusos alkalmazása.
A *(t-) t-r-t-r-t* inégal játék önálló alkalmazása.
Kantilénák játéka törésmentesen.
Összetett ornamensek.
Ujjvibrato, rekeszvibrato.
Tájékozódás egyszerűbb polifon zenében.
A barokk szvit tételeinek ismerete.
A félévi meghallgatás anyaga
Skála: Gesz-dúr, melodikus esz-moll in F (Desz-dúr, b-moll in C), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül;
2 etűd,
egy versenymű két tétele, vagy egy egyéb, lehetőleg teljes ciklikus mű.
Az etűdök és előadási darabok közül ajánlott legalább egyet kotta nélkül játszani!
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
Skála: kromatikus és egészhangú skálák kotta nélkül;
2 etűd,
egy versenymű két tétele, vagy egy egyéb, lehetőleg teljes ciklikus mű.
Az etűdök és előadási darabok közül ajánlott legalább egyet kotta nélkül játszani!
Felhasználható irodalom
(Etűdök, elméleti művek és előadási darabok)
Bach, J. S.: Gordonka sszvitek BWV 1007-1012 (tételek nehézség szerint)
Bach, J. S.: Duettek (japán kiadás)
Barthel, R.: Tonleiterstudien für Fortgeschrittene
Bitti, M.: 4 szonáta
Börner, H.: Flötenkaleidoskop (szopránra is)
Brüggen, Fr.: 5 etűd
Collette, J.: 12 melodikus gyakorlat (szopránra)ű
Corelli, A.: Szonáták op. 5, 7-11.
Division Flute (1706)
Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I-III.
Fesch, W.: 6 szonáta op. 6
Frescobaldi, G.: 5 canzona (szopránra vagy tenorra)
Handel, G. Fr.: a-moll szonáta
Handel, G. Fr.: F-dúr szonáta
Házikottatár: Skálagyakorlatok altfurulyára (térdfogásokkal)
Heberle, A.: Sonate Brillante
Hechler, I.: Das spiel auf der S…/II. Hohe Schule (szopránra)
Hotteterre, J.: C-dúr duó
Klemkent, M.: Skola hry na altovou zobcovou flétnu II.
Linde, H. M.: Neuzeitliche Übungsstücke für die A…
Mancini, Fr.: 12 szonáta
Parcham, A.: Solo für Blockflöte und continuo G-dur
Pepusch, J. Chr.: 6 szonáta (alt!)
Philidor, A. D.: 2 szvit (B-dúr, F-dúr)
Philidor, A. D.: d-moll szonáta
Schickhardt, J. Chr.: 6 szonáta op. 1
Select Preludes and Voluntaries for the Flute (1708)

Telemann, G. Ph.: (kis) C-dúr szonáta (TWV 41: C2)
Telemann, G. Ph.: Duók
Telemann, G. Ph.: (nagy) f-moll szonáta (TWV 41d: Formula-1)
Veracini, Fr. M.: 12 szonáta
Vivaldi, A.: RV. 103. g-moll koncert (+ oboa + fagott)
Vivaldi, A.: RV. 427. D-dúr koncert (szoprán)

9. évfolyam
Hangszeres zenei ismeretek
Piano- és fortefogások.
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
Új ritmikai elemek megértése az eddig tanultak alapján. (Nagy triolák, triolák különböző átkötésekkel, hatvannegyedek.)
A hangindítások tempójának fokozását szolgáló artikulációk.
Improvizáció „ground" basszusra.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadásai utasítások stb.
Hagyományos lejegyzésű XX. századi zenével kapcsolatos tudnivalók.
C-kulcsos kották és régies lejegyzések (augmentált, ütemvonal nélküli stb.) olvasása.

A hangszerkezelés fejlesztése
Gyakorlás C- és F-alapú furulyán is.
Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a *(t-) t-r-t-rt* inégal játék állandó gyakorlása.
A *t-k t-k, d-g d-g* „duplanyelves" hangindítások gyakorlása, hármas elrendezésben is *t-k-t k-t-k.*
Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
A dúr és melodikus moll skálák ismétlése kibővített hangterjedelemben legalább a3-ig (vagy tovább c4-ig, fisz3 is), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal. A skálák tempójának fokozása.
A kromatikus és a két egészhangú skála.
Különböző vibratók állandó gyakorlása, alkalmazása.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Minimális követelmény
Valamennyi tanult hangindítás egységes tempójú alkalmazási képessége, stílusos használata.
Ujjvibrato és rekeszvibrato differenciált alkalmazása.
Ritkán előforduló enharmóniák intonálásának ismerete.
Tájékozódás bonyolult polifon zenében.
A félévi meghallgatás anyaga
Skála: #-es dúrok kibővített hangterjedelemben (maximum c4-ig), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül;
1 etűd,
1 korabarokk vagy XX. századi mű/tétel,
egy versenymű két tétele.
Az etűdök és előadási darabok közül ajánlott legalább egyet kotta nélkül játszani!
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
Skála: b-s dúrok kibővített hangterjedelemben (maximum c4-ig), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül;
1 etűd,
1 korabarokk vagy XX. századi mű/tétel,
egy versenymű két tétele.
Az etűdök és előadási darabok közül ajánlott legalább egyet kotta nélkül játszani!

Felhasználható irodalom

(Etűdök, elméleti művek és előadási darabok)
Babell, W.: 12 szonáta op. 1 (a szerző díszítéseivel) (szoprán)
Bach, J. S.: Gordonka szvitek BWV 1007-1012 (tételek nehézség szerint)
Bach, J. S.: F-dúr (fuvolára írt) szonáta BWV 1031
Bach, J. S.: B- (vagy C-)dúr (2 fuvolára írt) triószonáta BWV 1039
Barsanti, Fr.: 6 szonáta
Bellinzani, P. B.: 12 szonáta
Bigaglia, D.: a-moll sznáta
Boeke, K.: The complete articulat /Part 2.
Castello, D.: Sonata prima (szopránra vagy tenorra)
Cima, G. P.: d-moll szonáta (szopránra vagy tenorra)
Corelli, A.: La Follia op. 5 no. 12
Dieupart, Ch.: 6 szvit
Dowland, J. / Eyck, J. v.: Pavane Lacremae + variációk
Dowland, J.: The King of Denmarks Galliard + variációk
Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I-III.
Feltkamp, J. H.: 12 Etides vpr Sopran- Blockfluit (szopránra)
Fesch, W.: 6 szonáta op. 8
Handel, G. Fr.: C-dúr szonáta
Handel, G. Fr.: d-moll szonáta
Hotteterre, J.: d-moll szvit (duó)
Hotteterre, J.: 4 szvit op. 5/F-dúr, d-moll
Krahmer, E.: Variációk op. 24
Linde, H. M.: Der Kunst des Blockflötenspiels
Mönkemeyer, H.: Handleitung für das Spiel…/ II. Hohe Schule
Ortiz, D.: Ricercari
Philidor, P.: V. g-moll szvit
Riccio, G. B.: Canzon a una (szoprán)
Sammartini, G.: F-dúr koncert
Schickhardt, J. Chr.: 24 szonáta op. 30 (különböző hangnemekben)
Staeps, H. U.: Das Tagliche Pensum
Staeps, H. U.: Methodische Übungen ….(szopránra)
Telemann, G. Ph.: a-moll fantázia
Telemann, G. Ph.: B-dúr szonáta obligát csembalóval
Telemann, G. Ph.: (nagy) C-dúr szonáta (TWV 41 : C5)
Telemann, G. Ph.: C-dúr fantázia
Telemann, G. Ph.: d-moll szonáta
Telemann, G. Ph.: Duószonáták
Telemann, G. Ph.: g-moll fantázia
Ulsamer, J.: Mittelalterliche Spielmanntanze aus Itali. (szopránra is)
Valentine, R.: 6 szonáta op. 5 (a szerző díszítéseivel)
Veilhan, J.-C.: La flute a bec baroque
Vivaldi, A.: g-moll szonáta (II Pastor fido 6 szonáta)
Vivaldi, A.: F-dúr koncert op. 10 no. 1 (La tempesta di Mare)
Vivaldi, A.: D-dúr koncert op. 10 no. 3 (Il Gardellino), (piccolo)
Vivaldi, A.: G-dúr koncert op. 10 no. 4
Vivaldi, A.: a-moll koncert RV 440
Winterfeld, L. H. v.: 40 Studien für Altblockföte (2 fele)
Winterfeld, L. H. v.: Technische Studien für Altblockflöte

10. évfolyam
Hangszeres zenei ismeretek
A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla- és egyéb segédfogások.
Különféle fogásrendszerek (reneszánsz, angol, barokk stb.).

A barokk „duplanyelv”, a *di-dll di-dll*.
A játszott anyagban előforduló új tempó- és karakterjelzések, előadásai utasítások stb.
XX. századi furulyazene modern lejegyzésű kottaképének értelmezése.
Akkordhangok, üveghangok, elidegenített hangok; bevezetés a modern zene világába.
A fa hangszerek „block”-jának tisztítása.

A hangszerkezelés fejlesztése
Gyakorlás C- és F-alapú furulyán is.
Valamennyi eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a *(t-) t-r-t-r-t* inégal játék, valamint a *t-k t-k, d-g d-g* „duplanyelves” hangindítások állandó gyakorlása, hármas elrendezésben is.
Próbálkozás a *di-dll di-dll* barokk duplanyelvvel.
Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
Az összes dúr és melodikus moll skála, egyéni figurációkkal, legalább a3-ig (vagy tovább c4-ig, fisz3 is).
A kromatikus és a két egészhangú skála, a3-ig (vagy tovább c4-ig, fisz3 is).
A technikai elemek továbbfejlesztése a vituozitás irányába.
Különböző vibratók tudatos és változatos alkalmazása.
A XX. századi furulyazene különleges megszólaltatási módjainak, hangeffektusainak gyakorlása.
Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáta.

Minimális követelmény
Világosan megkülönböztethető forte és piano játék, piano és forte fogások önálló alkalmazása.
A *t-k t-k, d-g d-g* „duplanyelves” hangindítások használata, hármas elrendezésben is.
(Rövidebb ideig legalább 640/perc.)
Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.

A félévi meghallgatás anyaga
Ha a növendék felvételi vizsgára készül:
a zeneművészeti főiskola felvételi anyaga.
Ha a növendék nem készül felvételi vizsgára:
skálák: #-es mollok kibővített hangterjedelemben (maximum c4-ig), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül;
1 etűd,
1 korabarokk vagy XX. századi mű/tétel, egy versenymű két tétele.
Az etűdök és előadási darabok közül ajánlott legalább egyet kotta nélkül játszani)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
Ha a növendék felvételi vizsgát tett:
bármi a felvételi vizsga után tanult anyagból (a tanár belátása szerint).

Ha a növendék nem tett felvételi vizsgát:
skálák: *b*-s mollok kibővített hangterjedelemben (maximum c4-ig), tercekkel, hármashangzat- és domináns négyeshangzat-felbontásokkal, kotta nélkül;
1 etűd,
1 korabarokk vagy XX. századi mű/tétel,
egy versenymű két tétele.
Az etűdök és előadási darabok közül ajánlott legalább egyet kotta nélkül játszani!
A növendék utolsó vizsgáját helyettesítheti bármilyen nyilvános szereplés (búcsúhangverseny) is.

Jav asolt értékelési mó d

A továbbképző „A" évfolyamokon – amennyiben a növendék heti két órában kötelezően választható tárgyként kamarazenét tanul – kamarazenei vizsgája helyettesítheti a hangszeres beszámolót.
Ha a növendék a következő tanévben nem kívánja folytatni tanulmányait, utolsó hangszeres vizsgáját helyettesítheti bármilyen nyilvános szereplés (búcsúhangverseny).
A „B" tagozatos oktatásban résztvevő növendékek félévi meghallgatásán, illetve év végi vizsgáján – ha erre mód van – szerepeljen a lapról olvasás is. Számukra a félévi meghallgatáson és az év végi vizsgán túl félévente egy-egy külön meghallgatás is javasolt.
A vizsga anyaga
Az év végi beszámoló anyag – a tanuló képességeit, készségeit szem előtt tartva – mindig az adott évfolyam minimális követelményének megfelelő, lehetőség szerint azt meghaladó szintű legyen.
Az „A" továbbképző évfolyamosok vizsgaanyagából (a tanár belátása szerint) a skála és/vagy az etűd felhagyható, ha a növendék felvételi, érettségi vagy egyéb vizsgára készül.
Szereplések
A beszámolók említett formáin kívül a növendékek lehetőség szerint félévente egy-két nyilvános szereplésen vegyenek részt.

A záróvizsga anyaga
A" tagozat
Egy technikai jellegű mű vagy szólódarab (Paubon: Études Melodiques 1., 7., Brüggen: Etűdök, Linde: Neuzeitliche Übungsstücke, Winterfeld: Technische Studien, Telemann: Fantáziák, Eyck: Dér Fluyten Lust-hof I-III. nehézségi szintjén).
Egy teljes szonáta vagy concerto (kettősverseny) és egy korabarokk, vagy XX. századi mű, vagy tétel (Telemann: f-moll szonáta, d-moll szonáta, Telemann: Metodikus szonáták 1-6., Vivaldi: G-dúr concerto, Dornel: Sonate op. 3 no.7, 3 altfurulyára nehézségi szintjén).
A vizsgaanyagot a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
„*B" tagozat*
Egy etűd vagy szólódarab (Brüggen: 1., Quantz: Solos 1-5./Baroque Solo Book, Eyck, J. van: Der Fluyten Lust-hof I-III., G. Ph. Telemann: Fantázia 2, c-moll nehézségi szintjén).
Egy teljes szonáta vagy concerto és 1 korabarokk vagy XX. századi mű vagy tétel, amelyből 1 lehet kamaramű (Krähmer, E: Variációk op. 18, Händel: g-moll szonáta (V.), Castrucci, P.: Szonáták op. 1/5, op. 1/6, Vivaldi: a-moll piccoloverseny RV445 nehézségi szintjén).
A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
Értékelés
Hangszeres előképző évfolyam(ok)on a tanuló évi munkája és az összefoglaló órán illetve a beszámolón nyújtott teljesítménye alapján jól megfelelt – megfelelt – nem felelt meg minősítést kap.
Az alapfok és a továbbképző évfolyamain a növendék előmenetelének értékelésére – a havi érdemjegyeken kívül – évi két alkalommal kerül sor. A félévi osztályzatokat a hangszeres tanár, az év végi osztályzatokat a hangszeres tanár javaslata alapján, az egész évi munka figyelembevételével a vizsgabizottság állapítja meg. A „B" tagozatos oktatásban résztvevő növendékek beszámolóin elsősorban a szaktanárokból álló vizsgabizottság osztályoz.
A tanuló szorgalmának értékelése minden esetben a főtárgytanár feladata.
Felsőbb évfolyamba bocsátható az a tanuló, aki megfelel évfolyama minimális követelményeinek, valamint főtárgyból és a kötelező tárgy(ak)ból eredményes vizsgát tett. Ha

bármilyen elfogadható ok miatt a növendék a beszámolón nem vett részt, osztályzatát évi munkája alapján a hangszeres tanár állapítja meg.

Tárgyi feltételek
Terem
A többi hangszer tanításához hasonlóan, legalább 10-12 m2 alapterületű, minimum 2.5 belmagasságú legyen, áthallás nélkül (hangszigetelve), minél kisebb visszhanggal. Világítása

és szellőztetése lehetőleg természetes legyen.

Elvárható teremfelszerelés
1 „kottás szekrény” a tanításban leggyakrabban használt művekkel, 1 db egész alakot visszaadó tükör (a testtartás, hangszertartás és a légzés tanításához), 1 billentyűs hangszer (a szokásos zongora vagy pianínó helyett a furulyairodalom elsődlegesen „régi zenei” mivolta miatt jobb a csembaló, illetve spinét, esetleg megfelelő lehet egy elektromos hangszer is), 1 asztal, kb. 5 karfa nélküli szék, minimum 2 vagy több állítható magasságú kottaállvány (a kamarazene szükségletei szerint), metronóm, néhány ütőhangszer.

Egyéb javasolt eszközök
Melegítőpárna, folyamatosan gyarapított könyv-, kotta- és hanghordozó állomány (CD és hagyományos lemezek, kazetták), hangfelvevő és lejátszóberendezések (magnó, lemezjátszó), magnóba épített vagy asztali mikrofon. (Videofelvételi lehetőség.)

FUVOLA HELYI TANTERV

A program célja
A tanszakra felvett tanulók zenei alapműveltségének kialakítása, elmélyítése, a hangszeren való jártasság megvalósítása.
Feladatai:
- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező fuvolahang elsajátítása,
- a kéz-, test-, fej- hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a növendékkel
- fuvola történetét,
- a fuvola társhangszereit /fafúvós hangszercsalád/
- a hangszer irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa
- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód /ansatz/ együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika, és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a fuvola hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
- a kotta hű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását

Fejlessze a növendék zenei képességeit
- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét /kreativitását/,
- lapról játszási készségét.

Ösztönözze a növendéket
- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Követelmények:
Az alapfok évfolyamainak elvégzése után „A” tagozaton
a növendék ismerje
- a fuvola és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
- a hangszer teljes hangterjedelmét,
- a tudatos és helyes légzéstechnikát,
- a fuvola intonációs hibáit, és tudatosan korrigálja azokat,
- a dúr és moll hangnemeket 6 és 6b előjegyzésig,

- a bonyolultabb ékesítéseket, azok írásmódját és ritmusát,
- különböző korok zenéinek díszítésrendszerét,
- a vibrato szerepét a zenei megvalósításban,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a jelentősebb fuvolás eladóművészeket.

A növendék legyen képes
- a kiegyenlített és kifejező hangok elérésére a tiszta intonáció megvalósításával,
- a különböző nyelvütések gyorsaságának fejlesztésére,
- a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
- az önálló hangolásra,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a kotta hű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a különböző artikulációs előírások megszólaltatására,
- egyenletes, pergő-technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

Követelmények az alapfok „B” tagozat végén /az „A” tagozat követelményein felül/

a növendék legyen képes
- dúr és moll skálákat 4 és 4b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsszeptim-felbontásokkal, szimpla és duplanyelvvel is,
- szélsőséges dinamikák megvalósítására,
- készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására,
- nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására /pl: Köhler op. 33 -as és op. 66-os etűdsorozata,
- egy barokk szonáta lassú és gyors tételének eljátszására egyszerűbb díszítésekkel,
- hosszabb terjedelmű művek memorizálására /pl: Járdányi: Szonatina, Szervánszky: Szonatina/.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után „A” tagozaton

a növendék legyen képes
- a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
- a tiszta intonációra,
- a hangszerét könnyedén kezelni,
- a levegő tudatos beosztására,
- a hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való összefogására,
- a nagyobb lélegzetű összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
- a vibrato sűrűségének fokozására, az amplitudó nagyságának változtatására és helyes alkalmazására,
- a különböző zenei korok stílushű díszítéseinek önálló alkalmazására,
- a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
- az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
- a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
- önállóan 1-2 ütemes rövid zárlati kadenciák rögtönzésére,
- egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére.

A növendék rendelkezzék
- megfelelő hangszeres technikával, előadói- és formáló-készséggel,
- képzelőerővel, biztos zenei memóriával, koncentrálóképességgel,
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
- olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid időn belül elérhetők,
- a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A növendék tudja alkalmazni
- a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit,
- a különböző artikulációs előírásokat.

A „B” tagozat végén /az „A” tagozat követelményein felül/
a növendék ismerje
- a modern zenei effektusokat,
- az újabb légzéstechnikát,
- a fuvola társhangszereit, azok transzponálási módjait,
- korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes
- biztos hangindításra és befejezésre,
- nehéz etűd virtuóz előadására,
- nehezebb előadási darab, kamaramű, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására.

Rendelkezzék
- olyan biztos hangszeres tudással, előadói és formáló készséggel, zenei ismerettel, amelynek birtokában zenei pályára is irányítható közép- esetleg felsőfokra is.

Tananyag
A tananyag meghatározásának szempontjai
Ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése: a szűkebb értelemben vett tanterv; a tananyag meghatározása évfolyamonkénti felosztásban.
Minimális követelmény: nem azonos sem a beszámoló anyagával, sem az éves anyaggal.
Felhasználható irodalom: ajánlás a felhasználható anyagra, zeneműjegyzék.
A tanszaki meghallgatás és az év végi beszámoló anyaga.

Hangszeres előképző
1-2. évfolyam
Az általános iskola második évfolyamos tanulóinak nagy része alkalmas a fuvolatanulás megkezdésére a fizikai adottságok figyelembevételével. A hangszeres előkészítő évfolyam a képességek kibontakoztatását, a készségek felmérését szolgálja kísérleti jelleggel. Tanév végén a szaktanár az iskolavezetéssel egyetértésben dönt a növendék továbbtanulásáról (problémás esetben a tanszakvezető, illetve a munkaközösség – vezető véleményével egyeztetve).
Ismeretek
Rövid ismertetés a fafúvós hangszerekről.
A törzshangok olvasása d1 - a2-ig.
A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél és egész értékek valamint az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.
A 2/4, 3/4, 4/4-es ütemek.
A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővétel jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.

A hangszerkezelés fejlesztése
Különböző légzésgyakorlatok (fekve, ülve, állva) a helyes légzéstechnika kialakítása érdekében.
Be- és kilégzés gyakoroltatása nyugodt tempóban.
A test- és kéztartás ismertetése és lépésről-lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.
A fokozatosan növekedő hangkészleten belül lehetőleg jól képzett, tisztán intonált hang elérésére törekedjünk.
A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
A társas muzsikálás kezdetei, a tanár – esetleg, mint zongorakísérő – közreműködésével.
A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
Minimális követelmény
Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyermekdal (népek dalai) eljátszása.
A 2/4, 4/4-es ütem pontos ritmikai ismerete.
A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.
Pl. Bántai – Sipos: Fuvola ABC 10. leckéjéből gyermekdalok, vagy ennek megfelelő szintű darabok.
Felhasználható irodalom
Bántai – Sipos: Fuvola ABC EMB 14005
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. EMB 5457
Lőrincz – Paragi: Furulya ABC EMB 14090

ALAPFOK „A" TAGOZAT

1. évfolyam
Ismeretek
A fafúvós hangszerek jellegzetességeinek ismerete (külső megjelenés, hangmagasság, hangszín, stb.).
A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
A 2/4, 3/4, 4/4, 2/2, 3/4-es ütemek.
Egész, fél, negyed, nyolcad értékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek.
Nyújtópont fél és negyed értékek mellett.
A törzshangok olvasása és fogása d^1-től d^3-ig, valamint a végzett anyagban szereplő módosított hangok.
A módosítójelek ismerete.
Hangsorok tudatosítása 2 #, 1 *b* előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
Ütemmutatók és tempójelzések, amelyek a végzett anyagban előfordulnak.
Szerkezet, tagolás: dalforma (ABA), triós forma, Tempo I.
A hangszerkezelés fejlesztése
A helyes test-, hangszer- és kéztartás folyamatos ellenőrzése.
Az alapvető légzéstechnika megalapozása (rekeszlégzés).
A helyes szájtartás és a befúvási szög beállítása és állandó ellenőrzése. A hangindítás és – befejezés igényének felkeltése és fokozatosan történő megvalósítása.
A megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, szép hang elérése, kitartott hangok segítségével.

A megismert hangsorok gyakorlása különböző artikulációval: legato, tenuto, nyelv nélküli rekesz (huhogás), staccato.
A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
Társas zenélés magasabb évfolyamos növendékkel, tanárral, illetve zongorakísérővel.
A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

Minimális követelmény
Egész, fél (pontozott fél), negyed, nyolcad értékeket tartalmazó rövid gyakorlatok, népdalok két oktáv hangterjedelemben.
A törzshangok és a tanult módosított hangok olvasása d^1-a^2-ig.
A 3/4, 3/2 (alla breve) metrumok ismerete.
Legalább 8 ütemes előadási darabok kotta nélkül, kísérettel.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. 60-61. vagy ennek megfelelő szintű etűdök, darabok.

Felhasználható irodalom
Iskolák, etűdök
Bántai – Sipos: Fuvola ABC EMB 14005
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. EMB 5457
Bántai – Kovács: Skálaiskola I. EMB 8233
Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak EMB 8519
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. EMB 8591
Előadási darabok
Bántai – Sipos: Könnyű előadási darabok fuvolára EMB 8959
Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára EMB 2791
Czidra László: Furulyamuzsika kezdők számára EMB 7888
Lőrincz – Paragi: Furulya – ABC EMB 14090
Házimuzsika gyermekeknek EMB 13846

2. évfolyam
Ismeretek
A hangterjedelem kibővítése c^1-g^3-ig.
Az enharmónia fogalma.
Újabb ütemfajták és tempójelzések (3/8, 6/8, 9/8, váltakozó metrumok).
A ritmikai ismeretek bővítése (szinkópa, éles és nyújtott ritmus, triola-duola).

Dúr és moll hangnemek ismerete 2#, 2 b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
A hármashangzat és felbontásának fogalma.
Szerkezet, tagolás: Da Capo, triós forma.
A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.
(Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés-felelet viszonya).

A hangszerkezelés fejlesztése
A légzéstechnika állandó fejlesztése.
Hangképzés: fokozott törekvés a helyes technikával képzett kifejező fuvolahangra.
A rekeszizom szerepének tudatosítása (huhogás).
A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és nyelv lazaságának megőrzésével. Hangsorok gyakorlása különböző kötésvariációkkal.

A helyes tartás állandó ellenőrzése.
A játékmód, artikuláció további differenciálása. (non legato, portato, marcato).

Dinamikai árnyalás: f, mf, p.
Memóriafejlesztés készségfejlesztő gyakorlatok segítségével.
Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.
Lapról játék 2#, 1b előjegyzésig, vagyis az első év nehézségi fokán.

Minimális követelmény
Hangterjedelem: d^1-f^3-ig.
Egy adott technikai feladatot tartalmazó 8-16 ütemes gyakorlat eljátszása.
Mérsékelt tempójú, egyszerűbb ritmusképletekből álló etűdök.
Könnyebb előadási darabok kotta nélkül.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. kötet 102., vagy ennek megfelelő szintű etűdök; Bántai – Kovács: Válogatott etűdök I. 22., vagy Gariboldi: Etűdök, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Felhasználható irodalom
Iskolák, etűdök
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. EMB 5457
Bántai – Kovács: Skálaiskola I. EMB 8233
Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak EMB 8519
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. EMB 8591
Előadási darabok
Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára EMB 2791
Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. EMB 7958
(Bántai – Sipos)
Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára II. EMB 8940
(Bántai – Sipos)
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. EMB 6587

3. évfolyam
Ismeretek
A hangterjedelem bővítése kromatikusan a^3-ig.
Elemi tudnivalók a felhangokról (átfújások).
Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték és szünetjelei, kis éles és kis nyújtott ritmus.
Dúr és moll hangnemek 3# és 3 b előjegyzésig a megismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is.
Kromatika.
Újabb tempójelzések (largo, larghetto, meno mosso, marcia, stb.).
Szerkezet, tagolás: a tempo, dal Segno, Vi-de, Coda, G. P.
A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete.
A hangszerkezelés fejlesztése

A kialakult mechanizmusok helyes alkalmazása, esetleges javítása.
Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére.
(Próbáljuk meg a hátsó légzőizmok mozgását egyre aktívabbá tenni.)
A dinamika határainak szélesítése a szép hang és a tiszta intonáció megtartása mellett.
Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása. A nyelv helyzete, mint a hangindítást és hangképzést befolyásoló tényező.

Minimális követelmény
A hangok olvasása és fogásainak ismerete c^1-g^3-ig kromatikusan. Különböző karakterű és tempójú etűdök biztonságos eljátszása 2 # és 2 b előjegyzésig.
Egy stílusosan előadott, tisztán intonált előadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora- vagy egyéb hangszerkísérettel.
A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 22., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök I. 14., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Felhasználható irodalom
Iskolák, etűdök
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. EMB 5457
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. EMB 5458
Bántai – Kovács: Skálaiskola I. EMB 8233
Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak EMB 8519
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. EMB 8591
M. Moyse: Le d###butant Flutiste Leduc 18802
Előadási darabok
Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. EMB 7958
(Bántai – Sipos)
Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára II. EMB 8940
(Bántai – Sipos)
Bartók Béla: Este a székelyeknél (Pröhle) EMB 8317
Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus EMB 6744
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. EMB 6587
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika II. EMB 8732
Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára EMB 6387
Mozart: Themes I-II. Fentone F 413-A, B
Dolzsikov: Gyűjtemény fuvolára és zongorára Muzika
12389
J. Haydn: 12 menüett fuvolára és gitárra EMB 12915
(Mosóczi – Vági)

4. évfolyam
Ismeretek:
Hangterjedelem: a^3-ig.
Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás 3 #, 3 b előjegyzésig tanult variációkkal.
Közepes terjedelmű, mérsékelt tempójú, többféle technikai feladatot tartalmazó etűdök megszólaltatása.

Barokk tánctétel vagy egyszerűbb előadási darab eljátszása.
Társas zenélés: kíséretes darabok, duók, triók.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 64., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. kötetből 28-közül egy, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Felhasználható irodalom
Iskolák, etűdök
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. EMB 5458

Bántai – Kovács: Skálaiskola II. EMB 8625
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. EMB 8592
Gariboldi: 30 etűd EMB 8007
M. Moyse: De la Sonorite Leduc 18166

Előadási darabok
Fuvolamuzsika II. (Bántai – Kovács) EMB 8732
Romantikus album (Bántai – Sipos) EMB 12350
3 Gavotte (Bántai – Sipos) EMB 13099
3 Minuetti (Bántai – Sipos) EMB 13196
Hangversenydarabok fuvolára (Szebenyi – Nagy) EMB 6958
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) EMB 12654
E. Köhler: Válogatott duók (Tősér) EMB 13780
Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. EMB 8940
(Bántai – Sipos)
Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára EMB 6387

5. évfolyam
Ismeretek:
A hangok olvasásának és fogásának ismerete c^1-h^3-ig, kromatikusan.
Egyenletes tempójú skálázás 4 # és 4 b előjegyzésig, a tanult variációkkal.
Különböző karakterű etűdök megszólaltatása, zenei megközelítése jellegüknek megfelelő tempóban.
Barokk tánc vagy könnyebb szonátatételpár stílusos, intonált előadása, kísérettel.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 68-78., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 21., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Felhasználható irodalom
Iskolák, etűdök
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. EMB 5458
Bántai – Kovács: Skálaiskola II. EMB 8625
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. EMB 8592
E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33. I. EMB 8513
(Pröhle)

Előadási darabok
Romantikus Album (Bántai – Sipos) EMB 6958

3 Tambourin (Bántai – Sipos) EMB 12574
Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi- Nagy) EMB 6958
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) EMB 12654
D Scarlatti: Három szonáta EMB 8958
Járdányi Pál: Szonatina EMB 1371
Telemann: F-dúr szonáta Amadeus GM 666
Debussy: A kis néger EMB 7933
E. Köhler: Válogatott duók (Tősér) EMB 1378

6. évfolyam
Ismeretek:
Hangterjedelem: c^1-c4-ig.
Az eddig tanult skálák biztonságos tudása több figurációval (terc, hármashangzat, stb.).
A három regiszter összekapcsolása rövid és könnyű gyakorlatokon keresztül.
Nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök eljátszása (pl. Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. 12.).
A fuvola több regiszterét összefogó gyakorlat.
Előadási darabok tisztán intonálva, kotta nélkül.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 84-85., vagy E. Köhler: Etűdök op. 33. I. kötet első három etűdjének egyike, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Felhasználható irodalom
Etűdök
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. EMB 8592
M. Moyse: De la Sonorite Leduc 18166
Taffanel: 17 Grands Exercices Leduc 17204
Előadási darabok
Hangversenydarabok fuvolára és zongorára EMB 2791 (Szebenyi – Nagy)
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) EMB 12654
Romantikus album (Bántai – Sipos) EMB 12350
Handel: Hallei szonáták EMB 5739 Bántai – Máriássy)
Telemann: C-dur Sonata Amadeus GM 666
Boismortier: 6 szonáta op. 9 (Máriássy) EMB 13350
Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso EMB 13476,
Continuóra I-II. 13477
Loeillet: 12 szonáta op. 1 I-IV. EMB 12638-12641
Szervánszky: Szonatina EMB 1372
Sinisalo: 3 miniatűr EMB 12570

ALAPFOK „B" TAGOZAT

„B" tagozatos oktatásra irányítható az a növendék, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik. Érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a minőségben és mennyiségben is magasabb követelményeknek.

„B" tagozatos oktatásra legkorábban az első évfolyam (vagy a későbbiekben bármely tanév) végén nyílik lehetőség, közös meghallgatás alapján. (Javasoljuk az iskolavezetés, a fúvós tanszak tanárainak jelenlétét).
„B" tagozaton a tanuló hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozitásában és az előadás kifejezőerejében haladja meg az „A" tagozat szintjét.
A „B" tagozat magasabb követelményt támaszt a növendék elé, ezért a tanterv nem tartalmaz minimális követelményt.
A „B" tagozat egyik feladata a növendék felkészítése a szakmai továbbtanulásra.

2. évfolyam
Ismeretek
A hangterjedelem kibővítése kromatikusan c^1-a^3-ig.
Elemi tudnivalók a felhangokról.
Az enharmónia fogalma.
Dúr és moll hangnemek 3 #, 3 b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
A hármashangzat-felbontások és terclépések fogalma.
A ritmikai ismeretek bővítése (tizenhatodok és azok szünetjelei).
Újabb tempójelzések (stringendo, allargando, sostenuto stb.).
A játszott anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete (felütés, ütemsúlyok stb.).
A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés-felelet viszonya).
Hangindítás súlytalan helyen, átkötések.

3. évfolyam
Ismeretek
A hangterjedelem bővítése b^3-ig. Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték, valamint ezek szünetjelei, tizenhatod-triola, kettős nyújtópont.

Dúr és moll hangnemek 3 #, 3 b előjegyzésig az ismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is. Hármashangzat-felbontások és tercmenetek.
Újabb tempójelzések a játszott zenei anyagban (largo, larghetto, meno mosso, marcia stb.).
Szerkezet, tagolás: formai ismeretek az újabb előadási daraboknál.
A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete, tudatosítása.

A hangszerkezelés fejlesztése
Egységes hangszín kialakítása, alsó és felső regiszterben egyaránt (figyelve a helyes levegővezetésre és a befúvás szögére).
Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére.
Próbáljuk meg a hátsó légzőizmok mozgását egyre aktívabbá tenni.
Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása. A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és a nyelv lazaságának megőrzésével.
A kettős nyelvütés használata (dupla staccato) lassított tempóban.
Hangsorok gyakorlása 3 #, 3 b előjegyzésig kotta nélkül, a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig.

A skálázás tempójának fokozása különböző variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.

4. évfolyam
Ismeretek
Hangterjedelem: c^1-h^3-ig.
A felhangrendszer megismertetése.
Dúr és moll hangnemek 4 #, 4 b előjegyzésig, a hangszer teljes hangterjedelmében.
A könnyebb ékesítések (előke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.
A moduláció fogalma.
Egyszerűbb hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánctípusok).

A hangszerkezelés fejlesztése
A felhangok szerepének tudatosítása a támasz és a helyes szájtartás kialakításában.
(Egyszerűbb átfújások: pl. oktáv, kvint.)
Törekvés az ujjak és a nyelv könnyed mozgatására.
Memóriafejlesztés: a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.

5. évfolyam
Ismeretek
Hangterjedelem: c4-ig.
Dúr és moll hangnemek 5 #, 5 b előjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.
A szélsőséges dinamikák fogalma. (pianissimo, fortissimo stb.).

A hangszerkezelés fejlesztése
Lehetőleg biztonságos hangindítás minden regiszterben.
Szélsőséges dinamikák (ff, pp) megvalósítása, fokozott figyelemmel a szép hang és a tiszta intonáció megtartására.
A befúvás szélsőséges helyzetei (ki- és befordítás).
A laza, könnyed ujjtechnika kidolgozása.
Hangsorok rendszeres gyakorlása a korábban megismert variációk szerint, 5 #, 5 b előjegyzésig.
A vibrato szerepe a zenei megvalósításban. A növendék uralja a vibrato sebességét és amplitúdóját.
Etűdök és skálák tempójának fokozása.
Memóriafejlesztés: hosszabb terjedelmű műveken keresztül.

6. évfolyam
Ismeretek

Dúr és moll hangnemek 6 #, 6 b előjegyzésig, hármashangzat- és domináns szeptimfelbontásokkal és tercmenetekkel együtt.
Tudatosítsuk a gyakorlás helyes módszerét.
A játszott művek formai és szerkezeti elemzése.
Kromatikus skála.
A növendék ismerje az előadási darabok szerzőit, zenei korszakokba helyezve.

A hangszerkezelés fejlesztése
A hangindítás és hangbefejezés differenciálása, repetíció gyakoroltatása, tempójának fokozása (szimpla és dupla staccatóval is).
Tartott hangok állandó vagy változó dinamikával, a jó hangminőség, a tiszta intonáció megtartásával.
Valamennyi hangsor rendszeres gyakorlása a korábban megismert változatok szerint.
A hallás és ritmusérzék továbbfejlesztése, a dinamikai, hangszínbeli és intonációs igényességre való törekedés.

A tanszaki meghallgatás és az év végi beszámoló anyaga

„A" tagozat

A fuvolás növendékek évente legalább egy alkalommal – a tanév végén - beszámolón vesznek részt. A tanár belátása szerint tanév közben tanszaki hangversenyeken, vagy félévi meghallgatáson adnak számot az első félévben tanultakról.
A beszámoló anyaga: az ismert hangkészlet, illetve skála, etűdök és előadási darab. Az anyag az adott évfolyam minimális követelményének megfelelő, vagy azt meghaladó szintű legyen.

A beszámoló anyaga évfolyamok szerint A és B tagozaton egyaránt:
Hangszeres előképző

2 gyermek- vagy magyar népdal, illetve más népek dalai kotta nélkül,
3 gyakorlat a minimálisan előírt hangterjedelem minél teljesebb használatával.
Első évfolyam
1 szabadon választott hangsor (staccato, legato), csak alapskála,
2 különböző karakterű gyakorlat
Második évfolyam
1 szabadon választott skála (alap + hármashangzat),
2 különböző karakterű gyakorlat
1 előadási darab kotta nélkül
Harmadik évfolyam
1 szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat-felbontás is),
2 különböző karakterű gyakorlat
1 előadási darab kotta nélkül.
Negyedik évfolyam
1 szabadon választott skála (duplanyelvvel is),
2 különböző karakterű gyakorlat
1 előadási darab kotta nélkül.
Ötödik évfolyam
1 szabadon választott skála (alap + hármashangzat + felbontás + tercmenet),
2 különböző karakterű gyakorlat
1 előadási darab kotta nélkül.
Hatodik évfolyam
1 szabadon választott skála + variációi,
1 etűd
1 tételpár vagy kamaramű.

Értékelés

A hangszeres főtárgyórákon a tanuló teljesítményének értékelése folyamatosan, egyénre szabottan történik.

Minden hónap végén a tanulók osztályzatot kapnak a hangszeres előmenetelre és a szorgalomra külön-külön, melyek bekerülnek a haladási naplóba és a tanulók ellenőrző könyvébe.
Az első félév végén tanszaki hangversenyen adnak számot felkészültségükről a tantervi követelmények szerint.
Az év végi vizsga beszámoló formájában bizottság előtt történik, melynek eredménye a zeneiskolai bizonyítványban, valamint a haladási naplóban és az anyakönyvben is szerepel. A tanulók külön érdemjegyet kapnak hangszeres tudásukra és szorgalmukra.
Tanulóinknak lehetőségük van a nyilvános szereplésen való megmérettetésre, ezek értékelése szóban történik.

A magasabb évfolyamba lépés feltétele

Magasabb évfolyamba az a tanuló léphet, aki a tantestület véleménye alapján a tanév feladatait teljesítette, vizsgakötelezettségének eleget tett, és erről sikerét bizonyító osztályzatot kapott

Az iskola igény szerint alapvizsgát szervez.
A vizsga anyaga:

Alapvizsga

"A " tagozat

- Egy etűd vagy szóló darab, vagy technikai jellegű mű (Jeney: Fuvolaiskola II. kötet/56-85., Bántai: Válogatott etűdök II. kötet/12., Köhler: Etűdök op. 33 no. I/1 -3. nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonátatétel (Marcello: d-moll szonáta, Telemann: F-dúr szonáta valamelyik tétele nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Romantikus album, 3 Menüett, 3 Tambourin, Népszerű előadási darabok nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

"B " tagozat

- Két különböző karakterű etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Platonov: 30 etűd 1-10., Köhler: Etűdök op.33 no. 1/1-5., Eördögh: Technikai és olvasógyakorlatok I/1-4. nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonáta-tételpár (Handel: Hallei szonáták nehézségi szintjén).
- Egy karakterdarab vagy kamaramű (Járdányi Pál: Szonatina nehézségi szintjén). A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Továbbképző „A" tagozat

7. évfolyam

Ismeretek:

Az eddigi évfolyamokban elért színvonal megőrzése.

Különböző karakterű etűdök megszólaltatása a jellegüknek megfelelő tempóban.

Előadási darab (vagy kamaramű stb.) értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása.

Pl. E. Köhler: Etűdök op. 33 I. 5., 7., 9., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 12-14.,

továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok vagy kamaraművek.

Felhasználható irodalom

Etűdök

Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. EMB 1801

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. EMB 8593

E. Köhler: Etűdök fuvolára I. op. 33. (Pröhle) EMB 8513

M. Moyse: De la Sonorite Leduc 18166

Szólóművek, zongorakíséretes darabok, duettek és kamaraművek

Das Frühbarokk (Máriássy) EMB 13533

Das Italieniche Barokk (Máriássy) EMB 13534

Handel: Elf Sonaten DVfM 4003

Faure: Berceuse (Jeney Zoltán) EMB 1674

8. évfolyam

Ismeretek:

Rendelkezzék a növendék olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási

érzetek rövid időn belül elérhetők.

Technikai felkészültségének megfelelő etűdök kiválasztása és azok, lehetőleg hibátlan

megszólaltatása.

Képességeihez mért zenei anyag (kamaramű) igényes előadása.

Pl. E. Köhler: Etűdök op. 66 kötetéből, vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 46., vagy

III. 9-10., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes vagy kamaraművek.

Felhasználható irodalom

Etűdök

Eördögh J.: Középfokú technikai és EMB 1838

Olvasógyakorlatok II.

Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) EMB 8520

E. Köhler: Etűdök fuvolára II. op. 33 (Pröhle) EMB 8514

M. Moyse: De la Sonorite Leduc 18166

Szólóművek, zongorakíséretes darabok, duettek és kamaraművek

Bellinzani: 4 szonáta EMB 12792

Telemann: Zwölf Fantasien für Querflöte Barenreiter 2971

Rösler – Rosetti: D-dúr fuvolaverseny (Szebenyi) EMB 3949

Szemelvények zenekari művekből (Gyöngyössy) EMB 12949

Handel: Elf Sonaten DVfM 4003

9. évfolyam

Ismeretek

Az egészhangú és a kromatikus skála ismerete és ezek kombinációi.

A művek lassú tételeinek zenei összefogása, zenei ívek felépítése, illetve lekerekítése.

Romantikus zenei előadásmód.

A zenei stílusérzék és a zenei fantázia fogalma.

Tájékozódás a XX. Század különböző zenei stílusaiban.

A hangszerkezelés fejlesztése

Nagyobb, nehezebb hangközök kötésének gyakorlása.

A mély regiszter intenzitásának továbbfejlesztése.

A hármas nyelvütés gyorsítása.

Hangképzés nagy dinamikai különbségekkel.

A memória szinten tartása.

Társas zenélés: kamaraegyüttesek keretében a hangszer helyének felismerése a hangzásban:

alkalmazkodási készség a partner-hangszerekhez.

A lapról játszás továbbfejlesztése (romantikus zenei anyagban).

Minimális követelmény

A laza, könnyed ujjtechnika.

Jártasság nehezebb ritmusképletekben.

Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel, lehetőség szerint zenekari játék.

Pl. E. Köhler: Etűdök op. 33 II. 8., vagy Fuvolaetűdök középfokra 6-7., továbbá hasonló

nehézségű zongorakíséretes darabok vagy kamaraművek.

Felhasználható irodalom

Etűdök

Eördögh J.: Középfokú technikai és EMB 1838

olvasógyakorlatok II.

Eördögh J.: Középfokú technikai és EMB 5691

olvasógyakorlatok III.

E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 II. EMB 8514

(Pröhle)

E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. EMB 8515

(Pröhle)

Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) EMB 8520

M. Moyse: De la Sonorite Leduc 18166

M. Moyse: Etudes et Exercises Techniques Leduc 16443

M. Moyse: Exercises Journaliers pour la Flute Leduc 16638

Szólóművek, zongorakíséretes darabok, duettek és kamaraművek

Telemann: Zwölf Fantasien für Querflöte Barenreiter 2971

Handel: Elf Sonaten DVfM 4003

C. Ph. E. Bach: 6 Sonaten Zimmermann

1800

M. Haydn: Fuvolaverseny (Vécsey) EMB 2297

Vivaldi: La notte (g-moll) op. 10 EMB 1822

Vivaldi: La Tempesta di mare (F-dúr) op. 10 EMB 7188

G. Fauré: Berceuse op. 16, Berceuse op. 56, Leduc 4119

Piece, Fantaisie op. 79

10. évfolyam

Ismeretek

Az eddig tanult ismeretek összegzése.

Modern zenei effektusok.

Pergőnyelv.

Bevezetés és ismertetés az újabb légzéstechnikák (körkörös légzés) fogalmáról, használatáról.

A fuvola társhangszereinek és transzponálási módjainak ismerete (piccolo, altfuvola,

basszusfuvola).

A bartóki zenei hangrendszerei.

Kitekintés a jazz és az értékes könnyűzene irányába.

Alakuljon ki a tanulóban egy olyan értelmi és érzelmi kapcsolat a zenével, hogy a mindennapi zenélés életszükségletévé váljék.

A hangszerkezelés fejlesztése

Az elsajátított hangszertechnikai ismeretek alárendelése az egyes művek zenei igényeinek.

Az improvizációs készség lehetőségének kihasználása a játék örömének fokozására.

Nehezebb kamaramű (vagy zenekari anyag) technikai problémáinak megoldása transzponálási lehetőségek kihasználásával.

A tanuló lapról játék során érje el, hogy első látásra mind zeneileg, mind technikailag megfelelően játsszon el nem túl nehéz műveket.

Társas zenélésnél az intonálás tisztaságában és az együttjátszás precizitásában tudjon magas színvonalon fuvolázni.

Legyen alkalmas arra, hogy különböző együttesekben (szimfonikus vagy fúvószenekar, szalonzenekar, jazz-együttesek, esetleg könnyűzene) mindenki számára örömöt szerző játékot produkáljon.

Minimális követelmény

A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő szinten, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

Pl. Jean-Jean: Modern etűdök, vagy Fuvolaetűdök középfokra, vagy Hangversenyetűdök fuvolára (Kovács L.), továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darab vagy kamaramű.

Felhasználható irodalom

Etűdök

E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) EMB 8515

Hangversenyetűdök fuvolára (Kovács L.) EMB 12652

M. Moyse: Etudes et exercises pour Flute Leduc 16443

Taffanel: Grand exercices journaliers de Leduc 16588

mechanisme

Szólóművek, zongorakíséretes darabok, duettek és kamaraművek

A bécsi klasszikusok (Pröhle) EMB 13537

Das Hochbarock (Máriássy) EMB 13535

Romantikus fuvolavirtuózok I-II. EMB 13538, 13539

Fauré: Fantázia (Jeney Zoltán) EMB 7675

F. Mendelssohn- Rondo capriccioso EMB 13195

Bartholdy: (Bántai – Sipos)

Chaminade: Concertino (M. Moyse) IMC 1284

Quantz: Flötenconcerto G-dur Peters 12981

Továbbképző „B" tagozat

7. évfolyam

Ismeretek

Dúr és moll hangnemek 7 #, 7 *b* előjegyzésig.

Kromatikus skála.

A hangszerkezelés fejlesztése

A kialakult mechanizmusok továbbfejlesztése (az esetleges rossz beidegződések állandó javítása).

Hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.

A nyelvindítás különböző módjai, a dinamika és az intonáció összefüggései.

A rekeszizom tudatos működtetése, alkalmazása.

Hangsorok különböző ritmikai variációkkal, változó kötésmódokkal, repetíciókkal, többféle hangerősségben.

A vibrato, mint a zenei kifejezés egyik eszköze.

8. évfolyam

Ismeretek

A növendék ismerje a négy zenei alapkaraktert: dolce, espressivo, risoluto, grazioso.

Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.

Egyszerű skálák és kombinációi.

Szűkített és bővített hármashangzatok.

Nehezebb hangnemi kitérések (pl. tercrokonság, szekvencia stb.) önálló felismerése.

A hangszerkezelés felismerése

A hangképzés eddig tanult elemeinek ismétlése, bővítése dinamikai követelményekkel.

Kifejező hang, hangminőség, a vibrato gyakorlati megvalósítása.

Tudatos gazdálkodás a levegővel.

Laza, könnyed ujjtechnika.

Hangsorok különböző tempókban, figurációkkal, hangközmenetekkel, harmóniafelbontásokkal (kromatikus és egészhangú skálákban is).

Hármas nyelvütés.

9. évfolyam

Ismeretek

Lassú tételek zenei összefogása, zenei ívek felépítése, illetve lekerekítése.

Romantikus művek (hangszeres dalok, karakterdarabok stb.) zenei előadásmódja.

Társművészetek.

Pergőnyelv.

A hangszerkezelés fejlesztése

Tartott hangok nagy dinamikai különbségekkel (*pp, ff*).

A mély regiszter intenzitásának fokozása.

Nehezebb, nagyobb hangközök kötése.

Valamennyi hangsor rendszeres gyakorlása élénk és egyenletes tempóban.

10. évfolyam

Ismeretek

A modern zenei effektusok.

Glissando, üveghangok, a fuvola felhangrendszerére épülő segédfogások.

Korunk zenéjének intonációs és ritmikai sajátságai.

A hangszerkezelés fejlesztése

Az elsajátított hangszertechnikai ismeretek a virtuozitás irányába.

A tanszaki meghallgatás és az év végi beszámoló anyaga

„A" tagozat

A fuvolás növendékek évente legalább egy alkalommal – a tanév végén - beszámolón vesznek részt. A tanár belátása szerint tanév közben tanszaki hangversenyeken, vagy félévi meghallgatáson adnak számot az első félévben tanultakról.

A beszámoló anyaga: az ismert hangkészlet, illetve skála, etűdök és előadási darab. Az anyag az adott évfolyam minimális követelményének megfelelő, vagy azt meghaladó szintű legyen.

A beszámoló anyaga évfolyamok szerint A és B tagozaton egyaránt:

Hetedik évfolyam

1 skála,

1 etűd

1 tételpár vagy kamaramű.

Nyolcadik évfolyam

1 skála,

1 etűd

1 tételpár vagy kamaramű.

Kilencedik évfolyam

1 skála,

1 etűd

1 tételpár vagy kamaramű.

Tizedik évfolyam

1 skála,

1 etűd

1 tételpár vagy kamaramű

Értékelés

A hangszeres főtárgyórákon a tanuló teljesítményének értékelése folyamatosan, egyénre szabottan történik.

Minden hónap végén a tanulók osztályzatot kapnak a hangszeres előmenetelre és a szorgalomra külön-külön, melyek bekerülnek a haladási naplóba és a tanulók ellenőrző könyvébe.

Az első félév végén tanszaki hangversenyen adnak számot felkészültségükről a tantervi követelmények szerint.

Az év végi vizsga beszámoló formájában bizottság előtt történik, melynek eredménye a zeneiskolai bizonyítványban, valamint a haladási naplóban és az anyakönyvben is szerepel. A tanulók külön érdemjegyet kapnak hangszeres tudásukra és szorgalmukra.

Tanulóinknak lehetőségük van a nyilvános szereplésen való megmérettetésre, ezek értékelése szóban történik.

A magasabb évfolyamba lépés feltétele

Magasabb évfolyamba az a tanuló léphet, aki a tantestület véleménye alapján a tanév feladatait teljesítette, vizsgakötelezettségének eleget tett, és erről sikerét bizonyító osztályzatot kapott

Záróvizsga

"*A" tagozat*

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Bántai: Fuvolaetűdök III. kötet, vagy Köhler: Etűdök op. 33 no. II. kötet valamelyik darabja nehézségi szintjén).

- Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű (Marcello, Veracini, Telemann műveinek nehézségi szintjén).
- Egy karakterdarab, vagy XX. századi mű vagy kamaramű (Fauré, Doppler, Mező Imre, Szervánszky Endre műveiből).

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

"*B" tagozat*

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Köhler: Etűdök op. 33 no. III. 1-5., Andersen: 24 etűd fuvolára/l.; Hangversenyetűdök fuvolára c. gyűjtemény valamelyik darabja nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű (Handel: Hat szonáta , egy barokk triószonáta két tétele nehézségi szintjén).
- Egy XX. századi mű (Farkas: Bihari román táncok nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Tárgyi feltételek

Megfelelő alapterületű és belmagasságú, hangszigetelt, szellőztethető és jó megvilágítású terem, jól hangolt zongorával.

Legalább 3 db állítható magasságú kottaállvány és – lehetőleg a teljes alakot visszaadó – tükör.

Jó minőségű és állapotú, lehetőség szerint sima fejrésszel ellátott tanuló-hangszerek (zenei pályára készülő növendéknek a zeneiskola legjobb hangszerét kell biztosítani!).

A tanár részére –mint munkaeszköz- megfelelő minőségű hangszer álljon rendelkezésre.

Kisebb javítások elvégzéséhez szükséges eszközök a tanár számára: csavarhúzó, hangszerolaj, ragasztó, alátét, csipesz, púderpapír, stb. (A zeneiskola biztosítsa a hangszerek állandó karbantartását).

Metronóm, hangológép.

Zárható szekrény a fenti eszközök biztonságos tárolására.

Jól felszerelt, folyamatosan gyarapított könyv- és kottatár.

Magnetofon (külön mikrofonnal), esetleg videofelvételi lehetőség, a növendék produkciójának értékeléséhez.

Lemezjátszó, CD-lejátszó, videó, a fuvola szóló- és kamarazene-irodalmának művészi feltételei.

Klarinét Helyi tanterv

A tanszakra felvett tanulók zenei alapismeretének elsajátítatása, a hangszeren való jártasság és készségek megszereztetése.

Feladatok:

Ismertesse meg a növendékkel hangszere történetét, akusztikai sajátosságainak alapjait, a klarinétirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit, a klarinétcsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.
Alakítson ki
- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test- hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes kifejező klarinéthangot,
- differenciált hangindítást, elválasztást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót, laza, egyenleges ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv és ujjtechnikát, könnyed hangszerkezelést.

Gyakoroltasson rendszeresen
- tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció megtartásával,
- hangsorokat fokozatosan táguló hangterjedelemben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendéket a hangszer karbantartására.

Alapfok évfolyamainak elvégzése után „A” tagozaton a növendék
- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést, stb.

- e – f3 hangterjedelemben legyen képes a klarinét biztonságos megszólaltatására,
- tudjon valamennyi regiszterben dinamikailag árnyalt, kultúrált hangot képezni,
- alkalmazza játékban a hangindítás és elválasztás különböző módjait, ismerje az e-f3 hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat,
- törekedjék játékában a tiszta intonációra, javítsa tudatosan hangszere intonációs hibáit,
- rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,
- tudjon önállóan hangolni, legyen tisztában a klarinét transzponáló jellegével,
- legyen tisztában a náddal és a nádválasztással kapcsolatos alapvető tudnivalókkal,
- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető módjait, és végezze ezeket önállóan,
- tudjon folyékonyan kottát olvasni,
- ismerje a tanult anyagban előforduló ritmikai elemeket, ütemfajtákat, tempó- és karakterjelzéseket, dinamikai és egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására
- rendelkezzen a játszott anyagra vonatkozó formai ismeretekkel, ismerje az egyes tételtípusok jellegzetességeit,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek, nevét, a művek címét, tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő

hangszerkezeléssel, kotta és stílus hűen, értelmesen tagolva kifejezően szólaltassa meg.

Az alapfok „B” tagozat végén a növendék legyen képes
- e-g3 hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására,
- tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

dúr és moll skálák 4 , 4b előjegyzésig tercmenetekkel, hármashangzat-,
dominánsszeptim-, és szűkített szeptim felbontásokkal,
Jeanjean: Etűdök I/2. Jeanjean: egy szabadon választott etűd, az előbbitől eltérő stílusú,
az alábbi versenyművek bármelyikének lassú tétele:
Leopold Kozeluch: Esz-dur klarinétverseny
Tucek: B-dur klarinétverseny
Rösler-Rosetti: Klarinétverseny
Egy szabadon választott előadási darab, vagy koncert szélső gyors tétele, mely az
előbbitől eltérő stílusú.

Tananyag“A” tagozat

1. évfolyam.

Hangszeres és zenei ismeretek.
A hangszer részei, a nád beállítása, a légzés és a fúvóka és nád helyes megfúvása.
Egész, fél, negyed, nyolcad értékek, szünetjelek,
Éles ritmus, nyújtott, ritmus, szinkópa.
A dúr és moll érzet kialakítása, ismétlőjel, korona, levegővétel jele, dinamikai jelek!
2/4; ¾;, 4/4; ütem.
Hangszerkezelés fejlesztése

Légzés gyakorlása
A hangszer helyes tartása, befúvás, tisztán intonált hangok elérése az alsó regiszterben.
Dúr és moll (összhangzatos) 1 #; 1 b előjegyzésig.

Minimális követelmény

Jó befúvás, hangindítás
A G dúr, F dúr és összangzatos a-moll hangsorok játszása kotta nélkül.
Kovács Béla: Klarinétozni tanulok t. Gyakorlatai
Balassa-Berkes. Klar.iskola.
8-16 ütemes előadási darabok vagy népdalok játszása lehetőleg kísérettel.

Év végi beszámoló anyaga
Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül.
Két gyakorlat (minimális hangterjedelem teljes igénybevételével)
Két előadási db, lehetőleg kotta nélkül és kísérettel
Felhasználható irodalom:
Balassa: Klarinétiskola I.
Kovács: Klarinétozni tanulok I.
Rozanov: Klarinétiskola I

2. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek
Hangterjedelem bővítése kromatikusan c3-ig, esetleg D3-ig
A tizenhatod érték és szünetjele, triola.
3/8; 6/8; 9/8-os ütem, súlytalan átkötés
Dúr és moll hangsor szerkezete. Természetes, összhangzatos és dallamos moll különbségei, hármashangzat.
Hangszerkesztés fejlesztése
Légzéstechnika állandó tökéletesítése.
A kéztartás javítása.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármashangzatok 2 #; és 2 b előjegyzésig.
Társas zenélés; kiséretes darabok, duók, triók.

Minimális követelmény
Hangok olvasása és megértése a2-ig;
Hármashangzatok és felbontásaik ismerete 1 #; 1 b-ig.
Előjegyzés nélküli vagy 1 előjegyzésű gyakorlatok, fenti hangterjedelemben. Kovács T.
Klarinétozni Tanulok, /171; 1.182/ illetve Balassa-Berkes; Klarinétiskola T./144. nehézségi fok.
16-32 ütemes előadási db-ok kulturált hangon, tiszta intonációval, kísérettel, pl: Kis előadási db-ok; Mozart: Bourée. Handel; minuetto.

Év végi beszámoló anyaga:
Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül.
Két gyakorlat (minimálisan megkövetelt hangterjedelemben minél teljesebb
igénybevételével.
Két különböző karakterű előadási db kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

Felhasználható irodalom:
Balassa: Klarinétiskola I.
Balassa: Klarinétiskola II.
Kovács: Klarinétozni tanulok I.
Rozanov: Klarinétiskola I.

3. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek
Hangterjedelem bővítése kromatikusan f3-ig kisújj billentyűknél mindkét fogásvariáció alkalmazása.
A 2/2; 4/8; 5/8; 7/8; 5/4; és 6/4 ütem, változó ütem, alla breve
A kromatikus skála fogalma
Legegyszerűbb díszítések, rövid és hosszú előke, parántrilla.
A játékmód finomítása, staccato
Tempo T, Dal Segno.
A hangszerkesztés fejlesztése.
A légzés állandó javítása a megfelelő támasz kialakítása.
A regisztерváltások, finomítása,

Újjak megfelelő, határozott billentése
Dúr és moll hangsorok a tanult hangterjedelme alsó felső határáig 3 # ; 3 b hármashangzat, tercmenetek kotta nélkül.
A skálázás tempójának fokozása, különböző variációkkal, különböző kötésekkel.
A belső hallás fejlesztése. (intonáció és a karakter elképzelése a játék megkezdése előtt) Lapról játék az előző év anyaga nehézségi fokán.
Társas zenélés: kíséretes előadási db-ok, duók, triók.

Minimális követelmény:
A megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.
A hangok olvasása kromatikusan c3-ig.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok valamint hármashangzat felbontásaik megszólaltatása 2 # ; 2b-ig kotta nélkül.
Mérsékelt tempójú, egyszerű ritmusképletekből álló különböző karakterű gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása a fenti hangterjedelemben
Kovács: Klarinétiskola II/32. nehézségi fokán
Kiselőadási darabok; T/8; W.A, Mozart: Menüett
(klarinétmuzsika kezdőknek)
Az évvégi beszámoló anyaga.
Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül
Két különböző karakterű etüd
Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül
Felhasználható irodalom
Balassa: Klarinétiskola II.
Kovács: Klarinétozni tanulok II.
Rozanov: Klarinétiskola I, II.
Váczi: Újjgyakorlatok

4. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek
A klarinét kialakulása és szerepe a különböző zenei műfajokban.
A hangterjedelem bővítése 93-ig (a3-ig)
Kvintola, szaxtolaű
A négyeshangzatok fogalma, domináns és szűkített szeptimfelbontások.
További díszítések: trilla, utóka, mordent.
Rondóforma, variációs forma, szonátaforma.
A hangszerkezelés fejlesztése
A légzés-, nyelv- és újjtechnika területén szerzett ismeretek elmélyítése, tökéletesítése.
Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítása.
Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig 4 #; 4b előjegyzésig kotta nélkül; hármashangzat valamint domináns-, illetve szűkített szeptim- felbontásokkal tercmenetekkel
Az eddig szerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a művek előadásában.
Lapról játék, társas zenélés

Minimális követelmény:

Az eddig megszerzett ismeretek önálló alkalmazása.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete
Kromatikusan f3-ig, hármashangzatok és tercmenetek, kotta nélkül.
Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú művek megszólaltatása; Kovács; Klarinétozni tanulok II/13; 28; illetve. Balassa Klarinétiskola II/40; 56. nehézségi fokán.
Nagyobb terjedelmű db-ok tisztán intonálva a mű stílusában és hangulatában pl; Mozart; Románc; Wéber; Vadászkórus /kis előadási db-ok 1/19/

Évvégi beszámoló anyaga:
Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül.
Két különböző karakterű és tempójú etűd.
Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab, lehetőleg kotta nélkül.
Felhasználható irodalom
Balassa: Klarinétiskola II.
Kovács: Klarinétozni tanulok II.
Rozanov: Klarinétiskola I.; II.
Váczi: Újjgyakorlatok
Váczi: Hangsortanulmányok.

A tanszaki meghallgatás és az év végi beszámoló
A növendékek évente legalább egy alkalommal – a tanév végén - beszámolón vesznek részt. A tanár belátása szerint tanév közben tanszaki hangversenyeken és félévi meghallgatáson adnak számot az első félévben tanultakról.
A beszámoló anyaga: az ismert hangkészlet, illetve skála, etűdök és előadási darab. Az anyag az adott évfolyam minimális követelményének megfelelő, vagy azt meghaladó szintű legyen.

Értékelés
A hangszeres főtárgyórákon a tanuló teljesítményének értékelése folyamatosan, egyénre szabottan történik.
Minden hónap végén a tanulók osztályzatot kapnak a hangszeres előmenetelre és a szorgalomra külön-külön, melyek bekerülnek a haladási naplóba és a tanulók ellenőrző könyvébe.
Az első félév végén tanszaki hangversenyen adnak számot felkészültségükről a tantervi követelmények szerint.
Az év végi vizsga beszámoló formájában bizottság előtt történik, melynek eredménye a zeneiskolai bizonyítványban, valamint a haladási naplóban és az anyakönyvben is szerepel. A tanulók külön érdemjegyet kapnak hangszeres tudásukra és szorgalmukra.
Tanulóinknak lehetőségük van a nyilvános szereplésen való megmérettetésre, ezek értékelése szóban történik.

A magasabb évfolyamba lépés feltétele

Magasabb évfolyamba az a tanuló léphet, aki a tantestület véleménye alapján a tanév feladatait teljesítette, vizsgakötelezettségének eleget tett, és erről sikerét bizonyító osztályzatot kapott.
Az iskola igény szerint alap, illetve záróvizsgát szervez.
A vizsga anyaga:

Alapvizsga
"A " tagozat

- Két különböző karakterű etűd vagy technikai jellegű mű (Perényi Éva: Klarinétetűdök 60 -tól, Kovács Béla: Klarinétozni tanulok II: 13., 28. nehézségi szintjén).
- Két különböző stílusú és műfajú előadási darab, melyek közül az egyik lehet kamaramű is (Dancla: Románc [Perényi Éva- Perényi Péter: Repertoár 39.], Weber: Sonatina [Perényi Éva- Perényi" Péter: Repertoár 44], Haydn: Szent Antal korái [200 év klarinétmuzsikája] Barokk és klasszika, Mozart: Románc [Klarinétmuzsika 10.], Weber: Vadászkórus [Kis előadási darabok 19]; Ludwik Kurkiewicz L: 57., 72., 74., Kovács Béla: Klarinétozni tanulok II.: 15., 69., 84., Balassa György-Berkes Kálmán: Klarinétiskola II.: 13., 27., 28., 30., 74. nehézségi szintjén).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

"B" tagozat

- Két különböző karakterű etűd vagy technikai jellegű mű (Perényi Éva: Klarinétetűdök 86 -tól, Kovács Béla: Klarinétozni tanulok II.: 36., 46., 59., 75.; Jean-Jean I: 2. nehézségi szintjén).
- Két különböző stílusú és műfajú előadási darab, melyek közül az egyik lehet kamaramű is (Barmann: Románc, Debussy: Kis néger, Mozart: Sonatina, Mendelssohn: Dal szöveg nélkül, (Berkes: Előadási darabok klarinétra és zongorára II. kötetből a 9 -es), Donizetti: Concertino II. tétel, Glinka: Vocalise, Tucek: B-dúr klarinétverseny II. tétel, Leopold Kozeluch:

Esz-dúr Klarinétverseny II. tétel nehézségi szintjén; kamaraművek: Devienne: 6 duó, Kovács Béla: Klarinétozni tanulok II.: 72., 86., Balassa György-Berkes Kálmán II.: 31., 40., 55., Kocsár Miklós: Ungaresca nehézségi szintjén).
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

„A" tagozaton a növendék

- legyen képes e-g3 hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására,
- tudjon valamennyi regiszterben széles dinamikai határok közt mozgó, színes, telt, kifejező hangot játszani,
- alkalmazza önállóan a hangindítás, és hangelválasztás különböző módjait,
- ismerje az e-g3 hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat, tisztító- és trillafogásokat, a háromvonalas hangok fogáslehetőségeit,
- legyen képes a legmegfelelőbb ujjrend önálló megválasztására,
- rendelkezzék egyenletes, laza ujjtechnikával.
- legyen fogalma a klarinét történetéről, fizikai sajátosságainak alapjairól, irodalmáról, a különböző műfajokban betöltött szerepéről,
- rendelkezzen átfogó ismeretekkel a ritmikai elemekre, ütemfajtákra, tempó- és karakterjelzésekre stb. vonatkozóan,
- legyen képes új ismeretek önálló megszerzésére,
- legyen képes önállóan megválasztani az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközöket, és játékában alkalmazza ezeket,
- a játszott zenei anyagot kotta- és stílus hűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa

meg,

- legyen képes megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő

előadási darabok kamarazenei, illetve zenekari szólamok önálló, technikailag és

zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására,

- rendelkezzék koncentrálóképességgel, lapról olvasási készséggel, zenei képzelőerővel.
-

A továbbképző évfolyamok „B" tagozat végén /az „A" tagozat követelményein

felül/ a növendék legyen képes

- e-a3 hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására,

- tudatosan alkalmazni a helyes légzéstechnikát,

- hangsorokat játszani: valamennyi dúr és moll hangnemben hármas- és négyes hangzatfelbontásokkal,

hangközmenetekkel, valamint kromatikus skálát,

- kiegyenlített hangon játszani a különböző regiszterekben, kielégítő intonáció mellett.

Ismerje a különböző előadási jelek jelentését és tudja azokat megvalósítani a hangszerén.

Tudjon

- kielégítően transzponálni „A" klarinétra,

- jól lapról olvasni.

Rendelkezzék alapvető ismeretekkel a nádfaragásról.

TOVÁBBKÉPZŐ "A" TAGOZAT

A továbbképző évfolyamok eléréséig a növendékek tudásszintje között képességeik,

teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki.

Ezért a továbbképző évfolyamok feladatai nincsenek tanévekre bontva

5-8. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek:

Hangterjedelem további bővítése a a3-ig, esetleg még feljebb.

A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezett ismerete.

Transzponálás C-, illetve A klarinétra.

Improvizáció különböző műfajokban.

Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hiábit és tudatosítsa azokat.

Megfelelő nád kiválasztása, és a nád átalakításának legalapvetőbb szempontjai.

Hangversenyek látogatása, ismeretterjesztő könyvek olvasása.

Egy-egy klarinétra írott mű meghallgatása és elemző feldolgozása a tanár irányításával.

A hangszerkezelés fejlesztése.

Az alsó fokon megszerzett készségek állandó karbantartása, tökéletesítése

transzponálás.

A növendék önállóságának fejlesztése a felmerülő problémák megoldására, társas

zenélés.

Hangolás, tudaktos hangképzés Dúr és moll hangsorok, 7#; 7b-ig. teherbírás szerint,

kromatikus skálák és etüdök tempó fokozása.

Minimális követelmény

Hangok olvasása és fogásainak ismerete g3-ig.

Dúr és összahangzatos moll hangsorok 4 #; 4 b előjegyzésig, hármas- és

néagyeshangzat felbontásokkal tercmenetekkel kotta nélkül.

Különböző karakterű etüdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban.

Lassú-gyors szonáta-, koncert, tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab igényes előadása kísérettel. Pl: Telemann; Sonatina no3.

Debussy: A lenhajúlány; (Kocsis-Berkes; Későromantika)

Az év végi beszámoló anyaga

Egy etüd

Két különböző karakterű előadási darab kísérettel lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg növendék közreműködésével.

Felhasználható irodalom:

Balassa: Klarinétiskola II.

Kovács: Klarinétiskola II

Rozanov: KlarinétiskolaII.

Etüdök:

Balassa: Tanulmánygyűjtemény

Váczi: Technikai gyakorlatok

Váczi: Ujjgyakorlatok.

Jean-Jean: Progresszív és melodikus etüdök I-II.

Perényi: Etüdök

Hangsortanulmányok:

Kovács: Mindennapi skálagyakorlatok

Váczi: Hangsortanulmányok

A tanszaki meghallgatás és az év végi beszámoló

A növendékek évente legalább egy alkalommal – a tanév végén - beszámolón vesznek részt. A tanár belátása szerint tanév közben tanszaki hangversenyeken és félévi meghallgatáson adnak számot az első félévben tanultakról.

A beszámoló anyaga: az ismert hangkészlet, illetve skála, etűdök és előadási darab. Az anyag az adott évfolyam minimális követelményének megfelelő, vagy azt meghaladó szintű legyen.

Értékelés

A hangszeres főtárgyórákon a tanuló teljesítményének értékelése folyamatosan, egyénre szabottan történik.

Minden hónap végén a tanulók osztályzatot kapnak a hangszeres előmenetelre és a szorgalomra külön-külön, melyek bekerülnek a haladási naplóba és a tanulók ellenőrző könyvébe.

Az első félév végén tanszaki hangversenyen adnak számot felkészültségükről a tantervi követelmények szerint.

Az év végi vizsga beszámoló formájában bizottság előtt történik, melynek eredménye a zeneiskolai bizonyítványban, valamint a haladási naplóban és az anyakönyvben is szerepel. A tanulók külön érdemjegyet kapnak hangszeres tudásukra és szorgalmukra.

Tanulóinknak lehetőségük van a nyilvános szereplésen való megmérettetésre, ezek értékelése szóban történik.

A magasabb évfolyamba lépés feltétele

Magasabb évfolyamba az a tanuló léphet, aki a tantestület véleménye alapján a tanév

feladatait teljesítette, vizsgakötelezettségének eleget tett, és erről sikerét bizonyító osztályzatot kapott.

Az iskola igény szerint alap, illetve záróvizsgát szervez.

A vizsga anyaga:

Záróvizsga

"*A " tagozat*

- Két etűd, vagy technikai jellegű mű (Klosé: Karakterisztikus etűdök, Jean-Jean: Etűdök I. nehézségi szintjén);

- Két különböző stílusú és műfajú zongorakíséretes előadási darab, vagy kamaramű (Wagner: Adagio, Barat: Szláv dal, Donizetti: Concertino I-II. tétel, Niels Gade: Fantáziadarab op. 43., Bartók: Három csíkmegyei népdal, Draskóczy:
Korondi táncok; kamaraművek: Pranzer: 3 duó concertante, Pleyel: Duók: I -II., Devienne: Concertino 2 klarinétra és zongorára nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

"*B" tagozat*

- Két etűd, vagy technikai jellegű mű (Klosé: Napi gyakorlatok, Klosé Karakterisztikus etűdök, Jean-Jean: Etűdök II. nehézségi szintjén).

- Két különböző stílusú és műfajú zongorakíséretes előadási darab, vagy kamaramű (Danzi: Szonáta, Stamitz: Esz-dúr koncert, Weiner: Csűrdöngölő, Dimler: B-dúr klarinétverseny, Wasilenko: Keleti táncok, Weber: Variáció op. 33; kamaraművek: Kreutzef: Duók, Pleyel: Duók I-II., Pranzer: 3 duó concertante nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Tárgyi feltételek

Megfelelő alapterületű és belmagasságú, hangszigetelt, szellőztethető és jó megvilágítású terem, jól hangolt zongorával.

Legalább 2 db állítható magasságú kottaállvány és – lehetőleg a teljes alakot visszaadó – tükör.

Jó minőségű és állapotú tanuló-hangszerek (zenei pályára készülő növendéknek a zeneiskola legjobb hangszerét kell biztosítani!).

A tanár részére –mint munkaeszköz- megfelelő minőségű hangszer álljon rendelkezésre.

Kisebb javítások elvégzéséhez szükséges eszközök a tanár számára,a zeneiskola biztosítsa a hangszerek állandó karbantartását.

Metronóm, hangológép.

Zárható szekrény a fenti eszközök biztonságos tárolására.

Jól felszerelt, folyamatosan gyarapított könyv- és kottatár.

Magnetofon (külön mikrofonnal), esetleg videofelvételi lehetőség, a növendék produkciójának értéke

Hegedű tanszak

A program célja**:**

A tanuló életkori sajátosságait figyelembe véve, képességeinek fejlesztésével alakítson ki jártasságot a választott hangszeren.

Feladatai:

Ismertesse meg a növendékkel
a hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,
a hegedű akusztikai sajátosságait,
a hangszer hangolását,
a hangszer és a vonó felépítését, részeit,

a balkéz játékra és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,
a különböző ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,
a hegedűirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
a vonós hangszercsalád többi tagját.
Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

megfelelő vonókezelést, balkéz-technikát,
helyes test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező hegedűhangot,
differenciált hangindítást és hanglezárást,
laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
a kezek pontos összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen
hangsorokat és hangzatokat különböző vonás nemekkel valamennyi húron és fekvésben,
a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat**.**

Fordítson figyelmet
a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
a különböző vonás nemek elsajátítására,
a pizzicato-technikára, a pergő-technikára,
az üveghangok megszólaltatására,
a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések alkalmazására
a hangköz és akkordjáték sajátosságaira,
a lapról olvasási készség fejlesztésére,
a tudatos zenei memorizálásra,
a művek zeneileg igényes kidolgozására,
a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangolási és a legalapvetőbb hangszer-karbantartási feladatokra.

Követelmények:

Az alapfok évfolyamainak elvégzése végén „A" tagozaton a növendék ismerje
a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,
a fontosabb tempó- és karakterjelzéseket, valamint a dinamikára vonatkozó jeleket,
a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
a hangsorok előjegyzését és ujjrendjét,
a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,
a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést /dolce, espressivo stb./

a tanult anyagban előforduló tempó és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelzését,
a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes
a zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta- és stílus hűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni,
ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott, könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani,
szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni,
technikai eszközeit a stílusos és kifejező játék szolgálatába állítani,
tájékozódni, szabad fekvésváltással közlekedni a fogólapon, törekedve az igényes intonációra,
az alapvonások, valamint a dallamnak, a ritmusnak, a dinamikának megfelelő vonóbeosztás alkalmazására,
szép hangon való, karakteres előadásra,
a megismert mozgások, izomérzetek felidézésére, tudatos alkalmazásra,
Kottaolvasási észsége legyen olyan szintű, hogy belső elképzelés vezesse játékát.

A „B” tagozat végén /az „A” tagozat követelményein felül/ a növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

háromoktávos skála, akkordfelbontásokkal,
2 szabadon választott etűd,
1 versenyműű saroktétele,
1 barokk szonáta lassú és gyors tétele, vagy 1 lassú és 1 élénk tempójú előadási darab.

A választott etűdök tartalmazzanak egymástól eltérő technikai feladatokat.

TANANYAG

A tanterv alapja a 2011-es tanterv.

Az "A" tagozaton tanuló gyermekek a 6. zeneiskolai osztályhoz érve, tudásuk szerint szétszóródnak. Az értelmesebb, jobb mozgáskészségű gyermekek szép hangon, bátor mozgással hegedülnek, akár könnyebb koncert-tételt is. Önállóan tanulnak kamarazene-szólamokat. A gyengébb képességű (többnyire kevés szorgalmú) gyermekek annyit tudnak, amennyit az órákon meg tudnak tanulni, mindig igénylik a tanári segítséget.

Helyi sajátosság az évente megrendezett Karácsonyi hangverseny, illetve Jótékonysági gála. Ezekre a fellépésekre az alkalomhoz illő darabokat választunk.

A tananyagot a tantervi anyag alapján a következő módon osztjuk fel:

ALAPFOK „A” TAGOZAT

Hangszeres előképző évfolyam 1. 2.:

Gyermekdalok eljátszása: d-e-fisz-g-a (d-húr)és

a-h-cisz-d-e (a-húr) hangkészletben.

A tanszaki meghallgatás anyaga: összefoglaló óra.

Az év végi beszámoló anyaga: Egyéni fejlődéstől függően értékelhető keresztmetszet a hangszerkezelés alapelemeiről.

1. évfolyam

Dénes: Hegedűiskola I. f.

A tanszaki meghallgatás anyaga:

2 tanulmány a Hegedűiskolából.

Az év végi beszámoló anyaga:

2 különböző jellegű tanulmány a Hegedűiskolából és 2 zongorakíséretes darab.

A zeneművek nehézségi szintje pl. Haydn: Dalocska, Lully: Dal.

2. évfolyam

Dénes: Hegedűiskola II. füzet

A tanszaki meghallgatás anyaga:

2 zongorakíséretes mű, vagy duók a tanár kíséretével.

Az év végi beszámoló anyaga:

2 etüd és

2 zongorakíséretes darab.

A zeneművek nehézségi szintje pl. Bartók: Betyárnóta, Rameau: Rigaudon, Schubert: Német tánc

3. évfolyam

Sándor: Hegedűiskola III. f.

Természetesen a 3. osztályban elkezdjük a fekvésváltások tanítását (3. fekv. majd 2. fekv.) saját előgyakorlatokon, vagy a Dénes 3-4. füzet koncepciója alapján - akkor is, ha Sándor iskolát használunk.

A tanszaki meghallgatás anyaga:

2 zongorakíséretes mű, az egyik lehet kamarazene.

Az év végi beszámoló anyaga:

2 etűd és

2 zongorakíséretes mű, az egyik lehet kamarazene.

A zeneművek nehézségi szintje: pl. Járdányi: Magyar tánc, Stanley: Allegro grazioso, Handel: Gavotte.

4. évfolyam

Sándor: Hegedűiskola IV/a-IV/b.
Kayzer: I. (a technikailag könnyebb etűdökből válogatva)
A tanszaki meghallgatás anyaga:

2 zongorakíséretes mű, az egyik lehet kamarazene.
Az év végi beszámoló anyaga:
2 etűd és
2 zongorakíséretes mű (az egyik lehet kamarazene).

A zeneművek nehézségi szintje pl. Farkas: Régi magyar táncok, Steibelt: Uno ballo, Mozart: Andantino.

5. évfolyam

Sándor: Hegedűiskola V. f.
Kayzer: 1.
Dont: 1.
Dancla: op. 68. könnyebb gyakorlatai
A tanszaki meghallgatás anyaga:
2 zongorakíséretes mű (az egyik lehet kamarazene).
Az év végi beszámoló anyaga:
1 etűd
2 zongorakíséretes mű (az egyik lehet kamarazene is)
A játszandó művek nehézségi szintje pl. Bartók: Gyermekeknek, Pergolesi: Siciliano, Beethoven: Menüett.

6. évfolyam

Dancla: op. 68.
Mazas I. könnyebb gyakorlatokból válogatva
Kayzer II.
Dont II.

A tanszaki meghallgatás anyaga

A tanuló tanszaki hangversenyen kamarazenével vagy zongorakíséretes művel szerepeljen.
Az év végi beszámoló anyaga:
2 zongorakíséretes előadási darab (kamarazene is lehet).

Az „A”-tagozatos, továbbképzős tananyagot illetően a tanterv igen korrekt. Az anyagot nem adja meg évekre lebontva, hanem a fejlesztés lehetséges irányait és céljait fogalmazza meg. Itt már a középiskola mellett muzsikáló gyermek jelenik meg, és a hangszer oktatásában sokkal több kompromisszumra van szükség, s így ez a munka nem tudna meglenni egy merev tantervi követelményrendszerben.

ALAPFOK „B” TAGOZAT

„B” tagozat: tehetséggondozás.

"B" tagozatra általában a 3-4. évfolyamos hegedűsöket tesszük, de kivételes tehetségű gyermek 2. osztálytól is kerülhet a "B" tagozatra.

Alapelv: következetes, szigorú munka, a tantervi „B” tagozatos követelményrendszer és vizsgarendszer következetes betartása.

A továbbképző „B” tagozatos növendékei nem zenei jellegű közismereti tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét, hogy elkerüljék a korai pályaválasztást. Ebből következik, hogy számukra a zeneművészeti szakközépiskolák tanterve az irányadó.

Az alapvizsga „A” tagozat anyaga:

- Egy etűd (Dénes: V-VI. Hegedűiskola, vagy Dancla op. 68/2., 9., 14., vagy Dont op. 38, vagy Mazas: Études speciales op. 36. I/2., 8., 9. nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű előadási darab, koncert-tétel, vagy szonáta-tétel (Beethoven: Menuett és Trio, Rameau: Gavotte, Dancla: Variációk-sorozat, Vivaldi: G-dúr koncert I. tétel, Seitz: D-dúr koncert I. tétel, Corelli: e-moll, A-dúr szonáta nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani

Az alapvizsga “B” tagozat anyaga:

- Két különböző technikai követelményt tartalmazó etűd.
  A játék technikai biztonságának felmérésére (Dont op. 68/12., 15., Mazas: Études speciales op. 36. I/2., 7., 9., 15., 17., 18., Mazas: Études brillantes op. 36. II. nehézségi szintjén). = Karakteretűd a zenei kifejezés felmérésére (Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37, a könnyebbek szintjén).
- Egy előadási darab vagy barokk szonáta tételpár (lassú-gyors) (Boyce: Matelotte, Járdányi: Magyar tánc, Wieniawski: Kuyawiak nehézségi szintjén).
- Egy koncert- vagy szonáta-tétel (Komarovszkij: A-dúr koncert I. tétel, Vivaldi: a-moll Koncert I. tétel, Accolay: a-moll koncert, Seitz: g-moll koncert op. 12 no. 3 I. tétel, Dancla: Concert-solo op. 77 no. 2, 3, Telemann: A-dúr szonáta, Handel: E-dúr Szonáta nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A záróvizsga “A” tagozat anyaga:

Két különböző karakterű zongorakíséretes mű (barokk szonáta két tétele, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab), az egyik lehet kamaramű is (pl. Bartók: Hegedűduók). A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A záróvizsga "B" tagozat anyaga:

- Háromoktávos hangsortanulmány.
- Két etűd (Mazas: Études brillantes op. 36. II., Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37, Kreutzer: 42 gyakorlat, Rode: 24 Caprices/2., 7., 10. nehézségi szintjén).
- Barokk szonáta két tétele (Handel: g-moll, D-dúr, A-dúr szonáta nehézségi szintjén).
- Egy koncert-tétel, vagy előadási darab (Bach: a-moll, E-dúr, Haydn: C-dúr, Mozart: D-dúr - Adelaide, Beriot: a-moll op. 104 koncertek 1. tétele, Raff: Cavatine, Fiocco: Allegro, Beethoven: F-dúr románc, Weiner: Rókatánc nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani**.**

Ajánlott irodalom

Az előadási darabokat, illetve azok forrását a legkorábbi felhasználhatóság időpontjától jelöljük meg. Az ajánlott anyagból a növendékek tudásszintje szerint válogassunk.

Alapfok

1. évfolyam

Dénes – Kállai – Lányi – Mező: Hegedűiskola I. (zongorakíséretes melléklet)
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola I. (zongorakíséretes melléklet)
Zaharina: Előadási darabok
Balasy: Nyuszifüzetek
Papp L.: Csordapásztorok (duók) Z. 14093
Dénes – Mező: Kis előadási darabok Z. 4303
Lenkei: Hegedűmuzsika kezdőknek I. Z. 8307
Sándor: Hegedűmuzsika
Dénes – Réger – Németh: Hegedű ABC (zongorakíséretes melléklet)

2. évfolyam
Dénes – Lányi – Skultéty – Mező: Hegedűiskola II. (zongorakíséretes melléklet)
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola II. (zongorakíséretes melléklet)
Moffat: Alte Meister I.
Szervánszky: 10 könnyű hegedű – zongora darab
Szelényi: Előadási darabok I. Z. 2649
Koncertek „B" tagozatosok számára
Küchler: G-dúr concertino
Rieding: h-moll konce

3. évfolyam
Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Előadási darabok a Hegedűiskola III-IV. kötetéhez
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola III. (zongorakíséretes melléklet)
Moffat: Alte Geigenstücke
Bartók – Zathureczky: Gyermekeknek Z. 213
Baklanova: Szonatina, Allegro, Mazurka
Koncertek „B" tagozatosok számára
Vivaldi: G-dúr koncert (Felinski) op. 7 no. 2
Rieding: G-dúr koncert op. 54
Seitz: G-dúr koncert op. 13
Kühler: D-dúr koncert (Vivaldi-stílusban) op. 15
Huber: G-dúr concertino
Kamarazene
Hegedűduók kezdőknek (Vígh) Z. 8307
Régi kamarazene (Pejtsik – Szász): Duók, Triók Z. 7917, Z. 7916
Mozart: 12 könnyű duó K. 487
Bartók: Duók (válogatva)

4. évfolyam
Hegedűmuzsika II.
Szelényi: Előadási darabok II.
Farkas: Régi magyar tánco
Telemann: a-moll concertino
Koncertek „B" tagozatosok számára
Vivaldi: G-dúr koncert (Országh) Z. 2497
Huber: F-dúr concertino
Rieding: D-dúr koncert op.25

Kamarazene
Hegedűduók kezdőknek (Vígh) Z. 8307
Régi kamarazene (Pejtsik – Szász): Duók, Triók Z. 7917, Z. 7916

Mozart: 12 könnyű duó K. 487
Bartók: Duók válogatva
Pleyel: Duók op. 24
Gárdonyi: Könnyű hegedűduók Z. 3309

5. évfolyam
Előadási darabok a Hegedűiskola V-VI. kötetéhez (Dénes – Mező) Z. 7398
Lányi – Lenkei – Mező: Előadási darabok I-II. Z. 698
Moffat: Alte Meister II
Telemann: Szonatinák (A-dúr, F-dúr) Z. 12055
Koncertek „B" tagozatosok számára
Vivaldi: a-moll koncert op. 3 no.
Seitz: D-dúr koncert op. 15
Rieding: a-moll koncert op. 21
Dancla: Air varie op. 89 no. 3, 6
Járdányi: Concertino
Kamarazene
Mozart: Duók, triók (Peters)
Pleyel: Duók op. 24
Haydn: Trió Z. 4171
Bartók: Duók válogatva
A vonós kamarazene iskolája (Pejtsik) I-IV. Z. 13548-51
I. Négy évszázad könnyű triói
II. A barokk triószonáta
III. A klasszikus trió
IV. Könnyű klasszikus vonósnégyesek
A felsorolt kamaraművek játszhatók az 5-6. és a továbbképző évfolyamokban is.

6. évfolyam
Corelli: Szonáták op. 5
Handel: Szonáták
Torelli: Concerto két hegedűre
Vivaldi: D-dúr, g-moll koncertek
Nardini: e-moll koncert
Haydn: G-dúr koncert no. 2

Mozart: F-dúr kis koncert
Viotti: G-dúr koncert no. 23
Seitz: g-moll koncert op. 12 no. 3
Dancla: Concert-solo op. 77 no. 1, 2
Accolay: a-moll koncert op. 104
Komarovszkij: e-moll koncert
Weiner: Rókatánc
Továbbá: előadási darabok a „Remekművek" gyűjteményéből és az 5. évfolyamban felsorolt kamaraművek.

A magasabb évfolyamba lépés feltétele

Magasabb évfolyamba az a tanuló léphet, aki a tantestület véleménye alapján a tanév feladatait teljesítette, vizsgakötelezettségének eleget tett, és erről sikerét bizonyító osztályzatot kapott.

Értékelés

A hangszeres főtárgyórákon a tanuló teljesítményének értékelése folyamatosan, egyénre szabottan történik.Minden hónap végén a tanulók osztályzatot kapnak a hangszeres előmenetelre és a szorgalomra külön-külön, melyek bekerülnek a haladási naplóba és a tanulók ellenőrző könyvébe.Az első félév végén tanszaki hangversenyen adnak számot felkészültségükről a tantervi követelmények szerint.

Az év végi vizsga beszámoló formájában bizottság előtt történik, melynek eredménye a zeneiskolai bizonyítványban, valamint a haladási naplóban és az anyakönyvben is szerepel. A tanulók külön érdemjegyet kapnak hangszeres tudásukra és szorgalmukra.

Tanulóinknak lehetőségük van a nyilvános szereplésen való megmérettetésre, ezek értékelése szóban történik.

A program követelményei a továbbképző évfolyamok elvégzése után:
„A” tagozaton:

A növendék legyen képes:

szép hangon kifejezően koncertet, szonátákat, előadási darabokat eljátszani,
gazdagabb hangszínek és karakterek megvalósítására, gyors tempójú, technikailag nehezebb művek eljátszására,
a stílusnak és karakternek megfelelő vonás nemek, a célszerű ujjrendek megválasztására
igényes intonációra, az előforduló dinamikai fokozatok természetes hangképzéssel való megszólaltatására,
előadási darabokat, kamaraműveket, zenekari szólamaikat önállóan is megtanulni.

Bővítse repertoárját.
Lapról játéka olyan fokú legyen, hogy képes legyen beilleszkedni a társas muzsikálásba.

Továbbképző „B” tagozat végén /az „A” tagozat követelményein felül/

A növendék legyen képes

természetes, oldott hangszerkezelésre,
az egész fogólapot uralni,
a tiszta intonáció érdekében érzékeny billentésre, folyamatos, könnyed fekvésváltásra,
a különböző skálákat 3 – esetleg 4 oktávon keresztül akkordfelbontásokkal, tisztán, ritmikusan, élénk tempóban játszani,
differenciált vibrato alkalmazására,
a jobb és bal kéz játszómechanizmusának összehangolására,
az alapvonások – legato, détaché, martelé, spiccato, staccato – alkalmazására,
dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre.

Rendelkezzék
igényes, fejlett hallással, kontrolláló képességgel,
biztos memóriakészséggel,
koncentrálóképességgel,
megfelelő lapról olvasási készséggel.

TOVÁBBKÉPZŐ ÉVFOLYAMOK

A 6. évfolyam anyaga felhasználható.

Kamarazene

A vonós kamarazene iskolája (Pejtsik) I-IV. Z. 13548-51

Régi kamarazene (Pejtsik – Szász): Duók, Triók (válogatva) Z. 7917, Z. 7916

Leclair: Duók

Haydn: Triók

Bartók: Duók

Szokolay: Magyar gyermekdalok két és három hegedűre Z. 7254

„A" TAGOZAT

7. évfolyam

Vivaldi: G-dúr, g-moll, a-moll koncertek

Haydn: G-dúr koncert no. 2

Rieding: D-dúr koncert op. 5

Járdányi: Concertino

Handel: E-dúr, F-dúr szonáta

Corelli: e-moll szonáta op. 5

Telemann: D-dúr, A-dúr szonatina Z. 12055

Haydn: Menüettek

Vivaldi: Siciliano

Weiner: Rókatánc

Bartók: Duók

8. évfolyam

Vivaldi: g-moll koncert

E-dúr koncert op. 3

d-moll kettősverseny

a-moll kettősverseny

Bach: a-moll koncert I.

E-dúr koncert

Nardini: e-moll koncert E.R. 786

Stamitz: B-dúr koncert I.

Viotti: G-dúr koncert no. 23

Corelli: A-dúr szonáta

Handel: F-dúr, g-moll szonáta

Tartini: B-dúr szonáta

Veracini: Largo

Wieniawski: Kuyawiak

Bartók: Duók

Járdányi: Magyar tánc

Remekművek (válogatva a sorozatból)

9. évfolyam

Vivaldi: a-moll kettősverseny

Bach: a-moll koncert no. 1

E-dúr koncert no. 2

Mozart: D-dúr (Adelaide) koncert ED 2290

Rode: B-dúr, e-moll koncert

Beriot: a-moll koncert

Bach: E-dúr partita (egyes tételek)

Handel: D-dúr, A-dúr szonáta

Tartini: F-dúr szonáta

Beethowen: F-dúr románc

Fiocco: Allegro

10. évfolyam

Bach: E-dúr koncert

Haydn: C-dúr koncert

Bach: a-moll kettősverseny

Beriot: G-dúr koncert

Kabalevszkij: C-dúr koncert op. 48

Bach: Hegedű-zongora szonáták

A magasabb évfolyamba lépés feltétele

Magasabb évfolyamba az a tanuló léphet, aki a tantestület véleménye alapján a tanév feladatait teljesítette, vizsgakötelezettségének eleget tett, és erről sikerét bizonyító osztályzatot kapott.

Értékelés

A hangszeres főtárgyórákon a tanuló teljesítményének értékelése folyamatosan, egyénre szabottan történik.

Minden hónap végén a tanulók osztályzatot kapnak a hangszeres előmenetelre és a szorgalomra külön-külön, melyek bekerülnek a haladási naplóba és a tanulók ellenőrző könyvébe.

Az első félév végén tanszaki hangversenyen adnak számot felkészültségükről a tantervi követelmények szerint.

Az év végi vizsga beszámoló formájában bizottság előtt történik, melynek eredménye a zeneiskolai bizonyítványban, valamint a haladási naplóban és az anyakönyvben is szerepel. A tanulók külön érdemjegyet kapnak hangszeres tudásukra és szorgalmukra.

Tanulóinknak lehetőségük van a nyilvános szereplésen való megmérettetésre, ezek értékelése szóban történik.

Az alapvizsga „A” tagozat anyaga:

- Egy etűd (Dénes: V-VI. Hegedűiskola, vagy Dancla op. 68/2., 9., 14., vagy Dont op. 38, vagy Mazas: Études speciales op. 36. I/2., 8., 9. nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű előadási darab, koncert-tétel, vagy szonáta-tétel (Beethoven: Menuett és Trio, Rameau: Gavotte, Dancla: Variációk-sorozat, Vivaldi: G-dúr koncert I. tétel, Seitz: D-dúr koncert I. tétel, Corelli: e-moll, A-dúr szonáta nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani

Az alapvizsga “B” tagozat anyaga:

- Két különböző technikai követelményt tartalmazó etűd.

A játék technikai biztonságának felmérésére (Dont op. 68/12., 15., Mazas: Études speciales op. 36. I/2., 7., 9., 15., 17., 18., Mazas: Études brillantes op. 36. II. nehézségi szintjén). = Karakteretűd a zenei kifejezés felmérésére (Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37, a könnyebbek szintjén).
- Egy előadási darab vagy barokk szonáta tételpár (lassú-gyors) (Boyce: Matelotte, Járdányi: Magyar tánc, Wieniawski: Kuyawiak nehézségi szintjén).
- Egy koncert- vagy szonáta-tétel (Komarovszkij: A-dúr koncert I. tétel, Vivaldi: a-moll Koncert I. tétel, Accolay: a-moll koncert, Seitz: g-moll koncert op. 12 no. 3 I. tétel, Dancla: Concert-solo op. 77 no. 2, 3, Telemann: A-dúr szonáta, Handel: E-dúr Szonáta nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A záróvizsga “A” tagozat anyaga:

Két különböző karakterű zongorakíséretes mű (barokk szonáta két tétele, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab), az egyik lehet kamaramű is (pl. Bartók: Hegedűduók). A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A záróvizsga "B" tagozat anyaga:

- Háromoktávos hangsortanulmány.
- Két etűd (Mazas: Études brillantes op. 36. II., Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37, Kreutzer: 42 gyakorlat, Rode: 24 Caprices/2., 7., 10. nehézségi szintjén).
- Barokk szonáta két tétele (Handel: g-moll, D-dúr, A-dúr szonáta nehézségi szintjén).
- Egy koncert-tétel, vagy előadási darab (Bach: a-moll, E-dúr, Haydn: C-dúr, Mozart: D-dúr - Adelaide, Beriot: a-moll op. 104 koncertek 1. tétele, Raff: Cavatine, Fiocco: Allegro, Beethoven: F-dúr románc, Weiner: Rókatánc nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani**.**

Tárgyi feltételek

Megfelelő akusztikájú és méretű, hangszigetelt, szellőztethető tanterem, ellátva jó zongorával vagy pianínóval, állítható zongoraszékkel és lehetőleg a teljes alakot visszaadó tükörrel.

Hangszerállomány: megfelelő számú, méretű, jó minőségű hegedű.

Húrkészlet: hangszerenként évente egy-két garnitúra.

Gyanta.

Kottatartó.

Metronóm.

Kottaállomány: a tantervben felsorolt művek kottái (lehetőleg több példányban).

NÉPTÁNC TANSZAK

AZ ALAPFOKÚ NÉPTÁNCOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

A néptánc közérthetősége révén felbecsülhetetlen mértékű segítséget jelent a kultúrák közti kapcsolatteremtésben és az egészséges emberi kapcsolatok kialakításában. Oktatása elősegíti néphagyományunk megismerését, tovább éltetését és újraalkotását, kulturális örökségünk megbecsülését. A kárpát–medencei tánchagyomány sokszínűsége tükröződik vissza az alapfokú művészetoktatás tantervében. A tanórai keretek mellett fontos szerepet játszik a tánc színpadi megjelenítése is, amely egyrészt a művészi megtapasztalás élményét teszi lehetővé a tanulók számára, másrészt kulturális szerepvállalása révén a nagyközönség számára is hozzáférhetővé teszi táncos hagyományainkat.
A néptáncoktatás célrendszerében jelentős szemléletmód-változás következett be, középpontba került a tanulók technikai felkészültségének megalapozása, amely során alkalmassá válnak a különböző táncok újraalkotására, szabad és kötött formákban történő megjelenítésére. Előtérbe került a helyi táncanyag, tánchagyomány tanításának elsődlegessége, amely végigkísérheti az egész oktatási folyamatot. Nagyobb szabadságot biztosít a pedagógus számára a képzés megtervezésében, ugyanakkor biztosítja az intézmények közötti átjárhatóságot. A spirális elrendezés elősegíti, hogy a különböző képességű tanulók a képzési szintek végére azonos módon rendelkezzenek az elvárt ismeretekkel, képességekkel, kompetenciákkal, megteremti az összevont osztályokban történő oktatás kereteit, lehetőségét.
A néptánc oktatása során a kulturális értékek közvetítése nem elsősorban a képességek függvénye, hanem a képességek fejlesztésének lehetséges színtere. Lehetővé teszi mindenki számára – beleértve a kisebbségeket valamint a hátrányos

helyzetű gyermekeket is – az önkifejezés és azonosulás esztétikai útjának elérését, segítve ezzel a személyes kreativitás kibontakozását és az egyéniség fejlődését.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tantárgyak:

- Főtárgy:
  - Népi játék (1–2. előképző évfolyamon)
  - Néptánc (1–6. alapfokú és a 7–10. továbbképző évfolyamon)
- Kötelező tantárgy:
  - Folklórismeret (3–6. alapfokú évfolyamon)
  - Tánctörténet (9–10. továbbképző évfolyamon)
- Kötelezően választható tantárgyak az összevont osztályokban:
  - Folklórismeret
  - Tánctörténet
- Választható tantárgyak:
  - Népi játék (1–2. előképző évfolyamon)
  - Néptánc (1–6. alapfokú és a 7–10. továbbképző évfolyamon)
  - Népzenei alapismeretek (1–6. alapfokú és a 7–10. továbbképző évfolyamon)
  - Táncjelírás–olvasás (9–10. továbbképző évfolyamon)

A képzés ideje: 12 év

Évfolyamok száma: 12

Tanórák időtartama: 45 perc

Heti óraszám:

- Előképző 2 x 45 perc
- alapfok 5 x 45 perc
- továbbképző 5 x 45 perc

ÓRATERV

Tantárgy		*Évfolyamok*											
		Előképző		Alapfok						Továbbképző			
		1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	Népi játék	2	2										
	Néptánc			4	4	4	4	4	4	4	4	3	3
Kötelező tantárgy	Folklórismeret					1	1	1	1				
	Tánctörténet											1	1
	Folklórismeret			1*	1*								

Kötelezően választható tantárgy													
	Tánctörténet									1*	1*		
Választható tantárgyak	Népi játék	2	2										
	Néptánc									1*	1*		
	Népzenei alapismeretek			1*	1*								
	Táncjelírás- olvasás											1	1
Összesen		4	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5

*

Összevont osztályok esetében:

- Alapfok 1.-2.-3. osztályok, Alapfok 2.-3. osztályok, Alapfok 2.-3.-4. osztályok összevonása esetén kötelező tantárgy (folklórismeret),
- Továbbképző 7.-8.-9. osztályok, Továbbképző 8.-9. osztályok, Továbbképző 8.-9.-10. osztályok összevonása esetén kötelező tantárgy (Tánctörténet),
- Egyéb esetben választható tantárgy (Alapfok 1.-2. évfolyamon népzenei alapismeretek; Továbbképző 7.-8. évfolyamon néptánc).

* Nem összevont osztályok esetében:

- választható tantárgy (Alapfok 1.-2. évfolyamon népzenei alapismeretek; Továbbképző 7.-8. évfolyamon néptánc).

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá

Vizsga tantárgyak

Művészeti alapvizsga
Néptánc
Folklórismeret
Művészeti záróvizsga
Néptánc
Tánctörténet

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként, illetve párban – helyezést ért el

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja (ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő)

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette

A NÉPTÁNCOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

A néptánc tanszak célja a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődés kialakítása és elmélyítése, hagyományaink, kulturális örökségünk továbbéltetése, a mozgáskultúra megalapozása és fejlesztése, a tánc, mint a közösségteremtés és közösségformálás lehetséges eszközének értelmezése.

Kiemelt kompetenciák a néptánc területén

Szakmai kompetenciák

A táncos képességek – készségek – jártasságok kialakítása és fejlesztése
A hagyományos népi játékmód ismerete
Korszerű szemléletmód kialakítása a népi kultúra–népélet összefüggő rendszerének értelmezéséhez
A tánc általánosan jellemző vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása
A zenéhez igazodó, alkalmazkodó táncos mozgás kialakítása
Az improvizáció és a táncszerkesztés törvényszerűségeinek, szabályainak az életkori sajátosságoknak megfelelő ismerete és tudatos alkalmazása

A térforma, stílusérzék és mozgásmemória fejlesztése, az alakzatok, formák gyakorlati alkalmazása
A táncokhoz kapcsolódó énekek, zenei kíséretek, jellemző viseletek, szokások és a társasági táncélet alkalmainak megismerése
A színpad általános törvényszerűségeinek megismertetése
Előadói táncos magatartás kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően
A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak és művészeti alkotásainak megismerése

Személyes kompetenciák

Az esztétikai érzék fejlesztése
A rendszeres és következetes kitartó munkára nevelés
Nyitottságra, valamint a múlt és a jelen értékeinek befogadására nevelés
Folyamatos ismeretbővítésen keresztül a szintetikus látásmódra való nevelés
A vizuális memória és a képzelőerő fejlesztése
A kreativitás és a testi–lelki állóképesség fejlesztése
A kommunikáció verbális és nonverbális módjainak alkalmazása

Társas kompetenciák

A közösségi alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránti fogékonyság kialakítása
A másság elfogadásának képessége
Az önálló döntéshozatal képessége
Kezdeményezőkészség, egyéni feladat– és szerepvállalás
A kapcsolatteremtő képesség fejlesztése
A szabálytudat kialakítása
A csoportnorma kialakítása
A segítő életmódra nevelés s a szociális érzékenység fejlesztése
A közösségi szemlélet kialakítása
A környezet megóvásának fontossága
Az egészséges életmód igénye

Módszerkompetenciák
Az ismeretbefogadás képességének fejlesztése
Az intelligens tudás megszerzésére irányuló igény kialakítása
Az összefüggések megértésére, a következtetések levonására irányuló fejlesztések
Az ismeretek alkalmazásának, újrafogalmazásának képessége
A kreatív alkotói folyamatokban való részvétel igényének kialakítása
A hatékony önálló tanulásra nevelés
Az alkalmazott tudás kialakítása, a képzés során elsajátított ismeretek alkalmazása más környezetben is
A tehetség azonosítása, tehetséggondozás, mentorálás, nyomon követés

TANANYAG

Népi játék

A képzés elemi szinten járuljon hozzá a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményező készségének, kulturális tudatosságának, általános műveltségének fejlesztéséhez. Elsődleges feladat az önfeledt játék megvalósítása, a játékszabály megismerése, a játéköröm megélése.
Intézményünkben a művészetoktatás során kívánjuk településünk néphagyományait továbbörökíteni. A népi játék tantárgy keretében többségében helyi gyermekjátékokat oktatunk, szem előtt tartva a tantárgy képességfejlesztő funkcióját. Az előképző évfolyamok zárásakor bemutatott színpadi produkciók segítségével a közösség is megismerkedhet Földes még élő, vagy gyűjtésekből rekonstruált népi játékaival.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- Alapvető mozdulattípusok fejlesztése a játéktevékenység során:
  - lépés-futás-ugrás
  - nyitott és zárt pozíciók
- A ritmus–tér–térforma fogalmainak kialakítása
- Az ugrás és forgás technikai előkészítése
- A tanuló mozgáskészségének, önfegyelmének, kommunikációs képességének, éneklési készségének, játékbátorságának, szabálytudatának fejlesztése
- A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása
- A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elősegítése
- A szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag:

- A játékműveltség felmérése
- A népi játékokhoz szükséges mozgások, ritmusok, terek, térformák megismertetése
- Az alapvető mozdulattípusok
- Játéktípusok (sport–küzdő karakterű népi játékok, énekes–táncos gyermekjátékok)
- Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok
- Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)
- Irányok, alakzatok (előre–hátra, jobbra–balra, lent–fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)
- Játékfűzések (Földes és környéke valamint a hajdúság játékkincséből)

Követelmények:

- A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, játékfűzéseket
- A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra, a játéktevékenységre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A mozgáskészség, alapvető kombinációs képesség fejlesztése a mozgás– és játéktevékenység során
- A ritmus–tér–térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- Az ugrás és forgástechnika fejlesztése
- A játékműveltség, játékbátorság, szabálytudat, önfegyelem és kezdeményezőképesség fejlesztése
- A kommunikációs és éneklési képesség fejlesztése, a verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának kialakítása
- A kreatív játékos tevékenység valamint a mozgásos és verbális önkifejezés ösztönzése, a közösségépítés megvalósítása, a szocializációs folyamatok fejlesztése
- Színpadi bemutatkozásra való felkészülés rendjének elsajátítása (kisebb intézményi és községi rendezvényeken való részvétel során)

Tananyag:

- Az alapvető mozdulattípusok variációs lehetőségeinek valamint az ugrás típusainak megismertetése
- Az improvizációs tevékenység előkészítése, a játékismeret bővítése
- Játéktípusok (sport–küzdő karakterű népi játékok, énekes táncos gyermekjátékok)
  - Hortobágyi eszközös játékok
- Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok
- Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)
- Irányok, alakzatok (előre–hátra, jobbra–balra, lent–fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)
- Játékfűzések (Földes és környéke valamint a hajdúság játékkincséből)

Követelmények:

- A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket
- A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra és a játéktevékenységre a variációk során is.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök listája:

- 1 db tábla
- 1 db Magyarország néprajzi térkép
- Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal
- Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor
- A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok
- Néprajzi kézikönyvek, lexikonok, videó és/vagy DVD filmek
- A tanulólétszámnak megfelelő, a tanévzáró bemutatókhoz szükséges, megfelelő népviseletek, lábbelik.

Néptánc

A néptáncoktatás tantervi programja lehetővé teszi a tanulók kompetenciaalapú fejlesztését. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenységek és művészetek iránt, fejleszti a kapcsolatépítést az emberekkel, az időgazdálkodást, fejleszti a tanulók megérző képességét, intuícióját, kreativitásukat, improvizációs képességüket, készségüket. Fejleszti a tanulók szocializációs, kommunikációs készségét, kezdeményező készségét, kulturális tudatosságát, általános műveltségét. Lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskultúrájának sokoldalú fejlesztésére, fizikai állóképességük, ügyességük, cselekvő biztonságuk, ritmusérzékük, hallásuk, tér– és formaérzékenységük fejlesztésére, gazdagítására.

Figyelembe veszi az egyéni adottságokat, az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat. Alkalmazkodik a helyi igényekhez és hagyományokhoz. Rugalmassága révén hozzájárul a speciális képzési rendszerekben, összevont osztályokban történő oktatás megvalósításához, lehetőséget teremt a különböző életkorban a képzésbe bekapcsolódó tanulók számára az életkornak megfelelő szintű képzés megvalósítására.
Célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével, megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára az életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra, műveltség megszerzésére.
Az intézményben működő tánccsoportok lehetőséget biztosítanak a Földes szűkebb és tágabb régiójában megrendezésre kerülő rendezvényeken történő bemutatkozásra. A néptánc előadások számos olyan rendezvény programjában szerepelnek, melyek fő profilja nem a népi kultúra terültére esik.
A táncelőadások a helyi előadásokon keresztül a község lakosságának szórakoztatását, más városokban (külföldön is) pedig Földes fiatalságának és kulturális értékeinek reprezentációját szolgálják.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ugrástechnikák fejlesztése, a népijáték–ismeret bővítése, az alapvető táncos alakzatok fogalmi rendszerének kialakítása és alkalmazása
- A ritmus–tér–térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- A játék központi szerepének megtartása
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A játékbátorság, a kezdeményezőkészség, az improvizációs készség, a ritmuskészség és a mozgáskoordináció fejlesztése
- Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása

Tananyag:

- Táncelőkészítő gimnasztika
- Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok
- Énekes–táncos népi gyermekjátékok: (szerepjátékok, párválasztó játékok) a páros tánc előkészítése
- Polgári táncok: páros és kiscsoportos formában táncolt énekes táncok a nyugati és középső dialektus területéről. Tánc közbeni szabályok alkalmazása.
- Táncgyakorlat:
    - Az ugrós és a csárdás tanítását előkészítő táncos mozdulatok megismertetése
    - Ugrós táncok előkészítése csoportos formában
    - Csárdás motívumok (egylépéses, kétlépéses, tovahaladó) csoportos formában

- Eszközhasználat előkészítése (babzsák, karika, ugrálókötél, bot, üveg)
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga

Koreográfia: népi gyermekjáték vagy népi gyermekjáték és tánc (ugrós etűd vagy polgári táncok)
Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, 2/4–es lüktetés
Népi ének: a választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok, a nyugati és középső dialektusból választott polgári táncokhoz kapcsolódó dalok.
Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései
Hagyományőrzés: saját táncrégió gyermekjátékai és táncai. A térségben gyűjtött polgári táncok (gólyás tánc, táncos csúfolódók), hortobágyi kanásztánc alapmotívumai.

Követelmények:

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket és játékszabályokat, az ugrós és a csárdás technikai elemeit, a tánc közbeni eszközhasználatot. A tanuló legyen képes a játéktevékenységre, együttműködésre, feladatvállalásra, a tánctechnikai elemek alkalmazására, improvizációra, a rövid táncetűd folyamatainak felidézésére, koreográfia bemutatására, a ritmikai gyakorlatok megvalósítására.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ugrások különbözőségeinek, hasonlóságainak összevetése
- A fizikai kontaktus megteremtésének elősegítése
- A csárdás mozgáselemeinek előkészítése
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak felfedezése, alkalmazása
- Ritmus–tér–térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- A játékbátorság, a kezdeményezőkészség, az improvizációs készség, a ritmusérzék, a hallás, a ruganyosság, a térdhasználat, a kapcsolatteremtő képesség és az eszközhasználat fejlesztése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása

Tananyag:

- Táncelőkészítő gimnasztika
- Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás) lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, eszközhasználat, csapások, gesztusok
- Énekes–táncos népi gyermekjátékok: a játékismeret bővítése, a játék központi szerepének megtartása, (szerepjátékok, párválasztó játékok) kör és páros tánc előkészítése
- Polgári táncok: páros és kiscsoportos formában táncolt énekes táncok az erdélyi dialektus területéről. Tánc közbeni szabályok alkalmazása.
- Táncgyakorlat:
  - Az ugrástechnikáknak, a súlyvétel lehetőségeinek, az ugrós táncelemeknek és az összekapaszkodási módoknak a megismertetése
  - Sárközi, mezőföldi vagy somogyi ugrós egyéni, páros és csoportos motívumok, táncfolyamatok
  - Sárközi, mezőföldi vagy somogyi eszközös táncok
  - Csárdás motívumok (egylépéses, kétlépéses) páros formában

Koreográfia: népi gyermekjáték és tánc és/vagy ugrós–eszközös táncok
Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a duda, a hosszúfurulya
Népi ének: a Dunai táncdialektusból választott tánchoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok, az erdélyi dialektusból választott polgári táncokhoz kapcsolódó dalok.
Táncfolklorisztika: az ugrós tánctípus fogalma, formai lehetőségei, összekapaszkodási módok, a tánctípus főbb jellemzői.
Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok
Hagyományőrzés: a saját táncrégió gyermekjátékai és táncai

Követelmények:

A tanuló ismerje a tanult táncanyagot, az énekes táncos gyermekjátékok cselekményét, szövegét és dallamát, a tánc közbeni eszközhasználatot.
A tanuló legyen képes a közösségen belüli aktív tevékenységre, a tanult táncanyag újraalkotására, improvizációra, a tanult koreográfia bemutatására, a ritmikai gyakorlatok megvalósítására, a tanórákon megfelelő fizikai és szellemi erőnléttel való részvételre.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- A ritmus–tér–térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- Az ritmikai, plasztikai, dinamikai fogalmak kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően
- Az ugrós tánc ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek, a táncszerkesztés elveinek és a táncok elnevezésének megismertetése az adott tájegység illetve funkció szerint
- A gesztusmozdulat fogalmának kialakítása
- Az eszközhasználat lehetőségeinek bővítése
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag:

- Táncelőkészítő gimnasztika
- Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás) lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros fogás, kargesztusok, térirányok gyakorlatai, csapások, gesztusok
- Énekes–táncos népi gyermekjátékok: a játékismeret bővítése, a játék központi szerepének megtartása (szerepjátékok, párválasztó játékok) a kör– és páros táncok előkészítése
- Táncgyakorlat:
    - Sárközi, mezőföldi vagy somogyi ugrós–eszközös táncok közül választott tánc elmélyítése, a tananyag bővítése
    - Hajdúsági csárdás (nagyiváni, nádudvari, mikepércsi csárdás) bevezetése
    - Hajdúsági verbunk (nagyiváni, tiszapolgári vagy derecskei verbunk) előkészítése, a választott verbunk és csárdás elemeinek, a jellegzetes összekapaszkodási módoknak a megismerése
    - Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga

Koreográfia: az ugrós–eszközös vagy a csárdás-verbunk táncanyagából

Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a hangszerek funkciója, játékmódja, jellegzetes hangszer együttesek
Népi ének: a választott tánchoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok
Táncfolklorisztika: az ugrós tánc fejlődése, formái, a csárdás jellemző vonásai, a tánctípus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere. Részvétel a helyben megrendezésre kerülő táncalkalmakon (pl.: Kárpát Medencei Vőfélytalálkozó)
Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései. Hortobágyi pásztorkultúra jellemző viseletei
Hagyományőrzés: a saját táncrégió gyermekjátékai és táncai

Követelmények:

A tanuló ismerje a választott ugrós, verbunk és csárdás elemeit, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését.
A tanuló legyen képes az ugrós és eszközös ugrós valamint csárdás elemekből csoportosan és párban történő improvizációra, a tánctípus fogalmának meghatározására, a tájegységek, falvak földrajzi meghatározására.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- A körtáncok technikai előkészítése
- A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása

- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag:

- Táncelőkészítő gimnasztika
- Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások, gesztusok (kar, láb)
- Táncgyakorlat:
    - Sárközi, mezőföldi vagy somogyi ugrós–eszközös táncok közül választott tánc elmélyítése, a tananyag bővítése
    - Hajdúsági csárdás (nagyiváni, nádudvari, mikepércsi csárdás) ismeretének bővítése, ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek megismertetése
    - Hajdúsági verbunk (nagyiváni, tiszapolgári vagy derecskei verbunk) bevezetése
    - Ismerkedés a Déli körtánc dialektussal
    - Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga

Koreográfia: az ugrós–eszközös vagy a csárdás-verbunk táncanyagából

Zenei ismeretek: a Tiszai dialektus jellegzetes hangszerei (cimbalom, klarinét, tekerõ) parasztbanda, cigánybanda, a hangszerek funkciói, játékmódja, 4/4–es lüktetés, nyújtott ritmus, éles ritmus
Népi ének: a választott csárdásokhoz, verbunkokhoz és karikázókhoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok
Táncfolklorisztika: a csárdás fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánctípus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere. Részvétel a helyben megrendezésre kerülő táncalkalmakon (pl.: Kárpát Medencei Vőfélytalálkozó)
Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai (hajdúsági és hortobágyi táncok), beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is (földesi cigánytánc)

Követelmények:

A tanuló ismerje a választott ugrást, verbunkot és csárdást, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszerek jellemzőit, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését.

A tanuló legyen képes a tánctípus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történő improvizálásra.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Összefoglaló és rendszerező gondolkodás ösztönzése, összefüggések feltárása a tanult táncdialektus ismeretanyagán keresztül
- A mozgás közbeni éneklési készség fejlesztése
- A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése
- A táncrend fogalmának kialakítása
- A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- A zenei kíséretmódok és a tánc összefüggéseinek feltárása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a dinamikai és stílusérzék fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerinti táncformálás, a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag:

- Táncelőkészítő gimnasztika
- Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, csapások gesztusok (kar, láb)
- Táncgyakorlat:
    - A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése
    - Rábaközi, szigetközi, somogyi vagy sárközi csárdás bevezetése
    - Hajdúsági verbunk (nagyiváni, tiszapolgári vagy derecskei verbunk) ismeretének bővítése
    - Rábaközi (kónyi, szili) vagy szigetközi (bertóké) verbunk bevezetése
    - A Déli körtánc dialektus ismereteinek bővítése és az Északi körtánc dialektus bevezetése

- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: a választott karikázó énekes dallamai és azok jellemzői, sajátosságai, a periódus fogalma, a szinkópa ritmus
Népi ének: a tanult csárdásokhoz és körtáncokhoz kötődő dalok
Táncfolklorisztika: a verbunk fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánctípus meghatározása, táncalkalmak, táncos magatartás. Részvétel a helyben és a régióban megrendezésre kerülő táncalkalmakon, versenyeken (pl.: Kárpát Medencei Vőfélytalálkozó).
Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai (hajdúsági és hortobágyi táncok), beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is (földesi cigánytánc, bihari és békési román táncok)

Követelmények:

A tanuló ismerje a tánctípus, táncrend fogalmát, a Dunai és Tiszai táncdialektus választott táncait, a tanult koreográfiákat, a népdalok szövegét, dallamát, a hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését, a jellegzetes falvakat A tanuló legyen képes a tánctípus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történő improvizálásra.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az összefoglaló és rendszerező gondolkodás valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú évfolyamok ismeretanyagán keresztül
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése
- A vizsgahelyzetre való felkészítés

Tananyag:

- Táncelőkészítő gimnasztika
- Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrás típusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások gesztusok (kar, láb)
- Táncgyakorlat:
    - A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése
    - Az ugrós és eszközös ugrós táncok (sárközi, mezőföldi, somogyi) ismétlése, táncismeret bővítése
    - A csárdások (hajdúsági csárdás és a választott Nyugati dialektushoz tartozó csárdás) ismétlése, táncismeret bővítése
    - A verbunkok (hajdúsági verbunk és a választott Nyugati dialektushoz tartozó verbunk) ismétlése, táncismeret bővítése
    - A körtáncok ismétlése, táncismeret bővítése
    - Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból
Zenei ismeretek: a tanult tájegységek jellegzetes népi hangszerei és zenei együttesei, a dűvő és az esztam kíséret jellemzői, tánctípusok és kíséretmódok
Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése
Táncfolklorisztika: az ismert táncok jellemző vonásai, a tánctípusok, táncalkalmak, táncos magatartás. Részvétel a helyben és a régióban megrendezésre kerülő táncalkalmakon, versenyeken (pl.: Kárpát Medencei Vőfélytalálkozó).
Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai (hajdúsági és hortobágyi táncok), beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is (földesi cigánytánc, bihari és békési román táncok)

Követelmények:

A tanuló ismerje az alapfokú évfolyamokon elsajátított táncokat, a tanult koreográfiákat, a tanult zenei, folklorisztikai, földrajzi jellemzőket.
A tanuló legyen képes a tanult ismeretek megfogalmazására, az önálló táncos megjelenítésre, improvizációra, a megfelelő táncos magatartás színpadi megjelenítésére, az alapfokú művészeti vizsga követelményeinek teljesítésére.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- Az ugrósok, ügyességi táncok, körtáncok, csárdások és a verbunkok táncanyagát a helyi tantervben meghatározott tájegységek szerint
- A tájegységek táncaihoz kötődő alapvető földrajzi, történelmi, zenei, táncfolklorisztikai ismeretek összefüggéseit
- A táncszerkesztés elveit, a jellemző összekapaszkodási módokat
- A tájegységre jellemző öltözködési, viselethordási szabályokat
- A ritmikai, plasztikai, dinamikai törvényszerűségeket és azok alkalmazását a gyakorlat során
- A színpadi törvényszerűségeket.
- A koreográfiák folyamatait, az alakzatok, térformák gyakorlati alkalmazását
- A táncalkalmaknak megfelelő magatartás– és viselkedésmódokat

A tanuló legyen képes:

- Az egyéni és csoportos improvizációra, a testtudat fenntartására, az eszközhasználatra, a tudatos színpadi megjelenésre, a táncfolyamatok mozgásemlékezetére, a viseletek tánc közbeni használatára, viselésére, a táncos magatartás és partnerkapcsolat kialakítására
- A megszerzett ismeretekről beszélni
- A térben történő eligazodásra, a zenei lüktetésrendhez, zenei egységekhez való igazodásra, ismerje és a gyakorlatban is tudja alkalmazni az alakzatokat, térformákat
- A képzés során elsajátított ismeretek alkalmazására más környezetben is
- A környezet értékeinek megőrzésére, gyarapítására, a környezettudatos magatartásra
- A közösségi szerepvállalásra, önálló feladatvállalásra
- A másság elfogadására, a csoporthagyományok kialakításában való aktivitásra
- Olyan szokások, tevékenységek kialakítására, amelyek az egészséges életvitelt segítik elő

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei:
A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama:
Néptánc
Csoportban 5–10 perc

Egyénenként illetve párban: 2–3 perc

A vizsga tartalma:
- Koreográfia: a szaktanár által meghatározott egy vagy két tanult koreográfia (koreográfia részlet, folyamat) csoportos bemutatása
- Improvizáció: A három táncdialektusból választott, a helyi tantervben szereplő tájegységek tanult táncaiból a nemének megfelelő szerepben kettő előadása kis csoportban (maximum 3 pár) illetve egyénenként vagy párban. Az egyiket a vizsgázók, a másikat a vizsgáztatók választják – a két tánc ne legyen ugyanabból a dialektusból

A vizsga értékelése
- Csoportban: a koreográfia ismerete, együttműködés a partnerekkel, színpadi jelenlét
- Egyénileg: a tanult táncanyag tudatos alkalmazása az improvizáció során, a táncos mozgás és a zene illeszkedése, a partneri kapcsolat, páros viszony kialakítása

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az egyensúlyviszonyok szerepének felismertetése, a tartás–ellentartás jelentőségének tudatosítása
- A forgás technikai megvalósítása a különböző lábfőrészeken
- Az erdélyi táncokra jellemző partnerkapcsolat kialakítása tánctípusonként
- A tánctételek funkcióinak megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása
- A táncstílusok jellemző vonásainak megismertetése, a táncszók tánc közbeni alkalmazása, a táncok stílusos megjelenítésének elősegítése
- Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a fizikai erőnlét fejlesztése
- A sajátos egyéni karakter kialakításának ösztönzése, a táncos elemek ritmikai, plasztikai, dinamikai különbségeinek megvalósítása
- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint
- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

Tananyag

- Táncelőkészítő gimnasztika

- Tánctechnika: magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok kialakítása és fejlesztése, térben való használata
- Táncgyakorlat:
- Az alapfokon tanult táncok ismétlése, a táncismeret bővítése
- Az Erdélyi dialektus területéről kiválasztott táncrend, az alapfokon előkészített legényesre és forgós–forgatós párosra építve:

  Széki csárdás és magyar, sűrű és ritka tempó

  Vagy

  Sóvidéki forgatós és szökős, verbunk

  Vagy

  Küküllő menti csárdás és szökő, pontozó

  Vagy

  Kalotaszegi csárdás és szapora, legényes

  Vagy

  Felcsíki csárdás, cepper, polgári táncok, verbunk és félolához

  Vagy

  Az Erdélyi dialektus más területeiről származó forgós-forgatós karakterű páros tánc és a terület jellemző szólisztikus férfitáncai.
- A pontszerkezet, a táncot kísérő kargesztusok és azok funkcióinak megismertetése
- A forgás és forgatás módozatainak megismertetése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: ardeleana–kolomejka típusú dallamok, a periódus szerkezete, zárlatok, félzárlatok, a zene és tánc kapcsolata, a „jajnóták” szerkezete és jellemzői, aszimmetrikus lüktetés

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése, táncbéli kiáltások, táncszók

Táncfolklorisztika: az Erdélyi dialektus táncai, tánckultúrája, táncalkalmak, a táncrend, a táncház szerepe, az adatközlők megismerése. Részvétel a helyben és a régióban megrendezésre kerülő táncalkalmakon, versenyeken, táncházakban (pl.: Kárpát Medencei Vőfélytalálkozó).

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai (hajdúsági és hortobágyi táncok), beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is (földesi cigánytánc, bihari és békési román táncok)

Követelmények:

A tanuló ismerje az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat. A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, újraalkotására, a tanult koreográfiák bemutatására, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ismeret elmélyítése, bővítése
- A forgástechnika fejlesztése különböző lábfőrészeken
- A páros forgás és forgatás technika fejlesztése
- A stílusjegyek felismerése, elsajátítása és alkalmazása
- Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, improvizációs készség, előadói készség, ritmusérzék, fizikai erőnlét, sajátos egyéni karakter kialakítása
- A táncos elemek dinamikai különbségeinek megvalósítása, a forgás– és ugrókészség fejlesztése
- A tánctételek funkcióinak megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása
- A táncrend fogalmának értelmezése az Erdélyi dialektus különböző területein
- A táncszók ismerete és alkalmazása
- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint
- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

Tananyag:

- Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően
- Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata
- Táncgyakorlat:
    - Az Erdélyi dialektus területéről kiválasztott táncrend tananyagának bővítése
    - A Dunai dialektus területéről kiválasztott táncrend, az alapfokon szerzett ismeretek felhasználásával, rendszerezésével

- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga
- Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: az erdélyi táncok kísérő hangszerei, zenekari felállások, jellegzetes éneklési stílusok, hajnalozó dallamok
Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése
Táncfolklorisztika: az Erdélyi dialektus táncai, tánckultúrája, táncalkalmak, a táncrend, a táncház szerepe, az adatközlők megismerése. Részvétel a helyben és a régióban megrendezésre kerülő táncalkalmakon, versenyeken, táncházakban (pl.: Kárpát Medencei Vőfélytalálkozó).
Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései.
Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai (hajdúsági és hortobágyi táncok), beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is (földesi cigánytánc, bihari és békési román táncok)

Követelmények:

A tanuló ismerje a tanult táncokat, újraalkotásuk módját, az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítását.
A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, a tanult koreográfiák bemutatására, a stílusos előadásmód megvalósítására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ismeret elmélyítése, bővítése
- A forgástechnika fejlesztése különböző lábfőrészeken
- A páros forgás és forgatástechnika fejlesztése
- A stílusjegyek felismerése, elsajátítása és alkalmazása
- Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, improvizációs készség, előadói készség, ritmusérzék, fizikai erőnlét, a sajátos egyéni karakter kialakítása
- A táncos elemek dinamikai különbségeinek megvalósítása, a forgás– és ugrókészség fejlesztése
- A tánctételek funkcióinak, megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása
- A táncrend fogalmának értelmezése az Erdélyi dialektus különböző területein
- A táncok, stílusok jellemző vonásainak ismerete, a táncszók ismerete és alkalmazása

- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint
- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

Tananyag:

- Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően
- Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata
- Táncgyakorlat:
    - Az Erdélyi táncdialektus tananyagának bővítése
    - A Tiszai táncdialektus területéről kiválasztott táncrend az alapfokon szerzett ismeretek felhasználásával, rendszerezésével
    - Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból
Zenei ismeretek: erdélyi jellegzetes hangszerek, hangszer együttesek (hegedű, ütőgardon, koboz), az aszimmetrikus lüktetésű táncok kíséretmódja
Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése
Táncfolklorisztika: az Erdélyi dialektus táncai, tánckultúrája, táncalkalmak, a táncrend, a táncház szerepe, az adatközlők megismerése. Részvétel a helyben és a régióban megrendezésre kerülő táncalkalmakon, versenyeken, táncházakban (pl.: Kárpát Medencei Vőfélytalálkozó).
Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései.
Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai (hajdúsági és hortobágyi táncok), beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is (földesi cigánytánc, bihari és békési román táncok).

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- A tanult táncanyag elmélyítése, bővítése, az egyes tánctételek funkciójának megismertetése

- Az összefoglaló és rendszerező, elemző gondolkodás valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú és a továbbképző évfolyamok ismeretanyagán keresztül
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése
- Az egyéni táncstílus kialakítása, a táncok újraalkotása
- Az eredeti filmekről történő tánctanulás szabályainak megismertetése, gyakorlati alkalmazása
- A vizsgahelyzetre való felkészítés
- Az önálló ismeretszerzés ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

Tananyag:

- Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően
- Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata
- Táncgyakorlat:
    - az ismert táncrendek tananyagának bővítése, összegzése, rendszerezése

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: a zenei ismeretek összefoglalása, rendszerezése

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése

Táncfolklorisztika: az Erdélyi dialektus táncai, tánckultúrája, táncalkalmak, a táncrend, a táncház szerepe, az adatközlők megismerése. Részvétel a helyben és a régióban megrendezésre kerülő táncalkalmakon, versenyeken, táncházakban (pl.: Kárpát Medencei Vőfélytalálkozó).

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései.

Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai (hajdúsági és hortobágyi táncok), beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is (földesi cigánytánc, bihari és békési román táncok).

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után:

A tanuló ismerje Az ugrósok, eszközös táncok, körtáncok, karikázók, páros táncok, férfitáncok táncanyagát a helyi tantervben meghatározott tájegységek szerint. A táncdialektusok és tájegységek, tánctípusok és táncrendek fogalmát és összefüggéseit. A stílusjegyek, a színpadi törvényszerűségek, a ritmikai, plasztikai, dinamikai szabályszerűségek alkalmazását a gyakorlatban.

A tanuló legyen képes a testtudat fenntartására, a táncok improvizatív bemutatására, a kollektív és az individuális táncok tudatos megformálására, a táncalkalmaknak és a nemi identitásnak megfelelő magatartásmód tudatos megjelenítésére, a táncok egyéni, stílusos megjelenítésére, a táncos partnerkapcsolat megvalósítására a tájegységnek, tánctípusnak megfelelően.
A szakmai nyelvezet alkalmazására, a képzés során elsajátított szókincs tudatos alkalmazására a mindennapi életben, a kommunikációra, véleménynyilvánításra, az érdeklődés, a szakmai ismeretszerzés fenntartására, az intelligens tudás megszerzésére.

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei:
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama:
Néptánc, 8–10 perc

A vizsga tartalma:
helyi tantervben meghatározott tájegységek táncrendjeiből a szaktanár állít össze tételsort
A tételsor legalább négy táncrendet tartalmaz, melyből a vizsgázó a nemének megfelelő szerepben improvizál
Először a kihúzott tétel szerint, majd a vizsgázó által szabadon meghatározott táncrend szerint kell a táncokat bemutatni
A tájegység táncrendjén kívül ismerniük kell még a tánctípusok nevét, a kísérő zenekari felállást, a jellegzetes viseleteket

A vizsga értékelése:

a táncrend ismerete, stílusos előadása,
a tánc szerkezetének ismerete az improvizáció során,
a tánc ritmikai, dinamikai, plasztikai megformálása,
- a táncos mozgás és a zene illeszkedése,
- a táncrendhez kapcsolódó táncfolklorisztikai ismeretek

Folklórismeret

A konkrét népszokások megismertetésén keresztül a tanulók előtt fel kell tárni a néphagyomány ünnepi rítusainak formai és tartalmi összetevőit, megjelenését. Világítson rá a hagyomány folyamatosan változó természetére, egykori történeti rétegeire, eredetére. Tegye élményszerűvé a jeles napok és ünnepi szokások megismerését. Aktualizálja az emberi élet fordulóihoz fűződő hagyományokat, szokásokat. A gyermekjátékok és táncok táji és történeti megismertetésével a gyakorlati képzésben elsajátított ismeretek rendszerezéséhez nyújtson segítséget.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A játék– és táncalkalmak szerepének megismertetése a faluközösség és az egyén életén keresztül, a kommunikációs képesség, verbális kommunikáció, szocializációs készség, közösségérzet, a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag:

- A gyermekkorhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése:
  - Gyerekszületés, gyermekkor
  - Jósló praktikák a gyermek születése előtt
  - Komatál hagyománya
  - Keresztelő
  - A gyermek befogadása, helye a családban és a falu társadalmában
  - Az anya avatása
  - Munkára nevelés, gyermekmunka
- A gyermekek játékalkalmai és táncalkalmai
  - A munkavégzéshez kötődő játékalkalmak (libalegeltetés, kalákamunkák)
  - A játszó helyszíne, időpontja, a falu társadalmi életében betöltött szerepe
  - A tánc tanulása
  - Gyermeklakodalmas (a felnőttek világának – szokások, táncok, zenei kultúra – tanulása)
  - A gyerekek táncalkalmai (kukoricabál, pulyabál, aprók tánca, serketánc)
- Az évkör ünnepei gyermekszemmel
  - Szent Miklós napja
  - Jézus születésének története
  - Óévbúcsúztató és évkezdő szokások
  - Szent Balázs napja, Balázsjárás
  - Szent Gergely napja, Gergelyjárás
  - Húsvét vasárnapjának és hétfőjének szokásai
  - Pünkösdi királynéjárás

Követelmények
A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a gyermekkor jeles eseményeit, játék– és táncalkalmait.
A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet és a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag:

- A tanuló előző évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bővítése
- A legényélethez, leányélethez, párválasztáshoz, lakodalomhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, rituális cselekmények, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése
    - A táncalkalmak jelentőségének megismertetése a párválasztás során
    - Legényélet, leányélet, párválasztás, lakodalom
    - Munkavégzés a serdülő korban
    - Legényavatás, leányavatás
    - Udvarlási szokások, szerelmi élet, és azok színterei
- Szokásjogok a paraszti társadalomban
    - Leánynéző, háztűznéző, hozomány
    - Leánykérés, eljegyzés, jegyajándék
    - Lakodalmi előkészületek
    - Lakodalmi tisztségviselők, feladatok
    - Lakodalmi szokások, rítusok
- Legények és lányok játék– és táncalkalmai
    - A fonó helyszíne, szerepe a párválasztásban, társas kapcsolatokban
    - Fonójátékok, tánc a fonóban (hangszerek, tánckíséret)
    - Böjti időszak (tavaszköszöntő játékok és a böjti karikázó)
    - Bálok időpontja, helyszíne, bálrendezés
- Lányok és legények szerepe a kalendáris szokásokban
    - Luca kettős alakja
    - Betlehemezés
    - Farsangi szokások
    - A nagyhét eseményei
    - A húsvéti tojás jelentése és díszítésének különböző technikái
    - Pünkösdi királyválasztás
    - Májusfaállítás
    - Nyári napforduló szerepe, Szent Iván napi szokások

Követelmények:

A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a leányélet, legényélet jeles eseményeit, táncalkalmait, a párválasztás szokásait, a lakodalom menetének, szereplőit.
A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A táncalkalmak szerepének változásai és a változások okainak feltárása

- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet valamint a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag:

- A tanuló előző évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bővítése
- A rituális cselekmények szerepe, a felnőtt– és öregkorhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, a jeles napok és ünnepi szokások megismertetése
- Felnőttek, idősek és az elbúcsúztatás szokásai
    - Paraszti munka, munkaszervezés
    - Az idősek társadalmi szerepe a paraszti társadalomban
    - Előjelek, jóslások, hiedelmek
    - A haldoklóval, a halottal kapcsolatos szokások
    - Virrasztás, temetés, siratás
    - A halotti tor
    - Fejfák, keresztek
    - Mindenszentek napja
    - Halottak napja, megemlékezés a halottakról
- A házasok táncalkalmai
    - Táncalkalmak a családi eseményeken (keresztelő, lakodalom)
    - Táncalkalmak a farsangban (házasok bálja, batyusbál)
    - Asszonyok mulatságai (asszonyfarsang, lakodalmi kontyoló)
    - Férfiak mulatságai (pincézés, tejbemérés)
- Felnőttek az évkör ünnepein
    - Disznótorok ideje (alakoskodás, adománykérés)
    - A regölés (időpontja, jelmezek, hangszerek, szereplők)
    - Szent György napja
    - Virágvasárnap
    - A húsvéti ételek jelképrendszere
    - Fehérvasárnap
    - Aratás és a hozzá kapcsolódó szokások
    - Szent István napja, új kenyér ünnepe
    - Szüret, szüreti felvonulások, alakoskodás
    - Szent Mihály napja
    - Dömötör napja, Vendel napja

Követelmények:

A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a felnőtt– és időskor jeles eseményeit, szokásait, a különböző életkorokhoz kapcsolódó táncalkalmakat, azok szerepét.
A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- Az elméleti tananyag és az eddig tanult táncanyagok közötti összefüggések megfogalmazása
- A tananyagban meghatározott régi– és új stílusú táncrétegek jellemzőinek, a táncdialektusok elhelyezkedésének, földrajzi meghatározásának megismertetése
- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet valamint a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése

– A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag:
Táncfolklorisztika

- A régi táncréteg jellemzői
  - Körtáncok
    - Középkori tánchagyomány, lánc– és körtáncok
    - Énekes női körtáncok helye és szerepe a tánckultúrában
  - Eszközös pásztortáncok
    - Kanásztánc, pásztortánc
    - Pásztorbotoló, cigánybotoló
  - Ugrós–legényes tánctípus
    - Ugrós táncok (szóló, csoportos és páros formák, helyi sajátosságok)
    - Erdélyi legényes táncok
  - Küzdő karakterű páros táncok
  - Forgós–forgatós páros táncok
  - Reneszánsz tánchagyomány, forgós–forgatós páros táncok
  - Lassú tempójú páros táncok
  - Mérsékelt és gyors tempójú páros táncok
  - Az új táncréteg jellemzői

- Az új táncréteg jellemzői
  - Verbunk
    - A szóló verbunk
    - Szabályozott szerkezetű verbunkok
  - Csárdás
    - A csárdás tagolódása (lassú és friss, valamint csendes, csárdás, ugrós)
    - Körcsárdás, hármas csárdás
    - A dialektusok meghatározása, elhelyezkedése, jellemzői
      - Dunai dialektus
      - Tiszai dialektus
      - Erdélyi dialektus

– A tanult táncanyagok elhelyezése a nagy dialektusterületekben

Követelmények:

A tanuló ismerje a régi és az új táncrétegbe tartozó tánctípusokat, a főbb jellemzőiket, a tanulmányok során megtanult táncok földrajzi elhelyezkedését, dialektusait.
A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

– A folklór, mint történeti hagyomány sajátosságait, az egyes jeles napok időpontját, a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázótörténetét
– A hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait, a magyar paraszti világkép legfőbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fűződő mondákat, a parasztság hiedelemvilága főbb szereplőit, funkcióit

A tanuló legyen képes:

- A rítuscselekmények szövegeinek és tartalmának értelmezésére és használatára, a szakkifejezések, a megszerzett ismeretek alkalmazására, a tér–idő összefüggéseinek felismerésére
- A paraszti társadalom erkölcsi és viselkedési normáinak megítélésére, értékeinek elfogadására
- Az önálló ismeretszerzésre, az elméleti ismeretek alkalmazására a mindennapi életben
- A magyar folklórhagyományokat a nemzettudat részeként értelmezni
- Az azonosságok és különbözőségek felismerésére a hazai és egyetemes folklórban

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei:
A vizsga írásbeli vagy szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama:

Folklórismeret
Írásbeli: 30 perc
Szóbeli: 5 perc

A vizsga tartalma:

- A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított folklórismereti témakörökből áll
- Az írásbeli vizsga feladatlapja különböző típusú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését, valamint problémamegoldást, néhány mondatos értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz
- A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról

Témakörök:

- Jeles napok
- Munkavégző ünnepek
- Az emberélet fordulói
- Táncdialektusok
- A régi és új táncréteg tánctípusai

A vizsga értékelése:

Írásbeli vizsga

- A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák
- Az osztályzatra a pontok alapján a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

Szóbeli vizsga

- A tanuló feleletének tartalmi és formai szempontok alapján történő értékelése
  - Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

Tánctörténet

A tantárgy járuljon hozzá saját tánckultúránk történetének megismeréséhez, a magyarságtudat erősítéséhez, a tanulók kommunikációs készségeinek fejlődéséhez, a más népek kultúrája iránti érdeklődés felkeltéséhez, a tantárgyhoz tartozó terminológiák használatához, igényes képi és hanganyag megismeréséhez, a táncművészet iránti érdeklődéshez, az arra fogékony közízlés fejlesztéséhez.

Továbbképző évfolyamok

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- Az egyetemes tánctörténet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése
- A tánctörténet szempontjából kiemelkedő események, alkotók megismertetése és meghatározó műveik elemzése során a komplex látásmód kialakítása és fejlesztése
- Stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység fejlesztése
- Más népek tánchagyományainak megismerésére, több táncműfaj befogadására, a kulturált szórakozás elsajátítására valamint a saját tapasztalatainak gyarapítására ösztönözze a tanulót

Tananyag:

- Tánctörténeti alapfogalmak: köznapi és művészi mozgás, közhasznú és művészi tánc
- Az őskor táncélete: vallási szertartások, rítusok, ábrázoló táncok
- Az ókori kultúrák közül az egyiptomi, a japán és a görög tánckultúra
- A középkor tánckultúrája: tánc és a vallás kapcsolata, misztériumjáték, jokulátorok
- A reneszánsz embereszménye, a magyarországi reneszánsz, Mátyás király udvartartásának tánckultúrája
- A barokk kialakulás és hatása Európa művészetére, XIV. Lajos, a barokk mesterei
- A cselekményes balett kialakulása, Noverre munkássága
- A jezsuita színházak szerepe a színpadi tánc történetében
- A balett megjelenése Magyarországon – „Eszterházy esték”
- A romantika hatása Európa táncéletére
- A reformkori magyar „színpadi” táncművészet, paraszti táncok – Körmagyar
- A legjelentősebb szaklapok, kiadványok, szakkönyvek, a táncos helyszínek és események megismertetése a tanulókkal

Követelmények:

A tanuló ismerje az egyetemes tánctörténet során a művészeti ág fejlődésében jelentős szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, műveket.
A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, illetve önálló gondolatok megfogalmazására egy tánc koreográfia kapcsán.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A XX. századi táncművészet jelentősebb állomásainak, a műfajok közti átjárhatóság lehetőségeinek felismertetése
- A táncház–mozgalom kialakulásának és napjainkban betöltött szerepének felismertetése
- Az egyéni látásmód, stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység nyitottság, befogadó készség fejlesztése
- A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése

Tananyag:

- Tánctörténeti alapfogalmak: a konkrét és elvont jelleg a művészetben, a művészi mozgás fajtáinak esztétikája
- A XX. század elejének táncművészeti újításai Amerikában (Isadora Duncan), hatásuk Európa táncéletére
- A XX. századi magyar mozdulatművészet megújítói
- A színpadi néptánc kialakulása: Gyöngyösbokréta
- Hajdú-Bihar megye kiemelkedő együtteseinek kortárs munkássága, színpadi előadásainak elemzése
- A táncházmozgalom kialakulása, hatása a mai táncművészetre
- A táncos szakma jelentősebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei
- A legjelentősebb szaklapok, kiadványok, szakkönyvek megismertetése a tanulókkal, melyek nyújtsanak segítséget az év végi vizsgára való felkészüléshez

Követelmények

A tanuló ismerje a XX. századi magyar táncművészet jeles képviselőit, meghatározó műveiket, a színpadi néptáncművészet fontos fordulópontjait, a táncházmozgalom legfontosabb eseményeit, rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket.
A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmű, koreográfia kapcsán, a tánctörténet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc műfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
Az egyetemes tánctörténet során a művészeti ág fejlődésében jelentős szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, műveket, a magyar táncművészet jeles képviselőit, meghatározó műveiket, a színpadi néptáncművészet fontos fordulópontjait, a táncház–mozgalom legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket.

A tanuló legyen képes:

Néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmű, koreográfia kapcsán, a tánctörténet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc műfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei:

A vizsga írásbeli vagy szóbeli vizsgarészből áll
A vizsga tantárgya és időtartama:

Tánctörténet
Írásbeli: 30 perc
Szóbeli: 5–10 perc

A vizsga tartalma:

- A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított tánctörténet témakörökből áll
- Az írásbeli vizsga feladatlapja különböző tartalmú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését valamint a problémamegoldást ill. értelmező választ igénylő feladatokat tartalmazza
- A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról

Választható témakörök:

- Az őskor táncművészete
- A középkor jellemző táncformái
- A reneszánsz és barokk kor táncélete
- A romantika

- A reformkor táncélete
- A XX. század táncélete
- Gyöngyösbokréta mozgalom
- Hazánk jeles alkotói és műveik
- A táncos szakma jelentősebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei

A vizsga értékelése:

Írásbeli vizsga

- A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák
- Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

Szóbeli vizsga

- A tananyagtartalom elsajátításának mértéke
- Az összefüggések ismerete
- A szakmai kommunikáció fejlettsége
- Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

Népzenei alapismeretek

A népzenei alapismeretek tanításának célja, hogy a néptánc tantárgyon belül elsajátított zenei ismeretek kibővítésével járuljon hozzá a tanulók népzenei neveléséhez. Mutasson rá a tánc a zene az ének egységére, összefüggéseire. Világítson rá a hangszeres népzene és a tánc összefüggéseire, nyújtson élményszerű ismereteket a jellegzetes népi hangszerekről, hangszer–együttesekről, zenekarokról. Segítse elő a komplex látásmód kialakulását, az elemző gondolkodást, az összefüggések felismerését.
A közösségi éneklés élménye és hangulata erősítse az összetartozás érzését. A tantárgy tanítása során a gyakorlati megközelítés, az élményszerzés dominál, amelynek eszközei a hangszerek bemutatása, zenehallgatás, zenefelismerés, bemutatás.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- Az énekhang technikai adottságainak a légzés, a vokális hangzók, hangterjedelem fejlesztése
- A zenei képességek a hallás, intonálás, ritmusérzék, az egyszerű, érthető és kifejező szövegmondás képességének, a népdalok memorizálási képességének fejlesztése.
- Az ének és tánc egységének felismertetése, a tánc közbeni éneklés követelményeinek megismertetése
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő népdalokon keresztül a 2/4–es lüktetésrend hangsúlyainak érzékeltetése, felismertetése
- Az éneklés közösségi élményének, örömének felfedezése, megélése

Tananyag:
- Negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok
- A 2/4–es zenei lüktetés
- D–r–m dallammagú népi játék dallamok, népdalok
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok
- A választott dallamok csoportos megszólaltatása
- Népi hangszerek: idiofon hangszerek

Követelmények
A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét és dallamát, az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket, a tanult hangszer jellemzőit.
A tanuló legyen képes a népdalok csoportos bemutatására, a kezdőhanghoz történő igazodásra, a ritmusértékek, ritmusképletek gyakorlati alkalmazására.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- Az énekhang technikai adottságainak a légzés, a vokális hangzók, hangterjedelem fejlesztése
- A népi éneklési technika kialakítása
- A zenei képességek a hallás, intonálás, ritmusérzék, az egyszerű, érthető és kifejező szövegmondás képességének, a népdalok memorizálási képességének fejlesztése
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő népdalokon keresztül a 2/4–es lüktetésrend hangsúlyainak érzékeltetése ének és tánc közben egyaránt
- A tánc közbeni éneklés kritériumainak, a dallamívek megformálási szabályainak megismertetése, megvalósítása a gyakorlat során. A karikázó dalok éneklésének fejlesztése, bővítése
- Az előéneklés szabályainak, az előénekeshez történő igazodás technikájának elsajátítása, fejlesztése
- A közösségi éneklés élményének, örömének felfedezése, nagyobb és kisebb létszámú csoportokban egyaránt

Tananyag:

- A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok
- A 2/4–es zenei lüktetés
- A dudaritmus
- A kanásztánc ritmus
- 5–6 hangterjedelmű dallamok
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok
- A választott dallamok csoportos, kiscsoportos megszólaltatása
- Az előénekes feladata és funkciói, a bekapcsolódás módja
- Népi hangszerek: duda

Követelmények:

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét és dallamát, az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket, a tanult hangszer jellemzőit.
A tanuló legyen képes a népdalok csoportos, kiscsoportos bemutatására, a kezdőhanghoz való igazodásra, a tanult dal előéneklésére, az előénekeshez történő bekapcsolódásra.

Táncjelírás-olvasás

(Kinetográfia)

A képzés járuljon hozzá a mozdulatok tudatos időbeli, (ritmikai) térbeli, (plasztikai) erőfokbeli (dinamikai) elemzéséhez, a testtudat, a mozgáskoordináció kialakításához, a magyar néptánc táncjelírással közölt folyamatainak megismeréséhez, egyszerű motívumok, motívumsorok lejegyzéséhez.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A mozdulatelemzés három alaptényezője (plasztika, ritmika, dinamika), összefüggéseinek feltárása
- A mozdulattípusok három leggyakoribb fajtája (lépés, ugrás, gesztusok) valamint a helyzettípusok fogalmának értelmezése
- A mozdulatok elemzésének módjának, a táncjelírás alapfogalmainak (vonalrendszer, irányok) rögzítése, a tanult mozdulat– és helyzettípusok jelölési rendszerének megismertetése
- A mozdulatanalizáló képesség, a mozgáskoordináció, a tér–, ritmus és dinamikai érzék, a testtudat fejlesztése

Tananyag

- A tánc tagolódása: fázis, motívum, motívumfűzés
- A mozdulatelemezés három alaptényezője (plasztika, ritmika, dinamika) és azok összefüggései
- A táncjelírás alapfogalmai (vonalrendszer, irányok) és alkalmazásuk
- A mozdulat típusai (lépés, súlyt hordó láb mozgása, gesztus, ugrás) és jelölése
- A helyzet típusai (testpozíció–állás, súlytalan testrészek mozdulatlansága, szünet a testben, térben, helyen) és jelölésük
- A táncjelírásban használt kiegészítő jelek (távolság csökkentés, növelés, földhöz közeli lábmozdulatok, kis térdhajlítás, feszítés, a lábfej részei, dinamikai jelek, pozíciójelek, forgatás jele) és alkalmazásuk

Követelmények:

A tanuló ismerje a mozdulatelemzés alaptényezőit, a tanult mozdulat és helyzettípusokat, a táncjelírás vonalrendszerét és jeleit.
A tanuló legyen képes a frontirányok felismerésére és helyes használatára, a gesztusirányok egzakt módon való meghatározására, a motívumok ritmusának pontos eltapsolására, a motívumokban szereplő mozdulattípusok felismerésére, az egyszerű motívumok, folyamatok pontos leolvasására és előadására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A további mozdulattípusok: forgások, forgatások, keringés fogalmának, jelrendszerének értelmezése
- A mozdulatelemzéshez szükséges kiegészítő fogalmak: páros viszony, fogások, táncos–eszköz viszonyának rögzítése
- A mozdulatelemzésnél tanultak lejegyzése táncjelírással
- A mozdulatanalizáló és szintetizáló képesség, a mozgáskoordináció, a tér, ritmus és dinamikai érzék, a testtudat fejlesztése

Tananyag:

- A mozdulat további típusai (forgás, forgatás, keringés) jelölése és olvasása
- Kiegészítő fogalmak (páros viszony, fogások, táncos–eszköz viszonya) jelölése és olvasása
- Táncjelírásnál használt kiegészítő jelek (testrészek, ízületek) jelölése és olvasása

Követelmények:
A tanuló ismerje a helyzet– és mozdulattípusokat és azok jelölését a vonalrendszerben. A tanuló legyen képes a különböző tánctípusok motívumainak helyes leolvasására, stílusos előadására, a csapásoló és eszközös motívumok pontos interpretálására, egy motívumsor leolvasására, folyamatos előadására.

MODERNTÁNC TANSZAK

A moderntánc tanításának a célja: a modern technikák megismerése, és az előírt tananyag elsajátítása mellett a személyiség fejlődése, az önálló kapcsolatteremtő improvizáció, kreativitás kialakulása.

Feladatai: közé tartozik a főbb irányzatok, ezek technikai alapelemeinek, valamint a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályai, a harmonikus, esztétikus kivitelezés megismertetése.

Képzési idő: 12 év

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tantárgyak

Főtárgy:
Berczik–technika (1–2. előképző évfolyamon, 1–2. alapfokú évfolyamon)
Jazz–technika (3–6. alapfokú évfolyamon és a 7–10. továbbképző évfolyamon)

Kötelező tantárgy:
Kreatív gyermektánc (1–2. előképző évfolyamon, 1–2. alapfokú évfolyamon)
Limón–technika (5–6. alapfokú évfolyamon)
Tánctörténet (9–10. továbbképző évfolyamon)

Kötelezően választható tantárgy: az összevont osztályokban:
Tánctörténet

Limón–technika

Választható tantárgyak:
Kreatív gyerektánc (1–2. előképző évfolyamon, 1–2. alapfokú évfolyamon)
Berczik–technika (1–2. előképző évfolyamon, 1–2. alapfokú évfolyamon)
Jazz–technika (3–6. alapfokú évfolyamon)
Kontakt improvizáció (5–6. alapfokú évfolyamon)
Lábán–technika (7–8. továbbképző évfolyamon)
Repertoár (7–10. továbbképző évfolyamon)
Graham–technika (9–10. továbbképző évfolyamon)
Improvizáció és kompozíció (9–10. továbbképző évfolyamon)

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3
Kötelező tantárgy			2	2	1	1	1	1			1	1
Kötelezően választható tantárgy					1	1	1	1	1	1		
Választható tantárgy	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összes óra:	4	4	4-5	4-5	4-5	4-5	4-5	4-5	4-5	4-5	4-5	4-5

Helyi specialitás: a tanszak valamennyi tantárgyában megtanult mozdulatokat felhasználva a közismert klasszikus, modern és a mindennapok divatos zenéire - etűdök, szóló, duó, valamint kisebb csoportos és nagyobb formációs koreográfiák létrehozásával, betanulásával tesszük komplett, önálló produkciókká. Az elkészült produkciók, - jól meghatározható színvonal elérésével - alkalmassá válnak helyi bemutatókon, fellépéseken, különböző táncművészeti fesztiválokon és táncversenyeken való szereplésre.

Óraterv:

Előképző 1.2. évfolyam: Berczik–technika heti 2 óra
Kreatív gyerektánc heti 2 óra

Alapfok 1.2. évfolyam: Berczik–technika heti 2 óra
Kreatív gyerektánc heti 2 óra

Alapfok 3.4. évfolyam: Jazz-technika heti 4 óra
Limón-technika heti 1 óra

Alapfok 5.6. évfolyam: Jazz-technika heti 3 óra
Limón-technika heti 1 óra
Kontakt improvizáció heti 1 óra

Továbbképző 7.8.: Jazz-technika heti 3 óra
Limón-technika heti 1 óra
Repertoár heti 1 óra

Továbbképző 9.10.	Jazz-technika	heti	3 óra
	Limón-technika	heti	1 óra
	Improvizáció és kompozíció	heti	1 óra

A MODERNTÁNC ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a moderntánc területén

Szakmai kompetenciák
A táncos képességek, készségek, jártasságok, kialakítása és fejlesztése
A tér, idő, energia rendszereinek, törvényszerűségeinek, szabályainak az életkori sajátosságoknak megfelelő ismerete és tudatos alkalmazása
A táncstílusok és technikák általánosan jellemző vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása
A mozgásmemória fejlesztése és a stílusérzék kialakítása
Az improvizációs készség kialakítása és fejlesztése
A színpad és a színpadi jelenlét általános törvényszerűségeinek megismertetése
Tudatos előadói, táncos magatartás kialakítása és fejlesztése az életkori sajátosságoknak és az előképzettségnek megfelelően
A táncművészet legfontosabb irányzatainak, korszakainak és művészeti alkotásainak megismerése és tudatos értelmezése
A művészetek és társművészetek megismerése iránti igény kialakítása.

Személyes kompetenciák
Az esztétikai érzék kialakítása és fejlesztése
A zenei ízlésformálás
A tudatos és rendszeres munkára nevelés
Nyitottságra és művészi alázatra nevelés
Folyamatos ismeretbővítés valamint analizáló és szintetizáló tudás kialakítása
A vizuális memória fejlesztése és a térben való tájékozódás képességének kialakítása
A testi, lelki állóképesség fejlesztése, a személyiség kibontakoztatása
A kommunikációs csatornák felismerése és alkalmazása

Társas kompetenciák
A csoport és a csoportnorma kialakítása
A csoportos alkotásban való aktív részvétel öröme
A szabálytudat kialakítása
A közösség tagjainak elfogadása és a közösségi szemlélet kialakítása
A társak felé irányuló aktív figyelem kialakítása és fejlesztése
Az egészséges életmódra nevelés
A szocializációs normák kialakítása, a viselkedéskultúra megalapozása
A környezet megóvásának igénye

Módszerkompetenciák
A motivált ismeretbefogadás igényének kialakítása és képességének fejlesztése
A testtudat kialakítása
A hatékony ismeretbefogadásra nevelés és az önálló tanulás képességének kialakítása
Az ok–okozati összefüggések megértése
A kreatív alkotói folyamatokban való részvétel igényének kialakítása
A tehetséggondozás és pályaorientáció
Az alkalmazott tudás kialakítása, a képzés során elsajátított ismeretek alkalmazása más táncstílusokban és élethelyzetekben

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI:

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei:
Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.
Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja:
A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsgatantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá.
Vizsga tantárgyak:

Művészeti alapvizsga
Jazz–technika
Limón–technika
Művészeti záróvizsga
Jazz–technika
Limón-technika
A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés:
Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként illetve párban – helyezést ért el.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése:
A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni.
A művészeti alapvizsga illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja (ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő)
Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.
Eredményes művészeti alapvizsgát illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
Sikertelen a művészeti alapvizsga illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.
Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

Tananyag:

Berczik - technika: Előképző 1.2. évfolyam (heti 2 óra)

A tantárgy előkészíti a tanulókat a modern technikák speciális követelményeinek a végrehajtására.
Célja: izomfejlesztés, az ízületek tágítása különböző gyakorlatok végeztetésével, fontos a rugalmasságot fejlesztő ugrás-gyakorlatok tanítása, valamint erőnlét, állóképesség, ügyesség, koordinációs készség fejlesztés.
Gyakorlatok: Járások, futások, szökdelések és kombinációik.
Célja: A dinamikus lábmunka elsajátítása és a helyes testtartás kiegyensúlyozása a pillanatnyi levegőbe emelkedés alatt.
- Nyakgyakorlatok - fejmozgások megismerése, jó testtartás kialakítása.
- Vállgyakorlatok - vállöv izomzatának a megerősítése.
- Törzsgyakorlatok célja: a has-, és hátizmok megerősítése, a hajlékonyság kidolgozása, az izmok nyújtása valamennyi irányban, az izmok előkészítése akrobatikus elemek végrehajtásához.
- Törzsgyakorlatok fajtái: dőlések, döntések, döntögetések, hajlítások, hajlítgatások, törzsfordítások, törzskörzések, hullámok.

- Lábgyakorlatok: célja a lábfő izomzatának a kidolgozása, erősítése és az ízületek (boka, térd és csípőízületek) mozgékonyságának a fejlesztése.
- Lábgyakorlatok fajtái: emelések, lendítések, lengetések, térdhajlítások (pliék), térdnyújtás, térdrugózás, lábfordítás, lábkörzés. Végeztetjük ülésben, állásban, fekvésben.
- Kargyakorlatok: célja a vállízület mozgékonyságának a növelése, a kar izomzatának az erősítése. Fajtái: emelések, körzések, tartások, karvezetések, lendítések, hajlítások, nyújtások, fordítások, forgatások.
- Tágító gyakorlatok: célja elsősorban a csípőízület tágítása a 180°-ra való kifordítottságra való törekvés (lábhelyzetek és magas lábemelések érdekében).
- Légző gyakorlatok: célja a mozgásfajtáknak megfelelő szabályos, esztétikus és takarékos légzés technikák elsajátítása.
- Egyensúlygyakorlatok: célja a forgások és a pózok tengelyének kialakításához szükséges balance begyakorlása, megtanítása.

Kreatív gyerektánc: Előképző 1.2. évfolyam (heti 2 óra)

A képzés feladata az önkifejezés mozgásban történő realizálása, az önfeledt játék megvalósítása, a különböző játékszabályok megismerése és alkalmazása, a játék örömének megélése. A képzés célja, hogy a tanuló az önfeledt, ám a későbbiekben egyre tudatosabb mozgás segítségével jobban megismerkedjen testének képességeivel, a tér használatával, a dinamikai variációkkal és az idő, mint a zeneiség alkotóelemével. Megtanulja figyelni, érteni és használni saját és mások nonverbális kommunikációját. Elsajátítja az együttműködés számtalan fatáját. A képzés hozzájárul a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményezőkészségének, önismeretének fejlesztéséhez.

1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A tanuló mozgáskészségének fejlesztése
– A tanuló tér és formalátásának fejlesztése
– A tanuló önfegyelmének növelése
– A koncentrációkészség növelése
– A megfigyelőképesség kialakítása
– A kommunikációs képesség, játékbátorság, szabálytudat fejlesztése
– A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása
– A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elősegítése
– A szocializációs folyamatok fejlesztése
Tananyag:
Ismerkedő táncok, ábrázoló táncok, csoportos táncok, ünnepi táncok, izom puzzle/testtudati táncok, kitalálós játékok, ábrázoló és csoportjátékok, anyaggal való játékok

Követelmények:
A tanuló ismerje a tanév során ismertetett táncjáték–fajtákat.
A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a pár– és csoportválasztásra, a játéktevékenységre.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A kreativitás fejlesztése
– A testrészek mozgáslehetőségeinek megismertetése
– A test térben való mozgáslehetőségeink feltárása
– A tempókülönbségek felismerése, alkalmazása
– Egyszerű ritmusképletek megszólaltatása
– A helyzetfelismerő képesség fejlesztése
– A megoldási lehetőségek feltérképezése
– A döntésképesség növelése
– A mozgás kapcsolatteremtő lehetőségeinek alkalmazása
– A szociális érzékenység fejlesztése

Tananyag:
Energia levezető, összehangoló játékok
Koncentrációt növelő játékok
A feladatok egyénileg, páros, kis és nagycsoportos formában
Alap mozgásformák elsajátítása, variálása, tudatosítása (kúszás, mászás, gurulás, lépés, járás, futás, ugrás)

Alapvető gyakorlattípusok használata:
- Vezetés–követés: alárendeltség, fölérendeltség megtapasztalása,
- Másolás–tükrözés: szinkron és kánonforma,
- Kontraszt variációk: mozgás–mozdulatlanság, kicsi–nagy, gyors – lassú mozgások tudatosítása,
- Akció–reakció: párbeszédformák, folytatáson alapuló játékok,
- Zenei táncjátékok,
- Bizalmi játékok,
- Fogócska és más, gyors reakciókészséget fejlesztő játékok,
- Koncentrálós és kitalálós játékok,
- Ábrázoló és csoportjátékok,
- Anyaggal való játékok.

Követelmények:
A tanuló ismerje az alapvető gyakorlattípusokat (vezetés–követés, másolás–tükrözés, kontrasztvariációk, akció – reakció) és a tanév során elsajátított különböző táncjátékfajtákat.
A tanuló legyen képes az alap mozgásformák szabad variálására, a tanult mozgásformák gyakorlati megvalósítására, az új kapcsolatteremtési formák felhasználására valamint a térbeli és ritmikai alapfogalmak gyakorlati alkalmazására.

Berczik - technika: Alapfok 1.2. évfolyam (heti 2 óra)

Az esztétikus testképzés olyan gimnasztikai alapkövetelményű mozgásanyag, amely magába foglalja a mindenki számára szükséges, természetes mozgásformákat.
Fő cél: a tudatos mozgásformák kialakítása **. A tudatosság megkívánja a mozdulat megértését még mielőtt kivitelezzük az izomműködés oldaláról és a kívánt testforma szemszögéből.** Ez nemcsak megkönnyíti az eljárást, de pontossághoz is vezet.

Berczik Sára az esztétikus tánc útján metodikáját három tételben rögzítette:
I. Aktuális mozgástan
II. Intellektuális mozgástan
III. Affektív mozgástan

Tananyag:
Aktuális mozgástan:
- testépítés (anatómiai alapok)
- testképzés: célja az egész test izomzatának átdolgozása (függetlenítés, koordináció.
- Karhelyzetek, kargyakorlatok.
- Lábhelyzetek: négy fokon
- Talajhelyzetek: térdelő, ülő, fekvő
- Döntések: 3 fokozat (gerincoszlop egyenes tartása)
- Hajlítások: 4 fokozat
- Központi kitolás- kontrakció (izolációs technikák, jazztánc előkészítése, Graham technika megalapozása).
- Táncos mozgásformák: testsúly áthelyezés, járások, szaladások, ugrások, fordulatok, forgások.

Intellektuális mozgástan: a mozgás esztétikai törvényszerűségei
- tér,idő, erő kérdéseivel foglalkozó mozgástan
- tér és mozdulat viszonya, térrajz, térforma, kompozíciók térbeli szerkezete, mondanivaló, kifejezés
- idő: minden mozdulat egy meghatározott bizonyos idő alatt történik, az idő a zene és a mozgás közös eleme, meghatározója.

- Az erő kérdését a mozdulatra vonatkoztatva csoportosította Berczik Sára.
  Olyan gyakorlatok tartoznak ide, amelyeknél előtérbe kerül a dinamika.
  A dinamika felhasználása a tanításban nagy jelentőségű.

Affektív Mozgástan: érzés, érzelem, kifejezés, pedagógiába való visszavezetés: „nem csak akaratot, hanem érzelmet is kell nevelni". **Etűdök, improvizációk segítik ezt elő.**

A test tengelyei és síkjai: elmozdulások irányának a meghatározása: három fő tengely –hosszúsági, szélességi, mélységi. A mozgásteret síkokkal határozzuk meg: harántsík, vízszintes sík, oldalsík, ferde síkok.

A törzs szakaszai: 4 szakasz- nyaki, háti, központi, keresztcsonti.
A természetes testtartás: alapállás, pihenj állás. A helyes testtartás eltér a hétköznapi hanyag tartástól.

Az ízületek függetlenítését célzó testképző gyakorlatok:
- **alsó végtag és részeinek gyakorlatai**
- **a törzs és részeinek gyakorlatai**
- **a felső végtag és részeinek gyakorlatai**

Lábgyakorlatok: célja a láb izomzatának helyes kidolgozása álló, ülő és fekvő helyzetben.
Törzsgyakorlatok: célja a törzs izomzatának erősítése és kidolgozása: a gerincoszlop fontos szerepe: döntések, dőlések, hajlítások, hullámok, törzsívek, törzsfordítások, körzések, fúrok.

Hasizom gyakorlatok: hason fekvésben, hanyatt fekvésben.

Kargyakorlatok: lapocka, és felkar, alkar, kézfejek, ujjak.

Kiegészítő gyakorlatok: improvizáció, etűdkészítés, klasszikus balett alapjai tanításának elkezdése rúd mellett.

Kreatív gyerektánc: Alapfok 1.2. évfolyam (heti 2 óra)

1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– Önálló, aktív, kreatív mozgássorok létrehozásának ösztönzése
– A testtudat fejlesztése, a központ tudatosítása, izolációja, koordinációja
– Release alapok: az ellazulás technikájának megismerése, a földön való sérülésmentes mozgás illetve a földre való érkezés sérülésmentes formáinak feltérképezése
– Imaginációs alapok: a tanult lépések, mozgássorok képzeletben történő megjelenítésének kialakítása, képzettársítások összekötése a gyakorlati mozgással
– A mozgásmemória fejlesztése
– A problémák felismertetése előre és utólag
– A tér–, ritmika–, dinamika az életkornak megfelelő szintű alapelemek használata
- A kölcsönösségen alapuló szociális magatartás ösztönzése

Tananyag:
Energia kiegyenlítő, összehangoló játékok
Koncentrációt növelő játékok
Alapmozgásformák: döntések, dőlések, esések, gurulások párban és egyénileg
Lendített, ejtett, vezetett, tartott mozdulatok variálása, adaptálása más szabályrendszerekhez
Térben haladás változatai, két– és háromdimenziós terek, térábrázolások megkülönböztetése
Többszereplős térbeli képletek kialakítása, melyek megalapozzák a kompozíciókészítést
Csoport improvizáció a tanultak felhasználásával

2/4–es, 3/4–es, 4/4–es metrum ismerete és mozgásban való alkalmazása
Hangok, szavak, énekhang játékos használata
A végtag ízületek szabadságfokának megismerése a fő irányokban
Az érzékszervek adta világ felfedezése
A belső kép, tükörkép és a társak jelzései alapján kialakult énkép összevetése.

Követelmények:
A tanuló ismerje az alapmozgás formákat.
A tanuló legyen képes tudatosan játszani a gravitáció és a teste adta lehetőségek széles spektrumával mind egyénileg, mind kis és nagy csoportban. Legyen képes aktívan, jó helyzetfelismeréssel részt venni egy csoport improvizációban, felhasználva a ritmika és a tér új ismereteit.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– Az absztrakció értése, létrehozása, más kontextusba való helyezése
– A koordinációs készség fejlesztése
– A térlátás, térfelosztás, téralkotás, térforma alkotás képességének fejlesztése
– A zenei szövetek értelmezése és az azokhoz való viszony definiálása, variálása.

Tananyag:
Energia összehangoló játékok
Bemelegítő, állóképesség javító, erősítő játékos gyakorlatok
Koncentráló képességet javító feladatok
A csont–, izom– és szalagrendszer feltérképezése, lehetőségeinek mozgásban való kipróbálása, a tapasztalatokból mozgásfolyamok alakítása
Térformák (kocka, mozgásgömb), egy, két és háromdimenziójú irányok használata
Az alap mozgásformák kötésének variációi, egyéni mozdulatsorrá való rögzítése

Testkapcsolatok (bodyhalf, diagonális kapcsolat, fejtető – farok csont, ülőcsont – sarokcsont, tengelyek mentén való elválasztás illetve forgatás)
Zenei ritmusok, szerkezetek analizálása, megértése, ritmikai képletek variálása, kánon, felezés, kiegészítés
Etűdök készítése egyénileg és kiscsoportban
Imagináció: képzeletbeli mozgások, tárgyakra való mozdulati reflektálás
Mozgáselemzés, stíluselemzés
Csoport improvizáció stílusok, irányzatok szerint.

Követelmények:
A tanuló ismerje saját testének lehetőségeit és korlátait, tudatosan használja és koordinálja testrészeit. Otthonosan mozogjon a tér rendszerében, tudatosan formálja a teret maga körül, ismerje a zene alapvető alkotórészeit.
A tanuló legyen képes egy egyszerűbb zenemű szerkezetének felismerésére, mozgásfolyamok létrehozására és rögzítésére mind egyénileg, mind párban illetve kiscsoportban.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök:
Kísérő hangszerek, hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal, Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor.

Jazz-technika: Alapfok 3. 4. évfolyam (heti 4 óra),Alapfok 5.6. évfolyam (heti 3 óra)

A tantárgy célja: az izolációs gyakorlatok elsajátítása.

Jazz tréning tanulása: a különböző testrészek mozgása

Gyakorlatok:
- Nyakgyakorlatok: fejkörzések, forgatások, döntése
- Vállgyakorlatok: váll felhúzások, körzések
- Mellkas izoláció: tolások, kontrakció- release
- Törzsizoláció: döntések, dőlések hajlások, körzések, gördülések, hullámok: body roll, csípőizoláció.
- Lábgyakorlatok: a klasszikus balett lépésanyagára épített mozgásanyag: relevék, pliék, tenduk, ronde de jambe-ok, relevé lent-ek,grand battement jeték, passék, founde-k,pas de bourre-k, forgások: choiné-k, tourok, tombék, sissonok.
- Kargyakorlatok: port de bras-k, karemelések, lendítések, körzések, lábbal kombinálva, tartások.
- Diagonális gyakorlatok: járások, futások, szökdelések, soutték, chassék, ugrások, forgások.
- Nyújtó gyakorlatok: talajon, rúd mellett, spárgák, hidak, hullámok.
- Erősítő gyakorlatok: a test összes izmának erősítése, ülésben fekvésben állásban rúdnál.
- Az 5.és 6. évfolyamban etűdök és koreográfiák tanulása, bonyolultabb kombinációk és variációk, pontos kivitelezés, önálló gyakorlás, önkontroll.
- Nyújtás és hajlékonysági gyakorlatok dinamikai fokozása, érzelmi és kifejezési formák kivitelezése, állandó korrekció.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után:
A tanuló ismerje:
A tanult technika mozgásanyagát, rendszerét, szaknyelvét és főbb stílusalkotó elemeit
A tanuló legyen képes:
Az elsajátított anyagot biztonsággal alkalmazni a jazz–technika stílusára és összetevőire jellemző előadásmód során.
Testi adottságait és azokból adódó erősségeit–gyengéit elfogadni és tudatosan használni. Rendelkezzen a technika végrehajtásához szükséges izomerővel, lazasággal, gyakorlati biztonsággal és stílusosan alkalmazza a technika elemeit.
Legyen képes a tréningsor és a tananyag mozgáselemeiből építkező önálló vagy csoportos etűd, kombináció harmonikus bemutatására és színpadi formában történő előadására
A vizsga részei:
A vizsga gyakorlati vizsgából áll
A vizsga tantárgya és időtartama:
Jazz–technika
35–40 perc

A vizsga tartalma:
A jazz–technika vizsga anyaga elõre kijelölt és a szaktanár által összeállított gyakorlatokból, gyakorlatsorokból, térben elmozduló lépés, forgás és ugráskombinációkból és néhány perces tánckombinációból áll, melyet a tanulók párosan vagy csoportos formában, önállóan mutatnak be.
Témakörök:
Parallel és en–dehors pozíciók
Balett és jazz karpozíciók
Gördülések, döntések, hajlások, mellkas emelések, rotációk, kontrakció, release
A jazztánc által használt speciális mozgáselemek: twist, flat–back, tilt, hinge, tour, tombe, pas de bourre, chassé, pivot

Izoláció: minimum két testrész egyidejû, összehangolt, izolált munkája,
Ötféle ugrásfajta
A jazz–technika által használt balett technikai elemek: plié, tendu, battement, battement tendu jeté, rond de jambe, developpé, enveloppé, attitude, grand battement jeté használata a jazz tánc sajátosságainak megfelelően.
A jazz–technika sajátosságainak megfelelő, minimum 1,5 perces kombináció bemutatása.
A vizsga értékelése:
A bemutatott tananyag pontos ismerete
A gyakorlatok technikai biztonsága
A jazz–technika sajátosságainak stílusos bemutatása.

Limón – technika: Alapfok 3.4.5. 6. évfolyam (heti 1 óra)

A Limón–technika lendítésekre, excentrikus forgásokra, a repülést, a szabadság érzetét kelt mozgásokra épül, melyben a test folyamatos zuhanásban és emelkedésben tartózkodik. A hangsúlyt a folyamatosságra és az energia átalakulására, újrafelhasználhatóságára helyezi.
A technika egyszerre igényli a fizikai erőt, a kontrollált, összeszedett (koordinált) mozgást, a gravitációnak való ellenállást és engedést, valamint a könnyedséget és a kifinomult érzékenységet.

A tantárgy oktatásának célja, hogy a tanulók megismerjék a Limón–technika alapjait képező és a többi modern tánctechnikától eltérő alapmozgás elveket tapasztalás útján és az alapelveket képesek legyenek alkalmazni egyszerű ülő, álló és haladó gyakorlatokban, kombinációkban, összetett mozgássorokban és etűdökben.
A Limón–technika nyelvezetének elsajátítása. A test tudatos használata és finom, érzékeny koordinációjának fejlesztése.

3-4. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– Az alaptartás, testtartás megismertetése és kialakítása.
– A Limón–technika elsajátításához szükséges alapok megismertetése.
– A súlyhasználat megtapasztalása és kialakítása a test izolált mozgásai közben.
– A gravitáció használatának elősegítése.
– A légzés és a mozdulat összehangoltságának ösztönzése.
– A mozgástanulási képesség, a mozgáskoordináció, a ritmikai készség és a térérzékelés fejlesztése.
- A Limón–technika nyelvezetének megismertetése.

Tananyag:
Talajon fekvésben végzett gyakorlatok:
A gerinc izolált mozgásai
Légző gyakorlatok
Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállízület) és láb (csípő–, térd–, bokaízületek) izolált mozgáslehetőségeinek feltárása és elsajátítása.
Ülésben végzett gyakorlatok:
Folyamatos gerincgördülések előre, oldalra, véghelyzetben kitartással, elnyújtással
Gurulások, kar támasz helyzetekkel
Láb pozíciók (előkészítő, első, második pozíció) elsajátítása
Fej, kar, láb izolációs mozgáslehetőségeinek feltárása többnyire még az adott testrész súlytalanná tételével.
A gerincoszlop szakaszainak egymást követő mozgatása folyamatos gördülések által először előre, majd oldalirányban is.
Fej, kar, láb izolált zuhanások a gravitáció használatával
Gerincgördülések, vezetések különböző lábpozíciókban végrehajtva.
Talajon végzett haladó gyakorlatok.
A karok súlyátvevő szerepének megismerése.
A végtagmozgások és a törzs lendületének felhasználása.
A testközpont ereje lendületekben.
Folyamatos gurulások fekvésben, ülőhelyzetekben.
Ülésből fekvésbe érkezések lendületekkel.
Kéz és lábtámasz helyzetek.
Álló középgyakorlatok.
Alaptartás helyzete.
Kar, törzs és láb alap pozíciók.
Kar és láb izolált mozgásai
Plié, parallel és en dehors pozíciókban függőleges nyugalomban lévő törzs munkával
Plié, parallel és en dehors pozíciókban gerincgördítéssel, karlendítéssel, majd törzs– és karlendítéssel.
A gerinc szakaszainak mozgatása gördülés által, szakaszonként megállítva és visszagördítve.

Törzsnyújtás, zuhanások, suspention
Lábfő, boka, ízületek artikulációi
Diagonális–haladó gyakorlatok
Testsúlyáthelyezés siklásba, a testközpont folyamatos mozgása
Kis ugrások előrehaladással, egy lábról egy lábra és egy lábról két lábra érkezéssel, parallel és en dehors pozíciókban.

Követelmények:
A tanuló ismerje a technika alapelemeit, egyszerű gyakorlatait, a technikára jellemző kar, láb, törzs egyszerűbb koordinációját, a gravitáció mint erõ felhasználását (földhasználat és könnyedség), a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait.
A tanuló legyen képes az adott gyakorlatok, rövid kombinációk pontos végrehajtására, a gyakorlatok kivitelezéséhez szükséges és megfelelő energia használatára és a tanult mozgásanyagból összeállított rövid etűd bemutatására.

5-6. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– Az alaptartás, testtartás tudatos használatának fejlesztése.
– Az ismeretanyag elmélyítése, a mozgásszótár és mozgásminőségek bővítése.
– A Limón–technika gyakorlatainak képesség szinten történő elsajátítása.
– A súlyhasználat megtapasztalása és kialakítása a test összetett mozgásai közben.
– A gravitáció használatának vizsgálata.
– A légzés és a mozdulat összehangoltságának ösztönzése.
– A mozgástanulási képesség, a mozgáskoordináció, a ritmikai készség és a térérzékelés fejlesztése.
– A technikára jellemző összetett mozgássorok biztonságos alkalmazása rövid etűdökben.
- A Limón–technikára jellemző előadásmód kialakításának elősegítése.

Tananyag:

Talajon fekvésben végzett gyakorlatok:
A gerinc izolált mozgásai
Légző gyakorlatok végtag és törzsmozgásokkal koordinálva
Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállízület) és láb (csípő–, térd–, bokaízületek) izolált mozgásainak egymás után kötése.
Mellkas emelés fekvőhelyzetből vállig, fejtetőig, majd ülésig.

Ülésben végzett gyakorlatok:
Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállízület) és láb (csípő–, térd–, bokaízületek) izolált mozgásainak egymás után kötése
A különböző alap láb és karpozíciók összekötve a gerinc szakaszainak egymást követő mozgatásával (rugózás, gördülés és visszaépítés) előre, oldalirányban, spirális helyzetekben
Törzszuhanások előre és oldalirányokba, talajon végzett haladó gyakorlatok,
Gurulások központ és végtagindítással, lendületekkel.
Ülésből, középhelyzetekből fekvésbe érkezések lendületekkel, esésekkel.
Kéz és lábtámasz helyzetekben kitartások majd zuhanások.
Álló középgyakorlatok.
Kar, törzs és láb alap pozícióik és rotációs gyakorlatok
Kar és láb izolált mozgásai a technika stílus jegyeinek alapján (ujjak, kézfej mozgása)
A gerinc szakaszainak mozgatása gördülés által, szakaszonként megállítva és visszagördítve
Törzsnyújtás, zuhanások és körkörös irányok különböző lábpozíciókban.
Plié és relevé gyakorlatok parallel és en dehors pozíciókban
Egyszerű tendu gyakorlatok, kar– és törzslendítéssel, ejtéssel koordináltan
Láblendítések, lengetések, karmozgással összekötve
Egyszerű támadások különböző térirányokba.

Támadások karejtéssel
Diagonális–haladó gyakorlatok
Siklás előre, oldalra, hátra haladással, kar– és törzsmozgásokkal koordinálva, fordulattal
Siklás tempóváltással, kis ugrásokkal
Kis ugrások előrehaladással, ritmikai változtatásokkal.
Láblengetések előrehaladással.
Egyik lábról a másikra történő átugrások.
Etűdökkel, rövid koreográfiák
Egyszerű talajon végzett etűdök támaszhelyzetekkel, lendületekkel
Etűdök álló helyzetben, térbeli elmozdulás nélkül és haladással
Rövid koreográfia dinamikai váltásokkal, nehezebb zenei beosztásban
Követelmények:
A tanuló ismerje a technika alapelemeit, egyszerű gyakorlatait, a technikára jellemző kar, láb, törzs összetett koordinációját és variációs lehetőségeit, a gravitáció, mint erő felhasználását földhasználat és könnyedség), a tér használatát, a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait.
A tanuló legyen képes összetett gyakorlatok, hosszabb kombinációk pontos végrehajtására, a gyakorlatok kivitelezéséhez szükséges és megfelelő energia használatára, a technika dinamikai és érzelmi változásainak érzékeltetésére a kombinációkban, valamint rövid koreográfia meggyőző előadására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után:
A tanuló ismerje:
A Limón–technika alapjait képező és a többi moderntánc–technikáktól eltérő alapmozgás elveket, a technika jellemző gyakorlatait és térhasználatát.
A tanuló legyen képes:
Finom, koordinált mozgásra, a megfelelő súlyhasználatra és a gravitáció érzékelésére, az alapelvek megfelelő alkalmazására ülő, álló és haladó gyakorlatokban, kombinációkban, összetett mozgássorokban és etűdökben. Legyen képes a technika dinamikai és érzelmi változásainak érzékeltetésére kombinációkban, és rövid koreográfia meggyőző előadására.

A művészeti alapvizsga követelményei:
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgából áll
A vizsga tantárgyai és időtartamuk:
Limón–technika
Csoportban 30–40 perc
A vizsga tartalma:
A Limón–technika vizsga anyaga a szaktanár által összeállított, talajon, állásban és haladással végzett egyszerű, majd összetett gyakorlatokból álló tréning sor, melyet a tanulók csoportos formában, önállóan mutatnak be. 2–3 perces etűd kis csoportokban történő bemutatása.
A vizsga értékelése
A vizsga értékelésének szempontjai:
A bemutatott tananyag ismeretének minősége, a technika dinamikai változatosságának megjelenési szintje.
A gyakorlatok technikai végrehajtásának biztonsága
A Limón–technika stílusának megfelelő előadásmód minősége.

Kontakt improvizáció: Alapfok 5. 6. évfolyam (heti 1 óra)

A tánctechnikai tantárgy közös témája a mozgás. A tánc mozgásvilága tánctechnikákra épül és a különböző tánctechnikai módszerekben az esztétikus, ugyanakkor a tartalmas mozgás sokszínűsége alakítja ki a tanuló egyéni stílusát.
Csoportos játékokon keresztül a kapcsolatteremtés fejlesztése, a felszabadult mozgás ösztönzése, a figyelem megosztásának elősegítése és a váratlan helyzetekre való felkészülés vizsgálata.

Tananyag:
Egyéni mozgásfelfedező feladatok
- Mozgások különböző testrészek indításával

- A testközpont, mint motor felfedezése
- A perifériáról indított mozgások: kézfej, lábfej, fejtető, farok csont
- A gerinc mozgásaink megismerése, mozgások alacsony, közép és magas szinteken
- Tér, idő, dinamikai játékok
- Test tudatossági feladatok
- A talajon végzett gyakorlatok
- A partner munka
- Súlyérzékelési feladatok talajon, aktív/passzív szerepek
- Egyszerű figyelemirányító gyakorlatok
- Vezető/követő szerep feladatok
- Impulzusadással improvizációba vezetés

Gyakorlatok:

– Gurulások: egyénileg, párban, súlyadással/átvétellel
– Dőlések: egyénileg – talajon, középhelyzetben, állásban; párban – talajra vitel nélkül; csoportban
– Csúszások: egyénileg – talajon, falon; párban – társon: fekvő–, közép– és álló helyzetekben
– Mászások: egyénileg (kéz és lábtámaszok); párban társon: fekvő–, közép– és álló helyzetekben
– Tolások: egyénileg talajon, középhelyzetben, párban fekvő–, közép– és álló helyzetekben, haladás közben
– Húzások: párban fekvő–, közép– és álló helyzetekben, haladás közben
– A kontakt „gördülő pontja”: Egyénileg talajon, labdával, falnál, párban állásban (csak karok és a hát használatával)
– Emelések: test központra
– Statikus helyzetekben, földre vitellel
- Ugrások, elkapások: egyénileg – a talajra érkezések gyakorlása (álló– és támaszhelyzetekbe)
- Párban – medence és válltámasszal, központra érkezések
– Ellensúlyozás: párban – álló helyzetben, szintváltással
– Fejjel lefelé történő dezorientáló gyakorlatok: egyénileg – kéztámaszok, kézállások
– Asztal pozícióból földre kerülések kéztámaszon át
– Bizalmi feladatok: csukott szemes feladatok, vezető/követő szerep feladatok
– Vezetett és szabad improvizációk
– Egyéni, páros improvizációk
– Páros gyakorlatokból felfedező improvizációk
– Fej–fej, hát–hát, tenyér–tenyér, talp–talp érintéssel
- Strukturált improvizáció

Az érzékeléses feladatok
– Csukott szemes bizalmi feladatok: vezető/követő szerepek
– Perifériás látás megfigyelése
– Tapintás, hallás, nyomásérzékelés

Csoportos játékok
– Térjátékok
– Dinamikai játékok
– Ügyességi játékok
- Figyelemvezetéses játékok, labdával, tapssal

Követelmények:
A tanuló ismerje a táncforma alaptechnikai elemeit, az érintés mélységeit és azok információtartalmát, a tér gömbszerű használatát, a döntéshozáshoz szükséges fizikális készenléti állapotot.
A tanuló legyen képes saját testsúlyát érzékelni és használni, a gördülékeny és puha izomtónusra és földhasználatra,

a technikai elemek improvizáció közbeni előhívására, az érintésen keresztül kommunikálni, engedni a táncot történni, kreatívan használni a helyzetek adta lehetőségeket.

- alaptechnikák: egyéni gyakorlatok, páros gyakorlatok.
- Test tudatossági gyakorlatok: partner grafika, anatómiai release, relaxációs gyakorlatok," hand on"
- Improvizáció-szerkezet
- Kompozíciós formák
- Technikai formák, elemek gyakorlása: koncentrálás, társsal való kommunikáció formái.
- Szabad táncolás, sok önálló munka.

A tánctechnikai tudás kötetlen felhasználásának gyakorlása, az improvizáció, mint alkotói eljárás, előadói forma elsajátítása, mint önismereti eljárás, kapcsolatteremtő eljárás, kutatási eljárás gyakorlása.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után:
A tanuló ismerje a kontakt improvizáció mozgásnyelvét, alap technikai elemeit, a puha izomtónus használatát, a súly, az érintés, a környezettel és partnerekkel kialakított kontaktus törvényszerűségeit.
A tanuló legyen képes a technikai ismereteit a szabad táncban (duett, trió) előhívni és alkalmazni, döntést hozni és kreatívan megoldani a váratlan helyzeteket.

A művészeti alapvizsga követelményei:
A vizsga részei:
A vizsga gyakorlati vizsgából áll
A vizsga tantárgyai és időtartamuk:
Kontakt improvizáció, csoportban 40–50 perc
A vizsga tartalma:
– A szaktanár által összeállított kontakt improvizáció technikai alapgyakorlatok csoportos bemutatása tantermi körülmények között.
– Improvizációs feladatok bemutatása szóló és duett formákban.
– 3–4 perces adott szabályokon alapuló és/vagy szabad kontakt improvizáció duett bemutatása tantermi körülmények között.
A vizsga értékelése
– A Kontakt improvizáció elveinek és alaptechnikáinak gyakorlati ismerete – mértéke, mennyisége és minősége.
– A tananyag által szerzett ismeretek alkalmazásának minősége.

Továbbképző évfolyamok:

Jazz-technika: Továbbképző 7. 8. 9. 10. évfolyam (heti 3 óra)

Fejlesztési feladatok:
– Az előző évek tananyagainak ismétlése, a technikai tudás elmélyítése, az ismeretanyag folyamatos bővítése.
– A tudatosság megélése a megértés, megérzés, a stílusbeli sajátosságok és összefüggések felismertetése által.
– A jazz–technikára jellemző stílusjegyek, dinamikai váltások, a helyes légzéstechnika megismertetése és állandó fejlesztése.
– A tanult mozgásanyag készség szinten történő elsajátítása.
– A tanuló motiválása az izolációs gyakorlatok tudatos végrehajtására és kivitelezésére.
– A koordinációs készség, a ritmusérzék, a forgástechnika, az improvizációs készség fejlesztése.
– A térben való tájékozódás képességének szinteken és irányokban történő fejlesztése.

Tananyag:
Bemelegítő gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása és a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális kihasználása.
Erősítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok.
Középgyakorlatok:

Battement tendu és battement tendu jeté parallel és en dehors pozíciókban, pliékkel, karváltásokkal és dinamikai váltásokkal kombinálva.
Port de bras gyakorlat. Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban pliével és spirállal. Rond de jambe en l'air en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban pliével és spirállal.
Developpé–enveloppé adagio és grand battement gyakorlatokba ágyazva.
Attitude parallel és en dehors.
Grand battement parallel és en dehors pozíciókban.
Térben elmozduló grand battement.
Térben elmozduló rond de jambe par terre és en l'air.
Tilt, Twist, Hinge, Arche, Balance és offbalance helyzetek.
Izolációs gyakorlatok: a fej, váll, mellkas, csípő, kar, láb izolálása – kettő, később három egyidejű alkalmazásával – ritmizálva, alap irányokba, síkok mentén és köríveken is haladva
Összekötő lépések: kombinálva más elemekkel és különböző szintek használatával egy gyakorlaton belül.
Féltalpon, pliében, piqué, plié–féltalpról lassan leereszkedve, legördülve
Pas de bourrée, Pas de bourrée en tournant, Keresztlépés – pas croisé, Triplet, Pivot, Tombé,
Soutenu.
Forgás gyakorlatok: helyben és térben elmozdulva, a stílusra jellemző törzs, kar használattal és dinamikával, parallel és en dehors pozíciókban.
Ugrások: a jazz stílusra jellemző törzs, kar és dinamika használattal
Két lábról – két lábra – sauté
Két lábról – egy lábra – sissone
Egy lábról – két lábra – assemblé
Egy lábról – egy lábra – sauté
Egyik lábról – a másik lábra – jeté
Követelmények
A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, kar és láb pozíciókat és a technikára jellemző szakkifejezéseket.
A tanuló legyen képes a gyakorlatok tudatos és minőségi kivitelezésére, az izoláció pontos végrehajtására, a forgások pontos, tudatos végrehajtására, szintváltások biztos alkalmazására és a térben való tudatos tájékozódásra a különböző jazz kombinációkban is.
Legyen képes a tanult mozgásanyagból összeállított különböző, eltérő dinamikájú, két 1,5 perces (7. 8. évf.), három 1,5 perces (9. 10. évf.) kombináció bemutatására, melyek tartalmazzanak rövid, improvizációs részt is.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után:
A tanuló ismerje és alkalmazza biztonsággal:
A tanult technika mozgásanyagát, szaknyelvét, kifejezési formáit, stiláris jegyeit. Ismerje a zene és a tánc összhangját segítő és kifejező ritmikai váltásokat: gyorsítások, lassítások, folyamatok, megállítások. A tanuló ismerje és folyamatosan fejlessze testi adottságait és ellensúlyozza azokból adódó hátrányait.
Ismerje a technika táncosokra vonatkozó módszertanát, lássa és alkalmazza az ok–okozati összefüggéseket, valamint ennek ismeretében legyen képes az önfejlesztésre.
A tanuló legyen képes:
A magas szintű igényes technikai kivitelezésre, rendelkezzen a táncművészethez szükséges munkamorállal, a technika végrehajtásához szükséges izomerővel és lazasággal.
Biztonsággal tudja bemutatni az elsajátított anyagot, miközben a stiláris sajátosságait alkalmazza. Legyen képes belső motiváltsággal, tudatos munkavégzésre, a harmonikus, esztétikus mozgásra. A technika sajátosságainak megfelelő önálló és csoportos etűdök, bonyolult kombinációk, koreográfiák előadására. Legyen képes felvállalni jó teljesítményét és hibáit, alkotóként beépülni a művészi alkotófolyamatba, miközben vállalja félelmeit, érzéseit, érzeteit.

A művészeti záróvizsga követelményei:
A vizsga részei:
A vizsga gyakorlati vizsgából áll
A vizsga tantárgya és időtartama:
Jazz–technika
35–40 perc

A vizsga tartalma:
A vizsga anyaga a szaktanár által összeállított és meghirdetett témakörökből áll, melynek ismeretéről a tanulók egyénileg, párosan vagy csoportos formában adnak számot.
Témakörök:
Parallel és en–dehors pozíciók
Balett és jazz karpozíciók
Gördülések, döntések, hajlások, mellkas emelések, rotációk, kontrakció, release használata
A jazz–technika által használt speciális mozgáselemek: twist, flat back, tilt, hinge, tours, tombe, pas de bourré, chassé, pivot
A testsúlyáthelyezések különböző formái
Izoláció minimum három testrész egyidejű, összehangolt, izolált munkájával
Forgások helyben és térben elmozdulva.
Térben elmozduló gyakorlat szintváltásokkal és irányváltásokkal.
Ötféle ugrásfajta.
A jazz–technika által használt balett technikai elemek – plié, tendu battement, battement tendu jeté, rond de jambe, developpé, enveloppé, attitude, grand battement jeté – használata a jazz–technika sajátosságainak megfelelően.
A jazz–technika sajátosságainak megfelelő, minimum három 1,5 perces kombináció bemutatása, melyek tartalmaznak rövid improvizációs részt is.

A vizsga értékelése:
A bemutatott tananyag pontos ismerete.
A gyakorlatok tudatos alkalmazása.
A jazz–technika sajátosságainak bemutatása.
A művészi előadásmód.

Limón-technika: Továbbképző 7. 8. 9.10. évfolyam (heti 1 óra)

Tananyag:
Az 5. és 6. évfolyamon tanultak módszeres ismétlésével a technikai kivitelezés javítása, pontosítása. Kiválasztott zenékre történő etűd sorok megalkotása, majd komplett koreográfiában való elhelyezése. A tanulók önálló, kreatív közreműködésével.

A tantárgy célja, hogy megalapozza a kortárs tánc technikák tanítását: jellegzetes plasztikai, ritmikai, dinamikai világának, szemléletének elmélyült gyakorlati és elméleti átadását.

Gyakorlatok:
- fekvésben: a gerinc izolált mozgásai, a fej, a kar, a láb izolált mozgás lehetőségei, folyamatos gördülések fekvőhelyzetből előre, fölfelé és vissza, mellkas emelés: vállig, fejtetőig, majd ülésig.
- Ülésben: alap lábpozíciók, karpozíciók: Graham technikából ismert spirális helyzetek, fej, kar, láb izolációs használata.
- Átvezető gyakorlatok
- Haladásos gyakorlatok: siklás gyakoroltatása, kis ugrások, kombinációs jellegű gyakorlatok, folyamatos haladás.
- Szélsőséges tempó és dinamikai váltások, technikai elemek hosszabb kombinációkban.
- Off-balans gyakorlat: zuhanások, forgások, futások,
- Kombinációk, koreográfiák.

Repertoár: Továbbképző 7. 8. évfolyam (heti 1 óra)

A tanulók megismerkednek, és részletesen elemzik a hazai és nemzetközi modern tánc repertoárt és a szaktanár vezetésével elemzik. Ezekből ihletet meríthetnek és az adott
koreográfiához hasonló, rövid műveket készítenek. A modern repertoárból a szaktanár feladata kiválasztani a feldolgozandó műveket.
Létrehozzák, saját egyéni alkotásaikból álló mozgás nyelvüket. Kialakul egyfajta önálló gondolkodásmód és egyéni véleményalkotási képesség a táncművek, koreográfiák elemzése során.

A tanulók lehetőséget kapnak az egyéni és csoportos megnyilvánulásokra, önálló alkotások létrehozására és bemutatására. Felmérhetik, és tudatosan fejleszthetik tanulási képességeiket, stílusérzéküket.

Fejlesztési feladatok:
– A tanulót tegye képessé a modern órákon tanult ismeretek felhasználásával egyéni és csoportos koreográfiák elsajátítására és minőségi előadására.
– Alakítsa ki a csoport kooperáció, az együtt gondolkodás és az alkotás képességét.
Tananyag:
A megismert táncstílusokra, mozgásanyagra építve a szaktanár által kiválasztott, betanított vagy felújított művek előadása. A tananyagnak tartalmazni kell az előző évfolyamokban tanult lépésanyagokat, ismereteket
Követelmények:
A tanuló ismerje az eddig elsajátított koreográfiák lépésanyagát.
A tanuló ismerje a tanulás szempontjait, folyamatát, az előadott mű lépésanyagát, stílusát
A tanuló legyen képes a koreográfia elemeinek gyors és lényegi elsajátítására, a tanult tánc tudatos, művészi előadására. A tanuló rendelkezzen a társakhoz való alkalmazkodás képességével.
Motiválja a tanulót az eddig betanult koreográfiák művészi előadásának továbbfejlesztésére, elmélyítésére.

Improvizáció és Kompozició: Továbbképző 9. 10. évfolyam (heti 1 óra)

Az improvizáció elnevezésű tantárgy Rudolf Lábán elméleti rendszerére épül. Ez a struktúra nem stílus, táncnyelv, hanem táncnyelv alkotó módszer.
Lábán táncalkotó elveire épülő, mindig az adott pedagógus adott tanulókra tudatosan szerkesztett gyakorlatsora. Célja a táncművészet tudatos táncolás útján történő továbbfejlesztése.
Az improvizáció, mint táncforma alkalmazása elősegíti a tanuló egyedi mozgás szótárának bővítését.
A képzés célja,hogy a tanuló képes legyen a tánc alkotóelemeinek megismerésére, tudatos alkalmazására
A Lábán módszer a mozgás egyetemes szabályszerűségeire, lehetőségeire mutat rá, fejlesztve ezzel a már előző évfolyamokban megismert moderntánc–technikák megértését, tudatosabb kivitelezését.
A kompozíció az improvizáció rendszere mentén integrálja a különböző művészeti ágak kompozíció elméleteiben felhalmozott tudást. A tantárgy a tanuló saját mozgásmemóriáját, struktúra felismerő illetve alkotóképességét, kommunikációs eszközeit fejleszti, valamint megalapozza a lehetőségét annak, hogy a későbbiekben aktív alkotóvá váljon egy koreográfus mellett vagy önállóan is.

Fejlesztési feladatok:
– Kreativitásfejlesztés
– Az integrált gondolkodásmód: érzelmi–szellemi–fizikai önvaló összekapcsolása
– Testtudat fejlesztés: a test és az idegrendszer, izom, csont és szalagrendszer közötti kapcsolat tudatosítása
– Az érzelmek verbalizálásának elősegítése
– Az érzelmek mozdulati absztrahálásának elősegítése
– A struktúrában való gondolkodás képességének fejlesztése
- A tér, mint absztrakció felismerése
– A tér, mint eszközzel való játék fejlesztése (távolságok, irányok, formák, képzőművészeti eszközök alkalmazása)
– A tér szerkeszthetőségének felismerése (2 és 3 dimenziós művek példája alapján)
– A tér, mint színpadi eszköz feltérképezése (díszlet, színpadi szabályok, perspektíva)
– A téridő kapcsolat élményének megtapasztalása
– Az idő, mint absztrakció felismerése
– Az idő szerkeszthetőségének felismerése (zenei struktúrák, előadás struktúrák, irodalmi struktúrák)
– Az idő, mint színpadi eszköz feltérképezése (színpadi idő, film idő, real time)
– Az idő, mint eszközzel való játék fejlesztése

Tananyag:
A tér és az idő témájában adott egyéni illetve csoportos kooperációt igénylő improvizációs feladatok

Tananyag:
A test, a tudat és az érzelmek kapcsolatán alapuló egyéni illetve csoportos kooperációt igénylő improvizációs feladatok
Szabályrendszeren alapuló kötött és szabad improvizációk
Zártkörű improvizációs bemutatók az előadói helyzet megtapasztalása érdekében
Hazai és külföldi, példaértékű előadások megtekintése és elemzése
Kortárs alkotókkal való eszmecsere
Követelmények:
A tanuló ismerje az anatómia alapjait mind elméletben mind gyakorlatban. A tanuló képes legyen kifinomult idegrendszerről tanúskodó egyéni jegyeket viselő mozgás–improvizációs folyamatokat létrehozni.
A tanuló legyen képes önállóan és kisebb csoportokban is – felismerhető rendszeren alapuló – rövid mozgásetűdök alkotására.

KÉPZŐ– ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG

I. Fejezet

AZ ALAPFOKÚ KÉPZŐ– ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a külvilág tudatos érzékeléséhez, tanulmányozásához, valamint a belső látás és a képzelet finomításához, tudatosításához. A tanulók belső világának gazdagítása teszi lehetővé, hogy egész személyiségük használni és hasznosítani tudja az összegyűjtött és egyre tudatosabban szelektált vizuális információkat. Az élményszerű tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit.
Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság – alakítására, a látás kiművelésére és tudatosítására. A követelmény és tantervi program bővíti a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata finomítja a kézügyességet, technikai érzékenységet, valamint erős érzelmi–motivációs bázist teremt, mely fejleszti a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is.

A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző– és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő tanulók szellemi és gyakorlati képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését. A képzés nagymértékben elősegíti a tanulók személyiségfejlődését és biztosítja a tehetséggondozás lehetőségét. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat; a tanulók érdeklődésére, a kézműves hagyományokra, valamint a klasszikus és kortárs képző–és iparművészeti, médiaművészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, s alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon fejleszthetik vizuális műveltségüket, és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.
A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott művészeti ág műfaji sajátosságait, a

művészi kommunikáció megjelenítési módjait. A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében.

A képző– és iparművészeti ág sajátosságai:
– tevékenységközpontúság – a tanulók a vizuális tananyagtartalmakat, feladatokat gyakorlati, tapasztalati módon, különböző tevékenységek által, komplex témákba ágyazottan dolgozzák fel, amelyben a cselekvésből származó tapasztalat adja a tanulás alapját,
– feladattudatosság – egy témával, témakörrel való hosszabb idejű elmélyült foglalkozás, mely elősegíti a tanulók türelmének, kitartásának fejlődését,
– alkotói magatartás – amelyben fontos szerepet kap a nyitottság, az egyéni látásmód, a lényegkiemelés, a problémaérzékenység és problémamegoldás képessége,
– komplexitás – amely átjárhatóságot biztosít a képző– és iparművészeti, a népművészeti és médiaművészeti területek között, illetve az egyéb művészeti ágak között,
– folyamatszerűség az egyes feladatok végig vitelében és a szervesen kapcsolódó, egymásra épülő feladatsorokban, projektekben,
– kreatív cselekvőképesség, melynek fontos részterülete a kísérletező kedv, bátorság, lényeglátás, szituativitás, döntésképesség, nézőpontváltás, sorrendmódosítás,
– interaktivitás és együttműködési készség, mely feltételezi a személyközi kapcsolatok aktivitását, a kooperációt és innovációt,
– tanulók önkifejezési készségének kialakítása és mélyítése a személyre szabott feladatok, egyéni korrektúra megvalósulása révén,
– szociális érzékenység és empátia, az én– tudatosság, önszabályozás és önállóság fejlesztése.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak
Képzőművészeti tanszak (előképző 1–2. évfolyam + 1–3. alapfokú évfolyam)
Főtárgy:
Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1–2. évfolyam)
Grafika és festészet alapjai (1–3. alapfokú évfolyam)

Kötelező tantárgy:
Vizuális alkotó gyakorlat (1–10. évfolyam)

Választható tantárgy:
Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1–2. évfolyama)
Népművészet (1–2. évfolyam)
Művészettörténet (3-10. évfolyam)

Tanszakok és főtárgyaik a 4. alapfokú évfolyamtól a továbbképző 10. évfolyamáig
Grafika és festészet tanszak - Grafika és festészet műhelygyakorlat

Kötelező tantárgy:
Vizuális alkotó gyakorlat (1–10. évfolyam)

A tantárgyak tartalma
Moduláris rendszer szerint *alapmodul* a vizuális alkotó gyakorlat, a grafika és festészet alapjai, *egyedi szakmai modul* a műhelygyakorlat.
A vizuális alapozó gyakorlatok az előképző első két évfolyamának komplex művészeti tantárgya. Sokszínű alkotó játékra ad lehetőséget. A legkülönfélébb anyagok, eszközök, technikák megismerése

segíti a gyermekek kreativitásának kibontakozását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását.
A vizuális alkotó gyakorlat a képző–és iparművészeti ág, az ősi és kézműves tárgyformálás, a médiaművészet sokféle tevékenységének megismertetésére szolgál. Feladata a vizuális eszköztár bővítése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása, változatos kreatív feladatsorokon keresztül.
A grafika és festészet alapjai tantárgy a képi kifejezés változatos módjainak elsajátítását és alkalmazását teremti meg. Előkészíti és megalapozza a művészi igényű szakmai munkát.
A műhelygyakorlat lehetővé teszi az ősi, a hagyományos és a kortárs képző– és iparművészeti, valamint médiaművészeti szakirányú tevékenységek elsajátítását. A tanuló a helyi lehetőségektől függően a műhelygyakorlatok közül érdeklődésének és képességének megfelelően választ.

Óraterv

Tantárgy	**Évfolyamok**											
	(1.)	**(2.)**	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	**9.**	**10**
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összes óra:	**4**	**4**	**4–5**	**4–5**	**4–5**	**4–5**	**4–5**	**4–5**				

Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.
A vizuális alkotó gyakorlat és a műhelygyakorlatok óraszáma 1–3 vagy 3–1 arányban átcsoportosítható.
Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

A főtárgyak képzési ideje:
2 előképző évfolyam: Vizuális alapozó gyakorlatok
3 alapfokú évfolyam: Grafika és festészet alapjai
3 alapfokú évfolyam+4 továbbképző évfolyam: Grafika és festészet műhelygyakorlat

A tanítási órák képzés ideje: 45 perc

A KÉPZŐ–ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a képző–és iparművészeti oktatás területén
A kiemelt kompetencia területek a vizuális művészeti alkotótevékenység által a személyiség fejlesztését, az önkifejezés

kibontakoztatását segítik.
Olyan tulajdonság–együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a probléma felismerést, a probléma megoldást.

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák

A környezet által közvetített üzenetek befogadása
A környezet által közvetített üzenetek értelmezése
Tervezési készség
Alkotói magatartás
Kreativitás
Vizuális gondolkodás
Vizuális kifejezőkészség
Eszközhasználati készség
Anyaghasználati készség
Komplex szemlélet
Tudatos környezetformálás igénye
Biztonságos munkavégzés képessége
Az esztétikum iránti igény és befogadóképesség

Problémaérzékenység
Véleményformálási képesség

Személyes kompetenciák:
Nyitottság
Fejlődőképesség
Önállóság
Önkifejezés
Rugalmasság
Érzékenység
Kísérletező kedv
Interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció).

*Társas kompetenciák***:**
Motiválhatóság
Empatikus készség
Együttműködési készség
Kezdeményezőkészség
Segítőkészség

Módszerkompetenciák:
Figyelemösszpontosítás
Gyakorlatias feladatértelmezés
Ismeretek helyénvaló alkalmazása
Következtetési képesség
Kreativitás, ötletgazdagság
Módszeres munkavégzés
Nyitott hozzáállás
Probléma felismerés, –megoldás
Tervezési készség
Új ötletek, megoldások kipróbálása
A munkakörnyezet tisztántartása

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei
Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.
Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja
A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és gyakorlati tudása.
Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben az nem, felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak
– Műhelygyakorlat
– Vizuális alkotó gyakorlat
A fentieken felül szabadon választható vizsgatantárgy:
– Művészettörténet
– Népművészet
A szabadon választható vizsgatantárgyak esetén a művészeti alapvizsga és záróvizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll. A szabadon választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés
Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – helyezést ért el vagy a versenyfelhívásban meghatározott teljesítményi szintet teljesítette.
Ha a tanuló már rendelkezik a képző– és iparművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapvizsga– vagy záróvizsga–bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható a vizuális alkotógyakorlat főtárgyból. A műhelygyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése
A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni.
A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok

számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső eredményének a meghatározásában a műhelygyakorlat tantárgyból kapott osztályzat a döntő.
Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

VIZUÁLIS ALAPOZÓ GYAKORLATOK (EK 1-2)

A vizuális alapozó gyakorlatok célja az érzékelés, a befogadó készségek fejlesztése. A művészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése.
Az alapozó gyakorlatok feladata az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

Előképző évfolyamok

1–2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése.
– A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése.
– A hagyományok élményszerű megismertetése.

– Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása:
– Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedeztetése játékos tevékenységeken keresztül.
– Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése.
– Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása.
– Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása. Kreatív munkára és gondolkodásra nevelés.

Tananyag

Feladatcsoportok

Érzékszervi tapasztalások
– Színek, formák, hangok megfigyelése, hasonlóságaik észrevétele
– Hangokkal, mozgással, látvánnyal való analogikus játékok
– Dramatizálással, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése Mimetikus játékok, szerepjátékok
– A ritmus és a megélt mozgás vizuális megjelenítése

Vonal, forma
– A vonal és a folt megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben
– A forma gazdasága
– Pont–, vonal–, folt– és formaképző játékok nyomatok készítése, csíkhúzási versenyek adott szempontok szerint

Felületek
– A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával
– Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal

Méretek és arányok
A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb, sovány, kövér)
– Játékos arányváltó feladatok
„Kincsesláda" összeállítása-egyéni igények, szempontok figyelembevételével
A színek világa
– A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
– Színkeverési játékok
Egyéni színkedvelések,egyéni színhasználat, a zene inspiráló hatása
Téri élmények
– A sík és a tér megtapasztalása
– Térjátékok (kinn, benn fent, lent). Zárt és nyitott terek
– Téri élmények rajzi, plasztikai megjelenítése

Idő élmények
– Az idő múlásának és a változás megtapasztalása
– Eseménysort kifejező képsorozat, leporelló készítése
– Egyszerű animációs játékok
Mozgókép előkészítése: egyszerű fázisrajzok lapozható füzeteken
Mese és valóság
– A mesebeli világok, lények, történések síkban és plasztikában
– Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában

Tárgykészítés
– Játékok, használati és ajándéktárgyak létrehozása (mézeskalács, textilfonatok, papírhajtogatások, papírdombormű, agyag– vagy gipszfigurák)
– Hagyománytárgyak készítése

VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT (1-10)évfolyam

A vizuális alkotó gyakorlat célja a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális gondolkodás és kifejezőkészség fejlesztésével, valamint az esztétikai érzékenység és befogadó készség kialakításával.
A tantárgy feladata a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. Az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a népművészeti és művészettörténeti ismeretek aktív beépítése az alkotó tevékenységbe. A baleset–, munka– környezet és tűzvédelmi szabályok betartatása.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Az alapvető képzőművészeti technikák segítségével a látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönözés, gondolatainak, terveinek képi vagy plasztikai megoldásán keresztül.
– A művészeti tevékenységekhez szükséges eszközhasználat, anyagalakítás megismertetése kép és tárgykészítés vagy egyéb alkotófolyamat végigvitelével.
– A tanuló figyelmes, kitartó munkavégzésének fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
Különféle képző–és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
Kézműves és népművészeti technikák
Mesék jellegzetes történetvezetése
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
Mesék, kalandos történetek
– Egyéni fantáziára épülő illusztratív mesefeldolgozások
– Elbeszélés vonalakkal, különböző vonalminőségek keresése
– Vonalrajzos kompozíciók különféle alapformákban, hangsúlyos kontúrok alkalmazásával (ceruza, filctoll, zsírkréta és vízfesték)
Kontúrok szerepe képzőművészeti technikáknál

Színes világok megelevenítése
– Kitalált történetek feldolgozása színes kompozícióban fantázia fejlesztése,fantázialények
– A színek hatása, érzelmi ereje
– Színkontrasztok, színharmóniák (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák

– A szereplők megjelenítése – mesehősök, állatfigurák (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
– Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek – bábfigurák készítése ujjbábok, fakanálbábok, papírmaséfejű bábok

Megszemélyesítés

– Síkfigurák kialakítása (papírtépés, ragasztás, kivágás, festés)
– Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)díszítése grafikai technikákkal vagy különleges anyagok applikálásával a felületre

Mesék birodalma

– A kiválasztott mesehősök környezetének feldolgozása különféle technikákkal (ceruzák, tollak, tusrajz)
– A természeti és ember alkotta környezet modellezése, újrateremtése a fénymásolt elemek, motívumok segítségével
– Hangulati elemek megjelenítése (vidám, mozgalmas, kopár, félelmetes)

Varázslatos tárgyak, különös eszközök
– Edények, eszközök kialakítása (agyagból, karcolt díszítéssel)
– Az adott történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
– A gyapjú–, a textilanyagok tulajdonságai, felhasználási lehetőségei brain storming (mi lehetne, ha nem az lenne ami) kreativitás fejlesztése

– Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
– Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt

Figura és mozgás
– A történet szereplőinek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal (álló–, guggoló, több–kevesebb figura, árnyképek)
– Mozgás, mozdulat, mozdulatsor megjelenítése egyszerű animációs eszközökkel
– Emberi figurák és állatfigurák mintázása – különféle mozdulatok megjelenítése

Minta, jel, jelkép
– A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
– Megőrzött nyomok az agyaglapon (üzenetek, lenyomatok készítése különböző eszközökkel) pecsételőhengerek készítése
– A törzsi művészet mintakincse, motívumgyűjtés (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)gipsz szgraffitó
– Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták
– Fonások papírcsíkokkal, színes fonalakkal, zsinórokkal
– Szám–, állati és növényi szimbólumok a mesék világában
– Pecsétek, szerencsét hozó tárgyak, amulettek készítése (agyag, gipsz, talált, gyűjtött tárgyak)

Időkerék – évszakváltások
– Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása (kirándulás a gyümülcsösbe) a természet változása
– Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
– A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:
– a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
– az alapvető ábrázolási technikákat,
– az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.
Legyen képes:
– motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
– vázlatok készítésére,
– vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
– ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A vizuális művészetek műfaji sajátosságainak, anyagainak és eszközeinek megismertetése a kézműves tárgyformálás egyes elemeinek, technikai fázisainak kipróbálásán keresztül.
– Az alkotási folyamat során a képzelet, a tapasztalat és az emlékezet élményanyagának mozgósítása, az önkifejezés lehetőségeinek felfedeztetése.
– A környezet által közvetített üzenetek befogadtatása, értelmezése.
– A tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése.

– A tanuló érdeklődésének felkeltése, fenntartása, kitartó munkavégzés képességének fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Ábrázolás és tárgyalkotás az életkori sajátosságoknak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba illesztve
A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok, eszközök csoportos és egyéni kreatív használata
Az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségei (Aktuális kiállítások látogatása)
A formák, színek használatában való jártasság
Kézműves és képzőművészeti technikák
Az egyes témák, témacsoportok többirányú feldolgozása
A különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Népművészeti hagyományok, Kiállítások és a kézműves technikák vizsgálata: szövés, fonás, varrás, foltvarrás stb.) művészettörténeti érdekességek
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

– Elbeszélés vonalakkal

– Hétköznapi történetek fő motívumainak megjelenítése
– Feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban

– Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
– Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

– Saját élmények feldolgozása színes kompozíciókban
– Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák – formai felfedezések

– Kedvenc állatok – állatfigurák és figurális dombormű mintázása Állatok megfigyelése a tanulmányi séta során

– Sosemvolt lények életre keltése (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
– Agyagplasztikák, figurák készítése, díszítésük földfestékkel

Szabadon formálható anyag

– Ünnepek régen és ma ,helyi népszokások vizsgálata
– Személyes tárgyak, ünnepi ajándékok készítése különféle anyagokból
– Az ünnep díszletei, színszimbólika

Tér és idő feldolgozása

– Adott történet, valamilyen folyamat megjelenítése képsorozattal vagy egyszerű fázisrajzokkal (tempera, tollrajz)
– Eseménynaptár – képsorozatok készítése monokróm és színes technikákkal
– Az otthoni környezet modellezése agyagból. A tér átalakítása
– A mi városunk – nagyméretű, színes kompozíciók, csoportmunkában (plasztikus megjelenítés papír, papírmasé és más anyagokkal)

Minta, jel, jelkép

– A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
– A magyar népművészet mintakincse – motívumgyűjtés
– Növények stilizált megjelenítése (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
– Geometriai szimbólumok (négyzet, kör, felfelé – lefelé mutató háromszög, csillag, egymásba kapcsolódó körök)
– Pecsét faragása, idolok, amulettek készítése (agyag, gipsz)

A tárgykészítés folyamata
– Ismerkedés a gyapjú–, a textilanyagok tulajdonságaival, felhasználási lehetőségeivel
– Ünnepi jelkép megjelenítése nemezen (tarsolyfedőlap) fémdomborítás
– Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
– Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt, gyűjtőmunka az egész év során
– Ragasztóanyagok, ragasztási technikák megismerése
– Ékszerkészítés gyönggyel és más természetes anyagokkal
Ékszertervek és kollekciók tervezése
Évszakváltás
– Az ünnepekhez fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
– Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
– A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
– Változások az ünnepi szokások körében – páros képek készítése

Megszemélyesítés

– Én és a külvilág – Önarckép, jellegzetes arányok, karakterjegyek
– Az önismeret útjai – az emberi arc arányai, a karakter, a mimika megjelenítése fotóval dokumentáció,sztárfotók ☺ készítése
– Meglévő portréfotók felhasználása, nagyítása (ismétlődések, átírások, fénymásolatok segítségével)
– Alakoskodások – szimbolikus tartalmak megjelenítése az arcábrázoláson keresztül Télűzés népszokáshoz kapcsolódva, Busóálarc
– Maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
– az alapvető ábrázolási technikákat,
– az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.

Legyen képes:
– motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
– vázlatok készítésére,
– vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
– ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Az ismeretek, élmények befogadásának, feldolgozásának segítése, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba való bevonásával.
– A csoportos és egyéni alkotótevékenységek formáinak megismertetésével a tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése.
– A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az esztétikai érzékenység, nyitottság kialakítása.
– A népművészeti és művészettörténeti ismeretek alkotó tevékenységhez kapcsolódó aktív beépítése.
– A vizuális kifejezéshez, alkotáshoz szükséges készségek fejlesztése.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
Ábrázolási és tárgyalkotási ismeretek őskor művészetéhez kapcsolódva (Mozaik tankönyvcsalád felosztását figyelembe véve)
A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
Különféle képző–és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
Népművészeti ismeretek, művészettörténeti érdekességek
Kézműves és népművészeti technikák
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
Elbeszélés vonalakkal
– Legendás történetek megjelenítése, feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban Görög művészet mitológiai alakjai
– Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
– Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje
– Természeti erők megelevenítése színekkel, az adott jelenségek saját élményekre épülő (vagy színházra, táncra, mesékre támaszkodó) feldolgozása színes kompozícióban (Power Pointos bemutatkozási lehetőség a diákok részéről is)
– Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása
– A színek és alkalmazott technikák megjelenítő és hangulatközvetítő képessége (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák – formai felfedezések
– Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek felfedezése

– Táltosok, paripák, félelmetes szörnyállatok – képzelet és előtanulmányok alapján (figurális dombormű mintázása agyagból, gipszfaragás, papírmasé)drótvázzal is
– Növények, termések formája, szerkezete, színei (színes ceruza, kréta, akvarell)

Szabadon formálható anyag

– Agyagedény formálása felrakással
– Agyagplasztikák, állatfigurák készítése, díszítésük földfestékkel, bekarcolt mintákkal görög vázák, római szobrok,torzók, lMarcus Aurélius lovas szobrának stb… vizsgálata)
– Állatok ábrázolása emlékképek vagy közvetlen látvány alapján – tömeg, arányok, mozgás érzékeltetése

Tér és idő feldolgozása

– Természeti erők, különleges és félelmetes természeti jelenségek felidézése, megjelenítése képsorozattal (tempera, tollrajz)
– Különböző kompozíciók készítése spirál– és hullámmotívum felhasználásával Krétai tengeri motívumok összevetése a modern művészet képviselőivel Gaudi, Van Gogh)
– A természet körforgása (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs)

Minta, jel, jelkép
– Életfa motívum, varázslatos növények megjelenítése népmesék, legendák alapján, (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba, gipszbe) görög vázatervek szgraffitó technikával
– Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták
– A varrás, hímzés alapfogásai, formaalkotó és dekoratív szerepük helyi szövőkiállítás megtekintése
– Egyéni fantáziára épülő illusztratív feldolgozások
– Az elvonatkoztatás útja és célja – anyaggyűjtés
– A tűz, víz, föld, levegő – szimbólumok a különböző kultúrákban
– Sárga, narancs, piros, barna, lila, zöld, fehér, arany. Színszimbólumok használata (papírragasztás kivágott színes motívumok kompozícióba rendezésével) szimbólumok gyűjtése-önálló munka,előzetes feladat

A tárgykészítés folyamata
– Az adott témakörhöz, történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése tárgytervezés, tárgyalakítás, őskori mágia szerepe
– Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
– Állat alakú és antropomorf edény készítése agyagból Kökénydombi Vénusz , Willendorfi Vénusz vizsgálata ,termékenységi varázslás
– A textilanyagok, a gyapjú alkalmazási lehetőségei
– Nemezfigura készítése
– Tárgykészítés népi hagyományok alapján, a mai kultúra esztétikája szerint
– Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
– Ragasztóanyagok, ragasztási technikák használata

– Ékszerkészítés gyöngyfűzéssel

Évszakváltás
– Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása Lucázás, Zöldágjárás, Komatálküldés
– Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
– A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
– Megszemélyesítés
– Mozgatható bábfigurák készítése. Karakterábrázolás és a mozgatás lehetőségei
– Zsineggel mozgatható figurák, pálcára vagy lécre szerelt bábok (papírkivágás, mozgatható elemek összeállítása, festés)
– Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)Görög színházi álarcok vizsgálata

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:
– a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
– az alapvető ábrázolási technikákat,
– a kézművesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait, tárgyait és technikáit,
– az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat,
– a vizuális művészetek formáit, sajátosságait, anyagait és eszközeit.
Legyen képes:
– motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
– a látvány és jelenségek értelmezésére,
– vázlatok készítésére, átírásra,
– vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
– ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, fejlesztése.
– A kézműves tárgyalkotás, a képző– és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek megalapozása.
– A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alapjainak elsajátíttatása.
– A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése, a képi műveltség bővítése.
– A tanuló kitartó, feladattudatos munkavégzésének segítése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
A látvány megfigyelése, értelmezése, rögzítése
Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
Különféle képző–és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok
A középkor művészettörténeti érdekességei (Ókeresztény, Román kor, Gótika, Bizánc, Reneszánsz)
Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák

A formák, színek tudatos használata és a térábrázolás kérdései
A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák
Hagyományos és új médiumok
Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
Történetszövés – történetábrázolás
– Képzeletbeli utazás (egy középkori városban – illusztrációk különféle rajzeszközökkel, vagy képregényszerűen elmesélve)
– A kor hétköznapjainak megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével. A tervek nagyítása, megfestése (képi, fotó, videó – vagy számítógépes feldolgozások)

Környezetábrázolás – hangulatteremtés
– A környezet épített elemeinek rajza (homlokzatok) Várak, katedrálisok, középületek, tervezése, látványtervek
– kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal – makett készítése vegyes technikával
– Makettkészítés (házak, lakótornyok, várak) különféle anyagok felhasználásával

Színharmóniák
– A monokróm színhasználattól a komplementer színpárokig
– Egy főszínre hangolás, főszín és elsődleges keverékszínei
– Tiszta színekből és szürkékből építkező képek

Rész és egész
– Papírmozaik készítése (ókori vagy bizánci minták alapján) Theodóra és Justiniánus császár mozaikjai
– Üvegablakok francia katedrálisok üvegablakjainak vizsgálata
– Rózsaablak – színes kép készítése temperával celofánra
– Királyfejek, egészalakos figurák rajza viaszolt, festett alapról visszakaparásos technikával

Képeskönyv
– A mai életünk kódexe kódex, miniatúra, iniciálé
– Cél és célszerűség, a könyvkötés alapfogásai
– A papír tulajdonságai
– Betűkép, iniciálé készítése, szövegírás (temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs

– Az adott korra jellemző minták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
– A gyűjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben – páros munka)
– Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok) ruhatervek

Plasztika
– Oszlopszobrok. Szoborfaragás (egyszerűen formált emberfigurák gipszből, ytong téglából, purhabból)
– Vízköpők. Fantasztikus figurák, állatalakok (gótikus templomokról; mintázás agyagból)
– Figurateremtés valódi állatok és képzeletbeli szörnyek megformálásával

Öltözéktervezés

– Sisak készítése. A viselhetőség és a méretek figyelembe vétele középkori sisak és pajzs tervezése projektmunkával
– A szín– és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Arcképtár
– Önarckép különböző elképzelt szerepben, jelmezben és korban való ábrázolása
– Önarckép gyűjtemény mai környezetben (ceruza, krétarajzok, tempera)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

– a választott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
– a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
– a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
– a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

– a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
– egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
– motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,

– színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– változatos – forma – faktúra és felületminőségek létrehozására,
– különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók–tárgyak létrehozására,
– egyéni eszközhasználatra,
– a műalkotások értő befogadására,
– vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
– a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– Az emberi és a természeti környezet esztétikumának felismertetése, a művészetek, alkotási tevékenységek iránti érdeklődés megerősítése.
– A látás és a látványértelmező képesség pontosítása, fejlesztése.
– A kézműves tárgyalkotás, a képző– és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek körének bővítése.
– A látvány utáni ábrázolás törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alkalmazásának fejlesztése a különböző feladatok során.
– A manuális tudás és az alkotóképesség továbbfejlesztése, a stílusérzék megalapozása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
A látvány megfigyelése, perspektivikus ábrázolása épületbelsők és utcarészletek ábrázolása
Rajzeszközök, plasztikus és modellező anyagok és eszközök
Különféle képző–és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok
Az ókori antik világ és a reneszánsz művészettörténet érdekességei
Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák
A formai, színtani alapismeretek
A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák Művészettörténeti érdekességek tárgykészítésben:manierizmus (vallatóeszközök) barokk (illuzionizmus) klasszicizmus (puritanizmus) romantika (hevülete) realizmus (naturalizmusa) plein air (újszerűsége)
Hagyományos és új médiumok
Az előképek megismerése, feldolgozása – tanulmányrajzok, vázlatok, makettek, modellek
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
Történetábrázolás
– Életképek (illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
– A kor ünnepeinek megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták
– Épületábrázolás tusrajzzal
– Struktúra – textúra, formaszerkezet és felületi megjelenés (kollázs különböző felületű, struktúrájú,

textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)
– Makettkészítés különféle anyagok felhasználásával csoportmunkában

Színharmóniák

– Tájképek különböző fényviszonyok között – csak színfoltokkal festve – hajnalban, délben, szürkületben, éjszaka (gyűjtés elektronikus formában is, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával) plain air , mint az impresszionizmus előfutára
– Telt és tört színek, komplementer színek és különböző árnyalataik (festés akvarellel, krétával, kevert eljárással)

Környezetábrázolás – kép és valóság

– A tárgyak és a természeti környezet megfigyelése
– Az ablakon át látható világ (ábrázolás pitt–krétával, festéssel)
– A vonalperspektíva, levegő és színperspektíva felfedezése
– Előtér – középtér – háttér (tusrajzok, szénrajzok)
– Öltözéktervezés
– A szín– és az anyagválasztás szerepe
– Fejfedők (bohócsipka) készítése a viselhetőség és a méretek figyelembe vétele (papír és textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Képeskönyv

– A természet törvényeinek, jelenségeinek megfigyelése, összegyűjtése, lejegyzése Tanulmányi séta
– Növények, állatok minél pontosabb megfigyelés alapján készült illusztrációi
– Magyarázó rajz, részletek és leírások a tervlapon (aprólékos ceruza és tusrajzok, temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs

– A korra jellemző textilminták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
– Gyűjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben– páros munka)
– Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok,)
– Egyszerű díszítőelemek szimmetrikus, pozitív–negatív formákká, ritmussá rendezése
– Természetes formák redukálása, egyszerűsítése, stilizálása, szín– és forma–variációk létrehozása (papírmetszet létrehozása)

Arcképtár

– Hétköznapi tömeg (piaci sokadalom) összeállítása nagyméretű kartonra (saját, választott figurákkal) Kánaáni menyegző (manierizmus) és Bruegel : Parasztlakodalom (reneszánsz) című alkotásának összehasonlítása
– Különböző korú és karakterű emberek portréja. (Csoportmunka. Ceruza, krétarajzok, tempera)

Fény– árnyék jelenségek
– Titokzatos terek létrehozása, a fény–árnyék hatások felhasználásával
– Vázlatok készítése jellegzetes fény–árnyék viszonyok bemutatására
– Térkonstrukció talált, gyűjtött tárgyakból, lepedőkből, zsinórokból, kartonokból többféle bevilágítással (közös, csoportos alkotás)
– Fényképek, videó készítése a terek bejárásával, a korábbi munkák térbe helyezése, „helyzetbe hozása"

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

– az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
– a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
– a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
– a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

– a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
– egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
– motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
– színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– változatos forma–, faktúra– és felületminőségek létrehozására,
– különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
– egyéni eszközhasználatra,
– a műalkotások értő befogadására,
– vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
– a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A látvány és a tanult ábrázolás összhangba hozása a személyes mondanivalóval.
– A természet– és emberábrázolás különböző formáinak megismertetése.
– A stílus– és arányérzék továbbfejlesztése.
– Az önálló kézműves tárgyalkotás technikájának megválasztására, a képző– és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek eszköztárának biztonságos használatára való képesség fejlesztése.
– A látvány utáni ábrázolás árnyaltabbá tétele, a kompozíció, a szín és az előadásmód finomítása.
– A képi műveltség bővítése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Rajzeszközök, vizes bázisú festékek és plasztikus anyagok
A képző–és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
Az impresszionizmus, posztimpresszionizmus, szecesszió, modern építészet , festészet, szobrászat (M. o-on is)művészettörténeti korszakára jellemző stílusjegyek, technikák
A stíluskorszakra jellemző előadásmódok
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetábrázolás

– Mozgalmas jelenetek (Álarcosbál egy barokk kastélyban. Illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
– Groteszk, vígjátéki történetelemek illusztratív feldolgozása a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

– Épületek belseje, bútorai
– Épületábrázolás tusrajzzal, vegyes technikával (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)

Színharmóniák

– Öltözetek pasztellszínekkel (gyűjtés elektronikus formában, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
– Színhangulatok festése zenei hangzásokra (akvarell, kréta kevert eljárások)

Öltözék

– Legyező és maszk készítése a működés és a méretek figyelembe vétele
– A szín– és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Kép és valóság

– A térábrázolási konvenciók, optikai csalódások, illúziókeltés Viktor Vasarely: Kinetikus és op art összevetése Maulbrech illuzionisztikus művészetével
– A perspektíva és az axonometria fintorai (Escher rajzai, térformái. Gyűjtések)
– Tárgyak ábrázolása eltérő, végletes nézőpontokból – alulnézet, felülnézet, közelről – és messzire távolodva (grafit, szén, pittkréta)

Békaperspektíva és madártávlat fantázia rajzzal is

Mintakincs

– Épületdíszítések, minták gyűjtése, rajzolásuk vázlatfüzetbe
– Gyűjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben – páros munka)
– Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, csiga, kagylómotívumok felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Arcképtár

– Arcképek díszes keretben
– Különböző korú és karakterű emberek portréja (ceruza, krétarajzok, tempera)

A tárgyak egyedi vonásai
– Lakomák gazdag tárgyi világa. Gyűjtés festmények és mai fotók, installációk körében
– Hasonlóság és különbözőség. Azonos funkciójú tárgyak megfigyelése, egyedi vonásaik, különbözőségeik felfedezése (ceruza, vízfesték)

A tárgyak összhangja Tárgytervezés ☺képtelen tárgyak is(Oppenheim, Duchamp, Dali,)

– Hangszerek
– Klasszikus és saját megoldások
– Csendélet, drapériák, hangszerek beállításával (összefogott kompozíciók, finom részletmegoldások. Pasztellkréta)

Vizsgamunka készítése

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

– az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
– a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
– a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
– a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

– a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
– egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,

– motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására, Háromiránypontos perspektív kép szerkesztése is
– színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– változatos forma–, faktúra– és felületminőségek létrehozására,
– különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
– egyéni eszközhasználatra,
– a műalkotások értő befogadására,
– vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
– a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
– a vizuális művészetek eszköztárát,
– a tárgytervezés és tárgykészítés fázisait,
– a rajzolás, festés, térművészet műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
– a különböző ábrázolási és tárgyalkotó technikákat,
– a legjelentősebb művészettörténeti korszakok művészetének jellegzetességeit, kultúráját, tárgyait,
– a legfontosabb baleset– és munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

– az alkotói munka végigvitelére,
– a látvány és jelenségek megragadására, visszaadására,
– motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– a perspektivikus ábrázolás szabályainak alkalmazására,
– színtani ismereteinek felhasználására,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– sokféle eszköz– és anyaghasználatra a kifejezés érdekében,
– konzekvens munkák elkészítésére,
– a művészettörténeti korok, stílusok megkülönböztetésére, értő befogadására,
– a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama:
Vizuális alkotó gyakorlat
– vizsgamunka bemutatása 15 perc
– helyszíni feladat megoldása 105 perc

A vizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális

alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.
A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:
A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.
A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– tárgy, tárgyegyüttes,
– festészeti, grafikai alkotás–sorozat,
– szobor, térkonstrukció és variációi.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.
Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– tárgy,
– festészeti, grafikai alkotás,
– szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése
A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:
– esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
– tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
– a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
– alapvető anyag–, eszköz– és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
– térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
– a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezésmód használata,
– az elkészült munka egyedisége, összhangja.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Munkaasztalok, székek
Tároló polcok, szekrények, dobozok
Vizes blokk
Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD–k)
Rajzbakok
Festő állványok
Mintázó állványok
Kéziszerszámok
Rajztechnikai eszközök
Rajz–, festő és mintázó eszközök (színes ceruzák, akvarell, tempera akril, kréta, filc, vékony, vastag, és széles–lapos ecsetek, szivacsok, rajztábla, olló, ragasztó)
Számítógépes munkaállomások grafikai szoftverekkel Informatika terem
Fényképező, közművelődési iroda filmfelvevő eszközök közművelődési iroda
Modell tárgyak: geometrikus testek, drapériák, tükrök, csontváz, biológia terem koponya
Munkabiztonsági berendezések

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Felkészítés a tanult művészeti kifejezőeszközök önálló alkalmazására.
– A vizuális érzékelés és visszatükrözés képességének finomítása.
– A konstruáló, plasztikai és a síkművészeti technikák készségszintű elsajátíttatása.
– Az elvont gondolkodás, az analizáló–szintetizáló képesség kialakítása, a látás kiművelése és tudatosítása.
– Az ábrázolási konvenciók megismertetése, elsajátíttatása.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
Az egyetemes emberi kultúra, az európai műveltség, a nemzeti hagyományok értékeinek megismerése
A látvány pontos megfigyelésére, leképezése
A vizuális információk megértésére, átírására, felhasználására
A képi gondolkodás, vizuális absztrakció
Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek, modellek készítésére
A gondolat, téma kibontása, variációk, sorozatok, tárgyegyüttesek létrehozása
A jelentés, az esztétikum felismerésére, értelmezésére
A sűrítés, és felbontás mint alkotói (komponálási) eszköz
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A beállítás
– A geometrikus testek arányai, térbeli elhelyezkedése
– A népi tárgykultúra tárgyai egyszerű műtermi környezetben
– A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A szerkezettől a formáig
– Drapéria vonalas ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
– Drapéria mozgásban. Fotók készítése szálló, lengő drapériáról, és azok megfestése
– A drapéria mint plasztikai elem és jel. Fríz mintázása, gipszfaragás drapériamotívum után, gipszöntések

A térről – síkban
– Rajzolt és festett belső terek – a perspektíva törvényei szerint
– Szobasarok, lépcsőház rajzolása festése
– A formák változatos megjelenítése. Szerkezeti kiemelések
– A perspektíva érzékeltetése vonalakkal (szerkezeti rajz, ceruza, pittkréta)
– A tanulmányok feldolgozása (tollrajz, színespapír–kollázs és grafikai lapok, linó–, papírmetszet)

Rajzi – plasztikai előtanulmányok
– Testrészek, fejrészletek. Vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)

– A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
– Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
– Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről – térben

– A külső és belső tér érzékeltetése természeti formák alapján (csigaház, metszet készítése mintázással)
– Agyagszobor, agyag plakett készítése a formaépítés, arányok térbeliség pozitív–negatív formák megjelenítésével

Ábrázolás és szerkesztés

– A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók és felhasználásuk a művészi ábrázolásban
– Gyakorlatok a kétpontos perspektíva, a kavallier axonometria megismerésére
– Vonal a térben. Fém–, spárga– és üvegplasztikák

Nagyságrend

– A korábbiakban feldolgozott témák, tanulmányok egyéni vagy csoportos módon történő megfestése, megrajzolása nagy méretben (csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
– A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré

– Önarckép készítése fénykép és tükör segítségével
– Az elkészült munkák összehasonlítása, elemzése
– A festett pasztell jellemzői, a pasztell technika megismerése
– A színek keverése

Szokatlan megjelenés
– Plasztikai munkák talált anyagokkal, meglepő formatársításokkal
– Gömb térbeli problémaköre: osztott gömb, gömbszeletek egymásra mintázása
– Portré gipsszel való mintázása, a fej rajza és mintázása különböző túlzásokkal, torzításokkal

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

– a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
– a térábrázolás alapelemeit,
– a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
– a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
– az alapvető színtani törvényszerűségeket,
– a jellegzetes vagy híres képző– és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,

– a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:
– a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
– motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
– a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
– műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
– geometrikus és természeti formák ábrázolására,
– a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
– illusztrációkat készíteni.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A geometrikus és természeti formák ábrázolása, tárgycsoportok, portrék, figurák ábrázolása a perspektíva és az anatómia és szabályai szerint.
– Különféle illusztrációk készítése.
– A kiadott feladatok önálló megoldása, biztos eszközhasználattal.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
Az ábrázolás arányrendszere, szerkezete
Tónusos ábrázolás
A természeti formák átírása
Az anyagszerűség ábrázolása
A tér különböző léptékű megjelenítése
A konstruktivizmusra jellemző stílusjegyek, technikák
Anatómiai ismeretek
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A beállítás
– Tárgyak, térelemek a szabadban
– A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot, a természetes fényviszonyok minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A beállítás átformálása
– A tárgyegyüttes képének feldolgozása, átírása más anyagokkal, technikákkal, különböző művészeti stílusokkal (barokk, impresszionista, expresszionista stílusgyakorlatok)

A szerkezettől a formáig
– Állat– és emberi koponya szerkezetének különféle rajzeszközökkel való ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)

– Koponya és változó környezete. Fotók készítése és azok megfestése
– A koponya bonyolult plasztikai problémái. Reliefmintázás, mintázás 1:1 méretben

A térről – síkban

– Rajzolt és festett épületek, terek, utcaképek a perspektíva törvényei szerint
– A felületek és formák változatos megjelenítése. Kiemelések
– A perspektíva érzékeltetése vonalakkal, tónusokkal, színfoltokkal (szerkezeti rajz, tónusos rajz – szén, pittkréta, pasztell, akvarell)
– A tanulmányok feldolgozása tollrajz, színespapír–kollázs és grafikai lapok, linó–, papírmetszet formájában

Rajzi – plasztikai előtanulmányok

– Szobrok, portrék – vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
– A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
– Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
– Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről – térben

– Termések titokzatos szerkezete, pozitív–negatív formái
– A természeti formák szerepe a formatervezésben
– A formaelemzések módszere a célirányos megfigyelés: a karakter
– Formakövető vonal: a plasztikitás
– Folyamatábra, fázisrajzok a mozgásváltozás kifejezésében

Ábrázolás és szerkesztés

– A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók alkalmazása a művészi ábrázolásban
– Művészettörténeti példák tanulmányozása
– Gyakorlatok a perspektíva, és a Monge–szerkesztés megismerésére

Nagyságrend
– A korábbiakban feldolgozott témák, konstruktív tanulmányok egyéni vagy csoportos módon továbbfejlesztése, megrajzolása, megfestése óriás és kisméretben (falfelület, csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
– A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré

– Rajzok élő modell után
– A formák felismerése az árnyék változásakor az arcon, bevilágítási feladatok

– Fej rekonstrukció koponya alapján
– Az emberi arc titkai. A látvány és a rajzi szabályok együttes érvényesítése
– A portrérajzolás és –festés fejlődése a különböző művészettörténeti korszakokban
– Portré. Plasztikus megjelenítések (vésett, mintázott relief és körplasztika)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

– a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
– a térábrázolás alapelemeit,
– a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
– a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
– az alapvető színtani törvényszerűségeket,
– a jellegzetes vagy híres képző– és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
– a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

– a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
– motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
– a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
– műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
– geometrikus és természeti formák ábrázolására,
– a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
– illusztrációkat készíteni.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, az önkifejezés eszköztárának gazdagítása.
– Az esztétikus környezet iránti igény kialakítása, amelyen keresztül a tanuló képes lesz azt alakítani, formálni, megőrizni.
– A vizuális ismeretek, jártasságok kialakítása, elmélyítése.
– A kritikai véleményformálás igényének és képességének kialakítása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A környezet– és tárgykultúra
Tónusos ábrázolás újabb technikái
A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései
A bábkészítés hagyományai
A plein air festészet legismertebb alakjai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

– Alakrajz
– Csontváz rajza
– Krokik, vázlatok álló, fekvő és mozgó figurákról (ceruzarajz, tus és pácvázlatok)
– Körberajzolások, tükörrajzok, fotók egymásról, azok rajzban történő átdolgozása
– Kollázsok és montázsok emberi alakok átalakításával, emberi alak részletrajzainak összeillesztése, fotószekvenciák emberek mozgásáról

Átváltozások

– A modell után elkészített munkák feldolgozása más eszközökkel, technikákkal, más méretben
– A mozdulatok értelmezése, újrarajzolása a figura testhelyzeteinek jellemző jegyeinek, térbeliségének kiemelése, torzítása
– Új beállítások új nézőpontokkal

Bábfigura

– Wayang–báb készítése finom faragással fából vagy habanyagból, a bábu festése
– A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
– A bábu hangja és beszéde, játéktere

Változatok művészettörténeti alkotásokra

– Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
– Másolatok készítése a kép egyes elemeiről hagyományos festészeti és grafikai eljárásokkal (belerajzolások, átfestések, stílusparódiák, méret– és elemváltoztatások)

A természetben

– Vázlatok és festmények készítése a természetben
– A plain air–ben való munka megismerése (pác, lavírozott tus, aquarell és a gouache)
– Fotóséták – fotózás a természetben – fotósorozatok kialakítása

Karakterkeresés
– A portrérajzolás, a karakter kiemelése
– Karikatúrák és illusztratív képek készítése modell alapján, vonalas és színes képek. Önarcképek
– Az elkészített rajzok alapján végletes torzítások keresése a karakter teljes megváltoztatásával
– Portré vázlatok készítése, 1:1 portré mintázása

Népművészet és természet

– Betekintés a magyar népi viseletkultúrába
– Természeti népek technikái. Gyűjtés szakirodalomból, és azok anyagainak feldolgozása (fazekasság, hímzés, faragás, szövés, fonás)
– A népművészet előadásmódjának felidéződése a kortárs alkotók munkáiban

Érzelmi hatások
– Fogalompárok szerinti képalkotás (vidám–szomorú, haragos–megbocsátó, nyomasztó–feloldó)
– Érzelmi állapotok színben való kifejezése
– A színek sztereotip kapcsolata érzelmi állapotokkal, fogalmakkal

– Realisztikus és absztrakt megközelítés

Emlékmás

– Rövid portréfilm készítése egy kortárs képzőművészről, annak alkotási módszereiről, műveiről, személyes beszélgetés vagy bemutatás formájában
– Forgatókönyv, fotódokumentáció

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

– a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
– a térábrázolás alapelemeit,
– a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
– a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
– az alapvető színtani törvényszerűségeket,
– a jellegzetes vagy híres képző– és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
– a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

– a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
– motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
– a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
– műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
– geometrikus és természeti formák ábrázolására,
– a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
– illusztrációkat készíteni.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A látvány és az absztrakció kölcsönhatásának megismertetése a figuraábrázoláson keresztül.
– A látványértelmező képesség tudatosítása, a figura és környezetének kialakításával.
– A vizuális ismeretek, jártasságok elmélyítése, összegzése az ismétlődő és fokozatosan nehezedő feladatok mentén.
– Ismerkedés a kortárs művészet törekvéseivel.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A környezet– és tárgykultúra
Tónusos ábrázolás újabb technikái
A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései
A bábkészítés hagyományai
A plein air festészet legismertebb alakjai

A nonfiguratív ábrázolás eszköztára
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Alakrajz

– Vázlatrajzok, krokik csoporttársakról, álló és mozgó alakokról. A vonal ereje, hangsúlyai (ceruzarajz, tus és pácvázlatok, agyag– és viaszkrokik)

Figura a térben
– Figura épített térben, ülő és álló figurák külső és belső térben
– Plein air és embercsoport rajza

Átváltozások
– Ülő, fekvő figura rajza
– Egy feladat többféle feldolgozása, variációk anyagokra, technikákra
– A kompozíciós elemek kiegyensúlyozott arányait felborító változatok létrehozása

Bábfigura

– Marionett báb készítése vegyes anyaghasználattal
– A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
– A bábu mozgathatósága, játéktere

Szín–tér

– Színes vázlatok készítése a színpadi tér színdinamikai megoldásához

Változatok művészettörténeti alkotásokra

– Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
– Montázsok, anakronisztikus részletek beépítése a műalkotásokba
– Stíluskeresés
– Karakterkeresés
– A teljes figura mint karakter. Karikatúrák és krokik készítése modell alapján, vonalas rajzok, szoborvázlatok készítése

Érzelmi hatások
– Eseménysor ábrázolása figurális és nonfiguratív képsorozatokban
– Kollázs grafikai kiegészítéssel
– Fogalompárok szerinti képalkotás (mozgalmas – unalmas, harsány – szelíd, haragos – vidám)
– Érzelmi állapotok kifejezése színekkel

Emlékmás
– Gyerekkori történet
– Videofelvétel készítésére alkalmas színes figurák és díszlet jellegű tér megalkotása (papír, gipsz, faszerkezet). Csoportos feladat
– A film rajzos forgatókönyvének megtervezése, elkészítése
Vizsgamunka készítése

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:
– a különféle vizuális művészetek jel– és jelképrendszerét,
– a tervezéstől a megvalósításig, vagy a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
– a sík– és térművészet törvényszerűségeit, műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
– a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
– a térábrázolás alapelemeit,
– a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
– a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
– az alapvető színtani törvényszerűségeket,
– a jellegzetes vagy híres képző– és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
– a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:
– a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
– motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
– a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
– műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
– geometrikus és természeti formák ábrázolására,
– a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
– illusztrációkat készíteni.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
– a vizuális művészetek területén létrejött értékeket,
– a népi kultúra jellegzetes szokásait, tárgyait,
– a sík– és térbeli művek, alkotás–sorozatok létrehozásának módjait,
– pontos arányokat és karaktereket rögzítő rajzok, plasztikák készítési módszereit,
– a fény–árnyék viszonyok törvényszerűségeit,
– a művészeti anatómia alapvető törvényszerűségeit,
– az alapvető munkabiztonsági, környezetvédelmi előírásokat.

A tanuló legyen képes:
– eligazodni a művészettörténet korstílusai között,
– az adott témák önálló feldolgozására,
– művészeti ismereteinek alkotó felhasználására,

– A témák elemző értelmezésére, sokrétű technikai feldolgozására,
– konkrét és elvont gondolatok képi–plasztikai megjelenítésére,
– portré, figura rajzolására, festésére vagy mintázására,
– a saját és mások alkotásainak elemző értékelésére.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgyai és időtartama
Vizuális alkotó gyakorlat
– a vizsgamunka bemutatása 10 perc

– helyszíni feladat megoldása 180 perc

A vizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.
A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:
A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.
A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– tárgy, tárgyegyüttes,
– festészeti, grafikai alkotás–sorozat,
– szobor, térkonstrukció és variációi

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.
Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– tárgy,
– festészeti, grafikai alkotás,
– szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése
A vizuális alkotó gyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:
– esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,

– a vizuális nyelv kifejezőeszközeinek használata,
– tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
– sík és térbeli ábrázolási képesség,
– a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
– alapvető anyag–, eszköz– és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
– térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
– a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezésmód használata,
– az elkészült munka egyedisége, összhangja.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Munkaasztalok, székek
Tároló polcok, szekrények, dobozok
Vizes blokk
Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD–k)
Rajzbakok
Festő állványok
Mintázó állványok
Kéziszerszámok
Rajztechnikai eszközök
Rajz–, festő és mintázó eszközök (színes ceruzák, akvarell, tempera akril, kréta, filc, vékony, vastag, és széles–lapos ecsetek, szivacsok, rajztábla, olló, ragasztó)
Számítógépes munkaállomások grafikai szoftverekkel
Fényképező, filmfelvevő eszközök
Modell tárgyak: geometrikus testek, drapériák, tükrök, csontváz, koponya
Munkabiztonsági berendezések

NÉPMŰVÉSZET

A népművészet tantárgy célja a hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének megismertetése, a hagyomány értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása, a múlt és a jelen összefüggéseinek felfedeztetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.
A tantárgy feladata a tantárgy iránti nyitottság kialakítása, az általános néprajzi, népművészeti ismeretek átadása. Feladata emellett a hagyományos népi kultúra és értékrendszer bemutatásával a mindennapi élet kérdéseire, problémáira való válaszkeresés, a közösségi érzés mélyítése, az egyén helyének, szerepének tudatosítása, a hovatartozás–tudat, a szülőföldhöz való kötődés erősítése, értelmi és érzelmi ráhatással a személyiség fejlesztése, az esztétikai, etikai élmény– és ítélőképesség, az empátia és a tolerancia mélyítése.

A népművészet tantárgy oktatása szorosan kötődik a művészeti képzés programjához, a vizuális alkotó gyakorlattal, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor igyekszik kapcsolatot találni a társművészetek felé is.
A népművészet tantárgy szabadon választható, emellett tananyagtartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába is.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A hagyományok felelevenítésével, bemutatásával tantárgy iránti nyitottság kialakítása.
– A tananyag elsajátíttatása során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés biztosítása, valamint a közösségi érzés kialakítása, mélyítése.

Tananyag
Népművészet ismeretek
Népi gyermekjátékok típusai
Közösségi élmény, a játék során betöltött szerepek
Népköltészeti alkotások
Cselekmények, érzelmek, jó és rossz

Feladatcsoportok
Népi gyermekjátékok
– Mondókák, kiszámolók
– Mozgásos játékok
– Vonulások
– Párválasztó játékok, körjátékok
– Szellemi játékok
– Hagyományos játéktevékenységek felelevenítése

Népköltészet
– Népmesék
– Népdalok
– Találós kérdések

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a népi gyermekjátékok néhány fajtáját,
– a népköltészet néhány alkotását.
Legyen képes:
– nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A hagyományok felelevenítésével, bemutatásával tantárgy iránti nyitottság kialakítása, mélyítése.
– A tananyag elsajátíttatása során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés biztosítása, Falumúzeum látogatása, aktuális intézményi ,népművészeti jellegű tárlatok látogatása(hímző, szövő , fazekas) valamint a közösségi érzés kialakítása, erősítése.

Tananyag
Népművészet ismeretek
Népi gyermekjátékok típusai
Játékkészítés, csapatszellem, szabályok feladatok feldolgozás kooperatív módszerekkel

Jeles napok, naptári ünnepek Gergelyjárás, Komatálküldés ,Zöldágjárás, Lucázás, Betlehemezés stb
Szereplők, események, szokástárgyak

Feladatcsoportok
Népi gyermekjátékok
– Eszközös játékok
– Ügyességi és sportjátékok
– Hagyományos játéktevékenységek felelevenítése

Naptári ünnepek
– Kiemelkedő őszi ünnepek
– Kiemelkedő téli ünnepek
– Kiemelkedő tavaszi ünnepek
– Kiemelkedő nyári ünnepek
– A szokások felelevenítése Színszimbólika vizsgálata, jelképek a népművészetben

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a népi gyermekjátékok néhány fajtáját,
– a kiemelkedő jeles napok fontosabb szokásait.
A tanuló legyen képes:
– nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz.

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET ALAPJAI Alapfok 1-3.

A grafika és festészet alapjai tantárgy célja a képi világ, a képi kifejezés különbféle módjainak megismertetése. A fantázia kibontakoztatása, a valósággal való összekapcsolása. Változatos felfedező és alkotó folyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez.
A tantárgy feladata előkészíteni és megalapozni a művészi igényű szakmai munkát.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A környezet esztétikumára érzékeny nyitott szemlélet kialakítása.
– A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz– és anyaghasználati készség fejlesztése.
– A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok játékos gazdagítása.
– A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
– Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
– Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
A vonal megjelenési formái
A szín szerepe az érzelmek, hangulat kifejezésében A félelem ,a fájdalom, az öröm kifejezése

- Szinekkel
- Kiemeléssel

A forma, folt, felület és textúra jelentése és létrehozásának lehetőségei
A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai
Részlet és nagyítás
A díszítés sajátosságai
A nyomhagyás egyszerű technikái bionyomat, termésnyomat, dugónyomat, újnyomat, tenyérnyomat stb..
Kompozíciós alapismeretek
Az illusztratív ábrázolás
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek Balesetvédelem: tanév elején és folyamatosan év közben is, tanév végén nyári veszélyek, spontán beszélgetések

Feladatcsoportok

A vonal
– A vonal megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben. Játékos felfedezések Brain storming
– A vonal mint mozgásnyom
– Eltérő célú és irányú mozgások megfigyelése, létrehozása
– Változatos mozdulatokkal, mozgással hagyott nyomok más–más felületeken és anyagokon
frottázs

A szín
– Szín és mozgás
– Különböző mozgások, mozdulatok (simogatás, dobolás) által keltett érzelmek kifejezése színekkel
– Mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel
– Színek és élmények közti asszociatív kapcsolat
– Érzelmek, hangulatok megjelenítése különböző formájú és anyagú felületeken absztrakt színfoltokkal
– A kedvenc tárgy, lény jellemének kifejező ábrázolása színekkel szokatlan formájú felületeken
– A tárgy, lény hangulatváltozásainak megjelenítése színek segítségével

Felület és forma
– Különféle felületek és formák által kiváltott érzelmek
– Játékos forma– és felületalakítási kísérletek
– Gesztusok által létrehozott foltok, felületek
– Különböző érzelmi állapotok lenyomata

Felület és textúra
– A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok által
– Vizuális és taktilis érzékelés közti kapcsolat
– Különböző felületű, textúrájú anyagok gyűjtése, meghatározott szempontok szerinti csoportosításaik
– A gyűjtött anyagok kollázsként való felhasználása a kollázs és a montázs közötti különbségek tudatosítása, alkotó alkalmazása
– Különböző anyagok felületének tapintással való érzékelése (bekötött szemmel)
– A tapintási élmények megfogalmazása, megjelenítése, tapintási napló, térkép készítése

Minta a környezetben
– Környezetünkben levő tárgyakon található mintákból gyűjtemény létrehozása
– A gyűjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése

Díszítés, díszítmények
– Lapok felületek díszítése grafikai és festészeti technikákkal, jelentést hordozó motívumokkal

Nyomhagyás
– Különböző formájú, felületű tárgyakkal foltok, rajzolatok létrehozása páros munkában is, kooperatív technikák alkalmazása, szociális kompetenciák fejlesztése
– Az elkészített nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése jelentést hordozó illusztratív alkotássá tussal, filctollal, festékkel

Kompozíció
– Képi elemek rendezése kompozíciós lehetőségek vizsgálata
– Ugyanazon elemekből eltérő hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása monokróm festéssel, kollázzsal, egyszerű nyomhagyással

Képalkotás
– Illusztrációk készítése mesék, események szereplőinek nagyméretű ábrázolásával kooperatív technikák alkalmazása
– Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív megfogalmazása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, kréta, vízfesték, kollázs)

Értékelés és kiállítás–rendezés kapcsolattartás dráma –és néptánc tagozatos tanulókkal, kollégákkal aktív részvétel a kiállítás-megnyitó ünnepi műsorában

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a vonal megjelenési formáit,
– a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében,
– a forma, folt, felület és textúra jelentését és létrehozásának lehetőségeit,
– a díszítés sajátosságait,
– a nyomhagyás egyszerű technikáit,
– a kompozíciós alapismereteket,
– az illusztratív ábrázolás alapjait.
Legyen képes:
– mozgásnyomok vonallal történő rögzítésére,
– az érzelmek vonallal, színnel történő ábrázolása,
– forma, folt, felület és textúra létrehozására,
– a nyomhagyás egyszerű technikáinak alkalmazására,
– képalkotásra,
– gyűjtemény létrehozására,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz– és anyaghasználati készség fejlesztése.
– A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
– A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
– Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
– Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés. Igényesség kialakítása

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
Vonal a térben
A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a térben
A színek és lelki minőségek műalkotások vizsgálatán keresztül is
Felület és textúra kontrasztok és létrehozásának lehetőségei
A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai Varázsdobozok újszerű alkalmazása
A díszítés sajátosságai
A tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolat Egyszerű tárgyak tervezése
Egyszerű nyomatok
A kiemelés

Az illusztratív ábrázolás
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal
– Vonalak a térben
– Vonalszerű anyagokkal (kötél, szalag) térjátékok, installációk létrehozása
– A létrehozott vonalterek megjelenítése különböző grafikai eszközökkel
– Az elkészült grafika továbbfejlesztése, alakítása variációk, sorozatok formájában

A szín
– A színek és térbeli formák kapcsolata a mesékben és a valóságban
– Színes terek, téri formák létrehozása, térátalakítások
– Különböző színű vagy különböző színűre festett talált tárgyak (textilek, dobozok, fonalak) segítségével eltérő funkciójú és hangulatú színes terek megépítése fekete szoba, színes szoba, kakukktojásokkal (színekkel)
– A létrehozott terek által nyújtott élmények megjelenítése festéssel, kollázzsal
– Tulajdonságok, fogalmak rokonítása, összekapcsolása színekkel és egyszerű térbeli formákkal, tárgyakkal
– Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása festéssel, tárgymesék létrehozása
– Egy konstruált tér hangulatának, jelentésének módosítása színcserével

Felület és forma
– Ellentétek, felületi kontrasztok
– Semleges, nyugodt felületeken markáns ellentétek, felületi kontrasztok létrehozása
– A gesztusokkal létrehozott foltok, felületek által közvetített információk

Felület és textúra
– Különböző felületeket, textúrákat ábrázoló képek, fotók gyűjtése, csoportosítási lehetőségek
– A gyűjtött fotók, fénymásolatok grafikai kiegészítései, átalakításai
– Az elkészült lapokból illetve a gyűjtött fotókból kollázsok, képtárgyak készítése

Minta a környezetben
– Növények, állatok fotóin, illetve mikroszkopikus felvételeken található minták, mintázatok gyűjtése
– A gyűjtött mintakincs szabad felhasználása méret és léptékváltással Tanulmányi séta során gyűjtőmunka

Díszítés, díszítmények
– Funkcióval, jelentéssel bíró plasztikus tárgyak felületének megmunkálása, díszítése grafikai és festészeti technikákkal

Egyszerű nyomatok
– Képi üzenetek létrehozása egyszerű sokszorosítási technikákkal (papírdúc, papír– vagy műanyagkarc, sablon átfújással) fogkefével fröcsköléssel

Kompozíció
– A kiemelés szerepe és lehetőségei a valóságban, a mesékben és a különböző művészeti ágakban
– A kép egyes szereplőinek, elemeinek hangsúlyozása (formával, mérettel, színnel, aránnyal, nézőponttal, felülettel, kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel)

Képalkotás
– Illusztrációk készítése
– Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, vegyes technika)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
– vonal a térképző szerepét,
– a szín szerepét, hatását a tárgyakon és a térben,
– felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit,
– a gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjait,
– a díszítés sajátosságait,
– a tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolatot,
– a kiemelés módjait,
– az illusztratív ábrázolás sajátosságait.
Legyen képes:
– vonalvariációk létrehozására,
– a lelki minőségek kifejezésére,
– felület és textúra kontrasztok létrehozására,
– egyszerű nyomatok készítésére,
– képalkotásra,
– gyűjtemény létrehozására,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
– A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
– A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
– Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
– Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.
– Az önkifejezés változatos formáinak alkalmazása.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
A vonal és a mozgás–változás
A színek egymáshoz való viszonya
A színek érzelmi minősége
Színharmóniák, színkontrasztok
A forma, folt, felület és textúra kifejező használata
A gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségei
A funkció és díszítés
Egyedi motívumok, motívumrendszer
Dombornyomat
Kompozíciós variációk
Illusztratív sorozatok
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
A vonal
– Változások vizuális nyomai

– A valóságos és képzeletbeli változások nyomainak megjelenítése különböző grafikai és festészeti technikákkal, fotók, fénymásolatok kiegészítése , átírása
– Improvizatív és tudatos vonal– és hangjátékok
– Különböző hatású, karakterű hangok, zajok, zenék inspiráló hatására különböző karakterű vonalak, rajzos vonalszövetek készítése

A szín
– Színfoltok festése zene hangulatára
– A színek egymáshoz való viszonya, a színek érzelmi minősége
– Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése
– Egy– egy szín más színekkel való kapcsolatának mesén, dramatikus játékon keresztül történő átélése, az élmények megfestése
– Árnyalt vizuális minőségek, színharmóniák egyéni színkedvelések
– Fogalmakkal, hangokkal, mozdulatokkal leírható tartalmak megjelenítése színek, színharmóniák által
– Színkontrasztok, tartalmi ellentétek
– Színkontrasztok, színellentétek festése – melyek tartalmi ellentéteket és belső élményeket juttatnak felszínre – különös tekintettel a sötét–világos kontrasztra

- *Fekete-fehér fotók vizsgálata*
- *Színskálák létrehozása*
- *Tónus skálák létrehozása*
- *Monokróm festés*

A felület
– Felület és ábrázolási szándék
– Különböző érzelmi, hangulati állapotok megjelenítése a megismert technikákkal, felületalakítási lehetőségekkel változatos műfaji kísérletek során
– Foltok, folthatárok
– A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és megjelenítésük
– Transzparencia, ellenfény, a részletek láthatósága

Textúra képzés
– Különböző anyagok segítségével, felhasználásával (homok, gipsz, fonal, drót, szögek) változatos textúrájú felületek létrehozása
– Az elkészült lapokból képtárgyak készítése

Minta a környezetben
– Műalkotásokról, építményekről, fotókról minták, ornamentikák gyűjtése népművészeti motívumok gyűjtése, dekoratív tárgydíszítő feladatok
– A gyűjtött és továbbgondolt mintakincs felhasználása tárgyakon

Díszítés, díszítmények
– Funkcióval, jelentéssel bíró mikroterek külső– belső elemeinek díszítése grafikai és festészeti technikákkal
– A mikroterek lakóinak, lényeinek egyedi megjelenítése

Sablon nyomatok
– Meghívó, plakát, képregény készítése sablonnyomat segítségével (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal)

Dombornyomatok
– Különböző anyagok, tárgyak segítségével plasztikus papírnyomatok készítése

Kompozíció
– Komponálási módok
– Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás, illetve különböző reprodukciók képi elemeinek, szereplőinek átrendezésére

Képalkotás
– Illusztrációk készítése
– Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása sorozatokban grafikai és festészeti technikákkal (monotípia és kollázs–technika vonalas, festett kiegészítéssel, krétarajzzal, karcnyomatokkal) Projektóra már meglévő, intézményi kiállítás keretein belül-----átírási lehetőségek az év során folyamatosan

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a mozgás–változás vonallal történő kifejezésének lehetőségeit,
– a színek egymáshoz való viszonyát,
– a színek érzelmi minőségét,
– a színharmóniákat, színkontrasztokat,
– a gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségeit,
– a funkció és díszítés kapcsolatát,
Legyen képes:
– a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára,
– egyedi motívumok, motívumrendszer alkalmazására
– a kompozíciós variációk, illusztratív sorozatok készítésére,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

MŰVÉSZETTÖRTÉNET (3-10.OSZT)

A művészettörténet tantárgy célja a tanuló érdeklődésének felkeltése, érzékennyé és nyitottá tétele a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására. A tanuló világos kifejező– és érvelési képességének fejlesztése a közös műelemzéseken és az egyes korokra jellemző legfontosabb stílusirányzatokon keresztül. A már megismert művészettörténeti korok új összefüggésbe helyezése, a korszakok formanyelvének, stílusjegyeinek vizsgálata. Célja továbbá a művészettörténet emlékanyagában való eligazodás elősegítése, az ismeretek beépítése a tanuló életébe és munkájába az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozásával, az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerésével.
A tantárgy feladata a világkép és a képzőművészet viszonyának megismertetése. A művészet kultúrában és társadalomban betöltött szerepének bemutatása, a művészet folytonosságának és korról korra változó jellegének feltárása, az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek összehasonlítása.

Feladata továbbá a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyának bemutatása a művészeti ágak kapcsolatának, érzékeltetése a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek, megmutatásával. Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása. Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség előhívása. A művészetek formanyelvének, a legjellemzőbb kifejezőeszközöknek és komponálásmódoknak megismertetése, a művészettörténet nagy alkotóinak és jellemző alkotásainak bemutatása az őskortól napjainkig.
A művészettörténet tantárgy oktatása szorosan kötődik a művészeti képzés programjához, a vizuális alkotó gyakorlattal, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával

párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor igyekszik kapcsolatot találni a társművészetek felé is. A tantárgy szabadon választható, emellett tananyagtartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába is.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A tanuló érdeklődésének felkeltése a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására.
– Közösen végzett műelemzéseken keresztül a művészet legkorábbi korszakaira jellemző legfontosabb stílusjegyek megismertetése.
– Az ismeretszerzés igényének kialakítása, a művészet szerepének szemléltetése a különböző korszakokban és civilizációkban.

Tananyag

Bevezetés
– A művészettörténet alapfogalmai
– A művészettörténet helye és szerepe a tudományok között
– A művészet vizuális nyelve
– A képző– és iparművészet ágai, műfajai, jellemzői, kapcsolatuk, kölcsönhatásaik

Őskor
– Az emberré válás folyamata
– A művészet kezdetei
– Használati és kultikus tárgyak, ékszerek – a temetkezés legrégibb emlékei
– Plasztikák, idolok, állatszobrok
– Barlang– és sziklarajzok, festmények
– A megalitikus kultúra emlékei

Mezopotámia
– A folyamközi birodalmak
– Sumérok, akkádok, babiloniak, asszírok, perzsák

Egyiptom
– Az egyiptomi társadalom
– Világkép, hitvilág
– Az egyiptomi kultúra időrendi áttekintése
– Az egyiptomi művészet konvenciói, stílusai, korszakai

Afrika művészete
– Ősi birodalmak Fekete–Afrikában
– A kultúrák sokfélesége
– Az afrikai maszkok, mágia, ősök kultusza
Plasztika, bronzszobrászat

Kréta és Mükéné
– A minoszi kultúra: építészet, festészet, plasztika
Az akháj szellemiség, építészet

Görög művészet
– A görög kultúra nagy korszakainak áttekintése
– A városállamok és a társadalom felépítése
– Szellemiség, hitvilág, mitológia, tudományok, filozófia
– Az építészet új nyelvezete, oszloprendek, épülettípusok
– A szobrászat nagy korszakai
– Festészet, vázafestészet
A hellenizmus kora
– Új kulturális áramlatok és a klasszikus hellén kultúra kapcsolata, ötvöződése

Az etruszkok
– A római kultúra kezdetei, görög hatások
– Az etruszk hitvilág, kultuszhelyek, sírépítmények

Római művészet
– Róma kialakulása, felemelkedése és hanyatlása
– Új építészeti vívmányok, szerkezetek, épülettípusok
– A szobrászat új feladatok előtt – a portré
– Falfestmények, a jellegzetes római stílus kialakulása

Követelmény
A tanuló ismerje:
– az elemi kifejezési és ábrázolási módozatokat, és ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban,
– a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
– a művészet különböző funkcióját és társadalmi szerepét az őskorban, a korai nagy kultúrákban és más földrészek művészetében,
– az európai kultúra forrásait, bölcsőjét.
Legyen képes:
– az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
– a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére,
– a tanult korszakok műtárgyainak esztétikai és funkció–szempontú elemzésére,
– a nem európai kultúrák művészetének megértéséhez szükséges szempontok és kulturális tényezők figyelembe vételére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A tanuló világos kifejező képességének fejlesztése, a művészettörténet emlékanyagában való eligazodás biztosítása.
– A tanuló felkészítése az önálló szóbeli műelemzésre az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozása, valamint az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerése által.
– Az önálló tájékozódás képességének és az ismeretszerzés igényének-kialakítása.

Tananyag

Késő római és bizánci művészet
– A kereszténység eszmevilága, elterjedése
– A latin ókeresztény és a görög bizánci építészet legfőbb jellemzői, sajátosságai
– A mozaikművészet
– A kereszténység és az állam
– Egyházi táblakép–festészet, ikonok

A népvándorlás korának művészete
– A római birodalom bukása
– A nomád népek életmódja, hitvilága
– A honfoglaló magyarok művészete
– A Karoling Birodalom művészete
– Kultúra, vallás és képzőművészet

A román kor művészete
– A római katolikus egyház szerepe a kultúrában
– Szerzetesek, zarándokok, kolostorok
– Az egyházi építészet sokszínűsége
– A kereszténység képi nyelve
– Hódítások, keresztes hadjáratok

A gótika
– Gótikus építészet – gótikus katedrális
– Üvegablakok, gótikus szobrászat
– Az egyház megújhodása
– A gótika sokszínűsége Európa országaiban

A reneszánsz előzményei – trecento
– Művészet az itáliai városállamokban
– A szellemi megújulás első jelei
– Vallási és világi építészet
– A plasztika és festészet az új igények szolgálatában
– Új stílus születése

A korai reneszánsz – quattrocento
– Kereskedők és mecénások
– Új keresztény művészet
– Vallási hagyomány és antik kultúra
– A művészet és a természettudományok viszonya
– Művészet és humanizmus

Az érett reneszánsz – cinquecento
– Az itáliai udvarok és az antik világ
– Városi palotaépítészet és a megújuló egyházi építkezések
– A pápaság és a művészetek
– A reneszánsz művészet Itálián kívül

Követelmény
A tanuló ismerje:

– a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
– az európai kultúra első nagy korszakainak szellemi és társadalmi hátterét (antik mitológia, kereszténység),
– a tárgy– és környezetkultúra alkotásait a tanult művészettörténeti korokban, korszakokban,
– a római kortól a gótikáig és a reneszánszig a stílusok magyarországi vonatkozásait, itteni megjelenési formájukat, jelentőségüket,
– azokat a múzeumokat, régészeti parkokat, műemlékeket, ahol személyesen tanulmányozhatja a tanult stílusok emlékeit.
Legyen képes:
– az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
– a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi és térbeli áttekintésére,
– művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A tanuló figyelmének ráirányítása a világkép és a képzőművészet viszonyára, a művészet kultúrában és a társadalomban betöltött helyére, a művészet folytonosságnak és korról korra változó jellegének az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek bemutatása.
– Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása, a kitartó, módszeres munkavégzésre való nevelés.
– A művészet saját múltjához, hagyományához való viszonyának megismertetése.

Tananyag

A reneszánsz alkonya – manierizmus
– A manierizmus fogalma, jellemző stílusjegyei
– A manierizmus Itáliában, Spanyolországban és a Németalföldön

A barokk művészet
– A katolikus egyház diadala
– Az új szellemiség hatása az egyházi építészetre, festészetre, szobrászatra
– Európa világi építészete a királyi udvarokban
– A barokk festészet Itáliában, Spanyolországban
– A holland festészet aranykora
– Új témák, új megrendelők, új műfajok, portré, tájkép, életkép, csendélet

A rokokó művészete
– Művészi érzékenység, frivolitás, elegancia
– A rokokó és a vallásos művészet
– A rokokó portréművészete

A klasszicizmus
– Itáliai, görögországi és kis–ázsiai ásatások
– Új művészet az antik világ bűvöletében
– A klasszicizmus építészetének, szobrászatának, festészetének áttekintése

A romantika
– Szubjektivitás, erős érzelmi töltés

– A napóleoni birodalom
– A romantika az irodalomban, a filozófiában, a zenében
– A romantika Európa országaiban

A realizmus
– Valóságfeltárás, társadalomkritika
– A realista portréművészet és tájképfestészet

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
– a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait,
– a tárgy– és környezetkultúra alkotásait a művészettörténeti korokban, korszakokban,
– az egyes korszakok kultúrtörténeti és világnézeti hátterét, társadalmi vonatkozásait,
– a manierizmustóll a realizmusig terjedő korszak változásainak jellemző törvényszerűségeit, célkitűzéseit, a művészeti tradícióhoz, a valósághoz, valamint az esztétikumhoz való viszonyát,
– a tanult korszakok művészetének jellemző, kedvelt témáit és azok ikonográfiai változásait.
Legyen képes:
– az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
– a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére,
– művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
– műalkotásokat elemezni tartalmi és formai szempontból.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A tanuló világos kifejező és érvelési képességének fejlesztése, az ismeretek a tanuló életébe és munkájába való beépülésének, felhasználhatóságának biztosítása.
– Az összehasonlító elemzések során a korok, korszakok kapcsolatainak, kölcsönhatásainak, egymásra épüléseinek kiemelése.
– A modern művészet létrejöttének, fő művészi és társadalmi problémáinak, kérdésfelvetéseinek megértetése.

Tananyag
Az impresszionizmus
– Új utak, új művészi szabadság
– Szemléleti forradalom a modern festészet történetében
– Pillanatnyi benyomások, érzések, hangulatok

Posztimpresszionizmus
– Pointillizmus
– Az ösztönök felszabadítása
– A belső lényeg megragadása

A századforduló építészete és képzőművészete
– Ipari forradalom – új igények, új anyagok, új építészeti feladatok
– A historizmus, akadémizmus, eklektika
– Szecesszió

– Szakítás, szembefordulás az akadémizmus világával

A XX. század első fele
– A klasszikus modernség, a klasszikus avantgarde irányzatai

Expresszionizmus
– A primitív művészet felfedezése

A fauvizmus

Kubizmus
– A látvány felbontása mértani alapformákra
– Autonóm képalkotás
– Újítások az építészetben

Organikus és funkcionalista építészet
Futurizmus
– Gépek kultusza. Mozgás, dinamizmus

Absztrakt művészet
– Utalásszerű kapcsolódás a külső tárgyi világhoz
– Megszületik a nem ábrázoló, nem tárgyi és nem figurális művészet
– *Művészet a két világháború között*

Konstruktivizmus
– Geometrikus alakzatok síkon és térben
– Festészet, függőleges, vízszintes irányok, tiszta színek

Dadaizmus
– Antiművészet, a háború ellen, az esztétikai és erkölcsi konvenciók ellen
– A konceptuális művészet előfutára

Szürrealizmus
– A belső felszabadítása, automatizmus

Bauhaus
– Az építőműhely. Előkurzus – kézműves mesterség – ipari formatervezés

Művészet 1945–től napjainkig
– A modernség megújhodása

Absztrakt expresszionizmus
– Felfokozott érzelmi hatások
– Tasizmus, akciófestészet

Pop art
– Jóléti társadalom, reklámok, tömegtermékek, társadalomkritika

Hiperrealizmus
– Fényképszerű valósághűség

Op–art, kinetikus művészet
– Tiszta optikai hatások, tiszta szerkezetek – mozgás, fényeffektusok

Minimal art, konceptual art
– Gondolati tartalmak feltárása
– A kreatív gondolat fontosabb, mint maga a mű

Napjaink művészete – kortárs művészet
– Land art, body art, performance, happening, totális művészet ...
– Az építészet új útjai
– A posztmodern változatai

Vizsgamunka készítése
– Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás

Követelmény

A tanuló ismerje:
– a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
– a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait,
– egyes kiemelkedő műalkotások befogadás–történetét és utóéletét,
– a tárgy– és környezetkultúra alkotásait, ezek forradalmian megváltozó esztétikumát és funkcionalitását a 19–20. században,
– az egyes irányzatok kultúrtörténeti és világnézeti hátterét, társadalmi vonatkozásait,
– a modern művészet létrejöttének főbb állomásait, motivációit, korabeli fogadtatását.
Legyen képes:
– a megismert művészettörténeti irányzatok időrendi áttekintésére, összehasonlítására, értékelésére,
– művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
– műalkotásokat elemezni a témák és stíluselemek szempontjából, sikeresen alkalmazni az összehasonlító műelemzés eszközét,
– érteni és értékelni a művészet kísérletező megnyilvánulásait, felbecsülni ezek jelentőségét a későbbi korokra nézve.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
– az elemi ábrázolási módozatokat (konvenciókat), s ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban,
– a művészettörténeti korok, korszakok, irányzatok főbb stílusjegyeit és legkiemelkedőbb alkotóit, alkotásait.

A tanuló legyen képes:
– műalkotásokat elemezni a témák és stíluselemek szempontjából,
– eligazodni és szelektálni a tárgy– és környezetkultúra világában,
– az egyes művészettörténeti korokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
– művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
– a megismert művészettörténeti korok időrendi áttekintésére.

A művészettörténeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama
Művészettörténet max. 45 perc
A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama
Művészettörténet max. 15 perc

A vizsga tartalma
Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma
Az írásbeli vizsga feladatait az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló művészettörténeti ismerete, műelemzési jártassága, az építészetről, a képzőművészeti ágakról – grafikáról, festészetről, szobrászatról –, a képzőművészeti ágak műfajairól, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása, ismeretszerző igénye.

1. A művészettörténeti írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:
A) Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.
A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex műelemző, műleíró feladat megoldásának fázisait, a feladatra adott egyéni választ, válaszokat.
A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az intézmény által összeállított művészettörténeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

2. Művészettörténet szóbeli vizsga tartalma:
– művészettörténeti alapfogalmak,
– a művészettörténet helye és szerepe a tudományok között,
– a képző– és iparművészet ágai, műfajai,
– a képzőművészeti ágak és műfajok kapcsolata, kölcsönhatása,
– a művészet kezdetei, az őskori művészet,
– az ókori Egyiptom, Mezopotámia művészete,
, Afrika művészete,
– Kréta, Mükéné művészete, a görög művészet szellemisége,
– etruszk és római művészet, Bizánc művészete,
– a népvándorlás korának művészete,
– a román és a gótikus kor művészete,
– a reneszánsz művészete,
– a barokk és rokokó művészete,
– a klasszicizmus, romantika és realizmus művészete,
– az impresszionizmus és posztimpresszionizmus művészete,
– a századforduló építészete és képzőművészete,
– a 20. század első felének művészete,
– a két világháború közötti és az 1945 utáni művészet.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen,

hogy a tanuló milyen szinten:
– ismeri az egyes művészettörténeti korok, korstílusok kifejezési szándékát és módját,
– tud eligazodni a tárgy– és környezetkultúra világában,
– tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit,
– ismeri fel a művészettörténeti ágak kapcsolatát,
– képes a műalkotások önálló értelmezésére, elemzésére.

A vizsga értékelése
Az írásbeli vizsga értékelése
– befogadó, megfigyelő, értelmező, eligazodó készség,
– analizáló és szintetizáló készség,
– összehasonlító készség,
– tervező, feladatmegoldó készség,
– műelemző készség,
– műfaj– és stílusismeret,
– műtárgyismeret,
– fogalomismeret.

A szóbeli vizsga értékelése
– a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
– a megfogalmazás szabatossága, pontossága,
– kifejező és érvelési képesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök (projektor)
Szemléltető anyagok (képek, szakkönyvek, folyóiratok, CD, DVD–k)

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A már megismert művészettörténeti korok új összefüggésbe helyezése, formanyelvüknek és stílusjegyeiknek vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
– A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása, a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek érzékeltetése.
– Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása.

Tananyag
Primitív művészet egykor és ma
– Afrika, Ausztrália, Óceánia, Amazónia törzsi művészete
– Észak–, Közép– és Dél–Amerika indián kultúrái
– Hitvilág, stílusok, szertartások, testfestés, tetoválás

A primitív művészet hatása a magas művészetre
– A XX. századi izmusok és az ősművészet, illetve primitív művészet

– A primitív kultúrák és napjaink művészete

Népművészet
– A népművészet fogalma, megközelítése
– Hagyomány, életmód, szokások, zene, tánc, viselet, tárgyak
– A népművészet tárgyi emlékei Magyarországon
– Életmódváltás és népművészet
– A népművészet napjainkban
– Népművészet és üzlet
– Népművészet és turizmus
– Népművészet és politika

A városi folklór
– Az ipari forradalom és a fogyasztói társadalom hatása a klasszikus népművészetre
– Új életforma, új anyagok, új műfajok a városi folklórban
– Grafittik, tetoválás
– A szubkultúrák művészete

A naiv művészet
– A magas művészet és a naiv művészet viszonya
– Utak a népművészetből a naiv művészet felé
– A világháborúk művészete: életmód, emlékek, tárgyak

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a teljes művészettörténet főbb korszakait, stílusait, stílusjegyeit,
– a prehisztorikus és a nem európai kultúrák művészetének lényeges sajátosságait,
– a különböző művészeti jelenségek mögött húzódó világnézeti, társadalmi hátteret,
– a tárgy– és környezetkultúra alkotásait a különböző kultúrákban, illetve különböző társadalmi rétegekben.
Legyen képes:
– tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
– összefüggéseket találni a különböző korszakok és kultúrák jelenségei között,
– összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
– elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
– értelmezni a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyát.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A már megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek, vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
– A klasszikus kultúra lényegi vonásainak megvilágítása, irodalmi, mitológiai és történeti forrásainak megismertetése, a nyugati civilizációra gyakorolt hatásainak érzékeltetése.
– A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása, a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek érzékeltetése.
– Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása.

Tananyag

A görög művészet gyökerei
– Előzmények – a minoszi kultúra
– Hatások – a hellén kultúra kialakulásának körülményei, okai

Az archaikus, a klasszikus és a hellenisztikus művészet
– Hasonlóságok, különbözőségek
– Kölcsönhatások, egymásra épülés
– A hellén kultúra hatásai Itáliától az Indusig
– Helyi sajátosságok, új kulturális áramlatok

Etruszk művészet
– Híd a görög és a római művészet között
– Görög hatások és hagyományok
– A római kultúra kezdetei

Római művészet
– Görög, etruszk hatások
– Görög emlékek, görög mesterek Itáliában
– Másolatok, műgyűjtés
– A provinciák művészete
– A klasszikus római művészet hatása a barbár kultúrákra
– Róma hatása a bizánci művészetre
– Róma hatása a korai keresztény művészetre

A reneszánsz mint az antikvitás újjászületése
– Ásatások, tárgyi emlékek
– Antik eszmények, formák és kánonok
– Az antik filozófia újjászületése
– Művészet és humanizmus

A klasszicizmus
– Utazások, rajzok, metszetek
– Itáliai, görögországi és kis–ázsiai ásatások
– Gyűjtemények, múzeumok
– Az antikvitás, mint a klasszicizmus alapja
– Az antikvitás a magas művészetben és a hétköznapokban (ruházat, bútorok)

Az antik hagyományok hatása a XX. századi művészetre
– A klasszicizmus és a szocialista realista építészet és művészet
– Az antik kultúra és a klasszicizmus hatása a Harmadik Birodalom művészetére
– Az antik kultúra hatása napjainkban

Követelmény

A tanuló ismerje:
– a klasszikus antik művészettörténeti korok és az európai művészeti korszakok lényeges sajátosságait,
– a művészettörténeti korok (korszakok) legfontosabb alkotóit és legjellemzőbb alkotásait,
– az antik mitológia, irodalom és történelem legfontosabb epizódjait, szereplőit,
– a nyugati kultúra egyes korszakainak viszonyulási módját az antik örökséghez.
Legyen képes:
– tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,

– összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
– összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
– jellemző ikonográfiai témák felismerésére, elemzésére, változatainak értelmezésére.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A már megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
– A különböző vallási jelenségek és a képzőművészet kapcsolatának elemzése, az általános törvényszerűségek és sajátosságok felismertetése.
– Az ideológia alapvetően meghatározó szerepének érzékeltetése minden művészeti jelenségben.

Tananyag

Egyiptom hiedelemvilága, életmódja, kultúrája és művészete
– Sokistenhit
– Az élet folytatása a túlvilágon
– Az Amarna–kor (Ehnaton birodalma) és hatásai

Mezopotámia művészete
– Sumer és akkád művészet és hitvilág
– Babiloni és asszír művészet és hitvilág
– Az ókori Irán művészete és hitvilága

A Közép–Kelet művészete
– Párthusok és Szasszanidák, valamint az Ahura–Mazda–kultusz

Az iszlám művészete
– Az iszlám vallás, világmagyarázat és életszemlélet, valamint a művészet
– Az iszlám gondolatvilág – a távol–keleti bölcselet és a nyugati eszmerendszerek összehasonlítása

Az ókori és a klasszikus India kultúrája és művészete
– A buddhizmus és a művészet
– A dzsainizmus, a hinduizmus és a művészet

Délkelet–Ázsia művészete
– India és a buddhizmus hatása a helyi kultúrákra

Kína művészete
– A buddhizmus, taoizmus és konfucianizmus hatása a művészetre
– Tibet és Kína hiedelemvilága, kultúrája és művészete

Japán művészete
– A sintoizmus és a művészet
– A zen–buddhizmus hatása a művészetre

Zsidó művészet
– A zsidó hiedelemvilág, életmód, kultúra és művészet
– A zsidó világszemlélet, a hellén filozófiák és a keresztény gondolatvilág összehasonlítása

A keresztény művészet

– A kereszténység kialakulása, elterjedése és eszmerendszere
– A korai kereszténység és a művészet
– A késő római és a bizánci művészet

A kereszténység és az állam
– A kelta kereszténység Írországban és Észak–Angliában
– Kultúra, vallás és képzőművészet a Karoling Birodalomban

A keresztény Európa a román kor idején
– A kereszténység és a hatalom
– Hódítások és keresztes hadjáratok

A keresztény Európa a gótika idején
– Fellendülés, pénz és hatalom a városokban
– A gótika virágzása és az egyház

Pogány motívumok a keresztény világban
– A szakrális művészet és a reneszánsz
– A pápai udvar hatása a művészetekre

A reformáció hatása a művészetre
– Az új eszmék hatása az életmódra, kultúrára
– Új megrendelői réteg, új igények, új műfajok

A katolikus egyház diadala
– A barokk művészet gyökerei
– Az ellenreformáció hatása a művészetre
– Új optimizmus, pompa, fényűzés

Keresztény szellemiségű művészet a barokktól napjainkig
– Hittérítés és művészet
– A gyarmatok művészete
– Keresztény eszmeiség és helyi hiedelemvilág keveredése
– Kortárs keresztény művészet

A felvilágosodás művészete
– Ráció és művészet
– Ateista művészet

Művészet az ideológiák szolgálatában
– A szocialista realizmus művészete
– A Harmadik Birodalom művészete

Ideológiák napjaink művészetében
– Szubkultúrák, csoport ideológiák
– Kvázi kultuszok, rítusok
– Magánmitológiák

Követelmény

A tanuló ismerje:
– a művészettörténeti korokat és irányzatokat, azok főbb stílusjegyeit,
– a főbb vallásokat, azok mitológiáit, rítusait, teológiáját, legfontosabb szent szövegeit,
– a kereszténység tanítását, történetét, egyházi művészetét,

– a kereszténység helyét, szerepét az európai kultúra egyes korszakaiban.
Legyen képes:
– tájékozódni a vallástörténet és a művészettörténet nagy korszakaiban,
– összefüggések megértésére a kor, a világnézet és a műalkotások kapcsolatában,
– önálló, alkotószellemű elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
– felismerni és elemezni az egyes műalkotások vallási funkcióját, világnézeti mondanivalóját és közösségi szerepét.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A 19–20. századi művészetről tanultak új megvilágításba helyezése, elsősorban a művészet társadalmi funkciója, illetve a társadalmi konvencióval való konfliktusa szempontjából.
– A művészeti törekvések és folyamatok létrejöttének és társadalmi fogadtatásának megértetése.
– A művészet és a művész definiálásának, lehetséges szempontjainak és problematikájának felvetése.

Tananyag

Realizmustól az impresszionizmusig
– Az uralkodó ízlés "klasszikus felfogása" és a pillanatnyi benyomásokat rögzítő új valóságfelfogás ellentéte

Az impresszionizmustól a fauvizmusig
– A művészet és a nyilvánosság újfajta kapcsolata
– Tudományos megalapozottság – rendszerezésre való törekvés
– Egyéni stílus, expresszív motívumhasználat

Az építészet és az ipari forradalom
– A hagyományos neo irányzatok és az új építészeti mozgalmak
– Az új építészeti feladatok kihívásai és a rájuk adott válaszok

A szecesszió
– Nyílt szembenállás, szakítás az akadémizmus felfogásával
– A szecesszió és az alkalmazott művészetek

Az avantgarde irányzatai és a hivatalos művészet
– A hagyománytisztelő és az úttörő művészet viszonya

Úttörők és epigonok
– Magányos alkotók és iskolák
– Az avantgarde művészet utóélete

Művészet és társadalom
– Művészet és politika
– Direkt módon politizáló agitatív művészet
– Tiltott, tűrt, támogatott művészet
– Művészet a rendszerváltás után

Művészet és kommunikáció
– Művészet és manipuláció
– Művészet és üzlet
– A magas művészet és a közönség
– A giccs fogalma

Kortárs művészet
– Klasszikus hagyományok és azok tagadása
– Az akadémikus iskolázottság és az autodidakta művész
– Mesterségbeli tudás és eszköztelen művészet
– "Profi" és "amatőr" művészet
– Művészet és közönség, művészet és a közönség hiánya
– Totális művészet, "mindenki művész"
– Művészet és élet

Vizsgamunka készítése
– Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás

Követelmény

A tanuló ismerje:
– a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében,
– a művészet fogalmának „kitágulását” a 19–20. században,
– a művészet társadalmi, ideológiai meghatározottságát, művészet és társadalom konfliktusainak különböző példáit,
– a művész szerepének, feladatának, magatartásformáinak okait és következményeit a különböző korokban.
Legyen képes:
– összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
– ismertetni konkrét példákon keresztül a művészet társadalmi funkcióinak pozitív és negatív vonatkozásait, művészet és társadalom konfliktusainak lehetőségét,
– önálló, alkotószellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével; más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
– a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében,
– tudja olvasni, elemezni a tanult műalkotásokat.

A tanuló legyen képes:
– összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
– reálisan értékelni önmaga és mások munkáját, eredményeit és a sokszínűséget,
– összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
– tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
– ismertetni az adott kor kiemelkedő alkotóinak munkásságát és elemezni alkotásaikat,
– felismerni koronként jellemző alkotásokat a tárgy– és környezetkultúra világából,
– önálló, alkotószellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására.

A művészettörténeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama
Művészettörténet max. 60 perc
A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama
Művészettörténet max. 15 perc

A vizsga tartalma
Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma
Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a – tanuló művészettörténeti ismerete, műelemzési jártassága, elemző, összehasonlító képessége, az építészetről, grafikáról, festészetről, szobrászatról, azok műfajairól, alkotóiról, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása, ismeretszerző igénye, egyéni kutatómunkája.

1. A művészettörténeti írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:
A) Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.
A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex műelemző, műleíró feladat megoldásának fázisait, a feladatra adott egyéni választ, válaszokat.
A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az intézmény által összeállított művészettörténeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

2. Művészettörténet szóbeli vizsga tartalma:
– primitív művészet egykor és ma,
– városi folklór,
– naiv művészet,
– az antikvitás és hatásai a művészettörténetben,
– hiedelemvilág és művészet,
– vallás és művészet,
– ideológiák és művészet,
– hivatalos művészet és az avantgarde,
– művészet és kommunikáció,
– kortárs művészet.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:
– ismeri művészettörténeti korok lényeges alkotóit és alkotásait,
– ismeri a művészettörténeti korok sajátosságait,
– tudja elemezni a megismert műalkotásokat,
– tud összehasonlító elemzéseket végezni,

– tud eligazodni a tárgy– és környezetkultúra világában,
– tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit,
– képes a pontos önértékelésre.

A vizsga értékelése
Az írásbeli vizsga értékelése
– befogadó, megfigyelő, értelmező, eligazodó készség,
– összehasonlító készség,
– tervező, gyakorlatias feladatmegoldó készség,
– műelemző készség,
– műfaj– és stílusismeret,
– műtárgyismeret,
– fogalomismeret.

A szóbeli vizsga értékelése
– a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
– a megfogalmazás szabatossága, pontossága,
– kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök (projektor)
Szemléltető anyagok (képek, szakkönyvek, folyóiratok, CD, DVD–k)

SZÍNMŰVÉSZETI ÁG

I. Fejezet

AZ ALAPFOKÚ SZÍNMŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi nevelés – figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi–dramatikus tapasztalatait – lehetőséget biztosít a színművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére; ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására és fejlesztésére, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására, illetve felkészít a művészeti alapvizsgára és záróvizsgára.

A képzés lehetővé teszi
– A tanulók számára önmaguk tudatos megfigyelését
– Az önértékelést annak érdekében, hogy képessé váljanak saját eredményeik felismerésére és azok színházi munka során történő alkalmazására
– Az önkifejezést, a közös alkotómunka örömteli együttlétének megtapasztalását
– Az élet más területein elsajátított tanulói ismeretek, készségek, attitűdök színjátékban való alkalmazását
– Drámával és színházzal kapcsolatos tanulói aktív szókincs bővítését
– Színházi előadások egyéni vagy csoportos készítését, illetve mások által bemutatott produkciók megtekintését, értelmezését

A színművészet területén különösen
– Változatos dramatikus tevékenységformákban való részvételt
– Az alapvető dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, alkalmazását differenciált feladatokban
– A színházi–drámai formával való kísérletezést, a színpadi megjelenítés jellemzőinek megismerését
– A színjáték kulturális hagyományainak megismerését

– A színjátéknak mint művészi kommunikációs formának a megtapasztalását

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak

Színjáték tanszak

Színjáték tanszak
Főtárgy: dráma és színjáték
Kötelezően választható tantárgyak:
beszéd és vers (1. alapfokú évfolyamtól)
mozgás és tánc (1. alapfokú évfolyamtól)

Választható tantárgyak: a színjáték és bábjáték tanszak bármelyik tantárgya

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Kötelezően választható tantárgyak			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgyak	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Összes óra	**4**	**4**	**4–5**	**4–5**	**4–5**	**4–5**	**4–5**	**4–5**	**4–5**	**4–5**	**4–5**	**4–5**

A tanszak kötelezően előírt tantárgyainak és azok óraszámainak a figyelembevétele mellett a tanuló más tanszak, valamint más művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.
Ha az intézmény az ajánlott minimális heti összóraszámot biztosítja, akkor az ezen felül tanított választható tantárgyakat heti 0,5 órában is oktathatja.
A dráma és színjáték tantárgy heti óraszáma a helyi tantervekben heti 2 óra is lehet, ha a beszéd és vers, valamint a mozgás és tánc tantárgyakat minimálisan heti 1–1 órában önálló tantárgyként oktatja az iskola.

A képzés évfolyamainak száma:12 évfolyam (2+6+4évfolyam)
Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A SZÍNMŰVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a színművészet területén
Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák
Színházi alapfogalmak/szakkifejezések alkalmazása
Drámai/színházi konvenciók alkalmazása
Meghatározó történeti és kortárs színházi stílusok felismerése
A színházi műfajok felismerése
A szöveg– és előadáselemzés meghatározó szempontjainak, a színészi alkotómunka fázisainak, főbb összetevőinak megismerése, alkalmazása
Drámai szövegek értő – színészi szempontokat figyelembe vevő – olvasása
Különböző színészi technikák megismerése és alkalmazása
Színházi improvizáció
Karakterábrázolás nyelvi, beszédtechnikai, illetve mozgásos eszközökkel
Előadásban (játékban) szerepek megformálása
A rendezői instrukciók mentén végzett munka
Más művészeti ágak területéről származó ismereteinek alkalmazása a szerepalkotás során
Színházi előadások elemzése, értékelése

Személyes kompetenciák
Önállóság
Döntésképesség
Érzelmi stabilitás, kiegyensúlyozottság
Mozgáskoordináció
Fejlődőképesség, önfejlesztés

Társas kompetenciák
Kapcsolatteremtő készség
Kezdeményezőkészség
Empatikus készség
Tolerancia
Kommunikációs rugalmasság
Adekvát metakommunikáció
Konfliktusmegoldó készség

Módszerkompetenciák
Kreativitás, ötletgazdagság
Problémamegoldás
Figyelem összpontosítás
Helyzetfelismerés
Kritikus gondolkodás

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei
Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.
Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

Vizsga tantárgyak
Színjáték tanszak
A művészeti alapvizsga tantárgyai:
dráma és színjáték, valamint
egy választott tantárgy az alábbiak közül
beszéd és vers
mozgás és tánc

Színjáték tanszakon a fent megjelölt választható tantárgyak közül vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés
Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga és záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.
Ha a tanuló már rendelkezik a színművészeti ág valamelyik tanszakán beszéd és vers, mozgás és tánc tantárgyakból megszerzett művészeti alapvizsga bizonyítvánnyal, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsgavagy záróvizsga minősítése
A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán vagy záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni.
Azokban a tantárgyakban, ahol a tantárgy vizsgája több vizsgarészből áll, ott a tantárgy osztályzatát a vizsgarészek osztályzatának számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső osztályzatának meghatározásában a szóbeli vizsgarész osztályzata a döntő.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.
Eredményes művészeti, alapvizsgát vagy záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
Sikertelen a művészeti alapvizsga vagy záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

DRÁMA- ÉS SZÍNJÁTÉK

A dráma és színjáték főtárgy elsődleges célja, hogy a színházművészet – ezen belül is elsősorban a színjáték – iránt érdeklődő tanulók számára lehetőséget biztosítson a drámán és színjátékon keresztül történő önkifejezésre, közösségi alkotásra, a kommunikációs és előadói képességeik fejlődésére, a színházi alkotófolyamaton keresztül a színpadi munka alapjainak elsajátítására, a színházon keresztül önmagukra és a világra vonatkozó kérdések megfogalmazására és a válaszok keresésére.
A tantárgy oktatása során a célokat a közösségben végzett dramatikus tevékenység élményén, a játék örömén keresztül érjük el.
A tantárgy feladata, hogy a folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanuló váljon képessé a dráma és a színház értő befogadására, értelmezésére, illetve művészi együttműködésen keresztül, tanulótársaival együtt, drámai és színházi produktumok létrehozatalára.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a csoportos játék örömét
– a csoportos játék szabályait
– az érzékszervek működésének jelentőségét
– az alapvető emberi, állati mozgássémákat
– a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
– a szerepjátékokban való részvétel élményét
– a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes–táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket
Fejlessze a tanulók
– érzékszerveinek működését, érzékelését
– ritmusérzékét
– megfigyelő– és utánzóképességét
– mozgásos ügyességét, koordinációját
– együttműködési képességét
– hallási figyelmét
– figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét
– szabálytudatát
– közösségtudatát
Ösztönözze a tanulókat
– környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
– társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
– versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
– a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
– a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására
– a játék örömének másokkal való megosztására

Tananyag
Bemelegítő mozgásos játékok
– Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
– Népi kiszámoló– és fogócskajátékok
– Egyszerű mozgáselemeket is tartalmazó körjátékok, népi játékok
– Egyszerű mímes játékok tanári narrációra
– Rövidebb versek, mesék kísérése mozgással

Érzékelő játékok
– Színek, formák, illatok, ízek felismerése, csoportosítása, megkülönböztetése
– Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
– Az idő észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok
– Egyenletes lüktetés érzékeltetése mondókázással
– Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
– Tempótartás (gyors és lassú) különböző térformákban
– Természetes ritmusok felfedezése és mozgásos lekövetése

Beszédgyakorlatok
– Hangok utánzása
– Beszédszervek ügyesítése játékos formában (ajak–, nyelvgyakorlatok)

– Beszédre késztető játékok

Utánzó játékok
– Testtartás és mozgás utánzása
– Hétköznapi tevékenységek utánzása
– Állatok mozgásának utánzása

Memória– és koncentrációfejlesztő játékok
– Mondókák, kiszámolók, találós kérdések
– Mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok
– Népi gyermekjátékok
– Énekes–táncos játékok
– Mozgásos (testnevelési) játékok
– Egyszerű szerkezetű drámajátékok

Csoportos improvizációs játékok
– Mondókák, gyerekdalok feldolgozása
– Gyerekversek feldolgozása

Komplex drámafoglalkozások
– Mesei motívum vagy meserészlet vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)

Követelmények
A tanulók ismerjék
– az érzékszervek működésének funkcióját, jelentőségét
– a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
– a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes–táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket (mindegyikből legalább egyet)
Legyenek képesek
– adottságaiknak megfelelően a látáshoz és halláshoz kapcsolódó differenciált és pontos érzékelésre
– a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
– alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre
– legalább egy vers vagy rövid meserészlet önálló elmondására
– a beszéd és a mozgás összekapcsolására csoportos játék során
– a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
– társaikkal való együttműködésre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a csoportos improvizációs játék örömét
– a csoportos játék szabályait
– az alapvető emberi, állati mozgássémákat
– a bemelegítéshez használható mozgásos (testnevelési) játékokat
– az alapvető ritmushangszerek használatát
– a dramatikus munkához szükséges újabb népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket
– egyes drámajátékok szabályait
Fejlessze a tanulók
– érzékszerveinek működését, érzékelését
– ritmusérzékét

– megfigyelő– és utánzóképességét
– mozgásos ügyességét, koordinációját
– együttműködési képességét
– hallási figyelmét
– figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét
– kifejezőkészségét
– helyzetfelismerési képességét
– szabálytudatát
– közösségtudatát
Ösztönözze a tanulókat
– környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
– társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
– versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
– az önállóan olvasott versek, mesék élményének megosztására
– a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
– a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására
– a játék örömének másokkal való megosztására

Tananyag
Mozgásgyakorlatok
– Fogójátékok
– Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
– Mozgáselemeket tartalmazó körjátékok, népi játékok
– Mímes játékok tanári narrációra

Érzékelő játékok
– Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
– Színkompozíciók összehasonlítása
– Tájékozódás hangok segítségével, tapintással, szaglással
– Az idő észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok
– Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
– Tempótartás különböző térformákban
– Futások irányváltoztatással
– Ritmushangszerek és mozgás

Beszédgyakorlatok
– Beszédre késztető játékok
– Beszédgimnasztikai gyakorlatok
– Beszédszervek ügyesítése játékos formában

Utánzó játékok
– Egyszerű mozgástükrözések
– Hétköznapi tevékenységek és mesterségek jellemző gesztusainak utánzása
– Állatmozgások, természeti jelenségekhez kapcsolódó mozgások utánzása

Memória– és koncentrációfejlesztő játékok
– Versek, mondókák szöveg nélkül, csak mozgással
– Összetettebb mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok
– Népi gyermekjátékok
– Mozgásos (testnevelési) játékok

– Egész csoportos és páros munkára épülő drámajátékok
– Vetélkedőjátékok

Komplex drámafoglalkozások
– Mesei motívum vagy meserészlet, vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, közös rajzolás, üzenetek, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a csoportos játék szabályait
– az alapvető emberi, állati mozgássémákat
– a bemelegítéshez során használt mozgásos (testnevelési) játékokat
– a megismert ritmushangszerek használatát
– a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket (az újonnan – tanultak közül mindegyikből legalább egyet)
– egyes drámajátékok szabályait
Legyenek képesek
– adottságaiknak megfelelően differenciált és pontos érzékelésre
– a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
– alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre
– legalább egy újonnan tanult vers és rövid meserészlet önálló elmondására
– a beszéd és a mozgás összekapcsolására a játékok során
– a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
– társaikkal való együttműködésre

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a képzelet és az emlékezet szerepét, fontosságát
– az egyszerű mozgáselemek összekapcsolását
– a tér használatát és az abban való tájékozódást
– a helyszín fogalmát, jelentőségét
– a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
– a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
– rövidebb prózai mesék dramatikus feldolgozásának folyamatát
– a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
– a legfontosabb légző– és hangképző gyakorlatokat
– a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat
Fejlessze a tanulók
– együttműködő képességét
– képzelőerejét
– mozgásos improvizációs képességét
– térbeli tájékozódását
– figyelem–összpontosító képességét
– megfigyelő képességét
– problémamegoldó képességét

– ritmusérzékét
– légzőkapacitását
– hangképzését
– artikulációs képességét
Ösztönözze a tanulókat
– maguk és környezetük egyre tudatosabb megfigyelésére
– a közlésformák egyre differenciáltabb alkalmazására
– társaikkal való együttműködésre
– gondolataik és érzelmeik pontos kifejezésére
– a csoporton belüli aktív és kezdeményező munkára
– kiscsoportokban önállóan végzett tevékenységre

Tananyag
Mozgásgyakorlatok
– Összekapaszkodó, érintésére törekvő, érintés elől elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok (pl.: váll–, térdérintős játékok, nehezített speciális helyzetű fogók)
– Lazító és feszítő gyakorlatok
– Térformáló, térérzékelő játékok: játékos formában különböző térformák felvétele, formálása, kikerüléses gyakorlatokban térérzék–fejlesztés körjátékok, lánc–típusú népi játékok
– Szabad mozgás zenére önállóan és a társakkal együttműködve

Beszédgyakorlatok
– Légzőgyakorlatok
– A saját és a társak légzésének megfigyelése nyugalmi állapotban, tevékenység során (pl. tűzfújás), beszéd közben; a tapasztalatok megfogalmazása
– Fúvójátékok (pl. lyukas kulcs, síp, szájharmonika fúvása) a kilégzés erejének és hosszának tanulmányozására; folyamatos és szaggatott fúvások
– Indirekt légzőgyakorlatok (pl. „gumibaba” felfújása, leeresztése)
– Hanggyakorlatok
– A hangadás megfigyelése (ásítás, nevetés, lelkiállapotok, hangulatok tükröződése a hangban)
– A hang tulajdonságairól szerzett tapasztalatok megfogalmazása (magas–mély, halk hangos)
– Egymás hangjának felismerése, utánzása
– Hangkitalálás (a saját hangtól eltérő hangzások játékos próbálgatása)
– Szavak, rövid mondatpárok játékos variálása
– Játékos hangerő–gyakorlatok
– Artikulációs gyakorlatok
– A kiejtés, az artikulációs mozgások megfigyelése
– A beszédszervek mozgásának „ügyesítése” szavak, szólamok ismételgető ejtésével
– Szájról olvasás – kezdetben hangok, majd szavak
– Szóláncok pontos hangzó– és szóvégejtéssel
– Hangsúlygyakorlatok
– A szóhangsúly gyakorlása (az első szótag nyomatékos ejtésének gyakorlása egyre hosszabb szavakban)
– Az összetett szavak előtagjának és a teljes személynév első tagjának hangsúlya

Fantáziajátékok
– Elképzelt tárgyak, helyszínek, figurák részletes kigondolása csoportban
– A közösen kitalált figurák, helyszínek, tárgyak köré szervezett játék

Ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatok
– Játékos, mozgással és szöveggel összekapcsolt ritmikus koordinációs gyakorlatok (pl.: versek, mondókák ütemezése tapssal, járással, mozgással különböző tempóban)
– Térkitöltő gyakorlatok
– Ritmikus, mozgással és szöveggel összekapcsolt számolós gyakorlatok

– Gyermekversek, mondókák ritmus– és mozgásváltással

Dramatikus játékok
– Mimetikus (egyéni és csoportos) improvizációk zenére
– Szituációs játékok pl. szó, mondat, helyszín megadásával

Komplex drámafoglalkozások
– Központi figura köré épülő dráma (hangaláfestés, szerep a falon, térképek és ábrák készítése, állókép, gyűlés, véletlenül meghallott beszélgetés, képaláírás, maszkok, beépített szereplő, gondolatkövetés konvenciók felhasználásával)

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a tér használatát és az abban való tájékozódást
– a helyszín fogalmát, jelentőségét
– a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
– a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
– a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
– a legfontosabb légző– és hangképző gyakorlatokat
– a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat

Legyenek képesek
– egyszerű képzettársításra, annak játékbeli alkalmazására
– egyes érzelmi állapotok verbális és mozgásos kifejezésére
– a tanult mozgáselemek összekapcsolására
– az adott tér használatára és az abban való tájékozódásra
– a helyszín fogalmának alkalmazására, jelentőségének felismerésére
– a tanult beszédgyakorlatok tudatos alkalmazására
– tanári irányítás mellett zajló komplex dramatikus tevékenységben való részvételre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a figyelem–összpontosítás tudatos alkalmazását
– a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
– a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
– a tiszta, érthető beszéd alapjait
– a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
– a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
– a beszédtevékenység részeinek egymásrautaltságát
– a feszítés–lazítás alapgyakorlatait
– a mimikai bemelegítés gyakorlatait
Fejlessze a tanulók
– figyelem–összpontosító képességét
– megfigyelő képességét
– együttműködő képességét
– verbális megnyilvánulásainak tisztaságát
– fogalmazási és kifejező képességét
– dramatizáló képességét
– rögtönzési képességét
– elméleti drámaelméleti tudását

Ösztönözze a tanulókat
– figyelmük tudatos összpontosítására
– a külvilág és önmaguk érzékeny megfigyelésére
– önálló és tudatos kapcsolatteremtésre
– a nemkívánatos viselkedésformák konstruktív visszajelzésére, megváltoztatására
– önálló verbális megnyilvánulásra
– pontos és kifejező szerepjátékra
– önálló dramatizálásra

Tananyag
Mozgásgyakorlatok
– Gimnasztikus gyakorlatok játékos helyzetekben, nehezített járásmóddal, fordított testhelyzetben
– Indítás és megállás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok segítségével (pl. tapsos fogó, csendkirály – típusú játékok)

Lazító gyakorlatok
– Feszítés–lazítás fekve, állva, ülve
– Az arc ellazítása, „kirázása" kilégzés közben

Beszédgyakorlatok
– Légzőgyakorlatok
– A különböző légzéstípusok megfigyelése (váll, mellkas, rekesz)
– A célszerű beszédlégzés folyamatának ismertetése
– Saját légzés megfigyelése nyugalmi állapotban és beszéd közben
– Zörej nélküli belégzést követő kilégzés a laza testtónus megőrzése mellett
– Kapacitásnövelő gyakorlatok versekkel, mondókákkal a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 40–50 szótag)
– Hanggyakorlatok
– Játékos hangerőpróbálgatás
– Hangok próbálgatása az erős érzelmi–indulati állapotok kifejezésére
– Artikulációs gyakorlatok
– Az áll nyitó mozdulatát megerősítő gyakorlatok
– Nyelvmozgást ügyesítő gyakorlatok
– Ritmus és tempógyakorlat
– Versek ütemezése kötött mozgással
– Hangsúly– és hanglejtésgyakorlatok
– Számnevek, évszámok hangsúlya
– A kijelentés hanglejtése

Koncentrációs gyakorlatok
– Játékok számokkal
– Kérdés–felelet típusú játékok
– Mozgáskoncentrációs játékok
– *Kapcsolatteremtő és bizalomgyakorlatok*
– Kapcsolatteremtés szemkontaktussal, érintéssel, kézfogással, hanggal
– Vakvezető játékok alapváltozatai

Improvizációs játékok
– Mimetikus improvizációk (mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal)
– Hétköznapi élethelyzetek felidézése mozgással és beszéddel
– Szituációs játékok (pl.: befejezetlen történetre, képzőművészeti alkotások reprodukcióival, a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával)
– Rövid történetek (ismert mesék) elmesélése zenére, kisebb csoportokban előkészített improvizációkkal

Komplex drámafoglalkozások

– Reális (de eltávolított) szituációk kibontása drámán keresztül
– Csoportról szóló drámaóra (a jelmezöltés, befejezetlen anyagok, interjú, forró szék, szerepcsere, kiscsoportos improvizáció, mímes játék, az igazság pillanata, belső hangok, szertartás, vita konvenciók felhasználásával)

Drámaelméleti alapok
– Verses mesék, mesék, elbeszélések szerkezetének érzékeltetése (történet, jelenet, jelenet kezdete és vége, főhős, szereplők, helyszín)

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a figyelem–összpontosítás tudatos alkalmazását
– a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
– a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
– a tiszta, érthető beszéd alapjait
– a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
– a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
– a feszítés–lazítás alapgyakorlatait
– a mimikai bemelegítés gyakorlatait
Legyenek képesek
– figyelmük tudatos összpontosítására
– társaik, önmaguk és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
– a bizalom megélésére
– érzékeny kapcsolatteremtésre és a kapcsolat megtartására
– tiszta és kifejező verbális megnyilatkozásokra
– egy nagyobb lélegzetű vers vagy próza pontos, tiszta, érthető elmondására
– aktív szerepjátékra

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– az együttérző beleélés szükséges voltát
– a szavak nélküli közlések jelentőségét
– a nonverbális kommunikáció csatornák működését
– a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
– a feszültség élményét és fogalmát
– az analógiás gondolkodás alapjait
– a karakter fogalmát
– a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat
Fejlessze a tanulók
– légzéskapacitását
– térhez igazodó beszédét
– artikulációs képességét
– empátiás képességét
– verbális és nonverbális kommunikációs képességét
– fantáziáját és kreativitását
– differenciált kifejezőképességét
– fogalmi gondolkodását
– kooperációs készségét
Ösztönözze a tanulókat
– elfogadó együttműködésre
– érzelmeik és szándékaik pontos kifejezésére
– a nonverbális kommunikációs jelek tudatos használatára

– a nonverbális kommunikációs jelek minél pontosabb értelmezésére

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

– Versenyjátékok, különböző típusú fogójátékok, nehezített fogó és üldözéses játékok a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére és a feszültség elvezetésére
– Különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok

– Testrész–vezetéses futások, páros fogó, a vezetőt követő futás
– Lazító gyakorlatok
– Feszítés–lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok

– Légzőgyakorlat
– A be– és kilélegzett levegő mennyiségének fokozatos növelése a laza testtónus megtartása mellett kapacitásnövelés versekkel, mondókákkal (legfeljebb 50–60 szótag)
– Hanggyakorlatok
– A térhez igazodó hangerő gyakorlása
– Az emelt hangvétel gyakorlása a test megfelelő tónusának összehangolásával (pl.: rikkancs, piaci árus, idegenvezető)
– Artikulációs gyakorlatok
– Nyelvtörő mondókák
– A hosszú magánhangzók pontos ejtésének gyakorlatai
– Szájról olvasási gyakorlatok (versek, verssorok)
– Ritmus és tempógyakorlat
– Ütemezés változó tempóban kitalált mozgással, tánccal, tapsjátékkal
– Hangsúly–és hanglejtésgyakorlat
– A kérdezés hangsúlya kérdőszóval és anélkül
– A kérdezés hanglejtése kérdőszóval és anélkül

Kapcsolatteremtő és kommunikációs játékok

– Az arc, tekintet, gesztusok kifejezőképességét fejlesztő játékok, gyakorlatok
– Érzelmi állapotok kifejezése testtartással, gesztusokkal
– Üzenetek (pl.: utasítások, parancsok, kérések) küldése tekintettel és gesztusokkal

Fantáziajátékok

– Tárgyjátékok, tárgyak megszólaltatása, képzeletbeli tárgyak
– Képzelt lények megszemélyesítése, beszéltetése
– Belső képek megjelenítése mozgással és beszéddel

Improvizációs játékok

– Szituációs játékok vázlat megadásával
– Különböző karakterek megjelenítése páros vagy kiscsoportos improvizációkban
– Feszültségteli hétköznapi helyzetek megjelenítése és értelmezése
– Látott vagy hallott történetek feszültségteli jeleneteinek felidézése improvizációkban

Páros és kiscsoportos kooperációs játékok

– Tükörjátékok
– Távolságtartó játékok
– Szoborjátékok

Ön– és társismereti játékok

– Tulajdonságok megfogalmazásával járó játékok (apróhirdetés, tulajdonságok vására)
– Egyszerű visszajelzésekre építő játékok

Komplex drámafoglalkozások
– Erkölcsi dilemmákat vizsgáló drámaórák (pl.: a szakértő köntösében, telefonbeszélgetés, az élet egy napja, fórum–színház, Hogyan történt? konvenciókkal)

Követelmények
A tanulók ismerjék
– az együttérző beleélés szükséges voltát
– a szavak nélküli közlések jelentőségét
– a nonverbális kommunikáció csatornák működését
– a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
– az analógiás gondolkodás alapjait
– egyes karakterjellemzőket
– a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat
– a belső feszültség élményét, szerepét a drámai történésekben
Legyenek képesek
– a szavak nélküli közlések különböző élethelyzetekben való felismerésére
– a nonverbális kommunikációs csatornák használatára
– aktív részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, komplex drámaórákban
– feszültségteremtő drámai jelenetek létrehozására
– beszédüket a térhez igazítani
– pontosan körülírt feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– az elemző gondolkodás lényegét, használatát
– különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
– a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
– a színpadi tér kreatív használatának alapjait
– az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét
– az időmértékes versek ritmizálását
– a tagadás hangsúlyát
– az improvizáció szabályait
– a színpadi létezés alapszabályait
– a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait

Fejlessze a tanulók
– légzéskapacitását
– kifejező beszédét
– testkontrollját
– elemző gondolkodási képességét
– szóbeli és nem szóbeli kifejezőképességét
– fogalmazási képességét
– helyzetfelismerési képességét
– problémamegoldó képességét
– együttműködési képességét
– megfigyelési képességét
– analógiás gondolkodását
– előadói képességét
– improvizációs képességét
Ösztönözze a tanulókat

– önmaguk és környezetük tudatos megfigyelésére
– kritikus és önkritikus gondolkodásra
– különböző élethelyzetek és morális problémák erőszakmentes kezelésére
– beszédük és mozdulataik koordinált és kifejező használatára
– a különböző közlésformák differenciált alkalmazására
– egy–egy életkoruknak megfelelő rövid vers vagy prózai mű részletének bemutatására
– a munkaforma önálló megválasztásra egy–egy probléma feldolgozása során
– életkoruknak megfelelő rangos színházi előadások, színházi nevelési programok, filmek megtekintésére és a látottak közös feldolgozására a dráma eszközeivel

Tananyag

Mozgásgyakorlatok
– Futásos és kikerüléses gyakorlatok: ritmus és irányváltásos futások (szituációval), testrész–vezetéses futások
– Egyensúly–játékok: toló és húzó mozdulatok játékos formában
– Lazítógyakorlat
– Feszítés–lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok
– Légzőgyakorlatok
– Légzéskapacitás növelése a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 60–70 szótag)
– Hanggyakorlatok
– Hangkitalálás
– Artikulációs gyakorlatok
– Nyelvtörők, versek pontos, pergő kiejtéssel
– Magánhangzók gyakorlatai (különös figyelemmel az időtartamra)
– Szinkronizálási (leolvasási) gyakorlatok versekkel
– Ritmus–és tempógyakorlat
– Időmértékes versek ritmizálása
– Hangsúlygyakorlat
– A tagadás hangsúlyai

Bizalomgyakorlatok
– Vakvezetéses gyakorlatok

Improvizációs játékok
– Rögtönzések életkori témákra
– Hétköznapi szituációkat feldolgozó páros rögtönzések
– Rögtönzések közmondásokra
– Rögtönzések megadott konfliktusra
– Rögtönzések megadott témára
– Rövid monológok különböző élethelyzetekben

Komplex drámafoglalkozások
– Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
– Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (pl.: riportkészítés, montázs, újrajátszás, stílusváltás, analógia, mélyítés konvenciók által)

Színjátékos gyakorlatok
– A színpadi létezés alapszabályai
– Rövid vers vagy prózai mű részletének önálló előadása
– Rögzített kiscsoportos improvizációk nézők előtt
– A figyelem felkeltése és megtartása

Követelmények

A tanulók ismerjék
– különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
– a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
– a színpadi tér kreatív használatának alapjait
– az időmértékes versek ritmizálását
– a tagadás hangsúlyát
– az improvizáció szabályait
– a színpadi létezés alapszabályait
– a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait
Legyenek képesek
– mozgásuk, testtartásuk kontrollálására a csoportos gyakorlatok során
– véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
– kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
– különböző élethelyzetek kritikus és önkritikus elemzésére
– részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
– konfliktushelyzetek erőszakmentes megoldására
– a tér tudatos használatára
– a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a bizalom fontosságát
– a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
– a kontraszt fogalmát, tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő használatát
– a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
– a drámák alapvető munkaformáit
Fejlessze a tanulók
– megismerő, önmegismerő képességét
– önfegyelmét, színpadi fegyelmét
– asszociációs képességét
– konstruktivitását
– elemző gondolkodási képességét
– kritikai és önkritikai képességét
– előadói képességeit
– improvizációs képességét
– problémamegoldó képességét
– együttműködési képességét
– analógiás gondolkodását
– előadói képességét
– improvizációs képességét
Ösztönözze a tanulókat
– önálló döntéshozatalra
– hiteles és őszinte színpadi jelenlétre
– előrevivő, építő gondolkodásra
– a feszültségteli helyzetek, konfliktusok elemzésére, a konfliktusokkal való szembenézésre
– más csoportok munkájának beható megismerésére
– színházi és mozgásszínházi előadások megtekintésére
– színházi előadásokat bemutató tévéfelvételek, videofilmek, dokumentumfilmek megtekintésére

Tananyag
Mozgásgyakorlatok
– Egyensúlygyakorlatok

– Vezetéses gyakorlatok
– Forgás, gurulás, támaszhelyzetek talajon

Beszédgyakorlatok
– Légzőgyakorlatok
– Nyelvtörő mondókák légzésszabályozással
– Hanggyakorlat
– Erős érzelmek, indulatok hangjának próbálgatása versekkel
– Artikulációs gyakorlat
– Szinkronizálás
– Ritmus–és tempógyakorlat
– Az időmértékes versek gyakorlása tetszőleges ritmuskísérettel
– Hangsúly–és hanglejtésgyakorlat
– Számnevek, évszámok, összetett szavak, nevek, ikerszavak hangsúlya
– Az összetett mondatok hangsúly– és hanglejtés–variációi

Fantáziajátékok
– Irodalmi művek „új címe”
– Képzőművészeti alkotások „előzménye”
– Kevéssé ismert irodalmi művek befejezése, folytatása
– Tárgyak nem rendeltetésszerű alkalmazása

Bizalomgyakorlatok
– Dőléses, billenéses gyakorlatok

Improvizációs gyakorlatok
– Versek indulati tartalmaira épülő improvizációk
– Versek által keltett hangulatokra épülő improvizációk
– Mozgáselemekből építkező improvizációk
– Rögtönzés zenei effektek beépítésével
– Rögtönzések szimbólumok, ellentétek megadásával
– Etűdök (indulatok, hangulatok, érzelmek megadásával)

Komplex drámafoglalkozások
– Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
– Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (az eddig tanult konvenciók alkalmazásával)

Ön– és társismereti játékok
– Vélemények közlését és fogadását lehetővé tévő szabályjátékok (pl. mi lenne, ha?, telefon, ilyennek látlak)

Színjátékos gyakorlatok
– Rövid monológ önálló előadása
– Rögzített páros improvizációk nézők előtt
– Kapcsolattartás a partnerrel

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
– a kontraszt fogalmát
– a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
– a drámák alapvető munkaformáit
Legyenek képesek
– ellentétek tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő alkalmazására
– egy–egy drámai szöveg mozgásban és szóban való megjelenítésére

– a beszédfolyamat részeinek tudatos irányítására
– bonyolultabb feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére
– a munka eredményének bemutatására
– véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
– kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
– részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
– a tér tudatos használatára
– a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– különböző színházi terek jellemzőit
– a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
– a színházi formanyelv alapelemeinek alkalmazását egy adott drámai szöveg megközelítésében
– a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
– a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
– a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
– az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
– a „félre” és a monológ technikai alapjait
Fejlessze a tanulók
– színházi fogékonyságát
– kritikai és önkritikai képességét
– más művészetek iránti fogékonyságát
– önállóságát, magabiztosságát
Ösztönözze a tanulókat
– az előző évek során tapasztaltak, tanultak alkalmazására
– kísérletezésre, rugalmas gondolkodásra
– konstruktív együttműködésre
– drámai művek olvasására
– színházzal rokon művészeti tevékenységek megismerésére, gyakorlására
– önálló, magabiztos megnyilvánulásra
– más, hasonló művészeti tevékenységet folytató csoportok tevékenységének megismerésére
– őszinte, építő szándékú kritikai megnyilvánulásokra
– nyilvánosság előtti fellépésre

Tananyag
Mozgásgyakorlatok
– Lassított mozgás(különböző helyzetekben)
– A mozdulat megállítására vonatkozó gyakorlatok

Beszédgyakorlatok
– Légzőgyakorlatok
– Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben
– Hanggyakorlatok
– Szöveges hangerő–gyakorlatok
– Életkorok hangadási karakterének tanulmányozása, próbálgatása
– Artikulációs gyakorlatok
– Pontos, laza pergő artikuláció járás, mozgás, fizikai terhelés közben
– Egymás artikulációjának megfigyelése, utánzása

– Ritmus–és tempógyakorlatok
– Ritmusgyakorlatok tempóváltással
– Hangsúly–, hanglejtésgyakorlatok
– Az alárendelő mondatok hangsúly–és hanglejtés variációi

Színházi alapismeretek
– Színházi térformák (pl.: dobozszínház, körszínház)
– Mozgás a dobozszínház terében (a tér hangsúlyos pontjai és irányai)
– A „félre" technikája
– Monológ

Színjátékos gyakorlatok
– Különböző drámai konvenciók (pl.: állókép, gondolatkövetés) alkalmazása az improvizációk és egy adott színdarab megjelenítésének előkészítésében
– Különböző drámai konvenciók (pl.: belső hangok, „forró szék") alkalmazása a szerepépítés folyamatában
– Rögtönzések érzelmi állapotok, színjátékos stílusok, szöveg megadásával
– Rögtönzések drámarészletek alapján, a mögöttes tartalmának és a szereplők érzelmi állapotának kibontásával

Felkészülés a vizsgára
– Improvizációk létrehozása és javítása tanári segítséggel
– Jelenet létrehozása és javítása tanári segítséggel vagy
Rövid előadás létrehozása tanári irányítással

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a különböző színházi terek jellemzőit
– a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
– a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
– a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
– a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
– az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
– a „félre" és a monológ technikai alapjait
– az előző évek tapasztalatainak alkalmazási, hasznosítási lehetőségét
– a fejlesztő és szinten tartó beszédes játékokat, beszédgyakorlatokat
Legyenek képesek
– alkotó és eredeti módon hasznosítani az előző évek tapasztalatait
– munkaformát választani az adott gondolat, érzelem kifejezése érdekében
– a munkaformák alkalmazására egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
– a munkaformák tudatos alkalmazására egy komplex drámafoglalkozás során
– részvételre egy adott mű színpadi feldolgozásának előkészítésében
– a helyes színpadi beszédre dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt
– az alapfokon elsajátított képességeiknek megfelelő improvizációban, jelenetben vagy színházi előadásban való közreműködésre

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék
– saját teste lehetőségeit, illetve érzékszervei hatékonyságát
– a különböző verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
– a különböző, szerepjátékokban alkalmazható mozgásformákat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
– az empátiás képesség szerepét társas helyzetekben, kortársaival és másokkal való kapcsolatában
– a kreatív dramatizálás alapvető eszköztárát, a dramatizálás egyes lépéseit

– a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazásának lehetőségeit saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
– azokat a dramatikus technikákat valamint a társművészetek alapvető kifejezőeszközeit, amelyek a körülöttük lévő világról való gondolkodásban, véleményalkotásban, s azok kommunikációjában segítséget nyújtanak

Legyenek képesek
– figyelme tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre
– társai, önmaga és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
– a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára
– a bizalom átélésére, az empátiás képesség működtetésére társas helyzetekben
– személyes élményei felszínre hozására és a szerepjátékokban való alkalmazására
– drámában és színjátékokban a szerepnek és a helyzetnek megfelelő kapcsolatteremtésre
– pontos és érzékletes szerepjátékra társaival és egyénileg
– a dramatizálás alapvető eszköztárának önálló alkalmazására, kreatív dramatizálásra
– saját teste, mozgásai, illetve a tér és a térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelésére, a tér kreatív használatára
– a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai – szöveg megjelenítésének előkészítésében
– társadalmi, életkori és erkölcsi problémákról szóló drámajátékokban való aktív közreműködésre, valamint a problémák életkorának megfelelő szintű vizsgálatára és megfogalmazására

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Dráma és színjáték
improvizáció 2–3 perc
színpadi produkció
– jelenet 3–5 perc
vagy
– előadás 15 perc

A vizsga tartalma
A dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:
Improvizáció
Az improvizáció megadott instrukciók (pl.: a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges vagy szöveg nélküli 2–3 fős jelenet lehet. A szaktanárnak a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, legalább tíz tételből álló tételsort kell összeállítania. A tételsor tartalmazhat szöveg nélküli vagy szöveges feladatokat. Az egyes tételeknek tartalmazniuk kell a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat (helyszín, szereplők, cselekmény, konfliktus).
A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció
A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján tanári irányítással készített prózai színházi produkció (2–3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A tanuló a csoportban, közös akciókban, együttes játékban közreműködve, illetve egyéni színpadi feladatok megoldásával egyaránt számot adhat a tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról.

A vizsga értékelése
– Improvizáció
– Az instrukciók megértése, követése
– Együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése),
– Színpadi jelenlét

– Figyelem, koncentráció (játékban maradás képessége, egyértelmű szerepbe lépés, szituációban maradás, egyértelmű kilépés a szerepből)
– Sűrítés képessége
– A jelenet szerkezete, íve (a jelenet nyitása, zárása, jelenetépítés)
– Színpadi produkció
– A színpadi helyzetek megértése, az önálló játékok közös játékba illesztése
– Együttműködés (a partner impulzusainak elfogadása, a partner felé irányuló impulzusok erőssége, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása)
– Figyelem, koncentráció

– Színpadi jelenlét
– Ritmusérzék (a jelenet tempójának közös kialakítása, együttes tempóváltás)
– Atmoszférateremtés
– Verbális kifejezőeszközök használata

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a túlzó karakteres ábrázolás formajegyeit
– a figurába lépés, kilépés, figuraváltás törvényszerűségeit, hatásmechanizmusát
– az intenzitás fogalmát
– a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjátékait
– a koncentráció, az együttműködés jelentőségét a színjátszásban
– az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában
– a fokozás, kiállás, váltás gyakorlatát
– a foglalkozás legfontosabb munkaformáit
– a kollektív alkotás „játékszabályait", a közös munka meghatározó normáit
– a társak játékát blokkoló vagy előmozdító megnyilvánulások különbségét
– az idő múlását, a helyszínváltozást, a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat (etűdön belül)
– a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és –zárás szerepét, fontosságát
Fejlessze a tanulók
– koncentrációját
– kezdeményezőkészségét
– megfigyelőkészségét önmaga és a társak reakcióinak megfigyelése terén
– arányérzékét hatás, idő, tempó, játékmód vonatkozásában
– együttműködési készségét

Ösztönözze a tanulókat
– az együttműködésre, a társak játékából való építkezésre
– közösségi alkotásra
– diákszínjátszó előadások megtekintésére
– drámai művek olvasására
– a színjátékos tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra
– közösségi alkotásra
– színházi előadások megtekintésére felvételről

Tananyag
Ezen az évfolyamon az alapfokot elvégző, többnyire kamaszkorú fiataloknak a valóságtól a színpadig vezető út megkezdését kívánjuk lehetővé tenni. Önmaguk megismerése, saját személyiségük, képességeik adta lehetőségeik és korlátaik felismerése, a körülöttük lévő világ és a másik ember megfigyelése jelenti a munka első szakaszát. Ehhez szükséges, hogy félelem és gátlás nélküli légkör jöjjön létre a foglalkozásokon, amelyben mindenki képes felszabadultan játszani, ugyanakkor kíváncsian

és türelemmel tudja követni társai játékát. Alkotó közösséggé kell, hogy formálódjon a csoport, ahol ki–ki kiteljesítheti a játékban személyiségét. Számos szabályjátékra, koncentrációs gyakorlatra, csoportépítő– és bizalomjátékra van szükség, hogy mindenkinél kialakuljon a felszabadult, egyben koncentrált színjátszói állapot.
Az alapfokú képzés során elsajátítottak tapasztalatait figyelembe véve a hétköznapi életanyagból építkező, kevés szereplős, rögtönzésre épülő etűdök létrehozása, kidolgozása jelentheti a színpad, a színpadi munka felé vezető út következő fázisát.

Szabályjátékok
– Ismerkedő játékok
– Csoportépítő játékok
– Önismereti játékok
– Verbális és mozgásos koncentrációs játékok
– Bizalomjátékok
– Agressziólevezető gyakorlatok
– Feloldó, felszabadító gyakorlatok
– Fantáziajátékok

Szobrok, állóképek
– Egyéni szobrok
– Páros szobrok
– Csoportos állóképek (pl.: szobrok, megadott helyszínek, megadott figurák, megadott hangulatok, kapcsolatok pillanatai – két– és háromszereplős állóképek)
– Történetmesélés állóképekkel
– Drámai tartalmú állóképek (tablók)

Szabályokhoz kötött szituációs játékok
– Szinkronjátékok
– Hotelportás
– Ismételd a mozdulatot
– Lavina
– Stoppos játékok

Hangjátékok
– Történetmesélés hangokkal
– Atmoszférateremtés hangokkal
– Hangjátékok helyzetre, témára

Spontán improvizációk
– Csoportos (egyidejű, egyénre épülő) improvizációk
– Spontán improvizációk egyéni vagy páros munkában, az improvizáció alapszabályainak betartásával (légy jelen; tartsd a szabályokat; tartsd a kapcsolatot; abba ne hagyd; ne nézz ki)

Etűdök
– Etűdök szöveg nélkül
– Etűdök szöveghelyettesítő eszközökkel
– Etűdök tárgyak használatával
– Etűdök megadott szövegre
– Etűdök vágyképekre, álmokra, félelmekre, konfliktusos élethelyzetekre
– Etűdök indítása, fordulatai, tetőpontja, lezárása
– A kontraszt szerepe, alkalmazása; az ellenpont–technika
– Etűdök túlzó, elrajzolt, szélsőséges játékmódban
– Etűdsorozatok szerkesztési elvei
– Etűdsorozatok összeállítása önálló munkában

Mozgásgyakorlatok

– Versenyjátékok és egyéb játékfajták: különböző típusú, a korábbi évek anyagában szereplő játékok ismételt feldolgozása a színházi jelenlét elvárásainak megfelelő intenzitással
– Lépés– és járásgyakorlatok: karakterformák keresése, ritmikai és dinamikai szempontok figyelembevétele különböző típusú lépés anyag és járásgyakorlat esetén
– A gerinc hullámmozgása, a láb karakteres vezetése, a kar plasztikus lehetőségeinek kibontása tervezési feladatban

Beszédgyakorlatok
– Légzőgyakorlatok
– Kapacitásnövelés (90–100 szótag)
– Légzésszabályozás növekvő szólamokkal
– Koncentrációs légzőgyakorlatok a figyelem megosztásával (pl.: kötött mozgássor végrehajtása közben)
– Hanggyakorlatok
– A hangerőt szabályozó gyakorlatok (folyamatos és fokozatos erősítés és halkítás)
– A hangmagasságot szabályozó gyakorlatok
– Fizikai állapotok és azok változásának tanulmányozása hangadásban
– Artikulációs gyakorlatok
– A pontos, pergő artikuláció gyakorlása folyamatos szövegmondás közben
– Artikulációs gyakorlatok suttogva és hang nélkül
– Ritmus– és tempógyakorlatok
– Időmértékes versek gyakorlása néma szövegmondással, ritmizálva
– Verssorok fölismerése ritmusképük hallatán
– Saját és a társak nevének fölismerése azok ritmusa alapján
– Gyakorlatok a tempó fokozásával és csillapításával
– Hangsúlygyakorlatok
– Az értelmi–, érzelmi hangsúly tanulmányozása

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a figurába lépés, kilépés, figuraváltás szabályszerűségeit
– a koncentráció, az együttműködés jelentőségét a színjátszásban
– a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjátékait
– az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában
– a fokozás, kiállás, váltás eljárásait, hatását
– a foglalkozás legfontosabb munkaformáit
– a kollektív alkotás „játékszabályait", a közös munka meghatározó normáit
– a társak játékát blokkoló vagy előmozdító megnyilvánulások különbségét
– az idő múlását, helyszínváltozását, figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat
– a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és –zárás szerepét, fontosságát
Legyenek képesek
– a túlzó, szélsőséges, elrajzolt játékmód verbális és nem verbális eszközeit a kifejezés érdekében mozgósítani
– gesztusok felnagyítására, túlzó mimikára, karakteres megszólalásmódokra
– saját testi adottságaik, személyiségük szerint fogalmazni
– alkalmazni az idő múlását, a helyszín változását, illetve a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat egy jeleneten (improvizáción) belül
– csendben figyelni társaik játékát
– a kollektív alkotás „játékszabályait", a közös munka meghatározó normáit figyelembe véve társaikkal együtt dolgozni
– a szituáció alapelemeit figyelembe véve improvizálni

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a típus fogalmát, jelentőségét a színház művészetében

– a tipizáló és egyénített ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét
– a túlzó ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét, fokozatait
– az egyes színészi kifejezőeszközök (pl.: arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának jelentését, hatását, az ebben rejlő kifejezőerőt
– a történetmesélés színházi lehetőségeit
– a kollektív játék formai jegyeit (pl.: kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái)
– az előadásra készülés, a néző elé állás „játékszabályait", morálját
– a szerepek kontextusba ágyazottságának fontosságát
Fejlessze a tanulók
– képességét a koncentrált állapot megtartására
– a befelé figyelési képességét
– a helyes önértékelését, önkritikáját
– az odaadó, önfeledt, mégis tudatos játékképességét
– a vitakészségét, az érvelés kultúráját
– az ötleteinek, gondolatainak artikulációját
– a nyitottságát, empátiáját
– a felelősségérzetét a közösségi alkotás és annak produktumai iránt
Ösztönözze a tanulókat
– az együttműködésre, a társak játékából való építkezésre
– saját ötleteik megfogalmazására, megvalósítására, önálló alkotásra a foglalkozásokon
– a színjátékos tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra
– közösségi alkotásra, azok bemutatására
– diákszínjátszó előadások, fesztiválok megtekintésére
– színházi előadások megtekintésére
– a színházi portálok figyelemmel követésére
– a látottak, olvasottak értelmezésére, megbeszélésére

Tananyag
A 8. évfolyam során végzett munka célja, hogy a tanulók legyenek képesek típusfigurákat, tipikus élethelyzeteket megjeleníteni improvizációkban és rögzített jelenetben egyaránt. Ismerjék meg és bátran használják a túlzó játékmód színjátékos eszközkészletét. Tudjanak lényegi vonásokat sűríteni és kiemelni. Előtérbe kerülnek az együttes játék, a közösségi alkotás munkaformái, mint a kórusos megszólalás, csoportos improvizáció.

Szabályjátékok
– Összetett, többirányú figyelmet követelő koncentrációs gyakorlatok
– Ön– és társismereti játékok
– A bizalomgyakorlatok összetett változatai

Improvizációk típusfigurákkal
– A lélektani típusok a hétköznapokban, típusfigurák megfigyelése
– Hétköznapi típusok megjelenítése: jellemzőik sűrítése
– Egyéni típusfigura–tanulmányok
– Hétköznapi típusfigurák különböző szituációkban
– Típusfigurák típushelyzetei

Színjátékos eszközök fejlesztése
– A színészi kifejezőeszközök elkülönített használatára rávezető gyakorlatok
– A gesztusok felerősítésének, a megszólalások felhangosításának gyakorlatai
– A váltás technikái
– Kórusgyakorlatok
– Térérzékelés, térhasználat gyakorlatai

Etűdök, improvizációk
– Csoportos improvizációk

– Etűdök típusfigurákkal
– Etűdök tipikus élethelyzetekkel
– Páros, hármas és csoportos improvizációk felkészüléssel és felkészülés nélkül, a szituáció több alapelemének megadásával
– Etűdök műalkotás (festmény, fotó, zene) alapján
– Etűdsor adott figurákra
– Jelenet építése

Drámaórák
– A színpadra állított alkotás erkölcsi problémáit feldolgozó drámamunka
– A próbamunka során felmerült problémákat feltáró drámamunka

Mozgásgyakorlatok
– Gyakorlattervezés: különböző típusú gyakorlatok gyakorlatsorrá fűzése, a színpadi elvárások figyelembevételével
– Tréningtervezés: egy adott feladathoz szükséges tréning megtervezése, s önálló levezetése, önálló, a saját színházi feladatának megfelelő bemelegítő mozgássor megtervezése és elvégzése

Beszédgyakorlatok
– Légzőgyakorlatok
– Kapacitásnövelő gyakorlatok legfeljebb100–110 szótag
– Légzőgyakorlatok fizikai igénybevétel közben
– Légzőgyakorlatok a suttogott és a hangos beszéd váltogatásával)
– Hanggyakorlatok
– Szöveges hangerőgyakorlatok
– Szöveges hangmagasság gyakorlatok
– A lágy/meleg hangvétel; a kemény/hideg hangvétel; a hangerő és a hangmagasság váltásai szöveges gyakorlatokban
– Az érzelmek, indulatok hangformáló szerepének tanulmányozása, megszólaltatása
– Artikulációs gyakorlatok
– A suttogott és a halk beszéd célszerű artikulációja
– Gyakori artikulációs hibák fölismerése hallás útján
– A beszédtempótól, hangerőtől és –színtől független, pontos, kifejező artikuláció gyakorlása
– Ritmus– és tempógyakorlatok
– Ritmusjátékok hangos és néma szövegmondással
– A hangsúlyos verselésű és az időmértékes versek gyakorlása; egyszerű prózai szövegek ritmizálása
– Hangsúly és hanglejtés gyakorlatok
– Az érzelmek hangsúlyai
– A szórend és a hangsúly kapcsolata

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a tipizáló és egyénített, a túlzó és személyes ábrázolásmód sajátosságait, különbségeit, viszonyát, eszközkészletét
– az egyes színészi kifejezőeszközök (pl.: arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának gyakorlati alkalmazását
– a kollektív játék formai jegyeit (pl. kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái)
– egy előadás feszültségének, fordulatainak, a kezdetnek és végnek jelentőségét
– a történetmesélés színházi eszköztárát
– az előadásra készülés, a néző elé állás „játékszabályait”, morálját
Legyenek képesek
– alkalmazni a tipizáló ábrázolás eszközeit
– a színészi váltás alaptechnikáinak alkalmazására
– egyes színészi kifejezőeszközök együttes és elkülönített használatára
– személyes élményeiket, gondolataikat figurába, jelenetbe fogalmazni
– a kontextust figyelembe véve rögtönözni
– instrukciókat az improvizációba építeni
– különböző munkaformákban együtt dolgozni társaikkal

– ötleteiket az alkotófolyamathoz igazítani, mások ötleteit eljátszani
– jelenet nyitni és zárni, jelenetet építeni

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– tipizáló ábrázolásmód mélyítésének, egyénítésének lehetőségeit
– a kellékhasználat szabályszerűségeit, alapelveit
– a jelmez figurateremtő jelentőségét
– a realista–naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét
– az élményfelidézés (pl.: belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségeit, technikáit
– a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék", ellenpontozó játék, elhallgatottat feltáró cselekvés)
– az elmélyítés technikáit (figurák előélete, jelenet előzményei, feszítő körülmények, cselekvések, döntések következményei)
– szó és gesztus ellentmondásának jelentését és hatását
– a drámai dialógus sajátosságait
– az egyszerű státusjátékokat
Fejlessze a tanulók
– képességeit az érzetek felidézése terén
– verbális kifejezőerejét
– érzékenységét
– toleranciáját
– konfliktuskezelő képességét
– megjelenítési képességét az összetett, ellentmondásos figurák és helyzetek ábrázolása során
Ösztönözze a tanulókat
– önálló alkotásra egy előadás elkészítésének során
– a diákszínjátszás legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére
– különböző műfajú színházi előadások megtekintésére
– jelentős színházi alkotások megtekintésére felvételről
– az ismertebb színházi folyóiratok olvasására

Tananyag
A típusfigurák egyéni vonásokkal való felruházása (egyénítése) a jellemábrázolás felé tett jelentős lépés: a tanév első szakaszában ezzel foglalkozunk – tudva azt, hogy az egyénített típus nem azonos a jellemmel. Az embert megmutatni változásai folyamatában, fejlődésében, a vágyaival és törekvéseivel, kinyilvánított akaratával és titkaival, érzelmeivel és gondolataival – mindez a színészi munka magasiskolájához tartozik. Ezt az alapfokú művészeti képzés során csak elemeiben sajátíthatják el a tanulók.
A jellemábrázolás felé törekedve ismerik meg a realista–naturalista játékmód színészi eszközkészletét, és azokat az eljárásokat, amelyek segítségével elmélyíthetik, gazdagíthatják és árnyaltabbá tehetik az ábrázolást. Megtapasztalják a szöveg és a nem verbális jelek ellentmondásainak jelentését, az ebben rejlő kifejezőerőt, és képessé válhatnak összetett jelentés színjátékos megfogalmazására, annak megértésére. Ellentmondásos és szélsőséges érzelmeket követelő élethelyzetekben hitelességre törekedve tudnak megnyilvánulni. Megvizsgálják az emberi cselekedetek mozgatórugóit, a kommunikáció természetét, ezáltal gazdagodik önismeretük és emberismeretük.

A típusfigurák egyénítése improvizációkban
Típusfigurák atipikus helyzetben
Egyéni jellemrajz–tanulmányok
Egyazon figura különféle helyzetekbe helyezésével
Jellem változását ábrázoló etűdsor
Etűdök a figura „hátterének" kidolgozására
A realista–naturalista játékmód sajátosságai, eszközkészlete
A drámai feszültség növelésének technikái

Egy drámai mű jelenetének kapcsán a lélektani háttér kidolgozása
Az élményfelidézés (pl.: belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségei, technikái
A színjáték hitelességének feltételei, törvényszerűségei
A színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék")
„belülről kifelé": az érzetektől a kifejezésig
„kívülről befelé": a cselekvéstől az érzetekig, állapotig
A kellékhasználat szabályszerűségei, alapelvei
A kellékhasználat gyakorlatai
Etűdök kellékekkel
A jelmez figurateremtő jelentősége
Színjáték jelmezben
Szó és gesztus ellentmondása a színészi kifejezésben
A drámai dialógus természete
Emberi taktikák és stratégiák: páros vagy csoportos improvizációk egy cél elérésének különböző stratégiáira
Emberi taktikák és stratégiák: fórum–színház
Egyszerűbb státuszjátékok

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a kellékhasználatra épülő rögtönzések gyakorlatát
– a jelmez figurateremtő jelentőségét
– az élményfelidézés (pl.: belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségeit, technikáit
– a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék", ellenpontozó játék, elhallgatottat feltáró cselekvés)
– a drámai feszültség növelésének technikáit
– egy–egy jelenet lélektani hátterének jelentőségét
– a realista–naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét
– a drámai dialógus sajátosságait
Legyenek képesek
– egyszerűbb státusjátékokat játszani
– a rögtönzések visszaidézésére, újraformálására, csiszolására
– önállóan, tanári instrukciók nélkül alkalmazni a sűrítés, drámai feszültség növelésének egyes technikáit
– kelléket használva improvizálni
– jelmezben improvizálni
– hitelességre törekedve játszani
– a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek valamelyikének alkalmazására
– emberi taktikák és stratégiák jelentbe emelésére
– típusfigurák elmélyítésére

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a stilizáció eljárásait
– szimbolikus ábrázolás eljárásait
– a szerepépítést elősegítő egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl.: belső monológ, szereplők elő– és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus)
– a szerep felépítésének nélkülözhetetlen feltételeit (pl. szereptudás, darabismeret, háttérismeretek)
– a jellemábrázolás legfontosabb követelményeit
– a cselekvő elemzés alapjait
– egy előadás stiláris egységének jelentőségét, a stiláris elmozdulásban rejlő kifejezőerőt
– a drámai alapanyag színrevitelének állomásait és ezek célját
– egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (pl.: tempó, kontraszt, várakozás)

– a státuszok jelentőségét
– a különböző státuszjeleket
Fejlessze a tanulók
– közös célért, közösségben végzett tevékenységének lelki feltételeit
– szimbolikus színpadi jelek alkotására és értelmezésére irányuló képességeit
– szerepformálási képességeit
– a jeleneteken átívelő folyamatos jelenlét képességét
Ösztönözze a tanulókat
– rendszeres színházlátogatásra (ezen belül diákszínpadi előadások megtekintésére)
– a diákszínjátszás és az alternatív színházi világ legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére
– színházi irodalom és szaksajtó olvasására
– az elsajátított színjátszói képességek, készségek, ismeretek közönség előtt történő bemutatására
– legalább egy – a tanultak elsajátítását segítő – színvonalas (élő) színházi előadás megtekintésére

Tananyag
A záró évfolyamon a tanulókkal magasabb szinten ismételjük a továbbképző legfontosabb gyakorlatait, ezáltal tudatosítjuk bennük az általuk és velük bejárt utat, lehetőséget nyújtunk a színjátszói készségek, képességek és ismeretek szintetizálására. Új elem, hogy stlilizációval, szimbolikus ábrázolással tudjanak összetettebb, ambivalensebb, egyetemesebb jelenségek kifejezésére kísérletet tenni. Ezáltal elmélyülnek a művészi ábrázolás, színházi jelentésképzés kérdéseiben.
A tanulók megismerkednek a státuszjátékok alapjaival és a bonyolultabb szerkezetű, hosszabb időt igénybe vevő improvizációkkal.
A tanév során készülő jelenetek, ezekből szerkesztett játék vagy előadás egyfajta szintézisre ad lehetőséget, ezzel együtt a képzés során megszerzett tudás alkalmazására: a következetes, igényes színházi alkotómunka megismerésére, annak megtapasztalására, hogy a színházi jelek rendszerében minden elemnek tudatos alkotói szándékot kell tükröznie. Ennek részeként a tanulók a színészi munka mellett kapjanak módot arra, hogy egy produkció létrehozásához szükséges más színházi tevékenységekben is (csoport szinten: az összes alapvető fontosságú színházi munkában) kipróbálhassák magukat.

Szabályjátékok
Ön– és társismereti játékok („helyem a csoportban”)
Összetettebb, nagyobb koncentrációt igénylő bizalomgyakorlatok
Fantáziát fejlesztő feladatok a szimbolikus kifejezés jegyében
Státuszjátékok alapjai, „sajátstátusz”–játékok, státuszok váltogatása
Etűdök különböző stílusokban – stílusgyakorlatok
A szerepek, a kontextus, az atmoszféra tartása hosszú improvizációkban
Hosszú improvizációk a stílus, a státusz, a színpadi kapcsolat tartásával, illetve ezek tudatos váltásával
A színész játéka – amikor a mozgásé, a gesztusé a főszerep
Gesztikus tartalmak a szimbolikus kifejezés érdekében)
A vokális kifejező eszközök színpadi használata
Etűdök zenei motívumok alapján
A különböző auditív színházi eszközök alkalmazása (pl.: emberi és zenei hang, zörej)
A szöveg, mint a stilizáció kiindulópontja (asszociációkeltő alapanyag)
A szöveg, mint vokális alkotás alapja

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a drámai alapanyag színrevitelének állomásait és ezek célját
– a cselekvő elemzés alapjait
– egy előadás stiláris egységének jelentőségét, a stiláris elmozdulásban rejlő kifejezőerőt
– a szimbolikus ábrázolás és a stilizáció gyakorlati jelentőségét, hatását
– a szerepépítést elősegítő egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl.: belső monológ, szereplők elő– és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus) illetve feltételeket (szereptudás, darabismeret, háttérismeretek)
– a státusz jelentőségét
– a különböző státuszjeleket
– egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (pl.: tempó, kontraszt, várakozás)

– a stilizáció és a szimbolikus ábrázolás színpadi lehetőségeit
Legyenek képesek
– a megszerzett készségek alkalmazására a kifejezés érdekében
– a kifejezés érdekében az „eszköztelen" színpadi létezéstől az expresszív játékmódig tartó skálán különböző megnyilvánulásokra
– több jeleneten áthúzódó szerepív ábrázolására
– különböző státuszú figurák megformálására
– jeleneten belül státuszt módosítani
– jellemfejlődés alapszintű bemutatására
– társaikkal kisebb csoportokban önálló jelenetalkotási munkára
– az improvizáció stiláris egységének megőrzésére, a stiláris váltás tudatos használatára
– ötleteiket az éppen készülő jelenethez, illetve a színre állított produkcióhoz, a színre állítás folyamatához igazítani

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék
– a leggyakoribb drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását
– a legfontosabb kortárs és/vagy történeti színházi stílusokat, színházi műfajokat
– egy jelenet indításának, zárásának, fordulatainak, feszültségének, tétjének gyakorlati jelentőségét és hatását
– a színházi alkotófolyamatot, illetve az együttjátszást szolgáló cselekvésformákat, technikákat
– a szerepépítés legfontosabb módszereit, a színészi játék alapvető iskoláit
– a színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit
Legyenek képesek
– koncentráltan, társaira figyelve, velük együttműködve részt venni tréningeken, próbamunkában, előadásokon
– a színjátékot, mint kommunikációs formát használni az önkifejezésre, a valóság tanulmányozására,
– színházi improvizációra
– az improvizációk elemzésére, értékelésére
– egyes színészi technikák tudatos alkalmazására
– karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel
– alkattól, képességektől függően különféle szerepek megformálására
– rendezői instrukciók mentén végzett munkára
– drámai szövegek értő, színházi megközelítésű olvasására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Dráma és színjáték
improvizáció 3–5 perc
színpadi produkció
– jelenet 5–7 perc
vagy
– előadás 15–30 perc

A vizsga tartalma
A dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:
Improvizáció
Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges és szöveg nélküli kétfős jelenet lehet. A szaktanárnak – a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő – legalább tíz kétfős improvizációs feladatból álló tételsort kell összeállítania. A tételsornak szöveggel és szöveg nélkül elvégzendő feladatokat egyaránt kell tartalmaznia. Az egyes tételekben meg kell adni a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat. A vizsgán a

tanulók szabadon vagy a szaktanár irányításával párokat alkotnak, és közösen húznak a feladatokat tartalmazó tételek közül. Az etűd bemutatása után a vizsgabizottság instrukciók alapján variációk bemutatását kéri. A felkészülési idő 5 perc.
Színpadi produkció
A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján készített prózai színházi produkció (2–3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A produkcióban a tanulónak egyéni feladatok, önálló akciók végrehajtásával kell közreműködnie.

A vizsga értékelése
– Improvizáció
– Az instrukciók megértése, követése
– A színpadi megjelenítés alapvető szabályainak alkalmazása (érthetőség, láthatóság)
– Együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése, rugalmasság – reakció váratlan történésekre)
– Stílusérzék (közös játékstílus kialakítása, a választott stílus megtartása, illetve együttes stílusváltás, vagy a játékstílusok tudatos ütköztetése a kifejezés érdekében, az egyes elemek – gesztus, beszédmód, nyelv, mozgás – egysége)
– Figyelem, koncentráció
– Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága)
– A színjáték hitelessége (az ábrázolás mélysége, igazságtartalma, személyessége, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása)
– Az improvizáció „dramaturgiája” (a jelenet indítása, jelenet zárása, cselekményépítés, sűrítés képessége, feszültségteremtés, fordulatok)
– Atmoszférateremtés
– Színjátszói kifejezőeszközök, intenzitás
– Fantázia, ötletesség, humor
– Színpadi produkció (előadás, jelenet)
– Koncentráció, figyelem
– Együttműködés (a jelenet tempójának közös kialakítása, a partner impulzusainak elfogadása, erős impulzusok küldése a partner felé, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása)
– Hiteles játékmód (nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, személyessége, életélmények, tapasztalatok játékká formálása, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása)
– A játék intenzitása
– Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága, a karakterábrázolás elmélyítése, személyessé tétele)
– Stílusérzék (alkalmazkodás a produkció játékstílusához, közös stílushoz illeszkedő színjátékos kifejezőeszközök)
– Ritmusérzék (a játék tempójának érzékelése, tartása, pontos, társakhoz igazodó tempóváltás)
– Feszültségteremtés
– Atmoszférateremtés
– Verbális kifejezőeszközök használata

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Színpad vagy dobogók
Egészalakos tükör
Ritmus– és dallamhangszerek
CD–lejátszó vagy magnó
Tévé, videó– vagy DVD–lejátszó
Videokamera
Alapvető fénytechnika (reflektorok, állványok, fényszabályozó egység, árnylámpák, spotlámpák, mobil fényforrások)
A gyakorlatokat, improvizációkat, etűdök vagy előadások létrehozását segítő CD–k, DVD–k
Tornaszőnyeg

BESZÉD ÉS VERS

A beszéd és vers tantárgy tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá, természetessé válásához és maradásához, dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt – az adottságaiknak és a képességeiknek megfelelő szinten —

könnyen érthetővé és élvezhetővé fejlesztéséhez. A tantárgy ugyanakkor keltse fel az érdeklődést a tudatos beszédművelés, valamint a vers– és prózamondás mint önálló pódiumi műfaj iránt.
A tantárgy feladata, hogy a tanulók a különböző képességfejlesztő gyakorlatokon, játékos feladatokon, szövegelemzéseken és memoritereken keresztül váljanak képessé a magyar nyelv magas szintű, tudatos használatára, az irodalmi műalkotások értő befogadására és értelmezésére, jussanak el a lírai és prózai szövegek interpretálásának magas színvonaláig. A tantárggyal való ismerkedés során erősödjön befogadói és előadói attitűdjük, váljanak képessé a verskultúra ápolására.
Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a beszédfolyamat eseményeit (légzés, hangadás, kiejtés)
– a vers zenei–ritmikai jellemzőit
Fejlessze a tanulók
– hallási figyelmét
– megfigyelőképességét
– ritmusérzékét
– a csoportos munkára való készségét
Ösztönözze a tanulókat
– képességeik megismerésére
– megfigyeléseik megfogalmazására
– versolvasásra, fantáziájuk, asszociációs képességeik felszabadítására
– csoportos versjátékokra

Tananyag
Lazítógyakorlat
– Lazítás–feszítés

Légzőgyakorlat
– A légutak és a légzés folyamatának megfigyelése
– Légzőgyakorlatok hangokkal
– Szabályozott légzés egyszerű szólamokkal, mondókákkal
– Fúvójátékok folyamatosan, szaggatottan, lágyan, erősen

Hanggyakorlatok
– Játékos hangutánzás (állatok, gépek, tárgyak) magassági és dinamikai váltásokkal)

Hallásgyakorlat
– Egymás hangjának felismerése
– A környezet hangjainak megfigyelése

Artikulációs gyakorlatok
– Beszédmozgás–ügyesítés szavakkal, szólamokkal, nyelvtörő mondókákkal
– Szájról olvasás – hangok

Ritmus– és tempógyakorlatok
– Versek ütemezése tapssal, járással, ütőhangszerekkel
– Kis vers–zenei kompozíciók készítése közmondásokból, ritmikus szólásokból

Hangsúlygyakorlat
– A szóhangsúly
– *Szövegek memoriterként való rögzítése*
– A közös szövegtanulás (mondókák, ritmikus gyermekversek, párbeszédes versek)

Követelmények
A tanulók ismerjék
– az egyszerű mozgásügyesítő gyakorlatokat
– artikulációs és ritmusgyakorlatokat
– az általában érvényes hangsúly–szabályokat
Legyenek képesek
– figyelmüket a saját beszédükre irányítani
– a szöveg zenei–ritmikai elemeinek kiemelésére
– csoportos ritmusjátékokra
– csoportban történő vers–előadásra

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a célszerű beszédlégzés folyamatát és egyszerű gyakorlatait
– a hétköznapi beszéd stílusteremtő erejét
– a vershelyzetek felismerésének lehetőségeit
– az egyszerűbb képek, hangulatok kibontásának lehetőségeit
– a mimika és a testbeszéd szerepének jelentőségét
Fejlessze a tanulók
– hangszínnel való bánásának képességét
– szabad asszociációs készségét
– hanggal történő karakterábrázoló képességét
Ösztönözze a tanulókat
– a saját és mások beszédének megfigyelésére
– különböző hangulatú szövegekkel való munkára
– kifejezőeszközeik bővítésére

Tananyag
Légzőgyakorlatok
– Légzéstípusok ismertetése, megfigyelése
– A célszerű beszédlégzés folyamatának ismertetése és egyszerű gyakorlatai

Hanggyakorlatok
– Hangkitaláló játékok (pl. állatok, mesefigurák, tárgyak elképzelt beszéde)
– Személyek és hangulatok megszólaltatása (hangszín–játék)
– A természetes alaphang gyakorlatai mindennapi szólamokkal, verssorokkal

Artikulációs gyakorlatok
– Ajak és áll gyakorlatok
– A magánhangzók gyakorlatai
– A szóvégejtés játékos gyakorlatai

Ritmus és tempógyakorlatok
– Versek, mondókák ütemezése kötött mozgással
– Versek, mondókák lassuló és gyorsuló tempóban egyaránt, hangerőváltásokkal

Hangsúlygyakorlatok
– Az állítás (kijelentés) hangsúlya
– Ereszkedő beszéddallam
– Számnevek, évszámok hangsúlya
– A név hangsúlyai

– A név a cím, és a szöveg kapcsolata szöveggel való munkák
– Játék a szöveggel (ismert gyerekdalokkal, versekkel)
– Képek felismerése, szétválasztása, saját szavakkal történő leírása
– A hangulatváltó–pontok tudatosítása
– Hangkulissza készítése szabad asszociációkkal
– Mozgás–improvizáció a szövegre (szöveg nélkül)
– Szöveg és mozgás összekapcsolása

Szövegek memoriterként való rögzítése
– Rövidebb szövegek kiválasztása, bemutatása a gyerekirodalom klasszikusaitól,– az egyéni választások szabadságával

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a természetes és a szerep–beszédhang jellemzőit
– a vers képekre tagolásának módjait az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét
Legyenek képesek
– légzésük egyszerű szabályozására
– különféle hangszínekkel karakterek és hangulatok megjelenítésére
– egyszerűbb költői képek felismerésére és kibontására
– a szövegek tartalmának kifejtésére
– a szöveg memoriterként való rögzítésére

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a természetes beszédhang tulajdonságait
– a hétköznapi beszéd stílusteremtő erejét
– a saját középhang megtalálásának módjait
– a meseszövés alapvetéseit
– a mesék, verses mesék, kisprózák illetve a prózaversek előadói különbségeit
Fejlessze a tanulók
– koncentrációs képességét
– artikulációs ügyességét és pontosságát
– a belső képek előhívását
– a történetmeséléshez szükséges készségeket
Ösztönözze a tanulókat
– az otthoni gyakorlásra
– saját élményeik szabatos megfogalmazására
– mese és novella olvasására
– eredményeik bemutatására
– mesélésre, nagy mesemondó egyéniségek lemezeinek vagy előadásainak meghallgatására

Tananyag
Légzőgyakorlatok
– Kapacitásnövelő légzőgyakorlatok zaj és látvány (vállemelés) nélkül
– Légzésszabályozó gyakorlatok

Hanggyakorlatok
– A mellkasi rezonancia megerősítése
– Mondókák mellhangon és fejhangon
– A közép hangsáv felismertetése
– Hangelőrehozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok
– A zárhangok gyakorlatai, kettőzésük technikája
– A hosszú magánhangzók ejtésének gyakorlatai
– Szájról olvasás (ismert verssorok, mondókák)

Ritmusgyakorlatok
– Ütemezés kitalált mozgássorral
– Időmérték – ütemhangsúly (támaszkodni a ritmusra, ellene dolgozni…)
– Ritmus a prózában
– A tagolás módozatai

Hangsúly–gyakorlatok
– A kérdezés hangsúlya és hanglejtése kérdőszóval és anélkül
– Közbevetések
– A mesélő és a beszélő elkülönítése
– Értelmi és érzelmi hangsúlyok
– Felkiáltások, óhajtások, jelző és jelzett szó kapcsolata

A szöveggel való munkák
– Közös mese–költés (pl.: egyszerű láncmese vagy ismeretlen történetek végének kitalálása, nem várt fordulat beiktatása)
– Így mesélte anyukám – kedves mesék után–mondása
– Saját élményű történetek és viccek mesélése
– Mesélési technikák felismerése
– Közös mesemondás, dramatizálással
– A szereplők elkülönítése, megszólaltatása
– Nonverbális kommunikáció, mimika, testbeszéd

Mesehallgatás, meseolvasás
– Mesemondókkal való ismerkedés, előadás, hangos–könyv vagy mese–lemez segítségével
– Régi és új „mesék” olvasása (népmesék, majd rövid műmesék)

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a kérdezés, felkiáltás, közbevetés helyes dallamvonalát
– a szereplők elkülönítésének néhány variációját
– az alapvető testbeszéd–formákat
Legyenek képesek
– széles hangterjedelemben, játékosan és könnyedén mondani szöveget
– rövid történetek, mesék értelmezésére, élményszerű felépítésére, közönség előtti önálló előadására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a koncentráció szerepét a beszédben
– a vers–kommunikáció fogalmát
– a művek befogadásának, értelmezésének és közvetítésének lehetőségeit
– a versmondó versenyek mibenlétét, és az azokon való részvétel ismérveit
– a balladamondás sajátosságait
Fejlessze a tanulók
– ritmusérzékét
– kommunikációját
– a személyes közlés és a saját gesztusrendszer tudatosítását
– képi fantáziáját

– előadói technikai tudását
Ösztönözze a tanulók
– eleven hanghasználatát
– produktív fantáziáinak előhívását
– önálló szövegválasztását
– „házi" vers– és prózamondó alkalmainak szervezését
– önálló véleménynyilvánítását

Tananyag
Légzőgyakorlatok
– Szöveges gyakorlatok mozgás közben
– A lopott (pót) levegővétel technikája

Hanggyakorlatok
– A mellkasi rezonancia megerősítése
– Skálázás szavakkal, verssorokkal, legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok
– A j–l–r hangok gyakorlatai
– Az artikulációs hibák fölismerése hallás útján
– „Szinkron–játék" (szájról olvasás) versekkel

Ritmusgyakorlatok
– Időmértékes versek ritmizálása
– Játék a magyaros versformákkal

Hangsúlygyakorlatok
– A tagadás hangsúlya

Szöveggel való munka:
– Változatos hangulatok, érzelmek megmutatása (kreatív hangfestés)
– Vershelyzetek, szituációk – helyzetdalokban, zsánerképekben
– Lírai dalok – hangszín, hangulat, érzelem, tempó
– Ismerkedés a balladákkal – sűrített érzelmek, feszültségek megjelenítése

Szövegek memoriterként való rögzítése
– Választott nép– vagy vígballada
– Kisprózák (műmesék, novellák)
– Vidám, rövid időmértékes versek

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a légzés szövegtagoló szerepét
– beszédhibáik korrekciós lehetőségeit, a kreatív hangfestés eszközeit
– a hangszín szerepét a hangulatteremtésben
– a pódiumi kiállás, megszólalás alapvető ismérveit
Legyenek képesek
– légzésük tudatos irányítására
– oldott, természetes középhangjuk használatára
– saját kiejtésük megfigyelésére és elemzésére
– különböző ritmusú lírai művek érzékletes megszólaltatására
– felépített produkciók bemutatására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a hallás és beszédállapot kapcsolatát
– a gyakran hallható beszédhibákat, és azok korrekciós lehetőségeit
– az érzelmek, indulatok hangsúlymódosító szerepét
– a verselemzés előadói központú megközelítését
Fejlessze a tanulók
– hallásfigyelmét, hallási megkülönböztető képességét
– képzelőerejét
– érzelmi intelligenciáját
– empatikus és műértelmező képességeit
Ösztönözze a tanulókat
– a gesztusok és a mimika természetes használatára
– a versek saját élményű megfogalmazásának közelítésére
– önálló választású szövegek megformálására
– csoportos versműsorokban való részvételre

Tananyag
Légzőgyakorlatok
– Fizikai terheléssel
– Koncentrációs légzőgyakorlatok
– Nyelvtörők légzésszabályozással

Hanggyakorlatok
– A térhez igazodó középhang gyakorlatai
– Indulati fokozás–csillapítás egyszerű szólamokkal

Artikulációs gyakorlatok
– Nyelvtörők a sziszegő és a susogó hangok gyakorlására
– A gyakran előforduló beszédhibák egyszerű korrekciós gyakorlatai

Ritmusgyakorlatok
– Időmértékes versek tetszőleges és kötött ritmuskísérettel

Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok
– Mondatok hangsúly–variációi
– Az indulat és érzelem hangsúlyai

Szöveggel való munka:
– Tartalom és forma; gondolati ívek
– Személyes közelítés a szöveghez
– A szöveg és a testbeszéd egymásra hatása
– A megszemélyesítések játékai (párbeszédes versek)
– Ismerkedés a szónoki beszéd alapjaival – az érvelés tagolási technikái
– Erő, dinamika, gondolat a szövegben
– Elbeszélő költemények – (narrátor, több szereplő…)
– Rövid, ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése
– Az irodalomórai kötelezők előadói feldolgozása
– Válogatás, önálló választás alapján, a kortárs irodalomból

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát
– a művészi előadás gondolati (érzelmi) és beszédtechnikai feltételeit
– a hangsúly és érzelmi többletek jelentés–módosító szerepét
Legyenek képesek
– alkalmazkodni a térhez
– megfelelő hangerővel, tartósan, érthetően szöveget mondani
– a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a beszédtechnikai váltások szerepét
– a leíró költészet és a gondolati líra sajátosságait, előadói követelményeit
Fejlessze a tanulók
– figyelemmegosztó képességét
– esztétikai érzékenységét
– képközvetítési készségeit
Ösztönözze a tanulókat
– hangi adottságaik eleven használatára
– önismeretük pontosítására
– saját közlésvágyuknak megfelelő szövegek kiválasztására, tolmácsolására
– csoportos és egyéni előadói munkára
– ünnepi műsorok szerkesztésében való kreatív részvételre
– az irodalmi előadó–művészet fórumainak megismerésére

Tananyag
Légzőgyakorlatok
– Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben

Hanggyakorlatok
– Szöveges hangerőgyakorlatok:: a középhangerő, az erős és az intim hangvétel
– Szöveges hangmagasság gyakorlatok legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok
– Pontos, pergő tempójú szöveges gyakorlatok mozgás és fizikai terhelés közben

Ritmus és tempógyakorlatok
– Időmértékes szövegek gyakorlatai tempóváltásokkal

Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok
– Összetett mondatok hanglejtése
– A „lebegő” szólamvég

Szöveggel való munka
– Gondolati és leíró versek színei
– Hangszín–váltások, hangerő, tempó, ritmus
– Érzelmek – átélés, és/vagy közvetítés
– Instrukció–adás (pl.: egymás versmondásának megfigyelése, értékelése, a véleménynyilvánítás miként)
– Saját élmény keresés a versekben
– Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
– Ünnepi műsorok szerkesztési gyakorlata (szövegek és zenék gyűjtése, válogatása)

Szövegek memoriterként való rögzítése
– Az iskolai kötelezőkön túli önálló választások
– Műballadák

Követelmények
A tanulók ismerjék
– az írásjelek megszólaltatásának lehetőségeit
– a kifejező beszéd lehetőségeit és hatáselemeit
– saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat
Legyenek képesek
– figyelmük megosztására
– érzelmeik kondicionálására
– fantáziájuk és előadókészségük felszabadítására
– ismeretlen szövegek értelmezett felolvasására
– önmaguk és egymás teljesítményének többirányú értékelésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék
– a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat
– a fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat
– az általában érvényes hangsúly–szabályokat
– az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét
– a szövegválasztás alapvető kritériumait
– a lírai és az epikus művek előadásmódja közötti különbségeket
– a testbeszéd jeleit
– a pódiumi szereplés alapvető követelményeit
– saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat
– a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát

Legyenek képesek
– a beszédfolyamat részeinek és egészének tudatos irányítására az adottságaiknak legjobban megfelelő beszédállapot elérése érdekében
– hallás alapján fölismerni a követendő és az elvetendő beszédpéldát
– a fejlesztő és a korrekciós gyakorlatok alkalmazására beszédükben
– a szövegek zenei elemeinek kiemelésére, a ritmus és a vers gondolati összefüggésének felismerésére
– a szövegek tartalmának értelmezésére, memoriterként való rögzítésére
– mesék és versek, prózai szövegek önálló vagy csoportban történő előadására
– önmaguk és társaik teljesítményének értékelésére
– a kommunikációs csatornák eleven használatára

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Beszéd és vers
– beszédgyakorlat–sor bemutatása 5 perc
– vers– és prózamondás 5 perc

A vizsga tartalma
A beszéd és vers művészeti alapvizsga két részből tevődik össze:
Beszédgyakorlat–sor bemutatása

Tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (a beszédtechnikai gyakorlatok közül a szaktanár által összeállított – és legalább 3 különböző feladatot tartalmazó – gyakorlatsor)
Vers– és prózamondás
A közösen feldolgozott művekből (kötelező memoriterek) a tanuló által választott két különböző hangulatú vers vagy próza előadása
A tanuló a kötelező memoriterekből választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.

A vizsga értékelése
Beszédtechnikai ismeretek:
– a gyakorlatok ismeretének szintje,
– a megvalósítás pontossága,
– oldott artikuláció és középhang,
– tudatos nyelvhasználat
A választott szövegek előadása:
– kifejező megszólaltatás,
– előadásmód,
– kiállás,
– jelenlét,
– közvetítő erő,
– előadói készségek

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Alapvető fénytechnika
CD–lejátszó vagy magnó
Tévé, videó– vagy DVD–lejátszó
CD–k, DVD–k , videofelvételek neves előadóművészek előadásaiból
Hang–, zörej–, és zajkeltő eszközök

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a hangszín jelentésformáló szerepét
– az önálló szövegelemzés ismérveit
– a tartalom kibontásának kreatív formáit
Fejlessze a tanulók
– ritmus– és tempóérzékét
– képességeit érzelmi megnyilvánulásaik megformálására
Ösztönözze a tanulókat
– a rendszeres gyakorlásra
– beszédképességeik, a verbális és nonverbális csatornáik minél változatosabb használatára
– új képességek kibontakoztatására, felfedezésére

Tananyag
Légzőgyakorlatok
– Bemelegítő gyakorlatok

Hanggyakorlatok
– Hangerőszabályozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok

– A magánhangzók kapcsolódásainak helyes ejtése

Ritmus– és tempógyakorlatok
– Ritmizálás az értelmi hangsúlyok visszahelyezésével

Önálló verstechnikai gyakorlatok, játékok
– Versek, népdalok vakszövegként való használata
– Versépítés (a vers logikájának felismerése)

Szöveggel való munka
– Fokozás, építkezés, poentírozás
– Hogyan mondjunk ma régi szövegeket?
– Idegen szavak a szövegben – megoldások
– Kor– és karakteridézés
– Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése
– Iskolai kötelezők melletti szabad választások
– Klasszikusokból szabadon választva
– Kortárs versekből való választás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel
– „Ismeretterjesztő előadás" szerkesztése – zenével

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a magánhangzók kapcsolódásaira érvényes ejtési szabályokat
– a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
– az önálló szövegelemezés ismérveit
Legyenek képesek
– beszédtechnikai ismereteik előadói helyzetben való tudatos alkalmazására
– klasszikus versformájú szöveg skandálás nélküli ritmikus megszólaltatására
– ismert karakter–hangzások megformálására, alkalmazására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókat
– a szövegek tagolásának, földolgozásának módozataival
– a beszédtanítás nagy egyéniségeivel
Fejlessze a tanulók
– hangadási bátorságát és erejét
– előadói önbizalmát, kifejező eszközeit
Ösztönözze a tanulókat
– beszédük rendszeres gondozására
– önkifejező szövegek gyűjtésére, előadására
– versműsorok látogatására

Tananyag
Légzőgyakorlatok
– Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával

Hanggyakorlatok
– Szinten–tartó /bemelegítő/ gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok
– A mássalhangzók kapcsolódásának helyes ejtése

Ritmusgyakorlatok
– Gyakorlatok tempóváltásokkal

Szöveggel való munka
– A nagy érzelmek verseinek megszólaltatása
– Tragikum a közlésben
– Szerelmes versek
– Realista és groteszk szövegek (novellák)
– Nonszensz versek
– A tudatos szövegválasztás ismérvei
– Saját mondanivaló megtalálása és kifejezésre juttatása (közlésvágy)
– Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése
– Iskolai kötelezők melletti szabad választások
– Kortárs versekből való választás
– Kisprózák –egypercesek, prózaversek
– Repertoár–építés, gyarapítás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel
– „Ilyenek vagyunk" „önismereti előadás" szerkesztése – zenével
Tájékozódás a beszédtanítás szakirodalmában

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a bemelegítő hang–gyakorlatokat
– a beszéd dallamának változatait és kifejező
– erejét
– a beszédtanítás hazai nagyjainak nevét és fontos műveit
Legyenek képesek
– halkan és suttogva is szöveget mondani
– önállóan, személyiségükhöz illő verset/szöveget választani
– csoportmunkában együtt dolgozni

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a beszédtechnikai váltások szerepét a kifejezésben
– az önálló versválasztás, feldolgozás ismérveit
– a kifejező előadás kritériumait
– a különböző pódiumi műfajokat
Fejlessze a tanulók
– „beszéd–elemző" hallását
– érzelmi rugalmasságát
– előadó–technikai felkészültségét
Ösztönözze a tanulókat
– a változatos hanghasználatra
– a kifejező–eszköztár tudatos használatára
– önálló repertoár–építésre

– csoportos pódiumi előadások létrehozására

Tananyag
Légzőgyakorlatok
– Gyakorlatok suttogott beszéddel
– Koncentrációs gyakorlatok figyelemmegosztással

Hanggyakorlatok
– Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával
– Váltások a beszédben (hangerő, hangszín, hangmagasság)

Artikulációs gyakorlatok
– Beszédmozgás ügyesítő gyakorlatok

Ritmusgyakorlatok
– Prózai szövegek ritmizálása

Hangsúlygyakorlat
– A hangsúly és a szórend viszonya

Szöveggel való munka
– A kifejező előadás ismérvei váltakozó hangulatú, tartalmú szövegekben
– A vershelyzet megteremtése, felidézése, a hangulatváltások gyakorlása
– A tudatos szövegválasztás ismérvei
– Versmonológok – drámai monológok (azonosságok és különbségek)
– Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése
– Kortárs versekből való önálló választás
– Monológok, versmonológok, szerepversek
– Repertoár–építés, gyarapítás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel
– Szertartásjátékok, oratóriumok, nagyobb lélegzetű irodalmi művek csoportos megszólaltatása
– Vers–színház (új kifejezési formák keresése)

Követelmények
A tanulók ismerjék
– az artikulációs mozgás–ügyesítés gyakorlatait
– a pódiumi műfajokat
– a különböző hangulatú versek, szövegek előadásának technikai ismérveit
Legyenek képesek
– egyéni beszédfeladataik önálló, eredményes elvégezésére
– saját repertoár–építésre
– önállóan, személyiségükhöz illő vers– vagy prózai szöveg kiválasztására
– csoportos munkában pódiumi előadások létrehozására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókat
– a beszéd–bemelegítő gyakorlatok jelentőségével
– az önálló versformálás felelősségével
– a pódiumművészet kiemelkedő alakjaival

– a versmondás szerepével.
Fejlessze a tanulók
– önállóságát
– értelmi és érzelmi intelligenciáját
– kommunikációs készségeit
– értő befogadói attitűdjét
Ösztönözze a tanulókat
– önképzésre
– a szakirodalom tanulmányozására
– a verskultúra ápolására előadói estek látogatására, verslemezek hallgatására
– a tudatos nyelvhasználat elmélyítésére

Tananyag
Összetett gyakorlatok: a légzés–hangadás–artikuláció összehangolása
Összetett beszéd–bemelegítő gyakorlatok
Rövid elméleti áttekintés a pódiumművészet történetéről
Vershallgatás – a pódiumművészet nagyjai
Szöveggel való munka
A kifejező előadás ismérveinek rögzítése
Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
Szövegek memoriterként való rögzítése
Kortárs versekből való önálló választás
Tematikus versmondó versenyekre való felkészülés
Repertoár–építés, gyarapítás
Szerkesztési gyakorlat
Önálló estek szerkesztési alapelvei

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a szinten–tartó és a továbbfejlesztő beszédtechnikai gyakorlatokat
– a verselemzés, a szövegértelmezés folyamatát
– a szerkesztés alapvető technikáit
– a pódiumművészet történetének rövid krónikáját, és kiemelkedő előadóit
Legyenek képesek
– önállóan bemelegíteni szöveges szerepléseik) előtt
– önálló szövegválasztásra és annak megformálására
– rövidebb lélegzetű önálló műsorok szerkesztésére

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanulók ismerjék
– az önálló szövegelemzés ismérveit, a tartalom kibontásának kreatív formáit
– a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
– a beszéd váltásait (erő, magasság, hangszín, tempó)
– a szövegek tagolásának, feldolgozásának lehetőségeit
– a különböző hangulatú szövegek előadási technikáit
– a pódiumművészet történetét, kialakulását, és ismert alakjait
– a pódiumi műfajokat
Legyenek képesek
– dramatikus és színpadi munkájukban az e tantárgy keretében tanultak alkalmazására
– önállóan, személyiségükhöz illő vers– vagy prózai szöveg kiválasztására
– ismeretlen szövegek kifejező megszólaltatására
– saját repertoár–építésre

– a választott és megtanult szövegek hiteles tolmácsolására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Beszéd és vers
– beszédgyakorlat–sor bemutatása 5 perc
– vers– és prózamondás: előadás repertoárból 12 perc, ismeretlen szöveg felolvasása 3 perc

A vizsga tartalma
Beszédgyakorlat–sor bemutatása
A tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (pl.: bemelegítő gyakorlatok, az artikulációs biztonságot és pontosságot fejlesztő feladatok, szöveg ritmizálása)
Vers– és prózamondás
Repertoárból való vizsga:
A tanuló repertoárjából választott három különböző hangulatú vers vagy próza előadása. A tanuló szabadon választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.
Ismeretlen szöveg értő megszólaltatása:
A tanuló a vizsgabizottság által hozott irodalmi anyagból – a helyszínen történő választás és rövid felkészülés után – értelmezett, bemutató felolvasást tart, s ezzel kapcsolatban kérdésekre is válaszol.

A vizsga értékelése
– Beszédtechnikai ismeretek
– A tudás technikai szintje
– A megvalósítás pontossága
– Természetes, oldott artikuláció és középhang
– Választott szövegek előadása
– Szövegválasztás (önismeret és önértékelési szint)
– Értelmezés (a szövegek gondolati és érzelmi síkjai, az előadás építkezése)
– Előadásmód (kiállás, jelenlét, közvetítő erő, előadói készségek)
– Elméleti felkészültség
– Helyes nyelvhasználat
– Ismeretlen szöveg előadása:
– A felolvasás gördülékenysége
– A szöveg értő megszólaltatása
– A szöveg alaphangulatának közvetítése
– Helyes nyelvhasználat

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Alapvető fénytechnika
CD–lejátszó vagy magnó
Tévé, videó– vagy DVD–lejátszó
CD–k, DVD–k , videofelvételek neves előadóművészek előadásaiból
Hang–, zörej–, és zajkeltő eszközök

MOZGÁS

A tantárgy célja a tanulók testtudatának kialakítása és fejlesztése, a mozgással történő önkifejezés fejlesztése, a testbeszéd, mint nyelv tanulmányozása, az alapvető mozgástechnikai elemek megismertetése és elsajátíttatása. A folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanulók legyenek képesek színházi helyzetekben megvalósuló, mozgásra, táncra épülő feladatok ellátására.
A tantárgy feladata elérni, hogy a tanulók megtapasztalhassák egyéni vagy csoportos mozgásokra, illetve mozgásos gyakorlatok elvégzésével fizikai jelenlétük lehetőségeit, a mozgásban fellelhető szabadságérzetet, a test alkalmassá tételét különböző érzelmi állapotok és helyzetek megjelenítésére.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a mozdulat indításának, megállításának lehetőségeit
– a futásos és térérzékelő gyakorlatok és játékok típusait
– a verseny– illetve körjátékok különböző fajtáit
Fejlessze a tanulók
– mozgásintenzitását
– mozgáskoordinációját
– koncentrációját
Ösztönözze a tanulókat
– önmaguk testének megismerésére
– a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
– a mozgás örömének megtapasztalására
– a kis– és nagyobb csoportban végzett játékokban való részvételre
– a játékokban rejlő kreativitás kibontására

Tananyag
Indítás–megállítás gyakorlatok
– Az indítás és megállás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok, illetve szituációs játékok segítségével (pl.: tapsos fogó, csendkirály típusú játékok, a kettős körben történő páros fogók)

Versenyjátékok, különböző típusú fogó játékok
– Nehezített fogó és üldözéses játékok, gyermekjátékok nehezített változatai (térbeli, szabálybeli átalakítással) a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére

Speciális futásos és kikerüléses gyakorlatok
– Hosszabb távú, ritmus és irányváltásos futások, erdő (álló társak között) és testrész–vezetéses (pl.: egyik, majd másik kar, mellkas, fej) futások

Egyensúly játékok
– Toló és húzó mozdulatok játékos formában (pl. „bogozó”, sószsákot cipelő, Gólya viszi...), ilyen játékhelyzeteket tartalmazó gyakorlatok

Népi játék,
– Körjátékok, ügyességi játékok: különböző fogócskák (terpesz–, fészek–, láncfogók), ritmusjátékok (egyenletes lüktetés)

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a versenyjátékok szabályrendszerét
– a gyakorlatok megértéséhez szükséges szakszavakat
Legyenek képesek
– a megismert játékok szabályszerű elvégzésére

– csoportos feladatokban való részvételre
– az egyensúlyra és irányváltásra épülő feladatok pontos elvégzésére

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a bemelegítéshez szükséges játékformákat
– a dinamikus elmozdulásban rejlő lehetőségeket
– a gyakorlatok egymásra épülésének lehetőségeit
– népi játékok, illetve lánc– és körjátékok egyes fajtáit, az ugrós táncok alaptechnikáit
Fejlessze a tanulók
– mozgáskoordinációs készségét
– koncentrációs készségét
– fizikai képességeit–kondícióját, rugalmasságát
Ösztönözze a tanulókat
– a csoportos feladatokban való koncentrált részvételre
– a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
– partnerekkel való együttműködésre
– kis csoportokban történő tevékenységre
– a kreatív képességek kibontakoztatására
– a közös játék örömének megtapasztalására, felismerésére, tudatosítására

Tananyag
Bemelegítő játékok
– Összekapaszkodó, egymás elérésére törekvő, érintés elől elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok

Futásos gyakorlatok
– A bemelegítés szempontjából meghatározó gyakorlatok szituációs formában, különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok használatával

Egyensúly– és vezetéses gyakorlatok
– Egyensúlygyakorlatok támasz– és fogásos helyzetekben, vezetéses gyakorlatok kéz, fej, valamint fogásváltásos irányítással

Népi játék,
– Utánzó (pl.: állatutánzó) játékok, párválasztó–játékok, népi gyermekjátékok,

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a csoportos futás–, egyensúly– és bizalomgyakorlatok szabályait
– a népi gyermekjátékok menetét
Legyenek képesek
– a megismert játékok szabályszerű elvégzésére
– a dinamikus, irányváltásos feladatokban való részvételre
– az egyensúly gyakorlatok koordinált elvégzésére

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a talajfogás különböző módozatait

– a bizalomgyakorlatokban való részvétel szabályait és lehetőségeit
– a testközéppont használatának, a mozgás azon keresztül való vezetésének lehetőségeit
– a gyakorlatok egymásra épülésének különböző lehetőségeit
– ugrós táncok motívumfűzéseinek lehetőségeit
Fejlessze
– a tanulók biztonságát a talajfogás, eséstechnika, illetve a négy végtag egyenlő értékű használatát kívánó gyakorlatok végzése során
Ösztönözze a tanulókat
– a csoportos feladatokban való koncentrált részvételre
– a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
– a mozgásból fakadó élmény megtapasztalására

Tananyag
Bemelegítő játékok
– A gimnasztika életkornak megfelelő gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok

Futásos gyakorlatok
– Szituációs formában különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok használatával; testrészvezetéses futások, páros fogó, vezetőt követő, ún. kígyózó futás

Állatmozgások, középmagasságú mozgások
– Különböző mozgáskarakterek elsajátítása, illetve ezeken keresztül a négy végtag egyenrangú, a testközéppont által vezérelt, koordinált használata; majom– és macskakarakterű mozgáselemek elsajátítása

Bizalomgyakorlatok
– Egymás és önmaguk elfogadását célzó, dőléses, billenéses, haladásos helyzetekben történő gyakorlatok, partner–felismeréses játékok csukott szemmel

Mozgássorok, motívumsorok felépítése
– Állatmozgások, középmagasságú mozgáselemek motívumainak sorba fűzése, elemsorrá fejlesztése

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a tanult gyakorlatok technikai elemeit és egymásra épülésük lehetőségeit
– a tanult néptánc alaptechnikák elemeit és fűzésük lehetőségeit
Legyenek képesek
– a mozgástechnikai elemek harmonikus elvégzésére
– a magasságszintek rugalmas váltására
– az állatmozgások koordinált végrehajtására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a térbeli elmozdulás horizontális és vertikális irányú lehetőségeit
– a mozdulat lassításának technikai összetevőit
– a kórusmozgásban való részvétel lehetőségeit
– a párválasztó játékokat, illetve a páros és ugrós–legényes táncok alapelemeit, technikáját
Fejlessze a tanulók
– térérzékelését
– egyensúlyérzetét és koordinációs képességét
– mozgásmemóriáját
Ösztönözze a tanulókat
– a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére

– a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
– egyéni és csoportos munkában való részvételre
– a mozgásból fakadó élmény megtapasztalására

Tananyag
Tér– és helyzetérzékelő gyakorlatok
– A térirányok, a színpadi tér felosztásának ismerete, „üres" tér kitöltésének, a tér mindhárom dimenziójában való elmozdulás képességének megteremtése, csukott szemes és az ún. Vezetéses gyakorlatokon keresztül a tér érzetének, érzékelésének fejlesztése

Egyensúly– és lassított mozgás–gyakorlatok
– Az egyensúlyérzék fejlesztése, a lassú, súlyáthelyezéses mozgások billenés nélküli vezetése, páros, csoportos gyakorlatokban a súlyáthelyezés, súlyfelvétel, s a különböző támaszhelyzetek gördülékeny megoldása, a súly és erőegyensúly megteremtése

Kórusmozgások
– Csoportos gyakorlatban különböző mozdulatok, mozgáselemek, /vagy mozgáskombinációk szinkronban történő elvégzése, a közös elmozdulások közben a helyes irányok, a mozgáskarakter és ritmus megtartása, az egységes mozgásképkialakítása

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a tanult feladatok technikai összetevőit
– az érintett feladatok szakkifejezéseit

Legyenek képesek
– a mozgástechnikai elemek figyelemvezetési pontok mentén történő elvégzésére
– az egyéni és csoportos térbeli elmozdulásban rejlő lehetőségek alkalmazására
– különböző típusú mozgástechnikai feladatok stílusos bemutatására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a test egyes részeinek függetlenített mozgatásából adódó lehetőségeket
– a bizalomgyakorlatokban rejlő technikai lehetőségeket
– a karaktermozgás kialakításának és működtetésének technikai alapelemeit
– ritmusképletek mozgásban történő alkalmazásának lehetőségeit

– a hétköznapi mozgásformák pontosításának, motívumsorba rendezésének lehetőségeit
Fejlessze a tanulók
– mozgástechnikai és ritmikai képességét
– mozgásának intenzitását és dinamikáját
– mozgásmemóriáját
Ösztönözze a tanulókat
– a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
– a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
– egyéni és csoportos munkában való részvételre
– a mozgásból fakadó dinamikai és ritmikai lehetőségek megtapasztalására

Tananyag
Analitika, izoláció
– A test részeinek elkülönítéses mozgatása, egymástól való függetlenítése, a feszítés és lazítás lebontása kisebb „egységekre”

Bizalomgyakorlatok
– Partner talajra kísérése dőléses, billentéses helyzetből
– Talajra kíséréses elemek gyakorlatsorba fűzése

Lépés– és járásgyakorlatok
– Karakterformák keresése járásgyakorlatokon keresztül
– A gerinc mozgatása törzshullám–gyakorlatokon keresztül
– Láb– és kargyakorlatok plasztikus lehetőségeinek kibontása

Ritmika
– Alapfokú ritmusgyakorlatok
– Ritmusgyakorlatok lépésanyagban és tapssal
– Többszólamúság a ritmusban
– Adott mozgásanyag ritmizálása, motívumépítés megadott ritmusképletre

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a tanult gyakorlatok technikai tulajdonságait
– az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit

Legyenek képesek
– mozgástechnikai elemek ritmikailag és dinamikailag pontosított elvégzésére
– karaktermozgások elvégzésére
– egyszerű mozgáselemek, technikai gyakorlatok pontosítására, s motívumsorba rendezésére

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal

– a nehezített körülmények között végzett bizalomgyakorlatok biztonságos végzésének feltételeit
– a párban végzett mozgáshelyzetek esetén az egymásra hatás, valamint a megfelelő tónus megteremtésének technikai összetevőit
Fejlessze a tanulók
– bátorságát és akaraterejét
– mozgásának precizitását, részletgazdagságát
– koncentrációját az egyénileg, illetve páros, csoportos helyzetekben végzett gyakorlatokban
Ösztönözze a tanulókat
– részletgazdag mozgástechnikai munka végzésére
– különböző típusú technikai feladatok pontos végrehajtására
– egyéni és partnerrel történő munkában való részvételre
– mozgásgyakorlatokban rejlő lehetőségek kreatív kibontására

Tananyag
Gyakorlattervezés
– Különböző típusú gimnasztikus és egyéb bemelegítő gyakorlatok gyakorlatsorrá fűzése, a színházi feladatnak megfelelő bemelegítő mozgássor megtervezése és elvégzése

Bizalomgyakorlatok
– A korábbi gyakorlatkör továbbfejlesztése nehezebb, nagyobb koncentrációt és fizikai aktivitást követelő feladatokkal (zuhanásos helyzetek, illetve tempóból történő változatok)

Technikai előkészítés
– Talaj – és egyensúlygyakorlatok, támasz– és gördülés elemek páros helyzetekben

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a tanult fizikai gyakorlatok végrehajtásának technikai, elméleti szempontjait
– az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit

Legyenek képesek
– különböző karakterű gyakorlatsorok memorizálására és koncentrált végrehajtására
– attraktív mozgástechnikai feladatok biztonságos és kellően pontosított bemutatására
– partnerrel végzett tánctechnikai feladatok kellő figyelemmel és érzékenységgel történő elvégzésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék
– a feldolgozott mozgásgyakorlatok jellemzőit, típusait
– az alapvető mozgásművészeti szakkifejezéseket (pl. ritmus, dinamika).
Legyenek képesek
– a mozgásgyakorlatok egyéni és csoportos koncentrált és pontos elvégzésére,
– a gyakorolt és rögzített mozgássorok, koreográfiák bemutatására, előadás

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Mozgás – egyéni produkció 2–3 perc
– csoportos produkció 10–20 perc

A vizsga tartalma
Lépés–, járás–, futás–, ugrás–, esés–, talaj–, emelés– és támaszgyakorlatok, dinamikai gyakorlatok, illetve a szaktanár segítségével kiválasztott és összeállított produkció

A vizsga értékelése
– Mozgás ismerete, gyakorlati alkalmazása különböző szituációkban
– A feladatok végrehajtásának pontossága, minősége (mozgáskoordináció, ritmika, dinamika, térhasználat, koncentráció, együttműködés)

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Egészalakos tükör
CD–lejátszó vagy magnó
Tévé, videó– vagy DVD–lejátszó
Videokamera
A gyakorlatokat, improvizációkat, etűdök vagy előadások létrehozását segítő CD–k, DVD–k
Tornaszőnyeg

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a pantomim technikai elemeinek elsajátíttatásán keresztül a karaktermozgások, az izolált végtagmozgatás, illetve mozgatott testrész figyelemvezető képességének attribútumait
– a karaktermozgás kialakításának és működtetésének technikai alapelemeit
– a hétköznapi mozgásformák pontosításának, motívumsorba rendezésének lehetőségeit
Fejlessze a tanulók
– izolációs képességét, testtudatát
– jelenlétét mozgástechnikai helyzetekben
– mozgásmemóriáját
Ösztönözze a tanulókat
– a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
– a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
– elmélyült, részletgazdag mozgásfeladatok elvégzésére, elemzésére
– az összetett mozgásformák egymásra épülő gyakorlatokon keresztül történő elsajátítására

Tananyag
Eséstechnika, előkészítő akrobatikus gyakorlatok
– Gurulás előre–hátra, támasz– és billenésgyakorlatok, kéz– és fejállás, kézen átfordulás oldalra, illetve ezek gimnasztikus előkészítése; talajfogás csúsztatással, eséstechnika előkészítés leforgásos, féltérdre érkezéses, kigördüléses módon

Színházi akrobatika
– Esés és zuhanás, pofon, ütések, színházi verekedés, tárgyhasználat

Pantomim alapgyakorlatok
– A pantomim testtechnikája, különös tekintettel az erőgyakorlatokra (húzás, tolás, emelés), illetve az előkészítésben szereplő izolációra, feszítés–technikára és járásgyakorlatokra

Jelenlét–gyakorlatok
– A koncentráció mozgó testre (testrészre) való irányításának fejlesztése, erősítése a néző irányított figyelmének megragadása érdeké

Alapfokú mozgástervezési gyakorlat
– Egyszerű mozgáshelyzetek tervezése és rögzítése, a tempó, dinamika pontosítása, a gyakorlat szituációba helyezése, illetve bővítése motívumsorrá; hétköznapi mozgáshelyzetek pontosítása, motívumsorrá tervezése

Karaktermozgások
– A mozdulat szélesítésén, torzításán keresztül megközelített karakterizálás motívumok egymásután illesztésével, a szélsőségesen „fogalmazott” gesztusok belső ritmizálásával, az egymásból nem következő elemek találkoztatásakor kialakuló sajátos stílus megteremtésével

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a tanult gyakorlatok technikai tulajdonságait
– az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
– a tanult táncformák technikai alapjait
Legyenek képesek
– a pantomim, illetve hétköznapi mozgások elemeinek ritmikailag és dinamikailag pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére
– tánctechnikai elemek helyes elvégzésére
– karaktermozgások elvégzésére

– egyszerű mozgáselemek pontosítására, s motívumsorba rendezésére

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal

– a zene és a mozgás viszonyát, működésük, belső szerkezetük azonosságait és különbözőségeit
– rövidebb lélegzetű mozgásetűd összeállításának lehetőségeit
Fejlessze a tanulók
– képességét az elmélyült, koncentrált munkára, különböző mozgáshelyzetekben, az alkotó folyamatban
– színházi jelenlétét mozgástechnikai helyzetekben
– mozgásmemóriáját
Ösztönözze a tanulókat
– a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
– a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
– önálló, a mozgás elemző, részletező végrehajtásából adódó gondolkodásra, a feladattal szembeni szándék megszületésére, kialakulására
– improvizatív és rögzített mozgásszínházi alkotó folyamatokban való részvételre

Tananyag
Kontakt mozgás előkészítés
– Alapgyakorlatok talajon, egyensúlyi– és támaszhelyzetek párban, illetve tárgyhasználattal, partnervezetéses gyakorlatok ellentartással, talajra kísérés súly elvezetéssel;

Emelések
– Statikus és lendületből történő emelések az egyszerűbb emeléstechnikák felhasználásával, futólagos emelések lendület elvezetéssel

Zenés improvizáció
– Improvizáció megadott mozgástechnikai eszköztár, illetve szabad intuíció alapján, különböző stílusú és karakterű zenékre; rögzített mozgásanyag, motívumsor alkalmazása több, egymástól erősen eltérő zenemű felhasználásával

Rögzített improvizációra épülő mozgásetűd
– Az előzőleg mozgástechnikai szempontból, előkészített, szituációkra, jelenetekre bontott alapanyag improvizatív feldolgozása és rögzítése, majd előadássá szerkesztése

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a tanult technikák működésének elemeit és tulajdonságait
– az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit

Legyenek képesek
– különböző mozgásszínházi folyamatok ritmikailag és dinamikailag pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére
– eltérő karakterű zenei motívumok atmoszférájának, ritmikai és dinamikai világának megfelelő mozgás elemek alkalmazására

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a mozgás időkezelésének lehetőségeit, a pillanat kiemelésére, elmélyítésére irányuló megoldások technikai összetevőit
– a maszk jelentését és jelentőségét a színházi munkában
Fejlessze a tanulók
– képességét az elmélyült, koncentrált munkára, a lassú színházi, s a maszkos technikákat alkalmazó munkában
– jelenlétét mozgástechnikai helyzetekben
– kreativitását mozgásszínház terén
Ösztönözze a tanulókat
– a részletgazdag mozgásszínházi munka elvégzésére
– a különböző típusú mozgásszínházi helyzetek intenzív, erőteljes jelenléttel bíró megjelenítésére
– a színházi értékű mozgásszínházi tevékenységben való részvételre

Tananyag

Szimbolikus pantomim mozgások
– Lebegés, repülés, úszás, a talajtól való elszakadás mozgásai, s ezek szimbolikus megjelenítési formája

Lassított mozgás – lassú színház
– A folyamatok sűrítésén, motívumtöredékek kiemelésén alapuló, a mozdulatok billenés nélküli, súlyáthelyezéses vezetésére vonatkozó gyakorlatok

Maszkos gyakorlatok
– Az arc mimikájának „maszkos" lehetőségeitől a festett maszkon át a kultikus maszkok használatáig terjedő lehetőségek megtapasztalása; a test idomulása a maszkos játékban, a maszk formáló, irányító ereje a mozdulatokban

Improvizáció és mozgástervezés
– Adott szituációra, esetleg technikai eszköztárra tervezett gyakorlat, amely rövid motívumokra, sűrű, pontosan „fogalmazott" mozdulatokra épül
– Az improvizáció elemeinek rögzítése motívumsorokká
– rögzített motívumsorok ritmikai és szerkezeti tagolása

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a tanult mozgás rendszerek működésének jellegzetességeit és alapelveit
– az érintett területek szakkifejezéseit, tematikáját
Legyenek képesek
– különböző mozgásszínházi folyamatok pontosított, jelenléttel bíró, koncentrált elvégzésére
– a mozgás világában jelentkező időkezelési lehetőségek használatára és értelmezésére

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismertesse meg a tanulókkal
– a mozgás színházi értékű megjelenítő képességének lehetőségeit a gesztusok pontosítása, értelmezése, s érzeteinek működtetése révén
– a mozgásszínházi előadás létrehozásának dramaturgiai, formai és szerkesztési elveit, a technikai környezet meghatározása mellett
Fejlessze a tanulók
– képességét a belső állapotok és viszonyok megjelenítése terén
– jelenlétét mozgásszínházi helyzetekben
– színészi képességeit a mozgásszínházi, s általában a nonverbális munkában
Ösztönözze a tanulókat
– a részletgazdag mozgásszínházi munka elvégzésére
– a különböző típusú mozgásszínházi helyzetek intenzív, erőteljes jelenléttel bíró megjelenítésére
– mozgásszínházi előadás elkészítésében, s annak bemutatásában való alkotó részvételre

Tananyag
Rövid lélegzetű, motívumokra épülő táncanyag tervezése
– Egyénileg megalkotott és bemutatott, tömör fogalmazású motívumok felhasználásával készített koreográfia, gesztus értékű mozdulatokban megjelenő koreográfia

Mozgásszínházi előadás
– Egy adott, mozgásszínházi szempontból elemzett, szerkezetileg, formailag, eszközeit tekintve előkészített alapanyag adaptációjának elkészítése csoportos formában

Követelmények
A tanulók ismerjék
– a tanult mozgás rendszerek működésének jellegzetességeit és alapelveit
– az érintett területek szakkifejezéseit, tematikáját
– a mozgás világának helyét és lehetőségeit a színházi munkában, a színházi típusú alkotófolyamatokban
Legyenek képesek
– a mozgásszínházi működés mozgástechnikai, mozgástervezési és szerkesztési elemeinek alkalmazására és igényes működtetésére
– színházi jelenetek, adott szituációk, illetve valamely tematika mentén indított improvizáció színházi értékű megjelenítésére, ill. elvégzésére a test nyelvén, a korábban tanult technikák szabad alkalmazása, minőségi működtetése révén

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék
– a mozgástréning szerepét a megfelelő próbaállapot elérésében
– a mozgás, a pantomim szerepét a színházi munkában
– néhány mozgásszínházi stílust
– a mozgásszínházi előadás elemzésének néhány szempontjait
– a mozgásszínészi alkotómunka főbb összetevőit, fázisait és menetét
Legyenek képesek
– egy adott színházi feladatnak megfelelő mozgástréning, mozgássor, koreográfia előadására, bemutatására, esetleg összeállítására
– a különböző mozgásszínházi technikák tudatos alkalmazására
– a pantomim testtechnikájának és karakterábrázolásának egyszerű alkalmazására
– színészi jelenlét felmutatására mozgásszínészi játékban
– mozgásszínházi előadások elemzésére és értékelésére
– rendezői instrukció követésére, az adott szituáció mozgásban történő megoldására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Mozgás
– etűd 3–5 perc
– előadás 15–30 perc

A vizsga tartalma
A gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:
Etűd
Az etűd egyéni vagy 2–3 fős mozgás– illetve táncszínházi vagy pantomim technikai produkció lehet.
A mozgásszínházi etűd rögzített improvizációval készülhet.
Az etűdben a tanulónak egyéni feladatokat kell végrehajtania oly módon, hogy tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról számot tudjon adni.
Csoportos előadás
Az előadás választott irodalmi mű vagy zenemű táncszínházi adaptációja lehet.
Az előadásban a tanulónak egyéni és csoportos feladatok végrehajtásával kell közreműködnie oly módon, hogy tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról számot tudjon adni.

A vizsga értékelése
– A gyakorlatok, táncok illetve játékok ismerete
– A produkció végrehajtásának pontossága, minősége, intenzitása (mozgástechnika, ritmika, dinamika, térhasználat, karakterábrázolás, színpadi jelenlét, koncentráció, együttműködés)

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Egészalakos tükör
CD–lejátszó vagy magnó
Tévé, videó– vagy DVD–lejátszó
Videokamera
A gyakorlatokat, improvizációkat, etűdök vagy előadások létrehozását segítő CD–k, DVD–k
Tornaszőnyeg

2.11 Legitimációs záradék

A pedagógiai program hatályba lépése, felülvizsgálata

Iskolánk nevelői közössége a dokumentumot a vonatkozó jogszabályi előírások alapján módosította. A módosítások pontosítják az előző időszakban bekövetkezett változásokat. (Pl. fenntartó változás..) A módosítások bevezetéseaz iskola Helyi tantervét nem érintik. Óraszám változások nem történtek. A program bevezéste így 2018. november 1napjától történik.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala: a dokumentumot a fenntartó székhelyén, az iskola könyvtárában, az intézményvezetői irodában lehet elolvasni, valamint megtekinthető az iskola honlapján és a Köznevelés Információs Rendszerének elektronikus felületén.
A Peadógiai Program ismételt felülvizsgálatát el kell végezni, ha a hatályos jogszbályok, a Nemzeti Alaptanterv módosul.

Az intézményben működő egyeztető fórumok nyilatkozatai

A *pedagógiai programot/módosítását* az intézmény diákönkormányzata 2018. október 24. tartott ülésén véleményezte, melyet aláírásommal tanúsítok.

Földes, 2018. október 24.

Fórián Viktória

diákönkormányzat képviselője

A *pedagógiai programot/módosítását* a szülői szervezet (közösség) 2018. év október 24. napján tartott ülésén megtárgyalta. Aláírásommal tanúsítom, hogy a szülői szervezet (közösség) véleményezési jogát jelen pedagógiai program felülvizsgálata során, a jogszabályban előírtaknak megfelelően gyakorolta.

Földes, 2018. október 24.

Rácz-Tóth Kristóf

szülői szervezet (közösség) képviselője

A *pedagógiai programot/módosítását* az intézményi tanács 2018. október 24. tartott ülésén megtárgyalta. Aláírásommal tanúsítom, hogy az intézményi tanács véleményezési jogát jelen pedagógiai program felülvizsgálata során, a jogszabályban előírtaknak megfelelően gyakorolta.

Földes, 2018. október 24.

intézményi tanács képviselője

A pedagógiai program elfogadásáról és jóváhagyásáról szóló záradék

A *pedagógiai programot/módosítását* az intézmény nevelőtestülete 2018. október 26. -án tartott értekezletén elfogadta.

Földes, 2018. október 26.

Kállói Edit

hitelesítő nevelőtestületi tag

P.H.

Karacs-Kovács Bernadett

hitelesítő nevelőtestületi tag

A pedagógiai programot jóváhagyom.

Földes, 2018. október 26.

Horváth Sándor

igazgató

P.H.

Fenntartói és működtetői jóváhagyó nyilatkozat

Jelen pedagógiai programot a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 26. § (1) bekezdése értelmében az alábbi, a fenntartóra többletkötelezettséget telepítő rendelkezések

1.3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 3. nevelési terület

1.4.6. Az iskolai teljeskörű egészségfejlesztés szinterei 3. tanórán kívüli feladatok

1.5. Környezeti nevelési program - tanórán kivüli programok

1.6. Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok: „B" hagyományőrző tevékenységek, valamint az a), b). c) d) pontjaiban foglalt tevékenységek,

vonatkozásában a Berettyóújfalui Tankerületi Központ 4100 Berettyóújfalu, Dózsa György út 17-19., mint az intézmény fenntartója egyetértési jogkört gyakorolt. Aláírásommal tanúsítom, hogy a fenntartó döntésre jogosult *szerve/vezetője* a pedagógiai program fenti rendelkezéseivel egyetért, azokat jóváhagyja.

BERETTYÓÚJFALU

Kelt: ....., 2018. év 11. hónap 30. nap

.....
fenntartó képviselője

Berettyóújfalui Tankerület Központ 4.

Jegyzőkönyv

Készült 2018. október 24-én a Földesi Karácsony Sándor Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola fizika-kémia termében a délután 15 órai kezdettel tartott összevont Szülői Tanács, Diák Önkormányzati Tanács valamint az Intézményi Tanácsülésen.
Jelen vannak: a csatolt jelenléti íven szereplők. Jegyzőkönyvvezető: Kiss Alexandra iskolatitkár, jegyzőkönyv hitelesítők: Szőkéné Kakucsi Erzsébet és Szöllősi Edit pedagógusok.

Lukács Zsuzsanna intézményvezető-helyettes köszönti a jelenlévőket. Tájékoztatást ad az intézmény Pedagógiai Programját érintő módosításokról:
- Az integráltan oktatott tanulók ellátása 2018. szeptember 1-től a Hajdúszoboszlói Gyógypedagógiai Intézet (EGYMI) foglalkoztatásában álló gyógypedagógus közreműködésével történik.
- Az intézmény 2018. szeptember 1-től hivatalosan a KRÉTA e napló alkalmazására állt át. A tanulók munkájáról a szülők egyedi tanulói hozzáférést biztosító felületen tájékozódhatnak.
- Az intézményi órakeret függvényében 10 fő alatti csoport indítása nem lehetséges. Csoportbontás a nyelvi tanórákhoz kapcsolódik.
- Az intézmény 2018. szeptember 1-től csatlakozott a Kritériumorientált mérés-értékelés rendszer alkalmazásához. A rendszer az első, a harmadik és az ötödik évfolyam belépésével került kiépítésre.

A módosítások bevezetését a jelenlévők egyhangúan támogatják, a Pedagógiai Program módosítását elfogadják.

Szöllősi Edit ..... Kiss Alexandra .....

Földesi Kakucsi ....

Jegyzőkönyv

Készült 2018. október 26-án a Földesi Karácsony Sándor Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola fizika-kémia termében megtartott rendkívüli nevelőtestületi értekezletén. Jelen vannak: a csatolt jelenléti íven szereplők. Jegyzőkönyvvezető: Kiss Alexandra iskolatitkár, jegyzőkönyv hitelesítők: Karacs- Kovács Bernadett és Szöllősi Edit pedagógusok.

Horváth Sándorné intézményvezető köszönti a jelenlévőket. Tájékoztatást ad az intézmény Pedagógiai Programját érintő módosításokról:
- Az integráltan oktatott tanulók ellátása 2018. szeptember 1-től a Hajdúszoboszlói Gyógypedagógiai Intézet (EGYMI) foglalkoztatásában álló gyógypedagógus közreműködésével történik.
- Az intézmény 2018. szeptember 1-től hivatalosan a KRÉTA e napló alkalmazására állt át. A tanulók munkájáról a szülők egyedi tanulói hozzáférést biztosító felületen tájékozódhatnak.
- Az intézményi órakeret függvényében 10 fő alatti csoport indítása nem lehetséges. Csoportbontás a nyelvi tanórákhoz kapcsolódik.
- Az intézmény 2018. szeptember 1-től csatlakozott a Kritériumorientált mérés-értékelés rendszer alkalmazásához. A rendszer az első, a harmadik és az ötödik évfolyam belépésével került kiépítésre.

A módosítások bevezetését a jelenlévők egyhangúan támogatják, a Pedagógiai Program módosítását a Nevelőtestület tagjai elfogadják.

Szöllősi Edit ..... Karacs-Kovács Bernadett

..... Kiss Alexandra .....

Jelenléti ív

Az alábbi jelenléti ív a 2018. október 26-án, pénteken megtartott rendkívüli értekezleten készült:

1. Nagyné Lengyel Cili
2. Kocsis Edit
3. Farkasné Pálmai Mária
4. Boldog Ibolya
5. [illegible]
6. Kakucsiné Kárpáti Katalin
7. Lisai Zsuzsanna
8. Gócza Sandra
9. Tóth Balázs
10. Michalovicsné Bene Katalin
11. [illegible]
12. Szarka Sándorné
13. Kiss Afrodite
14. [illegible]
15. [illegible]
16. Tóthné Bató Erika
17. Szepesi Zoltán
18. [illegible]
19. Katona [illegible]
20. [illegible]
21. Nagy Rita
22. Fekete [illegible]
23. Svobodné [illegible]
24. [illegible]
25. [illegible]

Dr. Gazdag Anselmet

24. Kanasz-Kocsis Bernadett

28. Kiss Alexandra